

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

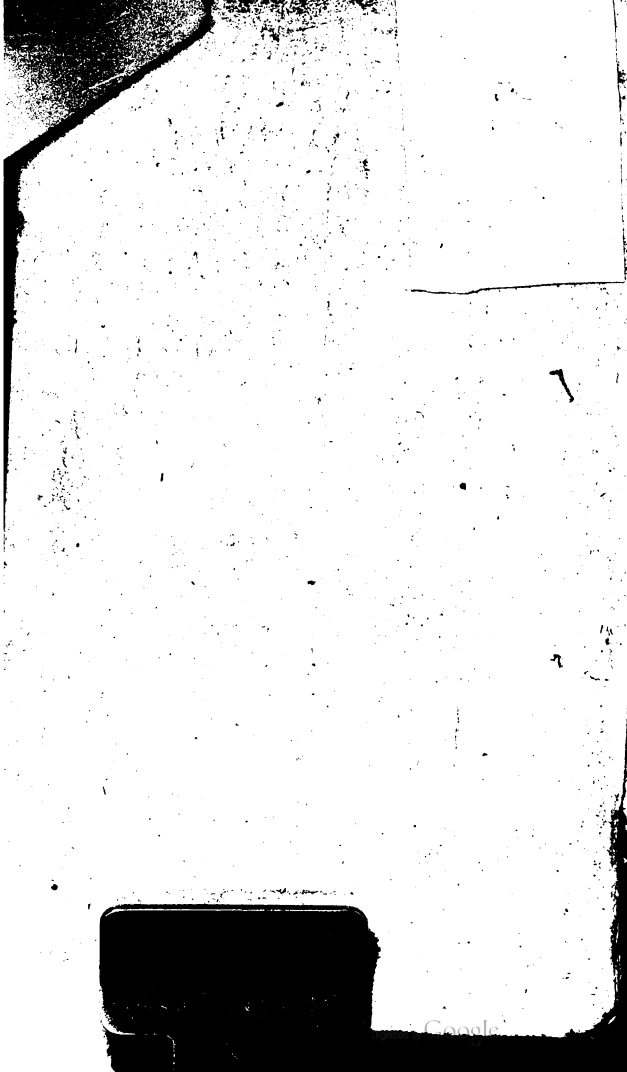
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

20706

ms. d. 6. 3. 6. 2548

#

Barlaeus

ou de Baerle

(Gagnant)

Colleg. Amstelred. Soc. Inst. Soc. Res.
CASPARIS BARLÆI

Med. Doct. ac Philosophiæ in ill. Amstel. 346112

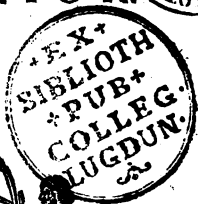
Gymnasio dum viveret Professoris

Catalogo Inscript. 1676.

EPISTOLARVM

LIBER.

PARS PRIOR.

AMSTELODAMI,

Apud JOANNEM BLÆV.

M. DC. LXVII.

UNITED STATES OF AMERICA

811818

REVENUE

STAMP

PAID

Nobilissimo, amplissimo, doctissi-
moque viro,

D. ARNOLDO
HOOFT,
EQVITI,

Reipublicæ Amstelodamensis
EXSCABINO,
Maritimarum causarum Judici.

Obilissime vir,

Epistolas hasce Soc-
ri mei p. m., pridem ab
affine, in Lusitaniâ res
Batavicas nunc curante, in unum
collectas, tandem, flagitantibus
id amicis, in lucem edo. Eorum
desiderio, post Poëmatum & O-
rationum editionem, obsequen-
dum autumavi, ut propius in
Epi-

Epistolis observare liceat Bar-
læum. Hic enim ingenium & ani-
mum, mores navesque, hoc est,
seipsum, quanquam interdum &
alios, literarum lineamentis de-
pingit. In eis, ut earum mate-
riam strictim percurram, habe-
bunt lectores quod discant, Hi-
storici quod notent, Theologi
quod animadvertant. De rebus
sacris, de veritate pacificâ, de
Religionis libertate differit au-
ctor tam piè quam animosè: de
Philosophorum arcanis sagaciter
& perspicuâ subtilitate. Erga fa-
miliares officiosus est scriptor, in
fautores gratus, cum gaudenti-
bus gaudet, & dolentibus præbet
solatium. Sic miscet utile dulci,
rerum argumentorumque varie-
tate, monitis, jocis salibusque.
Plura adderem, sed non eget
dome-

domestico teste. Ad ordinem quod attinet, in illis digerendis annorum sum secutus seriem, ut hâc viâ, inter scriptoris ad amicos alloquia, historia sui temporis facilius cernatur. Quasdam quoque aliorum eis immiscui, vel ob responsa quæ sequuntur, vel quia ad superiores respondent: inter quâs & magni Richelii Cardinalium eminentissimi, & Grotii Batavorum eruditissimi leguntur. Quod autem epistolarum hunc librum tuo nomini inscribo, vir nobilissime, fas arbitror. partim quia in literarum hoc opere paginæ plurimæ, ad parentem tuum, illustrem illum Muydensem Satrapam, ac in Batavâ historiâ poësique Principem, olim perscriptæ, jure hæreditario tuæ sunt: partim ob affectum quo

memoriam Soceri, ac ipsius ingenii monumenta, semper coluisti. accedit quod ejus liberos propinquosque singulari humanitate, quæ amicitiae erga inferiores optima est probatio, etiamnum devincias. quibus & ego annumerandus, quem majore benevolentia quam mereri mea potuit tenuitas complecteris. Accipe ergo hoc literarum munus in gratitudinis perenne pignus. Earum lectio, ubi legere dabitur, animum tuum, curis forensibus defessum, oblectetur. Vale vir nobilissime & amicissime. Diu te fruatur Amstelodamum, diu in te conspiciat non solum tanti patris, sed etiam avi integerrimi, in Reipublicæ gravissimis causis probati Consulis, vivam imaginem, ipsos non minus virtutibus
&

& dotibus animi, quam vultu &
corporis externâ specie referen-
tem. Hornæ. Clō Io C LXVII.
XII Feb. qui Socero abhinc an-
nos LXX XIII fuit natalis.

Nob. tuæ

observantissimus

GERARDVS BRANDT.

LECTORI AMICO
G. BRANDT S. P. D.

Priusquam ad has legendum animum adjungas, benevole Lector, paucis te volo. Non solum literas Soceri hæcenus non editas tibi exhibeo, verum & eas, ne mutilum sit opus, quæ inter clarorum virorum epistolas abhinc septennium aliis curâ Amstelodami prodierunt; nec non illas, quæ propter stylium oratorium olim orationibus fuerunt insertæ. Denique præfationes nonnullæ ab auctore antehac elucubrata, universo operi, utpote epistolis affines, adjunctæ sunt. Hinc disparitas in stylo. Nec semper argumenta sunt hic epistolaria, nec dictio. Nonnunquam assurgit scriptor, ac in cælos vehitur: veruntamen perspicuitatem unice sectatur. nubibus se involvi non sinit, ac se videre non putat, nisi videatur. Crebrò quoque per terram ambulare & negligenter cum familiaribus confabulari videtur: at epistolis, teste Politiano, negligentia ipsa est pro cultu. In quibusdam res gestas narrantibus aliquis forsan apertiore locutionem desideret:

ret : verum illa perpaucis sunt obscura , &
solum historiae patriae ignaris. Rursus &
alius objiciat , aliquando eadem vel gemina
occurrere locis pluribus. quod in paucis , &
cum id res postulare videbatur , factum fa-
teor : sed hanc in ipsâ similitudine quandam
quoque disparilitatem contuemur. Manet
igitur hoc in opere varietas ipsa , fastidii
expultrix & lectionis irritatrix. Ad voces
diCTIONESQUE Græcas in his literis sæpe oc-
currentes quod attinet , eas in magnum
commodum minus eruditorum , fervente
prælo , vir quidam amicus Latinitate dona-
vit. Hac habebam quæ te scire vellem.
Reliquum est , ut eis , quas publici juris fe-
ci , utaris , ac oculos literis pascas. Vale mi
Lector , & quod in his edendis præstiti ,
æqui bonique consule. Horne. Anno
CLIO IO CLXVII. XIV Februarii.

I N D E X

E P I S T O L A R V M.

- A** *Brahamo Dominici Leowartio*, in Frisiis paludibus Concionatori. p. 181. 233. 413.
- Adolpho Vorstio*, Medicinæ Professori. p. 477.
- Adriano Blyenburgio*, Naeldwici Domino, Prætori Dordrechtano. p. 201. 227. 276.
- Adriano vander Myle*, Domino in Bleskensgrave, Willemstadii Gubernatori. p. 521. 635. 895.
- Adriano Ploos ab Amstel*, Equiti; Domino in Thienhoven &c. p. 432. 447. 507. 580. 611. 661. 747.
- Aiguiberio Gallo*. p. 921.
- Alberto van Schagen*, Domino in Schagen. p. 476.
- Antonio Oetgens van Waveren*, Domino in Waveren &c. Reip. Amstel. Consuli. p. 415.
- Armandus Ioh. Pleffiacus*, Cardinalis Richelius &c. G. Barlæo. p. 869.
- Armando Ioh. Pleffiaco*, Cardinali Richelio. p. 870.
- Arnoldo Buchellio*, Iurisconsulto apud Ultrajectinos. p. 166. 187. 194. 199. 212. 246. 267. 283. 297. 305. 321. 364. 393. 482. 532. 588. 645. 685. 709.
- Arnoldo Vinnio*, Iurisprudentiæ in Academia Lugd. Bat. Professori. p. 855.
- Arturo Ionstono*, Medico Regio. p. 694.
- Axelio Oxenstiern*, Regnorum Sueciæ Cancellario. p. 478.
- B** *Alduino Hamao*, Medico Britanno. p. 179.
- Bartoldo Nihufio*, in ecclesiâ Romanâ Theologo. p. 57. 62. 77. 116.
- Bartoldus Nihufius*, C. Barlæo. p. 59. 67. 99.
- Bernhardo*, Saxoniz &c. Duci, Exercituum Fœderatorum

INDEX EPISTOLARVM.

torum Regum & Principum in Germaniâ summo
præfecto. p. 763.

Bernhardo Pandelaert, Medicinæ Doctori. p. 949.

C*onrado Goddæo*, Concionatori in Vaessen. p. 899.
923.

Conrado Vorstio, Theologiæ Professori. p. 1.

Constantino Hugenio, Equiti; *Zulichemii*, *Zeelhemii*
&c. *Toparchæ*; *Principi Auriaco* à consiliis &
secretis. p. 130. 138. 146. 149. 153. 160. 165. 167.
174. 186. 196. 214. 221. 229. 260. 263. 269. 280.
294. 295. 302. 303. 310. 313. 324. 388. 389. 394.
431. 436. 486. 488. 502. 515. 516. 537. 541. 549.
554. 561. 582. 586. 588. 596. 614. 638. 648. 669.
684. 689. 699. 713. 743. 750. 780. 814. 826. 830.
841. 857. 868. 884. 922. 931. 940. 944. 948. 951.
956. 1007.

Constantino Hugenio Filio. p. 934.

Consulibus Reipublicæ Amstelodamensis. p. 985.

Cornelio van Beveren, Consuli Dordrechtano. p. 481.

Cornelio Boyo, Advocato. p. 705. 741. 837.

Cornelio vander Myle, Equiti; *Domino in Myle*, *Dub-*
beldam &c. p. 178. 230. 240. 258. 282. 314. 350.
353. 361. 366. 370. 379. 440. 499. 510. 513. 535.
536. 540. 547. 577. 584. 589. 602. 605. 608. 619.
625. 634. 637. 667. 674. 692. 693. 711. 712. 790.
828. 834. 840. 864. 888. 974. 980.

Cornelio Quacq. p. 204.

Cornelio van Veen, Advocato. p. 664.

D*anieli Heinsio*, Equiti; *Politices & Historiarum*
in Academia Lugd. Bat. Professori. p. 154.

Danieli Iohannis Snecano. p. 220.

Danieli Schonckio, *Poelgeestæ minoris Domino*. p. 815.
818. 1014.

Dominico Abrahami Feenstra. J. U. D. p. 607.

Domi-

I N D E X

Dominico Molino, Patricio & Senatori Veneto. p. 237.
248. 256. 298.

Ducibus Saxoniz Ducis Bernhardi Fratribus. p. 770.

E *Duardo Herberto*, Baroni Britanno. p. 609.

Ephoro Megapolensium Ducum. p. 793.

Erycio Puteano, Eloquentiz in Academia Lovanienfi
Professori. p. 438. 866.

F *Oppio ab Aitsfema*, Equiti, ill. Ord. Generalium
apud Hanseaticas urbes Delegato. p. 235. 334.
339.

Francisco Leeuwio. p. 397.

Frederico Gunthero, Daniæ Regi à secretis. p. 505.

Frederico Riccio, Purmerendanzæ urbis ac territorii
Prætori. p. 919.

Frederico Spanhemio, Theologiæ in Academia Lugd.
Bat. Professori. p. 912. 924. 937.

G *Erardo Crommum*, Curiz Hollandiæ Senatori.
p. 929.

Gerardo Nyendalio Ultrajectino. p. 767. 772. 773. 786.
856. 860.

Godefrido de Haestrecht. p. 118. 125. 127. 131. 133. 136.

139. 143. 147. 151. 155. 159. 169. 172. 175. 189.

205. 216. 217. 247. 255. 261. 266. 287. 346. 427.

449. 480. 595. 642. 680. 898. 902.

Georgio Doubletio, Curiz supremæ Holl. Senatori.
p. 315. 329. 332.

Guilielmo Borelio, Duinbekæ Domino, Reipublicæ Am-
stelod. Syndico. p. 753. 789. 825.

Guilielmo Brasserio. p. 309. 850.

Guilielmo Adolpho Crofeca, Hassiæ Comiti à consiliis &
eiusdem in conventu Monasterienfi Plenipoten-
tario. p. 943.

Guilielmo Grorio, Jurisconsulto. p. 177. 887.

Gui-

E P I S T O L A R V M.

Guilielmo Herberto, Pembrociæ Comiti, supremo Magnæ Britanniæ Regis Cubiculario. p. 162.
Guilielmo Staakmans, in Conventu Ord. Gener. Belg. à Frisiâ Delegato. p. 559. 653.

Henningio Arnisæo, Archiatro Regio. p. 533. 623.
 Henrico van Eden. p. 703.

Hermanno Conringio, Physicæ in Academiâ Juliâ Professori. p. 404. 563.

Hugoni Grotio, quondam Syndico Roterodamensi, & tandem ad Regem Christianissimum Reginæ Regniq. Suecici Legato. p. 242. 278. 308. 778.

Hugo Grotius C. Barlæo. p. 244. 279. 777. 780.

Iacobo Balde, S. I. Collegii Monachiensis Rectori. p. 910. 936.

Iacobo vander Burgh, Fœderati Belgii Ordd. res Leodii agenti. p. 484. 836. 876. 881. 891. 907.

Iacobo Catfio, Equiti; primò Reip. Dordracenæ, deinde Ordinum Hollandiæ Syndico. p. 491. 495. 497. 593. 599. 787. 839.

Iacobo Mastertio, Jurisprudentiæ in Academiâ Lugd. Bat. Professori. p. 760.

Iacobo Petitio, Jurisconsulto Ultrajectino. p. 121. 123. 145. 171. 190. 202. 344. 349. 411. 504. 650. 877.

Iacobo vander Straten. p. 259. 299. 347. 354.

Iacobo Westerbatio, Equiti; Domino in Brandtwijck &c. p. 905. 914.

Iacobo Zas, Curia Ultrajectinæ Senatori. p. 893.

Ioachimo Vicosortio, Equiti; Hassiæ Lantgraviz à consiliis, &c. p. 498. 501. 566. 585. 591. 598. 601. 647. 720. 724. 727. 733. 738. 745. 758. 782. 822. 844. 847. 851. 853. 861. 866. 886. 909. 926. 927. 930. 938. 947. 990.

Iohannes Beverovicinus Dordracenus C. Barlæo. p. 460.

Iohan-

I N D E X

- Iohanni Beverovicio*, Medico & Senatori Dordraceno.
p. 467. 551. 651. 696. 788.
- Iohanni Bodeo à Stapel*, Medicinæ Doctori. p. 148.
285.
- Iohanni Bodechero Benningio*, Philosophiæ in Academiâ
Lugd. Bat. Professori. p. 494.
- Iohanni Bor*, Medico Ultrajectino. p. 142. 157. 210.
640.
- Iohanni Cabeliavio*, J. U. D. p. 291. 322.
- Iohanni Helmondo*. p. 676. 687. 757.
- Iohanni à Maribenefse*. p. 236.
- Iohanni Narssio*, Medicinæ Doctori. p. 129.
- Iohanni Neoporto*, urbi Ultrajectinæ à secretis. p. 573.
- Iohanni Oxenstiern*, ad Britannos Legato. p. 512. 531.
- Iohanni Pilio*, Juris studioso. p. 493.
- Iohanni Polyandro*, Theologiæ in Academiâ Lugd.
Bat. Professori. p. 396.
- Iohanni Isacio Pontano*, Daniæ Regis Historiographo,
& Physices apud Herdervicenses Professori.
p. 290. 401. 435. 742.
- Iohanni ab OverKhyn à Schoterbosch*. p. 211. 233.
- Iohanni Godtschalco à Schurman*. p. 306.
- Iohanni Scoto Scototarvatio*, Equiti; Cancellariæ Scoti-
cæ Directori. p. 863. 874. 928. 933.
- Iohanni Uytenbogardo*, Ecclesiastæ. p. 2. 317. 356. 357.
359. 368. 372. 375. 380. 383. 390. 392. 407. 748.
- Iordano Rampers*, Quæstori Neomagenfi. p. 946.
- Iustiniano*, Venetorum Reipublicæ ad Batavos Le-
gato. p. 784.
- Iusto Vigio*, Confiliario. p. 942.

L *Aurentio Broman*, Syndico Gottenburgico. p. 945.
Laurentio Nyendalio, Jurisconsulto apud Ultraje-
ctinos. p. 419.

Lætori. p. 999.

Lecni ab Aisfema, J. U. D. p. 251.

Ludo-

E P I S T O L A R V M.

Ludovico à Kinschot, Camerae Rationum Holland. Auditori. p. 402.

M *Atthia Overbequo.* p. 198.

J. Mauritio, Nassoviae &c. Comiti, Brasiliae Gubernatori. p. 784. 1020.

M. Oldiswortho, Pembrociae Comiti à secretis. p. 164. 191. 241.

N *N.* p. 446. 450. 457.

Nicolas de Baugy, Regis Christianissimi ad Batavos Legato. p. 548. 592.

Nicolas Crenhout, Curiae Hollandiae Praefidi. p. 553.

Nicolas Reigersbergio, Curiae Rationum Consiliario. p. 331.

O *Ordinibus Foederatarum Belgii Provinciarum.* p. 7. 971.

Ostorpio, Scholae Amstelodamensis Rectori. p. 363.

P *Paulo Verulano, Oostvornae Domino.* p. 904.

Petro Bor, Reip. Ultrajectinae à secretis. p. 135.

Petro Cunaeo, Jurisprudentiae in Academia Lugd. Bat. Professori. p. 398. 400. 416. 417. 419. 422. 423. 424. 427. 430. 439. 485. 570. 575. 581. 612. 625. 631. 641. 644. 655. 677. 691. 698. 707. 726. 959.

Petro Grutero, Ludimagistro Amstelodamensi. p. 207. 208.

Petro C. Hoofst, Equiti; Muydensi Satrapae, Goylandiae Praetori. p. 206. 311. 578. 627. 629. 654. 660. 666. 671. 672. 679. 716. 730. 735. 737. 754. 762. 765. 768. 775. 816. 819. 848. 900. 957. 960.

Petro Naeltwijk, Medicinae apud Gottenburgenses Doctore. p. 253.

Petro Schuylio, Quaestori apud Sylvaeducenses. p. 682.

Praetori ac Consulibus oppidi Brilensium. p. 964.

Rai.

INDEX EPISTOLARVM.

R *Einero Neuhufio*, Gymnafii Alkmar. Rectori.
p. 774. 880.

Remonftrantibus. p. 6.

Rocho Honerdo, Supremæ Curix Senatori. p. 289.
293. 425. 508. 519. 556. 599. 659. 663. 708.

S *Scholarchis Amftelod.* p. 362.

Simoni Epifcopio, Theologiæ Profefiori. p. 4. 271.
273. 325. 335. 406. 414. 950.

Sixtino Amama, Hebrææ linguæ in Academiâ Franc-
keranâ Profefiori. p. 184.

Sylveftro Dankelman, territorii Lingenfis Judici. p. 890.
916. 935.

T *Theodoro Grafwinckelio*, Equiti; Fife. Holl. Advo-
cato. p. 913.

Theodoro Gravio. p. 158. 352.

Theodoro Schrevelio, Gymnafiarchæ Scholæ Lugd. Bat.
p. 409. 490. 604. 613. 633. 657. 704. 962.

Thoma Ferens, Saffæ Gandavenfis Gubernatori. p. 917.

Tilemanno Stella, Baroni de Mourimont. p. 859. 873.
878.

V *Incentio Fabricii*, Hamburgenfis. p. 429.

Vopifco Plempio, Medicinæ in Academiâ Lova-
nienfi Profefiori. p. 621.

W *Inando Schuylio*. p. 571. 658.

CASPARIS BARLÆI EPISTOLÆ.

I.

CONRADO VORSTIO S. P.

Larissime D. Doctor,

Memor officii mei & promissi exemplar hoc Bogermanni *ελεγχόμενα* [confutati] ad te transmittito, ut ejus lectione aliquam doloris istius, quem adversariorum tibi infligit pertinax improbitas, partem soleris. Est enim argumento quoque tuus, quia de te, aut potius adversus antagonistarum tuorum rabiem pro te. Quanquam in ea nos incidisse tempora doleam, in quibus etiam, quod verum est, dicere suspectum est & noxium. Quod an hujus nostri seculi proprium sit, an vero veritatis & innocentiae individuum concomitans, nondum decernere potui. Certe quicquid sit, non est despondendus animus, praesertim iis, quos recti conscientia erigit, quique ad hoc vocatos se norunt, ut imagini Filii Dei conformes reddantur. Sed quid ego haec apud te Vir Clariss. qui nec me monitore opus habes, & illum haecenus animum gessisti, quem nec heroum offensa, gravis alioqui, nec plebeiorum insultus, nec fratrum odia à recto dimoverunt. quem ut tibi porro infractum praestet Deus consolationum, etiam atque etiam rogo. Hoc

A

tamen

tamen scito, minime mihi satisfactum fore, si pro hoc nostro munusculo gratiarum actionem transmiseris. Duo siquidem mihi cum Simoni- de Poëta sunt scrinia, unum Gratiarum actio- num, alterum largitionum & donorum; quo- rum illud vacuum nobis semper & inane est. Quare verba mihi dari nolo, rem postulo, hoc est donum pro dono, & quidem, ut quam libe- re apud te agam videas, Anti-Sladum tuum. Tunc enim lucrum me fecisse rebor, & χρυσὸς χαλκείων [aurum ære] commutasse, si hoc potius fuero. Vale vir clariss. cum uxore & libe- ris, & meliora à Domino spera. Prid. Cal. Sept. 1615. Raptim. Festinante & jamjam abi- tum ad te parante Molano.

2.

IOANNI UYTENBOGARTIO S. P.

Clarissime Vir,

Apographum istius, quod petieram, te- stimonii, ad te redit, una cum oratione mea, quam in vociferatores modernos, & nominis nostri sugillatores improbos conscripsi. Non est, quod calumnias istas inultas sinamus, cum nec causæ nos innocentia, nec vis dicendi scri- bendique destituat. Illud scio, omne adversariis nostris refugium in isto sycophantiarum genere repositum esse, nimirum, ut quibus hæreses no- stras probare non possunt, eorum animos, pes- simorum scelerum suspitione occupatos, in odium nostrorum convertant. Equidem, tunc optimam

optimam se Ecclesiæ operam navasse autumant, cum nos exosos reddiderint. De modo solliciti non sunt. Quin utilissimus ad hanc rem illis creditur mentiendi labor. Nisi verum dico, non deprecor hominis improbi notam. Sed quid nos? Harpocratem agemus? At hoc vel conscius nos, vel dissolutos arguet. Loquemur? hoc verò generosi est, & non degeneris animi, cui ipsa vita charior existimatio sua esse debet, præcipue si Reipublicæ ac Ecclesiæ intersit integram illam esse, & ἀμώμητον. [*inculpatam.*] Certè, calumniarum istarum impatiens, calammum in manus sumpsi, & quam natura negabat, indignatio justa orationem fudit. In qua accusationis istius vanitatem, & accusatorum impudentiam abunde à me demonstratam puto. Dicunt illi, quæ volunt. Audiant & ea, quæ non volunt. Iniquissimum semper judicavi, vel intempestive silendo, vel frigide rem agendo veritatis causam prodere. Commissi sumus cum hominibus ferreæ ac perfrixtæ frontis, qui aut victoria potiri volunt, aut emori; ἢ κείνον, ajunt Græci, ἢ ἡγελοκύνην, aut florem, aut cucurbitam, adversus quos nil languida proficias manu, sed dura bipenni & cuneo, post toties tentatos frustra mitioribus consiliis illorum animos. Sæpè, quos nimia & inconsulta facilitas perdidisse videbatur, imperterritum in hostem pectus servavit. Illud sane A. T. celare non possum, maximam me, & quotquot præterea sunt Remonstrantium, voluptatem cepisse ex lectione Hy-

peraspistæ tui. In quo præterquam quod verum
 dico, eo etiam jam modo loqui coepisti, qua-
 lem adversariorum improbitas, & argumenti
 natura postulabat, hoc est verè παρρησιαστικῶ.
 [*loquendi libertate summâ.*] Deus Opt. Max. il-
 lum A. T. animum adaugeat, & præclaras,
 quas in tam fecundum pectus contulit dotes,
 in Ecclesiæ ac Reip. bonum vertat. Si oratio-
 nem nostram legere dignaberis, videbis liquido,
 quo fine testimonii illius copiam mihi fieri vo-
 luerim. Neque vero eo utar, nisi ex consilio &
 consensu tuo. Vale vir clariss. & publico bono
 æternum vive. Lugd. Batavorum sub finem De-
 cemb. 1615.

3.

SIMONI EPISCOPIO S. P.

Clarissime D. Professor, collega conjunctissime,
 Simul ac Dordracum reliqui, mihi red-
 ditus sum. Nam & illa, quæ me corripuerat fe-
 bricula, evanuit, & simul nocturnum illud ma-
 lum, quod toties vobis ridendi materiam præ-
 buit, Ephialten vocant. Litteras tuas quod at-
 tinet, eæ humanitatis tuæ & affectus in me pro-
 pensissimi testes sunt uberrimæ, sed uti hunc ex-
 osculor, ita illud tuum υπερβολικόν [*plus quam
 nimium*] de meritis meis, & præstitis vobis offi-
 ciis judicium verecunde amolior. Opellam
 meam libens vobis commodavi, & dolet, quod
 diutius vobis adesse non licuerit, quanquam &
 sine me illa geri possunt, & singuli ad istius ge-
 neris

neris opera sufficiatis. Nulla mihi gratitudinis officia debetis, præter illud quod jam misistis, nempe honestam de collatis à me in commune bonum consiliis & operis testificationem. Aliud nec peto nec expecto. Calamum mercenarium non habeo, & sunt inter vos, quibus angustior domi res est, quam mihi, quibus decedere quidpiam nolim ut ad res meas accessio aliqua fiat. Scribis de inserta scheda, quam D. Codæo tradam. Sed illam in litteris non offendi, forte in mensa tua reliquisti, aut exciderit necesse est. Eam mitte. Festinato opus est, nam rationes istæ propediem exhibendæ sunt D. Curatoribus. De D. Bertio, quod scribis, fictum omne est. D. Curatores indies hic expectantur, quid acturi ignoratur. D. Vossius collega meus vos omnes bono animo esse jubet, & concors vobis omnibus ac imperterritum pectus ad finem usque esse optat. Vnum hoc, inquit, adversariis terrore est & admirationi, quod concordēs videant Remonstrantes, nec impendentium aut quæ intentantur malorum meru affici. Ego hic vestram causam, non minus quam si vobis adessem ago, sed ignorare vos hæc satius est. Fratribus omnibus salutem meis verbis officiose dicito, memor hospitis & hospitæ. Vale, & Atlantem porro age, qui axem illum quinquarticularem, humeris tuis fulcis, & jam aliquoties Hectoreo animo ignes injecisti Græcorum Classibus, & iis,

Quæ nunc cuncta malis habitantur mœnia Grajx.

20 Febr. 1619.

A 3

4. Piissi-

Piissimis, Doctissimis, ac veræ Religionis
assertoribus invictis, citatis ac proscrip-
tis REMONSTRANTIBUS, Fratri-
bus meis in Domino observandis, S. P.

D*ilecti in Domino Fratres,*
Quos corpore propediem, nunc animo
& affectu solo sequor, & afflictionis vestræ par-
tem non levem jam inde à vestro discessu, apud
me tacitus sustineo. Statueram die Sabbathi jam
elapso Hagæ-comitis vos invisere, sed inopina
illa & præceps vestrum proscriptio, & abitio
me optatissimo istius consilii fructu privavit.
Nunc, quod unum possum, doloris mei nuncias
litteras ad vos mitto, si modo iusti doloris mate-
ries sit, Religionis & veritatis ergo exulare. Dis-
cessistis è Belgii Confœderati finibus, sed in
animis multorum altius infixi hæretis, & qui la-
borem vestrorum hætenus consors fui, nunc
exilii consors esse desidero. Nec vero meliora
me fata manent, si non pejora. Expectatur ho-
die D. Curatorum adventus, ad capeffendam
Academiæ & Collegii Reformationem. Faxit
Dominus, ut idem mihi sit animus, qui vobis
fuit. Arridet prima fronte speciosa illa lucelli
promissio, sed non tanti emam poenitere, aut di-
cendi scribendique libertatem vendam sordido
luto. Ut inopiæ vestræ & domesticis necessitati-
bus succurratur, jam serio cogitatur, & prope-
diem suam erga vos benevolentiam testabuntur
illi,

illi, qui vos pectoribus suis reconditos gerunt. Si tamen causæ communi consultum vultis, de reditu cogitandum vobis erit. Aliorum concionatorum, qui in prima jam acie dimicant, oculi in vos coniecti. Res plena periculi est, fateor, sed nullum periculum illi est, qui vitam æternam lucrum suum esse putat. Gloriosius in Patria, quam hostili solo morimur. Concionum libertate ad conscientiarum libertatem grassandum erit. Et bone Deus quantum hoc bonum! Nosti, quo precio illa steterit majoribus ac parentibus nostris. Intèrim litteris vestris Ecclesias afflictas erigite, & de promovenda sanctis mediis Christi causa ocyus cogitate. Vt ad constantiam & patientiam vos horter necesse non arbitror, abunde enim instructi estis iis solatiis, quibus Christiano istâ arenâ opus est. Dominus Deus vos firmet, roboret ac stabiliat in omni opere bono, ad nominis sui gloriam. Valete Charissimi Fratres, & tu imprimis cordis dimidium mei Theophile Rijckwaert. Tecum vivere amem, tecum obeam libens. Raptim è Museo 7 Iulii 1619.

5.

F I D E S I M B E L L I S,
 five Epistola parænetica ad Illustrissimos
 & potentissimos Confœderatarum
 Provinciarum O R D I N E S.

PATRES PATRIÆ, (ita vos appello,
 quia, tales ut sitis, officij vestri religio, salus
 publi-

A 4

publica & bonorum omnium vota efflagitant) qui antehac supplici voce vos affatus sum , licet frustra , etiamnum Vestras Celsitudines oratione hac incondita , sed iustissimi doloris plenâ affabor. Non concidit uno ictu quercus ; nec una prece expugnantur heroum animi , tenaces ut plurimum propositi , & vere καρτερογνώμονες. [*sententiarum suarum tenacissimi.*] Interim boni civis est , ea in commune conferre consilia , quæ ad patriæ & publicæ societatis pacem stabiliendam idonea fore arbitratur. Idque eo potissimum tempore , quo distrahendæ potius Reipub. quam coadunandæ , exacerbandis magis quam tranquillandis civium animis student ii , quibus perita Republica opus est. Scelus est , cum proximus ardet Vcalegon , insinuatīs manibus vicini periculi magnitudinem adspectare , & intra solum ocium ac supinam securitatem consistere. Nec ille à parricidii culpa longe abest , qui cū publico prodesse possit , & patriæ laboranti , sive opere , sive consilio succurrere , securam taciturnitatem vocis libertati anteponat. Dum enim altero injustitiæ genere vacat , patriam non oppugnando , in alterum incurrit , eam deferendo. Non minus respublicas perdidit quorundam oscitatio , quam hostium impetus , silentium , quam aperta vis ; & sicuti sæpius male agendo , ita non semel nihil agendo imperiorum concidit fortuna. Et quanquam in ea inciderimus tempora , quæ deploratissima judicabat Tacitus , in quibus nec dicere licet , quod sentias , nec sentire ,

tire, quod velis, nunquam tamen ea viro bono accidere possunt tempora, in quibus ea quæ Reipub. expediunt, & salutaria sunt futura, dicere, vel metu vel gratia, non auit. Tanta cupiditas honesti, tantus amor patriæ, conjugis, liberorum, pectus ejus accendere debet, ut mori potius malit, postquam bene consuluerit, quam improbe tacendo in præsentî Reipublicæ ruina & favillis diutius superesse. Civis vester fui, sed nunc in alienam tutelam receptus, civis tamen officium prætermittere non possum. Belga sum & liberis parentibus natus. Partium, quæ Remp. vestram exercent, sectator non sum. Salutis publicæ si quisquam alius studiosissimus. Nec precè nec precio adductus hæc ad vos scribo. Nullius gratiam demereri studeo, nullius invidiam pertimesco. Quæ omnia, si quod intendo impetrare nequibunt, fidei saltem nonnihil, & auctoritatis apud æquos rerum æstimatores huic nostræ adhortationi impetrabunt. Si male consulero, tantum scripta hæc putate. Si bene, consiliis saluberrimis obsequi ne sit pudor. Deo, Patriæ, bonis omnibus gratiores eritis, si talibus monitis præceptisque lætabimini.

Vidimus, Illustres Domini, mutatam aliquot retro annis Reipublicæ vestræ faciem. Vidimus novis fluctibus jactari optimam Belgicæ partem, quis portum occupaverit fortiter, quo remigio nudatum sit latus, ut malus celerî Africo saucius & antennæ gemant, nec sine funibus carina nostra durare possit imperiosius æquor, quamvis

& Anglorum Foedera & Venetorum opes & præsidia propria jactetis. Abiit in partes Respublica vestra, gliscit animorum discordia, armatur in civem civis, & quo propius subditos vestros vel affinitas, vel pristina religionis communio, vel studiorum societas conjunxit, quo acerbioribus inter se odiis jam concurrunt. Dolent boni; condolent, qui vobis bene volunt; qui male, gaudent, & forte frigidam suffundunt. Causas & autores malorum ex alto arcessere, res plena est invidiæ. Non deest utrique parti suus color & recti species. Peccatum utrinque non sine ingenti Reipub. damno. Certatur hinc inde pro aris; religione & Sacris. Belli *περίφαστος* [prætextus] periculosissima est. Religio, inquam, quæ sæpissime non suo, sed hominum vicio, peperit scelerosa atque impia facta. Vtique hæc ipsa stolidâ Græcorum persuasionem Iphigeniam mactavit, & sapientissimum mortalium sorbitio sustulit. Hæc Christianorum in Græcia Ecclesias pessumdedit; & Ottomannicæ Domus successus mirabiliter auxit. Hæc vix natam primis post Apostolorum tempora seculis Christianam gentem in partes distraxit, & orbem universum sub Constantini imperio secum commisit. Hæc Patrum nostrorum ætate maximorum bellorum passim in Germania, Gallia, Helvetia, & hoc nostro Belgio causa una exstitit. Nunc quoque, pacis vestræ & ocii prodigi intestinis dissidiis confligitis, & dum pro aris quisque decertat, quam potest strenuè, prope abest, quin focos ipsos

ipsos subvertat, sine quibus aris locus esse non
 potest. Contraremonstrantes sententiam suam
 in Reformatorum Ecclesijs diutius sonuisse con-
 tendunt. Remonstrantes primitivæ Ecclesiæ us-
 que ad tempora Augustini consensu gloriantur.
 Illi Prædestinationem absolutam, & quæ inde
 fluit bonorum & malorum necessitatem urgent.
 Hi Prædestinationem conditionatam, & quæ
 inde consequitur, actionum humanarum contin-
 gentiam & libertatem tuentur. Illi pro laude
 gratiæ divinæ, hi pro justitiæ sibi decertare vi-
 dentur. Illi tutius arbitrantur nihil in recepta
 doctrina mutari. Hi ex re religionis fore putant,
 si profecisse se fateatur Ecclesia, & quædam de-
 discere non erubescat. Illi Synodi patrocinium
 idque feliciter; hi Magistratus summi, sed infe-
 liciter, implorarunt. Illi duriusculi & eosdem
 animos induti, quibus Pontificios sedibus suis
 deturbarunt, rem præsentem magna contentio-
 ne aggressi sunt. Hi mansuetiores, & parti ad-
 versæ indulgendo, adversariorum iram ac zelum
 facilitate sua irritarunt magis. Neutra pars, mu-
 tatis rerum successibus, iis, quibus cœperat,
 principiis stetit. Remonstrantes toleratione mu-
 tua rem componi posse dictitabant. Contrare-
 monstrantes circa quinque articulos pacis spem
 faciebant. Illi jam inclementius habiti suam sibi
 Ecclesiam habere volunt. Hi vestra autoritate
 armati, Synodi decreta non ad pacem, sed aper-
 tam aliorum condemnationem direxerunt. Illi
 miseriam suam in desperationem vertere visi
 sunt.

sunt. Hi fortunæ suæ ac felicitati vix pares, ex miseria aliorum securitatis suæ munimenta quæsiverunt. Bis pacis spem excussit Contraremonstrantium fervor. Semel tunc, cum concordiæ mutæ Decreto, quo verior, gravior, utilior, melior Reipub. nulla esse potuit sententia, assentiri nollent. Secundo cum impetrata Synodo ea dogmata decidere in animum inducerent, de quibus in hanc vel in illam partem pronunciare in hunc usque diem religiose horruit Catholica Ecclesia. Bis pacis remedia neglexisse quibusdam creduntur Remonstrantes. Primo cum rerum potiti & Magistratuum suorum patrocinio muniti, Synodi Nationalis celebrationem aut non urserint, aut segniter nimis. Ita enim statuo, majorem æquitatem & animi moderationem ab exteris Theologis tum temporis expectari potuisse, integra adhuc Republica, quam postmodum mutata. Deinde, cum depulsi Magistratuum suorum præsidio, & Synodi voce damnati, coetus suos sibi habere, quam publicæ tempestati cedere maluerunt. Quanquam postremum hoc, non imprudentia, sed certo animi proposito & de industria facere aggressi sint. Solum enim hoc proscriptis supererat refugium, ut quam publice jam profiteri non poterant sententiam, clam docerent. Et licet alii officii conscientia ducti clandestinis coetibus habendis invigilarent, non dubium tamen, quin fortasse quidam rei familiaris inopia & exilii impatientes, in hanc necessitatem protrusi sint. Inter hæc
dum

dum alius in alium turbati Reipub. status culpam derivat, vacillat ille, & in proximum adducitur discrimen. Enimvero cum in civium unitate imperantium omnis posita sit vis, accidit, ut illâ dissolutâ sceptrorum Majestas corruat, nec reverenda subditis, nec metuenda hostibus. Quod usque adeo majorum nostrorum animo insculptum fuit, ut hoc elogio gloriari soliti sint: *Concordiâ res parvæ crescunt, discordiâ res maxime dilabuntur.*

Atque hæc quidem res usque adeo sollicitas tenuit V. V. C. C. ut non semel de componenda Rep. & Ecclesia consilia iniverint. Placuit Synodo controversiam dirimi. Iudicavit illa, & damnatâ alterius partis sententiâ publicis functionibus tam profanis quam sacris summovit, quotquot illi adstipulati fuissent. Vtinam vero non ulterius processisset Ecclesiasticorum importuna flagitatio, & nimia vestra in obsecundando facilitas. Ventum est ad proscriptiones & exilia, & extra patriam inter hostium vultus atque ora versari coacti sunt, qui patriam hanc, uti vitæ, ita mortis suæ, domicilium delegerant. Hinc recrudit malum, & sopita, uti videbatur, contentio, rursus in nervum erupit. Templis ejecti cives vestri, in agris, horreis, de die, de nocte, hic armati, alibi imbelles (more majorum) ad conciones confluxere, ut Synodo non lenitum malum, sed exasperatum videretur. Secutæ ædium direptiones plus quam barbaræ, civium expilationes, opprobria publica. Nec, qui

qui victi, victi videri volebant, sed contemptis omnibus, quæ chariora habet mundus, libertatem conscientiarum vel vitæ periculo redimere parabant. Infederat animis superiorum ætatum memoria, parentum sub Albano Duce afflictio, & post tot malorum perpeſſiones parta in Gallia, Germania & hoc nostro Belgio Euangelicæ doctrinæ libertas. Nec minus liberum ſibi fidei exercitium deberi ingeminabant, quam Lutheranis, Anabaptiſtis, &, quod magna ſpecie allegant, Iudæis ipſis.

Hæc rerum perturbatio rurſum ancipitem vobis curam præbuit cogitandi, quid factò opus eſſet, & quibus remediis tantis malis obviam iri poſſet. Enimvero aut prudens adhibenda fuit moderatio, aut conſtans rigor. Placuit vobis duriore remedio rem experiri, & Edicta Edictis accumulare, quibus uſurpata concionandi licentia præcideretur plane, indictis multis pecuniariis, & arbitraria correctione, quotquot conciones iſtas vel frequentarent, vel ſtudiis ſuis foverent. Poſtea novo decreto acrius in doctores animadverſum eſt, & ad perpetuos carceres damnati ſunt, quotquot ad Eccleſias ſuas redituri eſſent paſtores. Erecta proditionis præmia, & quingentis florenis cuivis ſceleſto eſſe licuit. Sed hac via nihil quoque profectum eſt, quin potius incrementa ſumſit indies publica calamitas. Pudet ſane referre, quam inclementer hic illic in innoxiam multitudinem ſæviturum ſit. Nec ſtetit intra multas ac Edictorum ſeveritatem poena.

poena. Grassatum fuit variis in locis in imbellem populum, militum furori laxatæ habenæ, & armatæ in Hispanos cohortes, in Batavos arma convertere iussæ sunt. Ad carceres & perditorum hominum ergastula relegati sunt verbi divini Præcones, & inaudito hætenus ignominia genere notatus ordo sanctissimus. Sclopetis icti & trucidati aliquot de plebe homines martyria sua æquo animo pertulerunt. Exutæ quoque, quæ ad publicos coetus in agros commearant matronæ, & sparsis capillis in urbem redire visæ sunt. Virginibus vix pudicitia velamen relictum. Ereptæ per vim imbelli sexui vittæ, togæ matronales aliaque insignia, quæ spolia mox sub hasta vendita, non tam victricis quam victæ patriæ specimen præbuerunt. Conjecti ante in carcerem cives quam in crimine deprehensi, & ibidem pejus habiti compertis latronibus. Prætores novi ira magis & animi perturbatione, quam placidâ judiciorum formâ reis suis instant. Nefas esse cœpit exuli suppeditare, unde victum & amictum paret; & poena dignum censetur, si exauctoratus pastor ægrum pia voce soletur, & moribundæ oviculæ animam divinis promissis erigat. In summa, displicent omnia, quæ moderata sunt, placent contra, quæ aspera, dura, immoderata. Sunt hæc, sunt hæc, Potentiss. Ordines, Reipub. vestrae vulnera, & in pulcherrimo patriæ nostræ corpore vices turpissimæ. Hoc malorum syrma secum traxit Synodus vestra, quæ seculari nixa brachio, non

non sine supercilio & fastu contemptim nimis habuit citatos suos, & magis horum oppressioni quam utriusque partis incolumitati studuit. Hæc futura toties prædixit ille, qui Synodo Nationali motus hosce minime compositos. iri iudicabat Barneveltius. Noverat rerum usu edoctus senex, calida esse Theologorum nostratium consilia, præcipites deliberationes, iras plumbeas, nec placari hoc hominum genus posse, nisi extincto adversario. Maxime autem adduci, ut eos officii sui capiat oblivio, cum in hierarchiæ & vindictæ cupiditatem inciderint. Quare uti à tribunitiis comitiis sibi metuebant usque Romanorum Patres, ita ille ab Ecclesiasticorum synedriis.

Hæc res facit, ut dum alii libellis famosis V. V. C. C. improbe laceffunt, ego in animum induxerim salutaribus consiliis & præceptis vos munire, & viam monstrare, qua sedari hæc patriæ tempestas possit, & Rempub. si non omnino felicem, saltem tranquilliozem habituri sitis. Ad tria attendendum vobis. Primum, quod hominum genus Rempubl. vestram exerceat. Deinde, quæ motibus hisce subsit causa, & quomodo hæc se tractari patiatur. Tertio, patriæ ipsius, temporum, aliarumque circumstantiarum habenda ratio.

Duobus hominum generibus religionis causa distractis jura dicitis; Contraremonstrantibus & Remonstrantibus. Illis faciles, his difficiles vos præbetis. Sed fallax hominum est species,
&

& mirum, quam imponat prudentissimis sancti-
monia ac zeli larva. Contraremonstrantes ma-
gnis animis quod aggressi sunt reformationis
negocium promovent. Zelotæ sunt. Sed quo
major in his cernitur animi magnitudo & in re-
bus gerundis impetus, quo magis providendum
vobis, ne quid ex inconsulto horum fervore de-
trimenti capiat Respub. Primum in precio ha-
bent Magistratus suos, quoad consiliis suis suf-
fragantur. Si dissentiant, in promptu est præ-
varicandi prætextus. Adhæc proprium est huic
genti, ita sacra sua curare, ut quæ ad tranquil-
litatis publicæ conservationem faciant, non cu-
rent. In patriæ commoda curas non intendunt,
& dum pro Ecclesiæ salute decertant, Reipub.
mala suisque deque habent. Et quia regnum
suum de hoc mundo non esse contendunt, im-
peria corruere, regna vastari, vacuas reddi pos-
sessiones malunt, quam alterius arbitrio stare,
aut in regni sui societatem Cæsarem admittere.
Tertio ubi rerum potiti sunt & superiores facti,
confortis impatientes sunt, & Magistratus in-
obsequentes in ordinem cogere, dissentientes à
gubernaculis deicere, solis sibi, uti cœli, ita &
terræ usurpare possessionem, religionis jura in-
terpretantur. Efferum fuit Noviodunensis Do-
ctoris ingenium, ad imperia potius quam ad
obsequium natum, in adversarios ferox & im-
placabile. Breviter, Pelidæ stomachus. Quæ
vero ipsum secuta est turba cum doctrina Do-
ctoris quoque sui mores avidissime imbibit. Ex

B

quavis

quavis fere rebellione compendium captat, & Principes, qui Iesuitarum hæcenus mos fuisse creditur, bellis quoque implicare novit. Galliam contemplantini, cujus turbato statu in suum bonum toti didicerunt. Si vel levissime illos offendat Rex, ad arma convolant, conciliabula sacra convocant, de rebus regni deliberant, & quam Christianâ patientiâ debebant, aperto Marte ulciscuntur injuriam. Nec displicent transmarinæ appellationes; & exterorum subsidia adversus proprium regem perfide subinde exposcuntur. Comes Embdanus, vigente sub Albano persecutionum æstu, profugis ipsis hospitium & asylum perquam humaniter præbuit. Nunc numero potiores, & Curibus parvis ac paupere terra in curiam evecti, ipsum, cum libet, Comitem in custodias compingunt, & libertatis donatorem ad obsequia compellunt. Accidit idem Aquisgrani celeberrimo Germaniæ oppido, in quo tenerrime habiti dignum aliquid sua indole dederunt, exacto nempe Magistratu & Loyolitarum cœtibus. Antwerpia testis esto, uti per gradus regnum sibi struxerint, & extorta armatis precibus libertate, totum Ecclesiæ Romanæ clerum urbe expulerint. Annales Belgicos evolvite, comperietis maximum semper homines hosce negotium facecivisse Principi Auraico, cujus nisi obstitisset prudens moderatio, par cum Catholicis fuisset Anabaptistarum & Lutheranorum in patria nostra fors. Didicit jam Cæsar, quid possit sub religionis specie imperandi

perandi libido. Non aliis authoribus principatum Bohemiæ, Moraviæ, Silesiæ, Lusatiae sibi conferri passus est Palatinus. Vnus Calvinigenio non sufficit orbis. Et jam Saxoni quoque dictus fuerat dies. Nec in occulto est, quid rerum proxime in Valle-Tellina gesserint, quam extrusis Pontificiis, pluribus in exilium coniectis, aliis capite plexis, solis sibi sedem destina-verant. In Ducatu Brandenburgico, ubi hactenus viguit Augustana Confessio, nunc Principem suum, aliam fidem amplexum, ad innovanda majorum sacra sollicitant. In Scotia non minus inclementer Principes suos habuerunt, Mariam primum, mox & Iacobum. Illa postquam Reformatæ religioni regnum suum patefacere coacta fuisset, tantum ab ejus Doctoribus impetrare non potuit, ut intra privatos aulae parietes Missam sibi celebrare liceret. Hic non minus ab ipsis in ordinem redactus, tunc cum Scotiae solum imperaret, nunc duplici sceptro auctus, multorum exilio petulantiam istam ultus est. Cuduntur hodie axiomata perniciosissima*: infidelem non posse esse justum possessorem bonorum terrenorum, ut hoc obtentu obedientiam detrectent subditi, quibus persuasum erit à non Calviniano se regi Principe. Et qui Theologicæ dementiæ apex est, placet ipsis Bethlemus Gabor Turcarum Vassallus, hoc solum nomine, quod secum Cæsarem contemnat. Tentata quoque ab illis ipsis in Confœderato Belgio

B 2

* Melinaus in *Anatome sua*.

gio Reip. mutatio sub Comite Leicestrio, licet infeliciter, nunc demum consummata est. Quæ non in alium finem à me adducuntur, quam ut ostendam sufflaminandos esse hos Theologos & freno coërcendos. Nimia licentia deteriores fiunt. Nec boni sunt, nisi cum capistrati mali esse non possunt. Sacra sua sibi habeant, sed vos aciem intendite, ne illis ipsis sacris in Reipub. perniciem abutantur. Nec statim non ferendos credite, quotquot ipsorum iudicio orthodoxi non sunt. Gaudent soli vivere, soli dominari, & eam de suis placitis imbibebunt sententiam, ut aut secum credere velint universum orbem, aut alium orbem quærere. Non patitur alterius fidei contribules imperiosus Israël. Levissimas sæpe dissensiones magni æstimant, & si quis vel digitis contra crepuerit, Ecclesiam affligi clamitant. Errorem quemvis hæresin vocant, & magna temeritate in alios derivant schismatis culpam, cui ipsi affines sunt. Est officium Principis, subditorum se moribus accommodare, cum his lenius, cum illis durius agere, his plusculam indulgere, alios intra modestiæ carceres cogere. Etenim ita comparata sunt Calvinistarum ingenia, ut aut servire, aut imperare debeant. Si serviant, lenes sunt, officiosi, humiles, obsequentissimi Dominorum suorum clientes. Verbo dicam, Christiani sunt. Sin altius proVecti jugum Magistratus excusserint, Iovis instar totam Rempubl. superciliorum suorum nutu concutiant, rectoribus suis insultant,

&

&, nī pastoralī pedo subigi se patiantur, invisissimos reddunt. Itur ad populum, de Magistratus in rebus religionis negligentia, incuria, impietate querelæ publicè instituuntur. Plebs, uti rerum novarum studio tenetur, talium imperia fastidians, dignos non putat, qui sibi imperent, qui tam religioso ordini displiceant. Didicerunt hoc suo & regnorum suorum maximo incommodo Principes supra dicti. Vos horum exemplo edocti, pietatis studia cum prudentia conjungite. Hæc uti virtutes omnes, ita religionis studia moderetur. Gravissime peccatur, ubi hic sapientiæ civilis oculus, vel cœco istorum hominum amore, vel nimio in dissentientes odio, occœcatur. Tunc autem prudentes eritis, si ita vobis placuerint Contraremonstrantes, ut gratia quoque ipsorum vos carere posse videant, si metuendi potius sitis ipsis, quam ipsi vobis. Nunquam pacatam habebitis Rempub. nisi caute istos Aaronis filios tractaveritis. Nunquam coalescent patriæ vulnera, nisi carere aliquando possitis ipsorum consiliis. Non stabit inconcussa vestra majestas, nisi dignitatem vestram pari autoritate, Rempub. vestris consiliis, non concionatorum suasionibus, propugnaveritis.

Nunc Remonstrantium quoque examinanda conditio, mores, studia & instituta. Ex his enim, quid in præsentī rerum discrimine vobis agendum sit, perspicere dabitur. Hoc primum in considerationem veniat, non solum cum ejus-

dem gentis , nationis & linguæ hominibus vobis negotium esse, verum cum civibus, propinquis, affinibus, consanguineis. Cives qui vocat, hos filios , vos Patres vocat. Idem in Reipub. societate cives , quod in domestica liberi. At qui cives oportet æquo ac pari cum civibus jure vivere, neque hostiliter tractandi , qui in publicam tutelam recepti. Civibus adhæc libera esse debet, & non sollicita sua rei cujusque custodia. Vobis tam invisi sunt Remonstrantes, ut impune liceat sceleratissimis possessiones ipsorum invadere, & veluti in hostilem prædam grassari. Civium præsidia charitate & benevolentia septa esse oportet , non armis. Et milites perire est melius , quam in sua civitate sine armorum præsidio non posse vivere. Nunc vero hoc nimia inclementia & rigore effectum , ut quas urbes civium antehac muniebat concordia , nunc militum muniat effera vis & superba crudelitas. Nec audiendi illi , qui graviter inimicis irascendum putant , idque magni animi & virorum fortium esse censent. Nihil enim, si sapientum oraculis locus est , laudabilius , nihil Rerumpubl. rectoribus dignius placabilitate atque clementia. In liberis vero populis & in juris æquabilitate exercenda etiam est facilitas. Nec cum civibus solum hic vobis res est , sed cum optima civium vestrorum parte , & delibato populi flore, cum iis, quos vel parentum memoria , vel propria merita vobis commendatissimos reddere possunt. Vapulante eorum nepotes,

tes, quibus Reip. præsentis libertatem debetis. Vapulant illi, quorum cura, vigiliis, opibus ac sanguine parta hæc securitas. Vapulant indies illi, quorum munificentia, fide ac affectu ad tuendam Rempubl. carere non potestis. Omnino qui Reipubl. præsumt, illud Platonis præceptum tenere debent, ut totum Reipub. corpus curent; ne, dum partem aliquam tuentur, reliquas, nedum optimam, deserant. Hoc insuper videndum vobis, quibus artibus factum sit, ut invidiam publicam sustineant Remonstrantes. Duo illis intentata sunt crimina, Proditio, & religionis innovatio. Vtrumque persuasum credulæ plebi. A proditiōis culpa tam immunes sunt, quam quisquam vestrum. Fidenter loquor. Nullum hactenus proditiōis vestigium apparuit, nullum prorsus. Nec in hujus sceleris suspicionem vocandi erant cives optimi, nisi invitis testimoniis. Hæc tamen animos imperitorum ita occupavit perversa opinio, ut aliud judicare, scelus putet. Crimen innovatæ religionis, ad conflandam quoque ipsis invidiam, conquisitum fuit. Non innovant religionem, qui Catholicis Ecclesiarum symbolis consentiunt, qui de rebus obscuris & arduis dubitant, qui contingentiam potius duci res humanas, quam inevitabili necessitate statuunt. Hæc dissensio nullo non seculo Ecclesias exercuit. De his in Academia & porticu disputatum fuit. De his inter Catholicos variantibus sententiis dissertatum, decisum nunquam, nisi qua parte ad Ma-

nichæorum deliria & Pelagianorum placita
 itum. Norunt hæc inter vos, qui rerum Eccle-
 siasticarum scientia instructi, controversiarum de
 religione necessitatem disparem esse didicerunt.
 Officii vestri est, Ill. Ordd. non permittere, ut
 proditores audiant, quorum fide, auctoritate,
 consiliis hætenus stetit vestra Respub. Nec im-
 mutasse religionem credendi sunt, qui in re du-
 bia probabiliorem sibi sententiam amplexi sunt.
 Multo minus cum iis, ut cum proditoribus ac
 perduellibus agendum, quales nec sunt Remon-
 strantes, nec esse volunt, nec vobis in Reipub.
 curam intentis esse possunt. Si quid perperam
 actum ab iis creditur, qui ante vos clavum te-
 nuerunt, non statim id proditio deputanda est.
 Animi proposito in patriam quenquam eorum
 peccasse non liquet; nimia facilitate, modera-
 tione, humanitate peccasse, prudentiores judi-
 cant. In civilibus dissensionibus, inquit Iure-
 consultus, non statim hostes patriæ putandi sunt
 qui sententiis discrepant, & hac potius quam
 illa via ejus incolumitatem procurant. Et de-
 mus peccatum esse graviter, satis profecto unius
 sanguine, & tot exulum miseriâ culpam istam
 luimus. Cur in innoxiam, imbellem plebecu-
 lam usque adeo sævire libet? Solet hæc ducto-
 res ac doctores suos religiosa quadam pertina-
 cia sequi, & ad quam semel velut tempestate est
 delata sententiam, ei mordicus adhærescere. Non
 est magni animi, victis insultare. Et in civilibus
 bellis nihil miseriùs ipsâ victoriâ. Nec ulla re
 con-

conciliare facilius benevolentiam multitudinis possunt ii, qui Remp. administrant, quam mansuetudine & placabilitate.

De duobus hominum generibus satis dictum. Veniendum ad alterum propositæ disquisitionis caput: & cum de religione omnis sit controversia, serio examinandum, num ob fidei controversias inclementius tractandi sint errantes: num, ex Christianorum legibus, armis, carceribus, exiliis aliisque poenarum generibus coerceri debeant heterodoxi; num utiliter hoc fiat, num ipsius religionis ac Ecclesiæ bono: num expediat Reipub. ita agere: num Christianos deceat: num Christi & Apostolorum exemplo comprobari possit: quis spiritus ista dicat: quando ita in Ecclesia agi coëptum, quibus probantibus, quibus improbantibus. Quæ singula dum confuse & sparsim tracto, vestrum est, Amplissimi Domini, ad rationum momenta attendere, & firmata magnis rationibus documenta, ad Reip. præsentis gubernationem, conferre.

Ac primum illud spectate, non sub dura Moisaicæ legis disciplina, sed sub placido Christi Salvatoris regno nos vivere, cujus alia vox, genius, instituta, mores, & iis, qui duriores istum & ad idololatriam pronum populum exercebat. Hic conflandi in vomeres gladii, & lanceæ in falces, hoc est, pacata omnia & tranquilla esse debent. Non nocebitur in monte sancto, qui Ecclesia Christianorum est. Ultimum hic peccatorum

torum supplicium est , pro ethnico & publicano haberi , hoc est , ab Ecclesiæ communione arceri. Omnis hic cautio est , Cavendum esse à fermento pseudo Prophetarum. Poterat certe Filius Dei, Patris sui cœlestis potentiâ armatus, dissentientes Phariseos templis exigere ; poterat cataphracta militum manu Solymam omnem & Iudæam ad fidei obsequium compellere ; dignitatibus ac functionibus publicis exuere, quotquot Christiani esse nollent. Sed displicuit Sapientiæ divinæ superba illa in conscientias dominatio; & quos doctrinâ non potuit , armis sub ditionem suam redigere, imperiosum magis & militare, quam religiosum iudicavit. Omnem in rebus sacris ferociam ac animi impetum voce ista compescuit : nescitis cujus spiritus filii sitis. Non venit filius hominis perdere , sed salvare animas. Et , finite zizania crescere usque in diem messis. Nunc præcipiti & intempestiva judiciorum falce demetuntur zizania , aut calcantur pedibus, de quibus, an zizania sint, anceps, quandiu hic vivitur, est dubitatio. Apostoli, Præceptoris sui sanctissimi vestigiis insistentes, non alia via, quam lenitate, fidē, tolerantia, moderatione Ecclesiam Christianam per universum orbem plantarunt, œdificaverunt, provexerunt, constabiliverunt. Et favit mirifice ipsorum successibus divina gratia. Inermes, imbelles ac Magistratus ope destituti cum essent , Iudæorum inveteratam superstitionem , gentium idolomaniam , pseudo Prophetarum conatus impro-

probos expugnarunt. Satis Paulo fuit dixisse : hæreticum hominem post unam aut alteram admonitionem devita, & : Si quis imbecilla sit fide, huic nulla cum animi dubitatione opitulamini. Tu qui es, qui alienum famulum damnas? Domino suo stat & cadit. Placuit illa agendi ratio primitivæ Ecclesiæ doctoribus, nec nisi sero Gentilium Imperatorum tyrannidem imitari cœperunt Christiani. Usque ad Augustini tempora, h. e. quadringentis post Christum natum annis, nunquam implorata fuerunt Imperatorum adversus heterodoxos præsidia. Primum huc illos impulit Donatistarum & Circuncellionum pervicax & insanabilis insania, qui præter schisma, quo non aliud exitiabilius, si processisset, agitabant, vulnerabant orthodoxos, injecta in oculos calce exoculabant, alios occidentes, alios ad aliorum trucidationem metu mortis adigentes. Adversus hos cum de implorando Cæsaris præsidio ageretur, non tamen in initio placuit Augustino aliisque mitioribus imploratio profanæ potestatis ad negotium Ecclesiasticum. Existimabant utique non decere Episcopos aliis armis uti, quam verbo Dei, precibus, & si insanabile foret malum, anathemate ac separatione ab Ecclesiæ communione. Hoc tum erat extremum Ecclesiæ supplicium, & sicut apud Iureconsultos civilis mors exilium dicitur; ita apud Apostolos & horum successores poena capitis erat ab Ecclesiæ consortio submovisse. Adeo illorum animus abhorruit ab exilio-

rum,

rum , carcerum , confiscationum & suppliciorum corporalium sævitia , quæ nunc quibusdam & nimium & sola placent , præsertim ex eorum numero , qui reformationem religionis profitentur ; quorum omne studium esse debebat mederi potius errantibus , quam in eos sævire , & Editorum severitatem intercessione sua mitigare. Enimvero non ante , quam Imperatorum potentiâ tuta fuit fides Christianorum , ad dura ista persecutionum cauteria se recepit Ecclesia. Audita tum demum perniciosissima Nestorii Episcopi ad Theodosium oratio : *O Cæsar , da mihi regnum ab hæreticis purgatum , & ego tibi cælum daturus sum ; sis mihi auxilio in expugnandis hæreticis , & ego tibi in Persis hostibus tuis devincendis opem feram* *. In quem sensum & hoc tempore non semel pro concione in Batavia peroratum est. Hinc factum , ut Episcopi Cæsares veluti nare bubalos pertraxerint ad sanguinariorum decretorum adversus Anabaptistas promulgationem. Quamvis & eorum quoque exempla adduci possint , qui liberam religionem in suo regno esse passi sunt , & aliis præterquam orthodoxis docendi copiam fecerunt. Gratianus ab exilio revocatus omnibus lege sancivit , ut unaquæque religio licite sacra sua celebraret , solos vero ab Ecclesiis prohibuit Eunomianos , Photinianos & Manichæos. Valentinianus cum ita saperet , sicuti Nicæni Patres , aliter sentientibus non erat importunus †. Constantinopoli ipse Theodosius

* *Trip. hist. l. 12. c. 4.* † *Sozom. lib. 8. c. 1. & lib. 3. c. 36.*

sius Arrianis & Macedonianis extra urbem oratoria facere permisit, Novatianis vero intra urbem Ecclesias habere & collectas facere concessit. Notum quibus rationibus Themistius Philosophus Valentem Imperatorem à Christianorum persecutionibus revocavit. Et quanquam Roma expulisset Novatianos Innocentius, tamen Constantinopoli talia non permiserunt. Et quamvis Romani Episcopi apud Imperatores summo studio in hoc incumberent, ut qui hæretici dicebantur, ex urbe Constantinopoli ejicerentur, tamen nunquam illud obtinere potuerunt, usque dum Iustinianus, victus importunis flagitationibus, Agapeto Pontifici concessit ut dirutis ipsorum Ecclesiis urbe ejicerentur. Imperante Honorio, Anas Episcopus Constantinopolitanus non solum suæ fidei hominibus benevolus erat, sed etiam hæreticis miraculum suæ sapientiæ, inquit Sozomenus *, demonstrabat, quos vexare quidem nolebat, cum vero eos terrere tentasset, denuo mansuetudinem ostentabat. Certe, si veterum exempla imitari libet, cur non potius æquitatis, moderationis & clementiæ exempla placent, quam severitatis, crudelitatis, violentiæ, quæ non in Christi, sed Anti-Christi ac Tyrannorum castris militavit semper.

Est Regnum Christi cœleste, prorsus ac spirituale, ideoque spiritualibus solum armis, hoc est ratione ac argumentorum efficacia pugnandum, nec corporalis adhibenda vis, ubi de causæ æquitate & sententiæ veritate præsumitur. Christi-

stiano-

* Lib. II. c. 2.

ftianorum hoſtes vicia ſunt , contra quæ virtutibus contrariis certandum , ut doctrina ignorantiam pellat , errorem diſcutiat veritas , injuriam vincat patientia , ſuperbiæ modeſtia reſiſtat , pigritiæ opponatur diligentia. Hic ſi cogas , fictos habebis Chriſtianos, purpuræ cultores plurimos , paucos Dei. Facile ea religio diſplicet , cujus profeſſio cum honoris noſtri , dignitatis , opum ac ſalutis jactura conjuncta eſt. Facile aridet illa, per quam in Cæſaris amicitiam adſcribimur , populo placemus , ac opimas ſpes alimus. Habet & Belgium hoc noſtrum quam plurimos , qui licet corde alieniores , profeſſionis tamen externæ officium his vel illis coetibus commodant , ex illorum familia , quibus toties interminavit Chriſtus, Væ vobis. Vtique malus eſt pietatis cuſtos , metus. Vbi ſine damno fieri poteſt , ſtatim ad antiquum redeunt , tamdiu Eccleſiæ adhærentes , quoad ſimulaſſe prodeſt. Non apparet larvas eſſe , niſi ubi ſubtractum aquilis ſuum cadaver. Interim gaudent, quaſi de ampliatis Eccleſiæ pomæriis ejus ephori , & tunc ſe felices arbitrantur , ubi turmatim ad baſilicas ſuas confluere vident populum , & patriciæ gentis viros , quorum maxima pars commodis magis ſuis , quam judicii ac conſcientiæ innocentia religionem metitur. Belle ſane procedit Chriſti negocium , ubi numero potius , quam qualitati, multitudini quam ſanctitati ſtudetur, & ut numeroſam magis Eccleſiam habeamus opera datur , quam vere piam & ſanctam.

Ideo-

Ideoque, quæ levitate in has vel illas partes concesserunt, eadem, ubi non expedit, ad adversas desciscunt. Exemplo sit Anglia, quæ toties cum Principibus suis fidem mutavit. Iurasses eam sub Eduardo ὁρθοδοξοῦσθαι, [*quam maxime Orthodoxam,*] quæ mortuo illo, cum non expediret amplius Calvinίζειν, se finxit καθολικοῦσθαι. [*quam maxime Catholicam.*] Non desunt exempla domestica in variis Belgicæ civitatibus, quæ hac rerum tempestate Dominis suis fidem ac conscientiam suam insigni inconstantia gratificatæ sunt.

Nec hoc prætermitti debet, in istiusmodi negotiis sæpissime veritatis & innocentiae doctores, persecutionibus infestari, dum mendaciorum, falsæ doctrinæ, ac seditionum ipsis crimen affingitur. Accidit hoc Christo, Apostolis, & Christianorum, sub Romanorum Imperatorum tyrannide, Ecclesiis. Obscura est veritatis dignotio, & quamdiu in terris agimus, per ænigma & speculum videmus. Incerta sæpe sunt & cæca hominum judicia, & tenebras pro luce, falsum pro vero, errorem pro scientia, superstitionem pro vero Dei cultu amplectimur. Vt satius sit, hic aut ἐπέχειν, [*hæerere,*] aut sinere, ut suo quisque sensu abundet, quam ut carceribus, exiliis, bonorum exactioibus, & id genus similibus poenis vexentur optimi sæpe mortales, hoc solum nomine invisi, quod de salute nostra se impensius sollicitos esse profiteantur.

Cur non potius Iudæorum exemplum sequimur,

mur, quorum hoc erat effatum: Elias corrigit omnia difficilia? Cur non Iudæ Machabæi factum placet, qui de ara solidi sacrificii cum quid statueret non haberet, ejus lapides in monte templi loco opportuno posuit, donec adveniret vates aliquis, qui de iis oraculum referret. Ut nihil dicam de Gamalielis consilio, præstiterit meo judicio Romanorum legem de vindictis sequi, quæ erat hujusmodi: si quis, qui hactenus se pro libero gessisset, vocaretur in jus ab aliquo, qui eum servum esse assereret, interea dum causa pendebat, vindictæ dabantur secundum libertatem, donec in judicio planum factum esset, utrum is liber an servus foret. Cum enim de ejus conditione dubitaretur, si forte liberam esse contigisset, & interea temporis pendente lite serviliter habitus esset, facta foret homini libero gravis injuria. At quanto id in rebus religionis fieri æquius est, in quibus peccatur gravissime, & ob quæstiones non raro spinosas ac dubias, alii in alios non expectata supremi Iudicis voce latrocinamur, & carnificinam exercemus.

Iam illud quoque ad præsentem rem facit, quod cum dupliciter in Republ. peccetur, vel circa fidem, vel circa mores; illic ignorantia, errore, hæresi, superstitione; hic manifesta improbitate, latrociniis, perjuriis, adulteriis, blasphemis, cædibus, tam præpostera videamus esse Principum studia, ut Rempubl. perditissimam & sceleratissimis moribus temeratam, quam aliqua sui parte

parte impuram, aut erroribus imbutam habere malint. Illic talpis sunt cœciores, hic Lyncei. in illis averruncandis segnes sunt, & turpiter negligentes, in his eradicandis zelotæ sunt & toti flamma, quasi gratior sit Deo cœtus hominum præelectione improbus, quam vel ignorantia, vel humani iudicii imbecillitate de Religione male edoctus, idque in rebus sæpe arduis & densa caligine obsessis. Maledictam esse clamant Rempubl. palliati isti rabulæ, si dissentientibus gratia fiat, & tum demum beatam autumant, si revocata ad calculos Scholasticæ subtilitatis, aut Synodi placita Religione tota, compertis sceleribus, ædium inquam direptoribus, calumniatoribus, ac maledicæ plebi peccandi commeatum silentio suo fecerint. Neque enim crimen esse putant, ad quod connivere vident criminum censores publicos. Fingunt non pati Reipubl. statum, ut dissentiens à collegis suis Pastor consentientem sibi Ecclesiam doceat, cum in eadem Republ. comessatorum contubernia, fœneratorum mensas, scortatorum conciliabula, mercantium imposturas, tantam denique scurrarum ubique proluviem æquo animo ferant. At certe quanto minus peccatum est error scelere, ignorantia improbitate, tanto tolerabiliores arbitror, quorum imbecilla est fides, quam obfirmata peccandi consuetudine impietas. Horum si quidem crimen compertum est, illorum dubium; hic præelectione, illic inconsulto peccatur; hi improbitatis suæ contagio nocent semper, illi pro-

C

sunt

sunt sæpe, & quos seducere creduntur, ad meliorem frugem revocant. Illi mentem, voluntatem, cor, totumque hominem deteriorem reddunt; hi si forte hallucinentur, sola mente deteriores sunt, cætera probi & recti custodes.

Quum vero plerique arbitrentur, ad societatis humanæ pacem ac tranquillitatem facere, si heterodoxi Doctores exterminentur, minuenda quoque hæc opinio est, & multorum exemplis comprobandum, magis turbatas fuisse istoc rigore Respublicas, quam pacatas. Machabæorum temporibus gravissimis bellis occasionem dedit instituta in Iudæos Religionis ergo ab Antiocho Epiphane persecutio, quæ non nisi cessante hac finita sunt. Demetrius Ephesinus cum Paulum docentem non ferret, magnis tumultibus urbem universam involvit. Idem accidit Hierosolymis Iudæorum in Paulum furore. Quas non turbas orbi dedit Arrianorum in Catholicos, & Catholicorum in Arrianos rabies & immanitas, facem accendentibus tot Conciliorum hinc inde anathematismis. Quisque quem in partes suas pertraxerat Cæsarem, ad oppressionem alterius partis voce & stylo armabat. Nimia Romanorum Pontificum in Græcorum Ecclesias dominandi libido, has pessumdedit, & Christiani orbis propugnacula Mahometanis aperuit. Superius seculum evolvite, & tot bellorum, calamitatum, vastationum causam aliam non reperietis, quam sanguinaria Cæsaris in hæreticos, sic vocabant, edicta. Nec pacari ante

Ger-

Germania, Gallia, Helvetia potuit, quam concessa conscientiarum & Religionem profitendi libertate. Vtique pacatissima videmus regna, ubi hæc viget. quod nec ipsum Turcarum Imperatorem latet, qui non suæ Religionis solum, sed & Iudæis & Christianis omnibus docendi copiam facit, nec quid sentiant rigide inquirat, modo obedientiam sibi & obsequii symbola census annuos præstent.

Et verum quoque hic esse comperimus, ut quales nos erga alios gesserimus, tales erga nos alios experiamur. Hippone Africæ civitas, cum timore legum imperialium ad unitatem Catholicam compulsa esset, mox Vandali Arriana fide per Gotthorum Episcopos imbuti, in suæ Religionis formulas Episcopos orthodoxos jurare coegerunt, aut Ecclesiis abire. Ea quoque tempestate, qua Innocentius Romæ Novatianos aliasque Sectas persequi cœpit, & Ecclesias eorum dissipare, Gotthi Italiam invaserunt, Romam expugnarunt, omniaque foedissime vastarunt. Trahitur in exemplum crudelitas, & placet posterioribus priorum improbitas. Mahometus Turcarum Imperator ab ipsis Christianis persecutionum modos didicisse perhibetur. Et qua sævitia nuper Catholici Reformatos, eadem hi variis in locis Catholicos exercuere. Exacti jam sunt Rhætia Calviniani Pastores, qui paucis retro annis Pontificios exegerant. Carent iidem Ecclesiis suis Aquisgrani, qui non ita pridem suas Iesuitis invadebant. Occupata in Bohemia ac

confoederatis regionibus Catholicorum templa, nunc, ita vertente res humanas Deo, iisdem red-dita sunt, ac nuperis Dominis erepta. Tunc Loyolitis exulandum fuit, nunc ibidem Calvi-nianis Doctoribus. Admirabilia Dei judicia sunt, & arcano providentiæ motu efferos nimis & insolentes Reformatarum, uti vocant, Eccle-siarum spiritus retundit, ne Christiani esse desi-nerent, dum Principum sceptris inhiando pessi-mis artibus pomœria sua dilatare student. Qui Synodo Dordracenæ interfuerunt exterorum Theologi, ad Remonstrantium oppressionem consilia & operas contulerunt. At vix domum reversis institit divina Nemesis. Exulant Palati-ni, necnon Synodi jam dictæ choragus & in sa-cra ista fabula Davus; Abrahamus Scultetus. Affliguntur Wetteravici, dolent Hassi, tremunt Helvetii, & qui irarum nimbos nupera sua Ana-tome in exules Remonstrantes effudit Doctor Charentonnensis, nunc fuga vitæ suæ consulere cogitur. Faxit Deus, ne quam à domesticis suis Contraremonstrantibus, injuriam passi sunt Re-monstrantes & patiuntur indies, eandem ipsis aliquando pari mensura rependant publici pa-triæ nostræ hostes. Pythagoreorum vox est : *Qui patitur quod fecit, ei jus contigit æquum.* cui consonum est Christi oraculum : Qua mensura mensi fueritis, eadem metientur vobis *. Vtique justum est apud Deum, vicissim reddere iis qui affligunt afflictionem : afflictis vero relaxatio-nem †.

Et

* Matth. 7. † 2 Thess. 1.

Et mirum tam faciles esse in perficiendis Ecclesiasticorum votis Magistratus, quos prudentia, iudicii rectitudo ac erectior indoles populo secrevit. Vident utique, quibus causis ut plurimum ad mutua odia & offensas impulsæ, inter se collidi ament, qui Religionis causam prætexunt. Non solus Abel pietatis suæ poenas invido fratri dedit. Nec Iosepho soli contigit venundari, quod Patri suo gravior esset. Transiit huius facti imitatio ad Iudæorum proceres, qui optima docentes & suadentes Prophetas crudelissimè exceperunt. Tanta invidiæ ac ambitionis vis est. Illa dum virtutis splendorem non fert, sublato mavult è medio ejus Sectatores, quam ut ea incolumi evilescat prorsus & despectui sit. Hæc dum alios luminibus suis officere videt, nullum non lapidem movet, ut in suspicionem adducendo optime de Repub. ac Ecclesia meritos, sola multitudinis applausus ac magnatum faventiam capteret. Ob hanc causam Christum capitaliter oderant Pharisei, quod hypocrisin ipsorum & fictam sanctimoniam speciem detegeret, idque apud eos, apud quos bene audire existimationis ipsorum intererat. Alii avaritia correpti & è rebus sacris quæstum facientes hostiliter eos persequuntur, per quos impediri credunt, ne consueta ad res suas fiat accessio. Talis fuit Demetrius iste, argentarius Ephesinus, qui totam Ephesum in Paulum concitavit, quod videret ipsum suis concionibus, non Dianæ solum cultum, sed & quæstum quem inde faciebat

C 3

uber-

uberrimum, imminutum ire. Sunt quos zelus Dei & Religionis studium, sed cum ignorantia conjunctum transversos rapit, qui Christianos persequendo Christi se causam strenue agere sibi persuadent, & dum Deo suo Maozim, hoc est, violentiæ & crudelitati litant, Deo se sacrum facere autumant. Atque his utpote nequaquam pessimis veniam oravit Christus. Cæteri malitia peccant, licet zeli quoque nomine invidiam, malitiam, avaritiam aliaque vitiorum portenta tegant, nec populum solum hisce præstigiis fascinent, sed & judicum oculis tenebras offundant. Ad quæ si attenderent Rerumpub. rectores, parcius Theologorum instituto obsequerentur. O seculum! Christi studio sanguinari erimus, qui ne aliorum sanguis effunderendus esset, ipse suum effudit. Christi studio zizania extirpabimus, qui ne bonæ fruges extirparentur, ad messem usque jussit relinqui zizania. Christi studio alios persequemur, qui jussit ut si nobis feriat mala dextera, obvertamus sinistram. Christi studio inferemus aliis malum, qui nobis ut pro malo bonum reddamus præcepit.

Illud quoque intelligendum erit, uti omnium peccatorum, ita susceptæ in conscientias dominationis initia periculossima esse. Placent sibi Principes nonnulli, si à vivicomburiis, laqueis ac gladio abstinentes, intra exilia, carceres & multas pecuniarias consistant. Sed quotusquisque est, qui, postquam Christianæ clementiæ fines

fines semel transgressus fuerit, non sensim peccando proficiat, & invisam primo sævitiam postremo amet. Rempubicam vestram considerate. Profecistis pedetentim, & per gradus à pristina Batavorum ac Belgarum mansuetudine ac humanitate, quibus virtutibus hæcenus celebres fuistis, multum descivistis. Itum est à multis ad proscriptiones & exilia, ab his ad carceres perpetuos, ab his ad civium expilationes ac ædium direptiones, ab his ad infantium aliquot animarum, quæ ad verbi divini auditum se rus contulerant, sanguinarias lanienas, non quas fecistis ipsi, sed quas aut ab irata plebe, aut effero milite fieri impune permisistis. Itis, quo vos subditorum vestrorum ducit, uti creditur, pertinacia, & dum illi prævaricandi finem non faciunt, nec vos persequendi. Illi perire malunt, quam spiritalis vitæ pabulo privari, vos perdere illos mavultis, quam ut ipsorum zelo zelus vester, ipsorum constantia expugnata videatur vestra majestas. Obversatur animo illud Iunonium: *Mene incepto desistere victam?*

Quare rectius feceritis Illustrissimi Viri, si aliam viam ingressi nimios hosce impetus sistatis, ne ulciscendi magis libidine, quam Religionis amore duci videamini. Efflagitat hoc multitudo, patitur conscientia, suadet æquitas, fert humanitas. Præstat in Religionis controversiis partes admittere, quam pietatis titulo tyrannidem exercere. Multæ in domo Patris mansiones sunt, nec ob solos Calvinistas creata cœlo-

rum machina. Latius patet Ecclesiæ Catholicæ nomen, quam ut tam arctis ea limitibus circumscribi debeat. Quod si ita est, inhumanum erit iis patriæ hujus portiunculam invidere, quos inter cælestis patriæ hæredes ac bonorum suorum consortes adscripsit supremum Numen : iis alimoniam negare, quos pascit Creatoris benignitas : eos anathemate ferire, qui Christianam fidem ex primitivæ Ecclesiæ sensu profitentur. Et quanquam optabilius foret unum esse omnium fidelium cor, unam animam, tamen cum hæc per humanam infirmitatem obtineri non possit Ecclesiæ felicitas, minore incommodo coetuum variorum admittitur distinctio, quam ut ante tempus messis, cum incerta adhuc est zizaniorum discretio, cum *ἀντομῶν* [*ex seipsis fide digna*] non sunt Doctorum judicia, cum multorum injuria ac noxa judicii falcem stringatis. De aperte blasphemis non loquor, nec de iis, qui ipsa probitatis ac recte vivendi præcepta eversum eunt. De iis loquor, qui Dei timentes sunt : quorum vita innocens ac sancta conscientiae integritatem arguit : nec alio fine sententiæ suæ inhærere probabile est, quam quia sic credere & Deo gloriosius, & nobis salutare magis existimant. Nostrium est, probare Spiritus an ex Deo sint, nec Prophetiarum diversitatem adspernari. Quod si non alio remedio quam persequendo servari posse creditur Ecclesiæ unitas, satius erit distinctos locis Ecclesiæ Catholicæ coetus admittere, quam hujus vel illius oppres-
sione

sione ad fictam ac imaginariam illam unitatem adspirare. Non alia statim est Ecclesia, quæcunque alia aut plus, aut minus sapit, modo Iesum profiteatur eumque crucifixum. Tu quis es, ait Apostolus, qui fratrem tuum condemnas? Nullo non tempore fuit Ecclesia Dei, nec tamen omni tempore ab omnibus credita, quæ nunc singula credi iubentur, & tamen ea credita, quæ necessaria creditu fuere. Hæc paucissima sunt. In reliquis aut doctioribus nobis esse licet sine salutis compendio, aut indoctoribus sine salutis dispendio. Nec parum his rationibus momenti adferent clarissimorum Ecclesiæ procerum iudicia, & candidiores calculi. Ita Lactantius*: Distringant, inquit, aciem ingeniorum suorum. Si ratio eorum vera est, parati sumus audire, si doceant: tacentibus certe nihil credimus, sicut ne sævientibus quidem cedimus. Et paulo post: Quid ergo sæviunt? ut stultitiam suam dum minuere volunt, augeant? Longe diversa sunt carnificina & pietas, nec potest aut veritas cum vi, aut iustitia cum crudelitate conjungi. Sentiant nihil esse in rebus humanis Religione præstantius, eamque summa vi oportere defendi: sed ut in ipsa Religione, sic in defensionis genere falluntur. Defendenda enim Religio est, non occidendo, sed monendo; non sævitia, sed patientia; non scelere, sed fide. Illa enim malorum sunt, hæc bonorum. Et necesse quidem est bonum in Religione versari non malum. Nam si sanguine, tor-

* Lib. 5. c. 20.

mentis, addam exilio, carceribus, multis Religionem defendere velint, jam non defendetur illa, sed violabitur. Tantum abest, ut probandum sit institutum vestrum, qui non tantum Patria expulistis viros extra controversiam Christianos, sed & aqua, & igni iis interdixistis, & officia humanitatis iisdem præstari & vitæ præsidia suppeditari severe prohibuistis. Alienissimum hoc est ab indole Christiana, alienum à Creatoris vestri moribus, qui dum Solem suum oriri finit supra bonos & malos, nec hostibus quæ ad victum & amictum necessaria sunt denegari cupit, ad hujus suæ *φιλανθρωπίας* [*ergà homines benevolentiae*] imitationem vos invitat. Et quid inhumanius, quam Religionem ad salutem hominum datam, ad bonorum pestem perniciemque conferre? Certe huic insolentiae adversantur optimi antiquorum Canonum*, qui vetant, ne spirituales ullam ob rem, nedum ob fidem aut hæresin, quemquam occidere, aut ei manus injicere audeant, neque per se, neque per alios: ac neque voluntatem, neque factum, neque consilium suum ad id accommodent: quin etiam alios qui id fecerint, judicent atque puniant. Augustinus cum Manichæorum decertans hæresi ac impiis dogmatibus, hunc in modum illos affatur: Illi sæviant in vos, qui nesciunt cum quo labore verum inveniatur, & quam difficile caveantur errores. Illi sæviant in vos, qui nesciunt

* *Quæst. ult. cap. His à quibus de re jud. lib. 5. Quod de panis. dist. 3. Periculose August. 14. q. 3. Plerique.*

nesciunt quantis suspiriis & gemitibus fiat , ut ex quantulacunque parte possit intelligi Deus. Ego autem scire in vos omnino non possum , quos sicut meipsum illo tempore , ita nunc debeo sustinere , & tanta patientia vobiscum agere , quanta mecum egerunt proximi mei , quum in vestro dogmate rabiosus & cœcus errarem. Hilarius hanc sævitæ in dissentientes speciem pathetice admodum deplorat adversus Auxentium Arrianum, his verbis: Ac primum miserari licet nostræ ætatis laborem, & præsentium temporum stultas opiniones congemiscere , quibus patrocinari Deo humana creduntur, & ad tuendam Christi Ecclesiam ambitione seculari laboratur. Oro vos Episcopi , qui hoc vos esse creditis , quibusnam suffragiis ad prædicandum Evangelium Apostoli usi sunt? quibus adjuti potestatibus Christum prædicaverunt? gentesque vero omnes ex idolis ad Deum transtulerunt? Anne aliquam sibi assumerent è palatio dignitatem , hymnum Deo in carcere inter catenas & post flagella cantantes? Edictisne regis Paulus, cum in theatro spectaculum ipse esset , Christo Ecclesiam congregabat? Nerone, aut Vespasiano, aut Decio patrocinantibus tuebatur, quorum in nos odiis confessio divinæ prædicationis effloruit? Illi manu atque opere se alentes , intra coenacula, secretaque coeuntes, vicos & castella , gentesque fere omnes, terra ac mari contra Senatus-consulta & regum edicta peragrantes , claves (credo) regni cœlorum non habebant? aut
non

non manifesta se tum Dei virtus contra odia humana porrexit? cum tanto magis Christus prædicaretur, quanto magis prædicari inhiberetur? At nunc proh dolor divinam fidem suffragia terrena commendant: inopsque virtutis suæ Christus, dum ambitio nomini suo conciliatur, arguitur: terret exiliis & carceribus Ecclesia, quæ exiliis & carceribus est credita. Pendet ad dignationem communicantium, quæ persequacium est consecrata terrore. Fugat sacerdotes, quæ fugatis est sacerdotibus propagata. Diligi se gloriatur à mundo, quæ Christi esse non potuit, nisi eam mundus odisset, &c. Eadem Damasceno mens fuit, qui 3 sentent. cap. 32. tradit Evangelium toto orbe fuisse prædicatum, sed nullis telis, aut armis, aut bello suos adversarios vicisse, sed à paucis nudis, pauperibus, indoctis, & flagellatis confusos fuisse sapientes mundi. Quomodo enim posset Ecclesia habere martyres, si ipsa martyres faceret?

His expositis, quid V.V.C.C. agere oporteat, intellectum puto. Nunc si specialius Patriæ nostræ faciem, ac subditorum indolem: si tempora quibus vivimus: si ea, quæ nos manent incommoda & pericula; si Confoederatorum Principum studia, vota & consilia; si controversiarum argumentum: si exempla eorum, quos nimius in dissentientes rigor perdidit; servavit mansuetudo, aliasque circumstantias ponderare libeat, utique aliam regundæ reipublicæ viam ineatis oportet. Non ferunt Belgarum ingenia im-

immites Dominos , & duci lenitate gaudent ,
cogi nolunt. Enimvero insita est animis ipsorum
libertatis avitæ memoria , nec aliam ob causam
Austriacos dedignati fuerunt , quam quod con-
scientiis imperiose præscriberent , & uni Reli-
gioni , quam fastidiebant nostrates, mancipatos
vellent. Quoties majores vestri , quoties vos
ipsi de Episcoporum tyrannide, civium carnifici-
na, libertatis fœda oppressione, ac erepta publi-
ce docendi facultate conquesti estis. Quoties
docuistis , ac in Ordinum comitiis urlistis , non
alia ratione, quam conscientiarum libertate com-
poni posse Reip. tempestatem? Quoties ipsi vel
in urbibus intra coenacula , vel extra urbes in
compita , lucos , ac loca publica ad conciones
confluxistis? Nunc vix in ocio positis eadem sæ-
vitæ exempla placere occœperunt, & damnata
in hoste inclementia adlubescit. Non ovum ovo-
magis simile, quam nupera vestra Edicta Edictis
Regis Hispaniarum, solo mortis ac vivicombu-
rii supplicio excepto , nisi forte pejus quiddam
morte æstimari possint æterni , iique infames ac
delibato scurrarum flori dicati carceres. Susce-
pta semel vobis Synodici Decreti assertio est ;
sed quas non illa turbas , quæ non mala dedit ?
Vultis catalogum. Sic contexto. Primum neci *Ioh.*
Barneveldii, ad summa sæpe discrimina delecti viri
occasionem dedit & justæ speciem, qui ut innova-
tæ Religionis reus teneri posset, falsitatis & novi-
tatis crimine notanda fuit primitivæ Ecclesiæ
sententia. Hinc in Remonstrantes ad Synodum
cita-

citatos translata tempestas, qui eterno exilio multati sunt, quod sordidi stipendii spe veritatem, quam hactenus professi fuerant, silentio prodere detrectarent. Ab his in reliquos promiscue Ecclesiæ Pastores sævitum, quibus aut exulandum fuit miserrime, aut commissi sibi à Domino talenti promittenda improba suffossio. Nec stetit intra Ecclesiasticos rigor. Sed & Politicos, quotquot placuissent Remonstrantium studia, animadversum. Æternæ custodiæ mancipatur H. Grotius, & qui maris vobis libertatem, qui Reipub. vestræ jus & antiquitatem, qui Pietatem denique vestram scriptis suis constanter asseruit, in Tullianum compingitur. Iustitiæ severus cultor Hogerberius, par cum Aristide ab ingrata republica præmium reportat. Exulant alii autoritate & prudentia insignes viri, de patria optime meriti. Reipublicæ clavo depulsi sunt passim gubernatores ac rectores fidelissimi, & junioribus ac rerum inexpertis, commissa in tam turbato mari navis Belgica. Civium vestrorum optima pars alibi efferi militis truculentia, alibi harpyjarum furoribus, alibi famelicorum prætorum insatiabili objiciuntur avaritiæ. Nempe his victimis litandum fuit Synodi Dordracenæ Patribus, nec nisi miserorum sanguine placari potuit sacræ istius Dianæ rabies. Ut de Schismate jam nihil dicam, quo & patriæ vires & Ecclesiæ distracta unitas. Vtrique moderatione, placabilitate, & concordia studiis occurri in tempore potuisset. Nunc extra medelæ spem morbus

morbus est, nec remedia admittit, quin certissimam internecionem minatur, nisi urendi & secandi finem feceritis. Flagrant odiis mutuis civium animi, & Cadmæam victoriam affectant, quæ non minus victoribus quam victis luctuosa erit. Patent adulatoribus aures eorum, qui rempublicam gubernant. Delatoribus & fycophantibus facta venia, nec tuta ab horum improbitate innocentia multorum. Hypocritarum & forotentium tanta copia, quanta autumnî tempore cicadarum. Et quia Religionem Synodicam profitendo quæstum se facere vident, religiosissimum quisque se simulat, cum sit pessimus. Creditur mercenariis linguis, & venali testimonio succumbit perspecta multorum probitas. Amissa quoque multarum urbium pristina securitas exercitus vestri copias labefactat, & necessaria fiunt præsidia, dum absque necessitate ut hostes metuitis, quos sola mansuetudine vobis devinxisse oportuit. Et quam pestilens illud in omni Rep. sit malum, libellorum famosorum licentia, probe novistis, quibus causam & fomenta subministrat insueta imperii facies, & Sejanorum subita felicitas. Vacillat publica autoritas, quam impune laceffit subditorum maledicentia, nec tuta sunt imperia, quæ metu magis, quam subditorum conservantur benevolentia. Nec gratis profecto disputatum fuit in Synodo, sed magno ære redempti Canones. Precio empta patriæ infelicitas, & non nisi magna ærarii publici penuria satisfactum Ecclesiasticorum libidini. *Tantæ molis*

molis erat Calvini condere gentem. O conditionem miseram Reipubl. vestræ, in qua diligentia plena simultatum est, negligentia vituperationum, ubi severitas periculosa est, liberalitas invita, sermo insidiosus, assentatio perniciofa, frons omnium hilaris, animus multorum iratus, iracundiæ occultæ, blanditiæ apertæ. O speciem dignitatemque populi vestri, in quo ea, quæ victis civitatibus accidunt, patiuntur cives, disturbantur tecta, diripiuntur fortunæ, gubernatores dejiciuntur fortissimi, præficiuntur vix prætextati, & de patriæ patribus arbitria funeris petuntur; denique patriæ causa patria amittitur.

Quod si domesticis malis affici vos non patiamini, & invidiam armis vos superasse jam creditis, moveat quæso vos exteri hostis metus. Effluxit induciarum tempus, & recrudescente recens bello & domi & foris bellandum erit. Prudenter veteres Romani tribunitios motus sopiebant, quoties externus hostis finibus instaret. Idem vobis faciendum, nisi vinci vultis ab eo, quem sola civium concordia vicistis hætenus. Horum siquidem discordiæ sunt, quæ hostibus magnarum rerum præbent occasiones. Raro fortuna invidiam suam populo uni in alterius perniciem commodat, nisi prius ille turbatis domi rebus vitia ipse sua viresque regere nesciat. Quare tumultus domesticos, dum tempus est, componite, malorum nostrorum causas tollite, ne verum fiat, quod vaticinatus dicitur Geldorpheus quidam, *Principium fuit ex irata plebe tumultus,*

tus,

tus, *Finis ab irata plebe tumultus erit.* Nihil Reipubl. periculosius accidit, quam imperantium superba securitas, & iratæ plebis contemptus. Sæpe animus; qui dubiis rebus fuit infirmior, desperatis confirmatus est multum. Vbi vires dominorum suorum frangi videt populus, suas colligere incipit, & injuriam illatam si ulcisci queat, perire amat. Præterea ita ratiocinatur: si propter plebem Rex est, non plebs propter Regem, plebis commoda Regis commodis anteponi debere; nec Regis illum aut Patris gubernatorisque nomen mereri; qui ex civium oppressione gloriam & voluptatem capit.

Et quid non largiendum ingeniis, in tam inextricabili quæstionum sublimium de Prædestinatione Labyrintho? præcipue cum de Ariadnes filo, quo vestigia legere necesse est, controvertatur. Vtinam Coelestini Episcopi vobis placuisset modestia, qui nec Augustini conternere audebat placita, nec eadem volebat adstruere. Prisca Ecclesiæ lumina, Iustinus, Irenæus, Clemens Alexandrinus, Chrysostomus, Damascenus, Hieronymus, aliique complures, Græci pariter & Latini cum Remonstrantibus crediderunt.

An hos superstites Ecclesiæ communione arceret Calvinus, vos Belgio? Nunquam jure Canonico in ita sentientes animadversum. Nunquam hæc controversiarum puncta dissipandis Ecclesiis, nedum excutiendis Magistratibus occasionem præbuere. Scilicet plus sapimus juvenes

D

Patri-

Patribus, nepotes majoribus nostris, & hoc tempore necessarium esse cœpit, quod nunquam fuit.

Nec silentio prætereundum, multa calide, multa inconsiderate & vindictæ potius studio, quam consulto geri à novitiis Magistratibus. Offensarum suarum memor privatas injurias quisque ulciscitur, & victoria potius ferocior impotentiorque redditur. Quæ profecto excitare vos debebant, ut propius in Rempubl. aciem intenderetis, & vehementiam multorum ac implacabilem iram in gyrum rectæ rationis duceretis. Nihil enim recte, nihil prudenter fieri potest ab animo, quem ira occupavit. Prohibenda hæc est maxime in puniendo, cum proprium irati sit, cupere ei, à quo læsus videatur, quam maximum dolorem inurere.

Est adhuc prudentiæ, non ostendere, quibus rebus impar sis, & cum sæviendo compesci non possit populi oppositus furor, concedendo eundem vincere. Cunctando non minus, quam aperto Marte restituitur res Romana, & peragit potestas tranquilla, quod nequit violenta. Nihil vel parum hactenus profecistis Edictorum numero ac severitate, nec expugnata plebis constantia, (vos pertinaciam vocatis) sed firmata magis. Et nescio quo obnitendi studio ea sæpius committere amant, quæ sæpe vindicantur. Politicorum monita sunt: severitatis assiduitate auctoritatem amitti, & non minus turpia esse Principi multa supplicia, quam Medico funera.

Nec

Nec contemnenda quoque vicinorum Regum de hoc vestro instituto judicia. Anglo quin placeat non est dubium, quanquam vos illi non usque adeo. Vbi in discrimine erunt res vestræ, ociosum se spectatorem præbebit. vestræ calamitatis. Gallo quin ægre sit non ignoratis, & insigni Reip. vestræ damno spreti Oratoris Boissii culpam luitis. Helvetios transalpinos considerate, quos contemptus Legati Gallici pessumdedit, & sero ad pedes Ludovici duodecimi supplices provolvi coëgit. Præstat Prometheos esse, quam Epimetheos. Vereor ne eadem vos propediem mansura sit fors. Non ea imperio vestro parta securitas, ut tanti Regis benevolentiam superbe contemnere debeatis. Sententiam Ecclesiarum suarum in Synodo damnatam esse iniquissime ferunt Daniæ & Sueciæ Reges, & à Calvinistarum supercilio sibi metuunt. Nec Saxoniz Duci ob eandem causam gratiores estis, ad cujus offensam hoc accessit, quod vobis authoribus aut saltem fautoribus, (uti fertur) recuperandi Electoratus Saxoniz spem concipere ausus fuerit Dux Weimarius. Quotquot Confessioni Augustanæ favent Principes, Synodi vestræ Canonibus Anathema scribunt, & qua fide à Pareo aliisque Theologis oblata ipsis fuerit societatis dextera jam didicerunt; nempe, ut in societatem admissi, aut contra, quam sentiunt, credant, aut muniis publicis, cum sacris tum profanis, Remonstrantium exemplo, decedant. Quod si in horum omnium amicitia, foederibus,

auxiliis quidquam positum creditis , tempus est medicam manum laboranti patriæ admovere, & illorum Principum exempla imitari , qui concessa Religionum libertate , pacata habere malunt imperia , quam illa erepta cum intestina civium pertinacia perpetuo luctari. Cum vero imperantium unicus scopus esse debeat, ut opibus firma, copiis locuples, gloria ampla sit Respublica , deliberandum vobis an huic fini accommodata sit præsens imperii forma. Libertatis obtinendæ spe in loca hæc ex omnibus terrarum oris concessere populi , & Christianæ moderationis fama inclaruistis hætenus. Rigida imperia qui ferre nequiverunt , hic sedes suas locatum venerunt, Puritani, Brunistæ, Lutherani, Anabaptistarum coetus varii , Iudæi ipsi. Quibus omnibus dum docendi copiam facitis , & solis Remonstrantibus denegatis, faciliores vos erga externos quam indigenas præbetis, & dum illos prudenti Religionum tolerantia huc allicitis, hos fastidiose contemnendo è Republica vestra abigitis. Quæ res facit, ut felicitati vestræ inhient vicini Principes , & vestra culpa quisque frui studeat. Invitant ad se, quos vos fastiditis, Danus , Suecus & Holsatiæ Dux. Quin & proprii commodi spe humaniter tractant exules vestros Archiduces, ut, qua illi hætenus male audiverunt , in vos derivent sævitæ infamiam.

Quæ cum ita sint Illustriss. ac Potentiss. Ordines , revoke jam animos vestros ab hac nostra disputatione ad universam Rempublicam, & ad reli-

reliquas vestras, quibus patriam hanc felicissime
tutari estis virtutes, fortitudinem, inquam, con-
stantiam, fidem, authoritatem, clementiam quo-
que adjungite, quæ lenitate, mansuetudine, tem-
perantia sua servatum it eos ipsos, qui se per-
dunt. Hanc si consiliorum vestrorum adhibueri-
tis directricem, securam magis & tutam habe-
bitis Rempublicam, amore popularium, non
metu firmatam. Hoc munimento tuti, muni-
mento non egebitis. Firmissimum id imperium,
quo obedientes gaudent. • Scitote civium non
servitutem vobis, sed tutelam creditam esse, nec
Rempubl. tam vestram esse, quam vos Reipubl.
Insulurra vobis prudentiæ civilis magister Ta-
citus; novum imperium inchoantibus utilem ef-
se Clementiæ famam. Pergite iisdem artibus
tueri Rempubl. quibus illa nuper ab Hispano-
rum tyrannide vindicata est. Quod si mutetis in-
dolem, metus est ne fortuna quoque cum mori-
bus mutetur. In nullos magis insurgunt homi-
nes, quam in eos, quos imperium in se adfectare
sentiscunt. Non solis viribus ac armorum præ-
sidio credere æquum est, sæpe acri potior pru-
dentia dextra. Sint ante oculos illi Principes,
quos nimia in subditos inclementia cervicibus
publicis depulit. Temperatus timor est, qui co-
hibet, assiduus & acer in vindictam excitat. Et
ut arbores quædam recisæ magis pullulant, ita
publica crudelitas auget inimicorum & mali-
gnantium numerum, non minuit. Remove ter-
roris causas, ilicet qui timere desiit, odisse

incipiet, & repertis authoribus tollet animos. Male illi & sibi & publico consulunt, qui ex magna fortuna & adversariorum victoria licentiam tantam usurpant, & non tam, quod liceat, quam quod libeat, agunt. Illa demum laudabilis victoria est, quæ cum paucorum exitio conjuncta est, tum ex qua victor majorem prudentiæ moderationisque laudem refert, quam fortitudinis aut felicitatis. Privatas ergo offensas missas facite, quæ non raro rectores Rerumpubl. stimulant in publicum exitium. Absit à consiliis vestris contumacia, nec dedecus fore credite, Edictorum severitatem mitigasse; Moderanda sententia est è Reipubl. tempestate, tanquam navigium aliquod. Non semper it uno gradu vir sapiens, sed una via; nec cursum eundem tenet, sed portum. Arte & flexu subinde opus, & contracta sæpius juvant vela, quæ expansa periculum minantur. Adulatoribus quoque aures occludite, nec ab Ecclesiasticis duci vos sinite, uti nervis alienis mobile lignum. Hi in causa sunt, ut non solum fiant, quæ vultis vos, sed etiam ut ipsis morem gerere vel inviti cogamini. Accendit has dissidiorum faces Religio, quæ nunquam felici successu in Repub. hac vestra coercita fuit. In Repub. inquam vestra, in qua omnes disputare malunt quam vivere, & libertati assueti dura servitia pati nesciunt.

Quamobrem recte feceritis, si mitigata Edictorum acerbitate docendi libertatem Remonstrantibus concedatis, nec imperium diutius in
con-

conscientias vobis affectetis. Connivere hic melius, quam intempestivis remediis delicta accendere. Majorum nostrorum ad Regem Philippum, ad Margaretam Parmensem vox fuit; Mentium Regem Deum esse; Belgarum ingenia non nisi facili freno regi: Edictorum rigore vastari magis civitates, quam corrigi. Cur hæc vobis jam præcepta saluberrima displicent? Cur in eundem, in quem Austriaci, lapidem impingitis? Cæsaris effatum est, Potentia mediocritate exercita, omnia parta conservat. Et remissius imperanti melius, inquit Seneca, paretur. Seditionibus, si quas metuitis, occurrere in tempore, prudentia, authoritate, potentia potestis, quin iis legibus libertatem concionandi circumscribere, quibus Reipubl. vestræ securitati abunde prospectum sit.

Proscriptionum, exactionum, incarcerationum (voces ad Reip. perniciem natæ) finem aliquando facite. Rectores vos, non Dominos, subditos, cives, non servos, cogitate. Magis civitates ad obsequium flectit parcitas animadversio-num. Et illud laudabile, ut, si poena opus sit, ea ad paucos, metus ad omnes redeat.

Iram maxime prohibete in puniendo; nam irati dum ad poenam acceditis, nunquam mediocritatem illam tenebitis, quæ est inter nimium, & parum. Expendite Contraremonstrantium efferos & solo vindictæ studio flagrantes animos, & ab hierarchia ipsorum vobis sedulo cave-te. Turpe est eam his hominibus concedi à vobis

authoritatem, ut omnium civium salus, vita, libertas, aræ, foci, bona, fortunæ, domicilia, ex ipsorum nutu, ac gratia pendere videantur.

Expendite, cum optima Reip. parte vos contendere, quam sola facilitate placare potestis. Nec permittite, ut fictis prodicionis criminibus graventur fidelissimi cives, quorum perspecta est in rebus magnis & honestis vita: aut ut scelerrimorum hominum quotidianis calumniis impune objiciantur devota ad necessariam Patriæ defensionem pectora.

Revocate exules, & culpam hanc suam agnoscant, quod de vestra clementia hætenus desperaverint. Si Synodi decretis per conscientiam suffragari nequeunt, satis sit publicis eos functionibus & stipendiis privari. Ne tristi divorcio à conjugibus maritos, à liberis parentes, à complexu suorum distrahite vitæ, generis, sanguinis, affinitatis, & studiorum hætenus genere junctissimos. Fruantur illo quoque aëre, in quo nati primum, mox & educati sunt. Doceant Ecclesias suas, quæ doctrinam ipsorum amplexæ sunt, cum tota fere Religione, imo tota, si Christianam spectes, dissidentibus; docendi libertatem non inviti concedatis.

Sinite quæso, ut aliquid ponderis apud vos habeant; tot civitatum, tam crebræ, tam seriæ supplicationes, illarum præcipue, quarum vel longa obsidione, vel everfione fracti fuere hostium impetus; quarum constantia, fide, animi magnitudine Patria nostra, Deo vindice, facta tecta stetit.

Hoc

Hoc si feceritis, coalescent civium distracti animi; gaudebunt imperio vestro subditi omnes; prudentiæ & clementiæ fama, ad quam omnia dirigenda principibus, clari eritis; belli adhæc subsidia auctius & libentius subministrabuntur; cum ea non in civium oppressionem, sed justam defensionem conferri constabit: dolebunt felicitatem vestram, quotquot ei invident, gratulabuntur Confoederati Principes; reviviscet Religionis anima Charitas, & quas nunc civitates tuentur militum copiæ, solus civium tuebitur favor. Denique, quæ votorum vestrorum summa esse debet, Amorem vestri apud subditos, metum apud hostes relinquetis. Anno 1620, mense Sextili.

6.

BARTOLDO NIHUSIO S. P.

*C*larissime Doctissimeque Vir,

Facit ea, quam de humanitate tua concepi, fiducia, ut litteris hisce te affari in animum induxerim, non ut de stillicidiis (quod ajunt) aut fundis litem tibi moveam, sed ut tecum de Christianæ fidei capitibus placide & in timore Domini conferam. Innotuisti mihi partim ex amplissimi præstantissimique Viri D. Matthiæ Overbeecquii, summi eruditorum æstimatoris commendatione, partim ex scriptis tuis cum publicis tum privatis. Ita de eruditione tua, & in Religionem Christianam affectu statuo, posse me à te doceri, si errare comperiar, nec gravem te

fore in erudiendo eo , quem à recto salutis tramite aberrare facile judicabis. Etenim Reformatam (quam vocant) Religionem jam inde teneris amplexus sum , & etiamnum amplector. Hac fide aut stabo, si vera sit, aut cadam, si falsa. Veram esse hactenus mihi persuasi firmiter. Quicquam me credere , quod damnationis meum facere possit, equidem ignoro. Quicquam me non credere , quod ad salutem creditu necessarium sit , itidem ignoro. Tu cum statuas Reformatam Ecclesiam veram Dei Ecclesiam non esse , aut ejus partem , me istius Ecclesiæ membrum à fidei Christianæ fundamento aberrare credas oportet.

Quare à te indicari velim : Primo articulum aut articulos aliquot , quorum merito damnatorum numero adscribi debeam. Secundo, quidnam judicio divino ad salutem putes creditu necessarium esse, quod non credam ego cum Ecclesia Reformata. Cum fidem meam Ecclesiæ Reformatæ cancellis ac Confessionibus circumscribo , controversias istas de Prædestinatione ejusque annexis excipi volo. In his principiis nos convenire arbitror :

I. Solius Dei esse vitam æternam largiri.

II. Nulli eam largiri nisi Religionis veræ cultori.

III. Solius Dei esse præscribere vel mediate , vel immediate , qua Religione ac fide coli ab homine velit.

Hic si operam tuam mihi de salute mea serio cogi-

cogitanti commodaveris, summo me beneficio affectum putabo. Faciet hæc res, ut aut propius accedam ad vos, aut ubi sum & steti hæctenus, majore animi fiducia persistam. Brevitatem amo, simplicitatem, modestiam, candorem. Has virtutes uti à te expeto, ita ipse quoad possum præstare per Dei gratiam adnitar. Vale vir eruditissime, & fecialem hunc non contendendi, sed discendi studio à me ad te profectum humaniter excipe. Lugd. Bat. 14 Non. Maji, An. 1624.

7.

Ecclesiæ, ut vocant, Reformatæ civi isti anonymo, cujus literas, profecto humanissimas, Leydâ ad me curavit Amplissimus D. Overbequius, Salutem omniaque Christiani amoris officia, **BARTOLDUS NIHUSIUS.**

Clarissime Vir, amice in Christo exoptatissime, tametsi de nomine haud dum cognite. Paucis ac dilucide tibi expediri cupis duo. Vnum est, annon conveniat inter nos de tribus hisce :
 I. Solius Dei esse, vitam æternam largiri.
 II. Nulli eam largiri nisi Religionis veræ cultori.
 III. Solius Dei esse, præscribere vel mediare, vel immediate, qua Religione ac fide coli ab homine velit. Alterum, quidnam in Religione tua esse putem, ob quod salvari nequeas; quidnam item abs te ignoretur eorum, quæ ad salutem creditu sint necessaria.

Non

Non quidem Theologus ego , vir humanissime, sed vix Neophytus Ecclesiæ nostræ Catholicæ; & editum quoque est sat librorum, ad quod remittere te queam : quia tamen meam tenuitatem tanti facis , ut audire illam gestias , morem gerere oportet. Sane de tribus istis, quæ primo loco dixisti, assentior. De duobus autem reliquis ita accipe:

Et de priore quidem prius. Cujus Religio nititur conclusionibus , quæ non sunt infallibile verbum Dei , sed fallibile verbum hominum , is sicuti fidem salvificam non habet, ita salvari nequit. Talis autem tua Religio. Conclusionibus enim nititur, quæ exstant in Confessionibus Ecclesiæ tuæ Reformatæ; quemadmodum ipse scribis. Non sunt autem conclusiones istæ infallibile verbum Dei , sed fallibile verbum hominum ; utpote neque conscriptæ , neque adprobatae à talibus , quales olim Prophetæ , Apostoli aut Evangelistæ , verum ab iis qui saltem ingenii sui naturale ac fallibile iudicium , in Scripturis explicandis indidemque argumentando , sequuti : quum contra assensus fidei salvificæ, absque omni mentis discursu sit. Ergo sicuti proinde fidem salvificam non habes, ita salvari etiam nequis.

Iam de posteriore. Qui infallibiliter certus esse vult , adhærere se ipsissimo Dei verbo per omnia , ille si falli hac in re ipsemet potest , ab ore alicujus pendeat necessum est , qui simul & infallibilis heic sit, & , quoties requiritur, explicando sese clarius, omne penitus dubium tollere valeat.

valeat. Neque enim Confessiones illæ vestræ ad id sufficiunt; quum fallibiles sint. Imo neque Scripturæ ipsæ; quod in fide errantibus fluctuantibusque explicare se amplius, quam factum hætenus est, nequeant. Tu sine dubio infallibiliter certus esse vis, adhærere te ipsissimo Dei verbo per omnia: nempe quia salvari aliter haud datur. Ergo quum falli ea in re ipsemet possis, ab ore alicujus pendeas necessum est, qui & infallibilis heic sit, & explicare sese clarius, quoties poscitur, valeat. Ejusmodi autem os infallibile ignoras tu cum tua Ecclesia Reformata. Viden' ergo, quidnam te lateat eorum, quæ ad salutem creditu cumprimis necessaria?

Atque hæc ad tuas, ut voluisti, sermone brevi ac simplici. Plura alias, ubi, quænam sint illæ, quas innuis, Confessiones, propius cognovero. Modestiam & candorem sicuti merito exigis, ita desiderari in me nunquam patiar. In te certe virtutes istas mirifice elucere, argumento tua est epistola. Quam proinde valde exosculatus sum. Sicuti & gratias nunc ago maximas de benevolentia in immerentem me; quam indicibus haud equidem obscuris declarasti. Faxit Numen cœleste, ut videamus nos invicem, superata mortali hac vita, in civitate illa supera, æternum triumphatura. Vale, vir clarissime. Colonia, 20 Maji, 1624.

8.

BARTOLDO NIHUSIO S. P.

QUod tam humaniter ad litteras meas responderis, gratias tibi maximas debeo, doctissime Nihusi. Non fefellit me expectatio mea, quin tui in me, licet tibi ignotum, affectus testimonium luculentum præbuissti tam benigna ac expedita responsione. Utinam inter sententiis opinionibusque discrepantes, animorum illa hostilis dissensio & personarum exulassent odia. Certe feliciori hæcenus successu processisset Christi negotium, & faciliori ad veritatem via itum fuisset. Sed nos priorum naufragiis edocti scopulos istos vitemus, & charitatis ac mansuetudinis spiritu alii alios erudiamus. Hac æmulatione si ducamur, aderit coeptis nostris supremum Numen, nec irreligiose tractabitur veritas, ubi ejus causam amice disceptabit Charitas. Sed ad rem.

Duo postulaveram: Prius erat, ut articulum mihi aut articulos indicares in Religione mea, (cujus summam Confessionibus Reformatarum Ecclesiarum contineri scripseram) quorum nomine salvari non possem. Cum enim plurima Religionis Christianæ dogmata tecum communia habeam, volebam unum aut alterum dogma ex Confessionibus nostris excerpti, quod salutis spem mihi iudicio tuo præcideret. Quid facis? latius quam petebam responsum tuum diffundis, & totam Religionem Reformatam argu-
mento

mento generaliore convellis. Scio Religionem omnem vel oppugnari posse universim, vel per partes, excutiendo singula aut præcipua ejus dogmata. Posterius ut fieret petieram ego, prius facis.

Dices forte, si in universum mihi persuaderi possit fidem Reformatorem salvificam esse non posse, supervacaneam esse anxiam & sollicitam hujus vel illius dogmatis disquisitionem. Agnosco. Sed jam non ex meo, qui prævi, sed tuo sensu ac præscripto disputabitur.

Verum ne imperiose tibi præscribere velle videar, aut probationis tuæ momenta contemnere, quam feliciter hoc ipsum, quod intendis, præstes, examinandum. Sic disputas:

Cujus Religio nititur conclusionibus, quæ non sunt infallibile Dei verbum, sed fallibile verbum hominum, is, sicuti salvificam fidem non habet, ita salvari nequit.

Talis autem Religio tua. Ergo.

Hujus Syllogismi minorem sic probas: quia nititur conclusionibus quæ existant in Confessionibus Ecclesiæ tuæ Reformatæ, quemadmodum ipse scribis. Non sunt autem illæ infallibile verbum Dei. At ego, mi Nihusi, confidenter nego à me scriptum esse, Religionem meam niti Confessionibus Ecclesiæ Reformatæ. Quæso literas meas excute, & verba ista profer. Scripsi, fidem meam Confessionibus Ecclesiarum Reformatarum circumscribi. Hoc tibi est dicere fidem meam iis niti? Non sunt Confessiones fidei fundamenta

damenta aut bases, sed explicationes illorum sensuum, quos sub Scripturæ phrasibus & verbis concipiunt illi, ad quos eæ Confessiones pertinent. Fidei meæ fundamentum unicum cui illa innititur sunt sacræ litteræ. Vt autem tibi constet, quo sensu eas in rebus fidei interpreter, adeoque disputandi tibi materiam sufficerem, ad Confessiones nostras te remisi, & fidem meam iis explicari, & summatim comprehendere significare volui. Dico ergo, fidem Reformatæ Religionis, hoc est, fidei meæ dogmata contineri Scripturis. Dico eandem contineri Confessionibus. Prout Scripturis continetur, & Dei verbis infallibilibus enunciatur, fidei meæ salvificæ fundamentum est unicum. Prout Confessionibus continetur non est fidei meæ fundamentum, sed declaratio solummodo sensuum Scripturæ circa res fidei. Ne enim sub verbis Scripturæ hæreticos, aut impios sensus fovere credantur Christiani, aut istiusmodi sensus foventes disseminantesque Ecclesiæ suæ societate dignari, pia quadam necessitate ad Confessiones & symbola adiguntur. Non ergo fidei sunt tubicines, sed potius sensuum fidei concordiaque circa illos in hoc vel illo cœtu publici tubicines. Scripsi & hoc: Hac fide, nempe Reformatæ Religionis, aut stabo si vera sit, aut cadam si falsa. Sed nec inde recte inferas, fidem meam salvificam niti Confessionibus. Hoc enim ad institutum inter nos certamen restringi volo, in quo stabo victor, si Confessiones nihil habeant ob quod salvari ne-

nequeam, nihil ignorent, quod iudicio divino, me scire necesse sit, cadam vero victus, si probaveris eas istis nominibus peccare, adeoque falsas esse. Metaphora sumpta est à gladiatoribus, qui ut victores evadant statum suum tueri dicuntur, nec ab eo se deturbari patiuntur. A Confessione hac vel illa deturbari possem, à Scriptura nunquam. Nolim equidem nos hic in disputationem de Confessionum autoritate ac fide divagari, alienum hoc foret à proposito. Verum aut aliter argumentationis tuæ nodum stringe, aut quod malim ostende in Confessionibus Reformatorum dogma unum aut alterum, ob quod salvari nequeam, *ὅπερ ἐδὲ δεῖξαι.* [*quod debebat indicari.*] Confessionem elige quam velis, plurimæ enim sunt, sive eam, quæ à Belgicis Ecclesiis exhibita est Philippo II, Hispaniarum Regi, vigente hic persecutionum æstu, sive eam quam amplexus est Palatinatus, Catechesin Heydelbergensem vocant, sive eam, quæ tibi aliquando placuit, Augustanam Confessionem. Plurima in his sunt dogmata, quæ anathemate percussit Synodus Tridentina. Tu unum aut alterum selige ob quod salvari nequeam.

Posterius quæsitum erat, Quidnam iudicio divino ad salutem putes creditu necessarium esse, quod non credam ego cum Ecclesia Reformata.

Respondes, sed quod pace tua, dixerim, non apposite ad quæsitum. Probas & concludis ratione ex naturale diancæa petita necessarium
E esse,

esse, ut ab ore alicujus judicis visibilis pendeam, si certus esse velim me adhærere verbo Dei. Illum autem judicem visibilem me ignorare, ideoque aliquid me ignorare ad salutem creditu necessarium.

Hujus tuæ argumentationis robur jam non expendam, quanquam ea aliqua sui parte falsitate laboret. Illud inpræsentiarum urgeo, non satisfactum esse quæsito meo. Non attendisti ad illa verba: Iudicio divino, in quibus emphasin posui. Cum enim Dei solius sit præscribere vel mediate, vel immediate, qua fide ac Religione coli velit, quod principium mihi largitus es, ostendendum tibi fuerat, aliquod dogma me ignorare, quod Deus, Religionis & dogmatum fidei præscriptor unicus, judicat esse ad salutem creditu necessarium. Hic figendus pes, hoc concludendum erat. Non alio fine principium illud tertium præstruxi, nisi ut de dogmatum credendorum necessitate non ex rationibus (quas tamen non averfor) sed ex iudicio divino, & infallibili Dei autoritate disputaretur. Etenim quandiu certus sum nullum me dogma amplecti ob quod salvari nequeam, vel nullum me dogma ignorare, quod Deus Religionis præscriptor & exactor exigit à me tanquam creditu ad salutem necessarium, causam non video, ob quam à recto salutis tramite aberrare judicari debeam. Quare, tale aliquod dogma mihi indicari velim. Vale ornatissime Nihusi, & nos ac veritatem ante omnia ama. Ita te Deus hic incolumem,

lumem, alibi beatum velit. Lugd. Batav. 4 Non.
Iun. 1624.

9.

Clarissimo, eruditissimoque Viro N. N.
Salutem ex animo, & officia promptissi-
ma, B. N I H U S I U S.

CERTamen comitatis ac amoris, quod conti-
nuare ita promte occipis, profecto nec ego
deferam, postquam, te laceffente, semel ingressus
sum. Sic tanto magis aspirabit cœptis nostris
Deus. Sic neque frustrabitur voluptate inde spe-
rata Overbequius, Patronus meus venerandus.
Pertendamus itaque in affectu isto mutuo, nec
facile alium induamus. De cætero, nondum te
assequutum video, quid voluerim proxime;
(quanquam neque id miror magnopere, quum
verborum sat parcus fuerim.) Nunc igitur sensa
mentis uberius paulo clariusque explicare co-
nabor. Nec molestum tibi erit, scio, sermonem
amicum attentione aliquantula dignari.

Duo postulaveras. Alterum erat, ut in Reli-
gione tua (cujus dogmata Confessionibus Ec-
clesiarum Reformatarum summatim contineri
ais,) articulum unum aut plures indicarem, quo-
rum nomine salvari te non posse censerem. Re-
sponsi loco hunc syllogismum dedi: Cujus Reli-
gio nititur conclusionibus, quæ non sunt infalli-
bile verbum Dei, sed fallibile verbum hominum,
is sicuti fidem salvificam non habet, ita salvari
E 2 nequit.

nequit. Talis autem tua Religio. Conclusionibus enim nititur, quæ exstant in Confessionibus Ecclesiæ tuæ Reformatæ; quemadmodum ipse scribis. Non sunt autem conclusiones istæ infallibile verbum Dei, sed fallibile verbum hominum; utpote neque conscriptæ, neque approbatæ à talibus, quales olim Prophetæ, Apostoli aut Evangelistæ, verum ab iis qui saltem ingenii sui naturale ac fallibile iudicium, in Scripturis explicandis indidemque argumentando, sequuti: quum contra assensus fidei salvificæ, absque omni mentis examine ac discursu sit. Ergo sicuti proinde fidem salvificam non habes, ita salvari etiam nequis.

Heic duo objicis. Primo, non petiisse te argumentum ejusmodi generale contra totam tuam Religionem, sed saltem aliquod speciale contra unum vel alterum articulorum, in quibus hactenus dissentiamus. Secundo, non scripisse te, Religionem tuam niti Confessionibus Ecclesiarum Reformatarum; imo plane hoc ipsum abs te negari. Sic, inquam, tu. Quid jam ego?

Quod prius attinet, fateor, petiisse te, indicari tibi & argumento aliquo pertentari articulum saltem unum alterumve ex iis, in quibus dissentiamus. At ego petitioni tuæ, plusquam satisfactum iri putabam, si censura unica simul omnes illos absolverem. Et sane licebit jam tibi ipsimet, ad quemcunque lubebit, descendere, & quid pro parte tua possis, periclitari. Neque enim quisquam eorum est infallibile verbum Dei. Sane

ne contrarium nunquam ostendes. Imo nec ostendere quidem sufficienter poteris, verbum Dei penes te esse articulos illos cæteros, de quorum veritate nulla inter nos controversia. Hoc, inquam, non minus constanter assevero; tametsi nunc quidem sufficiat, si de istis alteris à nobis disputetur.

Ad posterius. Religionem tuam niti Confessionibus Ecclesiarum Reformatarum, affirmasti omnino, quum verbis hisce uteris: Fidem meam Confessionibus Ecclesiarum Reformatarum circumscribo. Ais jam quidem, Fidem tuam Scripturis, tanquam fundamento, inniti unice, non autem Confessionibus illis; has enim saltem esse explicationem Scripturarum quoad res fidei. Sed non recte me percepisti. Sicuti enim per Religionem tuam non ego intellexi dogmata tua, sed habitum actumque fidei ac Religionis tuæ; sic, niti Confessionibus vestris, idem mihi fuit quod, pro objecto habere sensum dogmatum, quæ explicite tradita sunt in istis Confessionibus: neque enim harum literam objectum fidei tuæ esse volui, sed sensum. Iam quæro, an non habitui actuique fidei tuæ pro objecto unico sit, non quidem litera Confessionum illarum, sed sensus dogmatum, iis comprehensorum? Non poteris negare. Quum igitur nihil aliud dixerim, quam quod etiam tua ipsius sententia verum est, non ego tibi adfinxi quidquam, sed per errorem tu verba mea aliter, quam volui, interpretatus es. Imo liquet jam quoque, non

pugnare id cum eo quod contendis, Scripturas agnosci abs te pro fundamento fidei tuæ unico, sed revera unum & idem potius esse; (accipiendo nempe vocabula, fundamenti & fidei, prout dixi.) Neque enim tam litera Scripturarum, quam sensus, objectum fidei tibi erit, ni fallor; quum & litera absque sensu nihil quidquam pro-
fit, & sensus, ignorata etiam litera, sufficiat. Sensus autem Scripturarum secundum vos idem est cum sensu vestrarum Confessionum. Nam si alius sit, non eadem heic & illic, sed diversa fidei vestræ dogmata fuerint, atque ita spongiam mereatur vox ista tua: Dico, fidei meæ dogmata contineri Scripturis; dico, eadem contineri Confessionibus. Quæ quum ita sint, argumentum meum verbis magis dilucidis efferri poterit, hoc pacto: Cujus fides pro objecto habet sensum conclusionum sive dogmatum, non à Deo sibi promulgatum; sed ab hominibus, hac in re naturale saltem & sic fallibile ingenii sui dictamen sequentibus, excogitatum; is sicuti fide salvifica destituitur, ita salvari nequit. Talis autem tua fides. Pro objecto enim habet sensum conclusionum sive dogmatum, quæ exstant in Confessionibus Ecclesiæ tuæ Reformatæ, ut ipse affirmas; sive quod idem est, sensum illum Scripturarum, quem aliis verbis Confessiones istæ exprimunt. Sensus autem istum à Deo tibi promulgatum dicere nequis, quum scribas, à Confessione hac vel illa deturbari te posse, (quod de sensu intelligas oportet, quia, salvo eo, literam deserendi causa

causa nulla fuerit.) Imo ipse scis, ab hominibus, hac in re naturale tantum & sic fallibile ingenii sui dictamen sequentibus, eum excogitatum unice sive indagatum, præsupposita saltem Scripturarum litera; quam tamen qui admittit, non profecto verum sensum compertum eo ipso habet; cujus rei testis locuples est ipsa experientia. Nec minus scis, contra naturam Fidei esse, si sensum credendorum subijciat examini suo intellectus humanus, antequam ipsis assentiatur. Simpliciter enim apprehendenda illa sunt, itidem ut sine discursu aut mentis agitatione apprehendimus prima principia naturalia. Alioquin fides ex auditu solo non amplius foret, sed industriæ quoque humanæ accepta ferri deberet. Ergo sicuti proinde fidem salvificam non habes, ita salvari etiam nequis. Per fidem, inquam, tuam salvari nequis. An vero ipsa te reum faciat æternæ damnationis, alia quæstio est. Quod si invincibiliter ignoras, non esse eam veram fidem, de suo quidem ipsa tibi nihil oberit, sed oberunt peccata alia, quæ condonari non poterunt, quamdiu degis illic ubi nulla peccatorum remissio. Alias ignorantiam vincibilem poena dignam in se esse, non est, puto, quod moneam.

Postulatum tuum alterum erat: Quidnam iudicio divino ad salutem creditu necessarium existimem, quod non credas tu cum Ecclesiis Reformatis. Respondi his verbis: Qui infallibiliter certus esse vult, adhærere se ipsissimo Dei verbo per omnia, ille si falli hac in re ipsemet potest,

ab ore alicujus pendeat necessum est, qui simul & infallibilis heic sit, &, quoties requiritur, explicando sese clarius, omne penitus dubium tollere valeat. Neque enim Confessiones illæ vestræ ad id sufficiunt; quum fallibiles sint. Imo neque Scripturæ ipsæ; quod in fide errantibus fluctuantibusque explicare se amplius, quam factum hactenus est; nequeant; explicatione autem luculentiore illas indigere, ipsimet fateamini: dum Confessiones vestras eis addendas censeatis, & eodem fine quoque Synodos nonnunquam cogitis. Tu sine dubio infallibiliter certus esse vis, adhærere te ipsi, in Dei verbo per omnia: nempe quia salvari aliter haud datur. Ergo quum falli ea in re ipsemet possis, ab ore alicujus pendeas necessum est, qui & infallibilis heic sit, & explicare sese clarius, quoties poscitur, valeat. Ejusmodi autem os infallibile ignoras tu cum tua Ecclesia Reformata. Viden' ergo, quidnam te lateat eorum, quæ ad salutem creditu cumprimis necessaria? Hactenus ego.

Tu iterum duo objicis. Primo, non satisfactum sic tuo quæsito; debuisse me ostendere, quidnam abs te ignoretur eorum, quæ Deus, Religionis ac dogmatum fidei præscriptor unicus, judicet ad salutem necessaria; id me autem non præstitisse; sine dubio quia non attenderim ad verba illa, *judicio divina*, in quibus emphasin posueris. Secundo, necessitatem judicis visibilis ratione quadam naturali frustra à me probatam esse, tum quia id non petieris, tum quia illa partim etiam falsitate aliqua laboret,

Respon-

Respondeo ad prius. Fateor, postulatam tuam ita habuisse quemadmodum dicis, neque me directe respondisse. Cæterum non inde id factum, quod voces istas, *judicio divino*, haud attende-
rim, (bene enim eas & vidi & notavi mecum;) sed quia hætenus nondum inter nos convenit, unde iudicium divinum petendum. Tu quidem, ni fallor, ad Scripturas à me remitti gestiisti. Verum Scripturas tibi esse, sive verbum Dei Scriptum, inficior ego. Saltem literam habes, quæ in se nequaquam verbum Dei est, quantumvis etiam divinitus dictata, ac proinde summopere honoranda sit, sed respectu sensus demum: hunc vero an tu infallibiliter exploratum habeas, aut habere etiam possis, tam controversum est quam quod maxime. Sensum itaque intellectui tuo naturali non arridentem rejiceres, & alium esse posse, fingeres pro arbitrio: nempe quia certa interpretationis regula destitueris; sine qua omnino quidvis in dubium vocari facillime potest. Atque ergo Tertulliani consilium heic sequi placuit*: *Non ad Scripturas provocandum est: nec in his constituendum certamen in quibus nulla aut incerta victoria est, aut parum certa. Nam etsi non ita evaderet conlatio Scripturarum, ut utramque partem pateret, ordo rerum desiderabat illud prius proponi, quod nunc solum disputandum est: Quibus competat fides ipsa; cuius sint Scripturæ; à quo & per quos & quando & quibus sit tradita disciplina, qua fiunt Christiani. Vbi enim apparuerit esse veritatem disciplinæ & fidei.*

E 5

Chri-

* Tertull. de Praescript. cap. 19. Vide quoque cap. 15. & 37.

Christiane, illic erit veritas Scripturarum & expositionum, & omnium traditionum Christianarum.

Iam ad posterius. Tametsi ratione naturali concluderim, necessarium tibi creditu esse iudicem aliquem visibilem simul & infallibilem, non tamen id frustra erit, (puto,) si modo accurate eam rem tecum expendere velles. Et ergo sine dubio hoc jam facies; maxime quum etiam scribas, *non averfari te ejusmodi rationes.* Falsitatem vero, quam argumento meo subesse innuis, utinam silentio non præteriisses, sed aperte monstrasses. Mihi sane etiamnum nihil non in eo videtur verissimum. Infallibiliter enim certus esse vis, adhærere te ipsissimo verbo Dei salvifico per omnia. Atqui, quum homo sis, fieri facillime potest, uti fallaris habendo aliquid pro verbo Dei salvifico, quod tale non est; nisi, inquam, ab ore aliquo infallibili pendeas, quo mediante *judicium divinum* perspicue tibi innotuerit, ac viva voce explicari queat clarius, quotiescunque orta fuerit dubitatio. Neque enim Scripturarum litera, quantumvis ejus autoritas agnoscatur, illud præstat, ut videmus in tot hæreticorum Sectis; & causa hæc est, quia sicuti sola illa verbum Dei non est, ita solam eam sequentibus liberum semper est, eligere sensum, qui iudicio proprio commendatus fuerit maxime. Neque vero infallibilem interpretem in Religione vestra habetis. Aut, si quem haberetis, Ecclesia vestra id foret. At sicuti Confessiones tuas fallibiles esse admititis, imo in negotio de Prædestinatione eas etiam aber-

aberrasse affirmas, ita certe non plus autoritatis tribues Ecclesiæ isti, earundem autrici ac propagatrici. Quum ergo neque Scripturarum litera infallibiliter te certum reddere valeat, neque etiam Ecclesia cujus te membrum profiteris; quis non vel manibus palpet, si fide salvifica imbui velis, *judicium divinum* requirendum tibi alibi è *judice* quopiam visibili, vices Dei (utpote immediate vobis *judicium* suum non edisserentis) infallibiliter obeunte? In hanc sententiam Tertullianus †: *Expetit sensus certum interpretationis gubernaculum. Nulla enim vox divina ita dissoluta est & diffusa, ut verba tantum defendantur, & ratio verborum non constituatur.* Et S. Augustinus *: *Si providentia Dei non præsidet rebus humanis, nihil est de Religione sat agendum; sin vero præsidet, non est desperandum, ab eodem ipso Deo auctoritatem aliquam constitutam, qua velut gradu certo innitentes, attollamur in Deum.* Mirabor, si non evidens potius demonstratio hæc tibi videbitur, quam falsitatis operculum aliquod sophisticum.

Epistolam, ad quam respondi hætenus, ita claudis: *Quamdiu certus sum, nullum me dogma amplecti, ob quod salvari nequeam, vel nullum me dogma ignorare, quod Deus, Religionis præscriptor & exactor, exigit à me tanquam creditu ad salutem necessarium, causam non video, ob quam à recto salutis tramite aberrare judicari debeam.* Claudam ergo & ipse uno verbo. Ais quidem, de tua sententia te certum esse: at quamdiu nobis certitudinis istius ratio-

† Tertull. *ibid.* cap. 9. * S. Augustin. *de utilis. credendi* cap. 16.

rationem aliquam, viro prudente dignam, assignare non pōtes, sicuti hactenus profecto non potes, ignosces mihi (spero) si non magis tibi, id asserenti, fidem habeam, quam eodem sermone utenti Photiniano cupiam aut Anabaptistæ. Imo ipse negasti, te certum esse; nempe quum diceres: *A Confessione hac vel illa deturbari possem.* Subjungis mox quidem: *à Scriptura autem nunquam:* verum licet Scripturam haberes, (quod & ipsum tibi ante negavi,) tamen ab ea quoque dimoveri te posse, è verbis tuis evincitur. Si enim à sensu dogmatum fidei, quæ in Confessionibus subnotata sunt, deturbari potes, à sensu Scripturæ hactenus credito, (utpote qui secundum te idem est cum sensu Confessionum,) & sic à Scriptura sive verbo Dei scripto deturbari itidem poteris. In summa, certitudo ista tua non major est quam fidei mere humanæ. Imo, ut Kellifonus * in Examine Reformationis Calvinianæ quidem ait, fides vestra longe adhuc ignobilior ac miserior est quavis etiam infima fide humana, aut opinione abjectissima. Duriusculum hoc, fateor, sed tamen, quoad rem ipsam, non forsan totum de nihilo.

Tu mi amice æternum diligende, salve plurimum, & si me contra artas, omnia in meliorem partem accipe. Quod si vero dimitti prorsus nequeo, nisi designato Religionis tuæ capite uno atque altero, ob quod salvari te non posse arbitrer, age ostende mihi, verbum Dei esse, in *Eucharistia Christum non nisi spiritualiter manducari ac bibi,*

* *Matthews Kellifonus, part. I. exam. 2. cap. 4. (edit. Duac. anni 1616.)*

bibi, item, *quicumque manducet illic sub specie panis, eum quoque præcepto Christi obligatum esse ad bibendum sub specie vini.* Sic enim argumentor. Qui opiniones mere humanas pro verbo Dei in sua Religione habet, is per eam salvari nequit. Tu tales opiniones pro verbo Dei habes; nempe è multis istas quas jam dixi: neque enim hæ quidquam nisi opiniones mere humanæ sunt. Ergo salvari per tuam Religionem nequis. Iterum salve ac vale, Deoque ipso adeo adjuvante, (sic equidem precor,) heic & æternum feliciter age. Colonia, 22 Iunii, 1624.

10.

BARTOLDO NIHUSIO S. P.

C*Larissime Vir*, Si visum tibi fuisset ad propositas à me quæstiones jam inde ab initio directe respondere, breviorẽ gyro stetisset disputatio nostra, nec tanto verborum apparatu opus fuisset, vel in ipso limine. Nunc quia à proposito deflectis, & vagis magis ictibus pugnas, quam cæsum ac punctum, cogeris latius sermonem diffundere. Et quia male præis, cogor male sequi, nisi à diverticulo, in quod digressus es in viam te revocari patiaris.

Certamen hoc ingressus es, me non lacescente, (uti scribis) sed amice invitante. Imo dixerim fere me à te lacescitum esse. Lectis enim compluribus tuis litteris ad amplissimum D. Overbeecquium datis, in quibus de Iudice Controversiarum differis, observavi in iis manifesta signa eruditionis

tionis tuæ, & singularis in disputando accuratio-
nis, etiam animi flagrantis studio conferendi de
capitibus Religionis Christianæ, quibus me fa-
teor laceffitum esse, ut in hanc tecum amicæ &
modestæ collationis arenam; cum bono Deo,
descenderem. Verum quicquid hujus rei sit, siue
primus tu, siue lacessiverim ego (modo huic voci
ὁ διαβλήτω [*quam facile calumniari quis posset*]
absit invidia) gratulor mihi hoc nomine, quod
comitatis & amoris hoc voces certamen, in
quo si humanitatis ac benevolentia tibi officiis
cessero, indignus habear, qui vel lacessiverim
primus, vel laceffitus curas tuas studiaque meis
postulatis interpellaverim.

Illud non parum miror, quod directam ad
postulata mea responsionem etiamnum detre-
ctes.

Primum erat, ut indicares in Confessionibus
Reformatorum articulum aut articulos, quo-
rum merito damnari queam. Non indicasti in
priori tua, non indicasti in hac altera tua respon-
sione. Causam detrectatæ responsionis non vi-
deo, cum tam liberalis hac in parte sit Synodus
Tridentina, & tam faciles scriptores Pontificii,
dum fidem Reformatorem hæreticam, impiam,
blasphemam vocant. Cur autem rigidius hoc à
te exigam, causa hæc est, quod propositum mihi
sit tecum, non de hujus aut illius articuli verita-
te disputare, factum hoc à Doctoribus nostris &
vestris abunde, sed de articulorum credendorum
necessitate & momentis. Etenim, mi Nihusi,
cum

cum ab Ecclesiâ vestra secessionem facere coactæ sint Ecclesiæ Reformatæ, & secessionem justam fecerint, cum à vobis salutis æternæ spes fidei nostræ hominibus præcidatur, de vestra quoque salute desperent Reformati, aliique in aliorum condemnationem proniores simus, utilissimam semper judicavi illam controversiam, quæ discrepantium opinionum necessitatem propius expenderet. Si enim de capitibus ad salutem absolute creditu necessariis sit dissensio, scio Ecclesiæ unitatem servari non posse; si vero de dogmatibus ad salutem non necessariis, servandam esse & servandam fuisse arbitror. Hic susceptæ tecum disputationis scopus est. Hunc ergo in finem quæsi sciire, Quis fidei meæ articulus, aut qui articuli sint, qui me damnationis æternæ reum faciant, aut quod idem mihi est, à salute æterna excludant. Ad quam quæstionem ut directè respondeas jam tertium peto. Si non libeat, non urgebo amplius, si commode non possis, gratulabor Reformatis in quorum Confessionibus nihil tale reperiri possit.

Nunc quid præter rem respondeas porro examinandum.

Argumentaris in hunc sensum: fidem meam niti Confessionibus, quæ sunt fallibile verbum hominum, ideoque me salvari non posse tali fide. Respondi primum, & respondeo etiamnum te non indicare articulum in Confessionibus Reformatorum, cujus merito salvari nequeam, ideoque directam te responsionem detrectare. Instas, putare

putare te plusquam satisfactum iri petitioni meæ, si censura unica omnes illos articulos abolveres, & una fidelia plures dealbares parietes. At ego, ut liberalior sis, quam debebas, non peto. Satisfactum mihi putabo si articulum istiusmodi mihi indices, & syllogismo assertionem tuam munias. Et profecto, si unica censura omnes notare tibi facile est, illam uni aut alteri articulo applicare difficile non erit. Vis à me probari Confessionis nostræ articulos esse verbum Dei infallibile. At hoc est disputantium partes ordinemque invertere. Tu probationis partes, quæ tibi incumbunt, in me transferri vis. Prævi ego, & petii indicari articulum in religione mea, ob quem salvari nequeam. Tuarum ergo partium est istiusmodi articulum designare, & ratione aliqua affirmationem tuam adstruere. Et cur vis à me probari articulos Confessionis esse verbum infallibile? non dixi ego esse infallibile verbum Dei, non dixi esse fidei meæ fundamentum cui illa nitatur. Imo, inquis, ostendere non poteris sufficienter verbum Dei penes te esse articulos illos cæteros, de quibus nulla inter nos controversia. At probare nondum meum est, ad te hoc pertinet. Tuum est indicare articulum, ob quem salvari non possum. Hoc agis, ut à propositis quæstionibus me abducas, & de tuis placitis porro instituaturs disputatio, nempe de visibili & infallibili Controversiarum iudice, ejusque quæstionis annexis. Fateor controversiam hanc non esse de nihilo, sed eam ut nunc ingre-

ingrediar multæ rationes prohibent. Prohibet illa, quod ad quæstiones meas non faciat, prohibet altera, quod ad eam immediata consequentia nondum deductum me videam, prohibet tertia, quod inter Doctores Pontificios & nostros nullæ magis exagitatae sint quæstiones, quam hæ: unde cognosci possit Scripturam esse verbum Dei, an ad controversiarum decisionem opus sit visibili & infallibili iudice, an per Scripturam illæ decidi non possint, an non ab intellectu humano secundum Scripturas judicante, an à Magistratu supremo, an à Conciliis, an à Pontifice Romano, & quæ sunt aliæ his affines.

Verum, cum diffiteri non possis multa mihi tecum communia esse fidei dogmata, operæ precium nos facturos arbitror, si de controversis aliquot dogmatibus speciatim inquiratur, num ea tanti sint momenti, ut à salutis æternæ spe vel te vel me excludere credi debeant, quicquid tandem sit de eorum veritate aut falsitate. Neque enim dixeris omne verum præcise ad salutem creditu esse necessarium, aut omne falsum & errores quosvis *omnes* [infidelitatis] mortiferæ nomen mereri.

Alterum responsionis meæ ad propositum Syllogismum membrum hoc fuit: negari à me minorem illam: fidem meam niti Confessionibus, quod à me scriptum affirmavisti. Quid tu? perstas in incepto, & affirmavisse me hoc ipsum vis istis verbis: fidem meam Ecclesiæ Re-

F

for-

formatæ Confessionibus circumscribo. Si dixi, quod mihi humana hallucinatione affingis, aut dixi disertis verbis, aut æquipollentibus. Prius non dixeris. Verba clamant. Posterius nego, neque enim ἰσοδυναμεῖντα [æquipollentia] sunt : fidem niti Confessionibus, & fidem Confessionibus circumscribi vel explicari. Ratio est, quia fides niti non potest nisi autoritate Dei infallibili, at fides recte explicari ac circumscribi potest scripto quodam, quod sit autoritatis fallibilis. Prior vox fundamentum dicit, posterior minime, sed exegetin solum. Illustrabo rem exemplo : datur autographum testamenti alicujus : datur ejusdem testamenti exegetis aliqua aut interpretatio, eaque consona autographo. Dico jam hæredem, qui testamentum adit, niti autoritate sola autographi, non ista exegeti, recte tamen dici sensum & mentem testamenti ista exegeti circumscribi & explicari. Cape exemplum in rebus fidei: fides tua vel te fatente nititur Scripturæ sensibus, aut etiam sensibus non scriptis à Pontifice Romano approbatis. At non negabis eosdem sensus hic illic variis vestrorum Doctorum scriptis qua publicis, qua privatis explicari, aliisque verbis circumscribi & proponi, quibus tamen, si nondum accesserit Pontificis approbatio, fidem tuam niti non dixeris. Horum siquidem autoritas fallibilis tibi est, illius infallibilis.

Quin ipse discrimen hic insigne intercedere observasse mihi videris, dum pro voce *Nitendi*, quæ

quæ fundamentum innuit, vocem *objecti* substituiſti, ut majori probabilitate ac ſpecie hanc voci *Circumſcribendi* ſynonymam faceres. Sed ne ſic quidem efficies, quod intendis. Neque enim ignoras diverſiſſimæ ſignificationis eſſe vocabula; *fundamenti* & *objecti*, cum nec omne fundamentum objectum ſit, nec omne objectum fundamenti nomen mereatur. Hæc ſynonyma facere eſt novam Grammaticam cudere.

Addis & aliud emplaſtrum, quo dicti tui ἀκυρολογία [*improprietaſem*] lenire ſtudes: nempe per fidem te intelligere habitum fidei meæ, non autem fidei dogmata, ideoque me per errorem ſcribis aliter, quam ſentias, interpretatum eſſe tua verba. At ego in Syllogiſmo illo tuo quo dicis fidem meam niti Confeſſionibus, non gravabor tecum per fidem intelligere fidei habitum, eoque majori fiducia negavi à me ſcriptum eſſe habitum fidei niti Confeſſionibus. Imo dixi, & repeto, eam niti ſolis ſcripturis earumque ſenſibus. Verum tu per errorem manifeſtum, non meum, ſed tuum, in iſto tuo ſyllogiſmo aliter accepitſti fidem ac religionem, quam accepi ego in iis, quas primum ad te dedi litteris. Intellexi enim ego per fidem fidei dogmata, tu habitum. Ergo mea verba male interpretatus es, & quidem culpa tua. Multis enim indiciis iisque manifeſtis deprehendiſſe poteras me per fidem metonymice intelligere fidei dogmata. Primo enim ſcripſi fidem meam circumſcribi Confeſſionibus. An habitus fidei, qualitas ani-

mo inhærens, occulta & abscondita Confessionibus circumscribitur, aut circumscribi potest? deinde scripsi fidem meam iis circumscribi exceptis controversiis istis de Prædestinatione ejusque annexis. An controversias istas de Prædestinatione ex habitu fidei meæ tibi incognito excipere te volui, an ex censu & numero dogmatum controversorum? posterius liquet. De iis enim determinant Confessiones. Denique scripsisse me hoc vides, ut disputandi tibi argumentum sufficerem. At fidei meæ habitum non oppugnabis opinor, nec oppugnare disputando poteris, sed fidei meæ dogmata, eaque vel meis vel Confessionis alicujus receptæ verbis enunciata. Verum quicquid sit, nec fides mea pro habitu sumpta, nec fides mea pro dogmatibus sumpta nititur Confessionibus, & vel hoc vel illo sensu aut disertis aut æquipollentibus verbis me illud ipsum scripsisse evinces nunquam.

Quod cum animadverteres & vocem illam *nitendi* mihi (per errorem opinor) confidentius adscriptam forte observares, longeque aliud significare, quam vocem circumscribendi, illam prudenter & caute missam facis, & expuncta voce *nitendi*, vocem objecti syllogismo tuo jam ingeris, quem sic loquentem facis: Cujus fides pro objecto habet sensum conclusionum, sive dogmatum non à Deo sibi promulgatum, sed ab hominibus hac in re naturale saltem & sic fallibile ingenii sui dictamen sequentibus excogitatum,

tum, is sicuti fide salvifica destituitur, ita salvari nequit. Talis autem tua fides. Pro objecto enim habet sensum conclusionum sive dogmatum quæ exstant in Confessionibus Ecclesiæ tuæ Reformatæ, uti ipse affirmas. Ergo. Sed & hic frustra laboras, & in eundem lapidem impingis. Nego minorem; nempe fidei meæ objectum esse sensus conclusionum sive dogmatum, quæ exstant in Confessionibus. Dicis me hoc affirmare. Nego. Vbi? quibus verbis? an illis? fides mea circumscribitur Confessionibus? at jam ostendi me in istis verbis per fidem intelligere dogmata fidei. Tu per fidem dicis te intelligere habitum fidei. Sed fac & me per fidem habitum intelligere (parum enim hoc ad præsentem rem licet ineptissimum foret dicere, habitum circumscribi Confessionibus, & dogmatum fidei objectum esse sensus dogmatum in Confessionibus,) nego hæc æquipollere, fides mea circumscribitur Confessionibus, & fidei meæ objectum sunt Confessiones. Ratio in promptu est. Quia ut aliquid sit fidei salvificæ objectum duæ essentielles conditiones requiruntur: Prior est, ut verum sit id, quod credis. Posterior est, ut infallibiliter sit verum. Ut autem dogma aliquod creditum circumscribatur & explicetur Confessione aliqua, satis est, ut verum habeatur ab iis, qui in illam Confessionem pariter consentiunt. Veritas & infallibilitas est in sensibus enunciatis Scripturæ & Dei verbis, & sic fidei meæ objectum sunt infallibile. In dogmatibus

contentis explicatisque Confessionibus scriptisque humanis veritas esse potest, infallibilitas nulla. Dico ergo iterum fidei meæ dogmata & sensus enunciari in scripturis à Deo; Dico eadem enunciari in Confessionibus ab homine. Prout scripturis continentur & à Deo enunciantur fidei meæ objectum sunt. Prout in Confessionibus ab homine enunciantur & explicantur fidei meæ objectum non sunt. Carent enim infallibilitate. Nihil est fidei salvificæ objectum, nisi quod creditur ut infallibile. At urges & dicis, eundem esse nobis sensum Scripturarum & Confessionum, & per consequens si ille est objectum fidei, ergo etiam hic. Nego consequentiam. Quia objectum fidei sunt sensus crediti cum infallibilitate, at cum infallibilitate credi non possunt enunciati hominum verbis, sed solius Dei. Idem verum si Deus dicat & homo dicat, non tamen ejusdem est authoritatis. Dicat Deus duo & tria esse quinque. Dic tu duas & tres unitates esse quinque. Vterque fidem animo meo ingenerare poterit. Vterque verum dicit. Sed quia Deus illum sensum enunciando fallere & falli non potest, credo hoc infallibiliter; quia tu eundem sensum enunciando fallere & falli potes, utpote ὁ ἄνθρωπος, [nudus homo,] credam, sed (si authoritatis solum ratio habeatur) fallibiliter & cum dubitatione. Dico ergo sensus esse posse eosdem quoad veritatem, nunquam quoad authoritatem. Quæro ex te, doctissime Nihusi, an non statuas fidei tuæ objectum illud Apostoli Petri;

Petri ; *Tu es Christus filius Dei viventis.* Non negabis. Quæro iterum , an non idem & quidem totidem verbis dixerit Diabolus ? an non idem aliis etiam verbis idem enunciare valeat ? nec hoc negabis. Visne ergo objectum fidei esse verbum illud prout profectum à Diabolo patre mendaciorum, cum idem ille quoad verba & sensum dicat, quod Apostolus. Sic ergo Syllogismum tuum retorqueo : cujus fides pro objecto habet sensum dogmatis Diaboli confessione promulgatum, is sicuti fallibile habet objectum, ita fide salvifica destituitur & salvari nequit. Talis autem tua fides. Pro objecto enim habet sensum dogmatis Confessione Diaboli enunciatum. Ergo. Major in tua majori continetur. Minor ex tuis dictis probatur, quia eundem sensum enunciat Diabolus, quem enunciat D. Petrus, vis autem ideo fidei meæ objectum esse Confessionum sensus, quia eosdem sensus, quos Scriptura, enunciant.

Quid si idem generis humani hostis libellum conscribat de fidei Christianæ dogmatibus consonum sensibus Concilii Tridentini , eumque edat in lucem non expectata Romani Pontificis approbatione , dicesne objectum fidei tuæ esse sensus illos fallibili autoritate Sathanæ enunciatos ? si negas , negabo & ego pari jure objectum fidei esse sensus in Confessionibus enunciatos, quamvis iidem sint cum Scripturæ sensibus. Si concedas, dicam objectum fidei tuæ esse fallibile , utpote à Diabolo enunciatum. Si di-

cas sensus illos à Deo profectos esse objectum fidei infallibile, à Diabolo vero prolato esse objectum fidei tuæ fallibile, regeram fidem tuam fallibile habere objectum & infallibile. Si dicas hoc non esse absurdum, jam ipse solvis syllogismum tuum superiorem, quo probare vis fidei meæ objectum esse fallibile, & per consequens eam non esse salvificam. Si dicas sensus illos à Diabolo non esse profectos primo aut tantum, sed etiam à Deo, dicam & ego sensus Confessionum primo à Deo in Scripturis esse enunciatos. Loquor de sensibus veris.

Ex quibus omnibus colligo, perperam te inferre ex meis verbis objectum fidei meæ esse sensus enunciatos Confessionum verbis, uti antea perperam ex iisdem exsculpere studuisti hunc sensum, fidem meam iis niti.

Quare necessum erit denuo ad incudem revocari tuum syllogismum, ut evidenter probes à me scriptum esse fidem meam niti Confessionibus, quod affirmasti nuper, vel fidei meæ objectum esse sensus in Confessionibus enunciatos, quod affirmas nunc. Malim tamen ut omissis ambagibus articulum indices, ob quem salvari nequeam.

Subjungis, aliam esse quæstionem, an per fidem salvari nequeam, aliam vero, an fides reum me faciat æternæ damnationis. Credo apud vos diversa hæc esse, qui statum purgatorii medium ponitis inter statum beatorum & damnatorum in æternum. Sed frustra hæc apud me. Per quam

quam enim fidem, (intelligo fidem totam, non hujus vel illius articuli solummodo) salvari non possum, per eandem damnabor. Non salvari hominem & damnari æternum in Scripturis idem sunt. Si tamen loquaris de fide hujus vel illius articuli solummodo, fateor per fidem alicujus articuli me posse non salvari, nec tamen per fidem ejusdem articuli damnari. Ratio est, quia aliquis articulus erroneus credi potest, per quem non salvabor, nemo enim errore salvatur, aut error neminem salvat. Nec tamen per illum articulum damnabor, aut à salute excludar, quia non omnis error reum damnationis facit. Sed salvabor per alios articulos veros & necessarios ad salutem.

Quæ de ignorantia invincibili & vincibili addis, nempe illam per se non obesse saluti, hanc obesse, nulla necessitate adscribuntur. Aut nulla in me est ignorantia veræ fidei, aut si qua est, vincibilis sit oportet. Quid enim in me invincibilem facere possit ignorantiam non video.

Illam tamen laciniam, quam his tuis dictis intexis, præcidi cupio, *nullam scilicet esse remissionem peccatorum, ubi dego.* Profecto & hinc locorum fidelis & contritus animus eam à Deo exposcere potest, cur non impetrare?

Alterum meum postulatum erat, ut articulum indicares judicio divino ad salutem creditu necessarium, quem non credam ego. Ad hoc non respondisti directe in prima tua, nec etiam in altera hactua responsione.

Syllogismum proposuisti, in hunc fere sensum, ignorare me judicem visibilem & infallibilem, sine quo certus esse non possum de verbo Dei ejusque vero sensu, quæ tamen certitudo cum sit necessaria ad salutem, infers aliquod dogma necessarium ad salutem me latere.

Respondi & respondeo denuo, non responderi ad quæsitum. Indicandus fuerat articulus judicio divino necessarius ad salutem. Si enim Deus religionem tibi mihiq; præscripsit, quod concessisti, tu indica articulum aliquem, quem Deus exigit tanquam creditu necessarium ad salutem, quem credas tu, ego non. Quid hic tergiversaris? da veniam verbo. Aut eam commodè dare non potes, aut non libet. Si commodè non possis, gratulabor fidei meæ, quæ omnia credat ad salutem judicio divino creditu necessaria; si non libet, acquiescam. Fateris ipse à te directè responsum non esse. At scis in disputationibus, præcipue quæ nullius manifesto incommodo & damno suscipiuntur, directè respondendum esse, nec incedendum per ambages. Scripseram te non attendisse ad illa verba, *judicio divino*. Re-geris, te bene illa vidisse & notasse tecum, sed illis verbis te non aptasse responsionem, quia inter nos non convenit, unde judicium divinum petendum sit.

Ergo disputationem justam de terminis postulati mei subterfugere vis, quia non convenit inter nos de iis, quæ necessaria sequela secum trahet ipsa disputatio. Plura sunt quæ præsen-
tem

tem disputationem exceperunt & porro excipient ἀμφισβητήματα. [*quæ in controversiam veniunt.*] Ab omni ergo disputatione abstinendum foret. Adhæc ignoras quid tibi hac in parte sim largiturus, quid non. Tu ad quæstionem si placet responde, & iudicium divinum interpretare ex tuo sensu. Ego postea videro, an pro Deo substitueris hominem, pro iudicio divino humanum, an veram Dei vocem iudiciumque allegaveris.

* Si necessitas cogat hac de re disputare, fiat, non subducam me, modo immediata consequentia eo perducatur.

Scripseram præterea argumentationem tuam falsitate laborare. Respondeo in præsens, eam non una falsitate laborare. Non indicavi, fateor, quia alienum erat à quæstione mea. Quid jam tu? Repetis syllogismum tuum, etiam cum amplificatione & allegatione locorum Tertulliani & Augustini. Non ignoras quæ à Reformatis ad istam tuam argumentationem responderi soleant. Opponunt illi Augustino Augustinum, qui lib. 2. Christ. doctrinæ sic ait: Magnifice & salubriter Spiritus Sanctus ita Scripturas modificavit, ut locis apertioribus fami occurreret, obscurioribus autem fastidia detergeret: nihil enim fere de illis obscuritatibus eruit, quod non planissime alibi dictum reperiatur. Tertulliano opponerent Chrysostomum, qui homil. 3. de Lazaro ait: Apostoli vero & Prophetæ omnia contra fecerunt (loquitur de obscuri-

scuritate Philosophorum) manifesta claraque quæ prodiderunt, exposuerunt nobis, veluti communes orbis Doctores, ut per se quisque discere possit ea quæ dicuntur, è sola lectione. Ego studio ab istis abstineo, ne à meis postulatis recedam. Non averfor argumentationem illam à naturali ratione & discursu petitam, fateor quoque eam non esse frustra, & attentionem ac seriā responsionem mereri. Sed non patitur disputationis rectæ methodus, ut relictis meis thesibus ad tuas descendam, nulla immediata consequentia ad eas pertractus. Dabitur forte alias occasio super hac re disputandi, nec difficilem me præbebo. Forte & hæc ipsa disputatio consequentiarum nexu aliquo eo nos perducet. Sed cum nexum illum nondum videam, pedem figo in meis postulatis.

Optas falsitatem argumentationis tuæ * à me indicari. Scio te optare, nempe ut egressus è meo circo, quem præfixi, in tuum transeam. Illud obiter in transcurso noto, quod scribas, *Scripturarum litteram non esse solum verbum Dei*. Si litteram opponis sensui, quomodo litteram sine sensu verbum Dei vocas? si eam opponis verbo non scripto, velim memineris horum verborum quæ ad Dominum Overbeecquium perscripsisti: *Scripturæ sunt unica fidei Catholicæ norma*. Si unica, ergo verbum Dei non scriptum non est

* Verba tua hæc sunt: *Intelligis autem inde, puto, etiamsi Scripturæ sint norma religionis Catholica unica, si tamen fide non humana sed divina, adeoque Catholica, imbutus esse desideras, Interprete infallibili te niti oportere, &c. Scripta sunt litera Colonia 29 Ianuar. 1624.*

est norma fidei, quo tamen multa contineri dicunt Catholici creditu necessaria; de quibus altum in Scripturis silentium. Si non est norma fidei, non est verbum Dei. Ergo sola Scriptura verbum Dei. At jam dicis Scripturæ literam non esse solum Dei verbum.

Epistolæ meæ colophon erat: Quamdiu certus sum me nullum dogma amplecti, ob quod salvari nequeam, vel nullum me dogma ignorare, quod Deus religionis præscriptor & exactor exigit à me tanquam creditu ad salutem necessarium, causam non video, ob quam à recto salutis tramite aberrare judicari debeam. Ad hæc repone, non magis mihi fidem habendam esse isto sermone utenti, quam Photiniano aut Anabaptistæ idem dicenti, nisi certitudinis istius rationem assignem viro prudente dignam.

At sic habe, Vir clarissime, certitudinis meæ rationem, quæ tibi jam sufficere debet, esse hanc, quod rogatus toties ut mihi articulum, vel mortiferum, quem credam, vel salutiferum, quem non credam, indicare digneris, indicare toties detrectes. Si cum Photiniano & Anabaptista tibi negotium esset, & ad eadem postulata responsionem detrectares, merito & illi dixerint, nullam se videre causam cur à salutis recto tramite aberrare à te judicari debeant, quare pari mecum apud te certitudine salutis gloriari poterunt. Sed non sola est hæc certitudinis meæ ratio, sed secundaria. Primaria, & qua totus nitor, est verbum Dei scriptum idque infallibile.

bile. Si dicas me ignorare quid sit verbum Dei multum dicis , sed 'præter rem foret hac de re jam disputare.

Dicis me certum non esse, quia scripsi; ab hac vel illa Confessione me deturbari posse. Nego consequentiam. Quia certitudo fidei nititur scripturæ, non Confessioni, quæ etiam si eosdem sensus explicet, quos enunciat scriptura, tamen certus sum de illis ut in scriptura enunciatis, non autem ut in Confessionibus hominum verbis explicantur. Semper enim illud Prophetæ verum: omnis homo mendax. Deturbari possum ab hac vel illa Confessione, partim quia fallibiliter loquitur, partim quia male scripturam interpretari potest. Major tuæ illationis hæc est: qui à Confessione hac vel illa deturbari potest, non est certus de fide aut salute. At jam subsumam. Tu à Concilii Tridentini Confessione deturbari potes; neque enim negabis tibi accidere posse, quod tot Pontificiis accidit, qui amplexi fidem Pontificiam ad Reformatos transierunt. Ergo tu jam non es certus de fide & salute tua.

Dixi me à Scriptura nunquam posse deturbari. Tu ab hac ipsa me dimoveri posse sic concludis: si à sensu dogmatum fidei, quæ in Confessionibus subnotata sunt, deturbari potes, à sensu Scripturæ hætenus credito (utpote qui secundum te idem est cum sensu Confessionum) & sic à Scriptura sive verbo Dei deturbari poteris. Sed verum prius; Ergo. Nego connexum, ea parte

parte qua infert, & sic à Scriptura sive verbo Dei deturbari poteris. Priorem partem concedo, dimoveri me posse à sensu Scripturæ hætenus credito. Sed illud proba: illum qui à mala Scripturæ interpretatione & sensu hætenus male credito deturbatur, eum ab ipsa Scriptura deturbari. Hoc nego, nisi quis usque adeo à Scripturæ sensu credito deturbetur, ut Gentilis fiat. Illud apud Christianos extra controversiam est, Scripturæ sensibus esse adhærendum, ergo à quocunque sensu se depelli patiatur, semper fatebitur, quoad Christianismum profiteri vult, se Veteris & Novi Testamenti Scripturis adhærere. Ab his recedere non potest, quoad Christum proficitur.

Nonne ipse tu Nihisi deturbatus es à sensu Scripturæ hætenus credito in Confessione Augustana? Non dixeris tamen te deturbatum jam esse à Scriptura & vero ejus sensu, quin potius dices te jam propius ad Scripturam accessisse, & verum ejus sensum ex Pontifice Romano didicisse. Quid? an non ab hoc ipso sensu Pontificis calculo approbato porro dimoveri potes? Si dicas te posse, nec tum dices opinor te Scripturæ in totum valedixisse, si ad Christianorum aliquam Ecclesiam te deflectere contingat. Si dicas te jam non posse deficere, cum autoritas Pontificis tibi sit infallibilis, quæro cur tibi evenire non possit, quod Marco de Dominis Archiepiscopo Spalatensi? Deturbatus hic est à sensu hætenus credito in Pontificia Ecclesia, & amplexus

plexus est sensum creditum in Ecclesia Reformata. Deturbatus est iterum à sensu Scripturæ hætenus credito in Ecclesia Reformata, & amplexus est sensum pristinum. Nec tamen unquam dixit, aut dixerit etiam nunc se à Scriptura aut verbo Dei scripto deturbatum esse. Vbicunque stetit, Scripturam pro se stare professus est. Quin etiam ab illo sensu, Pontificem esse infallibilis auctoritatis unica fidei tuæ basi dimoveri, per Dei gratiam, potes, sicuti ab illo dimotus fuit jam dictus Archiepiscopus, & dimoti sunt alii complures, etiam nunquam ad Ecclesiam Romanam reversi.

Tandem post exantlatum hunc laborem, ita te componere incipis, ac si ad postulatum meum primum directe esses responsurus. Si dimitti, „ inquis, nequeo, nisi designato religionis tuæ „ capite uno atque altero, ob quod salvari te „ non posse arbitrer, age ostende mihi verbum „ Dei esse: In Eucharistia Christum non nisi spi- „ ritualiter manducari ac bibi; item: Quicumque manducet illic sub specie panis, eum quoque præcepto Christi obligatum esse ad bibendum sub specie vini. At non quæsi vi ego, ut ostenderes articulos in Confessionibus Reformationum, qui tuo iudicio verbum Dei non sunt, sed qui crediti à salute excludant. Cur ergo vis me probare hos articulos esse verbum Dei? Tibi adhuc incumbunt partes probandi, non mihi. Dixisse debebas rotunde, te illi articuli jam designati à salute excludunt. Videbaris hoc dicturus esse, cum

cum ais: Si dimitti nequeo, nisi designato religionis tuæ capite uno atque altero, ob quod salvari te non posse arbitrer, sed subjungis immediate: Age ostende mihi verbum Dei esse articulos, quos designas. Nihil determinas ejus quod promittere videris. Quare aut vis per illos articulos stare, quo minus salvari queam, aut aliud vis. Si aliud, non respondes ad quæstionem. Si prius, jam fateor directe ad postulatum primum responderis, sed probandum jam tibi erit, illum, qui istos articulos credit, non posse salvari. Cedo rationem tuæ assertionis, vel ostende, ubi dicat Deus, illum non posse salvari, qui credit: in Eucharistia Christum non alio modo quam spiritualiter manducari ac bibi: item, quicumque manducet illic sub specie panis eum præcepto Christi obligatum esse ad bibendum sub specie vini. Subjungis Syllogismum, ut per consequentiam videaris respondisse ad postulatum. Is sic habet: qui opiniones mere humanas pro verbo Dei in sua religione habet, is per eam salvari nequit. Tu tales opiniones pro verbo Dei habes, nempe è multis istas, quam jam dixi: neque enim hæ quidquam nisi opiniones mere humanæ sunt. Ergo salvari per tuam religionem nequis. Respondeo tria. Primum, rursus te de religione mea in genere concludere, concludendum erat, ergo articulos habes in Confessionibus quorum merito damnatorum numero adscriberis, aut à salute excluderis. Tibi probandum est, articulos citatos à te excludere à salute,

G

hoc

hoc ergo concludendum fuerat isto Syllogismo.

Alterum est, majorem à me negari. Qui enim opiniones mere humanas pro verbo Dei habet in sua religione, is quidem per illas opiniones mere humanas salvari non potest, sed non sequitur propterea, illum non posse salvari per religionem in qua sunt istiusmodi opiniones. Ratio est, quia potest religio aliqua credere ea omnia, quæ Deus exigit tanquam creditu ad salutem necessaria, & sic salvifica esse, & juxta tamen erroribus aliquot imbuta esse. Rationes dabo, si exigas. Tu proba omnem illum, qui (per errorem) opiniones aliquot humanas in sua religione pro verbo Dei habet, salvari non posse religionem in qua sunt isti errores. Ego argumentationem tuam sic retorqueo: qui opiniones mere humanas pro verbo Dei in sua religione habet, is per eam salvari nequit. At Pontificii Doctores quam plurimi judicio aliorum Doctorum Pontificiorum opiniones mere humanas pro verbo Dei in sua religione habent. Ergo per suam religionem, hoc est Pontificiam & tuam salvari nequeunt, & salvari nequis. Major tua est, Minorem probabo abunde, si eam negaveris. Tertium quod respondeo hoc est, minorem quoque à me negari posse, nempe articulos istos esse opiniones mere humanas, ideoque me opiniones mere humanas pro verbo Dei habere. Sed quia de veritate articulorum istorum disputandum non est, sed de necessitate ad salutem, hoc labore superfedebam. Atque hæc quidem ad tuas, doctissime Nihusi.

Nihusi. Longius diffluxit oratio mea, quia præ-
 ivisti proluxior. Peccamus jam prolixitate uter-
 que, sed culpa tua. Dum enim à postulatis meis
 declinans aliò divertis, cogor deviantem sequi.
 Si tamen à diverticulo in quod digressus es, in
 viam te revocari velis, age directe, rotunde &
 aperte responde ad hæc mea postulata, & quasi
 de novo disputationem auspicaturus hæc duo
 retentis meis terminis conclude: 1. Ergo articu-
 lum aut articulos aliquot habent Confessiones
 vestræ quorum merito damnaberis, aut à salute
 excluderis. 2. Ergo articulum aut articulos ali-
 quot non habent Confessiones vestræ, qui ad sa-
 lutem iudicio divino creditu sunt necessarii. Hoc
 si feceris, pressius porro disputabitur, & magno
 me tibi beneficio obstrictum putabo. Nunc ser-
 monis mei copiam libertatemque venia tua di-
 gnare. Vale Vir charissime, & nos ama. Deus
 Opt. Max. studia tua prosperet ac secundet ad
 nominis sui gloriam & animæ tuæ salutem.
 Lugd. Batav. 10 Kalend. Sextil. Anno 1624.

II.

N. N. BATAVO B. NIHUSIUS S.P.

Clarissime Vir,

Quas Augusti die tertio accepi, vigesi-
 mo tertio Iulii datas, in iis & prolixitatis accu-
 sas me, & evagationis extra disputationis orbi-
 tam. Peccamus jam (ais) prolixitate uterque, sed
 culpa tua: dum enim à postulatis meis declinans,
 aliò divertis, cogor deviantem sequi. Si autem à
 diver-

G 2

diverticulo, in quod digressus es, revocari te in viam velis, age directe, rotunde & aperte responde ad hæc mea postulata, sive duo hæc rentis meis terminis conclude: 1. Ergo articulum, aut articulos aliquot, habent Confessiones vestræ, quorum merito damnaberis aut à salute excluderis. 2. Ergo articulum aut articulos aliquot non habent Confessiones vestræ, qui ad salutem iudicio divino creditu sunt necessarii.

Sane ubi prolixitate peccatum à me sit, non video. Tametsi enim una forte alterave periodo exceßerim brevitatem eam, qua uterque nostrum ante usus est, non tamen ob modicum illud prolixus confestim aut magno verborum apparatu usus dici merebar. Fuerim vero prolixus, non tamen hoc ipso contra legem ullam vel honestatis vel civilitatis, imo neque contra promissum ullum egerim. Expetiisti tu quidem initio brevitatem, sed hanc ego consulto non promisi; nempe quod nescirem, quibus illa abs te limitibus circumdaretur, aliis magis aliis minus in arctum eos contrahentibus, prout variant ingenia mortalium. Quod si tu itaque heic peccasti, cur infontem me in reatus consortium trahis? quanquam quid ita scrupulosus es, ut peccasse te existimes? ego te equidem ab omni culpa immunem plane pronuncio. Adeoque per me tibi liberum etiam esto, sive succincte sive plenissime animi tui sensa semper efferre. Imo omnia quoque minuta vocum excutias licebit; ea tamen conditione, ne contra mihi negatum sit præ-

præterire interdum, si quæ nimis anxie persequi visus fueris : cuiusmodi nunc illud de laceffendi verbo. Sane ad comitatis atque amoris certamen me laceffitum abs te dixi ; sed quid heic mali ? Nec vero ad disputandum ego te , utpote mihi ignotum, laceffivi ulla ratione aut provocavi, sed tu ipsemet iridem vel sponte tua, vel certe instinctu Domini Overbequii, ut scis, prior te sistens, amice me invitasti. Quod proinde neque indigne fero, sed in optimam potius partem accipio.

Attamen ex arena in diverticula & latebras me statim subduco , contra quam disputatorem decebat. Id quidem exprobras tu mihi, & ingeminas creberrime ; nempe quia directe & categorice tibi ad quæsitâ non responderim , sed ad alia deflectere maluerim , adeoque duas conclusiones hæc substituere : 1. Ergo per fidem tuam salvari, meo iudicio, nequis. 2. Ergo in Confessionibus tuis deest articulus ad salutem tibi , meo iudicio , necessarius. At bona verba quæso. Fateor lubens , non recta ad ista tua me respondisse , sed hæc mea contra protulisse vel diluenda vel expendenda: nego autem, in diverticula aut latebras digressum me, ceu è circo fugitivum. Quomodo enim deseruerim certamen, quod ne acceptavi quidem, ex quo delatum abs te fuit, multo minus inivi? Nulla, inquam, hæc facta est à me litis, istius intentatæ, contestatio , vir optime ; quum nondum aggrediendum sumserim statum quæstionis abs te mihi propositæ utriusque, imo id facere sciens detrecta-

verim potius ; sicuti etiamnum deinceps detrecto plane ; non quidem quod haud libeat saltem, sed quod non possim : liberet enim utique , si possem. Ideo autem , ne nescias, conclusiones istas tuas asseverandas confirmandasque acceptare haud possum, quia prior falsa est, posterior vera quidem , sed cum importabili probandi onere conjuncta. Quod ipsum uti penitus intelligas, sic habe.

Falsa, inquam, est prior hæc : ergo articulum aut articulos aliquot habent Confessiones vestræ, quorum merito damnaberis aut à salute excluderis. Nam inutiles quidem sunt omnes vestri articuli ad salutem procurandam, (& sic solummodo loqui consueverunt nostri, quum accurate rem tractant ,) at vero damnationis æternæ reos vos nullus eorum efficit. Non illi certe , quorum veritas à nobis utrimque admittitur. Sed neque cæteri , de quibus controvertimus. Neque enim quia illic erras , ideo damnabere, sed si damnabere, ob peccata id fiet, quæ sciens volensque perpetraveris, nec vero expiaveris. At ais, non videre te, tur ego damnare te, & quidem ob errores in fide, nequeam, quum tam liberalis hac in parte sit Synodus Tridentina , & tam faciles scriptores Pontificii , dum fidem Reformatorum hæreticam, impiam, blasphemam vocant. Respondeo. Verum est, in Concilio Tridentino anathema dici omnibus errantibus contra ejus decreta ; sed cum hac semper limitatione , si errent cum pertinacia : reliquos n. nec anathe-

anathemate ferit, nec in hæreticis, proprie sic dictis, sive formalibus, numerat. Pertinacia autem nobis est, quum quis Ecclesiam Romanam agnoscit esse veram Dei Ecclesiam, & tamen ei credere abnuat. Iam quis dixerit, omnes Reformatos isto pertinaciæ vitio laborare, quum sine dubio plurimi eorum nesciant, Romanam nostram solam esse veram Ecclesiam, & invincibiliter quidem nesciant, ac fieri queat, ut in horum numero tu quoque sis? Negas quidem, verioris heic doctrinæ ignorantiam, si qua in te sit, invincibilem esse posse: sed videris terminum illum Scholasticum non intelligere. Ignorantia enim invincibilis est, quum nulla tua culpa factum, quo minus compereris hucusque rectiora: indeque & alio cognomine inculpabilis appellatur. Iam quum istiusmodi ignorantiae obnoxium fuisse me putem, antequam nempe rationes, de autoritate Ecclesiæ Romanæ dubitandi, mihi ex animo essent sublatae, quidni in te quoque locum eam habere posse credam, qui de industria & candore tantopere prædicaris mihi, ac proinde manus dare hætenus certe non refuses, modo clare tibi heic innotuissent itidem omnia? Sic tametsi scriptores nostri fidem Reformatorum hæreticam, impiam, & blasphemam vocent, non tamen nisi in eodem sensu, quo Patres Tridentini, loquuntur. Propositiones enim, hæreticas, impias aut blasphemias appellari solitas, pro veris habens, non damnatur ipsis idcirco, sed ob animum demum hæreticum, impium,

blasphemum, aut criminibus aliis infectum. Certe non ita horribile sive crudele nostrorum de vobis iudicium est, ut suspicari solenne istic est. Quod & è scriptis ipsorum facillime comperisses, modo in ea incidisses. Ni fidem habes, vel Aquinatem * consule : cui neque contradicit quisquam Doctorum cæterorum.

Sic affirmare quidem, sed non item confirmare promptum est conclusionem hanc tuam posteriorem : Ergo articulum aut articulos aliquot non habent Confessiones Reformationum, qui ad salutem iudicio divino creditu sunt necessarii. Sane prodire cum tali syllogismo liceret : Pendendum esse à iudice quopiam visibili & infallibili, in Confessionibus vestris non habetur. Et vero id articulus est ad salutem iudicio divino vobis creditu necessarius. Ergo aliquis articulus, ad salutem iudicio divino vobis creditu necessarius, in Confessionibus vestris non habetur. At de minore qui certum te reddam, nondum video. Aut enim concessa adhibenda fuerint, aut talia, quæ denique è concessis evidenter colligi queant. Atqui neutrius generis quidquam suppetit. Possem quidem sic argumentari : qui fateri cogitur, pendendum esse à iudice quopiam visibili ac infallibili, is fateri etiam cogetur, iudicem illum non nisi à Deo ipso nobis debere esse præpositum; nempe quum nullo

* *S. Th. 2. 2. q. 10. a. 1. item q. 11. a. 2. & ibi Malderus, Lorca, Roningus, alii. Item Becan. tract. scholast. de Fide, Spe & Carit. cap. 13. q. 1. cap. 14. q. 1. ac 2. & cap. 15. q. 2. s. 6. nec non Manual. lib. 5. cap. 13. s. 6.*

la creatura hominem reddere queat pro se infallibilem. Tu fateri cogeris, pendendum esse à judice quopiam visibili ac infallibili : quod sic ostendo. Qui ab una parte ultro fatetur, infallibiliter sese certum esse oportere de veritate capitum suæ religionis; & à parte altera fateri cogitur, se, sibi soli relictum, falli posse, tum in apprehendendo sensum Scripturæ, tum universim in habendo aliquid pro verbo Dei quod tale non est, vel etiam pro verbo non divino quod revera divinum crediturque necessarium est : is fateri etiam cogitur, pendendum esse à judice quopiam visibili ac infallibili, sive tali, cui teneatur credere nec unquam, circa ejus effata, fidem suspendere; alias enim perinde foret ac si pro fallibili eum haberet, jamque infallibilitatis suæ fulcro destituëretur. Tu ab una parte ultro fateris, oportere te infallibiliter certum esse de veritate capitum tuæ religionis, (videl. quia aliter salvari nequeas;) & à parte altera fateri cogeris, te, tibi soli relictum, falli posse, tum in apprehendendo sensum Scripturæ, tum universim in habendo aliquid pro verbo Dei quod tale non est, vel etiam pro verbo non divino, quod revera divinum crediturque necessarium est; (quidni enim tibi accidere possit, quod accidere tot mortalibus, ipsemet concedes?) Ergo fateri cogeris, pendendum esse à judice quopiam visibili ac infallibili. Iamque concludo : Ergo fateri etiam cogeris, judicem illum non nisi à Deo ipso nobis debere esse præpositum, quicumque tandem

ipse sit, (nam investigatio ulterior alio spectat.) Et quoniam conclusionem hanc merito admittes, admittere sine omni controversia & minorem hanc teneberis, quam probandam ante suscipiebamus, adeoque dicere: Ergo pendendum esse ab iudice quopiam visibili & infallibili, est articulus ad salutem iudicio divino vobis creditu necessarius. Sic, inquam, ratiocinari sane possem ex lege divina naturali. Sed ratiocinationes ejusmodi tu non petis, verum directe monstrari tibi vis legem divinam positivam, sive ubinam Deus ipse eloquatur, articulum illum creditu vobis esse necessarium. Quod mihi præstitum impossibile prorsus est. Tu quidem contendis, esse possibile: sed quomodo id probas? Si, inquis, Deus religionem tibi mihiq; præscripsit quod concessisti, indicare etiam poteris aliquem articulum, quem Deus exigit tanquam creditu necessarium ad salutem, quem tu credas, non ego. Respondeo. Concessisse me id quod tu ais, equidem haud memini. Imo potius contra sentio. Nam, Deum tibi præscripsisse religionem, idem est ac si dixisses, Deum tibi alicubi loquutum esse, sive verbum suum patefecisse. Hoc autem, meo certe iudicio, falsum est. Pictos codices biblicos videris, & sonos inde legentium audieris: at hoc non sufficit. Tum demum Deus alicui de capitibus religionis loquitur, quando simul & verum intimumque eorum sensum intellectui nostro proponi facit, & insuper intellectum eundem illuminat, hoc est, ita ad humilitatem disponit, ut
vel

vel æque vel magis etiam promte ac tēque assentiatur isti sensui, utut captum suum superanti, quam sensui primorum principiorum naturalium. Iam vero Deus†, meo iudicio, intellectum tuum sic non illuminavit, sive quod idem est, habitu fidei divinæ non donavit, quantumvis etiam veritates aliquas, à Deo autore profectas, iuxta nobiscum admittas: Quare neque loquutus, meo iudicio, tecum est. Imo cum primis neque verum intimumque sensum dogmatum, religioni vestræ propriorum, intellectui tuo proponi fecit sive insinuari. Non profecto per Scripturas, quum pictos quidem codices habeas forsā, ut dixi; Scripturas vero illic hætenus non item. Qui enim alium sub iis sensum concipit*, quam à Deo ipso intentus est, is verbum Dei non habet, sed verbi divini signis pictis figmenta propria palliare saltem quærit. Tu alium illic sub iis sensum concipis meo & Catholicorum iudicio, quam à Deo ipso intentus est, eumque pro indubitato verbo divino venditas. Nostro itaque iudicio Scripturas, sive verbum Dei scriptum, sic non habes, sed verbi divini signis pictis figmenta propria palliare saltem quæris. Et per consequens, Deus tibi per Scripturas, nostro iudicio, verum intimumque sensum dogmatum cum primis religioni vestræ propriorum, intellectui tuo proponi sive insinuari non fecit. Perinde itaque nunc est, ac si negem, Deum

† *Becan. de Fide, Spe, & Carit. cap. II. q. 3.*

* *Vide Henoticon dissecti Belgii, part. 4. cap. 5. edit. 2.*

Deum tibi religionis capita præscripsisse; (nempe quum solam Scripturam pro verbo Dei agnoscas.) Et ergo falsum est, concedere me, quod Deus religionem non minus tibi præscripserit quam mihi. Quicquid, inquam, à Deo tibi præscriptum putas, de eo non aliunde tibi constat primario, quam quia naturali tuo intellectui placuit sub ea ratione id eligere, ac si Deus tibi intus loquutus fuisset; quæ est miseria vel certe imprudentia maxima. Atque ita immotum adhuc stat, quod dixi; nimirum impossibile probatu mihi esse Syllogismi mei principalis Minorem.

Hæ, inquam, sunt rationes, cur de duabus istis tuis Conclusionibus tecum, prout voluisti, congregi integrum mihi neque fuerit neque etiam futurum unquam sit. Nihilominus tu id strenue flagitas, & flagitationem quidem istam undique decoram ac justam esse, alta voce exclamas. Sed unde obsecro hoc mihi ostendis? Nihil sane ex te audio, nisi quod magnam ex disputatione de assertionibus istis duabus utilitatem speres. At non sufficit, carissime mi, affulgere tibi spem aliquam utilitatis, nulla interim habita ratione æquitatis. Alias & ego plurima mihi utilia postulare ab aliis possem, qui & mihi nihil debent, & suis rebus carere sine detrimento ipsimet nequeunt. Faceffat ô faceffat utilitatis respectus, qui conjunctus cum neglectu æquitatis. Revera autem totum iniquum est quod à me fieri voluisti; utpote vires meas excedens. Non,

in-

inquam aliam reddis causam , ita audacter me urgendi , quam utilitatem : prout ex tuo ipsius sermone cognoscere licet.

De quæsito enim tuo priore agens : Cur autem, inquis, rigidius heic abs te responsum exigam , causa hæc est , quod propositum mihi sit tecum non de hujus vel illius articuli veritate disputare, (factum hoc à nostris & vestris abunde,) sed de articulorum credendorum necessitate & momentis : (heic temetipsum involvis , dum necessitatis eorum , quæ credenda sunt , mentionem injicis, quæ non huc pertinet, sed ad quæsitum tuum posterius, ut scis.) Etenim, mi Nihusi , cum ab Ecclesia vestra secessionem facere coactæ sint Ecclesiæ Reformatæ, & secessionem justam fecerint , quum à vobis salutis æternæ spes fidei nostræ hominibus præcidatur, de vestra quoque salute desperent Reformati , alique in aliorum condemnationem proniores simus; utilissimam semper judicavi illam controversiam, quæ discrepantium opinionum necessitatem (apage hinc iterum cum tua necessitate , & usque ad quæsitum posterius eam reserva ,) propius expenderet. Si enim de capitibus ad salutem creditu absolute necessariis sit dissensio , (voluisti dicere, si non dissentimus à vobis in iis, quæ nos, tuo iudicio, damnant,) scio, Ecclesiæ unitatem servari non posse. Si vero de dogmatibus ad salutem non necessariis , (voluisti dicere , si vero nullus nostrorum articulorum , tuo iudicio, nos damnat,) servandam esse & servandam

vandam fuisse arbitror. Hunc ergo in finem quæ-
 sivi scire : quis fidei meæ articulus, aut qui arti-
 culi sint, qui me damnationis æternæ reos fa-
 ciant, (jam recte files de necessitate credendo-
 rum,) aut quod idem est, à salute æterna exclu-
 dant. Ecce, utilitatem saltem tuam inculcas, &
 hanc satis esse censes ad cogendum me, quem-
 admodum dictum est. Verum id ego jam ante
 negavi. Nunc addo, quod ita mirabili insuper ac
 perplexo argumento utilitatem ostendas, uti
 nesciam equidem, an in formam syllogisticam
 illud redigi possit. Interim tamen gratias habeo
 de sermone isto tuo : si dissentimus à Pontificiis
 in iis, quæ tuo iudicio non damnant, servandam
 esse Ecclesiæ unitatem, & servandam fuisse ar-
 bitror. Meo enim iudicio, tua te dogmata, qui-
 bus à nobis dissentis, tametsi etiam falsa sint, non
 damnant tamen ex sese, ut audivisti. Secundum
 te igitur servanda fuit & servanda est Ecclesiæ
 unitas. Gratias, inquam, habeo. Neque nunc su-
 perest quidquam, nisi ut spem factam impleas.
 Adesdum itaque actutum, amice, & serva no-
 biscum unitatem : adeoque desine dicere, sive
 præsupponere tanquam principium ab nostrum
 utroque concessum, coactos fuisse Reformatos
 secessionem à nostris facere, & secessionem ju-
 stam fecisse, & de salute nostra merito despera-
 re : nihil enim horum apud me Evangelium est.
 Cæterum quum hætenus nihil minus effeceris,
 quam jure exigi à me posse responsum istud ad
 quæsitum tuum prius, an forsan alibi me invadis
 for-

fortius? Verba quidem tua itidem sunt: cum diffiteri non possis, multa mihi tecum communia esse fidei dogmata, operæpretium nos facturos arbitror, si de controversis aliquot dogmatibus speciatim inquiratur, num ea tanti momenti sint, ut à salutis æternæ spe vel te (expunge illud, vel te; loqueris enim de dogmatis non nisi tuis, quæ certe me non damnabunt,) vel me excludere credi debeant, quicquid sit de eorum veritate aut falsitate. Neque enim dixeris, omne verum præcise ad salutem creditum esse necessarium, (quorsum fodes iterum in mentem tibi loco alieno veniebat necessitas credendorum?) aut omne falsum & errores quosvis *ἀπιστίας* [*infidelitatem*] mortiferæ nomen mereri. Summa est: operæpretium siue utilitas te in me exstimulat, aliud nihil. Atqui absit, uti utilitatis tuæ gratiâ affirmem id, quod falsum esse sentio aperteque profiteor. Sed neque utilitatem tamen syllogismo aliquo manifestam facis, verum confusa saltem oratione denuo uteris, perinde ac si rhetorem agere tempus fuisset. Hoc tamen videris velle. Si multa fidei dogmata communia habemus, & fieri potest, uti ea quæ Reformatis sunt propria, quantumvis etiam falsa sint, neminem tamen damnare comperiantur, si disputando hoc investigetur; utile sane fuerit pro tollendo ex Ecclesia schismate, disputationem ea de re institui. Sed multa fidei dogmata communia habemus, & fieri potest, uti ea quæ Reformatis sunt propria, quantumvis etiam falsa sint, neminem tamen

damna

damnare comperiantur, si disputando hoc investigetur. Ergo utile fuerit pro tollendo Ecclesiæ schismate, disputationem ea de re institui. Respondeo, concessa maiore, negari à nobis minorem, non quoad posterius membrum, sed quoad prius. Negamus, inquam, ullum nos habere dogma fidei vobiscum commune. Conceditis quidem, itidem ut nos, trinitatem Personarum, divinitatem Christi, & similia : inde autem non sequitur, articulos fidei divinæ nobis esse communes ; quum alioquin fide divina præditos vos esse necessum sit ; quod, nostro iudicio, falsum est, ut supra monui. Mera, inquam, opinione humana articulis veris astipulamini, perinde atque Iudæi, Turcæ, & id genus cæteri. Qui proinde æque proprie dicerentur habere nobiscum fidem ex parte communem, ac si dicam, ex parte astronomum esse rusticum illum, qui relatu astronomorum cognitam habeat Eclipses lunaris proxime imminētis horam. Vnde & hoc obiter colligo, articulos fidei tuæ, qui nostro etiā iudicio veri sunt, prorsus nihil tibi profuturos ad consequendam salutem æternam. Ecce ne utilitatem quidem recte probasti iterum.

Quæsitum alterum cur itidem urgeas tantopere, peculiariter non explicas. Ergo ex verbis tuis de necessitate credendorum, quæ tibi antea intempestive excidebant, argumentum pro te aliquod ipse formabo. Si quædam fidei dogmata communia habemus, & fieri potest, uti ea, quæ

quæ Pontificiis sunt propria, quantumvis etiam vera sint, non tamen iudicio divino ad salutem creditu necessaria comperiantur, si disputando inquiramus; utile sane fuerit pro tollendo Ecclesiæ schismate, disputationem hac de re institui. Sed quædam fidei dogmata communia habemus, & fieri potest, uti ea, quæ Pontificiis sunt propria, quantumvis etiam vera sint, non tamen iudicio divino ad salutem creditu necessaria comperiantur, si disputando inquiramus. Ergo utile fuerit pro tollendo Ecclesiæ schismate, disputationem hac de re institui. Respondeo, concessa, ut superius, majore, negari, præter prius, etiam posterius membrum minoris. Nunquam enim quisquam disputando evincet, nihil eorum, quæ nobis propria sunt, iudicio divino creditu esse necessarium. Quicquid contra obijcietur, dissolvere parati sumus. Male ergo & heic utilitatem demonstras. Ac licet eam demonstrasses, non tamen hoc sufficeret, ut jam toties dixi.

Manifestum itaque est, non probatum esse abs te, quod ego teneat postulatis tuis satisfacere aut locum dare, ideoque merito adhuc me tibi illud denegare. At inquis exultabundus: Ergo gratulabor Reformatis, in quorum Confessionibus nihil reperiri possit, ob quod damnandi sint, econtra autem omnia contineantur ad salutem iudicio divino creditu necessaria. Gratulatio sane duplex, at mirifica utraque. Quid enim refert, inquam, in Confessionibus vestris

H

nihil

nihil esse, ob quod damnandi sitis? Sane errores, in quacunque tandem religione sit, non damnant quemquam, sed peccata, quæ sciens quis volensque commiserit, nec poenitentiam egerit. Secundum te quidem fidelis & contritus animus veniam peccatorum à Deo obtinere vobiscum potest : secundum nos autem vera fide caretis, nec est vera contritio, quæ non nascitur ex vera fide. Taceo cætera, quæ monere heic possem. Sic, ut ad alteram gratulationis tuæ partem veniam, quî fodes ita tibi plaudis ipse domi, quasi in Confessionibus vestris omnia contineantur ad salutem iudicio divino creditu necessaria? Non profecto ego hoc tibi concessi, dum negavi, plura, iudicio divino creditu necessaria, demonstrari à me, prout postulasti, posse. Sed nec aliunde certus es. Affirmas quidem, te certum esse; verum certitudinis rationes tales adducis, quæ te incertissimum potius esse produnt. Ita habe, inquis, certitudinis meæ rationem, quæ tibi nunc sufficere debet, esse hanc, quod rogatus toties, ut mihi articulum salutiferum (voluisti dicere, ad salutem iudicio divino creditu necessarium, alias enim, quem ego salutiferum esse iudicem, indicavi tibi,) quem non credam, indicare toties detrectes. Sed non sola est hæc certitudinis meæ ratio, (ais) verum secundaria. Primaria, & qua totus nitor, est verbum Dei scriptum idque infallibile. Respondeo: Et secundaria & primaria certitudinis tuæ ratio nulla est. Ista sic habet : Nihusius amico suo Batavo demon-

monstrare evidenter nequit, quidnam eorum, quæ non continentur in Reformatorum Confessionibus, judicio divino creditu necessarium sit, Ergo Batavus ille certus est, in Confessionibus Reformatorum contineri omnia judicio divino creditu necessaria. Viden' ? ratio hæc sufficere mihi certe non debet, quia non potest. Sed neque è Scripturis unquam erues, in Confessionibus Reformatorum contineri omnia judicio divino creditu necessaria. Nullibi, inquam, tale quid reperitur in Scripturis. Mere itaque humanum figmentum est, itidem ut Photiniani & Anabaptistæ fingunt, in suis Confessionibus contineri omnia judicio divino creditu necessaria.

Quare ut, summatim rem totam complectendo, finiam, constat, ni fallor, abunde, & justis de causis disputationem de tuis postulatis me detrectare, & causas tibi contra esse nullas ita vehementer me porro urgendi. Tu nunc obsecro responde mihi ad hæc duo: 1. Ob quem vel quos articulos, quos ego credo hætenus, tu me damnes. 2. Quidnam eorum, quæ ego non credo, creditu necessarium à Deo judicari existimes. Neque vero responde saltem, sed simul argumento aliquo sententiam utrobique tuam haud gravatim nobis confirma. Si commode non potes, imprudenter mihi quæsitæ tuæ proposuisti: memor enim esse debuisses, proponi tibi similia posse. Si potes, tenêris utique; utpote qui in eorum coetu es, qui à nobis discessere, subditi à suis superioribus, oves à Pa-

storibus. Quod si vero id quod peto, liquido præstiteris, spondeo, ad partes vestras me concessurum. Sin minus, non modo manebo, illic ubi sum, constantissime, sed, quasi necessitas quoque compellat, exprobrabo tibi cum exaggeratione tuum illud calidiusculum, *coactos fuisse Reformatos secessionem à nostris facere, & secessionem justam fecisse, & de salute nostra merito desperare.*

Atque hæc hæctenus. Reliqua, quibus mea reliqua impugnas, examinabo proxime separatim. Nunc hoc saltem dico, nec inscitia artis Logicæ, nec dolo sophistico me, relictis tuis postulatis, confestim accessisse ad expedienda hæc duo: 1. In omnibus fidei tuæ articulis, meo iudicio, nihil esse, quod tibi utile sit ad salutem. 2. Ex iis, quæ hæctenus non credis, meo iudicio necessarium tibi esse iudicem aliquem infalibilem. Neque enim venditavi hæc pro responsis directis ad postulata ista tua, sed ad id saltem, quod scire itidem velle non minus videbaris, an articulos tuos revera tibi esse proficuos censerem, & quosnam contra ex articulis nostris propriis haberem pro necessariis ad salutem. Vale Vir Clarissime. Coloniae, 25 Augusti, 1624.

12.

BARTOLDO NIHUSIO.

Quem tu Britannum esse credis, Nihusi doctissime, non magis Britannus est, quam Thrax

Thrax aut Scythæ. Britanniam adivi nunquam, sed redux è Gallia inter Cantium & Iccium promontorium eminus eam vidi, & ex montium albicantium splendore veterum Albiona esse didici. Quare, quod quintum diem mensis Februarii populari meo S. Bonifacio sacrum dicis, ex eodem errore fluxit. licet Sanctorum memoriam non tam diei hujus vel illius, quam virtutum piâ recordatione venerari solem. Male de Patria mea & rebus edoctus fuit, qui hæc ad te rerulit. Nec tamen nullibi verum dixit, cum Philosophiæ me studiosum, & artis Medicæ Doctorem esse affirmavit. Logicam in Academia hac; Philosophiam, litterasque humaniores in Collegio Theologico Ill. Ordd. professus fui. Postea communis, quæ patriam universam concussit, calamitas, etiam me triobolarem hominem involvit, & capitis diminutione mulctavit, non ob maleficio aliquid, sed quod Remonstrantium, quos vocant, sententiæ patrocinium meum commodaverim. Ex illo tempore medicinam, veluti alteram naufragii tabulam, amplexus sum, & inter *ιατρῶν παῖδας*, [*Medicorum filios*,] nomen meum professus fui, licet à praxi ipsa quam maxime abhorream, partim quod alienâ miseriâ nimis afficiar; partim, quod artem illam magnâ ex parte *σοφιστικὴν* [*conjecturalem*,] esse comperiam. Quas in me congeris laudes, verecunde amolior. Magis tui erga me affectus, ac singularis tuæ eruditionis testes litteras exosculor. Non diffundam in adu-

lationes sermonem. Præclaras ingenii tui dotes agnosco & veneror. Nec ob opinionum diversitatem minus honeste de te sentio, aut minore te obsequio porro colam. Absit enim ut conscientia alienæ iniquus aestimator esse velim. Optaret utique D. Overbeecquius, tui meique amantissimus, se nobis præsentem adesse, quod collatis inter nos sermonibus controversiarum momenta pensiculatus expendi possint. In molem enim excrescunt scripta, & dum etiam minutissima examinantur, fastidium subit, primò scriptionis, inde lectionis. Orationem meam de Ente Rationis, quam petisti, ad te mitto. Sed cave quæstionum Metaphysicarum, quæ in hoc argumento tractari solent, anxiam decisionem expectes. Philologica magis est oratio, quam Philosophica, & delectare magis studui, quam prodesse. Et volupe fuit tum temporis *Λυκιανίζειν* [*Luciani more loqui.*] Vale. Salutem tibi dicit D. Overbeecquius, & Kinderlingius. Lugd. Bat. 1625.

13.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT S. P.

Litteras tuas, & adjuncta aliorum carmina legi lubens. Priores memoriam mei, & singularem tuam in hoc scriptionis genere diligentiam testabantur, quam te non remittere in ipsis remissionibus lætor. Vegeta ingenia, quò plus recessus sumunt, hoc vehementiores impetus edunt. Et ita te dignum est, cujus indoles,
inge-

ingeniumque excellens ad alta te vocant, & illud Homericum instillant, παντοῦς ἀρετῆς μινύσκειο. [*omnifariæ virtutis memento.*] Prorsus ad symboli tui sensum te componis, & *parta tenens, non parta sequeris.* Cum hic esses, egregiâ ignorantiae simulatione nos elusisti, & affectatâ sermonis barbarie frontem mihi aliisque sæpe corrugasti. Nunc alibi positus, ut admirabilior sis, ita scribis, ut etiam doctissimos scribendo post te relinquas. Legerunt litteras tuas viri eruditi complures, qui mihi etiam jurato fidem non habuissent, istas à te profectas esse, nisi manus tuæ character ac inscriptio assensum extorsissent. Habes hanc tuam, mi Haestrechtii, hypocrisin communem cum L. Junio Bruto, primo Romanorum Consule, qui ex industria factus ad imitationem stultitiæ, longè alius ingenio erat, quam cujus simulationem induerat. Habes communem cum Doctore Angelico, quem ob fictam rerum imperitiam & pertinax silentium, bovem condiscipuli vocare solebant. Sed veniam huius tui facti facile à me impetrabis, in quem, pro tuo in me jure, quidvis tibi licet. Tu tam præclaræ mentis igniculos constanti industriâ suscitare perge. Ita futurum est, ut quæ in te sunt non vulgaris doctrinæ semina, ad eximiam frugem propediem adolecant. Poëma illud in obitum Prætoris, à Zuylen optimi textoris carmen est, qui corrasis hinc inde versibus centonem istum contexuit. Sed hoc vulgari nolo: neque enim mei moris est sartoriam aut textoriam

riam artem depreciare. Rogas obnixè , ut sæviente hic pestilentia ad te veniam ; sed ne veniam , in causa sunt tot compedes & numellæ quibus miser constringor. Vis syllabum ? prohibet uxor , cui imperii domestici partem dote jam pridem vendidi , prohibent liberi , qui Lapytharum instar , absente me , in se mutuo sæviunt , præcipuè cum dentibus sacrificandum est , & de partiundâ offâ controversia incidit ; prohibent studia , & suscepta Italiæ descriptio , prohibent & alia plura , quæ Elegia mea fusius exequetur , quam propediem mittam. Iuvat enim gratâ studiorum varietate nunc solutâ nunc adstrictâ oratione te affari. De peste quid scribam ? Vtinam nihil haberem quod scriberem. *Luētus ubique pavorque & plurima mortis imago.* Augēt calamitatem publicam clarissimorum virorum obitus , Vorstii primū , nunc quoque Thomæ Erpenii. Vorstio oratione publicâ parentavit Cunæus , ego carmine , cuius copiam tibi facio. Erpenio Vossius iusta solvit. Orationem utriusque , ubi prælum effugerit , transmittam. Sed à bove ad asinum , ut est in proverbio. Mansfeldius an è naufragio evaserit , an per Neptuni regna ad loca silentium abiverit , in incerto est. Ego evasisse arbitror , & in Angliam appulisse. Καθολικώτεροι [*communiores*] eò pervenisse asseverant , quo dives Tullus & Ancus. Ex fide dignis authoribus habeo in Galliâ conscribi equites mille & quingentos , ut Bredanis unâ cum Anglorum copiis succurrant. Vale. 1624. Lugd. Bat.

14.

I A C O B O P E T I T I O S. P.

Litteras tuas bilingues, Gallo-Belgicas puto, summa cum voluptate legi, amicorum candidissime. Nisi ex hominum te stirpe satum scirem, hirudinem te vocarem, cui bisulcam linguam dedit natura. Exspecto, ut propediem, (libet jam jocari) litteras mittas, fronte Belgicas, ventre Latinas, caudâ Gallicas. Ita chimæram novam cudes, quæ capite leonem, mediâ sui parte lupam, caudâ Gallum referet. Sed quam tu operose silentii tui culpam diluis, quantos fluctus in simpulo excitas, quam sudas, ut me eidem culpæ affinem facias. quod cum vel maxime eviceris, gratulabor tamen mihi, qui istis querelis effecerim, ut tu antea pisce mutior, factus sis Romuli nepotum disertissimus. Si ita aliorum causas dixeris, uti hic propriam, optimus eris clientum tuorum patronus. Argumentis tam validis, tam densis adversus me disputas, ut conclusionem tuam libens tibi largiar. Quid, quod Dialecticæ artis non immemor, Syllogismos cornutos formes, omnium ad constringendum adversarium efficacissimos. Scis utique cum Logico tibi rem esse, quem proprio armorum genere confossum & prostratum, veluti in pulvere victum, calcas. Superest, ut canas:

Ite triumphales circum mea tempora lauri,

Incidit in cassos præda petita meos.

Etiam, quæ optima disputandi methodus est,

H 5

retor-

retorsionibus uteris. Ego aliquem *Petissare* scripseram, tu illum *Barlæisare* appositè regeris. Ego Græcum aliquod proverbium adduxeram; tu me Græcissantem explodis, isthoc tuo dicto: Qui Græci vocentur nescio, Græcum non legitur in meo Codice. Cave istiusmodi incondito sermone posthac utaris, ne iniquos erga te Græculos experiaris, genus hominum maledicum, & contemptus impatiens. Non mirum Codicem vestrum Iustinianæum Græcè non loqui, cum vix Latinè loqui sciat. quin & illud crede, libros, quos Pandectas vos vocatis, quasi omnia continentes, minime *πᾶσαν σοφίαν δέχεται*. [*omnem sapientiam continere.*] Rursus Græcè loquor, vel ob hoc solùm, ut tibi ægrè sit. Narras in litteris tuis casus & fata tuorum; nunc mortes, nunc nuptias, læta, tristia, candida, nigra; rides, fles, in eâdem chartâ comicus & tragicus, nunc foccum nunc cothurnum indutus. In summa, nullibi non mirabilis es; & quod verè oratorum est, jam sublimi, jam humili, jam medio dicendi charactere usus, orationem rebus accommodas. Obitum certè sororis tuæ ex animo doleo, quæ numerosæ proli desiderium sui, marito familiæ curam reliquit. Sed quod Doctorem Borrium scribis afflatum calidiore aura, quæ vulnus alit venis, & cæcos suscitât ignes, nescio an dolere, an gaudere debeam. Subit jam enim illud Græcorum Epigramma: *Πᾶσαι γυνὴ χολόεσσιν, ἔχουσιν &c.*

[*Omnes mulier. biliosa est, habet &c.*]

Ego

Ego viro optimo & mihi ob raras virtutes colendo, omnes deos & deas conjugales propitias precor. Vtinam parem suis nanciscatur virtutibus. Non debebat, quâ est morum suavitate, esse *γυναικονομίας*. [*sub muliebri imperio vivens.*] Meministi insuper D. Iacchæi. Is calide Medicinæ professionem ambit; sed vereor ne in possessione repulsarum sit. Nosti seculi hujus mores. Dignus & indignus ablativum regunt: & uti vos dicitis, plus valet favor in Iudice, quam lex in Codice. Sed ad tuas litteras revertar, satis Latinas, &, qua parte disputas, nervosas. Injuriam profecto & tibi & mihi feceris, nisi sæpius scripseris. Sola Breda, Mansfeldius, Bethlemus Gabor abunde materiem scribendi sufficient. Pro carmine Rectoris vestri, viri doctissimi, gratias tibi ago. non caret Epigramma acumine. Græcum, quin magis emphaticum sit, non dubito. Nunc aliud tibi carmen mitto, quod nuper in obitum D. Vorstii scripsi. Scazon est, sive versus claudicans postremo pede. Plus gravitatis habet quàm nuperum nostrum Epigramma. Remissius jam per Dei gratiam sævit lues ista. Migrarunt superiore hebdomade 280 animæ. Vale, vir doctissime. Lugd. Bat. 17 Decemb. 1624.

15.

E I D E M.

O Rnatissime Vir,
Quod litteras tuas priores bilingues vocaverim,

caverim, & trilingues me propediem expectare scripserim; non scripsi ut te riderem, sed ut rideres. Cum enim te festivo & minimè moroso esse ingenio virum scirem, studio captavi hoc festivæ dictionis argumentum, & luxuriatus hic nonnihil fui suavius; ut & mihi minus molesta esset scriptio, & tibi minus ingrata litterarum mearum lectio. Putabam etiam licere mihi apud te liberius joculari, nec veritus fui offensunculam ejus, quem inter amicissimos semper habui. Nec illud, quod de triplici charactere scripsi ab alio animo profectum puta. Familiare est literis quævis inspergere, læta, tristia, extera, domestica, quæ ad nos, quæ ad alios spectant. Et frustra methodici sunt, qui leges scribendis epistolis ferunt. Nihil hic peccasti, nec te peccavisse innuere volui. Sed ne nihil scriberem, volui lepidè apud te nugari. Quod si nimis hac in parte familiaris tibi fuerim, ignosce quæso, & judicii culpam omnem crede, non animi. Non sum ex eorum numero, qui amicum perdere malunt, quam sententiam. Et tu tamen nigrum salem adspargere videris, dum ita in Criticen inveheris, cujus ego sum osor maximus, ubi intra voculas, commata & puncta constiterit. Quare si isto lapide me feris, innoxium feris, & ut cum Aristotele loquar, tu me lædis, sed ego non lædor. Iterum repetam, joculari volui. Si bona intentio (jam cum Theologis loquor) factum justificat, à culpa omni liber sum. Quidquid sit, offendere amicum non debebam,

nec

nec volui amicus. Et nosti indolem meam. Odi supercilia, frontes caperatas, & morosam illam quorundam in familiaribus litteris sermonibusque gravitatem. Quod si seriam magis amas scriptionem, quam jocosam; induam posthac fastum Theologicum, & eo orationis genere utar, quo sacra sua peragere solent Numæ sacerdotes, aut in Comitibus declamant Electorum Legati. Sed aut ego vehementer fallor, aut minus ad palatum tuum erunt tam sacra condimenta. Præstat *ἐγερσιάζειν*. [*Erasmano more loqui.*] Bethlemum nominas & Mansfeldium, magna nomina: quorum ille imaginarium, hic verum militem conscribit. Vterque spes nostras lactant, & maximorum votorum reos Belgas faciunt. Breda Austriacum & Auriacum exercet, quo eventu, novit ille, qui res humanas nutu temperat. Is ut valetudinem tibi sartam tectam præstet, toto pectore rogo voveoque.

30 Decemb. 1624.

16.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT S. P.

TRansmitto ad Te, Vir Nobilissime, effigiem ejus hominis, quem amicis tuis accendere jam pridem dignatus es, hoc est, Barlæi tui. Non delineavit eam indocta ac rudis dextera, sed manus artificiosissimi pictoris nostri Davidis Bailly. Sexies, & amplius, sellam summa patientia pressi, & vultum ad quietem & gravitatem composui. Non perfunctoriè imaginem hanc

hanc tractavit author, sed cura & diligentia incredibili, qualem adhibuisse opinor Apellem, cum Venerem pingeret ἀναδυμένη. [*è mari emergentem.*] Ipse judica. non ovum ovo, aut ficus ficui similior. Aut malè calculum posui, aut perplacebit tibi hoc vultus nostri ectypon. Quotquot hic viderunt, stupent, & linguis favent: nisi tu quid, docte Virorum, dissentias. Unum peto, ne optimia pictoris cœpta perdat nequam sculptoris manus. Suadet seriò pictor Bailly, ut exsculpi imaginem cures Delphis à Wilhelmo Iacobi chalcographo celebri & laudato. Forte minore pretio operam Crispini Pas redimes; sed, *Non curat aliâ mente præditus Cato, Quot solvat asses, &c.* Libet alludere ad Baudii nostri elegantias. Certe, non potuisses me majore tibi beneficio obstrinxisse. Facies enim, ut per ora multorum volitet, quem publicâ sede excussit temporum calamitas. Et quamvis ipsa virtus sibi precium sit, nec modestia mea externos applausus ambiat, tamen oblatos sponte honores minime fastidit. Ego grati pectoris officia quavis occasione rependam. Et, si quid mea carmina possunt,

Nulla dies unquam memori te subtrahet ævo.

Da veniam, si plusculum mihi tribuere videar; tunc, cum bene de te mereri animum induco meum. Si redimiculis quibusdam imaginem ornari velis, per me licet, sed excrescet valde precium. Vbi eam lustraveris, redeat ad me, & siquid in eâ desideres, adscribe. Versus quoque
tuos

tuos subjungam, quos recenti adhuc memoriâ circumfero. Sed quæso liceat iis subscribere, G. de Haestrecht. nec hanc, quam ex nominis tui præstantia ac splendore gloriolam capto, mihi invide. Mansfeldius in Zelandiam appulit cum duodecim millibus Anglorum, Scotorum, & Germanorum. è Gallia expectantur millia septem peditum, equitum duo. Ego Bredæ nostræ metuo. In nervum res eruptura propediem videtur. Audio ex omnibus Germaniæ partibus adventare Cæsarianos, Tillium, Colaldum, Spinellum, Anhaltinum, & quæ non nomina. Ego narrator rerum gerendarum esse malo, quam actor. Vale, Vir præstantissime, & hospitem tuum Equitem Treslongium, aliosque nuperi convivii consortes saluta. Lugd. Bat. 20 Februarii 1625.

17.

E I D E M.

PRæstabo fidem, & quasi per Styga jurassem, *Dî cujus jurasse timent, & fallere Numen,* promissis non deero. Scribam, vel ad loquacitatem usque, ne denuo aut bilem tibi moveam, aut mihi necessitatem imponam eam placandi. Primum gratulor Tibi à febribus jam immuni, & ut valetudinem tuam tibi factam tectamque præstet clementissimum Numen, votis omnibus contendo. Indignor Promethei furtum, & Iovis iram justissimam arbitror qui istum ignis Solaris *καὲ πῦρ* [furem] Caucaſo alligavit, & vulture exeden-

exedendum horribili decreto fancivit. Inde enim factum, ut mortalium generi febrium turmas immiserit, & nuper tibi quoque. Dicat hoc pro me Flaccus :

*Audax Iapeti genus,
Ignem fraude mala gentibus intulit.
Post ignem ætherea domo
Subductum, macies, & nova febrium
Terris incubuit cohors.
Semotique prius tarda necessitas
Lethi corripuit gradum.*

Deinde munus illud tuum grato animo exosculor. Donasti me mihi, Eclypon prototypo suo. At ego non æreum tibi Barlæum, sed illum ipsum offero, qui humanitatem tuam cum summa animi magnitudine conjunctam colit ac veneratur. Nec offero solum, sed eundem totum tibi mancipo, non antè emancipandum, quam corporis ergastulo animulam hanc emancipaverit vitæ necisque arbiter. Dignus es, quem docti omnes ament, qui semipaganum Poëtam tantis honoribus condecoras. Sed transeo ad viliora. De perspicillo perscribe distinctius: sunt enim non unius formæ, alia majora, alia minora, quæque contrahi ac extendi possunt per partes, vel uno ac continuo constant tubo. De Lepore noli ultra esse sollicitus. Nec enim in gulæ gratiam tanto molimine ac apparatu mactari cupiam innoxium animal. Rex Bohemiæ ante octiduum Angliam petiit, classi, uti ajunt, nominis sui patrocinium, auxiliumque commodaturus. Legatus

tus Regis Daniæ apud Ordines auxiliares copias exoratum venit. Tu priusquam abitum pares, certiore me fac, utrum posthac litteras ad Dyckium mitti suadeas, an ad alium. Vale.
1625. Lugd. Bat.

18.

IOHANNI NARSIO S. P.

GRatulor te tandem post longos errores, & Gexilii tædia fospitem in patriam reversum, licet non infeliciter tibi cesserit ista tua peregrinatio. Neque enim, quod Ulyssi contigit, Circes aut Calypsus, contemptissimorum scortilorum gratiam exul meruisti, sed invictissimorum Sueciæ ac Poloniæ Regum, quos munificos quoque erga te expertus es. Ita fit, ut quos domi fastidiunt sui, eos ab omni partium studio alieni exteri venerari soleant. Versus tuos avidè perlegi, quibus hic illic sriblignis nonnihil affudit loci genius. Sunt enim, uti fateris ipse, sub Septentrione, & inimico Musis axe nati. Iambi tui magis placent, Elegi minus. In illis plus laborasse videris, in his minus. Illi omni gravitate non carent, horum nimis humilis est dictio, & minus Poëtica. Non adscriberem iudicium meum, nisi ipse exposceres. & scio non ægrè te laturum hanc virgulam censoriam. Aliquot in locis prosodiæ rationem minus habuisse videris. Sed facilis est hic error iis, qui librorum omnium ope destituti versus scribunt. Iam ante quoque libellum poematum tuorum

I

Sueco-

Sueco-Polonicorum vidi. Nihil in iis occurrit, quod nostrates offendere possit. nec dubito, quin tutò eos in publicum exponere liceat. Vellem de his & aliis coram tecum loqui, & itineris tui varios casus & discrimina ex te audire. Illud certè in magna felicitatis tuæ parte pono, quod Baculaureatum, quem Batavia & Gallia tibi invidit, Suecus aliquis tibi non rogatus, absque ornamentis & scholarum insignibus, contulerit. Ego ad nos properanti ædes meas in hospitium offerrem, sed eas undique occuparunt convictores nostri. Ubi veneris, prolixiore oratione te morabor. Nunc vale, & adversus seculi hujus fraudes prudentia animum tuum muni. Lægd. Bat. 21 Febr. 1625.

19.

CONSTANTINO HUGENIO.

SErmonem Tuum, quo Elegiæ meæ rationes dispungis, tradidit mihi Doctor Verburchius. Nunquam majore usura sortem exposui. plus quam fenerator sum, qui pro rancidis versiculis gravissimum tuum carmen lucratus sum, &, quod omni auro charius habeo, in amicorum tuorum numerum transcribi merui. De me ita statuas velim, eum me esse, qui ob eximias ingenii dotes, pene ad superstitionem te veneratus fui. Sed tacito hætenus animi assensu, nunc apertâ litterarum confessione. Mitto jambo aliquot in Otiorum tuorum libros, quibus quanti te amem, significatum volui. Si Poëmatibus
tuis

tuis eos præfixeris, aliquid forte à nominis tui splendore gratiæ, aliquid à tuorum carminum contactu laudis impetrabunt. Nos hîc in umbra vivimus otiosi, hinc luctantis secum Patriæ, illic crescentis tuæ virtutis spectatores. Tu, si beare nos velis, Virorum eruditissime, litterarum subinde alloquio de valetudine tua & communibus studiis nos certiores fac. Vale. Lugd. Bat. 10 Mart. 1625.

20.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

TAndem apud nos belli inclinationem fecit Mavors, & post obsidionem longam Breda hosti cessit. Mirum, quanta hanc calamitatem scruta sit animorum & rerum perturbatio. Nostrates, uti insolitos fortunæ successus minus æquis animis ferunt, ad omnem adversæ sortis immodice stupent. Iam de Patriæ Rectoribus & militiæ Ducibus querelas audias, in quos negligentia, peculatus, & proditionis crimina magna orationis libertate congerunt. Præcipue in odia plebis incurrunt Muyssius, prætor Dordracenus, & Marquettus equitum ductor. Ego, uti de arcanis Imperii iudicium ferre non præsumo; ita nec vanas plebeculæ voces magni facio, nec maximorum virorum facta anxie ponderare soleo. Illud verum est, illorum jam virtutes prædicari, quos imperii fastigio decussit superiorum temporum iniquitas. Vtique exactiones novæ ac toties itérata displicent. Pla-

cet Patria, Religio, Senatus, quoad vocis ac linguæ præsidio defendi contenta sunt. Vbi zonam sollicitant, & loculorum opem implorant, friget amor Patriæ, nec tanta religionis vis est, quæ liberalitatem persuadeat. Mirantur omnes tam æquis conditionibus deditam Bredam. quod ipsum alii magnitudinem animi in Marchione interpretantur, qui didicerit adversus vires hostium, non adversus calamitates contendere; alii in adulationem novi Principis factum putant, & istâ moderatione in dubios belli exitus, aut in leges pacis, aut induciarum lenocinia quæri. Illud non parum miseriam publicam auxit, quod paulò antè urbis istius deditione decesserit Princeps Auriacus, magnum septum, μέγα Εξου, belli nostri, ut Homero epitheto utar. Quæ enim urbs dolo victa gloriam nascenti Principi peperit maximam, eâ penè amissa occidit Heros fortissimus. Ex morte ejus quidam lætiora sibi tempora promittunt, quidam tristiora. Iamque animos videntur sumere Remonstrantes, & audacius passim spe impunitatis concionari. Facilem, aut saltem non difficilem sibi pollicentur Principem. Quid ego? ἐπέχω, [cohibeo me,] & solatia fortunæ meæ à sola virtute, Dei Opt. Max. providentia, & majorum constantibus exemplis peto. Albim cum exercitu trajecit Danus. quæ res animos nostrorum non nihil erigit, licet non nobis, sed sibi ipsum belligerare credant prudentiores. In valle Tellina magni hostium suc-

successus jam retardati evanescent. Interea dum Hispanum bellis laceffit Gallus, ecce bella civilia redintegrat Dux Soubisius. Is milite vicina Burdegalsium loca infestat, & classe instructâ regiis navibus, quâ potest, insidiatur. Ita Regis sui magnas molitiones intempestivâ rebellionem eludit. Sed audio adactum Regem, ut aut cum Hispano, aut cum Soubisio paciscatur, quod belli omnem vim in unum hostem convertat. Sed quid Anglia? classem molitur, cui se jungent naves bellicæ Batavorum viginti. His Gubernatoris titulo præerit Wilhelmus Nassovius, Vicegubernatoris L. Realus. De Sina & urbe *Todos los Santos* incerti rumores feruntur. Sunt qui nostros, sunt qui Hispanos eum totâ classe periisse affirmant. Ita facile affectus, partiumque studium cuique verum esse dicat, quod rebus suis expedire novit. Iam Europam mihi pererrasse videor, & res novas prolixè satis enarrasse. Finiam itaque, ne historiam potius & annales, quam epistolam scribere videar. Vale. Lugd. Bat. Iul. mense. 1625.

21.

E I D E M.

DEnudò mihi curandas ad te litteras tradit Thibautius. quarum cùm formam aut plicaturam intueor, ab eo proficisci arbitror, de cujus gente triumphavit olim Cæsar. Didicit opinor Bredæ parvo victitare, & tenui salino nudâque Cerere latrantem stomachum placare.

I 3

Majora

Majora virtutum documenta ipsi invidit Spino-
la. Sed & hæc quoque fortitudinis bellicæ laus
est, gulæ insaniam pro Patriæ salute perdomuisse.
Ad te & me venio, qui litterarum tuarum con-
spectu languentem animum erexi. Voluisssem uti-
que tecum spectare stupendas istas Marchionis
operas, & coronas, quibus urbem ad Romano-
rum exemplum cinxit. Sed quas tu erudito oculo
adspexisti, ego artis istius ignarus adspexissem
stupidus. Obsidionis istius & subsecutæ victoriæ
fama orbem universum implevit, & Gallos, An-
glos, Germanosque non leviter perculit. Ne-
que enim crediderant conspirantibus in libera-
tionem ejus quatuor Regibus, urbem illam ex-
pugnatum iri. Iamjam hac transit Laurentius
Reael vir belli & Musarum studiis clarus. Is ad
classem Anglicam cum Hollandorum navibus
viginti propediem se conferet. Iter parant se-
ptimestre aut octimestre. Mansfeldio iterum po-
testas facta ab Ordinibus militem conscribendi.
Sed eget æris Cappadocum Rex, Mancipiis lo-
cuples. Ex Anglis & Gallis conflatus jampridem
exercitus penè totus diffluxit. Halbersta-
diensis oppidulum in agro Colonienfi diripuit,
spoliavitque. Cohortes Tillianæ & Anhaltinæ
ad nos adventant. Quid Comiti de Hoorn
Bommeliæ acciderit, non ignoras. Ego summi
viri ingloriam mortem ex animo lugeo. Merito
cum Ænea dixerit :

*O terque quaterque beatos ,
Quis ante ora Patrum Trojæ sub mœnibus altis
Contigit oppetere.*

Vale

Vale vir integerrimè , & cordatissime. Lugd.
Bat. 1625.

22.

PETRO BOR, *Secretario Ultrajectino.*

Amplissime Vir ,
Quum domum cogitaret filius D. van
Somerén , nolui eum sine meis ad te litteris ad
suos redire. Etenim captanda nobis fuit occasio
hæc , ut inîtæ inter nos amicitia ac necessitudi-
nis sacrum fedus mutuæ scriptionis sacramento
firmetur. Volui ego præire , ut tuas elicerem ,
& respondendi tibi necessitatem imponerem.
Fateor , vix tantum tibi otii superesse à Curia
negotiiis , ut his minus lucrosis studiis vacare
possis , tamen & amicorum habenda ratio , &
post Reip. curas ad hæc studia secessisse , non
omnino infrugiferum erit. Faciet hæc exerci-
tatio , ut cum neglectis aliquandiu Musis in gra-
tiam redeas , & quæ subinde in scriptoribus La-
tinis legis ipse ad usum tuum transferre queas.
Qui solâ ciborum contemplatione oculos pas-
cit , frustra est , nisi in succum eos & sanguinem
convertat : ita , qui optimorum authorum flos-
culos ac elegantias legit solum , nec stylo ac-
commodat. Incessit jampridem animum tuum
Latini sermonis amor. Sed crede, nullâ re magis
illum addisci , quam legendo & scribendo.
Quos legere oporteat & quo ordine nuper præ-
scripsi. Iam alterum postulo , ut styli quoque
officio animi sensus apud absentes designare
queas.

queas. Nec est, quod rem magni laboris à me peti putes, cum in hoc studiorum genere te minus exercitatum sciam. Ideo enim optem te scribere, ut sine labore ea propediem possis, quæ jam molestiam fortè aliquam facessent. Illud quoque scies, te homini tui studiosissimo & amantissimo scripturum, qui si quid nævorum aut sribliginis offendet in scriptione tuâ, eadem illud libertate & fide significabit, quâ ad scribendum te impræsentiarum hortatur. Vale, vir spectatissime, & à me salve. Lugd. Bat. Cal. Aug. 162.

23.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT S. P.

Feriæ Caniculares, Nobilissime Vir, quibus animum laxare solent umbratici Doctores, me Ultrajectum invitarunt, cum amicis & dentium & suavissimorum sermonum commercia uti facerem. Te desidero inter omnes primum, inter plures unum. nec tamen ita desidero, quin aliquo modo te frui mihi videar, dum memoriâ humanitatis & singularis tuæ in me benevolentiae animum sustento. Vti enim in tesseræ ludo, cum id quod volumus non cadit, arte sortem corrigimus; ita dum te careo, ideas tuarum virtutum fingo, meditorque; ac, quod miserorum est, imaginariâ coena stomachum deludo. Imò hæc ipsa dum scribo, tecum mihi loqui videor, & pristinæ felicitatis portiunculam aliquam delibare. Quam penè totam mihi assequi videor,
cum

cum litteras tuas video, quarum lectione non minus revivisco, quam Solis radiis sub Veris adventum iners tellus. Tu jam in otio positus quid agis? cœli spatia metiris an terræ? Quodcunque feceris, dignum tuâ indole feceris, & raris ingenii dotibus. Sed & amicitiae non ita vasta spatia esse scias, quin & ea quoque metiri possis, non radio, sed mutuis crebrisque salutatorum & litterarum officiis. Illa dum facis, admirabilis mihi es, hæc cum facies, amabilis fies. Illa te plus quam vulgariter doctum, hæc plus quam vulgariter amicum probabunt. Illis studiis sapias, his vives. Vitæ enim suavissimam partem tollit, qui amicitiae officia, mutuasque operas, tollit. Mitto apographum ejus Carminis, quod Thibautio scripsi, Tu namque putare esse aliquid nugaeque meas apinasque solebas. D. Hogerbeethius carceres pristinos liberiore domicilio commutavit. Intra primum ab urbe lapidem designatae illi aedes, extra quas, Canonico-rum initiandorum ritu, pernoctare ipsi non licet. Tantum valuit Principis novi intercessio. Is Hagæ est, miles in praesidiis locatus, Danus adhuc adventat, Gallus fluctuat, Italus victoriae gloriam elatior sua repetere pergit. Oppidum S. Salvatoris in alio Orbe positum ad pristinum dominum rediisse creditur. Nautis Duynkerkanis transfugis potestas facta est impune redeundi. Spinola moras trahit, an quia messem expectat? an quia ceris eget? an quia inducias molitur? tu divina, & Vale. Lugd. Bat. mense Augusto, 1625.

CONSTANTINO HUGENIO.

Nobilissime Hugeni,

Hesterno die illustrissimi Principis manibus publica Oratione parentavit Daniel Heinfius, & invicti Herois laudes magnifice exequutus est orator disertissimus. Ego quanquam nec scripturiam valde, nec tam magno Principe digna à me dici posse confidam: in publico hoc tam augusti funeris apparatu ἀσύνετος [inutilis] esse nolui: & famæ periculum subire malui, quam profani silentii reus haberi. Nec, ut verum fatear, impetrare à me potui, ut tam luculentum & oportunum Poëtarum furoribus argumentum Musis meis eripi sinerem. Conatus itaque fui brevi hoc Poëmatio summa tantarum laudum fastigia perstringere; ne sine Vate discederet is Princeps, cujus virtutum bellicæque fortitudinis vel umbram solum nulla vatum encomia exprimere valent. Mitto Carminis istius exemplaria aliquot. Optarem etiam Principi Auriaco illud exhiberi, cum faciles aditus & mollia fandi tempora esse noveris. Sed ab omni mendicitatis specie hæc mea officia aliena esse volo, nec in turpem sordidamque nundinationem has Musas extrudo. Pro Poëmatum tuorum libro gratias tibi ago maximas. Eorum lectione ita afficior, ut enthusiasmo mihi corripì videar, cum in eruendis profundis eorum sensibus versor. Non scripisti ea, mi Hugeni, aquæ
poto.

pötoribus, nec iis qui in Belgico carmine nihil præter rhythmum sectantur. Ex Characteribus tuis plenè reconditæ eruditionis, modò sapien-
tiæ, modò virtutis præcepta, modò festivæ oble-
ctationis argumentum delibo. Quàm lepide
Medicorum ordinem perstringis? Quàm gravi-
ter boni Concionatoris munia enarras. Sed cur
nullum mali Concionatoris characterem ex-
hibes? An quia nullum talem esse arbitraris? an
quia à crabronum ictibus tibi times? Posterius
suspitor. Provinciam quam nactus es amplissi-
mam dignissimamque tibi ex animo gratulor,
& majora tibi & virtutum tuarum & laudum
incrementa precor. Vale Vir præstantissime.
Lugd. Bat. 1625. Septemb.

25.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

Non oblivione tui, aut negligentia mea ra-
riores ad te dedi litteras, Nobilissime
Haestrecht, sed temporum iniquis occasioni-
bus præpeditus. Avocarunt utique me ab urbe
amicorum meorum funera, quorum exequiis;
quæ Brilæ celebratæ sunt, me interesse oportuit.
Quamquam & operæ precium fuerit ali-
quandiu siluisse, ut te exoptulantem audirem.
Exosculor enim illas tui litigantis voces, &
tunc te amicissimum mihi comperio, cum ini-
micissimum te esse simulas. Verum operam da-
bo posthac, ne irascaris, aut silentii mei perti-
naciam ultra exprobres. Ita enim te litteris meis
obtun-

obtundere in animum induxi, ut non silentii, sed nimiae loquacitatis me propediem sis incusaturus. Quæ de valetudine tua tristitia mihi naras, animum mihi penè expectorant. nec jam ipse meus sum, quoad tuus esse desinis. Itane vegetum illud, masculum & torosum corpus lectulo affixit aliquoties febricula. Odiem funestum, quo te maligna illa calamitas, me verò calamitosum istud nuntium perculit. Sed gratulor convalescenti, & quasi eadem te cum animâ viverem, eundem tecum spiritum traherem, idem corpus. circumgestarem, & salutis tuæ gaudiique, & morbi dolorisque consortem me experior. Tanta amantium conspiratio est, & arcana connexio, ut vitam penè ac mortem communem sociamque habeant. Loquor candidè, nec ad apparatus hæc scribo. Aut incolorem te videre gestio, aut jucundissimam mihi vitæ meæ partem ereptam arbitror. Non desinam, quod unum possum, apud Deum sospitatore nostrum precibus contendere, ut te tibi primum, mox mihi restituat iis viribus præditum, quibus *Aligeras diro fregisti pulvere nubes.* Nunc per amicitiae nostræ sacra foedera & si quid tibi fuit. Dulce meum, precor, ut vel ad biduum saltem ad nos excurras, & tui compotes facias. Fortè in sinum tuum effundam, quæ religio fuerit scribere. Scis, non benevolentia solum & beneficentia, sed & convictu constare amicitiam, qui amicitiae velut flabellum est. Nec frustra disputat Aristoteles, utrum inter
absentes

absentes amicitia coli possit. Ego, nisi lectionum compedibus vinctus detinerer, jam ad te non irem solum, non properarem, sed volarem. Superest, ut res gestas in fasciculum compingam. Dordraci, urbe inter Hollandicas primariâ, acerrimæ contentiones exortæ sunt inter ..... Iam ad Curiam edicto publico provocatum fuerat, cum sive contendendum metu, sive ne plebi in superiores querulæ linguæ dicens fibula laxaretur, Princeps Auriacus sequester delectus est, qui re pensiculatorius examinata componere lites *Inter Pelidem tentabit & inter Atriden.* Exequiis defuncti Principis Delphis interfui. Sed nec hæ reprehensionis notam effugere potuerunt. Illud multos malè habuit, Dominum vander Myle in pompa funebri equum duxisse, ut Keneburgium aliosque taceam, quos Remonstrantium ordini inserunt publica judicia. Scribit ad me è Galliis frater, Soubisium mari, Espernæum terrâ grassari, illum contra, hunc pro Rege, bellumque illud incrudescere indies. Regem pacis novas condiciones obtulisse, quas si admittant, pacem fore, & sin minus, bella horrida bella: In valle Tellinâ obsidionem Rivæ solvisse Marchionem Couvrensem, invalescente circumcirca Hispano: Sabaudum Genuensi territorio exactum suis jam finibus timere. Classi Anglicanæ destinati milites partim moræ tædio, partim pestilentia metu catervatim aufugiunt. Procerum ibidem Conventum, quem Parlamentum vocant, solvit Rep. sæviente suprâ hominum

minum fidem. Iue istâ, dilapsis hac illac quæstoribus rationes publicæ turbatæ sunt. Vereor, ne magni illi conatus mole suâ & pondere ruant. Classis Duynkerkana adhuc in portu hæret, æstus marini ventorumque tempestates captans. Rex Daniæ vallo se tuetur, & intra terminos inculpatæ tutelæ, ut Iurisconsultorum formulâ utar, se continet. Interea Tillius Ducatum Brunsvicensẽ expugnat, urbeculas occupat, & præsidiiis munit. Nostratibus nondum plenè persuasum est, Sinum illum *Todos los Santos* Hispano deditum. Exercet ille spes nostras, & vel hosti vel nobis ludibrium debebit. Vale, Vir præstantissime, & valetudinem tuam cura diligenter. Si Iupiter essem, ambrosiâ te alerem, quò immortalis efficiaris. Lugd. Bat. 1625.

26.

I O H A N N I B O R, *Medico.***D**ilectissime Vir,

Desidero ex te intelligere, quæ valeas, una cum mellitissima tuâ conjugē. Facit enim veteris amicitiae & consuetudinis suavissima recordatio, ut libenter tecum vel præsens vel absens loquar. Ex quo tempore nuptiis tuis interfui, in quibus luculenta satis humanitatis tuæ & benevolentiae erga me documenta dedisti, parùm aut nihil de te, aut rebus tuis intellexi. Illud tamen, ni fallor, jam nuper audiui, uxoriculam tuam abortivisse, & tantos tuos labores absque

absque fructu periisse. Non est, quod doleas. Sæpe spes messis agricolam fallit, quam sequenti anno cum fœnore reddit benefica Natura. Forte idem tibi accidet, & unius foetus jacturam gemellis compensabit Lucina mater. Theologi & Medici proliferum genus sunt: illi ob ocium & dies feriatos, quibus abundant, hi ob artis Medicæ peritiam, quâ naturæ negligentiam castigare, & impedimentis omnibus occurrere didicerunt. Sed quando tandem fidem solves, & nos invisos cum thori tui sociâ? Reciproca amicorum officia esse oportet. De meo erga se affectu non ambigis. Si minus instructâ mensa te excepero, faciam, ne leporibus & suavissimis careas sermonibus. Feriæ Caniculares otia jam nobis faciunt amicis vacandi. Aut ne invisus necesse est, aut in poenam invisam te. De Patriæ rebus quid scribam? Nota hæc arcanâ tibi magis, quam mihi. Fratrem enim habes, qui propius deos contingit. Vale pectus integerrimum, & uxori, parentibus, fratribusque salutem imperti. Lugd. Bat. 1625.

27.

GODEFRIDO HAESTRECHTIO.

Nobilissime Haestrechtii,

Telam, quam tuo mandato orsus sum, feliciter pertexam, & ne veteri officio desim, res novas porro enarrare pergam, licet non est gravitate, quâ res Romanas recitat scriptor Patavinus. Classis Anglicana, quæ hætenus Europæi

ropæi Orbis judicia exercuit , centum & octoginta navibus è portu solvit. Sunt qui eam Lulitaniæ, sunt qui Hispaniæ, non desunt qui Flandricis Insulis, quas *Azores* vocant, insidiari credant. Verùm, uti jam fama est, humanorum judiciorum temeritatem divina providentia elusit, disiectis hac illac dissipatisque ingenti tempestate navibus. *Dii meliora piis, erroremque hostibus illum.* Duynkerkana classis ejusdem tempestatis præsidio excessit, evasit, erupit. Dum enim nostri longius à littore recedere coguntur, ne, flante Aquilone, in Flandriæ vada impingant, illa spacium elabendi nacta nostros plorare jussit. Nunc in piscatores impune grassatur, & vota mercantium verberat. Arsenius in Galliam legatus abiit, ut inito cum Anglis fœderi Francorum Regis suffragio robur auctoritatemque addat. Nec friget in Italia Mars. Hispanus Veruæ urbis portas ac propugnacula expugnat per ignes suppositos cineri dolofo. Nempe, sub terrâ etiam bellum gerunt terræ filii, nec cœlum solum, uti Titanes olim, sed & Acheronta laceffunt. Genuates Pinniam arcem Sabauda eripuerunt: In Valle Tellinâ Galli novis copiis aucto exercitu, quæ passi sunt à Papenheimio damna, quâ possunt, resarciunt. Rex Cimbrorum bellum trahit, edoctus cunctatione subinde perfici plus posse, quam impetu & furore. Edictum ab Ordinibus Generalibus emanavit, quo reversi ex India Occidentali Argonautæ promissis stipendiis excidisse denunciantur.

tur. Ita Salvator malè servatus servatores suos perdidit. Illud constat, remigium illud Ulyssis abominanda libidine, flagitiisque turpissimis indelebilem notam genti nostræ inussisse. *Nulla fides pietasque viris qui castra sequuntur.* Vale.
Cal. Novemb. 1625. Lugd. Bat.

28.

I A C O B O P E T I T I O S. P.

Exemplaria ista vultus mei curasti, sed sero admodum. Iam Panegyricum meum Henrico Principi dictum ad te transmittito. Tibi exemplar serva. reliqua amicis distribue, Goye-
ris, Helsdingio, & Borriis fratribus. Malim in his officiis tuâ, quam aliorum operâ uti: nec enim aliis ita familiariter usus sum, uti te. Etiam mihi vicissim quod curatum velis manda. Præ-
torem vestrum audio acrius in Remonstrantes animadvertere, uti & nuper Rotterodamensis concionem satis frequentem interpellavit. Col-
lidimur magis magisque, & frangemur tandem, nisi avertat clementissimus Deus. O si sereno vultu nos adspectet votis multorum expetita pax. Iam bella sæviunt, & foris cum Hispano, domi inter nos committimur. *Quem das finem, Rex magne, laborum!* Scis quid Græciam perdidit? Oratorum petulantia. Scis quid Romam fastigio decusserit? *εἰς.* [discordia.] Et quod, quæso, malum nos perdet? *ἐκ οἰζῶ.* [non determino.] Tu senti quod velis. nobis quod sentimus scribere non libet. Vale, vir ami-
cissime,

K

cissime , & num versiculi mei Canonico isti placuerint fac sciam. Ego , quâ sum facilitate, illos scripsi tuo rogatu , in gratiam amici. Siletis uterque , & fastiditis hominem vobis additissimum. Nempe Aulæ viciniore estis , & mores Procerum imbibitis , qui humile vulgus vix nutu dignantur. Lugd. Bat. 20 Nov. 1625.

29.

CONSTANTINO HUGENIO.

NEc litterarum , nec amicitiae officiis tibi cedam , doctissime Hugeni. Tu me versibus tuis aliquoties alloqui dignatus es , & jam nuper ingeniosissimo Epigrammate , quod ob *ἐναντιοφανείῃς ἀντιφάσεας* mirifice placuit. Iam versus repono , sed , heu , claudicantes , quibus sola carminum forma præjudicium creet. Vna cum iis Panegyricum meum mitto dictum Frederico Henrico Arausiorum Principi. Nec enim , dum animum à rancidis Philosophorum institutionibus relaxo , quicquam magis , quam poëtarum secessus placent. Nec male me de Republicâ mereri arbitror , cum Rectores ejus laudo. Scio non egere tantilli homuncionis præconio summos Principes , nec meo applausu in tam augusto Famæ theatro positis opus esse. Tamen volui , vel cum offensæ metu , affectum meum erga Nassovios testari , & nimis officiosus audire , dummodo civis bonus & *φιλόπατρις* [*amans patriæ*] habear. Nec honores preno , nec præmia aucupor. Vtraque
supra

supra fortem meam sunt. Scis Petronii dictum de bonæ mentis forore. Nisi fortè paucis serus accidat, *quos æquus amavit Iupiter*. Ego tua & paucorum familiaritate opes meas æstimo, & à litterarum tuarum lectione lætior abeo, *Quam si meliquidus fortunæ, rivos inaret*. Vale, mi Hugeni, & quem amicum fors tibi obtulit, constanti ratione ama. Lugd. Bat. 17 Cal. Decemb. 1625.

30.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

Quid causæ sit, Vir Nobilissime, quod tantopere de litterarum mearum tarditate conqueraris, non video. Ex quo enim tempore Ultrajecto discessisti, binas ad te dedi, uti non nisi binas ad te recepi. Nisi fortè hydropicis similis evadas, quibus *quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ*. Quas liticulas moves de *ab* & de, nec non de syllaba *chi*, infra Catonem sunt. Nec in eo res Græcorum positas arbitramur. Vti enim tu in imagine mea libenter Barlæum recognoscis, ita ego in istis nominis tui lineamentis te. Mitto iterum munusculum chartaceum, Panegyricum meum. Aliæ enim merces non suppetunt, quas ad te extrudam. Sed ô miseriam! Danum fama est ingenti prælio à Tillio fusum, cæsis duobus Ducibus Wismariæ, capto aut cæso Obertrautio, aliisque exercitus regii præfectis. Concionatores nostri, ob missas naves in suppetias Regi adversus Rupellenfes, ex

K 2

um-

umbone in Ordines debacchantur, etiam editis concionibus, & religionis suæ socios ab iis opprimi conqueruntur, à quibus præsidium & opem expectare debebant. Nondum appulit Britannorum Legatus Buckinghamus. Commissæ navali prælio Dūynkerkanorum, naves & nostratum aliquot: ex his duæ desideratæ, reliquæ infami fuga sibi consuluerunt. Et terrestres & æquoreos Deos adversos experimur. Dic placandi viam & rationem. Assi aliam esse putas, quam seriam peccatorum resipiscentium & precum ardorem? Ego, cum & Patriæ bene velim, mi Haestrecht, doleo adversam ejus sortem, & iratum nobis supremum Numen: cumque tibi bene velim, eundem Deum efflictim rogo, ut mentem tibi sanam, & nostri amantem in sano corpore usque conservet. Vale. Lugd. Bat. 16 Novemb. 1625.

31.

IOHANNI BODÆO à STAPEL.

Mitto ad te, amicorum integerrime, Panegyricum hunc meum, quo summi Principis laudes adumbravi verius, quam expressi. Quod enim Fratri nuper præstiti officium, etiam Huic me debere putavi. Aliæ merces in foro meo non prostant. Vobis opes sunt aureæ & argenteæ, nobis sicca papyrus. Tantum inter Mercurium & Apollinem interest, quorum ille Amstelodamensium, hic Leydæ meæ tutelaris est Deus. Propitio satis utor Apolline, sed minus

minus faventem habeo istum Atlantis nepotem. Nempe hic fraudum ac mendaciorum Deus est, sine quibus infelicititer mercatura exercetur. At Apollo noster *integer vitæ est scelerisque purus*. Illum vobis non invideo, modo hunc mihi indulgeant *Musæ, noster amor*. Vale. 24 Novemb. 1625.

32.

CONSTANTINO HUGENIO.

Nec de fide tua ac sollicitudine dubitavi, Hugeni nobilissime, nec me à te negligi suspicatus sum. Verum observantior fui amicitiae, qua me dignatur tua humanitas, quam ut eam voluerim iterata petitione ac Principis tui interpellatione obsolescere, ac veluti profanari. Verebar quoque, ne nimium familiariter te uti velle viderer, & jus scriptionis, quod mihi apud te esse pateris, utilitate quodam, & privati cujusdam commodi aucupio ac spe metiri. Iam cum reapse experiar, majore me adfectu à te diligere, quam vel credideram unquam, vel ingenii mei mereri potuit tenuitas, gratiam me tibi maximam & habere & debere profiteor: & huic soli culpæ me affinem esse agnosco, quod de tua erga me benevolentia minus confidenter præsumere ausus fuerim. Sed quam tu Barlæum tibi obstringis, qui honesta vocis tuæ suffragatione tantum Principem mihi conciliaisti, usque adeo, ut etiam *δωροδότης* [*munificus, sive munerum dator*] esse velit. Scilicet in Aula notus

K 3

esse

esse cœpi umbraticus doctor, & ejus favore dignus haberi

ὦ λαοί τ' ὀπιτελεφάτω, ἢ τόπα μέμηλε.

Cui populi sunt commissi, & qui talia curat.

Crede, mi Hugeni, tum me voti mei compotem factum, cum Principi tuo hoc qualiscunque officii genus non displicuisse ex litteris tuis intelligam. reliqua minus miror, licet, ut Homericō utar :

ἄτοι δ' ἀπόβλη' ἐστὶ, Θεῶν ἐρικυδέα δῶρε.

Nec enim contemnenda sunt Deorum valde gloriosa dona.

Quidquid sit, tibi id omne debebo, qui tuæ commendationis accessione pretium litterariis nostris mercibus non leve addidisti. Hodoporicum tuum legi summa cum voluptate. Et legimus plures. Neque enim præstantes istos ingenii tui foetus, quasi mihi commodus uni, solus exosculari satis habui. Nos domi inter chartas librosque positi vix versus scribimus :

In pervigil illo (hic risimus divinæ Poëta istud divisum L illo)

*Tempore, quo placidis Theriis irata Camœnis
Obstrepat, & vatum turbant commenta procellæ,
Auriaci meditaris iter, plebejaque passim
Gaudia patricio canas conjuncta favori.*

Sparsus nuperrimè fuit rumor, Amstelodami Hermaphroditum, hætenus maritum, peperisse. Ea res, quanquam per eburneam portam, *Qua falsa ad cœlum mittunt insomnia manes*, erupisse credatur, visa tamen mihi fuit idoneum Epigram-

grammatis argumentum. Mitto tibi apographum, ut rideas ; sed his legibus : primò , ne si quid comicum occurrat, fontem corruges. Nec enim semper serius est ipse Πωτὴς ἀνδρῶν τε θεῶν τε , Ζεὺς ὑψιβρεμέτης. [*Viram Pater atque Deorum Iupiter altifremus.* Deinde , ne in Catonis cujusdam , aut superciliosi hominis manus incidat. Vale, Hugeni clarissime, & diu lætus inter sis populo Βαταύων. [*Bataurum.*] Prid. Cal. Decemb. 1625. Lugd. Bat.

33.

GODEFRIDO HAESTRECHTIO.

P Oëtarum princeps Maro circa finem lib. 6. Æneid. duplicem affingit Inferno portam ; corneam unam , eburneam alteram , illam veri , hanc ficti falsique nunciam. Per hanc illud quoque erupit , quod non ita pridem de Rupellen- sium deditioe scripseram. Nondum enim in Regis sui potestatem transierunt , sed terrâ à Gallis, mari ab Hautenio, obseffi, belli fortunam magnis animis sustinent. Dux de Rohan μέγα ἔργον πολέμου [*magnum belli sepimentum,*] mili- tem passim conscribit, ut obsessis succurrat, qui jam ad esuritionem penè adacti videntur. Ita & domesticis motibus concutitur regnum poten- tissimum , & externo in Galliâ Cisalpina bello parum aut nihil proficit. Classis Anglicana in Gaditano stat littoræ , ultimos veteris mundi fines, Herculisque columnas expugnatura. Sed in primâ excensione infeliciter à nostris pugna-
K 4 tum

tum fuit, desideratis, ut ferunt, mille quingentis, tormentis sex, & equis rhedariis trecentis. Ita facilius non admittitur, quam ejicitur hospes. Quo jam se receperit iste Neptuni exercitus non dixerim. Buckinghamus Hagæcomitis cum Ordinum delegatis, & Anglorum, Gallorum & Regis Daniæ Legatis de regni rebus consilia habet. Eorum cum nihil in vulgus dispallescat, sacro silentio mecum ista arcana venerare. Donec tenuis famæ aura ad nos perlabatur. Arsenius Parisiis est, regi & regiis consiliariis gratissimus. Agnosce vultus Aulæ mutabiles, & personatam regiam. Gubernator Isendici, cui nomen est Grenu, variarum fraudum in Patriæ bonum infelix fabricator, prope Grevelingam in Morinis, habitu indutus rustico, ab hostibus agnitus captivus ibidem detinetur. Nempe Arcem istam exploraturus iverat, ut si quâ posset, Sinoniis artibus eam occuparet Martis axioma est: *Dolus an virtus quis in hoste requirat.* Rex Daniæ inducias quatuordecim dierum cum Tillio pepigit, pessimis, ut auguror, auspiciis. Remonstrantes ad Rotteram novis motibus urbem concutiunt, & modò sub Iove frigido, modò sub his vel illis mercatorum tectis magna frequentia concionantur. Recordor istius Horatiani:

O navis, referent in mare te novi

Fluctus.

Vale. 14 Decemb. 1625. Lugd. Bat.

34.

CONSTANTINO HUGENIO.

H Oc ipso die, summo mane, honorarium Principis Auriaci in manus Iunonis meæ devenit, quæ aureo illo imbri perfusa frontem lætius exporrexit, & diem hunc inter auspiciatos habere cœpit. Ego, mi Hugeni, Iovem illum, non Dictæum, sed Batavum colo venerorque, non solum ob insignem munificentiam, qua me supra meriti mei sortem inauravit, sed quod in eorum me numero esse voluerit, quibus se quicquam debere putavit domus Nassovica. Vbi occasio feret summas Illustrissimo Principi gratias meis verbis age; si, ut hoc fiat, necessum putaveris, & Aulæ officia moresque exigant. In his enim plane ἀγχοιμος [*imperitus, rudis,*] sum, & pene ad pudorem stupidus. Sed quibus tandem officiis apud Te nomina mea expungam, qui tot humanitatis tuæ erga me testimoniis totum tibi obceraſti. Tu hederam suspendisti vino non vendibili. Tu litterarias nostras merces Principi encomio tuo & suffragio comprobasti, tantumque iis conciliaſti gratiæ ac præcii, ut luculentum adeo iis ἀντιδωρον [*remunerationem*] decreverit. Forte in heroicam mentem subiit illud Salustii: Armis quam munificentia vinci Principem, minus flagitiosum est. Ego, cum alia ratione non possim; hæc benevolentiae tuæ erga me argumenta grata animi recordatione circumferam, & benè de Republica ac Princi-

K 5

pe

pe tuo, & re litteraria merendo, operam dabo, ne beneficium istud perierit. Vale, vir Amplissime, & nos porro ama. Lugd. Bat. 24 Decemb. 1625.

35.

DANIELI HEINSIO.

V *Ir Clarissime,*

Epicedium hoc, quod in obitum viri præstantissimi Iani Rutgerii affinis tui conscripti, ad te transmittito, ut videas, quantum me & tibi & affini tuo debere putem. Certè utrumque ob rares eruditionis dotes summopere veneratus sum, licet silendo magis quam loquendo. Vnum doleo, quod tanti viri amicitiam temporum mihi inviderit iniquitas. Nunc, quem vivum non potui, mortuum exosculor, & quum alia ratione non possim, hoc qualicunque pietatis officio prosequor. Aliorum quorundam Poëtarum censuram deprecari forte necesse non habebo. Tuam tamen, poëtarum huius seculi facile principis seriò deprecor. Farre libant, qui thura non habent. Et gratas quoque Iovi esse nosti victimas, quæ infra hecatomben sunt. Si quid in carmine hoc nostro mutari velis, si quid addi, libere significa. Nulla religio mihi erit in hos abortivos Musarum foetus sævire, ut si qua fieri possit in melius refingantur. Vale, vir clarissime, & me tui amantissimum redama. Lugd. Bat. 24 Decemb. 1625.

36. GO-

36.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

P *Ræstantissime Vir,*

Non parum dignitatis ac splendoris nomini meo accessisse arbitror, ex quo tempore rerum novarum tum quæ domi, tum quæ foris geruntur, scriptorem me esse voluisti. Habent idem in mandatis Regum Principumque Legati. Quibus si honorificum creditur istud munus, nec mihi dedecori erit, aliqua officiorum parte ipsis comparari. Et quanquam Reip. nostræ Ephoris minus familiariter utar, ut quid rex reginæ in aurem dixerit, quid Iuno fabulata sit cum Iove enarrare queam, tamen ad Templariorum colloquia & sermones interdum admittor, qui jejunum stomachum pascunt horribilibus regnorum secretis: quæ tamen, quod in Veneris sacris nefas erat, revelare licet. Ajunt illi, arcem S. Angeli in Hetruriæ finibus eis Tiberim novis propugnaculis à Pontifice muniri, quo consilio non dixerim. Gubernator Mediolanensis Veruam oppidum in Padi ripa positum arcta obsidione premit, & Sabauda necessitatem imposuit, se suaque tuendi. Brunsvicensis prælio superiores fuerunt, utinam bello essent. Danus occupatas à Tillio primo impetu urbeculas aliquot recuperavit. Comes Holsatiæ, qui Equitum Cæsarianorum agmen duxit, à rusticorum colluvie trucidatus, ignobili morte periit, *ὡς φασί*: [*uti ajunt*] Nec enim Æneæ dextra

dextra cecidit , quod Turno & Mezentio gloriosum fuit. Bethlemum Gaborem fati jura explevisse fama est. Quod si verum est, doleo tam opportunum mendaciis nostratium argumentum ereptum esse utramque enim paginam facere solebat in Amstelodamensium chartis, hoc est annalibus Volusî. Non tot ver ranas , aut æstas cicadas genuit , quot ille Hungarorum & Tartarorum millia sola fama armavit. Lacunas habebunt hebdomadales fasti, quos ille mendaciorum pater fictis suis copiis aliquot retrò annis complevit. De Anglica classe hoc unum scimus:

Anchora de prora jacitur, stant littore puppes.

Ad domestica venio. Milites nostri & Argonautæ, aut si navis , Senatus populusque scurrarum è Sinu , quem *Todos los Santos* Hispani vocant, domum reversi sunt : verum in Frederici Toletani laudes immoderatus effusi , suspicionem prodicionis apud Indicæ Societatis Præfectos concitarunt. Centurionum aliquot capti Hagæ-Comitis in vinculis habentur. Nodus in scirpo quæritur, & tantæ calamitatis author aliquis & fatalis Ionas. Ex militibus præfidiariis, qui Delphis hyberna sua habuerunt , & turbas nuper non leves dedere , nonnulli missa forte inanes suspensi ad ventos , avibus pro terriculamento sunt, metu, ut in seditionibus fieri solet , ad plures , poena ad paucos redeunte. Vale. Lugd. Bat. 1625.

37.

IOHANNI BOR, *Medico.*

CRebrioribus ego tibi litteris obstreperem, dilectissime Borri, nisi essent, qui domi mihi obstreperent. Hinc proles numerosa & garula, hinc studiosorum interpellantium frequentia. Nec minus tamen tui meminisse vacat, & ex redeuntibus Ultrajecto amicis de valetudine tua sedulo perconctor. Quod si nihil ab illis audiam sinistri aut inauspicati, acquiesco, & satis benè mecum agi arbitror, si vobis benè sit. Calendæ ad vos Iani redierunt, quibus vota facere solent amici, & fausta comprecari. Ego nec officio meo hâc in parte deesse volui, nec à Medicorum filiis aliena verba præfabor. Primum te sospitem & incolumem esse volo: ne cum tuâ ipse egueris operâ, alii eam frustra requirant. Deinde non optem, ut in tui gratiam multi ægrotent. nec enim patitur hoc Christiana charitas. Sed ut, cum ægrotare multos fecerit gula, à te morborum suorum solatio petitum veniant. Tertio, ne unquam te fallant dies critici, nec spem tuam ægrique frustretur iners ac ignora potio. Denique, ut qua facilitate laborantibus opem fers, eadem illi vicissim dextram tuam inaurent. Celeres enim solent esse pedes Medicum advocantium, tardi remunerantium. Iam Christiani hominis vota audi: Fidem infractam, charitatem sine hypocrisi, spem in adversis erectam serva, & vitæ hujus restitutor, æter-

158 C. B A R L Æ I
æternam cogita. Vale. Lugd. Batav. Calend.
Ian. 1626.

38.

T H E O D O R O G R A V I O.

E T si conspectus tuis multo mihi foret jucundior, gratiores verò sermones tui, tamen ingens illud utriusque desiderium lepidissimis tuis ad me litteris non parum solatus es. Itane apud Blæsius vivitur, ut ipsæ sordes, & sputa & latrinæ Gallorum materiam tibi scribendi suppedirent; & facundiam tuam ac lepores in putidis Francorum habitaculis explicare necessum habeas? Qualem tu mihi aulam depingis, & non potius Trophonii aut Caci antrum, domum à supellectile omni, hospitem à nummis imparatum filias tali patre dignas, & nescio qualem Grammatistam, *Perfectum* nomine, caput Anticyras relegandum. Oportunam tuis jocis gentem nactus es, cui si non ab similes offendes Italos, habebis jocularium satis, quibus itineris tui fastos infarcias. Non dubito, quin nullibi non Bataviam, & mundiciem illam Hollandicam requiras. Sed transiisti Rubiconum. Ista terrarum, hospitiorum, populorum, victus & amictus tædia tibi devoranda jam sunt. Tu exterorum mores, vitia ac virtutes in tuum transfer commodum, & honestis exemplis animum firma. Hospitam illam Ulyssis, & Sireneos cantus prætervehere. Numen illud summum ac tremendum antè oculos habe. Nec enim, si parentum aut ami-

amicorum te oculis subduxeris, illius subduci poteris. *Multa audi, dic pauca, tace abdita, parce minori: doctus majori cedere, ferre parem.* His præceptis munitus vel inter ipsos Getas tutus ambulabis. Reversus verò ad tuos, audies, *multum terris jactatus & alto.* De rebus meis quid scribam? valemus per Dei gratiam omnes, ego, uxor, liberi. Horum cum discederes paria numerabas tria; sed ubi ad nos redieris, ad septenarium excrevisse comperies. Nempe naturalissimum opus animantis est, perhibet Philosophus, *τεκνοποιεῖν.* [*liberis dare operam.*] Nec sacra conjugii aliter constant. Vale, mi Gravi, & ubicunque locorum fueris, honestam mei memoriam circumfer, valetudinem cura, & ab hominibus tibi cave. Lugd. Bat. mense Martio, 1626.

39.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

I Tane per scelestam hyemem amicitia tua refrixit; & quæ interjectos annes, etiam amoris tui impetum stitit? Bis te absentem compellavi. semel per litteras, semel carmine, quod in Equi tui laudes fudi. Respondes solo silentio. quam vereor, ne quod Amyclas olim perdidit silentium, etiam amicitiae nostræ jura pervertat. Meminit Plinius animalium, quæ amphibia vocat, quod partim in aquis, partim in terris degant. Horum exemplo modò apud Brabantos, modò apud Batavos habitas, illos terrarum, hos aquarum verius incolas. ut Mercurio opus sit, qui

qui viarum tuarum, & itinerum vestigia time-
tur. Iam fero admodum intellexi, te Ultraje-
ctum rediisse, nec minus elinguis es, quam pi-
scis. Nisi amoris nostro divortium scripseris, fac-
sciam quid de tuo in me affectu porro statuere
debeam. Reapse comperis, amicitiam inter
disparis minus stabilem esse. An maligna aliqua
& hostilis aura afflavit genium tuum, ut jam ne-
gligenter habeas hominem tibi antehac clarissi-
mum, & intimæ admissionis? Omnino futurum
spero, ut cum vere incalescas, & sopitos pristi-
næ necessitudinis igniculos novo calore exsus-
cites. Ego præeo, tu nisi pari affectu responde-
ris, facialem mittam, qui bellum indicat, & ca-
pitalia odia denunciaret, nullis hecatombis ex-
pianda. Mitto tibi Epithalamium, quod in Nu-
ptias Hugonii lusi, Cogor amicorum votis ob-
sequi, & invitis subinde in Caballino monte
obdormiscere. Nisi his officiis ad meliorem
mentem revocari te patiaris, feram patienter
contemplum. Novi nihil scribam; sed in adven-
tum tuum reservabo horribilia secreta, quæ non
nisi coram tibi recludere animus est. Vale vir
præstantissime, & amicorum frigidissimè. Lugd.
Bat. 10 Mart. 1626.

40.

CONSTANTINO HUGENIO.

Dilectissime Hugeni,

Nec litteras, nec versus rescribe, ne in
novum discrimen valetudinem dubiam adhuc
addu-

adducas. Facile enim, dum neuter adhuc status est, ex attentiore meditatione incalescent spiritus, hinc sanguis, hinc habitus corporis. Tui magis, quam amici rationem habeas. Vbi firmitior ac securior magis obtigerit valetudo, genio tuo obsequere, & loquacitatem meam ulciscere. Mirabar, imo stupebam, te ad nuperos meos versus tam cito, tam copiose, tam ingeniose respondere potuisse, & que agro adhuc corpore. Vel tuo jam exemplo disco, verum esse illud Aristotelis placitum. Animam non esse organicam, sed *ἀνὸρδὴν*. [*affici nesciam.*] At contradictoria videor scribere, dum organicam esse nego, & tamen ex attentiori cura corpus affici dixi. Verum, cum intelligentem oporteat speculari phantasmata, fit, ut agente intellectu phantasia suas quoque peragat partes. At hæc, cum corporea sit facultas, fit, ut affectis spiritibus, proximo phantasiæ instrumento, porro in corpus serpat noxa. Sed hæc Medicorum & Philosophorum pulpam sapiunt. Tu valetudinem tuam cura diligenter, si amas meam. D. Verburghio velim imperes, ut de valetudine tua me certior rem reddat, idque quam frequentissime. Iam jam ex litteris ejus ad parentes datis intelligo, nondum te esse *ἀνίηλον*, hoc est, sine febre. Quare videbor intempestive Apollini egisse gratias, & clavicum ante victoriam cecinisse. Fiduciam hanc mihi fecerat carmen tuum, quod à febricitante Poëta profectum vix mihi verisimile videbatur. Quæ ad plenam valetu-

L

dinis

dinis tuæ securitatem faciant, suppleat supremi Numinis benignitas, cui aut porro vive, aut beatus morere. Lugd. Bat. 21 Jun. 1626.

45
WILHELMO HERBERTO,

Penbrocie Comiti, Supremo Magnæ Britanniae Regis Cubiculario.

Quantum illustri tuo homini debeam, Comes generosissime, ex Oldisworthi tui ad Nobilissimum virum Constantinum Hugenium litteris, iisque plane evangelici tenoris, jamjam intellexi. Nec enim in tam excelsa dignitatis gradu positus. Regique maximo vicinior, aspernatus es hominem exterum, & longe infra medietatem eruditorum positum. Et cum admiratio tuis, solummodo virtutibus debeat, dignatus quoque & gratiæ tuæ ac benignitatis patrocinium studiis meis carminibusque impartiri. Non speraveram unquam futurum, ut Poëtion illud meum regium limen contingeret, nec tam faciles mihi ac benignos rerum aestimatores polliceri ausus fui, quibus ignobilis poëtarum tantillus labor probaretur, nedum ut tanti Regis munificentiam prolectaret. Satis fuerit huic generi scriptiois, si intra veniæ spem consistat. Nec mihi tam sum Suffenus, ut etiam plausum mereri arbitrer istos ingenii mei foetus, aut potius abortus; quos licet singularis meus erga Regem Patriæ meæ foederatum affectus extuderit, minus æquus tamen Apollo

re-

respexit. Quæ enim dicendis tanti Regis laudibus par oratio inveniri potest? Quis illa regiae Majestatis decora digne exprefferit poëta? Vti Solis intuitu caligat oculorum acies & hebescit; ita Regalis excellentiæ fulgor vatū mentem præstringit; & in tantis conatibus utcunque cum industria pro virili quis contenderit, semper habebit materies, quod arti exprobet. Quamobrem quodcunque ad me redibit εἰς τὸ δῶρον [remunerationis donum] Regis, id omne gratiæ ac superflue largitati, nec non benignæ Celsitudinis Tuæ interlocutioni imputabo. Et quanquam generosior sit Musarum indoles, quam ut mercenariam operam vel summis Principibus locare credi debeant: tamen nec par est virtutis studiosum honesta ejus fastidire præmia, nec à gloriosis deorum muneribus vir sapiens abhorrebit. Unum serio & obnixeprecor, ut si quid de regis virtutibus ingenii vel poëseos culpa detriverim, judicii tui æquitate excuses. Abunde, quod carminis elegantiae deest, argumenti majestas dignitasque supplebit. Tibi vero, Illustrissime Heros, gratias maximas & habere & debere porro profiteor, quod nomen meum regio favori insinuaveris, & quæ votorum meorum summa est, purpuræ contactu, ac propitio Serenissimi Regis Caroli vultu Musas meas beaveris. Feci ego, quod in augustis olim Romanorum Imperatorum triumphis fieri solebat, ubi post Senatus, Equitumque applausus, suum quoque χαῖρε [salve] acci-

nuit Quiritium vulgus. Vale, Comes generosissime, & Musarum alumnos tutela tua ac favore dignare. Lugd. Bat. 17 Cal. Iun. 1626.

42.

D. M. OLDISWORTH O,
Generosissimo Penbrociæ Comiti à Secretis.

SOlemni me tibi beneficio obstrinxisti, doctissime Oldisworthe; quod Regio nomini dicatum Poëmation Illustrissimo Penbrociæ Comiti, cum commendationis tuæ accessione exhibere non fueris dedignatus. Quibus enim gradibus tu Generosissimum Comitem, Comes Serenissimum Regem propius contingit; iisdem rusticis meis Musis in ipsam regiam aditus paruit. Utique paratio opus fuit, ut merces istas in tam augustum forum extruderem. Vix dixerim, quam me litterarum tuarum ad Nob. Virum, Constantinum Hugenum, argumento exhilaraveris: non solum, quod ex iis non subobscurè colligam Britanniarum Numini placuisse hoc adfectus mei, aut potius ingenuæ temeritatis documentum: verum etiam quod tuo quoque calculo Poëtarum ordini accenseri merear, & quod quantivis est pretii, luculentas mihi rationes suppedites virtutes tuas in posterum venerandi. Argumentum tractavi regum & illustre, ut tanto illustrior crederer vates. Solent quippe sculptores, ut mercibus pretium concilient, regum principumque vultus in æs aurumve inducere. Idem mihi institutum ex heroum laudibus

dibus famam mereri, & quam ab ingenio non possum, ab argumenti splendore benevolentiam aucupari. Nec ignoras, Musarum hæc esse privilegia, quamvis nullo Imperatorum edicto sancita: adire Principes, quos videris nunquam, salutare ignotos, laudare supra invidiam positos. Nec primum hoc à me factitatum, nec sine veterum ac recentiorum poetarum exemplo. Vtinam, quam aliis non gravate concedis te subinde compellendi licentiam, etiam mihi tua facilitate usurpare liceat. Faxo propediem, ut Barlæum in eorum quoque censu habeas, qui procul ab omni simulatione & ambitioso fastu, amicitiam virtute, morum suavitate, & jucundo litterarum commercio æstimare ac colere didicerunt. Vale, vir eximie, & me ama, qui te quam maxime. 13 Cal. Jun. 1626. Lugd. Bat.

43.

CONSTANTINO HUGENIO.

OMnis, quæ hinc ad Penbrociæ Comitem, hinc ad Oldisworthum dirigitur gratiarum actio, *A te principium, tibi desinet*, Hugeni Nobilissime. Vnus enim tu horum omnium mihi favorem gratiamque conciliasti; dum nec domi nec foris illaudatum me posteris, & facundiam tuam explicas in laudes hominis nullo tibi merito obstricti. Sunt profecto hæc non levia sortis meæ solatia, quod sterili hac amicorum tempestate hos qualescunque ingenii mei proventus tibi probaverim. Amant applausum

L 3

Ca-

Camœnæ & magnorum virorum suffragatione frontem lætius exporrigunt. Sed utinam aliâ ratione, quam litterarum officio & gratiarum actione gratitudinem meam testari possem. Verum nec erecta tua indoles requirit aliud redhostimentum, nec patitur fortunæ meæ tenuitas, ut paria tibi officia præstem. Vnum hoc superest, ut meritorum tuorum memoriam religiose conservem, & diligentius aliquando excutiam vires patrimonii, quod Apollinis dono mihi obtingit. Vt si lege mutui mecum experiri aliquando in animum inducas, istis bonis nomen meum aliqua expungam. Mitto litteras ad Britannos. Num inscriptiones convenient tantis heroibus velim advertas. Nec enim adsuevi terrarum Deos affari. Lætius in deprædicandâ Regis liberalitate exspatiatus fuisssem, nisi obscurius hac de re ad te perscripisset Oldisworthus. Nec ausus fui explicatius loqui, ne vel inanes spes vovisse, aut confidentius quidquam mihi promississe videri possem. Omnino decrevi operosiore sermone uti, quin etiam carmine affari Comitum Penbrociæ & adventantem Legatum, ubi de regiâ voluntate propius constiterit. Iam vale, & mecum aureos montes somnia. 2 Iul. 1626. Lugd. Bat.

44.

ARNOLDO BUCHELIO.

Litteras tuas, doctissime Bucheli, tradidit mihi cognatus tuus D. Vorstius, quæ me cumu-

cumularunt ingenti lætitia. Gaudeo enim tibi emunctæ naris viro versiculos istos placuisse, perfunctorie, ut verum dicam, exaratos, & prout forte occurrebant in Goltzio numismatum formæ. Certè tuo iudicio plusculum mihi tribuere aulam, eoque honesta ambitione in hoc scribendi genere nonnihil incitor. Scis laudatam virtutem crescere, & aliquod calcar subdere etiam mediocribus ingeniis applausus doctorum. Tuum erga me affectum, quem litteris tuis luculenter testaris, unice exosculor, & benevolentiam tuam officiaque, quæ mihi liberaliter ac prolixè offers, amplector. Non desinam ultra tibi nugis meis obstrepere, quarum quia aliquod apud te premium est, mitto Epicedium, quod scripsi in obitum Willebrordi Snellii Mathematici incomparabilis. Allusi ad celebratas Astrologis siderum imagines, iisque suum cuique luctum affinxi. Vides cur Ποιητὴν [Poëtæ] dicamur. Vale, vir humanissime, & quantum studiis, mihi fave. Lugd. Bat. mens. Aug. 1626.

45.

CONSTANTINO HUGENIO

Sponso.

Non utar longa circuitione, Hugeni clarissime, nec amorum solennia longa oratione interpellabo. Vnum petam, ut Poëmatum hoc meum eo vultu excipias, quo jam Sponsam tuam adspectas. Versus istos intempestivos, &

L 4

veri

veri accomodos mutassem facile, sed nolui foetum nova cura refingere. Periculosa est omnis superfoetatio in humano sexu; nec minus in carmine. Tu interim amoribus tuis feliciter frui, & more majorum de humano genere bene mereri incipe. Uxorem duxisti, & in ordinem maritorum adscriptus es, in quo nec Lentulos te, nec Celeres imitari oportet. Longa sunt conjugii spatia, quæ moderata festinatione decurres citius, quam impetu. Raro diurnant athletæ fervidiores. Etiam hic intra auream mediocritatem steterisse virtutis erit. Nec tamen ea gravitate ad tribunal Veneris accede, qua Principum aulas conscendis, & Nasseviorum responsa expedis. Blandum est & imbellè animal uxorcula, quæ in viri comitate & lubentia solatium quaerit. Fastidiunt contemplationi deditos novæ nuptæ, & vivendi genus amant *περὶ τὸν βίον*. [*activum.*] In scena modo serium, modo jocularè vultum actores induunt. Alium quoque tu in thalamo, aliū in aula. Hic sapiendum, illic desipiendum, nisi forte sapientiæ partēs esse putes *συνσπᾶζειν*. [*coire.*] Hactenus ex nullius præscripto & dormivisti & vigilasti. Iam vero ad alterius arbitrium moderanda erunt hæc naturæ officia. Quæ Musis aliquando indulgisti pervigiliæ, amorì indulge; & qui noctes antehac inter somnum & Poëtricos furores dividere solitus es, inter somnum & Cypridem easdem partire. In istius jam militiæ consensisti leges, in qua militare sacramentum est: Mos

geren-

gerendus Thaidi. In hac, ut pergam jocari, ita stationem tuam tuere, ne aut Sponsæ verecundiam expugnes vehementius, aut invadas timidius. Vale, 3 Non. Aug. 1626. Lugd. Bat.

46.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

Septimanæ jam effluxerunt tres & amplius, Sex quo in publicum non prodii. In causa fuit febris recidiva, quæ cum variolorum reliquiis idque gravius quam ante me invasit. Citius, quam oportebat, me aëri exposuisse credor, & in proprias leges peccasse ipse Medicus. Adeo facile, cum valemus, recta consilia ægrotis damus, ægri ea ipsi negligimus aut fastidimus. Interea non semel tui memoria animum meum subiit, & pertinax tuum silentium impatientissime tuli. Cogitabam displicere fortè amicum ægrum, quem non nisi sanum vegetumque hætenus amasses: nec placere quicquam, nisi quod Deus & natura integrum ac salubre velint. Sed tantus tui animum meum incessit ardor, ut & gravius in me peccandi veniam tibi faciam. Imò negligentiae tuæ ac inertiae præmia mitto versus hosce, quos æger adhuc, sed lentè convalescens, scripsi. Videbis adspersas esse à febricula languoris poëtici notas. Tu judica, nec sublime illud dicendi genus, quod in Panegyricis usurpari solet, hic desidera. Alia irati Achillis, alia amanti Paridis oratio est. Nunc ad publica me converto. Post superatam & solo æquatam veterum

L 5

terum

terum Saliorum urbem, Hulstam Flandriæ propugnaculum stratagemate tentasse videtur Princeps, sed frustra, uti belli incerta sæpe sunt molimina & eventus dubii. Præmonitum fuisse ab exploratoribus, aut transfugis hostem non dubito. Murmurat plebes, & prodicionis crimina ipsis Proceribus solitâ temeritate impingit. Nempe effectum vellet omne illud, quod Principum consiliis præconcepitur. Fama est, nec vanis autoribus ad nos perlata ingenti prælio inter Danum & Tillium pugnatum fuisse. Illum in fugam actum, desideratis quinque aut sex peditum millibus, equitatu dissipato. Etiam Suecorum & Polonorum exercitus inter se commissi mutuis cladibus attriti sunt. In Britannia turbata adhuc omnia ac suspensa. Rex, Gallorum, ut ajunt, insolentia irritatus, omnem Reginæ comitatum, qui ex Gallis constabat, in Galliam abire jussit. Buckinghamo patrocinator regius favor. Cætera, publici odii victima est. Gallus bello Italico expeditus pacem otiumque armis præfert. Vtinam & nos aliquando salutaris illa dea respiciat. Sed altius Hispanorum animis infedit Belgarum odium, quam ut Pacis consilia audiant, aut admittant. Causa Præfectorum Maris, quos vulgo Admiralitates vocant, sub judice adhuc est. Metuuntur calculi nigri. protrahitur sententiæ dictio, amicis, uti opinor, intercurfantibus. Ni me fallit conjectura, dabitur venia corvis. Spinolæ modestiam laudo, qui otiosus nostrorum laborum spectator, partis ac-

acquiescere videtur. Fortè annonæ, aut ærarii penuriâ. Vale, vir amicissime, & de pristino tuo in nos affectu cave quidquam remittas. 10 Septemb. 1626. Lugd. Bat.

47.

I A C O B O P E T I T I O.

IAm antè ex nauta reduce itineris tui labores & errores intellexeram. Habes hoc cum magnis Ducibus Ænea & Ulyffe commune: *Multum terris jactatus & alto*. Non alium ego profectionis tuæ eventum augurabar. Serius enim à nobis discesseras, quam ut ante occiduum solem trajicere posses. Per easdem quoque ambages, nos paulò ante ad nuptias tuas proficiscentes, circumduxerant isti remiges non uno digni suspendio. Dolui maximè uxoris tuæ vicem, cui *ἐν γαστρὶ ἐχέον* [*uterum gerenti*] omnia mala duplicata accidunt. De obitu Pinackeri nostri nihil inaudiveram, sed certâ auditione habeo Molanum Brielæ è vivis excessisse, & funus publicis exequiis, connivente Magistratu, elatum. Hanecopii factum an prudentiæ an timori magis affine sit, ambigo. Non debebat, me judice, Ecclesiam deserere, nondum ab eâ desertus. Transivit hæc Canonicus iste ex Holsatia redux, *dives agri* (uti jactitat) *dives positus in fenore nummis*. ideoque me Cappadocum regem alloquio suo dignatus non fuit. Stochios, aliosque Lucullos adiit. Ego fastidiosi hominis sermonibus carere possum, & plorare eum jubeo. Non

Non libenter pediculosi itineris narrationibus aures commodo. Hesterno die percrebuerat rumor Principem adventare. Iussi sunt ilicet cives omnes in armis adesse, epulumque paratum Principi vel ad luxum. Expectatum fuit in seram vesperam, faces passim per plateas accensæ diem mentiebantur. Tandem nuntiatum, Principem, ubi Leyderdorpiam venisset, Hagam deflexisse. Tum se quisque domum recipere, alii Principem, alii Magistratum, à quo præmonitus non fuerat Princeps, nedum invitatus, culpares, quisque, prout in eum erat animo, musitare. Hostis jam totus est in perfodiendis Clivæ agris, ut Mosam Rhenumque committat. Legatus iste Gondamar, qui simulatis nuptiis ante annos aliquot Regem Iacobum à Germanico bello avocavisse creditur, Bruxellis Hispaniam repetens in itinere obiit. Tillius in agro Brunsvicensi rerum potitur. Danus reliquias colligit *Danaum atque immitis Achillei*. Transiit hæc Professor iste è Gallia redux, cui, *Cæsaries calvum contegit empty caput*. Sed nec hujus alloquio frui licuit. Vale. 8 Kal. Novemb. 1626. Lugd. Bat.

48.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

Nescio an præsagi & fatorum præscii fuerint sermones isti, quos non ita pridem de Snellio mecum habuisti : quippe quos postero die excepit viri clarissimi mors. Præstat librum istum

istum Thibautii apud te servari, quam ut in manus hominum artis istius imperitorum deveniat. Non malè evenit tibi tua divinatio. At doleo publicam Academiæ nostræ jacturam, quæ tanto viro orbata frustra parem sperabit. Minus enim parabiles hoc sæculo sunt Mathematici, & rarius hæc studia penitus addiscuntur, ut docere ea possint, qui didicerunt. Excessit è vivorum numero magnus ille numerorum arbiter & judex. Extincta sunt lumina, quæ Batavi luminum oculorumque doctrinam illustraverunt: operiet jam illum tellus, quem toties conversis in se oculis detinuit stellifer æther. Sepulchri angustias corpusculo suo metitur, *qui radio totum descripsit gentibus Orbem.* Ad Eratosthenem suum abiit, nec reducet eum Tiphys. Quis Atlanti isti succedet Hercules? Annonæ magna jam apud Brabantos tuos est caritas. Non minor apud nos Mathematicorum. Crastino die horâ secundâ pomeridianâ postremum illi humanitatis officium persolvemus. Vellem te adesse, & ductorem aliquando tuum sequi. Post funus oratione laudes ejus exequetur D. Iacchæus. Ei hæc provincia demandata à Senatu Academico. Hæc dum scribo, nuncium adfertur, hostem ingenti stratagemate Slusam tentasse. Certum cæsi gloriosæ victoriæ spem mortē redemerunt, reliqui fugati dissipatique. Habemus jam quo malos nostrorum successus & frustra tentatam Hulstam solemur. Vale. Lugd. Bat. 1626. 3 Novemb.

CONSTANTINO HUGENIO.

I Amdudum ad te in castris hærentem scriptu-
 rivi, Hugeni Nobilissime, verum cum didi-
 cissem nihil Musis cum Marte esse commune, &
 humaniores litteras classicorum strepitus aver-
 sari, officium styli in hoc tempus distuli. Gau-
 deo equidem te sospitem & incolumem è Mor-
 bonia ad tuos reversum, & vagos insalubresque
 castrorum situs stabili magisque salubri loco
 commutasse. Habes & domi, ubi castra metari
 possis, sed extra telorum jactum, in Polybii aut
 Vegetii campis. Vallos, propugnacula, aliaque
 exercitus munimenta formabit tibi apud Anna-
 lium scriptorem Drusus. Illa lustrare & oculis
 insurpare licebit etiam post indictum castris
 silentium & sacra vigiliarum tempora. Minus te
 afficiet Varus cadens, legiones cæsæ, aquilæ ra-
 ptæ, quam turbatæ Batavorum phalanges, captus
 Wismarientis, & manu, voce, vulnere pugnam
 sustentans Dominus de Potles. Si vincitum Rhe-
 num, si pontes sublicos visere amas, etiam in
 Cæsaris Commentariis Rhenum pōre stratum
 in Menapiis & Treuorū finibus comperies.
 Si Principum tentoria oberrare animus tibi est,
 tetendit illa apud Curtium Pellæus juvenis. Si
 classium placet conspectus, quantas tibi depin-
 get Trogi abbreviator? quantas Patavinus scri-
 ptor in Libyæo promontorio? Faciem hanc
 belli, domi, cum libet, vides, ipse securus quid
 Tyri-

Tyridatem terreat, & quid Rex gelidæ medite-
tur oræ. Ego castra nec amo, nec sequor, nisi illa
fortè, in quibus imbellis cum matrem puer se-
motis arbitris belli damna refarcit. Aliorum
bellorum narrator esse malo, quam spectator,
nec in illa fabulâ Purgopolinices sum aut Da-
nus. Si quid hebdomadales chartulæ nobis im-
pertiant, quod boni sit comenaris, avidus illud
arripio, & benè cum patriâ agi puto, cum tantis
historicis securitatem suam probaverit. Sed hæc
per jocum. Snellii nostri Mathematici summâ
mortem jam antè intellexisti. Ejus manibus hoc
carmine parentavi. Præterea

Ausonia arces, & nomina clara triumphis

Accipe; nec hostra sordeat artis opus.

Desimulet Domini quamvis hæc pagina nomen,

Debebit domino non minus illa suo.

Nomen meum, inquam, non adscripsi, quia Ita-
liam ipse non vidi, & ex aliorum solummodo
narrationibus sapiendum mihi fuit, quorum si
quis fortè fuerit, errorem & culpam præstare
nolui. Vale, Hugeni præstantissime, & frater à
me salutem. Me ut redames non petam, cum
non amare candorem non possis. Mense No-
vemb. 1626. Lugd. Bat.

50.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

Herbæ istius precium mihi numeravit vir
iste à seeretis Brederodio. Eam epigram-
mate hoc vel potius ænigmate describi posse ar-
bitror.

bitror. Ego Sphynx, tu Oedipus logogryphum hunc explica. quod difficile tibi non erit, cui ingenium omnis elegantiae capacissimum largita est benefica natura. Veniunt juxta ad te versus in obitum Snellii scripti. Ad manum tum temporis erat Sphaera coelestis, in qua dum depictas viderem syderum imagines, subiit animum voluptas ea omnia breviter carmine complectendi, & ut quaeque Manibus Snellii indoluerint poetice explicandi. Crede, versus extemporanei sunt, nec ter scribenti effluxit clepsydra. Festinabat enim typographus, qui vacuas aliquot paginas sordibus istis conspergi volebat. Equi tui panegyricum ad te probe curatum non est quod dubitem. Si quid sit, quod displiceat, praesertim circa colophonem, nullo negotio mutabimus. foetus enim suos lambere & lambendo refingere, non urforum modo, sed & Poetarum est. Hactenus feliciter pugnatum à rusticis Austriacis. Iam omnis spes restituendae per ipsos rei decollasse videtur. Habent quod indignentur Pappenheimio, qui rusticitatem ipsis una cum vita exuit. Danorum Rex in Albis ripas copias colligit. Naves Morinorum & nostratum bellicae in Hispanico mari Maxtem spirant. Illic super Phryxio vellere, quod non è Colchide, sed occiduo orbe petatum quotannis eunt Hispani, serio pugnabitur. Vtina! Medeam habeamus, quae Draconem aurei velleris custodem sopiat. Vale. mense Novemb. 1626. Lugd. Bat.

51. GUI.

51.

GUILIELMO GROTIO.

VAcatur adhuc in ædibus meis convictori locus : idem nempe ille , quem antehac occupavit cognatus tuus Brielius. Quare adolescentem, quisquis fuerit, libens recepturus sum, & qua potero viam illi ad uberiores doctrinam & probitatem præmonstrabo. Ipsius erit ductorem sequi , & ad modestiam omnem vitam morisque componere. Nec enim aut nocturnos grassatores , aut bibaces spongas amo , quales ædibus meis exesse jubeo. Iisdem legibus, quibus aliis, & ipsi vivendum erit. Eum bonarum esse partium gratulor. Non parum enim ad familiæ quoque tranquillitatem hodie facit ἡ ὁμοδοξία. [*opinionum consensus.*] & quoties inter pocula de rebus communibus sermo incidit , istos ἀντιλέγοντας [*contradicentes*] vix fero. Sunt ejusdem notæ & reliqui mei convictores. idem omnes volunt & nolunt ; qualem veram esse scis amicitiam. Vale, charissime Groti, & juvenem istum non nisi post ferias Paschales adducito. Interim fac sciam , an parentibus stet sententia illum ad nos mittendi. Solent enim statim à Paschæ festo plures hinc inde è triviis Leydam advolare. Lugd. Bat. mense Febr. 1627.

M

52. COR-

CORNELIO VANDER MYLE.

PArum forte observans dignitatis tuæ videbor, Nobilissime Myli, si petaces hæc Tibi chartas obtrusero. Verum cum benignitatis tuæ fiduciam mihi jampridem ingeneraverit perspecta pluribus humanitas tua, nec ejuscemodi litterarum missitatione molestus tibi esse soleam, omnino confido, aliquid ponderis apud te habituram commendationem meam, quæ maximi & mihi conjunctissimi viri causam apud te defero. Est is D. Matthias Overbequius, vir summis virtutibus ornatus, qui præterquam quod litteras humaniores & Philosophiæ studia non segnitè tractet, earum quoque cultores liberalitate suâ fovet & erigit, partimque in Germaniâ, partim in hac nostrâ Academiâ studiosos duodecim suo ære sustentat, raro & singulari exemplo. Litem huic viro apud Senatum Academicum movit Germanus quidam Bohemus, quem fodinis suis in Bohemiâ antè annos aliquot præfecit. Cumque Bohemus iste laborum suorum fructus ab hoc repetat, hic à Bohemo vicissim rationes accepti & expensi exigit, longius quam par est negotium hoc à Senatu Academico, fortè istarum controversiarum minus gnaro, protrahitur. Impetravit nuper Bohemus iste litteras *συστατικές* [*commendatitias*] à matre Principis Palatini, nec non à Palatino ipso, & hoc agere videtur, ut causæ faciem Principum intercessio-
ne

ne & autoritate invertat. Quamobrem petit obnixè nosse, ut vel opere vel consilio ipsum juves, quo à Principe Auriaco litteris ad Senatū Academicum impetret, quibus causam ipsius eidem Senatui insinuet & commendet, ne præjudiciū aliquod illi creet aliorum Principum interlocutio. Ego seriò rogo & obsecro, ut virum hunc de re litterariā & communibus studiis egregie meritum favore tuo prosequi digneris, & voti istius compotem ipsum facias, vel per te, qui apud Principem gratiā & auctoritate vales, vel per alium, quem huic negotio idoneum judicabis. Hoc beneficio non me solum infimi subsellii hominem, sed virum hunc Amplissimum, cui felicitatis suæ partem debent Musæ, æternum obstringes. Vale. Lugd. Bat. 18 Feb. 1627.

53.

BALDUINO HAMÆO, *Anglo.*

IAm de fide tua ac promissis dubitare incipiebam, Hamæe charissime, & silentium tuum sequius interpretabar; cum oppido mihi litteras tuas tradidit Utenbogartius: quæ negligentiae conceptam suspitumculam discusserunt, & fidem tuam mihi probavere. Memor es transmarini præceptoris, ex cujus ore pependisti aliquando auditor, & humaniter me compellas, quem propriis tibi officiis devinxisti. Ego uti egregias animi tui dotes, & minimè vulgarem eruditionem semper æstimavi, ita mihi gratulor in Bri-

M 2

tanniā

tantiâ obtigisse amicum, qui cum per litteras loqui posthac licebit. Tuum erit in laudabili hoc cœpto perseverare, nec tam grandis boni usurâ privabis hominem tui amantissimum & studiosissimum. Quæ de Regni vestri statu scribis, anxios nos reddunt & sollicitos. cum præcipuum securitatis nostræ præsidium in vestrâ positum sit salute. Optarem domesticas istas simultates sopitas esse, quo junctis viribus communi hosti obviam iri posset. Nunc, dum hic Britannorum, illic Gallorum, alibi Germanorum vires atteruntur, publicorum consiliorum vis evanescit, & magnus ille Europæi orbis tertor elabitur. quin commissis jam secum nuperi belli fociis Gallo & Britanno in sinu gaudet, & vicinorum Principum dissensiones, ad Philippi Macedonis exemplum, in lucro deputat. Quæ enim Erinnyes vos cum Gallis commisit? aut ut Homeri utar versibus:

Τίς τ' ἄρ' σφῶε θεῶν ἐπειδὴ ξυέθηκε μάχεσθαι?

*Quisnam ipsos deorum liti commisit ut pugnarent? Sane, Hoc Ithacus velit, & magno mercentur Attri-
dæ. Loquar explicatius: Hoc Astur velit, & magno mercentur Iberi. De Buckinghamo hic alii aliter sentiunt. Scis querulum esse in rectores suos vulgus, & calumnias pronis auribus excipi, quas postea dies deterit. Mihi Heros iste nec beneficio nec injuria cognitus est. Quare malim ἐπέχειν, [judicium suspendere,] quam temerario & præcipiti judicio flagellare nomina publica. Rex Daniæ novis conscriptis copiis bellum redin-*

redintegrat. Præfectus Morgan Anglorum aliquot cohortes hinc in Germaniam transfert. Nobis minari quoque videtur Spinola, & novam obsidionem moliri. Nec segnius Ordines nostri & Auriacus de rerum summâ deliberant, ne quid Respublica capiat detrimenti. Venio ad privata. Victor ille noster tandem victus succubuit, & indignantem animam, nexasque artus resolvit. Exercuerunt in hoc juvene omne lanienæ genus Medici & Chirugi. Fuisti *αὐτόπτης* [*ocularis testis*] aliquoties. Idem ejus malum hac ætate recrudit, eodem quo ante loco abscissum gigni vidimus, eadem symptomata affligerunt miseram, tandemque subsecuta *ἀρεσφία* [*alimenti defectus*] hominem confecit. Aperto abdomine, deprehensum fuit, musculum *ψόας*, [*lumbos*,] cui ren dexter, incumbit, computruisse. Hinc collecta puris copia versus inguina & partes inferiores prolapsa viam sibi fecit. Viscera omnia sana erant, & extra noxam omnem. En vitæ humanæ scenam, & miserrimam catastrophem. Ego te, mi Hamæ, valere jubeo, & ut de valetudine tua ac rerum vestrarum statu sæpius perscribas, obsecro. Lugd. Bat. 25 Mart. 1627.

54.

ABRAHAMO DOMINICI, *Frisio*.

DOctissime vir, Iam verum esse comperio Homeri illud *ἀλλὰ ἄλλα ἔδωκε Θεός*. [*alii. alia tribuit Deus.*] cui consonum est istud

M 3

Pauli :

Pauli : (si sacra licet conferre profanis) *distinctiones donorum sunt, sed idem Spiritus*. Ne longius abeam; intra Theologiæ fines consistant. In ea alii disputandi acumine , alii scripturarum intelligentia , alii in asserenda veritate , alii in expugnanda falsitate , alii apud populum dicendo , alii antiquæ Ecclesiæ & Patrum sententias scrutando reliquos post se relinquunt. Paucissimos tamen hæc cura mordet, ut dogmatum momenta, & eorum , quæ agere oportet , necessitatem serio expendant. Hinc fit , ut & controversiis inutilibus strepant Scholæ , personent templa , & traditionum rituumque non necessariorum mole, quasi sub onere, gemant Ecclesiæ , & Iudaicæ servitutis imaginem circumferant. Verum his malis te ἀλεξίκακον [*Averruncum*] videntur fata destinasse , qui viam monstrare aggredieris , qua commodissime necessaria à non necessariis discerni queant , quæque ea sint , quæ auri argentique & pretiosorum lapidum precia adæquent ; quæ lignorum, fœni & stipulæ. In quo argumento videris ἰδιον [*aliquid peculiare*] à summo illo omnis boni datore Deo consecutus. Miratus fui, tam multa à te in hanc rem excogitari potuisse, ut vix quidquam aliis reliquisse videaris. Potuissent quædam latinus dicta fuisse. Sed dicam ingenuè, quod sentio. Amant sacra simplicitatem, & comptum illud dicendi genus fastidiunt. Rhetorum flosculos & verborum phaleras sectentur , quibus opus est suspensa hederæ. Theologia , quæ fidem meretur , ob dicentis

centis auctoritatem, calamistratam orationem, & mellitos verborum globulos negligit. Vmbra-
ticiis hæc Doctoribus relinquantur, qui levibus
atque inanibus sæpe schematibus corpus ora-
tionis Theologicæ enervant. Sed quam vellem,
ut qui singulari felicitate τέχνηρα [certa indicia]
ista dignoscendi necessaria à non necessariis
consignasti, jam à thesi ad hypothesin maxime
necessariam descendas, & Articulos omnes tum
fidei, tum morum in fasciculos colligas, quos
tuis istis notis insignitos necessarios judicabis.
Hæc enim vela illa fuerit & genuina veritatis
ὡς ἐνός ἑσται [secundum pietatem] synopsis.
Et magno redimam, si in talem aliquam syno-
psin, & sanorum verborum formulam conve-
niant Christiani. Elegiæ istius editionem, me
in scio, nimis operose excusas. Nihil hic pecca-
tum, cum jam Poëmatum meorum rapsodiam
prælo commiserim. Sed risi deliberationes ve-
stras super duplici Christi dextra. Rectè tu dex-
teram adjectivè interpretaris, prout idem si-
gnificat quod propitius. Sic apud Poëtam: *Ad-
sis mihi dexter Apollo*. Adhæc scis controverti
apud doctos: num, quam sinistram vocamus, sit
dextera dicenda. Addam aliquid ex Philosophia
nostra: dextrum & sinistrum nihil esse in rebus,
sed solummodo esse rationis entia. ut pro diver-
sa mentis comparatione nihil veter idem dex-
trum & sinistrum dicere. Idumæos à Iudæis
distingui notissimum est, sed promiscuè sæpe su-
mi apud Poëtas non minus notum:

Claudite Idymæi vasta Sacra funera petra,

Et tumulum armiferis cingite militibus.

Sed in his Batavorum res non vertuntur. Vale,
& D. Pruyssenium saluta. Lugd. Bat. 15 Apr.
1627.

55.

S I X T O A M A M Æ.

Quem tu non postremum decus Bataviæ
appellas, clarissime Amama, ut aliquid
dicas υπερβολικώτερον, [per excessum] is se
Bataviæ suæ non postremum dedecus & Aca-
demici hujus everriculum verius dixerit. Adeo
quas in illo agnoscis virtutes, aut non habet
ipse, aut si quas habet, quæ infra mediocritatem
consistunt, pro despectis habent Batavi. Mega-
renses sumus ὅτε τρίτοι ἔτε τέταρτοι. [neque ter-
tii, neque quarii.] Quo magis mihi gratulandum
censeo, quod benigniora multo vestra judicia
experior, iudiciis nostratium. Licet & conte-
mni pro nihilo ducam, & supra modum laudari
fastidio sit. Incidi miser in infesta & sæva stu-
diis meis tempora, nec ingenii tenuitate supera-
re potui vitia illa magnis parvisque civitatibus
communia, ignorantiam recti, & invidiam. Nec
tamen adeo virtutum sterile est seculum, ut non
& bona exempla prodiderit, & vigentibus alio-
rum odiis amicos mihi alibi conciliet, etiam in
Frisia vestra, ubi Abrahamum Dominici &
Staackmannum nominas, humanitatis, ita vo-
cas, meæ præcones, & te ad mutua litterarum
officia

officia demittis. quorum ego omnium amicitiam tanti facio, ut naufragii mei jacturam tot amicorum inopinato appulsu aliqua redemptam putem. Est hoc lenocinantis sibi naturæ vitium, ut magnorum virorum honestas amet suffragationes, & ex aliorum commendatione famæ aucupium querat. Abrahamum Domini-
ci ex Eirenico suo nuper nosse cœpi. Staackmannum ex versibus istis, quibus Professorum vestrorum trigam celebravit. In illo uti singulare pacis Christianæ studium, ita in hoc egregium litterarum amorem exosculor. De te loquar parcissime, qui hoc nostro orbe facem Hebræis præfers, & eruditionis fama Curatores nuper nostros tui potiundi cupiditate accendisti. Sed ut ad litteras tuas revertar; Overbequius iste vir est eruditorum omnium & elegantiarum cultor summus. qui in magna opum affluentia, grande vectigal putat parsimoniam. Eum ut amicum, non ut patronum veneror. Si subinde unctior ab illo redeam, mercedem laborum meorum refero. Meccœnates olim Roma habuit, Batavia nostra desiderat. Superos fortè imitatur, qui dona non nisi laboribus vendunt. Vt illi libros istos I. Drusii inscribas, suadere non ausim, nec tamen dissuadeo. Si feceris, interlocutione mea viduæ causam & necessitates, quam potero benignè, ipsi exponam, & quid commendationis meæ accessio possit experiar. Ad laudem ejus hæc faciunt: quod cum Philosophiæ studiis Theologiam quoque conjunxe-

M 5

rit:

rit : præclara ingenia liberalitate sua foverit & erexerit, quorum non pauci publicas professiones in variis Germaniæ Academiis adepti sunt. Adhæc in ipsa Batavorum Academia studiosos duodecim & ultra raro exemplo ære suo sublevat ac sustentat. Hæc *omnēia* [*peculiaria*] sunt. communia prætereo, quæ, prout visum tibi, dedicationi hic illic insperges. Aut ego malè calculum posui, aut spem viduæ non frustrabitur. Hujus verò consilii ipsum præmoneri minimè consultum arbitror. Nec enim videri volet ambitionem precio redemisse. Præstat factō ipso vim inferri ipsius liberalitati, quam per ambages eam circumveniri. Sed fac sciam ubi ad ipsum exemplar unum aut alterum transmissum fuerit. Vale vir præstantissimè, & nos ama. Lugd. Bat. mense Nov. 1627.

56.

CONSTANTINO HUGENIO.

Nobilissime Hugeni,

Bacchum olim antiquitas lætitiæ datorem dixit, coluitque, ego Te. Adeo beneficium beneficio, gaudium gaudio cumulas : ut jam de mutando foro cogitem, cum rationibus subductis non videam, qua me via tuo ære extricem. Cum Æschine meipsum offero, penè dixissem vernam, imò mediastinum : nisi, quæ tua est humanitas, manumittendos esse putes poëtas, vel propter mediocre ingenium. Quod si nolis, age, vel pedes meos creta alba nota, Romanorum more ; vel Iudæorum ritu aurem mihi per-

tunde,

tunde, ut me non mei amplius, sed tui juris esse publice constet. Illustrissimum Carletonum intra biduum aut triduum Scazonte compellabo, eique adventum in Batavis gratulabor, unaque pro perlato ad me regio munere gratias agam. Postea Penbrociæ Comes & Oldisworthis lulentior vel carmine vel epistola compellandi erunt. Verum, quod regiam istam liberalitatem silentio premi cupis, gravatè obsequar. Citius ringar, quam ut insignem Regis summi munificentiam, & ingentia tua erga me merita ingrato silentio involvam. Quid enim? vis me cogitasse, quid optandum fuerit, non quid impetratum sit? vis me æstimasse beneficium, non benefactorem? præterquam quod sciri expediat, aliquod quoque precium esse studiorum meorum apud exteros. Vale, mi Hugeni, & Patriæ, Principi, tuisque charus vive. Eugd. Bat. Cal. Maji, 1627.

57.

ARNOLDO BUCHELIO.

CArè satis versus meos redimis, Bucheli clarissime, qui pro tralatitiis istis Elegis integros remittis libros, Augerios, Salvianos, Riolanos, Actuarios. Si fas esset Musas ad mercatum ire, tecum eas mercari vellem, qui æstimare illa studia didicisti, quibus necessitas humana absque incommodo carere potest. Illud tamen ingenuè eloquar, pudori meo à te vim inferri, dum litterariis istis munusculis illum oppugnare non desinis. Quanquam enim
non

non is sit rerum mearum status, ut *δοῦλος ἐδωκέν*
 [*largitores bonorum*] fastidire debeam, tamen sorte meâ majorem animum gero : nec is haberi velim, qui mercenarias domi Musas alam, & in scribendo carmine liberalior esse amem questus spe. Statueram omnino non amplius carmine te affari, ne viderer posthac utiliter fuisse officiosus. Verum cum ab amore & affectu in me tuo illa humanitatis tuæ officia profecta non dubitem, & egregium me vitæ meæ fructum referre credam, cum litterarum tuarum alloquio fruor : operæ pretium me facturum puto, si simili per otium arrhabone amicitiae nostræ fedus obsignem. Quid, quod à morosis Philosophorum controversiis ad tranquillitatem carminis, tanquam ad portum faciliorem refugere amem. ut difficile mihi sit, hunc furorem non furere. Mitto itaque Elegiam extemporaneam, de Ascensu Christi in coelos, ut quem in Cruce pendentem legisti, omni specie ac decore exutum, & veluti piacularem victimam, jam triumphantem ac supra coelos ascendentem animo prosequaris. Scilicet, qua præivit caput nostrum, fas est subsequi membra : nec perpetuas diremptiones esse finit amor conjugaliter inter Sponsam Christum, & Sponsam, quæ Ecclesia est. Hâc spe erigimur in malis, & fastidimus præsens seculum, futuri conficii. Hac spe in terris hospites coelum incolimus, & alterius Reip. coloni, alterius cives sumus. Symbolam tuam offers ad editionem Poëmatum meorum. Sed eam omnem

nem suis sumptibus adornat typographus. Interea prolixam istam tuam humanitatem, animumque erga me propensissimum venerabor & colam, quoad spiritus hos reget artus. Plura non addam, nisi ut tui observantissimum amare perseveres. Lugd. Bat. 8 Maji, 1627.

58.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

Redit ab expeditione maritimâ Realius, verum nec suo, nec hostium suorum sanguine adpersus. Circa littora Portugalliæ per menses quinque oberravit, in omnes nocendi occasiones intentus. Sed hostium aut timiditas, aut prudentia magnas rerum gerendarum spes elusit. Illi se portibus suis continuerunt, rati inter vatum timorem, & inconsultam audaciam medium iter teneri posse, nec probari prælia, nisi quæ necessitas imperaverit. E Britannia appulit Carletonus, extra ordinem missus Legatus, nec non regius quidam Minister, qui periscelidis aureæ insignia in Principem Henricum collaturus venit. Par enim est, ut qui laborum, etiam fratris sui honorum particeps fiat. Nec mihi in auspiciatus fuit istius Herois adventus. Ante pauculos dies ad me misit, Serenissimi Regis nomine, aureum torquem, δῶρον verè βασιλικόν. [*donum regium.*] Iactet vetustas laureatos aut hederaceos Poëtas, ego auratus esse malim. Nec tamen tanti apud me est particula ista melioris metalli, quanti favor regius, cuius

cujus ego hoc monumentum, quā par est veneratione, inter sacra κειμήλια [*deposita*] asseruabo, non contrectandum, nisi cum honoris præfatione. Iam enim libet apud te frontem exporrigere, nec aliter atræ diffugiunt sollicitudines. Hagæ Comitum de capite Remonstrantium comitia habentur. De Dano, Sueco, Gallo nihil habeo, quod scribam. Si tibi orium, aut scribendi argumentum non suppetit, majusculis litteris scribe vocem hanc emphaticam, *Valeo*. Ego longis hoc logis anteposui. Vale. 10 Maji 1627. Lugd. Bat.

59.

I A C O B O P E T I T I O .

Dilectissime Petiti,

Ex quo Ultrajecto discessi, nihil de te vel fando audiui, ut cogar his litterulis & tuum & meum veternum excutere. Sed, quam stupui, cum audirem affinis tui filiolum, bene habitum illud βρέφος, [*infantem*] & naturæ luxuriantis germen decessisse. In illorum ordine est, de quibus Virgilius:

*Quos dulcis vitæ exsortes, & ab ubere primo
Abstulit atra dies, & funere merfit acerbo.*

Puto nimia cura & importuna sollicitudine enecatam infantem. Simiæ in tergum conjectæ & à matribus negligentius habitæ diurnant: at quæ amplexibus matris inhærent, petris facile scopulisque illiduntur. Placet mihi tua in amando prudens mediocritas. Inter fordidam enim
negli-

negligentiam, & profusum amorem medium iter teneri posse arbitror. Serenissimus Britannæ Rex ante pauculos dies me aureo torque inauravit, per Illustrissimum Carletonum Legatum. Itaque damno illud Nasonis : *studium quid inutile tractas ?* Et licet eo fine versus istos non scripserim, ut utiles essent ; tamen minimè expedit, sapientem ista beatitudinis adminicula averfari. Duo adminicula : nec enim ad Beatitudinis essentiam faciunt, ut cum Philosopho loquar, sed eam illustriorem, splendidiorumque reddunt. Ubi ad nos veneris, attrectare tibi non licebit sacrum illud depositum, nisi post solennem purificationem. Vale, vir suavissime, & multis mihi nominibus colende. Filiolæ tuæ valetudinem cura non nimis diligenter. Fruendum est liberis, sed ita, ut carere possis. Lugd. Bat. 7 Cal. Iun. 1627.

60.

M. OLDISWORTH, *Britanno.*

MUnus istud regale hesterno die tuâ curâ ad me transmissum, Oldisworthe amplissime, qua decuit veneratione exosculatus sum, tuumque in illo erga me affectum studiumque singulare agnovi. Nunquam scripsi versus utiliores, licet iis non quæstum, sed gloriolam mihi quæsierim. Habet enim, nescio quid, affine cum Philosophorum *ἡδυσμωνία* [*felicitate*] Poësis. Illa propter se expetitur, sibi que precium est. Poësis quoque in alios fines sordidos

didos ac ignobiles, præterquam sui amorem dirigi non amat. Illam divinum & *πρωτόν* [pretiosissimum] bonum dixit Philosophus : Sed hæc *Θεῖόν τι* [divini quid] habet, utpote profecta à spiritu, quem æthereis sedibus derivant ejus mystæ. Quin & in hoc conveniunt: quod quemadmodum virtutis actio adminicula prosperioris fortunæ, ac præcipuè honorem anxie non petit; ita & hæc nostræ contemplatio *Fortunæ securæ nitet, nec fascibus ullis erigitur, plausuque cupit clarescere vulgi.* Verum, uti illam blande vestigat & ultrò ambit honor, etiam Poësis Regum, Principumque applausus & benigna suffragatione tacite fruitur. Nunc mihi longè à vero recessisse putandus est Petronius, elegantiarum sub Nerone Arbiter, homo Latini sermonis potens, cetera nequam. Is in Satyrico suo, sub persona Eumolpi exagitat Poëtarum sortem, qui in spem esuritionis versus scriptitent, & propter hoc ipsum malè vestiti incedant, quod poëtæ sint. Grátulatur adulatoribus, qui picto ostro ebrii jacent: gratulatur mercatorum sorti, qui dum se pelago credunt, ingens fœnus colligunt: gratulatur militibus, qui dum pugnas & castra petunt, auro donantur. Laudat conjugiorum pararios, qui præmiorum spe nuptas sollicitant. At solus, inquit, amor ingenii neminem divitem facit. Hinc querelæ ejus de bonæ mentis sorore, paupertate, de litterarum amatoribus infra pecuniam positis, quorum notam esse dicit, cultum non speciosum. Sæculi nempe
sui

sui vitium deplorat, ignarus futuri. Vivebat homo eruditus sub flagitiosissimo Principe, qui cum ingeniosas sectaretur libidines, coronas ad imperitos deferre solebat, tantoque mox litterarum odio exarsit, ut in hoc voto diem suum clausit: Utinam nescirem litteras. Alias vobis Britannis meus est, qui humaniorum artium studiis, Musarum patrocinio, & poetarum egregio amore, Romanos posthabetis, & ingratitude istius seculi laudatissimo exemplo flagellatis. Obversabatur vobis Antoninus Severi Imperatoris filius, cujus erga Oppianum poetam liberalitas veterum monumentis inclaruit. Obversabantur Honorius, Theodosiusque, qui honoris sui præconem Claudianum summis honoribus decorarunt. Et fortè Venetis laudem magnificentiae invidistis, apud quos quantivis precii fuit Sanazarius. Quæ à me non dicuntur, ut cum tantis viris comparari velim, ipse humillimi spiritus poeta, sed ut ostendam, etiam mediocri Poetæ habitam apud vos rationem, & in censum me venire illorum, quibus Reges annuere non abnuunt. Tibi verò, Oldisworthe humanissime, gratias ago, si possem, etiam referrem. Quanto excellentius est, Regis Serenissimi donum, tanto excellentius beneficium tuum: cujus magnitudinem dum seriò cogito, ad silentium redigor, non immemor beneficii, sed oppressus. Torquem mittis, cujus cum plurimos annulos intueor, tot me tibi nominibus obstrictum puto. Torquem mittis, cujus cum nullibi

N

sic

fit principium, nullibi finis, pari me forte involutum video, qui justæ gratiarum actionis nec principium nec finem invenire possum. Torquem mittis, cujus cum ζυζυγίαν [*copulatam feriem*] adspecto, Gratiarum Musarumque in te indivulsam copulam contemplor. Mittis aureum, ut regiae Majestatis splendor, & Camœnarum precium elucescat. Mittis ponderosum, ac si sentire magis beneficium me velis, quam eloqui. Quare in Torquatorum familiam adscitus, hoc Regis dono, tua opera, quæram cum Statio: *Qua celebrem tua vota lyrâ?* & respondebo cum Marone: *grates persolvere dignas Non opis est nostræ.* Dicam cum eodem, ex veterum formula,

*Dii tibi, si qua pios respectant numina, si quid
Vsq̃uam justitiæ est, & mens sibi conscia recti,
Præmia digna ferant.*

Vale, vir doctissime, & longum vale. Lugd. Bat.
20 Aug. 1627.

61.

ARNOLDO BUCHELIO.

Libentissime legi tuas litteras, Bucheli doctissime, in quibus jucundissimum mihi fuit, quod de regiâ liberalitate mihi gratularis. Est utique amicorum, & secundis & adversis rebus mutuo affici, nec nisi communia putare tum calamitates, tum commoda eorum, quibus bene volumus. Apud Tragicum est: καλὸν θέαμα δ' ἐστὶν εὖ περὶ τῶν φίλος. [*pulchrum est spectaculum amicus felix.*] Iam ante per litteras te hujus

jus meæ felicitatis compotem fecissem, sed verebar, ne qua es prudentia insolentis me lætitiæ apud animum tuum redargueres, & immoderatus hanc blandientis fortunæ risum ferre existimares. Continui itaque me, contentus iis amicis hoc ipsum significasse, apud quos metum tacitæ reprehensionis discussit præconcepta summæ familiaritatis opinio, & morum inter ætate pares similitudo. Docet Philosophus, aliud esse inter æquales, aliud inter inæquales amicos officiorum genus. Et penficulatius res humanas expendat Nestor, quam Atridæ juvenes, Cato senex, quam junior Scipio. Tu, si libet, me jam non inter laureatos, sed torquatos poëtas numera, quos, uti olim triumph viros, sua quoque commendat paucitas. Illud minimè vulgare est: Regem Magnæ Britanniæ Poëmation illud meum à capite ad calcem perlegisse, adhibitus duobus interpretibus, viris doctissimis, qui difficiliora quædam explanarent. Habeo hoc ex fide dignis autoribus. Comiti Pembrociæ Regiæ Aulæ præfecto summo poëtarum Meccænati alio poëmate gratias egi, uti & Oldiswortho ejusdem Comitis Secretario. Vides, mi Bucheli, non solum secundo calici vim istam inesse, ut disertos faciat. Baudii sortem memoras, cui minus feliciter successit poëticum hoc negotium. Memini Scaligerum abituriunti illi in Angliam cum ingenti Iamborum mole ad Jacobum Regem, dixisse: Baudi, tu abis in Angliam gravis spe, sed redibis levis ære. Néc fe-

fellit Vatem augurium istud. Quid dicam? Etiam hic Pluti sui lippitudinem detestetur Aristophanes. Vale, mi Bucheli, & valetudinem tuam serio cura. Addidi litteris hisce exemplar Epithalamii. Sed nescio an dignum tuo serio & moribus. Veniam mihi da, si in hoc argumento minus sum gravis. Sacra illa aliter non constant, nec nefas esse puto alludere ad concessas voluptates. Steti tamen longè citra fescenninos. Vale, vir doctissime, & qui valeas, fac sæpe sciam. Lugd. Bat. 12 Iun. 1627.

62.

CONSTANTINO HUGENIO.

GRata mihi vehementer est memoria nostri tua, quam etiam inter arma & lituos non deponis. Eam ut conserves, non quo de tua constantia dubitem, sed quia mos est ita rogandi, rogo. D. Vossii, viri eruditissimi amicitiam Tibi non intercessio mea, sed præclaræ tuæ virtutes, & à summo ingenio profectæ lucubrationes facile impetraverunt. Cui enim te minus notum esse putas, ejus jam ante judicio inter Patriæ nostræ lumina habitus es. Nec enim latere potest laus tua excelso & illustri loco posita, & clarissimis ingenii tui monumentis quaquaversum diffusa, quam & tunc illustriorem facis, cum humaniorum artium cultores singulari tua humanitate, sermonibusque suavissimis erigis & solaris: in quorum numero & me, nullo meo merito provocatus, esse voluisti. Librum viri
istius

istius de Historicis Latinis, prout iusseras, apud Elzevirium compingi curassem, sed prævenit auctoris liberalitas, qui simulac à Te desiderari illum intellexisset, exemplar tibi transmittere ultro voluit; partim, quod ad laudem quoque suam pertinere putaret à te judicari, partim ut hoc litterario munusculo amicitiam tuam, quâ nihil ipsi est antiquius, aliqua appignoreret. Magnam nos hic spem concepimus potiundi Grollâ; sed moras incusant, qui belli rationes & incertos casus ignorant. Ego de Principe nostro ita statuo, nihil esse, quod non existimem laudis & gloriæ causa facturum. Tuam vicem doleo, qui mitissimi vir ingenii, & à cruenis istis spectaculis ac militum laniena, qui decem & minus denariis, teste Tacito, venales habent animas, alienissimi, ea coram vides, & oculis usurpas, quæ nobis vel auditu acerbissima sunt. Nisi Batavus essem, exclamarem cum Virgilio:

Nulla salus bello; pacem te poscimus omnes.

Nunc fortè dicere expediet: *Vna salus bello, pacem sic poscimus omnes.* Quod mihi amorem tui toties commendas, facis tu quidem amicorum more: sed velim, sic existimes, me quum amori, quem inter nos mutuum esse gaudeo, plurimum tribuere, tum de summo ingenio & optimis studiis tuis ita judicare, ut neminem tibi anteponom, comparem paucos. Vale, Hugeni, & da operam, ut valeas; hoc mihi gratius nihil facere potes, *ως γειγῶ* [*ut scribit*] Cicero ad Cornificium. Lugd. Bat. 18 Iul. 1627.

MATTHIÆ OVERBEQUIO.

Primum tibi, ut debet, gratulor, Overbequi charissime, lætorque, quod sospes & incolumis post devorata maris terræque tædia ad urbem destinatam appuleris. Nec profecto fas erat, iratis illum Diis navigare, qui tot Dearum (Musas intelligo) patronus audit & fautor. Anxium sæpe me habuerunt subortæ tempestates, quæ ne te quoque mari vectum prolequerentur, serio timebam. Superest, ut jam rediturum propediem votis precibusque juvem. Si uxor essem, in hæc verba scriberem:

Nil mihi rescribas, attamen ipse veni.

Iam rerum nostrarum historiam audi. Princeps noster propè Arcem Schenckii, quæ in divergio Rheni est, undique è præsiidiis evocato milite potentissimum coëgit exercitum, copiis constantem pedestribus ducentis & sexaginta, equestribus quinquaginta. Curribus navibusque commeatum, aliaque castrorum impedimenta vehentibus fervent viæ & flumina. Incertis adhuc auguriis tenemur, quo hæc tendant. Nisi quod jam eò hic apparatus spectare videatur, ut Fossam illam magnis sumptibus ab Isabella ad committendos Rhenum & Mosam duci coëptam, vi subruamus. quod si feliciter successerit, tum de obsidenda Vesaliâ cogitari constans fama est. Embricam cum exercitu Princeps præterivisse dicitur, altiusque versus Gel-

dram

dram & Venlonium contendere, quæ loca, uti & coeptam fossam, tuetur Comes Henricus Bergius, exercitu non adeo numerofo, equitum turmis triginta, peditum feptuaginta. A classe Anglicana, quæ jam in littore flat, metuunt sibi Flander & Gallus. Glifcunt adhuc inter hunc & Britannum obortæ contentiones. Classis noſtra Indica ad Occidentem aliquot Hispanorum naves mercibus exuit, quarum quatuor jam pleno ſpoliis hoſtibus ventre appulerunt. Northeymum tandem in poteſtatem Cæſaris tranſiit. Danus exercitum milite pedeſtri ex Anglia, Scotia & Gallia evocato ſupplet. Ex re Bata- vorum foret, ſi bellum iſtud Albim & Viſurgim inter protrahi poſſet. Nos hic feriamur & ocio abundamus. Academia miſſa eſt. Domi tuæ omnia ſalva ſunt ad equos & gallinas uſque. Domi noſtræ filiola mea Eliſabetha cum lento morbo conſiſtatur. Vxor ab exulcerata mamillâ malè habet. Hæc conjugii ſunt præmia, his voluptas tantilla doloribus emitur. Sed ſero ſapiunt Phryges. Vale, vir amiciffime, & valetudinem tuam cura, ſi amas meam. Lugd. Bat. 19 Jul. 1627.

64.

ARNOLDO BUCHELIO.

AD priores tuas litteras jamdudum reſpon- diſſem, reverende Bucheli, ſed frigoris inclementia, quæ flumina, etiam ſcribendi impetum retardavit. poſtea etiam ipſius inertia ſubiit

N 4

dul-

dulcedo quædam, & invisam primo desidiâ
 amare cœpi. Nunc sero ad officium reverror,
 & cum glebâ ac tellure resolvor. Illud pudet,
 quod senex juveni veterum excusseris, & hu-
 manissimis tuis litteris excitaveris sopitum, penè
 quem profecto soporem meum aut languorem
 fuccidanea diligentia corrigam, nec patiar, ut à
 sexagenario de ponte deiciar, aut posthac be-
 nevolentia studiis posterior sim. Academia no-
 stra post longas ferias tandem ad solitas operas
 reversa est. Mirum, quam amet dilucida illa in-
 tervalla, & frigoris incommoda in lucio depu-
 tet. Heinsii Aristarchus, sive in Nonni Euan-
 gelicam paraphrasin notæ jam carceres mor-
 dent. uti & Vossii de Historicis Latinis libri.
 Melchior iste Barlæus, cujus mentionem injicis,
 patruus meus fuit, poëta celeberrimus, qui præ-
 ter illum de Diis Gentium, quem habes, etiam
 Brabantiados libros scripsit, de Raptu Gany-
 medis tres, aliaque, quorum exemplar unum
 apud me asservo. Fratrem habuit Casparem,
 patrem meum, & hunc poëtam, sed humilioris
 spiritus; & tres alios Iacobum, Iohannem, Bal-
 thasarem, omnes humanioribus litteris instru-
 ctos, natos patre Lamberto Barlæo, archivis
 Curia Antverpiensis præfecto, qui in magnâ
 felicitatis suæ parte ponere solebat, quod
 cum magno Erasmo sermones contulisset. Τέ-
 τος πατὸς ἐνχομαι εἶναι, [hoc me gloriari patre na-
 tum.] Et si poëtices studia spectes, usurpare
 possum illud Virgilii : *Et me animo repetentem*
 exem-

*exempla meorum, Et pater Aeneas, & avunculus
excitet Hector.* Adlubescunt mihi lusus isti Poë-
tarum fateor; sed à gravioribus studiis sæpe avo-
cant, & pruritu incessabili mentem lancinant;
ut difficile sit ab iis temperare, etiam cum maxi-
me expediat. Nec enim amor Heliconis quen-
quam divitem fecit, & ut ad Petronii verius al-
ludam:

Ista pruinosis horret facundia pannis,

Atque inopi linguâ defertas invocat artes.

Poëmata mea tandem, amicorum rogatu, prælo
commisi, quibus non parum gloriæ ac decoris
fenerabit nominis tui dignitas ac reverentia.
Pro Medicis istis opusculis gratias tibi ago
maximas, & siclum istum ob veteris ævi memo-
riam veneror. Elegiam in αἰνιδωρον [*recompensa-
tionem*] mitto, de Cruce Christi, hoc tempore
scriptam, quo Passionis Dominicæ memoriam
celebramus. Si Poëtarum flosculos in ea defi-
deras, pietatis tamen professione excusabitur.
Vale. Lugd. Bat. 20 Sept. 1627.

65.

ADRIANO BLYENBURGIO.

Q Vanquam sine versibus, & tua & sponsæ
vota expleri possunt, Blyenburgi præstan-
tissime, nec tempus illud hoc studiorum genus
valde requirat: tamen ne aut officio meo aut
promissis defuisse viderer, scripsi, quod jam mit-
to, Poëmatum. Sub Prosopopejæ schemate
dixi, quæ in præsentiarum dicenda habui. Iam

N 5

Ocea-

Oceanum patrem, jam matrem Amphitriten, jam Vahalim loquentes facio & gratulantes. Hoc unum studui, ut & tempori, & personis accommoda dicerem. Hinc illa in agri Dor-draceni inundationem digressio, status vidui commendatio, & prætoriae laudes. Si minus serius, aut Philosophus tibi fuisse videor, cogita, conjugum officia lusus esse, nec hic de Stoicorum severis præceptis sermones habendos. Tolle festivitatem, tolle jocos, & *γλιγοσεμνίαν*, [*cupidinis blandimentum*,] perii Epithalamium. Tu, quibus oculis ad blanditiem & amorem compositis Saræ tuæ jam annuis, versiculos meos lustra, sed non nisi post persolutum Veneri tributum. Alia enim jam te cura coquit, & versat sub pectore fixa. Vbi desævierit prima tempestas, tranquilliorè magisque attento animo ad has poëtarum nœnias accedes. Iam vale, & *novis ordine maritum Auspiciis*. Lugd. Bat. 20 Septemb. 1627.

66.

I A C O B O P E T I T I O.

HAc te transivisse, charissime Petiti, jam ante ex aurigarum paratio intellexeram. nec ægrè fero, si locero festinanti morem gesseris. Alias alienum est à moribus tuis amicorum fores prætervehi, absque diverticulo. Et benè quidem tibi cessit ista festinatio, cum eadem nocte prole te auxerit Lucina, licet sequioris sexus. Candidatus es *τεκνοποιήκης*, [*tec-*

[*tecnopoëtices. id est artis illius quæ in liberis procreandis versatur* ,] lauream impetraturus , ubi tui similem genueris. Dicam cum Iuvenali : *foribus suspende coronas* , Iam pater es. Quin virum te esse memineris , & illorum ordini adscriptum , qui de humano genere benè mereri in animum induxerunt. Quantum enim est , hominem dedisse mundo , patriæ civem , Ecclesiæ Christianum genuisse. Si vota exigis , faxit Deus , ut adultior illa cum forma pudicitiam , cum opibus pietatem conjungat , & parentibus suis in solatium pariter ac subsidium crescat. Consules vobis melioris commatis obtigisse gratulor , quanquam parum ista ad restaurandum Ilium. morientibus lenta parari remedia video , fortè profutura nepotibus , aut qui nascentur ab illis. Sed audi , quo te nuncio percellam. Nicolaus Hasius , cujus te memoriam prorsus non exuisse arbitror , post trium lustrorum absentiam , ex Italiâ huc ad nos rediit , vegetus & sanus. Nobilis iste Gedanensis , cui hætenus operam dentium locavit , Parisiis fatis concessit. Te aliosque amicos invisere statuit. Vale , & puerperæ uxori tuæ nostro nomine solennia verba profare. Rectoratu Academico hoc anno fungetur D. Polyander. Antonius Victor in Teutonicæ domus ordinem adscitus lentis passibus ad generum Cereris properare creditur. Cadaver dixeris non hominem. Vale. Lugd. Bat. mense Octob. 1627.

67.

CORNELIO QUACQUIO, *Sponſo.***D** *Oſtor Quacqui,*

Vtique gratulor, tantum valuisse commendationem meam, ut voti tui sponsæque compos factus fueris. Nec tamen illam à singulari meo in te affectu solummodo profectam puta, sed à virtutum tuarum conscientia quam maximè. Etenim & modestiæ diligentia & tuæ memoriam recentem adhuc circumfero. Nunc superest, ut propitios tibi Deos conjugales comprecser, & ut tempori convenientia loquar, facilem sponsam. Nuptiis tuis per occupationes privatas, & quotidianas lectiones interesse non possum. Animo tamen & votis tua gaudia prosequar, quæ ut læto quoque fine coronet copulæ conjugalis autor Deus feridè precor. Gratiâs tibi quam maximas ago, quod ad hoc solennè conjugii tui festum me ac uxorem perhumaniter voces. Nec enim gratitudinis solum in præceptorem & hospitem, verum etiam tuæ erga me benevolentia testimonium præbes luculentum. Quod si tamen honestam tui memoriam conservare velis apud Deos minorum gentium, quibus edendi cupidine dentes jugiter pruriunt, fac spicilegium aliquod habeant bellariorum nuptialium. Scis enim istis victimis, non hecatombis, placari edacem turbam. Vale, vir ornatissime, & prudenter ama. Etiam in amore locum habet illud: Festina lentè. Lugd. Bat. 16 Octob. 1627.

68. G O-

68.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

Constantinus Imperator Adrianum Imperatorem herbam parietariam vocare solebat, quod passim in compitis & foris ejus spectaretur aut imago, aut inscriptio. Idem mihi accidit, qui sive exequiæ, sive nuptiæ, sive solennitates Academicæ celebrandæ sunt, ubique herbæ parietariæ in morem aut epicedio aut epithalamio conspicio. Nec tamen ea mihi scribendi libido, ut quiescere non possim, verum amicorum precibus postulationibusque victus morem gerere cogor iis, quibus hoc qualecunque officium denegare perdifficile est. Hinc fit, ut qua semel insanire coepi insania, liberari miser nequeam. Et quia furorem hunc nostrum non omnino adspernaris, mitto subinde ad te libellos meos, quos istis furiis correpta mens extrudere solet. Loquendum mihi subinde est de amoribus, quem istarum voluptatum jamdudum coepit satietas. quare si amantium genium moresque minus expressero, scias eo me animo has res tractare, quo senes puerorum crepundia solent, aut clypeos hastasque emeriti milites. Propugnacula ista, quæ ad Schaldin & in ipso Schaldi exstruit hostis, nostros valdè angunt, præcipue Toxandros. Rex Daniæ adverso Marte pugnare pergit, qui nondum illi *αἰδοῦμαι* [*nunc huic nunc alteri favens*] fuit. Angli non tam lentis maxillis edunt, quam lentis operis bellum

in

in Insulâ S. Martini promovent. Vale. Lugd.
Bat. 1 Nov. 1627.

69.

PETRO C. HOOFT, *Sponſo.*

V Ir Ampliſſime,

Cum hac ante pauculoſ dies tranſiret vir Nobiliſſ. Laurentius Realius, petiit à me inſtanter, ut aliqua gratulatione Nuptias tuas proſequi vellem. Cui poſtulado non difficulter aſſenſi: partim, quod amicorum ejusmodi petitiones pro imperiis habeam, partim, quod ſperarem hac ratione futurum, ut in eorum quoque me cenſum reciperes, qui ſummas ingenii tui dotes æſtimare didicerunt. Dicam ingenuè, nec palpum obtrudam candori tuo. Affecit me ante multos annos Tragoediæ tuæ & aliorum carminum lectio, in quibus & ſublime illud tuum dicendi genus, orationisque majeſtatem, & rerum juxta uberem copiam admiratus ſum. Ne itaque ægrè feras, ſi poëta poëtam compellem. Eſt enim uti ſtudioſum, ita & animorum inter poëtas communio quædam. Et iſta verſificandi prurigo jamdudum me inceſſit. Nuptiis tuis ex animo gratulor, & ut iis benedicat ſummum Numen ſerio precor. Me ſi amicorum tuorum numero vel poſtremum accenſere dignaberis, non leve me felicitatis meæ incrementum feciſſe arbitror. Vale. Lugd. Bat. 28 Nov. 1627.

70. P E-

70.

P E T R O   G R U T E R O.

IAm dudum ad litteras tuas respondissem, mi Grutere, si desiderio ac votis tuis satisfacere potuissem. Nec enim quidquam de Sparta ista Dordrechtanâ resciscere licuit, utcunque inquisiverim curiosius. ut nesciam, an Andromedam istam (ita tu ἀνδρομέης) [*allegorice loqueris*] elocaverint Reip. istius patres, an verò elocanda adhuc sponsum expectet. Ego satur Andromedarum, illam tibi Perseo suo occupandam relinquo. Nec enim clunispicum ambitu teneor, aut ad palatia vestra adspiro, ubi vivorum hominum posticum corylorum extremitates lancinant. Ego tenui forte contentus sceptrâ pædagogorum fastidio, quæ si fortè arripere suadeat lucci spēs; planè ne arripiam, facit illud Bilbilibum Epigramma:

*Quid mihi nunc tecum est ludi scelerate magister,
Invisum pueris, virginibusque caput.*

Reliqua apud Epigrammatum scriptorem lege, lib. 9. Epigr. 68. Vale, vir humanissime, & Laconismum excusa. Nec enim Asiaticus sum, sed Belga. Lugd. Bat. mense Decemb. 1627.

71.

E I D E M,   S T Y L O   G R U T E R I A N O.

Oblationes amicitiae tuæ clarissime Grutere, minimè fastidioso stomacho admitto, quin potius

potius incredibili orexi ingurgito, devoraturus eos prorsus, & in intima hypochondria pectoris admitturus, si porro suavissimis litterarum tuarum cupediis frui liceat. Gratulor utique mihi, quod dum amicorum catalogos evolvis, speretis iis, quod otiosi nominis selectus offerre solet, me iis accenseas, qui fruge magis, quam specie in hunc censum conscribi meruerunt. Alvearia tua multos fucos infestare non dubito, qui indigni dulcissimo favoris tui melle pasci amant, & tuam benevolentiam harpagare perfructa fronte non verecundantur. Ego jam diu ante eruditionis tuæ medullam velut Epidaurii serpentis intuitu gustavi, cum sipario ablato litterarum tuarum Pandoram, quam doctrinæ Prometheiis Cuneo, Vossio, Screvelio tanquam votiva anathemata consecravisti, rotatoriis amantium oculis contemplatus fui. Quod si veteranos illos tuos amicos fermento suo tradere statuisti, ut intumescant magis & distentis iliis ac rupto peritonæo herniam tuæ benevolentiae patiantur, est quod illum diem niveo signem lapillo, in quo ad me novum amicitiae tuæ mystam, veluti expeditione ad peregrinum facta, iveris, qui te, veluti umbra suum corpus, addito affectus sui corollario, & omnium officiorum epimetro sequetur. Doleo equidem te tamdiu in pulverulento volutabro versari. nec dubito, quin quamcunque Musarum coloniam albis alienis inscriptus absolveris, & in omnibus Apollinis municipalibus civitatibus adscriptus sis: ut mirum sit, illos qui

buccas

buccas follicare solent , pati te inter manes , & lemures , ac Strygas instar umbræ exorcismo liberandæ oberarre. Quod litterarum ministerio testaris famam tibi peperisse , Dordrechtanam ferulam electioni meæ commissam fuisse, verum est , & nihil hic falsi per dentales parietes famæ effugit. Ego ferulam ac virgam abs me relegavi, cauto & mihi arridenti spretu. nec enim calendaria ista bifolia peccantis pueritiæ lubens inspecto , nec tribus obire volo , quo ad hanc dictaturam ab aratro ordinarii mei laboris quadrijugo curru perveniam. quamobrem patior , ut mihi repudiatae hujus Spartæ honos cantetur. Scire desideras, velut exerta proboscide, in quem confarreandæ Andromedæ fata transierint. Sed rictu hiantē tibi veritatem pandam : Divam illam adhuc scopulo adhærere , & quæri adhuc Persea , qui eam debellato sinistræ commendationis monstro auferat, & Thalassio, ac Hymen Hymenæe canat. Dos ejus, qua elocabilis rivalitatem in multis excitat , ad sexcentorum florenorum precium accedit. Sed uberior ea fuerit, si dignum proci nancisci possit , qui eam accensa doctrinæ suæ ac famæ tæda domum ducat. Tu argumentorum tuorum seriem ad aucupandam illam Divem dirige , & evigila , ut porrigenti antias Rhamnusidi dextrâ ac sinistrâ manu adsis. debebis enim constrictos Amstelodami modulōs dilatare , nec secundariæ semper notæ esse magister. Quod si in contrahendis hisce sponsalibus balbutiem meæ interlocutionis

nis pati velis, ita me ad hanc Divam applicabo, ut pronuba favente ad jugales tædas adscendas. Ut autem videas officii mei valorem ex fortunæ nequitia non pendere, hoc epistolio amicitiae tuæ arrham delimare volui. Vale. Lugd. Bat. mense Decemb. 1627.

72.

I O H A N N I B O R.

Dilectissime Borri,

Itane adhuc & Barlæi tui & Barlææ tuæ memor es? nec intercurrentes anni, aut locorum intervalla tuæ erga me benevolentiae impetum vel frangunt vel sistunt? Omnino tibi similis esse pergis, & me officiorum mole obruere non desinis; usque adeo, ut obæratuſ tibi tuisque nomina mea expungere nequeam, & amicitiae foro cedendum mihi jam sit, vel de vadium cogitandum. Annum tuum illud munusculum filiolæ meæ transmissum jam gulæ vicinum valde est, nec illius solum, sed & fratrum & sororum, quorum jam dentes tuo beneficio strenuè exercentur. Vti enim in Civitatibus ac Regnis, quæ ad Rempublicam spectant opes, publicæ sunt, & juris multorum: ita & in despotico hoc regno communionem esse bonorum, præsertim quæ ad farinam spectant, perquam utile est. Ni faxis, etiam & hic pacem publicam turbaveris, & sublatâ inter æquales æquali distributione, scinditur hoc etiam studia in contraria vulgus. Qui itaque jam interitur
ipsis

ipsis panis & exeditur, tuus est. Vbi adoleverit illa, gratias tibi ager, verbis suis, jam meis agit. Sed heus tu. Audio iterum uxori tuæ intumescere uterum. Num mihi gloriolam hanc invides, quod liberorum multorum pater sim? I bone, quo virtus tua te vocat. Ego Planetarum numerum adæquavi: per me licet ut tu Apostolorum numerum adæques. O patres proletarios! Quam benè uterque de Republica meremur. Nisi Superis aliter visum, velim intra septennarium consistere. Est enim Criticus, uti nosti. Sed desinam joculari: Vereor enim, ne cum liberorum cura gravitatem eam induas, quæ festivos hosce meos sermones ferre non possit. Vale, & parentes, fratresque saluta. Lugd. Bat. 18 Decemb. 1627.

73.

IOHANNI SCHOTERBOS.

V Ersiculos hosce, quibus abeuntem te in Britanniam prosequor, poëmatibus meis inferere decreveram, te absente, in tui ac virtutum tuarum & amicitiae nostræ memoriam. Verum, quia humanissimis tuis litteris me prævenisti, & non levibus antehac argumentis ostendisti, quam me ames; nolui diutius carere aliquo mei erga te affectus animique testimonio. Nescio enim qua *σῶγῃ* [*insito amore*] erga convictores meos rapiar, eos, inquam, quos & singularis humanitas, & insignis modestiæ laus, & minimè vulgaris eruditio reliquis secrevit. Facile itaque ab

O 2

animo

animo meo impetravi , ut quod officium aliis
 quamplurimis præstiti, tibi quoque præstarem,
 & brevi carmine ad institutum tibi in Britannos
 iter alluderem. Tu, si tanti esse putas, ejus lectio-
 ne maris terrarumque tædia subinde leva. Vbi
 satietas te ceperit, per me licet tradas protervis
 in mare Gallicum portare ventis. Iacturam scri-
 pti prælum facile resarciet. Vbi poëmatum
 meorum opus prodierit , jam carceres mordet,
 faxo , ut & hoc nostrum carmen denuò legas ,
 & reliquis te quoque Activis permixtum agno-
 scas. Iam vale, & ut pertinax hæc tempestas tan-
 dem tibi desæviat , ac secundo vento naviges,
 serio illum precor , *qui fluctus tempestatesque sono-
 ras Imperio regit, & vinclis ac carcere frenat.* Lugd.
 Bat. 27 Decemb. 1627.

74.

ARNOLDO BUCHELIO.

R *Everendissime Bucheli,*
 Capsulam hanc , quam vides , ex Angliâ
 ad me milit Secretarius Comitis Penbrociæ ,
 summi litterarum & litteratorum Meccenatis.
 In ea signum sive ectypum vides annuli antiqui:
 quem gestare ait Dominum suum , & habere in
 deliciis. Addit in totâ Britannia tam litteratos
 oculos non reperiiri, qui has litteras legant. Con-
 suliti sunt super his characteribus Antiquarii om-
 nes, sed & illi ceu noctiæ ad hanc noctuam cœ-
 cutiunt. Itaque à me petit , ut doctorum hujus
 Academiæ judicia inquiram , si fortè OEdipum
 suum

suum hæc Sphynx invenire queat. Sed & nostri doctores, quotquot sunt litterarum, linguarum, & rei antiquariæ studiosissimi ad sacrum ignorantæ asylum se conferunt. Excussi ego omnium fere linguarum alphabeta, quæ in libro quodam, cui titulus, Bibliotheca Vaticana cum suis quæque characteribus notata occurrunt. In Ægyptiaco Alphabeto (scis Ægyptios characteribus quam maximè arcana sua involvisse) offendi has imagines, γ . τ . τ . quæ in hujus annuli adscriptis vocibus spectantur. In Alphabeto Marcomannico offendi itidem has voces γ . 3. Sed reliquos harum vocum characteres reperire non possum. Vocem ΠΑΝΔΩΠΑ* nemo non legit, sed in reliquis vocibus crucem nobis fixit autor, quisquis fuerit. Voces ignotæ ita se habent: β τ τ . η . 3 γ $\mathcal{E}$ 8' η 3. Pierius in Hieroglyphicis docet, noctuam insidentem ramo laureo esse symbolum victoriæ. Quare, cum & te, reverende Bucheli, rerum antiquarum sciam esse peritissimum, & cum Carmenta Euandri matre in gratiam rediisse, tuum tandem oraculum sciscitor. Tu tripodem Apollinis consule, & Sibyllinum concute pectus. Si divinaveris, gratiam inibis maximam. Ego arbitror characteres istos ex arbitrio authoris formatos esse, & abbreviationis quasdam continere, ideoque non facile futurum, ut sensum eorum quisquam expediat. Rogo te, juva nos, quantum potes.

O 3

Poë-

* Pandora virginis nomen, quam è calo missam fuisse cum pyxide cu omne malorum genus increat Poeta fabulantur.

Poëmata mea propediem videbis. Scis Typographos hominum genus esse ex lentulorum familiâ, jam à chartis, jam à pecuniis imparatum. Capsula hæc cum signis cereis, ubi rem expendis, ad me redeat. Vale, Vir doctissime, & quem novum annum ingredimur, feliciter decurre. Ita vovet reverentiæ tuæ observantissimus. Lugd. Bat. 28 Decemb. 1627.

75.

CONSTANTINO HUGENIO.

N Octuas Athenas mittere videbitur, Nobilissime Hugeni, qui litteratissimis Britannis hujus noctuæ characteres exponere sataget. Ego me hujus Sphyngis molestiis Scepticorum formulis expediam, & κατὰ λαμβάνω, & χερίζω. [*non capio, non definio.*] Etiam mecum ad sacrum hoc ignorantiae asylum confugiunt viri doctissimi, Heinsius, Vossius, Scriverius, Codæus, Raphelengius, & vir Antiquitatis peritissimus Buchelius, quorum omnium oracula scitatum missi. Excussi omnium ferè linguarum Alphabeta, quæ in libro quodam, cui titulus Bibliotheca Vaticana, cum suis quæque characteribus notata occurrunt. Cumque Ægyptios novis Hieroglyphicis sacra sua involvisse nulli non notum sit, potissimum ad characteres Alphabeti Ægyptiaci respexi, in quo offendi characteres holce &. 7. T. In Alphabeto Marcomannico hæc notas repperi, &. 3. reliquos characteres reperire non potui. Adscripta vox Pandoræ, nec
non

non noctuæ imago suspicionem injicit à Græcis profectos istos characteres, sed rursus sub barbaro sæculo esse exaratos, arguere videtur postrema littera in Pandora: nec enim Græci unquam hoc modo *a* illud finale scripserint. Est character iste Teutonicus. Græcæ quoque videntur hæ litteræ B. T. & 3. Reliquæ verò implicitæ sunt & connexæ, ex eo genere, quas Galli vulgò vocant *entrelassez*. Hæc littera *f* Græcorum est *≡*, sed claviculis distorta. Hæc nota *W*, Græcorum est *ψ*, etiam claviculis aucta. Hæc *x* Græcorum est *α* per abbreviationem scriptum *ι*. Vetustum autem esse morem ita scribendi docet Apulejus lib. secundo de Asino aureo, cujus verba adscribam, cum aliquid lucis his tenebris affundant: *Senex quidam, inquit, de opertis adyti protulit quosdam libros litteris ignorabilibus prænotatos, partim figuris hujuscemodi animalium, concepti sermonis compendiosa verba suggerentes: partim nodis, & in modum rotæ tortuosis, capreolatimque condensis, curiositate prophanorum lectione munita.* Ex quo loco duo colligo: Primum, has litteras esse ignorabiles, & quisquis earum autor fuerit, crucem eum fixisse curiosius scrutantibus. Alterum, etiam veterum morem fuisse, nodis quibusdam, velut capreolis (sunt capreoli claviculi intorti in vitibus, quibus, veluti manibus quibusdam, adminicula vicina complectuntur) litteras intorquere, adversus curiositatem prophanorum. Manifesti sunt capreoli & nodi in his characteribus,

£, 3, ♄, T, τ. Quare talia scribentium scopus alius non fuit, nisi lectorem curiosum celare sensum istis characteribus, & additamentis abditum. De symbolo isto Noctuæ nihil attinet dicere. Notissima enim sunt, Noctuam sacram Palladi & laureo ramo insidentem symbolum esse victoriæ, & Pandoræ historiam insculptam fuisse basi statuæ Palladis, uti videre est in Hieroglyphicis Pierii, in titulis Noctuæ, & Pandoræ, & apud Gesnerum, Plinium, & Becanum: *αὐτὸς μὴ δὲ ταῦτα.* [*Et hæc quidem hætenus.*] Vale, Vir præstantissime, & me amare perge. Ut hic annus felicibus auspiciis tibi currat Deum ardentibus votis precor. Lugd. Bat. 30 Decemb. 1627.

76.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

IAm amoris tui in me aciem hebescere, & pristinos istos igniculos magis magisque extinguere comperio. Trimestre est & amplius ex quo nihil de te à te audivi, licet te litteris meis non ita pridem ad festivitatem compositis ad scribendum provocaverim. In quo proposito si perseveres, paria facere statui, nec posthac quicquam à me litterarum expecta. Subit animum meum illud Philosophi: *Minus stabiles esse inter dignitate impares amicitias.* Legati nostri, in Galliam & Angliam missi, heri Hagam reversi sunt, nec enim illos naves conscendere patitur glaciei vis, quæ Mosæ ostia obsedit. Videntur
adver-

adversus auguriis eò contendere, cum iter ipsorum, velut divisis muniis, cœlum, aër, aqua remorentur. Arsenius à canibus fortè occurrentibus in terram dejectus malevolis occasionem præbuit sinistra ipsi ominandi. Nec ego bene nobis ominor à milite Cæsareano Embdanum agrum undique occupante. Res tua tunc agitur, &c. Ego licet vates & ariolus non sim, illud tamen non levibus documentis colligo, res nostras ad angustias redigi, & commissis inter se summis Regibus belli præsidia nobis domi quærenda esse, non aliunde expectanda. Torrentius ille ab Atheismo celebris, uti ille olim ab incendio Templi Ephesini, misere excarnificatus, carceri adjudicatus est annos viginti. Vale, Vir amicissime, & tandem rescribe. Lugd. Bat. 28 Jan. 1628.

77.

E I D E M.

NOn dubito, quin longiore silentio bilem tibi moverim, Hæstrehti Nobilissime, sed facit anni tempestas, ne ab ejus motu aut orgasmo, ut Medico vocabulo utar, valetudini tuæ metuam. Languet enim jam bilis, nec, uti per æstatem acrimoniam habet. Et licet hospitii tuo veteri in mandatis dederis, ut acriter me perstringeret, & hoc negligentiae meæ veterum excuteret, tamen parum iis moveor, cum eidem culpæ & tu affinis sis.

Quis tulerit Gracchos de seditione querentes?

O 5

Histo-

Historiam, sive potius Histrioniam mundi, quando ita vis, jam ordiar. Ac primo quidem de Chinensium ac Iapponensium rebus nihil habeo, quod scribam. aut quo loco res sint Mexicanorum aut Peruanorum. Nec enim ad nutum adest deorum nuntius Mercurius, qui in alio Orbe gesta referat. Dudum etiam est, quod de Lappo-
nibus ac Scythis Tartarisque nihil inaudiverim, uti nec de Canibalis ac Antropophagis. A Turca ordiar : is bello Persico implicitus minus se Ottomannicâ stirpe dignum gerit : jam enim erepta illi Babylon, aliæque Assyriæ urbes, etiam Paradisus ipse in sacris litteris celebratus, quem ad Euphratem & Tigrum locant sacri scriptores. Hæc in Asiâ. In Europâ Bethlemus Gabor paci studet, & victori Cæsari prudenter applaudit. Silesia post dissipatas Wismariensis copias pacata est. Pragæ Cæsar comitia habuit, in quibus omnia ex nutu ejus transacta. Vti in Æsopica fabula, Leoni totam prædam adjudicarunt. In Conventu Electorum Mulhensi in Cæsaris sententiam pedibus itum. Nec enim jam tutum fuerit adversus armatum contendere. Nosti potentissimum esse argumentandi genus in *Ferio*. Brandeburgicus se totamque Aulam excalvinizat. Britannii ex Insula S. Martini turpiter pulsi, majoribus animis bellum redintegrare dicuntur. Buckinghamus, quasi re bene gestâ, à Rege regioque comitatu honorifice exceptus fuit. Galli, pro gentis suæ indole, hac victoria elatiores nil nisi minas & bella spirant.

Parum

Parum abest, quin Rupellanos diris & execrationibus expugnent. Obsessi certis se conditionibus Regi dedere studuerunt. Rex indignum sua Majestate judicat, leges à subditis sibi præscribi. Dux de Rohan Biarniam vastat, & calamitatem Anglorum Gallorum calamitate ulciscitur. Inter Duynkerkanos & Britannam classem acriter pugnatum. Ex hac naves septem desideratæ, quinque captæ, reliquæ vix fuga evasere. Nostri salutarem hanc jacturam interpretantur; futurum enim augurant, ut jam ferio de bello cogitent Britanni. Dorpius, Zelandiæ Thalassiarum sinistra Flandricas naves insectus, postquam Veram appulisset, parum abfuit, quin Stephani protomartyris fortunam expertus fuerit. Ordinibus tamen & Principi facti sui rationes probavit. Nupera tempestas hic aggeres, alibi classes in Texelæ portu disjecit & attrivit. Munimenta hostium ad Schaldin exstructa fluctibus magnam partem subruta cum Æolo & Neptuno in gratiam redire student. Realius in Daniam Legatus missus est. Admiralli Hollandici titulum illi servari non dubito. Legati nostri in Galliam & Britanniam abiciunt.

--- Nestor componere lites.

Inter Peliden conatur & inter Attiden.

Vale, & bene rem gere. 1 Febr. 1628. Lugd. Batav.

DANIELI IOHANNIS SNECANO.

V *Ir doctissime,*

Petis à me obnixè, ut consilio meo institutum tuum juvem. quâ in re ut difficilem me præbeam, nec studiorum quæ inter nos est cognatio, nec malorum societas, nec præconcepta de humanitate tua & eruditione opinio patiuntur. Utinam verò consilium rebus tuis conveniens suggerere possem. Exigit à consultoribus Aristoteles prudentiam, & benevolentiam. Illam, ut possint consulere, hanc, ut velint. Sed ab illâ, uti me imparatum agnosco, ita hanc offero liberaliter, ἀνεο δόλῳ. [*bona fide.*] Quæ te huc invitare queant multa sunt: Hollandia, Academia, eruditorum commercium. Quæ deterrere; annonæ caritas, & quæ magis hic fervent, patrium studia. Medicinæ Doctores tot habet hæc urbs, quot Respublica Atheniensium habuit tyrannos. Inter hos verò tres quatuorve praxin feliciter exercent, reliqui ambiciosæ paupertati Doctoris titulum donant, ex quorum numero & me esse fateor. de quo minus verè illud Homericum pronunciaveris: πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς &c. [*multas autem fortes animas orco ante tempus demisit.*] Ex Collegiis Hebrææ & Græcæ linguæ plus promittere tibi auisim; quamvis & hic sint, quibus vix ad domandam famem sufficit Hebræis esse & Græcis. Aded in dominos suos ingratae sunt litteræ.

Pre-

Precium eruditionis & linguarum grande agnosco, qui præceptoribus hoc reddat, novi nullum. Ubi semestre docueris, à singulis discipulis octo aut novem florenos referes. si undecim receperis, albæ gallinæ filium te puta. Tanta mercede hic eruditi vivunt, in hanc spem ad gloriam & famam grassamur. Crede, non Romæ solum, sed & hic *laudis horret facundia pannis*, ut de suo seculo pronunciavit Arbiter. Quid dicam? migrationem ad nos nec suadere aulim, nec dissuadere, cum incertos fortunæ casus præstare in manu mea non sit, & facile malam inierit gratiam, quisquis minus feliciter consuluerit. Sed in rebus humanis non fidentum nimis consiliis, nec anxie excutiendæ rationes omnes futuri. Aliquid rationi, aliquid fortunæ dandum; aut, ut magis Christianè loquar, curæ divinæ, quæ uti nimiam rei familiaris curam damnat, ita securitati nostræ, quantum satis est, prospicit. Me quod attinet, officia mea omnia tibi libens impartiar, nec per nos stabit, quo minus voti tui compos fias, aut utiliter ad nos transivisse credi possis. Vale, vir doctissime, & si res feret D. Amama, aliosque mei studiosos saluta. Lugd. Bat. Cal. Febr. 1628.

79.

CONSTANTINO HUGENIO,

jam patri.

HAbes, Nobilissime Hugeni, quod cœlo imputes, cui à nobiliore sexu patrium nomen

men auspiciatur Lucina. Quanquam enim &
 sua sit sequiori, ut vocant, sexui majestas; nec fas
 fit eam inter Naturæ errores & παραλογισμοί
 [hallucinationes] haberi: tamen non levibus te
 rationibus subnixum putabo, si gaudii pluscu-
 lum ex filii natalibus conceperis. Quid enim?
 Virum gignere præstat, quam feminam, nisi mi-
 nus sapienter Plato Diis gratias egisse putandus
 sit, quod marem se, non feminam fecerint. Philip-
 pi Macedonum regis vox fuit, *æquo se animo mori,*
cum filium relinqueret. Fuit eadem Antonini Pii.
 Croesus, cum Cambyfes se cum patre Cyro con-
 ferret, amicis affirmantibus illum patre præstan-
 tiorem, respondit: Nondum patri æquandum,
 qui nondum genuisset filium. Et cur creationis
 ordine feminam præcedit mas? nisi quia illa
 propter hunc, non hic propter illam. Cur, cum
 Virum nominat Scriptura, hominem nominat,
 cum feminam, feminam? nonne quia ille κατ'
 ἑξοχήν [per excellentiam] uti rationis excellen-
 tiam, ita & hominis sibi appellationem vindi-
 cat? Marem genuisti. Magnas ergo spes ale.
 Forte qui in cunis jam vagit, Fabius erit, & la-
 psas res aut consilio aut opere restituet. Marem
 genuisti. Ambitiosa paupertate gaude. Fortè
 qui jam fari nescit, & ut Homérico epitheto
 utar, νήπιος [infans] est, Gallicus erit Hercules,
 qui orationis lenocinio captivos ducet animos
 auditorum. Marem genuisti. Frontem expor-
 rige: fortè qui jam ab ubere pendet, *aut curam*
impendet populis, aut ora Musis. Filium genuisti.

Plus

Plus te patrem esse puta. Amat similitudinem
 sui natura, & tunc conatus suos quam maxime
 probat, cum, quod in unoquoque genere per-
 fectissimum est, consecuta fuerit. Genuisti fi-
 lium, sed ex te: hoc est, virtutis tuæ simula-
 crum, hæredem eruditionis tuæ, humanitatis
 furculum; in quem, si ex traduce est anima,
 patrem jam totum transfudisti: si non est, pa-
 trem alterum cura, educatio, doctrina efforma-
 bunt. Filium tibi peperit uxor; jam parvulum,
 ut animi magnitudinem tui operis esse scias;
 jam tenerum, ut animi fortitudinem ab ætate &
 annis speres: jam nudum, ut fidei Christianæ
 indumenta non nisi cœlitus arceffas: jam igna-
 rum vitæ, ut Christo soli vivere, jam ignarum
 mortis, ut eidem mori discat. Tolle pondus di-
 lectum, cui Dei Patris amorem obsignavit pu-
 blicum regenerationis lavacrum. Excipe ulnis
 puerum, in familiæ simul tuæ subsidium & so-
 latium, quem in familiam suam jam adscivit Ec-
 clesia mater. Osculum fige ridenti, quem flen-
 tem ad se vocat ille, cujus voce vocati sunt par-
 vuli, sanguine redempti, suffragio beati. Ubi
 caput contrectaveris, oculis jam imperare inci-
 pe, ne vanitatem videant: auribus, ne ad Sire-
 num hujus seculi cantus attendant. A lingua
 exige taciturnitatem, à genis verècundiam, à
 fronte modestiam, à pectore candorem. Brevi-
 ter, à parte tui totum te. Quot fasciis ligatur,
 quot involvitur involucris, tot humanæ vitæ
 calamitatibus nascentem jam, involutum puta:
 quot

quot rursus evolvitur, tot per prudentiam primum, mox per mortem evolvendum cogita. In cunis rotari cum adspexeris, inconstantiae exemplum, fortunæ pilam & lusum, invidiæ & calamitatis trutinam adspice. Cetera pituita sunt & bilis. Ubi nativitatis tempus subit, cum Vere & Mundo hunc mundi dominum ac Microcosmum natum esse subeat. Ubi locus, tantum ab Aulæ corruptissimis moribus eum alienum cupias, quantum aulæ vicinior est. Ubi nutrix, fac ut huic vitæ hujus incrementa, tibi sanctoris debeat. Ubi puerpera, ubi mater: ne sine, ut illa ipsum deperiisse, tu minus sapienter amasse credi possis. Habes sobolem, spem conjugii, & ut cum sene Plautino loquar, trium literarum A. M. O. Σποτέλεσμα, [*consummationem*,] familiæ non alienum hospitem, parentium gaudium, domus tibicinem & fulcrum. Habes ubi cogitatio, ubi & vultus tuus conquiescat, cum ab Aula & rebus gravibus domum redis. Si frontem tibi corrugaverit indignatio, illa vel solo risu tibi eam explicabit, vel placido manuum contactu æquam reddet. Si supereilium dejecerit mœror, illa eriget. Nescio enim, quod stultitiæ lenocinium datâ operâ prudens Natura renellæ ætati adjunxit, ut aliquo voluptatis velut authoramento educantium intercurrentes molestias & μελαγχολικά πάθη [*tristitiæ interval-
la*] delinire queat. Præcipuè tunc, cum gravis senectâ incommodis suis nos circumvenit, & ad pueritiam novam revocamur. Nonne cum puel-
lis

lis lufit Lyfander ? cum Achille Chiron ? cum Theodofio & Gratiano Aufonius ? ut dilutis animi curis veluti juvenefcerent , & hoc vitæ oblectamento , veluti melle & faccharo edulcarent morofæ ætatis *πνεῖαν*. [*amaritudinem*.] Fingunt poëtæ, Auroram fucco fuo juventutem Tithono fuo produxiffe. Sed fingunt tantum. Qui enim citra fabulam hoc præftare poffunt , liberi funt. Fingunt Circe fuâ virgâ in quas vellet formas vertiffe homines. Fingunt idem de Medea & Venere. Sed ὁ μὺθος δηλοῖ [*fabula fignificat*] tuum illum Conftantinulum , qui te quoque refinget , & nunc , cum minime conftans eft , & tunc , cum verum erit dicere ;

— *fequiturque patrem non paffibus æquis.*

Ab illo herbas pete quibus repubefcas, illius mille precamina funt , quibus elapfa tibi tempora quodammodo reftitues, ille nepenthes & fopori-ferum iftud moly fuppeditabit. Ex hoc fonte poculum Lethes , & tot malorum oblivionis hauries , quod fruſtrâ apud Inferos requires , cum domi tibi fuppetat. Verum non gaudii folum caufas cum prole tibi dari crede , fed & timoris ac ſpei. Timebis utique, ne minus follicitè hoc pignus curet nutrix. Timebis , cum à Glycerio oftium crepuerit , & profufior cachinnus vagientem turbaverit. Timebis, ne aut epilepfia diftorqueat bene pofitum os : aut aphtæ gutturis anguftias occupent , aut ventrem ex novi alimenti cruditatibus nata tormina lancinent. Denique, ne morte acerbâ in primo vitæ limine ante diem

P

extin-

extinguatur. Sperabis contrà , ut puer virum , vir senem sapiat. Sperabis, ut cum tenello corpusculo adolescat liber & magnus animus , ut in omni fortuna æquam servet mentem , & sapientiæ documenta , si licebit , explicet in divitiis ; sin minus, in paupertate : si poterit, in patriâ ; sin minus, in exilio : si poterit, sanus ; sin minus, æger. Sperabis denique ut Regem agnoscat SS. Trinitatem, Leges, Fidem & Charitatem : votorum summam , Æternitatem. O si fas sit de Iove ac Pandora loqui , postquam SS. Triada nominavi. Optarem , ut quas in Pandoram dotes contulit Iupiter , in hoc quoque coeli depositum conferat. Optarem , huic animulæ indi eruditionem cum humilitate , magnanimitatem sine ambitione , gravitatem temperatam comitate , justitiam sine rigore , sine luxu liberalitatem, sine hypocrisi sanctimoniam. Corpori optarem formam , nec despectam omninò , ne qui illam animæ quoque pulchritudinem averfentur : nec præcellentem valdè , ne quem amare aliquando decentius erit , amari contingat. Scis quid Iosepho, quid Hippolyto, quid Bellerophonti acciderit. Hæc ego , mi Hugeni. Iam Petrarcham audi. Si filium habes, solamen habes ambiguum, curam certam, sollicitum gaudium. Si bonæ spei infans est, si blandulus , si festivus ; ô ne istæ blanditiæ vertantur in lachrymas. Res est dulcissima, fateor, infantuli adspectus , & ut est apud Statium , *Sideris vultus* , & *verba ligatis Interrupte modis* , quæ dum audiunt-

audiuntur, mulcent; sed dum audiri amplius non possunt, cruciant. Cogita fieri posse, ut arundineo infistas baculo, vel in caducum te inclinaveris parietem, quod dicere solitus fuit Adrianus Imperator, cum Ælium Verum puerum adoptasset. Et moneo, parcius uti gaudeas, ut si doleandum fuerit, parcius doleas: & fortè canendum tibi illud Maroneum:

*Ostendunt terris hunc tantum fata, nec ultra
Esse sinunt.*

Intempestive gaudet agricola, quandiu in flore est ager. Fructus expectandus est, & tempestatum, grandium, zizaniorum metu frenandum gaudium. Sed longius feror, quam institueram, & dum grandia loqui concipio, & cum ingenio contendo, penè rupturam facio. Abrumpam itaque Socraticum sermonem, & ne me Demeam esse putes, & cum Catone nunquam risisse, moneo, ut uxorem dilectissimam, jam puerperam, osculo subinde recrees. Nec enim alia præsentior Medicina ad leniendos partus dolores. Fidem mereor, nam Medicorum quoque filius *εὐχομαι εἶναι*. [exopto esse.] Vale, Hugeni charissime, & à Iuvenali præceptum accipe:

— *Foribus suspende coronas.*

Iam pater es. Lugd. Bat. Cal. Apr. 1628.

80.

ADRIANO BLYENBURGIO.

Qui brevi nuper Poëmate nuptiis tuis gratulatus fui, Blyenburgii charissime, jam

P 2

Poë-

Poëmatum meorum mitto farraginem, ut si isto salivam tibi movi, hâc ipsâ famem expleam. *En quo discordia civem Perduxit miserum.* Quî Theologiam antehac & Philosophiam, graves disciplinas, professus fui, nunc poëtafter factus sum, & dum aliis luculentæ fervent messes, velut inter arbusa cicadæ cantillo. Incidi miser in illa tempora, in quibus rerum potitur Aristophanicus Plutus, *πφλότατος* [*cœcissimus*] iste, & ex eorum nutu omnia geruntur, qui sacrâ stolâ ambulant. Sed desinam istud ulcus refricare, ad cuius vel memoriam solam exhorresco. Apud te confidentius hanc querimoniam depono, quem æquum rerum æstimatorem esse novi, quique humanitatis tuæ & benevolentiae aurulâ desertum hominem subinde refocillasti: nec occasiones negligis iis me commendandi, quorum favore, ubi res ferent, erigi possum. Sed redeo ad Poëmata mea, in quorum lectione nolim te occupari prætorio rigore, aut eo vultu, quo severus examiner vitas & crimina reorum discis. Æquum te iis & facilem præbe, qualis aut Iunoni tuæ arrides, aut Ascanio. Inter heroïca nomen tuum reperies, ubi thalamos cantamus, & lecti fœdera. Feci hoc eo consilio, ut si dentem in me acuat Zoilus, litem illi apud Prætorem intendam, per quem, si ve jure, si ve gratia, ab iniquis criminationibus absolvar. Vale, vir magne, & patrocínio quoque tuo (nec enim lictorum, secures imploro) novum inter poëtas hominem prosequere. Lugd. Bat. Cal. April. 1628.

81.

CONSTANTINO HUGENIO.

I Ngeniosè admodum , nec sine sale præfaris , mi Hugenî, & insignem istam in me ἀρεσκίαν [rusticitatem] notas , qui Libellum tibi meum absque litteris miserim. Non istud Rhetorum schema : • *Sic sane oportuit mi Barlæe.*

Quasi dicas , minime oportuit. Parum aberat , quin cum Augusto Cæsare reponeres : Nesciebam me tibi tam familiarem esse. Subrisi verò , cum non minori dexteritate facti mei culpam in te transfers, quasi aut tardiusculam tuam respon- sionem, aut intermissam aliquando, hoc vindictæ genere ulcisci voluerim. Quam verè ait Comi- cus : In amore hæc omnia insunt vitia, iræ, me- tus , suspicio. Nimis meticulosus es , qui me tantillâ re offendi putas : aut minus tibi sum re- rum humanarum intelligens, qui nesciebam, & publicis te negotiis districtissimum esse, & ami- corum officia ad stateram argentariam non es- se expendenda. Quare ulterius amicitiae tibi jura laxabo. Per me licet, non rescribas posthac, nisi postquam ter te meis litteris interpellavero. Expectasne benigniorem legum interpretem? Non sum is, apud quem tam sollicitè & operosè culpam silentii diluere necesse habeas. Non te- nentur Principes legibus , nec tu mecum com- paratus. Inter dignitate impares hanc vult esse æqualitatem Philosophus , ut major beneficiis minorem , minor obsequio , observantia , cultu

P 3

majo-

maorem sibi devinciat. Illud fecisti tu non semel. Posterius ut à me fiat, quavis occasione annitar. Heros, heros, Tunc istud tuum Epigramma in Manes Auriacos scriptum mendum vocas, & tenebras juxta lucem positas? Ad Philosophum iterum te revoco, qui & illam εἰρωνείας [ironia tropus Rhetoricus quasi illusionem dicas] speciem damnat, quâ quis virtutes, resque laudatissimas depreciat. Si tu maculam istud indigestas chartis meis adpersam, ego Lemniscum additum coronæ pactili. Si tu imprudentiæ me insimulas, ego prudentiam interpretabor, ex tanti viri commendatione gloriolam aucupari posse. Scis, qualibus mercibus suspendi soleat hedera. Tolle è libello meo titulos Regis, ac Principum, tolle celebria ista nomina, Grotii, Hugonii, Realii, Hoofdii, perierunt impensæ typographo. Si secus judicas, ἀμβλυωπὴς [hebes oculis] es, nec illapsum tibi phlegma in oculos, sed in mentem. Eam tamen constantem in amore mei serva. Tibi illam incolumem in corpore incolumi diu præstet vitæ mortisque supremus arbiter. Lugd. Bat. Idibus Maji, 1628.

82.

CORNELIO VANDER MYLE.

LVculentum poëticæ commentationis argumentum mihi suppeditasti, Nobilissime Myli, dum libelli mei fata & casus enarras. Nempe, in Lazaretto, hoc est, expiandarum mercium domo clausus, captivusque detinetur,
non

non antè liberandus, quam quadraginta purificationis dies expleri fuerint. Hoc opinor illud est, quod vocant, *par far la contumacia*. Quod dum scribo, subit illud Maronis lib. 6 Æneid. ubi de animabus ait in inferno, aut, uti Pontificiis placet, in purgatorio expurgandis :

--- in gurgite vasto
Infectum eluitur fœtus, aut eximitur igni.

Puto domum istam, non absimilem esse Purgatorio Papistarum, ad quod tamen alludere nolui, ne offenderem dissentientes. Scripsi versiculos aliquot, sive querelam jocosam, qua facti istius indignitatem exaggero. Si dignam eam judicas, quæ à tanto viro legatur, abeat, quo prævit libellus, sed melioribus fatis : sin minus, apud te detine. Fortè hac occasione tam illustris viri amicitiam mihi quoque recludes, ad quam aditus fuit jampridem Heynsio & Vossio, aliisque. Friso iste *, de quo sciscitaris, Ecclesiasten agit in Frisia, propè Snecam, in pago, cui nomen *s Heeren-veen*. Partium est moderatarum, eoque nomine pergratus summis viris D. Sakama, & Bouvritio, Curia Frisiorum Consiliariis, necnon Sebastiano Prusenio ejusdem Curia Graphiario, quorum omnium favorem gratiamque mihi conciliavit. Vir est ingenio acri, quique, si benè calculum posui, hoc cum Bruto commune habet, ut quicquid petit, vehementer petat. Rei Theologicæ, quam poëtica peritior est. Scripsit tractatus aliquot, de

* *Abrahamus Dominici.*

Fundamentis unitatis & pacis inter Christianos, sive de Notis, quibus, necessaria à non necessariis in religione dignosci possint. Illud fateor, nihil me in hunc usque diem legisse, super istoꝝ argumento plenius accuratiusque scriptum, licet stylo minus florido, & inconcinnâ dictione. Iam de editione cogitat. Sed ne pacis consilia suggerendo (quæ seculi hujus jam sunt scelera) malam gratiam ineat, monui, ne ederet, nisi Academiæ aut Theologorum Franekeranorum autoritate ac suffragatione probe munitus. Eam enim se impetraturum totus sperat. Ostendit enim mihi conscriptam à se historiam captivitatis soceri tui p. m. Grotii & Hogerbertii, quorum sortem, calamitatemque Versibus mille & quingentis deplorat. Verum, dicam quod res est, nec in amici causa, quid desiderem, dissimulabo. Versus inculti prorsus sunt, & plus quam triviales. Horridi adhæc, ut nil nisi saxa & lapides hominem spuere putes. Pietatis tamen ergò, & Christianæ erga tam insignes animas miserationis, veniam merentur. Coactus fui, licet non sine fastidio, omnes perlegere à capite ad calcem. Liberis suis se hoc depositum fervare ait. Cætera, vir est optimus, pectoris aperti, & à simulatione quam maximè alieni, quique ob singulare illud pacis ac Christianæ concordie studium totus illi displicet, qui in fabulâ Synodicâ Davum egit, aliâ periphrasi non utar. Vale Vir Nobilissime, ac doctissime. Salveant à me uxor, liberisque, & inter hos quam
maxime

maxime filius Adrianus. E Museo nostro. Lugd.
Bat. 10 Calend. Jun. 1628.

83.

ABRAHAMO DOMINICI.

EX quo à me discessisti, Vir doctissime, percunctati sunt propius de re, & rerum tuarum statu viri magni. Apud quos & eruditionis tuæ humanitatisque, & piæ moderationis in Religionis negotiis præco fui. Avent illi legere ea, quæ de necessariis ad salutem creditu, factu, &c. doctè & accuratè scripsisti. Non gravaberis opinor lectionem eorum concedere viris tui amantissimis, & pacis tecum, concordiaque Ecclesiasticæ studiosissimis. Etiam hic locum habet illud Salvatoris: *Luceat lux vestra coram hominibus.* Idem, ut facias, monet illa, quam Symbolo Apostolico profitemur, communio Sanctorum. Ego scripta illa tua mihi perplacuisse viris istis non semel dixi. Itaque salivam ipsis movi; Tu famem sitimque porro exple: His officiis me illosque tibi obstringes. Vale. Lugd. Bat. 1628.

84.

IOHANNI SCHOTERBOS.

VEnit ad Te tandem, Vir Ornatissime, libellus meus, trans mare & fluctus Britannicos, sed serius quam volebam. Nec enim aut commodam ad te curandi rationem invenire potui, & cum ea se offerret, sparsus de reditu

P 5

tuo

tuo rumor, iterum remoram iniecit. Versiculos leges, quibus cum ex se parum precii debeat, quidquid reliquum fuit derogavit & typorum & chartæ vilitas. Verum, si benè te novi, deque tuo in me adfectu non falsam concepisti estimationem, minusculum hoc aliunde æstimabis, quam ex rerum precio & dignitate. Solent amantes dilectarum à se virginum nævos & vitilignes benignius interpretari, & quæ per se minime probantur, ad commendationem rapere. Idem facito, & in carminum meorum lectione si quid offendes sribliginis, pro tuo in me amore excusa. Utinam brevi te videam. Et videbo fortè. Nam quæ de nuptiis sororis tuæ & D. Doubletii percrebuit fama, spem facit futurum, ut brevi redeas. Tunc de Brittonum moribus ac indole coram differentem audiemus, de Academiæ inibi & Collegiorum splendore, situs amœnitate, & agrorum fertilitate. Hic desit esse D. Iaccheus, cui à multis successor destinor, sed obstat causa, quæ Iphigeniam mactavit. Ego ut otium fallam, subinde versiculos scriptito, & cicadarum more ætatis meæ serenissimam æstatem cantillando transigo. Non aliâ spe, nisi, quod & cicadis accidit, ut ad hyemem, hoc est frigidam senectam progressus fortè fameam. Hac enim mercede Poëtis esse datur. Vale. Lugd. Bat. 1628. 1 Jul.

85.

FOPPIO AB AITSEMA.

Litteras tuas paternæ erga filium sollicitudinis plenas, mihi tradidit idem ipse, Nobilissime Aitsema. Tales, opinor, fuere, quibus Chironi Achillem commendavit Peleus, aut Cratippo Marcum filium Tullius. Nisi quod nec Cratippo, nec semiviro Chironi pignus illud tuum credideris. Annitar tamen, ut viam, me duce, insistat ad Virtutis & Honoris templa, utque præceptis institutisque Philosophiæ abundare discat: non ejus solum, quæ in contemplatione posita est, sed practicæ potissimum, ad quam Platonem respexisse arbitror, cum beatas fore Respublicas ait, in quibus aut Philosophi imperarent, aut imperantes philosopharentur. Nec, quæ altera cura erit, ea negligam, quibus stylus ac sermo tersior eniteat. Elegi hoc vitæ institutum, quod in juventute moribus ac litteris formanda occupatur. Quamobrem causæ nihil fuit, ut filium in convictum meum ac consuetudinem recipere gravarer. Imò ne secus facerem, suaserunt multa; nominis tui apud nostrates celebritas; muneris; quod Patriæ bono sustines dignitas; adolescentis indoles, quæ præclara quæque promittit; & denique Nobilissimi Mylii autoritas, cui in re tam honestâ non obsequi religio mihi fuerit. Gratularis tibi, quod filio hospitem non indignum nactus sis. Ego vicissim mihi, quod tanti patris filium. Nec enim
minus

minus gloriosus fuit Aufonio Gratiani discipuli convictus, quam huic sub tali præceptore proficere. Quæ in laudem meam hic illic inspargis, parcius à me agnoscenda, qui non nisi mediocria ea novi; & si essent majora, à primo illo fonte bonorum manare scio. Sed de Hegnitio propius statuas oportet. Nec enim ephoris duobus filio tuo opus, nec ut Aretalogum illum diutius apud me detineam patitur rei familiaris ratio. An in Angliam, an Galliam abire, an in Germaniam redire velit, pendet animi. Filius tuus valet, & se magis magisque mihi probat. Eum subinde monitis tuis ad gloriæ studia erige, qui in publicâ luce positus vitam illi vivis in exemplum. Ad quod ut ille respiciat, cursumque suum dirigat, Deum oro, & eundem ut Te, Amplissime, Nobilissime Domine, ex voto nostro & publico diu incolumem servet. Vale. Lugd. Bat. ipsis Idibus Sextil. 1628.

86.

IOHANNI à MATHENES.

DUm Poëmatum meorum libellum amicis hic illic offero, occurrit etiam inter eos N. T. ad quam tam exile munusculum iret. Omnibus enim iis hoc ipsum deberi putabam, à quorum nominibus ac titulis Libello huic meo gratiam laudemque quæsi. Accessit & illud, quod Carminum lectione subinde refici Te intelligerem, & gravissimas occupationes hoc
 studi-

studiorum genere diffindere. Occurrent fortè hic quædam, quæ placere poterunt, siue suave Tibi fuerit Nassoviorum laudes decurrere, siue Epithalamiorum lectione debita amantium officia recognoscere, siue Sacrorum contemplatione animum ad cœlestia erigere. Uni argumento non institi, sed delegi varium & multiplex, ut multos delectarem. A Te qua fas est veneratione precor, ut quo affectu humaniores litteras prosequor, hunc autoris N. T. addictissimi fetum excipias, qui si Tibi placuerit, operæ precium me scriptionis fecisse arbitrabor. Vale, vir generosissime, & me ama. Lugd. Bat. 14 Aug. 1628.

87.

DOMINICO MOLINO *Veneto.*

ITane, Illustrissime Moline, ludicris istis versibus, & incondito Epigrammate merui, ut litteris me tuis compellares? & umbraticum doctorem splendoris tui, dignitatisque radiis illustrares? Felicibus aliquoties auspiciis Musas meas extruxi, & placuisse potui iis, quibus Respublica nostra magnam felicitatis suæ partem debet. Sed cum nostratum iudicia ab affectu magis quam ratione profecta credi possint, honesta exterorum de me testificatione magis erigor; & Tua inprimis, à quo æstimari quantivis precii esse putant ii, qui ante me testimonio tuo & hic & alibi inclaruerunt. Utinam vero laudibus tuis, vel publice de studiis bene merendo,
vel

vel privatim de Te, respondere possem. quorum alterum cum per ingenii, alterum per fortunæ tenuitatem præstare nequeam, fruar tacitus apud me officii & propensissimæ meæ erga Te voluntatis conscientia; & inter auspicatos illum referam diem, qui cantatum Venetiarum Patrem, Reipublicæ augustissimæ Atlantem, Principis sui Nestorem, & litterarum grande illud columen, mihi conciliavit. Et quanquam probe mihi conscius sim, non esse me aut præconiis, aut præconibus tantis dignum; tamen ut è trivio homines sibi & aliis crescunt ab alloquio & comitate magnorum virorum, sic & mihi fit, cum te, Magnifice Moline, mihi admove propius, & esse aliquis videor ab æstimatione vestra. Sed ne, cum quali homine negotium tibi sit, nescias, audi ingenuam confessionem. Virtutem ex toto pectore, eruditionem pro ingenii modulo sector. Fortunam matrem primum, mox novercam expertus fui. Dicam ex Marone :

*Et nos aliquod nomenque decusque
Gessimus.*

Philosophiam, litterasque humaniores in Academia hac professus fui. Verum quæ Rempubli-
cam nostram superioribus annis concussit tempestas, me publica sede dejecit, non perduellionis reum, sed quod mitiorem illam de Prædestinatione sententiam scriptis asseruerim. Nec tamen aut animum despondi, aut dissentientibus fidem meam gratificatus fui. at contra, sorte

te minor, recti fiducia erectior, in hunc usque diem, per Dei gratiam, steri; gratus paucis, iisque melioribus; ingratus iis, quibus placere nec studui, nec etiamnum studeo. Ecce breviter, & candide me aperui Tibi, nec enim æstimatione mei par est falli Excellentiam Tuam. Hipparche olim, virgo nobilis, cum Cratetis cujusdam mendici amore flagraret, nuptiasque ejus efflictim posceret, ille in medio plurium coram virgine & baculum & peram (Cynicorum hæc insignia erant) & gibbum in dorso, & quicquid erat nævorum in corpore ostendit. Hæc mea sunt, inquit, ô virgo. Si talis placeo, ducam te. Hujus exemplo me Tibi revelavi. Si talis placeo, obsequio me Tibi, & virtutum tuarum grata veneratione probare pergam. Tu, Vir summe, ne despice infimæ sortis hominem, & qui Sol es, in tuo isto orbe, favoris tui ac benevolentia luce semotum à Te longius Batavum irradia. & quo famam nominis tui jamdudum, amorem quoque mei habere sinas. Non peto, ut me litterarum tuarum venerando alloquio posthac digneris, supra sortem meam hæc sunt. Et minor Te esse incipis, cum ad ista humanitatis tuæ officia demitteris. Tantum absenti annue, & beatum me putabo. Vale eruditorum Mecœnas, & Barlæum ama. E Musæo nostro Lugd. Batavor. 16 Calend. Sept. 1628.

CORNELIO VANDER MYLE.

CHartas hæc suas ad me misit Abrahamus Dominici, iisque frui & A. T. & alios cupit. Nec tamen in manus Catharorum eas incidere expediverit. Uti enim non probantur Terræ Lemniæ, nisi Sigillatæ, nec pannis precium debetur, nisi stigmate publico notatis: ita nec illis quicquam arridet, nisi Synodico sigillo probatum. Aliquid in hoc argumento ipsum præstitisse mecum judicabis. Licet & sit, quod desiderem. Digitum in fontes intendit, viamque monstravit, ad ea, quæ in occulto adhuc sunt. Satiùs fuerit hîc Theologos pedem figere, hîc cura omni incumbere, quam spinosarum quæstionum decisiones anxie sectari. Quidvis in schismatis ansam aut *πρόφασιν* [*prætextum*] arripitur, dum quibus Christiana unitas cancellis circumscripta sit, ignoratur. Nec tam ignoratur hoc ipsum, quam hominum malorum crudelitate & bonorum metu ad Ecclesiæ usum non transfertur. Addidit litteras ad N. T. quibus ut inscriberem voluit. Sed jam de Veneris loquamur. Egregiè me cum magnis istis viris commisisti, Molino inquam, & Balthasare Bonifacio. Expecto, ut propediem plurium calamos experiar. Bonifacio respondi carmine, & Poëseos laudem, quam nobis immodicis elogiis desert, Italis Poëtis, interque hos Urbano Pontifici deberi regero. Molino an satis pro dignitate

tate tanti viri responderim nescio. Tu vir prudentissime judica, & si placuerint, quæ scripsi, sigillo tuo obsera. Vale & uxori filioque Adriano salutem à me dicito, necnon & filiæ aut filiabus, de numero enim mihi non constat, qui apud nos Planetas adæquat. Lugd. Bat. 16 Cal. Septemb. 1628.

89.

M. OLDISWORTH.

CUM poematum hunc libellum amicorum rogatu in publicum extruderem, Oldisworthe doctissime, omnino muneris mei esse putavi, ut Te quoque ejusdem participem facerem, apud quem didici aliquid nugas meas apinasque valere. Congessi velut in fasciculum versus sparsim editos, & ut fieri solet, elaborata sponte natis miscui, ut quod ad Avitum scribit Martialis, mihi nunc dicere liceat:

Sunt bona, sunt quædam mediocria, sunt mala multa

Quæ legis hic, aliter non fit, Avite, liber.

Tale studiorum meorum feci temperamentum, ut Philosophiam cum Poësi, seriam gravemque disciplinam cum jucundissima hac vatum contemplatione conjunxerim. Ut hujus satietate captus ad illam, illius ad hanc gratissimis vicibus recurrerem. In cibis varietas nauseantem stomachum delectat, nec minus animum studiorum permutatio. Fortè occurrent quædam in his meis, quæ fessam à publicis negotiis mentem

Q

tem

tem recreabunt. Occurrent sacra quædam, quorum piis meditationibus mentem implebis. Occurrent alia, ex quibus Bataviæ nostræ viros summos, rerumque nostrarum & belli Belgici fortunam propius cognosces. Quod si hæc studia aliquando tibi placuere, uti placuisse suo, omnino confido, non ingratum tibi fore levissime hoc munusculum; quo testatum apud te cupio, memorem me etiamnum esse & semper fore tuæ erga me humanitatis & benevolentiae, quam præclaro documento antehac probasti. Exemplar horum libellorum alterum tibi habe; alterum, quod ex bysso & versiculis frontispicio inscriptis cognosces, Illustrissimo Comiti Penbrociæ velim à me dones, officiaque mea omnia Celsitudini ejus submissee & reverenter offeras. Vale, vir amplissime, & si me beare voles, fac vel tribus verbis sciam qui valeas. Lugd. Bat. 3 Cal. Sept. 1628.

90.

HUGONI GROTIO.

Mitto ad te, Vir Amplissime, poematum meorum libellum, quem nec petere audeo ut legas, ne suffenus mihi videar; nec ut non legas, ne de judicii tui candore ac æquitate dubitare credar. Mitto tamen, ne officio meo defuisse videar, & communium studiorum fructum aliquem poetarum principi invidisse. Iam enim mos iste invaluit, ut non minus eruditionis, quam ignorantiae testes libri ad plures trans-

mit-

mittantur, ne sine aliorum suffragio aut sapere aut desipere videamur. Me vero in eorum censu libens haberi patiar, qui versus scribunt, non ut poëtæ in publicum prodeant, sed ut huic studio se impensius deditos esse palam faciant, vel cum famæ & honoris periculo. Ex quo enim à gravioribus Philosophiæ studiis venia invito facta est, cantillare coëpi, & ad eos me ingenii lusus applicui, qui juveni olim placuerunt. Cathedrâ depulsus sum, fateor; publicè loqui prohibitum; afflictior nonnihil familiæ status: sed inter hæc omnia mala tantam Musarum dulcedinem experior, ut nesciam, an gratiam referre debeam hujus meæ fortunæ autoribus, an verò de ipsorum in me rigore conqueri. Aliis volupe sit nummos in seriem disponere, aliis arbores in quincuncem digerere, alii agrorum & jugerum, alii boum oviumque censum ineant; mihi non omnem felicitatem inviderunt Dii, cui & pedes & versus numerare concessum. Placent hæc studia, mi Groti, *Nec isthæc Otia divitiis Arabum liberrimæ mutem.* Non habent, quod hic nobis præscribant οἱ ἀρχιερεῖς. [*summi Sacerdotes.*] Quod enim de Apodixi dixit Aristoteles, mihi de Poësi liceat dicere: εἰ γὰρ πρὸς τὸ ἔξω λόγον ἡποίησις, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἐν τῇ ψυχῇ. [*non enim ad sermonem ore prolatum Poësis, sed ad eum qui in mente est.*] Sed redeo ad Poëmata mea, quæ ut eo affectu excipias, quo autorem antehac profecutus es, etiam atque etiam rogo. Eo seculo jam vivitur, in quo mediocribus esse poëtis non li-

cet. Nihil jam sapit, nisi singulari curâ excoctum. Quæ publici saporis sunt, nauseam movent. Omnia quasi sesamo & papavere sparsa sint oportet: qualia hæc mea esse ingenuè diffiteor. Sed veniam facile à te impetrabo, si expendas, eo me tempore pleraque scripsisse, quo minime defœcatus fuit animus, & domesticis curis impedita Calliope non semel stetit & obmutuit. Scripsi jam nuper Hymnum in Christum, ad Christianissimum Regem. Poëma est prolixum fatis, versibus constans nongentis, & ultra. Sed cum intempestivum videatur Regi armato, & bellis implicito, pacis autorem obtrudere, in aliud tempus editionem differam. Nisi Tu quid, doctissime virorum, dissentias. Vale vir Amplissime & doctissime cum uxore & liberis, & recti conscientiam in melioris fortunæ spem animum nobiscum erige. Lugd. Bat. 7 Sept. 1628.

91.

C A S P A R I B A R L Æ O
H V G O G R O T I V S S. P. D.

EXpertus, Barlæ doctissime, Platoni assentio, qui, post magistrum suum Homerum, Deum eo censuit esse ingenio, ut miscere gaudeat. Magnis jamdiu adversis agitatus magna etiam sensu solatia, ex studiis, ex uxoris fide, ex amicorum constantia. Inter hæc, ex animo loquor, inter efficacissima pono Poëmatum tuorum lectionem. Primum enim, quod me tam longus carcer docuit, vim habent mirificam adversus calamita-

mitates erigendi animi sacra dogmata , quorum tu præcipua versibus ita expressisti atque orna-
sti, ut nulla eloquentia ea altius in animum possit
infigere. Proximus huic affectui est patriæ amor,
quem penitus imbibisse tanti mihi constat , &
tamen ne nunc quidem eum excutere possum.
Hunc tu mihi , acerbum alioqui ob eorum quæ
perpeffi sumus memoriam , amœnitate carmi-
num suavem plane fecisti , seu federa canis , seu
triumphos , seu spem novæ præfecturæ. Acce-
dunt jam tot artes & studia, in hoc tantum mihi
cultæ , ne cum cæteris iniquus eorum æstimator
essem , quæ omnia cum Poësi maritasse non al-
terius quam tui fuit ingenii. Iam vero Vossii
laudes , pro eo quo eum diligo amore , quanto
cum gaudio legisse me sentis ? Nam quæ ad me
ornandum addidisti , his non accenseo, cum ru-
boris tantum materia sit supra meritum prædi-
cari. Est tamen & hic quod juvet , nullo impe-
rio , nulla vi apud Lugdunenses meos extingui
potuisse mei memoriam. Pro his beneficiis quid
reddam ? quod nemo non potest, vota faventia :
unum insuper, quod mihi in hac eruditorum tur-
ba viventi facile est , ut omnibus innotescat pie-
tas, fides, eruditio, ingenium Barlæi. Rumpantur
si volent οἱ ἑ καὶ ἐξ ἐμὲ (ἔ μόνον αἰτιά ἢ παρ' ἐαυτῶν αἰεὶ
ἐλεγχόμενοι. [*qui non à te tantum sed etiam à seipsis
semper redarguuntur.*] Vale Vir doctissime. 10
Nov. 1628. Lutetiæ.

ARNOLDO BUCHELIO.

Librum meum recepi, Bucheli charissime, & unâ litterulas tuas illo longè gratiores; nescio enim qua animi propensione in te ac tua feror. Alios senum consortia deterrent, tua alliciunt. aliis ætas ista horridior videtur, tua lenitate & morum suavitate perfusa arridet quam maxime; ut dubitem, an intempestivè vegetæ adhuc menti senile corpus superinduxerit natura, an potius senili corpori venerationem ab animi præstantia conciliare studuerit. Quidquid sit, & occultis & manifestis me qualitatibus trahis. Manifestas voco, eruditionem singularem, candorem, humanitatem, quamque non levibus documentis expertus sum benevolentiam: quam ut perpetuam mihi spondeam, facit illa ipsa tua meritò prædicanda senectus, quæ ut naturæ novas vices non expectat, moribus præsentibus porrò sibi constabit. Quid rependam, mi Bucheli? animum obsidem accipe & posside, illum virtutum tuarum cultorem serium & ἀνιβεδηλον, [*sincerum*,] qui quantum fortunæ flabro dejicitur, tantum mitibus tuis alloquitis, & ab amico pectore profectis votis erigitur. Mitto versiculos, quos scripsi ad Venetos; causam ex ipsis disces; juxta it. Genethliaca Epistola ad Hugenium; quæ si lecta placuerint, mecum iis frui, sin minus, uti catapotia solent nauseantes pueri, exspue liberaliter. Eam enim de te amoris fiduciam

ciam concepi, ut & seria & ridicula tibi audeam propinare. quando voles, ad me redeant. Vale, vir reverende, & quod superest vitæ viæque feliciter decurre. Lugd. Bat. ipsis Idib. Septemb. 1628.

93.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

Non sum is, Hæstrechti dilectissime, qui longiore silentio tuo offendar, cum & ipse Harpocratem præter morem meum egerim, & mearum potius partium sit, scribendi officio tuam porro gratiam demereri. Nec fas est amicos tam anxie ad leges revocari. Qui scribendi & rescribendi vices religiose observant, timide ac suspiciose amant, & dum amicitiam colere videntur, in eandem peccant. Vti regnorum, ita & amicitiae laus est, libertas. Servile est ex normâ quâdam & regulâ vivere. Scribendum cum & genio adlubescit, & dignum aliquid litteris occurrit. Quare, uti veniam hâc in parte libens tibi do, ita & mihi eam concedi peto. Spinolam in Hispaniis morari non est quod doleant Batavi. A virtutibus ipsius damnum metuitur, & quas laudare in hoste alias licet, nobis tamen amare ob partes non licet. Quid divinent Astrologi nescio. sunt hic, qui eum non reversurum augurant. ajunt & hoc, non deesse illic, qui nominis ipsius magnitudini officere student. Buringamus plebis odia tragico fine expiavit, & exemplo suo nos docuit,

Q 4

excel-

... portam
 ...
 ... magis eos duci
 ... illum
 ... peccasse,
 ... [ju-
 ... in
 ... perfe-
 ... , quæ
 ... cum
 ... onda-
 ... Ordini-
 ... à
 ... in segun-
 ... incla-
 ... pecto.
 ... accen-
 ... pro-
 ... navi
 ... quos
 ... Ar-
 ... nihil
 ... obiter
 ... tum-
 ... reterera.

... MOIN O.
 ... Mo-
 ... in me
 ... rem;

testem; sed magis, quia in summa fortuna raram moderationem, & erga infimi subsellii hominem insignem facilitatem, comitatemque præferebat. Qui enim in fastigio honorum positus es, nec tibi, sed patriæ tuæ commodis vivis, tam humaniter, tam benignè, tam blandè me affaris; ut nesciam, an magis in te tantæ dignitatis cum comitate temperamentum mirari debeam, an ad hanc meam felicitatem obstupescere. Litterarum tuarum inscriptio, argumentum, subscriptio, omnia amorem mei tuum, & singularem benevolentiam spirant. quæ cuncta, ne singula persequar, hoc emphatico es complexus, cum amicum te vocas meum. Quibus verbis mirabili foedere diversissima socias, summum infimum, honoratum despecto, senatorem poëtæ, politicum cum scholastico Doctore. Si in æqualitate secundum Philosophos consistit amicitia, amicus esse non possum. possum esse cliens, possum esse obsequio tuo & cultui devota animula. Ut tamen aliquà amicus sim, annitar, ut quanto es dignitate, prudentia & meritis superior; tanto ego tui observantia ac veneratione præcellere studeam. Sic enim dispariæ amicitiam ad *ισότητά* [æqualitatem] revocat Aristoteles. Ego illam tuam, vir summe, erga litterarum studiosos humanitatem, partem esse arbitror ejus philosophiæ, quam in rerumpubl. rectoribus exigit Plato, cum beatas fore ait respublicas, in quibus aut philosophi imperarent, aut qui imperant philosopharentur. Nec enim

Q 5

ad

ad reip. bonum faciet cæli terræque ambitum
 veluti pollice ac filo metiri posse, aut de Anti-
 podibus feliciter differere, sed res agendas nosse,
 quarum scientiam primus in domos Respubli-
 casque deduxisse perhibetur sapientissimus So-
 crates. Quàm vellem patriæ meæ, aliàs lauda-
 tissimæ, hanc quoque laudem deberi; in qua
 licet multi opibus honoribusque emineant, pau-
 cos tamen novi, qui dignè æstimare didicerunt
 doctrinæ, candoris, virtutisque precium: pau-
 cos, qui prudentiæ esse putant, apud inferiores
 fortis suæ magnitudinem subinde dissimulare.
 A quorum moribus cum longissimè recedas Ill.
 Moline, Solem mundi oculum mihi imitari
 videris. Uti enim ille, non in illustria solum-
 modò ac splendida terrarum loca radios mittit;
 sed sordidis etiam, coenosis, squallidisque locis
 luminis sui ac caloris usuram impartitur; ita
 & tu non in aulis solum ac principum prætoriis
 clarus fulges, sed & me pauperis tugurii do-
 minum alloquio tuo recreas, & velut in vitam
 revocas. Nam (ut à simili pergam philosopha-
 ri,) accidit mihi à tuis litteris, quod herbis à
 pluvia. Uti enim hæ irrigatæ felicius surgunt,
 sic mihi animus à talium sermonum rore.
 Quamobrem posthac, non quærenda mihi apud
 te ingenii, sed obsequii gloria. Utinam manare
 aliquid à me possit, non dicam utile (id non po-
 test) sed gratum acceptumque; non libenter so-
 lum, sed & avidè id facerem. Quod, quoad
 non possum, obtestor, ut credas me tuum esse,
 si

si non usu, tamen mancipio, sicut & fundum aliquem possis in peregrino loco nunquam à te visum. Satyram illam, cui nomen Hieromastix, legi & relegi aliquoties. Nec enim Romam ita loquentem facile est intelligere. Venustatem in carmine isto mecum non desideras, quia Satyra est. Eruditionem raram in authore, omnesque Satyrici scriptoris laudes, obscuritatem, dicacitatem, & quæ Satyrorum propria est, lasciviam agnosces. Dico ingenuè. Stupui cum legerem, nec legendo etiamnum saturari possum. Carmen est, quod lucernam olet, & ut inquit ille, *demorsos sapit ungues*. Veteris ævi mordaces idiotismos egregiè imitatus est poëta. Si Pythagoræus essem, jurarem in istud corpus migrasse prisca cujusdam Satyrici animam. Nihil à longo tempore vidi ex isto vestro orbem profectum, quod isti Satyræ par sit aut secundum. Non potui, quin Epigramma aliquod in illam funderem verius quam scriberem. Vale vir dignissime & Reip. augustissimæ bono diu salvus vive. 6 Non. Octobr. 1628.

95.

LEONI AB AITSEMA.

T Andem Germanos suos repetiit Aretalogus iste, postquam Britannos & Gallos adeundi spem ambitioni donasset. Discessurus à cognato tuo petiit centum Imperiales. Sed prudenter ille regeffit, non esse sibi à parentibus factam potestatem de pecuniis pro lubitu dispo-

tem recreabunt. Occurrent sacra quædam, quorum piis meditationibus mentem implebis. Occurrent alia, ex quibus Bataviæ nostræ viros summos, rerumque nostrarum & belli Belgici fortunam propius cognosces. Quod si hæc studia aliquando tibi placuere, uti placuisse suo, omnino confido, non ingratum tibi fore leviusse hoc munusculum; quo testatum apud te cupio, memorem me etiamnum esse & semper fore tuæ erga me humanitatis & benevolentiae, quam præclaro documento antehac probasti. Exemplar horum libellorum alterum tibi habe; alterum, quod ex bysso & versiculis frontispicio inscriptis cognosces, Illustrissimo Comiti Penbrociæ velim à me dones, officiaque mea omnia Celsitudini ejus submisisse & reverenter offeras. Vale, vir amplissime, & si me beare voles, fac vel tribus verbis sciam qui valeas. Lugd. Bat. 3 Cal. Sept. 1628.

90.

HUGONI GROTI O.

Mitto ad te, Vir Amplissime, poëmatum meorum libellum, quem nec petere audeo ut legas, ne suffenus mihi videar; nec ut non legas, ne de judicii tui candore ac æquitate dubitare credar. Mitto tamen, ne officio meo defuisse videar, & communium studiorum fructum aliquem poëtarum principi invidisse. Iam enim mos iste invaluit, ut non minus eruditionis, quam ignorantiae testes libri ad plures trans-

mit-

mittantur, ne sine aliorum suffragio aut sapere aut desipere videamur. Me vero in eorum censu libens haberi patiar, qui versus scribunt, non ut poëtæ in publicum prodeant, sed ut huic studio se impensius deditos esse palam faciant, vel cum famæ & honoris periculo. Ex quo enim à gravioribus Philosophiæ studiis venia invito facta est, cantillare cœpi, & ad eos me ingenii lusus applicui, qui juveni olim placuerunt. Cathedrâ depulsus sum, fateor; publicè loqui prohibitum; afflictior nonnihil familiæ status: sed inter hæc omnia mala tantam Musarum dulcedinem experior, ut nesciam, an gratiam referre debeam hujus meæ fortunæ autoribus, an verò de ipsorum in me rigore conqueri. Aliis volupe sit nummos in seriem disponere, aliis arbores in quincuncem digerere, alii agrorum & jugerum, alii boum oviumque censum ineant; mihi non omnem felicitatem inviderunt Dii, cui & pedes & versus numerare concessum. Placent hæc studia, mi Groti, *Nec isthæc Otia divitiis Arabum liberrimæ mutem.* Non habent, quod hic nobis præscribant οἱ ἀρχιερεῖς. [*summi Sacerdotes.*] Quod enim de Apodixi dixit Aristoteles, mihi de Poësi liceat dicere: εἰ γὰρ πρὸς τὸ ἔξω λόγον ἡ ποιησις, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἐν τῇ ψυχῇ. [*non enim ad sermonem ore prolatum Poësis, sed ad eum qui in mente est.*] Sed redeo ad Poëmata mea, quæ ut eo affectu excipias, quo autorem antehac profecutus es, etiam atque etiam rogo. Eo seculo jam vivitur, in quo mediocribus esse poëtis non li-

cet. Nihil jam sapit, nisi singulari curâ excoctum. Quæ publici saporis sunt, nauseam movent. Omnia quasi sesamo & papavere sparsa sint oportet: qualia hæc mea esse ingenuè diffiteor. Sed veniam facile à te impetrabo, si expendas, eo me tempore pleraque scripsisse, quo minime defœcatus fuit animus, & domesticis curis impedita Calliope non semel stetit & obmutuit. Scripsi jam nuper Hymnum in Christum, ad Christianissimum Regem. Poëma est prolixum satis, versibus constans nongentis, & ultrà. Sed cum intempestivum videatur Regi armato, & bellis implicito, pacis autorem obtrudere, in aliud tempus editionem differam. Nisi Tu quid, doctissime virorum, dissentias. Vale vir Amplissime & doctissime cum uxore & liberis, & recti conscientia in melioris fortunæ spem animum nobiscum erige. Lugd. Bat. 7 Sept. 1628.

91.

C A S P A R I B A R L Æ O
H V G O G R O T I V S S. P. D.

EXpertus, Barlæ doctissime, Platoni assentio, qui, post magistrum suum Homerum, Deum eo censuit esse ingenio, ut miscere gaudeat. Magnis jamdiu adversis agitatus magna etiam sensi solatia, ex studiis, ex uxoris fide, ex amicorum constantia. Inter hæc, ex animo loquor, inter efficacissima pono Poëmatum tuorum lectionem. Primum enim, quod me tam longus carcer docuit, vim habent mirificam adversus calamita-

mitates erigendi animi sacra dogmata , quorum tu præcipua versibus ita expressisti atque orna-
sti, ut nulla eloquentia ea altius in animum possit
ingere. Proximus huic affectui est patriæ amor,
quem penitus imbibisse tanti mihi constat , &
tamen ne nunc quidem eum excutere possum.
Hunc tu mihi , acerbum alioqui ob eorum quæ
perpeffi sumus memoriam , amœnitate carmi-
num suavem plane fecisti , seu federa canis , seu
triumphos , seu spem novæ præfecturæ. Acce-
dunt jam tot artes & studia, in hoc tantum mihi
cultæ , ne cum cæteris iniquus eorum æstimator
essem , quæ omnia cum Poësi maritasse non al-
terius quam tui fuit ingenii. Iam vero Vossii
laudes , pro eo quo eum diligo amore , quanto
cum gaudio legisse me sentis ? Nam quæ ad me
ornandum addidisti , his non accenseo, cum ru-
boris tantum materia sit supra meritum prædi-
cari. Est tamen & hic quod juvet , nullo impe-
rio , nulla vi apud Lugdunenses meos extingui
potuisse mei memoriam. Pro his beneficiis quid
reddam ? quod nemo non potest, vota faventia :
unum insuper, quod mihi in hac eruditorum tur-
ba viventi facile est , ut omnibus innotescat pie-
tas, fides, eruditio, ingenium Barlæi. Rumpantur
si volent *οἱ ὅτι καὶ ἐξ ἐμὲ καὶ ἐκ τῶν ἑαυτῶν αἰεὶ
ἐλεγχόμενοι.* [*qui non à te tantum sed etiam à seipsis
semper redarguuntur.*] Vale Vir doctissime. 10
Nov. 1628. Lutetiæ.

ARNOLDO BUCHELIO.

Librum meum recepi, Bucheli charissime, & unâ litterulas tuas illo longè gratiores; nescio enim qua animi propensione in te ac tua feror. Alios senum consortia deterrent, tua alliciunt. aliis ætas ista horridior videtur, tua lenitate & morum suavitate perfusa arridet quam maxime; ut dubitem, an intempestivè vegetæ adhuc menti senile corpus superinduxerit natura, an potius senili corpori venerationem ab animi præstantia conciliare studuerit. Quidquid sit, & occultis & manifestis me qualitatibus trahis. Manifestas voco, eruditionem singularem, candorem, humanitatem, quamque non levibus documentis expertus sum benevolentiam: quam ut perpetuam mihi spondeam, facit illa ipsa tua meritò prædicanda senectus. quæ ut naturæ novas vices non expectat, moribus præsentibus porrò sibi constabit. Quid rependam, mi Bucheli? animum obsidem accipe & posside, illum virtutum tuarum cultorem serium & ἀκρίβηλον, [*sincerrum*,] qui quantum fortunæ flabro dejicitur, tantum mitibus tuis alloquis, & ab amico pectore profectis votis erigitur. Mitto versiculos, quos scripsi ad Venetos; causam ex ipsis discas; juxta it. Genethliaca Epistola ad Hugenium; quæ si lecta placuerint, mecum iis frui, sin minus, uti catapotia solent nauseantes pueri, exspue liberaliter. Eam enim de te amoris fiduciam

ciam concepi, ut & seria & ridicula tibi audeam propinare. quando voles, ad me redeant. Vale, vir reverende, & quod superest vitæ viæque feliciter decurre. Lugd. Bat. ipsis Idib. Septemb. 1628.

93.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

Non sum is, Hæstrechti dilectissime, qui longiore silentio tuo offendar, cum & ipse Harpocratem præter morem meum egerim, & mearum potius partium sit, scribendi officio tuam porro gratiam demereri. Nec fas est amicos tam anxie ad leges revocari. Qui scribendi & rescribendi vices religiose observant, timide ac suspiciose amant, & dum amicitiam colere videntur, in eandem peccant. Vti regnorum, ita & amicitiae laus est, libertas. Servile est ex normâ quâdam & regulâ vivere. Scribendum cum & genio adlubescit, & dignum aliquid litteris occurrit. Quare, uti veniam hæc in parte libens tibi do, ita & mihi eam concedi peto. Spinolam in Hispaniis morari non est quod doleant Batavi. A virtutibus ipsius damnum metuitur, & quas laudare in hoste alias licet, nobis tamen amare ob partes non licet. Quid divinent Astrologi nescio. sunt hic, qui eum non reversurum augurant. ajunt & hoc, non deesse illic, qui nominis ipsius magnitudini officere student. Bukingamus plebis odia tragico fine expiavit, & exemplo suo nos docuit,

Q 4

excel-

excelsam omnem fortunam in lubrico positam esse. Nostri flent, velut ad novercæ tumulum solent liberi; nec tamen ratione magis eos duci video, quam præjudicio. Vbi constiterit, illum animi proposito in publica commoda peccasse, meo quoque iudicio cadet. Interea *ἔρχω*. [*iudicium suspendo.*] Danus denuo è continente in insulas repulsus adverso Marte pugnare perseverat. Solius Neptuni præsidio tenet, quæ tenet quem si iratum quoque experietur, cum Biante omnia sua secum portabit. Straelsondani Legati Hagæ-Comitis pecunias ab Ordinibus efflagitant, & fortitudinis suæ præmium à nobis reposcunt. Rupellani à fame, uti Saguntini olim & Perusini, magis magisque inclarescunt. Extremum actum fabulæ exspecto. Flandri spoliis nostratium aucti gaudium accensis ignibus testati sunt. In Catvici littora propullus prædonum unus, relictâ in vado navi evasit, captis circiter sexaginta ejus sociis, quos sive Harpyias, sive Ulyssis remigium, sive Argonautas minorum gentium vocitaveris, nihil abs te dixeris. De iis, quorum in litteris obiter mentionem injicis, coram latius. Vale, vir summe, & in amore mei constanter persevera. Lugd. Bat. 28 Sept. 1628.

94:

DOMINICO MOLINO.

A Vidis oculis epistolam tuam legi, Ill. Moline, non solum quia magni affectus in me testem;

testem; sed magis, quia in summa fortuna raram moderationem, & erga infimi subsellii hominem insignem facilitatem, comitatemque præferebat. Qui enim in fastigio honorum positus es, nec tibi, sed patriæ tuæ commodis vivis, tam humaniter, tam benignè, tam blandè me affaris; ut nesciam, an magis in te tantæ dignitatis cum comitate temperamentum mirari debeam, an ad hanc meam felicitatem obstupescere. Litterarum tuarum inscriptio, argumentum, subscriptio, omnia amorem mei tuum, & singularem benevolentiam spirant. quæ cuncta, ne singula persequar; hoc emphatico es complexus, cum amicum te vocas meum. Quibus verbis mirabili fœdere diversissima socias, summum infimum, honoratum despecto, senatorem poëtæ, politicum cum scholastico Doctore. Si in æqualitate secundum Philosophos consistit amicitia, amicus esse non possum. possum esse cliens, possum esse obsequio tuo & cultui devota animula. Ut tamen aliquà amicus sim, annitar, ut quanto es dignitate, prudentia & meritis superior; tanto ego tui observantia ac veneratione præcellere studeam. Sic enim dispariam amicitiam ad *ἰσότητα* [æqualitatem] revocat Aristoteles. Ego illam tuam, vir summe, erga litterarum studiosos humanitatem, partem esse arbitror ejus philosophiæ, quam in rerum publ. rectoribus exigit Plato, cum beatas fore ait respublicas, in quibus aut philosophi imperarent, aut qui imperant philosopharentur. Nec enim

Q 5

ad

ad reip. bonum faciet cæli terræque ambitum
veluti pollice ac filo metiri posse, aut de Anti-
podibus feliciter differere, sed res agendas nosse,
quarum scientiam primus in domos Respubli-
casque deduxisse perhibetur sapientissimus So-
crates. Quàm vellem patriæ meæ, aliàs lauda-
tissimæ, hanc quoque laudem deberi; in qua
licet multi opibus honoribusque emineant, pau-
cos tamen novi, qui dignè æstimare didicerunt
doctrinæ, candoris, virtutisque precium: pau-
cos, qui prudentiæ esse putant, apud inferiores
fortis suæ magnitudinem subinde dissimulare.
A quorum moribus cum longissimè recedas Ill.
Moline, Solem mundi oculum mihi imitari
videris. Uti enim ille, non in illustria solum-
modò ac splendida terrarum loca radios mittit;
sed sordidis etiam, cœnosis, squallidisque locis
luminis sui ac caloris usuram impartitur; ita
& tu non in aulis solum ac principum prætoris
clarus fulges, sed & me pauperis tugurii do-
minum alloquio tuo recreas, & velut in vitam
revocas. Nam (ut à simili pergam philosopha-
ri,) accidit mihi à tuis litteris, quod herbis à
pluvia. Uti enim hæ irrigatæ felicius surgunt,
sic mihi animus à talium sermonum rore.
Quamobrem posthac, non quærenda mihi apud
te ingenii, sed obsequii gloria. Utinam manare
aliquid à me possit, non dicam utile (id non po-
test) sed gratum acceptumque; non libenter so-
lùm, sed & avidè id facerem. Quod, quoad
non possum, obtestor, ut credas me tuum esse,
si

si non usu, tamen mancipio, sicut & fundum aliquem possis in peregrino loco nunquam à te visum. Satyram illam, cui nomen Hieromastix, legi & relegi aliquoties. Nec enim Romam ita loquentem facile est intelligere. Venustatem in carmine isto mecum non desideras, quia Satyra est. Eruditionem raram in authore, omnesque Satyrici scriptoris laudes, obscuritatem, dicacitatem, & quæ Satyrorum propria est, lasciviam agnosces. Dico ingenuè. Stupui cum legerem, nec legendo etiamnum saturari possum. Carmen est, quod lucernam olet, & ut inquit ille, *demorsos sapit ungues*. Veteris ævi mordaces idiotismos egregie imitatus est poëta. Si Pythagoræus essem, jurarem in istud corpus migrasse prisca cujusdam Satyrici animam. Nihil à longo tempore vidi ex isto vestro orbem profectum, quod isti Satyræ par sit aut secundum. Non potui, quin Epigramma aliquod in illam funderem verius quam scriberem. Vale vir dignissime & Reip. augustissimæ bono diu salvus vive. 6 Non. Octobr. 1628.

95.

LEONI AB AITSEMA.

T Andem Germanos suos repetiit Aretalogus iste, postquam Britannos & Gallos adeundi spem ambitioni donasset. Discessurus à cognato tuo petiit centum Imperiales. Sed prudenter ille regessit, non esse sibi à parentibus factam potestatem de pecuniis pro lubitu dispo-

ponendi. Non arbitror in Germaniam rediturum
fuisse, si isthoc ære emungere adolescentem po-
tuisset. Iam verò à Principe Lunenburgico (nihil
enim nisi Principes, Barones, & grandia nomina
crepabat) se ilicet domum revocatum ajebat: sed
opinor à bonæ mentis sorore revocatum. Spe-
raverat, uti cognati sumptibus hanc hyemem
apud nos combureret; qua spe dejectus despe-
rationem in indignationem & furorem vertit.
En litteras, quas ad me misit, posteaquam ædi-
bus meis exivisset. Non respondi; nec consul-
tum putavi funiculum contentionis cum isto ho-
mine trahere, ne duo mali essemus. Quare intra
silentii leges steti, ratus spretam calumniam
exolescere. Quæ potui humanitatis officia ipsi
præstiti, salvâ, uti par est, boni patrisfamilias
ἑωρεῶν. [prerogativâ.] Chartas meas medita-
tionesque privatas & ἀνέκδοτος [inedita] ipsi le-
genda & describenda dedi. Sed cum Homeri-
cum illud affectaret, οὐδὲν ἀεισέειν καὶ ὑπερῶν
ἔμμεναι ἄλλων, [semper præstantissimum esse, semper
eminere supra alios] displicere mihi cæpit homi-
nis in alienâ domo lascivientis supercilium. Ex
qua tempore discessit, mores suos magis mihi
probavit adolescens iste, cujus ille ætate &
ἀπειρία [imperitiâ] insigniter abusus fuit. De le-
viculis studiosorum delictis conqueri non est
mei moris. Præscripsi illi studiorum methodum
& styli exercitia. Lectiones Logicas audit. Nec
enim inutile fuerit summa Philosophiæ ipsum
libare. Ad graviora viam struit, ne cruda studia
in

in forum protrudantur. Si quid forte committi ab ipso videro, quod correctione vestra egeat, faxo mature cognoscas. Priora non ipsi, sed consultori pessimo imputo. Donandum aliquid rerum imperitiæ, quâ ætas ista laborare solet. Non ignoras illud Aristotelis : juvenes non esse idoneos auditores Ethicæ. Vale. Lugd. Bat. 20 Oct. 1628.

96.

P E T R O N A A L T W Y C K,
Medicinæ Doctori apud Gottenburgenses.

T Andem litteras Principis intercessorias impetravimus, Naeltwici amicissime, & aulicorum morositatem importunitate expugnavimus. Eæ quin votis tuis sint responsuræ non dubito. Iam antè libellum supplicem ad Auriacum tuo nomine conceperam, in quo strictim petitionis tuæ argumentum summamque complexus fueram. Ea his capitibus constabat. 1. ut promissum tibi stipendium solveretur. 2. ne diploma regium tibi concessum pateretur eludi Rex, paucorum machinationibus. 3. ut propius animum advertere dignaretur sua Majestas, ad ea, quæ jampridem inter te & Senatores super crescentis ac novæ urbis commodis incommodisque disceptari cœpta sunt. Ad hujus libelli supplicis tenorem puto conceptas esse litteras Principis, quæ ut tibi rebusque tuis benè cedant, ex animo precor. Conquereris de fortunæ injuriis, quam & nos novercantem experimur. Sollicitè illa cavet, ne mediocritatis limites trans-

transgrediar. A Philosophia remedium petamus, quæ præter virtutem ac vitium nihil bonum vel malum putat. Quam vellem Stoicorum hoc effatum altius animo meo infedisse. Æquam magis mentem servarem, nec irascerer fatis, quæ in hæc me tempora nasci voluerunt, in quibus de bonorum integritate triumphat improbitas. Multa antehac de patientia, & rerum humanarum contemptu disserui, cum ad populum loquerer. Sed hoc est verè Theologum ac Philosophum esse, vita ac opere præstare, quæ in otio ac umbra absque affectu & sensu differuntur. Hæc cogitemus, & benè præparato pectore alteram sortem speremus. Optimum miseriarum condimentum est, nihil, quod homini accidere possit, intolerandum putare. Theatrum humanæ vitæ ingressi sumus, in hac mundi scena actores sumus, in qua si personam sustinemus minus gratam, non est quod impropere chorago, qui pro arbitrio, quas vult, cuique partes assignat. Reliqua, quæ litteris tuis operosius exqueris, non attingam. Si Deo cordium inspectori conscientiam probaveris, non est quod hominum judicia magnifacias. Famæ periculum, fateor, incurristi apud multos. Apud me verò illorum judicio nec stabis nec cades. De rebus nostris quid scribam? Remonstrantes liberius hic illic concionantur. Alibi tamen avidas prætorum manus effugere nondum datur. Classis Anglicana Rupellæ liberationem tentavit sed frustra. Vale vir charissime, & uxori à me salutem

tem dicas, etiam nobilissimo Dyckio, ubi oportunum erit. Lugd. Bat. 20 Oct. 1628.

97.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

Quam luculentam hætenus mendaciis materiam subministraverunt Rupellani, quos jam deditos, jam liberatos accepimus. Cohibui ego calamum, nec in tam fecunda falsi melle spicilegium, quod ad te transmitterem, quæsi. Tanta hîc quorundam hominum, qui hoc rerum novarum succo, veluti rore cicadæ, pascuntur, impatientia est, ut Rupellanorum pertinaciæ alii irascantur seridò, alii Anglorum socordiam & negligentiam execrentur. Dolent hi non perire urbem, illi Regis conatus non eludi, ut habeant utrique, quod in compitis, tabernis, ac templorum peristylliis narrent. Operæ precium est collidi regna, vastari terras, expugnari oppida, summa imis misceri, ne desit curiosæ garrulitati suum argumentum, aut famelicæ linguæ suum pabulum. Sed hæc nimis graviter à me dicta videbuntur. Non tamen fraudabo te iis, quæ heri ad me Haga perscripta sunt à Viro summo; cum à falsi suspitione alienissima sint. Ea in hac scheda descripta habes: nec enim Latinitate donare placuit, ne verborum studio rebus quicquam derogasse videar. Tu quid de Marchione intellexeris, fac sciam. Eum modò inter Inferos, modò inter Superos versari nostrates ajunt. Sed è gravi morbo, dysenteria nempe, emerfisse pro-

probabilior fama afferit. Amstelodami inter Calchantes & Agamemnonem pessimè convenit; vereor ne in nervum illa res propediem erumpat. Multos habet illa urbs, quibus perdita republica opus est. Vale vir dilectissime, & me vel Laconico responso dignare. Lugd. Batav. 12 Nov. 1628.

98.

DOMINICO MOLINO.

Solent gratiora esse, Illustrissime Moline, quæ foris advehuntur, & cum vilescant quotidiano usu domestica, novitate sui animos detinet, quidquid exoticum est. Ex Occidente transmissi psittaci, ex Oriente vascula porcellana, è Septentrione ferarum molles exuviae, à Meridie aves Numidicæ in deliciis habentur. Ego Patavii, Tarvisii, Veronæ, Romæ natos versiculos delicias meas puto, quarum cum me comitem facis, videor mihi procul extra Bataviam in alium Orbem delatus, & cum illis ipsis vaticibus, Osio, Tedescho, Bonifacio, Vayra loqui. quorum omnium indolem suus exprimit character. In Osio placet fusum dicendi genus & minime coacta oratio. In Tedescho carminis ipsius & structuræ nitor. In Bonifacio ingeniosa & rebus accommodata inventio. In Vayra facilitas & perspicuitas. In omnibus unanime illud studium veneror, laudes tuas exequendi, quas oratione tunc fortè se assequi posse sperabunt, cum bene de Republicâ tuâ & re litteraria mereri

feri defines. De Urbani Pontificis, cujus plura antehac vidi, Elegiâ quid sentiam, adscriberem, sed deterrent multa, authoris dignitas, judicii imbecillitas, & facti invidia. Scio, quam sit res odiosa, hâc seculo censoriam virgulam stringere, & ædilitatem sine populi suffragio sibi arrogare. Et memini, me, quo tempore Theologiæ operam dedi, non semel in Theologorum scriptis legisse; Pontificem à nemine esse judicandum, nec falli ipsum posse, quoties è cathedrâ pronunciat. Nisi velis, è cathedrâ non scribi versus, nec infallibilem esse Pontificem, quoties in Parnasso obdormiscit. Fas mihi sit, gravissime Moline, jocularè orationem seriùs inspergere. Nec enim semper Homero seriùs est fulminum jaculator Iuppiter. Sæpe Iuno ineptiens & zelotypa, aut loripes Vulcanus, aut stolidi mortalium studia risum movent magno nubium coactori. Verum, utar Pœtarum jure, quibus

Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas,
& quid statuam de tanto Vate dicam paucis: Spirat Elegia ista pietatem, utpotè à celebri pietatis professore profecta, nativo colore nitet, remoto fuco & affectatione, & uti jure imperioque supradictis pœtis superior est author, ita & charactere, genioque pœtico. Ita statuo, salvo doctiorum judicio. Nec enim suffragia mea pro prætoriiis edictis haberi volo, aut Apollinis oraculis. Sed miror istos vestros vates nusquam diem, mensem, annum annotare scripti

R

car-

carminis. Extra anni solisque vias positi videntur. Nescio ego, an jam recens nati sint versus, an superiore seculo. Plane hoc in regularibus irregulare est. Si amanuensis incuria neglecti sunt fasti, sententiam latam revoco. Vale, vir summe, & Italarum eruditis commentis me beare perge. Lugd. Bat. 17 Nov. 1628.

99.

CORNELIO VANDER MYLE.

Redeunt ad te, Nob. Myli, Italarum poetarum chartæ, quæ, ut ingenuè dicam, parum pensi ac salis habent, exceptâ Urbani Pontificis Elegiâ. Oportuit tamen & illis hederam suspendi, ne laudabiles gentis suæ conatus despici à nobis putet summus iste vir. Non potui à me impetrare, ut à capite ad calcem singula perlegerem. quatuor aut quinque versus delibati nauseam movent delicatiori stomacho. Scio & N. T. idem mecum judicare. Filium tuum monebo, uti ad Academiam festinet lentè. Carminis subinde ipsi argumentum præscribam. Videtur enim non invitâ Minervâ versiculos pangere. Affecit & me publico nomine lætissimum illud nuncium de rapto aureo vellere & exutâ opibus Colchide. Habet & suum Iasona ac Argonautas Batavia. Utinam in portu navigaret classis, aut in littore staret. Apud Maronem legere est,

— *portantur avari*

Pygmalionis opes pelago, dux femina facti.

Nobis jam canere liceat, — *portantur Iberi*

Regis

Regis opes pelago; & tantis dux Heynius ausis.

Vix imperare mihi possum, quin scribam carmen hujus argumenti. Vale, vir præstantissime, & inter virtutum tuarum serios cultores me quoque habe. Lugd. Bat. 17 Nov. 1628.

100.

IACOBO VANDER STRATEN.

VENIT ad Te, dilectissime Stratene, maximi istius viri Elegia, in expeditionem Argonauticam Batavorum. Non caret genio, nisi qua parte obscuritate quadam, quæ auctori familiaris est, lectorem remoratur. Quæ ego in idem argumentum meditatatus sum, videbis per Dei gratiam, ubi heros iste appulerit. Iam consultum non arbitror, venâles conchas proclamare, vado suo adhuc adhærescentes, ut nostratium habet proverbium. Poëma istud meum sub manu crevit, & annorum Nestoris numerum longè excedit. Non potui circa tantas opes occupatus carminum esse parvus; valdè desideria mortalium exercet Iason iste. Non putem flagrantius à Iudæis Messiam expectari; aded mortalia pectora agitât sacra ista fames. Mihi nec feritur, nec metitur. Nescio tamen, qua insaniâ & ipse cum aliis insaniam, & votis publicis privata jungam. Hymnus meus in Christum Regi Galliarum dictus jam sub prælo est. Audio post dedicatam æquissimis conditionibus Rupellam ad pacis & obedientiæ officia, alias quoque Protestantium urbes à Rege invitari. Ego Christianorum

R 2

norum

norum esse arbitror , Principum suorum imperiis parere , nec leges illis ferre , sed accipere. Tales erant antè Constantinum Imperatorem. Post hunc armis & seculari robore muniti à Christi legibus recesserunt , & oppressi opprimere , cæli cedere , afflicti affligere alios cœperunt. Vale. 9 Decemb. 1628.

IOI.

CONSTANTINO HUGENIO.

SI quid de versibus istis tuis sentiam, Laconiscè mihi pronunciandum foret , Hugeni clarissime , dicerem , placent. Iam cum Asiaticum magis dicendi genus , quam Laconicum amemus, dicam , Elegiam illam tuam in Argonautas rerum ubertate & precio illis ipsis quæ celebras spoliis respondere , fortè & inventione. Prorsus enim , uti Argonauta noster egregia felicitate , quæ in bellis multum valet , in vellus istud aureum incidit ; etiam, Tu Hugeni , mirâ ingenii felicitate in eas incidisti cogitationes, in quibus cum prudentiâ mixturam fecit erudita poësis. Ego quæ de labris & calice scribis , primoribus labris gustasse contentus non fui, sed perlecta aliquoties altius animo recondidi , quod jam ante Te. De Gallici carminis genio rectius me judicabit Brosterhuysius , qui illud ipsum, uti. & alia à Te profecta, ære magis Corinthiaco æstimat. Etiam, ubi Hispanizas, miror magis. Nescio an majus miraculum sit dari Chimæram capite Leonem, ventre capram, caudâ draconem, quam hominem

Cui

Cui linguæ centum sunt oraque centum.

Num Mithridati gloriam suam invides, & os illud multilingue? Hirudini natura bisulcam linguam dedit, tibi ars & exercitatio plus quam bis trisulcam. Carmen meum in Argonautam Heynium non videbis, nisi postquam dicere licebit,

Aut portum tenet, aut plenis subit ostia velis.

Vereor enim illud, quo gaudes, proverbium de calice & labris. Nec par fuerit, prudenti me seculo ludibrium debere. Breve carmen scribere institueram & urceum moliri, currente rotâ nunc amphora exit, præpostero, quàm apud Poëtam est, ordine. Ivimus ultrâ trecentos, quanquam à numero commendari frigidum sit schema. Omnes noctu sub stragulis scripsi, ubi rebus

Nox abstulit atra colorem.

Vide qualis quantusque in occulto lateam, ad exemplum pii Æneæ,

Per noctem plurima volvens.

Vale. Lugd. Bat. 20 Dec. 1628.

102.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

Pergis tuo more, Haestrechtii nobilissime, ultimæ sortis hominem amicis tuis, & per hos terrarum Diis, commendare, ut è tenebris in lucem producas eum, quem, affectu magis quam iudicio, amas. Nisi meæ mihi tenuitatis conscius essem, edò fortè aspirarem, quo tuus me favor destinat. Nunc consultius arbitror, ut meo me pede metiar, & inter humiles myri-

R 3

cas

cas replem, quam ut cum Phaëthonte in sublime euectus præcepis ruam. Non desinam tamen aliquatenus tibi obsequi. Quod enim suasisi ut scriberem Epitaphium manibus Serenissimæ Principis, scripsi; eoque lubentius, quia nescio quo naturæ genio in Regum Principumque laudes ferar. Mirum, quantos spiritus sumam, dum circa augusta illa nomina & grandes animas occupor, & in humili fortunâ positus videor mihi cum summis Principibus coram loqui familiarius, & sorte mea major esse. Ita est. quorum vultum præsens sustinere non possem, eos absentes egregia securitate & *παρηγορία* [*loquendi libertate ac licentia*] aggredior. Accedit & hoc; quod religio mihi fuerit, hoc quaecunque pietatis officium denegare Principi à natalium & virtutum splendore clarissimæ. Potuisssem scripsisse Carmen operosius & prolixius, sed non amant longos logos Principes, nec in publica commoda peccandum. Utinam rerum majestati responderet oratio. Accidit hic nobis, quod noctuis accidere scribit Aristoteles; quarum sicuti oculi ad fulgorem Solis caligant, ita & ingenii nostri acies ad publica illa lumina & Soles hebescit. Puto tamen quædam commodè à me & personis convenienter dicta esse, nisi tu secus putas, cujus ego exactissimum & limatissimum iudicium magni semper feci. Amabò, fac sciam, num dignum putes tali Principe testum meum. Nihil amicitiae nostræ des velim, nihil amoris. censuram seriam laudibus præferam.

ram. Nec dolebo si abortivum foetum exponendum suaseris. An ubique aulicum istud *ωρεον* [decorum] observaverim, dubito, cum non in aula educatus sim, sed pulverulenta Stoa. De Petri Heinii adventu nihil adhuc constat. Exercet nostratum desideria, si quisquam alius. Adeo ista sacra fames animis mortalium insedit, ut jam de Superis cogitare supervacaneum putent. In Gallia res Protestantium retrò eunt. Advocatus Parlamenti, ut ajunt, acrem in illos invektivam habuit. Ad pacis studia minus facilem se præbet Britannus, difficilem Gallus. Palatium legati nostri in Anglia conflagravit funditus, uti & aliud extra urbem, utrumque Cæcilii. Oblata volunt incendia hæc à nautis stipendia militiæ efflagitantibus. Realius noster Viennæ adhuc in libera habetur custodia. Non ita pridem hoc ad me misit *ἐπικενοῦ* [inanis tumuli carmen] suum:

*Hic situs est, quem versat adhuc fors turbinis instar,
In dubio quonam præcipitare velit.*

Hagæ deliberatur, Amstelodami in partes itur, Lugduni versus meditatur, & te quam maxime colit tui studiosissimus C. Barlæus. Vale. 24 Dec. An. 1628.

103.

CONSTANTINO HUGENIO.

Respondet Athenæi Batavici everriculum, illum peritissimi Aulicorum ad Hieromasticha Crisin sibi probari, & addit; cum aulæ
R 4 studiis

studiis mirabili federe in illo maritasse litterarum artiumque omnium multijugam scientiam, quod non alterius, quam illius esse censet. Hypercriticum autem qui agere audeat, qui suæ sibi tenuitatis conscius ad dictatorias illas voces horret. Qui fulmine icti sunt, ad omne *υπεροχον* [sublime] & *διονεες* [caelo delapsum] pavent. Etiam, mutabo personam, me Hugeni doctissime, ad inferos depressum terrent tituli ambitionem professi, & invidendæ istæ præpositiones. Amavi antehac vocabulum Subregentis, quod humilitatem sapit & submissionem. Néc tamen evasi. Quid fiet mihi si Hypercriticus audiam? Relinquamus hos titulos rei litterariæ Duumviris Erasmo & Scaligero, quorum ille Hyperaspisten, hic Criticum & Hypercriticum, subtilia, subtiliora, & subtilissima scripsit. Aut si recentiores in scenam producendi sunt, censuram cum potestate consulari exerceat autor Aristarchi sacri, alique, quibus in intima litterarum penetrare datum. In satyrarum lectione (loquor ex animo) multo me es exercitior, quod ex illa tua accuratissima Crisi facile colligo. Magis me amoeniorum poëtarum lectio afficit, & studia florida, & nativo colore nitens dictio. Hos qui saxa & lapides loquuntur, & per salebrosa & vertucosa incedere amant, mirari magis soleo quam laudare. Præter Persium nullum poëtarum magis odi. Non puto à Romanis illum intellectum. Et quid hoc est, ita scribere, ut non nisi
adhi-

adhibita mole commentariorum intelligi possis. Placeat Martiali & Fabio, ad palatum meum non est. Amo prolem facili partu editam. Quæ diu inter matrem & obstetricem hæsit, nec nisi uncis & speculis adhibitis in lucem protrahitur, horribilis exit, obtorto vel capite, vel pede, aut elumbis. Hieromastiga illam ob eruditionem authoris suspicio, sed viatico multo mihi opus fuit in ejus lectione. At desinam, dum censuram declino, censorem agere, ne mihi Iuppiter ambas iratus inflet buccas, tibi nasus concepat ab ira. Criticum verè Hypercriticum ad Hieromastiga si legere voles, epistolam lege Sigismundi Baldoni, quam mitto, una cum aliis litteris Venetorum. Ne tamen videar tibi non obsecutus, aliquid nugabor. Cur illud: *Filius aut cœli* displiceat, non video. Si terræ filium dicimus terra genitum, aut obscuro loco, cur non cœli filium dicere liceat cœlo aut illustri loco natum. Fulmen vocare *æthereum sulphur* Persicum est Satyr. 2.

— *Ocyus illex*

Sulphure discontumr sacro.

Nec ad palatum tuum est illud dolentis, *Impius heu*. At apud Persium Satyr. 5 legisse me memini:

— *ehen*

Baro regustatum, &c.

In reliquis assentior. Vale. 28 Dec. 1628.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

V Enit ad te Hymnus meus in Christum, cuius nuper mentionem feci, & eo quidem tempore, quo memoriam Salvatoris nostri Iesu Christi quaquaversum solennibus sacris celebrat Ecclesia. Invenies hic, quod fortè placere poterit, amplum attentæ devotionis argumentum. Non has mihi meditationes Apollo Pythius, non Musarum chorus, non Iovis cerebro nata Pallas suggestit, sed ille, qui in cælis Christianæ salutis stupendum negotium moderatus fuit, Pater. Non hîc in Parnasso obdormivi, sed per sacrosancta Prophetarum & Apostolorum vireta exspatiatus fui;

--- *nec labra prolui fonte Caballino,*
sed illo, ex quo aquæ scaturientes in vitam æternam fluunt, & ex quo bibens non sitit in æternum. Veste indui poëticâ vitæ Christi periodum, & ad carminis leges adstrinxi magnum Legislatorem. Quod sicuti facilè non est, ita veniam mihi dare postulo, si minus rigidis censoribus satisfecero. Tuum sane iudicium non reformido, qui præiudicio amoris mei occæcatus, etiam quisquillas meas apinasque in precio habes. Si doctrinæ genium, hoc est veritatis à me assertæ capita spectes, nihil offendes, quod non vel ipsa Roma prober. Verè hîc sum Catholicus, ea canens, quæ partes non sapiunt. Caruit futura Christi tunica, utinam & Ecclesia nomen ejus

ejus professa. Sed hæc optare magis licet, quam sperare. Digredior, mi Haestrechtii, in sacrum sermonem, dum sacra mitto, ut à pio affectu profectum opus piis vocibus prosequar. Exemplar unum tibi inscripsi. Quid si alterum, eat eâ viâ, qua tu ire soles. Vale vir summe & præstantissime, & subinde me vel tribus lineis recrea. Ut annus hic, quem ingredimur, feliciter tibi exeat faxit seculorum & æternitatis Pater. Ipso Regum festo 1629.

105.

ARNOLDO BUCHELIO.

DVm amicos hîc illic circumspicio, doctissime Bucheli, quibus ingenii mei lusus impartiri soleo, inter primos occurris tu, vir prisçi seculi, in quo pietas, candor, simplicitas, eruditio, optimo federe coiere. Nescio enim, quod eruditorum genus sterile hoc virtutum seculum proferat, in quibus eruditionem aut vana æmulationo, aut peior invidia, aut vitæ improbitas, aut impietas, veluti pestilenti aura afflavit. Rectius tu à doctrina ipsa mores capis, & egregiarum virtutum catervam Christianæ pietatis vinculo in te sociasti. Quare non alienum fuerit à studiis tuis, si Hymnum hunc placido vultu exceperis, in quo pietatis ac religionis nostræ magnum Doctorem pio Encomio prosequor: Qui enim Reges antehac & Principes hujus mundi cecini, hoc officium Regum Regi me debere putavi, ne ingratus essem in eum, à quo omnis poëta-

poëtarum vis, & hæc dicendi facultas, quantum-
 lacunque ea in nobis sit, defluxit. Si regi Saulo
 μελανχολικὸν πάθος [*melancholicum morbum*]
 discussit citharâ David, fortè & hic noster can-
 tus senectutis tibi tristes & morosas curas ali-
 qua discutiet. Vbi Christum creatorem leges,
 vitam quoque te illi & hunc spiritum debere
 cogita: ubi Redemptorem, subeat, & pro te
 solutum grande illud Redemptionis λύτρον.
 [*pretium.*] ubi in coelos sublatum, expende hic
 domum tibi & æternam mansionem parari. ubi
 Iudicem, animum hoc elogio erige. Nullum esse
 condemnationem iis qui in Christo sunt. Quæ
 dum scribo ad terminum illum cui vicinior es
 per ætatem adspiro, & ad metam illam præma-
 turis fortè votis contendo, in quâ stare per na-
 turam videris. Climactericum annum evasisti,
 sed climactericus omnis est, qui fatalis, qui sum-
 mus, qui Dei irrevocabili decreto designatus.
 Quod currentis tibi vitæ pensum dum conti-
 nuat divina bonitas, eandem rogo, obsecroque,
 ut corpusculum à morbis, animum à suis quoque
 doloribus tibi immunem præstet. Vale cum uxo-
 re & familiâ totâ, nec grave sit Barlæi tui sub-
 inde meminisse. Ipso Regum, ut vocant, festo.
 1629.

CONSTANTINO HUGENIO,

Jurisconsulto.

Mitto sacra, ut redimam profana; vereor enim, ne si diutius fileam, usucapionis erga me jure utaris, & actionem tibi arroges in rem directam. Nec enim jam, quod olim, allegare licet, sola bona Italica usucapi *l. unica. C. de usucap. transform.* cum ex jure hodierno omnes res corporales usucapiantur. nisi illud usucapionis jus tibi evertat, quod rem detineas commercio exemptam, carmina & litteras, quæ sacris & religiosis rebus annumeranda, meo quidem judicio existimo. Adde & hoc, quod bona fide usucapere non possis, cum non ignores rem esse alienam, *l. 32. §. 1. D. de usurp. & usucap. l. 21. C. de furt.* Quare coeptam (uti videtur) præscriptionem interpello, non naturaliter, sed civiliter, ditem contestando, intrà statuta tempora, ne ab agendo excludar, & post immemoriam usucapionem repetundarum jure excidam. Miseram istum chartarum fasciculum commodato, cujus proprium hoc esse scis, ut res restituatur, & quidem eadem specie *Cuj. par. hinc. Vult. 1. Jurisp. 32.* & quidem non deterior, *l. 3. §. 1. D. Commodati.* Vnde cum adversus commodatarium mihi actio sit, rem integram, nec deterioratam (hi flosculi sunt vestri) mihi restitui peto, aut re perempta æstimationem præstari volo. Nec video, quid regere possis, cum à re commodata prohibitus non sis,

sis , nec damnum ex vitiosa re scienter commo-
data senseris , quod sciam. Nisi fortè aut aulæ
curas pro impedimentis allegare voles , aut
damnum interpreteris , quod chartas istas meas
volvendo bonas horas perdideris. Sed hanc
rem judicis arbitrio permittamus. Nunc ad sa-
cra illa revertor, quorum mentionem injeci. Ha-
bes, mi Hugeni , Hymnum meum in Christum,
non poëseos , sed sinceri erga Christianam reli-
gionem affectus specimen. In eo Servatoris no-
stri laudes pio encomio exequor, quanquam qui
possim dignè, cum in mysteria illa introspecien-
tes Angeli stupeant. Ab æternitate ejus exorsus
ad Creationis opus descendo , cum omnia per
ipsum facta sint , quæ facta sunt. Hinc federis
gratiosi cum homine lapsio in sequestrum &
mediatorem intueor. Post hæc universæ legis &
ceremoniarum colophona , & Prophetarum
oraculis designatum. Tandem Deum in carne
conspicuum cano , vagientem , pauperem , fu-
gentem , docentem , miraculis opibusque po-
tentem, in cruce passum, à morte reducem, glo-
riose cœlos reperentem, Ecclesiæ rectorem , &
in quo desino , venturum vivorum & mortuo-
rum judicem. Si non docta , si non poëtica ,
dixi pia. Dixi , ex devota sacris mente. Dixi ,
ut cantu persuadeam , quæ apud populum ali-
quando gravi oratione dislerui. Dixi , non in
gratiam partium harum vel illarum , sed piorum
& Christianorum omnium. Caruit Christi tu-
nica futura, & meum carmen dislutæ , pro do-
lor,

lor, pacis vocibus. Vale Hugeni præstantissime, & in Epistolam hanc Iuridico-Theologicam quadrare puta illud magni vatis :

--- *Humano capiti, &c.* aut

Delphinum silvis appingit, fluctibus aprum.

5 Id. Ian. 1629.

107.

SIMONI EPISCOPIO.

VEnit ad te Hymnus meus in Christum, clarissime Episcopi, non ut poëticæ artis documentum aliquod apud te deponam, sed ut pietatis & Christianæ Religionis sincero studio me hic & alibi probem. Dum enim domi, modo ad meam, modo ad tot præstantissimorum virorum, & tuam quam maxime sortem ingemisco, solatia communis miseriæ à Deo, à Christo, à virtutibus Christianis, & vitæ æternæ meditationibus peto, quæ ut altius animo insideant conor vinctis verbis proferre. Ita enim fit, ut quæ lecta aut audita ocys prætervolant, diutius animo obversentur, dum metro aptantur & carminis legibus. Non ignoras mecum, quam non æque facile sit in sacris ac profanis vatem esse, cum hic per ambages & Deorum ministeria, & fabulosum sententiarum tormentum circumduci possit oratio; illic adstrictus magis spiritus à rerum maiestate & sanctitate coercetur, & religiosos sensus verborum ambitu intexere pertimescat. quod tamen faciendum subinde fuit, ut carmen scripsisse videar. Ubi
parti-

particulam de solido die demere libebit, ad
 Hymni mei lectionem te confer. Invenies in eo
 summam eorum, quæ facunda antehac oratione
 ad populum & studiosam Juventutem dislerui-
 sti. Ab æternitate Christi exorsus ad Creationis
 opus descendo, cum omnia per ipsum facta sint,
 quæ facta sunt. Hinc foederis gratiosi cum ho-
 mine lapso initi sequestrum & mediatorem in-
 tueor. Post hæc universæ legis & ceremonia-
 rum colophona, & prophetarum oraculis to-
 ties designatum. Tandem Deum in carne con-
 spicuum cano, vagientem, pauperem, fugien-
 tem, docentem, miraculis operibusque poten-
 tem, in cruce passum, à morte reducem, glorio-
 se cœlos repetentem, Ecclesiæ rectorem, &, in
 quo desino, venturum vivorum & mortuorum
 judicem. Si non docta, si non poëtica, dixi pia.
 dixi ex devoto sacris pectore. dixi ut cantu per-
 suadeam, quæ absque numeris & modulis ali-
 quando docui. Dixi, non in gratiam partium
 harum vel illarum, sed piorum & Christiano-
 rum omnium. Inconveniens quippe videbatur
 controversa me loqui, cum de illo loquor, qui
 pro nobis in cœlis loquitur. Quare non alienum
 fuerit à studiis tuis & sacra professione, si Hym-
 num hunc placido vultu exceperis, in quo pio
 Encomio prosequor Religionis nostræ magnum
 primumque Doctorem. Si Saulo μελαγχολι-
 κὸν πιάθῃ & discussit cithara David, forte & hic
 noster cantus scelerati hujus seculi tædia tibi
 discutiet, & animum reficiet justissimis queri-
 moniis

moniis gravem. Vale amicorum integerrime, nec minus amicum me puta, qui vigente persecutionum æstu minus loquutus fui. Salveant à me D. Uytenbogartius & Grevinchovius, quos jam nominare audeo, & qui calamum pene effugerat, non animum, Ryckwartius. Argonauticum meum in P. Heynium propediem expecta.

108.

E I D E M.

GRatissimæ mihi fuerunt litteræ tuæ, Episcopi clarissime, quibus sopitos hætenus veteris amicitiae igniculos ἀναζωπυρεῖς, [*exsuscitas*] & compellendi tui desiderium, supra quam credas exacuis. Quoties ego, citra Christianismum stans, pertinacem in nos fortunæ lusum increpui; quoties intra eundem receptus ad providi Numinis arcana consilia conticui: verissimum esse ratus, quod de instabili illa Dea argute pronuntiavit Arbiter, providentiam divinam suas habere rationes. Utinam vero ea aliquando nobis Alcyonia faciat ter Opt. Maximus, ut notas audire & reddere voces liceat. ariolus non sum, nec Calchas, qui noverim

Quæ sint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur. Sed videor mihi veluti per nebulam videre diluculum aliquod melioris seculi, & post Saturni occasum mitiorum siderum exortus. Non ita pridem his verbis me solatus fuit vir summus, missis ad me Hagâ litteris: Veniet, mi Barlæ, quam non speraveris hora, quam non timueris inquam, quæ
S sua

fua loquacitate damnum farciat. Prout aut Saturnus quidam, aut Iupiter, aut inferiora sidera diei præſunt, arbitror magis alacrem reddi hanc manum, aut pigram. En ego te ſomniis detineo, quæ quid ſibi velint, &c. Et forte ſomnia mihi ſingo, non amator, ſed tecum afflictior, ne amantium ſolum putes ſomnia ſibi fingere, & vel leviffima in ſolatium arripere. Cauſam communem, uti benigne judicas, non deſerui animo, non affectu; nec uti debebam, vobiſcum juvi.

— — — *Si Pergama dextra*

Defendi poſſent etiam hac deſenſa fuiſſent.

Vis cauſam ſilentii? unam allegabo, ἀνάγκη, [*neceſſitatem*,] non fatalem illam, quam Græci εἰμαρμένη, aut μοῖραν vocant, ſed illam domesticam, uxorem & liberos, qui compeſces ne te quoque in iſto ſtadio remorarentur, tute velut tantorum malorum præſagus prudenter cavifti. ſed quam in prædicando meo Hymno es hyperbolicus & hypercriticus. Uti iis quibus illapſum eſt in oculos phlegma hallucinari contingit, ita & tibi accidiffe arbitror, quem nimius mei amor inumbrat. Sane non niſi ruboris materia eſt, ſupra modum prædicari. Quod ſi Sactorum meorum attenta lectione frontem corrugaſti, eandem novi argumenti jucunda lectione explica. Hujus, inquam, Argonautici, quod amicorum precibus & imperio juſſus ſcripſi. Hic magis Poëtam, hoc eſt, minus veracem ſubinde deprehendes. Epigrammate tantam argenti vim, tamque opima ſpolia com-

complecti non fuit meæ opis, latius diffudi cum ipsa classe & opibus sermonem. *En quo discordia civem perduxit miserum.* Ex Poëta aliquando factus Theologus, iterum ex Theologo Poëta factus antiquo ludo includor, ex quo emancipari non possum per amicorum assiduas flagitationes, & insignem importunitatem. Nec tamen credas velim soli huic studio me deditum. Est hic vir quidam egregius Matthias Overbequius, quem Croesus aliquis aut Attalus hæredem scripserit oportet; apud hunc hebdomadalibus disputationibus Bellarminum & Gretserum membratim imo articulatim refecamus. Ego Orthodoxorum partes, alius quidam artium magister acutus satis disputator, Catholicos vulgo sic dictos defendit. Cum autem nuper disputatio incidisset de necessariis ad salutem, & ego contenderem ea omnia, ea perspicuitate, quæ sufficeret, ex scripturis solis crui posse, alter negaret, dixi calore disputationis abreptus, vel ex uno Evangelista, aut solis Epistolis Paulinis posse exsculpi totam Protestantium Confessionem. Quod cum auditoribus, qui sex aut septem adesse solent, mirum videretur, tentavi, num ex Evangelio Iohannis hoc possem, nec enim unquam ante exploraveram. Eo itaque semel perlecto, ad hæc Confessionis Evangelicæ capita hæc loca annotavi. Mitto ut legas, non quod tanti sit ista curiositas, verum ut intelligas non prorsus me sacrorum studiorum amorem deposuisse. Ad illud solummodo

adverte, mihi hic cum Lutheranis negotium esse. An apographum undequaque autographo respondeat nescio, nec enim otium fuit conferendi; redeat ad me ubi commodum videbitur.* Reperi ante pauculos dies inter scedas meas Epigramma hoc, quod rogatu fratris tui scripsi ante annos aliquot; tunc cum effigiem tuam iussisset æri incidi:

Quem tu Leida prius, Synodus mox ipsa loquentem

Audit, hoc vultu vivit Episcopus.

Vivit, & externis pandens sua lumina Gallis,

Exoptat patriæ tempora blanda sua.

Tempora dant pretium, rapiunt quoque tempora doctis,

Ludit & in magnis fors malefana viris.

Scilicet, ut Batavis pietas securior esset,

Exul abit, pietas quo duce tuta stetit,

Sed neque jam doctas audis mala Patria voces,

Nec fastiditi nominis ossa feres.

Forte jam convenientius fuerit dicere, *Nec, nisi facta viro mitior, ossa feres.* Vale & collegas tuos saluta. 5 Non. Feb. 1629.

109.

ADRIANO BLYENBURGIO.

Amplissime, præstantissimeque vir,
 Postridie ejus diei, quo obvium te Leidæ habui, adii diversorium tuum, uti promiseram, sed jam matutinus me præverteras, & Hagam discesseras. Dolui ereptam tui mihi occasionem optimam officiosius te salutandi, simulque agendi gratias pro munere tuo, quo
 Musas

Musas meas solatus es. Cum primum accipissem, incescit me ingens pudor, videbarque jam venales versus extrusisse, & lucelli spe poëta factus. Displicui itaque mihi, & displicuit, ut verum fatear, illa ipsa tua largitio; ultrò carmen istud tibi promiseram, ultrò exolvere promissum. Et debebatur eruditioni tuæ ac humanitati illud officium. Nundinari, mercari, instituti mei non fuit. Solum affectum meum studiaque tibi probare volui; aliter si statuas, falleris, & candido huic pectori injuriam feceris: Verum cum & te non minus candidum, quam benignum esse credam, hæc omnia in meliorem partem interpretor; nec istud tuum honorarium Musis meis debitum dicam, sed gratuiti tui erga me amoris pignus & arrham. Ex eo tempore iisdem ferè furiis correptus plura scripsi. Hymnum vides, quo Christi Servatoris nostri laudes & encomia exequor, eum, ubi per otium licuerit, perlege. Offendes fortè, quod animum pietatis studiosum afficiat, quod à mundi curis avocet, & coelestium meditatione recreet. Addo Argo Batavam, alterius argumenti poëmation, quo celebrem istam rapinam canto, & exutam auro argentoque Colchida. Ita seria ludicris misceo, & desultorius à sacris ad profana rapior. Scis leve esse poëtis ingenium, nec uni argumento affixum, ubique quod carpant, aut laudent, inveniunt. Vale vir amplissime. Lugd. Bat. prid, Cal. Mart. 1629.

HUGONI GROTIO.

VENIT ad te , Clarissime Groti , Hymnus meus in Christum , cujus in nuperis meis ad te literis mentionem feceram. Dum enim domi modo ad meam, modo ad tot præstantissimorum virorum , & tuam quam maximè sortem ingemisco , solatia communis miseriæ à Deo, à Christo , ac virtutibus Christianis & vitæ æternæ meditationibus peto , quæ ut altius animo infideant, conor vinctis verbis proferre ; ita fit, ut quæ lecta vel audita prætervolant, diutius animo obversentur , dum metro aptantur & carminis legibus. Non ignoras mecum , quam non æquè facilis sit labor poëtis in sacris ac profanis occupari ; cum hic inter tot deorum & dearum nomina luxuriari possit vatis oratio , illic astrictus magis spiritus intra rerum majestatem sanctitatemque coërceatur, & teneiorem sensum verborum ambitu intexere pertimescat. Quod tamen faciendum interdum nobis fuit, ut carmen scripsisse videremur. Illud cavi sedulo , ne quid dicerem (nec ut dicerem necesse erat) quod corrugare queat Vaticani præsidem, aut partes saperet. ἀμφιβολία [*ambigua*] non erant hujus loci. Et neuter est Apollo, neque conveniens erat eum, qui Christo accinit, æternæ pacis datori , litigiosa sectari , vel inter Christianos dissona loqui. Utinam ab A.T. impetrare possim, ut de via ac modo cogitet , quo
Lili-

Liligero Principi exhiberi possit libellus noster: debebatur illi, qui de Christi nomine nomen Christianissimi trahit. Exemplar illi inscriptum ex lineis aureis cognosces. Tuum ex præfixo Epigrammate. An gratiis an ingratiis eum exceptura sit aula non moror. Satis fuerit inglorio scriptori regiis titulis superbivisse. Vale vir amplissime, & qui nuper immoderatus laudasti inconditam illam Poëmatum meorum farraginem, de hoc male nato foetu benigne judica. mense Mart. 1629.

III.

C A S P A R I B A R L Æ O,
H. G R O T I V S.

Longæ moræ intervenerunt, Barlæ clarissime, inter id tempus, quo de Natali Dominico Carmen ad me destinasti, & id, quo illud ipsum tuo iudicio diu à me quæsitum tandem ad manus meas pervenit; sed tamen id commode accidit, quod receptum sit à me eo tempore, cuius honori consecratum est, ita ut nunc demum à te scriptum & in ipso articulo missum videri possit. Legi ego. Feci ut traderetur maximo Cardinali, cuius jam tanta etiam Romæ est auctoritas, ut etiam fratrem fecerit Cardinalem. Legisse & eum relatum mihi est, & suscepisse tradendum Christianissimo Regi, quod nomen cum in Regibus Galliæ tralatitium sit, huic Regi *ὅτι τὸν ἑὸν ἀρετῶν ἀρθρασίαν* [ob morum integritatem] suo jure debetur. An futurum sit, ut is honos habeatur optimo carmini, quem & ego optem,

& ipsum meretur, haud facile dixero. Illum certe fructum tulisti, quod quicunque hic rerum talium gustum habent aliquem, Rigaltius, Puteani, & ipse Bignonus, de hoc opere ita ut par est judicant, argumenti magnitudinem & ingenio & arte impletam. Ego vero, qui, ut scis, illa studia præ cæteris colui interdum, amavi semper, quo putas gaudio, quo affectu legi Claudiani spiritus & vibrantes sententias, non illas per tormenta quæsitæ, sed sub manum sponte nascentes, translatas ad usus meliores? Pro hoc dono quid tibi precer, nisi ut remunerator sit ille, quem canis, & illum sanctissimum Christianis diem sæpè videas, sæpè celebres, eorum rerum tuarum statu, qui novam tibi perpetuo grates Deo canendi materiam suppeditet. Vale vir doctissime. 6 Dec. 1629.

112.

CONSTANTINO HUGENIO.

CHarras meas Venetas recepi, clarissime Hugeni, & illis chariores lepidissimas tuas literas. In quibus à Codice & Digestis depulsus ad Novellas & Extravag. te recipis. Ergo jam tibi Iureconsultus videor, cui cum Flacco exclamandum verius:

— *Dispercam si,**Aut valeo stare aut novi civilia iura.*

Quo fato ego Codicem & Digesta & paragraphos citaverim, narraui Brosterhuysio, cui placuit meum *χῆμα*. [*habitus.*] Offendi forte cum mihi

mihi scribendum ad A. T. esset, in mensa, The-
 ses de Vsupapionibus & Commodato, in quibus
 cum obiter viderem quædam literarum mearum
 argumento *ὁμαλῶν* [cognata] & annotatos in
 margine juris vestri textus, inde quædam tran-
 scripsi. Codicem & Digesta non inspexi, tan-
 tum abest ut rerum istarum mihi scientiam ar-
 rogem: quod moneo, ne fortè apud amicos
 laudibus meis, heu nullis, laciniam attexas inde-
 bitam. Nunc Argonauticum meum mitto, car-
 men non elaboratum, sed præ gaudio fufum.
 Non potui circa tantas opes occupatus carmi-
 num esse parcus. Ignosce, si tum multa scribenti
 exarescat vena, & subsidat, nimium tumultuan-
 ti, cothurnus. Vti epilepticorum paroxysmi
 alii aliis acriores sunt, etiam poetarum non par
 semper est rabies, & languet tandem furor ni-
 mium insanientibus. Lunaticis sua sunt sidera,
 à quibus plus minusve afficiuntur, & vates suas
 amant tempestivitates, ac dilucida intervalla.
 Sed quam rectè de Hymno meo judicasti. Flac-
 cesco alicubi, nec ubique, licet grandia professus,
 pro rerum maiestate assurgo, præcipuè ubi de
 Christi æternitate ac divinis attributis sermo
 est. Accidit hic mihi, quod Isidoro Patri, qui
 cum Vnitatem cogitaret, se à Trinitate; cum
 Trinitatem ab Vnitate circumfundi dicebat.
 Nòctuæ sumus, & cœcutimus ad tanti splendo-
 ris intuitum tenebriones; & sensi, quam non fa-
 cile sit tractare sacra, quorum maiestas poeta-
 rum phaleras, & cincinnos, & fabulosas narra-
 S 5 tiones

tionem fastidit. Et volui alicubi minus esse poetam, ut, qui placebant meditati, sensus sacros exprimerem apertius. In Argonautico ea potissimum attingi, quæ omnium sermonibus circumferri solent, de Regis nimirum Hispaniarum potentia, opum vi, expeditionis in Indos scopo & commodis. Ultimum hoc officium patriæ & Heroi de patria bene merito præstiti. Iam alius lampada hanc trado, & fatiscentem equum solvo, ne

Peccet ad extremum ridendus & ilia ducat.

Si verum erit, quod Platonici dicunt, post magni illius anni revolutionem iterum versus scribam:

Alter erit tum Tiphys, & altera quæ vehet Argo

Delictos heroas, erunt etiam altera bella.

Atque iterum Heyniades dices mittetur ad Indos,

Et Batavam in Batavis iterum meditabimur Argo.

Vale vir amplissime cum Creusa tua & Ascanio.
Martii Cal. 1629.

113.

CORNELIO VANDER MYLE.

Fasciculum chartarum Italicarum, quem Molini primum, mox tuo beneficio accepimus, explicui. Dicam sententiam μάλα λακωνικῶς, [admodum breviloquio,] vidi, legi, probavi. Bonifacii epigrammata ob nativam facilitatem placent. Nec minus me affecit Boldoni epistola, ob eruditos sales & acumina, quibus hæredipetas greges, quos atratos vocat, pungit. Clarius, opinor, locutus fuisset, si Loyolitas nominasset.

nasset. Sed metuit ἐλκεσιπέπλος. [*longum syntma trahentes.*] Odam ad Cassianum de victa Rupella magni facio, ob dictionis majestatem, sed majoris Pindaricum illud carmen Baptistæ. At meminerit iste vir, quisquis est, Horatianum istius :

Pindarum quisquis, &c.

Apographum Epistolæ magni Senatoris legi, videtur Romam missurus Hymnum meum. Non improbo consilium, neque enim quicquam habet quod offendere possit Petri successorem, licet ut illi impensè placere studeam, causæ nihil habeam. Iam antè paucos dies ab eodem Senatore plenas officiorum & humanitatis literas acceperam, quibus pro missis mihi carminibus gratias agit. Vbi rescribendi occasionem, vel levissimam nactus fuero, officio non deero. Filium tuum, ubi commodum fuerit mitte. In hoc omni studio incumbam, ut moribus familia tua dignis & honestissimis disciplinis imbuatur. his tamen monitis ipsum præstrue, ut cum pietate reverentiam præceptoribus debitam jungat, cum diligentia modestiam : ne sit πολύφιλος, [*multorum amicus,*] aut nocturnus à cœna deambulator. Reliqua nostrarum erunt partium. Vale. Maji 1. Anno 1629.

114.

ARNOLDO BUCHELIO.

SÆpius cogitanti mihi, Bucheli doctissime, quodnam maximè efficax esset adversus fortunæ iniquitatem solatium, expertus didici, efficacius

cacius nullum esse, si providentiam divinam excipias, quam quod à studiis & amicorum alloquiis petitur. Quoties enim per saluberrima philosophiæ præcepta animum circumfero, fortunæ minus irascor, ut quæ eo me loco posuerit,

*Despicere unde queam cunctos, passimque videre
Errare atque viam palantis ducere vitæ.*

Mox, ubi per amoenissima Musarum vireta oberrò, bene mecum agi opinor, ut qui inter Deorum ac Dearum ministeria, quibus poetæ gaudemus, beatissimam vitam agam. Accedunt his amicorum vota, & tua præsertim, quibus non minus reficior, quam post negatos diu imbres irriguo humore recreatur tellus, aut post brumæ inclementiam verno aëre mortalium genus. Non exaggerabo conquistis sermonibus humanitatem tuam. illud candide profiteor, ab alloquio tuo literisque animum mihi reddi, & veluti reviviscere languescentem spiritum. Quantum enim illud est, emeruisse gratiam hominis nullo meo merito provocati; quantum illud, tua commendatione magnorum virorum amicitiam lucrari potuisse; quam illud omnium maximum, inter eos à te haberi, quos paterne diligis & sollicite amas. Desunt verba, quibus exprimam, quanti hæc faciam. Vtinam in seculum perennares, mi Bucheli, optarem longius vivere, ut te longius fruam, necnon literulis tuis, non ab effeta, sed viridi senecta profectis. Videris mihi in epistolis tuis juvenescere, & primæ

mæ ætatis robur recolligere , adeo nervosa est & plena succi oratio , nec tamen turgida , sed simplex absque fūco , docta sine affectatione. Diebus canicularibus, si rerum humanarum arbitri fieri, vos invisere decrevi , est Ultrajecti & civium bonorum & hominum jucundorum meique amantium major, quam hic copia. inter illos tamen , qui cum libentius sum , præter te, neminem habeo. De studiis meis si quæras, expecto ut luculentum egregiæ commentationis argumentum nobis suppeditet Princeps Auriacus. Si urbem , quam votis tenet , expugnaverit, non indictus abibit. Interea philosophicum quid molior, refutationem nempe Sexti Empirici veteris philosophi , qui Scepticorum sententiam (erant illi à Dogmaticis & Academicis distincti) erudito ac peracuto libello propugnavit. Verum privatæ lectiones, ut quæ, *πρὸς ἀλφίτα* [*ad victum*] faciunt , & versificandi insania, non permittunt ut diu istis meditationibus inhæream. ubi aliquando prodierit , compotem te faciam hujus quoque mei laboris. videbis alium philosophis , alium poëtis esse characterem. Vale Bucheli doctissime , & ut diu valeas , cura. Lugd. Bat. 16 Maji. 1629.

II 5.

IOHANNI BODÆO à STAPEL.

M Iratus fui altum tuum & pertinax silentium. Iam apud animum meum statuebam ,

bam, te ab Hippocratis secta ad Harpocratem
 aut silentarios Pythagoræos deflexisse. Tandem
 te vis magnetica commovit, non ut in Arcton
 aut Septentrionem, sed ad Barlæum tuum respi-
 ceres. Ac primum quidem gratulor mihi, quod
 ex profundo isto amoris nostri veterno evigila-
 veris. Inde, quod egregiarum te rerum studio,
 inter quas est *ἑλκυστικὴ* illa *δυνάμις* [*vis attracti-
 va*] teneri te videam. Quæ ego aliquando ad
 magneticam doctrinam & Electrica annotavi,
 ex Gilberto illo Anglo pleraque transcripta
 erant. Illud potissimum miratus fui, aquæ etiam
 & vitro viliori, uti & crystallo, laccæ, arsenico
 inesse vim illam attracticem; addam, adamanti,
 sapphiro, carbunculo, amethysto; quæ ipsa
 non festucas modo alliciunt, & paleas, sed me-
 tallâ omnia, (nota) ligna, folia, terras, aquam &
 oleum: ut falsum sit, succinum solas paleas &
 ramenta trahere. Interim hoc certum, magne-
 tem solam ferrum allicere. Hoc quoque observa,
 electrum non trahere per flammam: magnetem
 trahere, non trahi à magnete ferrum candens;
 magnetem dare ferro majorem vim quam in se
 habet, excitando, ut opinor, vires ferri: non qua-
 vis sui parte æquè potenter trahere, sed fortissi-
 mē in polis; quæ diversitas partium in electricis
 non observatur: contrarios polos contrarios
 allicere comperies, similes similes fugare. Ma-
 gnetem quoque trahere comperimus per cor-
 pora densissima, electrica verò vel tenuissimo
 corpore interposito non trahere. Sed longum
 foret

foret singula annotare , & tantarum *causas evol-
vere rerum*. Ipsum te Gilbertum præstat legere ,
& propius expendere. Hunc faxo habeas post
14 dies, nec hunc solum, sed una me. Vale. 24
Maji 1629.

116.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

IAmpridem ad te transvolassent literæ meæ ,
animi affectusque in te mei indices , Hae-
strechti Nobilissime. Sed quo eas mitterem
nesciebam , cum incertis te sedibus vagari , &
jam Onsenortii , jam Brédæ , jam Bruxellis esse
intellexissem. nec dubitabam , quin subitus &
inopinatus amicorum tuorum casus , quos jam
arma undique circumsonant, teangeret ; si mo-
do in heroicam tuam mentem cadere potest
perturbatio. Didicisti fortunæ mala consilio
superare , nec irasceris illi ea molienti , quæ per
prudentiam evitare non potes. Nostri urbem
illam hætenus dolo, virtute, fato invictam, jam
votis tenent, & de cujus expugnatione olim de-
speravimus , eam intra paucos menses deditam
iri , non optare sed sperare audent. Nempe ,
quicquid sibi imperat animus magnus , impe-
trat. Ego animi pendeo , & dum Principis no-
stri molimina , ac magnanimitatem : ab altera
parte urbis istius ingens momentum & robur
perpendo , spemque metumque inter dubius
nec desperare de successu , nec eundem mihi
polliceri audeo. Non desinam interim patriæ
meæ ,

meæ, uti par est, benè ominari. Vidi ego literas multorum, etiam Vander-Burchii, quibus scribitur obsessos pulveris nitrati inopia & pravitare laborare. Verum non arbitror tantum incuriam cadere posse in gubernatorem tam providum. Video te aliter statuere. De rebus Ducis Cliviæ nolim te sollicitum esse, nec quicquam ultra movere. Nec enim ferunt res amici tui, ut, si vel maxime ille velit, locum mutet, & in illos tractus bellis incursionibusque hostilibus opportunos se cum imbelli turba conferat. Carmen illud scripsit non alio fine, nisi ut tibi morem gereret; & sentit profectò se in Principum laudes nescio quo gloriæ æstro ultro rapi, ut illo fulgore circumfusus, micet in tenebris. Sed quam vereor, ne illic sint qui Principi insusurrent,

Hic niger est, hunc tu Romane caveto.

De ejus adventu ad nos aliquid inaudivi. Tu amicorum tuorum necessitatibus totus vacas, Barlæi si per ocium meminisse dignaberis, maximi beneficii loco putabit. Quid si dieculam unam alteramve Couckerkanis largiaris? quin tibi loqui desiderent, & de amicorum statu propius edoceri, nullus dubiro. Hoc si illi impetnaverint, mihi partem solidi diei non invidebis. Gallus & Britannus novo federe coierunt. Arma jam in Hugonottos & Roanium movere dicitur. In Germania de pace consultant Cimber & Cæsar. Illius vox est,

Nulla salus bello, pacem te poscimus omnes.

Vale vir charissime, & literas tuas fac videam sæpe.

sæpe. Hac re gratius mihi nihil accidere potest. 27 Maji, 1629.

117.

R O C H O H O N E R D O.

NOn ita pridem, Amplissime Honerde, raptas Occidentis opes, & magnifica Belgarum spolia carmine cecini. Iam tu funestum illud & celebre juxta mortis spoliū, manes inquam Palatini Principis, justo poëmate ploras. Ita tibi indignatio & mœror, mihi publici gaudii voces verſum fecere. Nec alienum hoc ab indole poëtarum, polypi inſtar ejus ſcopuli colores induere, cui ſemel adhæreſcere cœperunt. Nempe cum Medea inſaniunt, Niobe plorant, Democrito rident, in adverſis threnos & leſſos, in ſecundis Epinicia & Hymnos ſcribunt. Me verò ita affecit Palatinus tuus lachrymans, ut ad tot malorum recordationem ſenſerim mihi mota τὰ σπλάγχνα ἐλέγς. [*viſcera miſericordiæ.*] adeò ad movendos affectus in eo conſpirant res & oratio. Nescio, an carminis genium, an ſententiarum gravitatem & pondus, an rerum ubertatem magis mirari debeam. Non debebas (da veniam verbo) publico invidere maſculum hoc carmen, & Proſopopejam regis patheticam prorſus, qui Regis filiam jam antè in orcheſtram deduxiſti. Utrobique tragicum argumentum ſortitus, grandia, triſtia, pari elocutione effers. Quam poëtice ordiris,

Nil major arentes oculos, &c.

T

quam

quam eodem genio pergis :

Testor communes tecum Germania casus ,
quam illic cothurnatus es :

Accipit Hercyniæ motum latus, accipit ipse

Caspiacis vicinus aquis, Istrumque bibentes.

Crede , hæc ad palatum meum sunt. uti & reliqua omnia. Illud quantivis est in fine :

Si Nerea , &c.

Breviter, ad legem magni poetarum præceptoris,

Nec primo medium medio non discrepat unum.

Gratias A. T. ago maximas , quod ad hæc tua sacra me admiseris , nec communium studiorum egregio fructu me privaveris. Ne verò in me quoque candorem desideres, mitto etiam lachrymas meas , quas non ad Bavari , sed Bavaræ tumulum nuper effudi. Vbi ad nos redierit filius tuus , remitte. Nec enim aliud mihi exemplar suppetit. Vale vir ampliss. & doctiss. Lugd. Bat.
16 Jun. 1629.

118.

IOHANNI ISACIO PONTANO.

I Amdudum apud nos percrebuit fama historiarum tuarum Danicæ Pontane doctissime , quæ summa doctorum omnium expectatione jam carceres mordere fertur. Ab eruditione & industria tua nil nisi exactum ac elaboratum nobis promittimus. Ego aliorum iudiciis, ubi illa prodierit , subscribam , nec enim in isto studiorum genere quod vastæ ac diffusæ est lectionis judicare audentius præsumam. Quod versiculos meos

meos postulas, facis quidem hoc ex more seculi, verum tam celebri scriptori minorum gentium applausibus minimè opus fuerit. Ne tamen videar ineundæ tecum amicitiaë occasiones optimas neglexisse, aut utilissimos rei literariæ labores debito encomio fraudasse, mitto disticha aliquot. In Historiam tuam, quæ si in fronte libri collocari minus decorum putabis, per me licet in finem rejicias, vel post ipsam πὸ τέλος.

[*finis.*] Laudum tuarum ἀκρωτήρια [*fastigia*] solummodo attigi, quas si pensiculatus tractare aggressus fuisset, non Epigramma, sed Poëma-
tion exivisset. Quod si hoc officio, quod humanitati, doctrinæ, ac probitati tuæ debui, consecutus fuero, ut in eorum me censu habeas, qui te ob præclara literarum monumenta quam maximè amant, præcium operæ me fecisse arbitror, & amici talis accessionem in lucro deputabo. Pro munusculis tuis chartaceis gratias ago maximas. Mitterem, quem nuper edidi Hymnum in Christum, uti & Argo Batavam, nisi hæc jam missa ad te scirem, à doctissimo viro D. Stephano, communi nostrum amico. Vale & collegas saluta. Cal. Iul. 1629.

119.

IOHANNI CABELIAVIO.

Non est, quod tam impotenter efflagites, doctissime Cabeliavi, uti in amicitiam meam recipiaris, qui scripta tua jam pridem, summo inter Europæos Regi probasti, & tam

T 2

augu-

augustis nominibus quotidie inclarescis. Certè hoc splendore circumfusus frustra lumen gloriamque expectaveris ab umbratico doctore. Non est mihi invidendum nomen. Inter umbras volitamus, & doctorum virtutes venerabundi suspicimus, cum longe citra eas stemus. Quare quæ in me immoderatus congeris præconia verècundè amolior. Nec minus tamen affectum tuum erga me propensissimum exosculor, quem adèd prolixè in tuis literis testaris. Amicitiam vero meam tanti dum facis, prior amicus esse incipis, & beneficium qui petis, majus præstas. Vexat amantes ἀμελυνπία, [*visus informitas*,] & exaggerare vel levissima solent, quos affectus istiusmodi semel occupavit. Mihi candor, probitas & eruditio Cabeliavii non ita pridem nota: Singula illud mereantur, quod tam efflictim postulas. Munuscula chartacea omni mihi auro chariora sunt, alterum, quia tuum est, alterum quia ejus viri, quem ob singulares virtutes tacita animi veneratione semper colui. In Epistolis tuis placet facilitas, & minimè affectata dictio. Nec enim ad palatum meum est, quicquid magno nisu egeri solet, præcipuè ubi loquendum familiariter. Turgidum illud & ventosum dicendi genus libens relinquo iis, qui hordeo pasci amant, aut fabis. Quæris de Farnabio. Vixit is Londini in Anglia, ubi honestis artibus ac disciplinis nobilium procerumque liberos imbuit, magno rei familiaris compendio. Ni fallor, desit vivere & scribere. Carmen illud meum ad Dyc-
kium

kium ut describam, à me impetrare non possum, non quod in tui gratiam nolim, sed quia cram-
ben bis coctam odi. Reperies illud in libris poë-
matum meorum, quæ superiore anno edidi. Pe-
tro Heynio sat à me datum. Lætitiæ argumenta
avidius arripi solent, quam tristitiæ. præficæ
officium alii præstent. Mitto exemplar Argo-
nautici mei. Quid si alterum in Sueciam abeat
ad Oxensternium. Non possunt non hujus argu-
menti plura placere iis, qui Hispano vapulanti
favent. Lugd. Bat. 20 August. 1629.

120.

R O C H O H O N E R D O.

T Ragoediam tuam legi & relegi, Honerde
amplissime. nec enim una lectione animum
explere potui. Quid dicam? à Thamara tua
tantum illa abit, quantum à femina Legislator.
Stupui in sterili argumento facundiam tuam, &
in desertis Arabum rerum copiam. Avia Pieri-
dum peragras loca, nullius antè trita pede.
Ideoque gloriosius scribis, quo ab aliorum ve-
stigiis minus adjutus per ardua ac prærupta gra-
deris. An & hoc Phidiæ simulacrum premere
vis? & præstantissimi poëmatis fructu privare
spem seculi? Quibus rationibus te hortabor, ut
emancipes hunc industriæ tuæ & eruditionis te-
stem? Si Theologos audire vis, cave sub modio
occultes accensam Dei beneficio facem: si Po-
liticos, utique scis, non tibi te solum, sed & pa-
triæ & amicis natum: si Poëtas:

T 3

Volet

Volet hæc (tua tragœdia) sub luce videri.

Iudicis, argutum quæ non formidat acumen.

Non addam, honores summos divinis vatibus à versibus venire, cum hos ipsos per ætatem & prudentiam minus æstimare didiceris. Illud scio nulum convenientius à Senatore argumentum tractari potuisse, & apprimè Legislatorem in orchestram produci, à legum iudice ac interprete, Paucis ego versiculis in Nomoclasten tuum dixi, recens adhuc ab ejus lectione, & tragico spiritu turgidus. Gratiarum loco illos mitto. Nescio an prudenter faciam, quod & Venerem meam ἀναδυομένην [è mari emergentem] unà mittam. Festivius alicubi loquitur, quam decet audire Curiam. Sed respondit pro istiusmodi Carminum genere Aufonius ad Paulinum. Et scio candidius judicatu-
 ros, quos aura illa mitior & blandior afflavit. Cogor amicorum, precibus & imperiis Erotica tractare, qui pharetratum istum puerum odi quam maximè. Vale vir summe & familiarius. scribenti ignosce. Lugd. Bat. 4 Sept. 1629.

121.

CONSTANTINO HUGENIO.

S Equor applausu victorem Nobilissime Hugeni, & qua præit fortiter agendo Auriacus, fubeo pone Encomiastes. Victoriæ captæ Vefaliæ, summo rerum discrimine, nobis indulsit Deus Opt. Max. sed plane οὐκ ἔστι μηχανή. [ut è machina.] Errorum & negligentiam nostrorum in arcendo ad Isalam hoste, correxit major hostium

hostium error. Discimus utrique, neminem celerius opprimi, quam qui nihil timet, & parvis momentis in bello magnos casus intercedere. Epinicius hoc pari me credas celeritate scripsisse, qua Vesaliam cepimus. Nec patiebatur præceps gaudium, ut vel prolixius scriberem, vel elaboratius. Et quia vis, ne te privem eorum lectione, quæ scripturienti amico excidunt, audeo & hoc furentis animi opus iudicio tuo submittere. Habent tibicines suum *ἐνδοσιμος*, [*cantus exordium*,] quo præludere solent, & procemium suum Rhetores. Forte & hæc majoris triumphi, quem votis prosequimur, præludia erunt. Ita faxit exercituum Deus. Exemplaria hæc iis distribue, quos judicabis à patria, à studiis & me non plane averfos. Vale vir summe & Martios cantus Apollineis interstingue. Si non vacat, militibus da. Inservient chartæ infarciendis sclopetorum tubis. Lugd. Bat. 3 Sept. 1629.

122.

E I D E M.

Nobilissime Hugeni,
Vndique dum querulæ rumpunt arbusa cicadae.

Etiam mihi interstrependum fuit. Hylas est, quem canimus, & nulli non dictus Orestes. Quod si vel quam maxime filere voluissem, non potui tamen per amicorum juges & pene importunas *ἐνστάσεις*, [*contentiones*.] Qui enim an-

T 4

rehac

te hac ultro liberalis fui in deprædicandis heroum virtutibus, velut debito quodam me obstrinxisse videor, idem in posterum factitandi. Nec tamen illibenter feci id, quod feci, & publicis votis adjunxi non invitus benevoli in patriam animi testificationem. Iam septimanæ sunt tres & ultra, ex quo inter prælum & manus hæsit hic liber, maximè ob adversam valetudinem. Decreveram historica narratione persequi res gestas obsidionis istius, & jam pertexueram magnam historiæ meæ partem. Verum cum intellexissem summos viros, vel proprio motu, vel superiorum mandato manum huic operi admovisse, ego prudenter manum de tabulâ; veritus, ne idem mihi contingeret, quod Marfyæ apud Ovidium. Satiùs itaque putavi, si meo me pede metirer, & intra carminum officia starem. Præmisi Panegyricum, quem ex iis, quæ hic illic historiæ meæ insperseram, contexi. Sequitur carmen, in quo, præter alia prolixitas displicet. Nisi sufflaminassem furorem meum, altera parte majus evasisset. Utinam ab A. T. impetrare possem, ut Principi Auriaco exemplar à me offerre velit. Nulli inscribere præter morem videbatur, alteri præterquam Principi nefas. Ego in maximis tuis erga me meritis hoc reponam. Iam Musas omnes, & Apollinem cum toto Helicone valere jubeo. Furori bellico finem si non imponet Sylvaducis, imponet saltem infantiæ meæ. Pergat Princeps Martem laceessere, ego Phoebo posthac gravis non ero, & per me

me licebit illi, vel in Patara, vel in Claro, vel in Tenedo maneat, unde poëtarum votis evocari solet. Vale Hugeni doctissime, &, quod fecisti hætenus, de studiis meis benignè judica.

123.

ARNOLDO BUCHELIO.

IAmpridem desiderium tuum explevissem, Reverende Bucheli, & ea, quæ in Sylvam Ducis lusi, transmissem, si per valetudinem primum, mox per typographorum lentas operas licuisset. Iam circa Calendas Octobris absolveram poëma meum, verum afflictiore cum essem corporis statu, describendi laborem coactus fui ad hebdomadas aliquot differre. Quicquid sit, non puto damnum esse in mora. Ex re fuit patriæ Sylvam Ducis citò vinci, non cani. In victoriæ celeritate momentum ingens agnoscimus, in vatum suffragationibus applausibusque nullum. Mirantur plures, cur tardius prodeam, qui argumenta publici gaudii antehac solebam occupare. Præter causas tarditatis, quas dixi, accedunt & aliæ, à ratione & prudentia profectæ. Videbam undique officinas repleri Triumphis, Epigrammatibus, Hymnis, hunc latine, illum Belgice vincta verba conari. Quare in tanta scribentium turba satius putavi, illi non misceri, ut serus actor theatri applausum solus referrem. Quid dico applausum? fortè exhibendus doctissimo hoc seculo, cui præter papavere & sesamo sparsum, nihil pla-

T 5

cer.

cet. Nolui tamen meis partibus deesse. Et si omnibus non satisfecero, æquioribus tamen studium meum, & in rempublicam affectum facile probavero, nec minus tibi, cui placuisse reliquorum vel gratiæ vel invidiæ præfero. Vale. 12 Nov. 1629.

124.

DOMINICO MOLINO.

Felicissimus hic Reipubl. nostræ illuxit annus, Illustrissime Moline, qui post raptas Occidentis opes duas insuper urbes validissimas imperio nostro adjecit, quarum altera Rheno, altera Mosæ jura dabat. Illam laudabili strata-gemate, hanc, cruento Marte & stupenda circumvallatione cepimus. Non dubito, quin his Federatorum successibus applaudant gentes sociæ Gallus, Anglus, Venetus, quorum omnium interest Austriacorum potentiam frangi, & magnum illum Asiæ Africæque dominatorem intra mediocritatem stare. Nam quod de communi hominum sorte pronunciavit Comicus, etiam de regibus verum esse arbitror. Prout res dant sese, ita magni atque humiles sumus. Si vetera expendere libeat, victricis Hispaniæ insolentiam experta est Resp. vestra, experti sumus & nos. Iam verò Regis victi fractique modestiam experimur. Dum turbato militiæ suæ in Belgio statu per inducias nos tentat. Hæc an expediant nobis illi judicent,

Queis populi commissi & tanta negotia curæ.

In.

In arcana imperium non penetramus poetæ,
 & quibus consiliis fulcienda sint regna ignora-
 mus, fortè eruditâ ignorantia, quæ sicuti lau-
 dem nullam ita nec periculum nobis creabit.
 Pergo itaque more meo versificator esse, & poë-
 tarum jure de summo Duce sententiam dicere,
 quem libertatis nostræ vindicem & assertorem
 impresentiarum agnoscimus. Tu Ill. Moline, qua
 humanitate & benevolentia antehac commen-
 tationes meas legere dignatus es, etiam has le-
 ge, Sylvam carminum scripsi, circa Sylvam
 occupatus. Vale vir summe, & dum victoriæ
 nostræ, etiam ejus præconi fave. 20 Dec. 1629.

125.

IACOBO VANDER STRATEN.

IN iis quæ de Induciarum ac belli studiis dis-
 seris, facile me suffragantem habebis, Strate-
 ne doctissime. Nec enim mihi aut Mavors pa-
 ter, aut mater Bellona. Alio mihi *luto finxit*
præcordia Titan. Non æs mihi *circa pectus triplex*,
 nec animus in mutuas lamenas facilis. Pacem
 præfero vel Inducias. Sed an has semper expe-
 dire putas? (jam enim, ne nihil dicam aut idem
 tecum, libet tibi contradicere) Non arbitror.
 Politicorum voces sunt: Expendendum cum
 quo, quo tempore, quibusque occasionibus pa-
 cem ineas: an quia fractum se videt hostis, an
 quia magis nocendi oportunitatem captat. Fre-
 quentius conventionum pacisque simulatio cre-
 dulis, quam arma nocuerint. An non per indu-
 cias

cias hosti spatium datur recolligendi vires suas, quibus postea fortius te feriat? An non per inducias ignava nobis current tempora, nec pace læta, nec bellis illustria? Languabit disciplina militaris, negligetur fida urbium tutela, subibit segnities Principibus, ducibusque, qui bellicis curis expediti, turpibus se dedere solent & luxu diffluere. Ita Satyricus:

*Nunc perimunt longæ pacis mala, sævior armis
Luxuria incubuit, victuque ulciscitur orbem.*

Quin & cautiores erimus sub sago, quam sub togâ. Cogita quid de non ineunda cum Carthaginensibus pace suaserit Nasica. Bellis civilibus periit, & ubi pacem sensit, sua mole corruit Roma, quam nec finitimus Marsus valuit perdere, nec infidelis Allobrox. Forte & idem nobis eveniet, & ubi externi hostis metus decesserit, privatis dissidiis commitemur. Illorum studia nosti, qui sacris præsident, quantis animorum motibus collidi soleant. Ubi sacerimæ vindictæ spatium datur ac tempus? Quid, quod utile semper judicarint belli proceres, successus urgere, ac victoria benè uti posse. Illud insuper considerandum, an non à Cæsare expectandum bellum, & per Germaniæ latus confodiendi simus. An non exulis Palatini habenda ratio, quem alia ratione in integrum restitui non posse prudentiores autumant, quam fractis Austriacorum viribus. Etiam consulendum sociis regibus, Gallo & Sueco, qui bellis Austriacorum impliciti nobiscum vires potentissimæ domus

mus alterent felicius, quam sine nobis. Atque his quidem, similibusque rationibus subnixos puto, qui loricam præferunt togæ, Solem umbræ, negotium otio. Quæ quanquam probabiliter disputari soleant, ego tamen, qua sum animi facilitate, pacata tempora longè præferam turbatis, & togatum principem paludato. Scio utique bella & justè suscipienda esse & finienda. Armis nos pressit hæcenus Hispanus, res suas se repetere venditans. Eo ab armis cessante, non video, quæ bello prætexi possit à nobis causa. Prudentiæ est victoriæ suæ modum ponere, & nimia bellaturiendi libidine sæpè partis exciditur. Principis est fortunam reverenter habere, quæ in bellis procacissime ludit, & momento vultum mutat. Nec si prælio victus est Hispanus, aut binis urbibus exutus, bello victus est. Quin sæpè fractis rebus violentior est in hoste virtus, & fortitudinem acuit desperatio. Accedit & hoc, ærarii inopia laborare Rempubl. & annuis exactionibus sollicitari privatorum loculos. Continuis bellis vastari urbes, agros, prædia, omniumque malorum sentinam in humanum genus effundi. Quibus argumentis pugnant, quibus Induciæ aut pacis nomen placeat. At non nostrum inter nos tantas &c. Ego spectator omnium esse malo, quam actor. Principum consilia scrutari nec studeo, nec anxie inquirō. Alia pietas, alia utilitas publica ac privata suaserint. Hæc ad tuas respondere volui. Quæ in Sylvam Ducis utroque stylo scripsi mitto.

to. Lege per otium. Nec enim tam illustre argumentum silentio à me præteriri fas fuit. Vale. 21 Decemb. 1629.

126.

CONSTANTINO HUGENIO.

QUod Virgilio apud Augustum Cæsarem fuit Asinius Pollio, Ausonio apud Theodosium Imperatorem Paulinus, Martiali apud Domitianum Priscus, id tu apud Auriacum mihi es, humanissime Hugeni. Illi nempe summis poetis summorum Imperatorum gratiam intravere, tu homini indigno Invictissimum Principem magis magisque conciliare pergis, & eodem facto non minus tuas, quam Principis laudatissimi virtutes illustras. Et nescio, an majus sit præmiis dignas judicare literas an præmia iisdem conferre. Illud certum est, posterius hoc priori deberi. Quamobrem quas gratias me agere necesse est, utrique agam, alteri ut auctori, alteri ut datori. In hoc liberalitatem eximiam, in illo singularem studiorum amorem exosculor. Ferunt Poëtæ Mercurium animas ex inferis reducere. At citrà fabulam tu is es, qui me ad tartara jam pridem depressum ad Superos revocas. Et eorum favore, irradias, per quos stat, ne quid desiderent Musarum cultores. Aureum ramum ostendit Æneæ ad elysios campos proficiscenti Sibylla. Tu minimè fabulosum mittis, quo sensim ad eam beatitudinem vado, quæ verum in terris conspici facit. Sed quam illa sunt divini com-

commatis, quæ litteris tuis inspargis, cujus commoda faxo olim percipias : nisi quod illud temporis ἐπίρρημα [adverbium] spem tanti boni longiusculè differat. Utinam paulò explicatius locutus fuisses, quò gaudii causas altius in animum admittere potuisssem. Iam famelicis istis sum similis, qui imaginaria cœna stomachum deludunt. Si Principi salutaris aliqua vocula excidit, ἔξαυδά, μὴ κεῖθε νόω, ἵνα ἴδωμεν ἄμω. [eloquere & nil mente legas, ut uterque sciamus.] Si me scire non vis, pergam rogare uti occasionibus invigiles, quibus promoveri res meas posse putabis, Principum gratiam occupare oportet, me longiore mora torpescat. Utinam affulgent aliquando dies istæ, quo de Principe nostro dicere liceat, quod de Augusto cecinit Tityrus :

— Deus nobis hæc omnia fecit,
 Namque erit ille mihi semper Deus, illius usque
 Melpomene nostris implebit cantibus aures.
 Ille meis dici modulis, ut cernis, & ipsum
 Ludere quæ vellem calamo permisit agresti.

Vale Hugeni doctissime. 24 Dec. 1629.

127.

E I D E M.

ETiam te hisce naturæ sacris initiari oportet Nobilissime Hugeni, & cui omnis elegantiae capacem animum illa dedit, ignorare nefas est, quæ orbi nostro indulsit, πῦρ ἔχοντες,

Ἐ γαῖα, ἢ αἰθήρ ἢ πῦρ ὕψος. [*Ignis, aqua & terra, & qui terram amplectitur aër.*] Me aliquando mirum in modum cepit rerum istarum cupido. mox obrepente ignavia, languente novitatis studio neglexi supellectilem istam *πολυποίκιλον* [*multæ varietatis*] augere. Profectò non insuave est, contemplari in arcula varias rerum species, & compendio tenere universum. Ita fit, ut microcosmus homo aspeçtet domi microcosmum, & cui dominari in cetera datum, imperii sui opes manu libret, &, quo velit, transferat. Illud præcipuum est, horum contemplatione animos rapi in admirationem omnipotentiae, sapientiae ac bonitatis divinæ. Nihil enim vides, quod non, vel usu necessarium, vel opere mirandum, vel varietate stupendum sit. Nihil tam magnum, quod non ad erudiendos nos descendat, nihil tam parvum ac vile, quod non ad illustrandam gloriam summi numinis sese erigat. Mitto paucula, quæ è capsula mea selegi, ut aliquo velut *πρελούδιον*, [*prælude,*] ad aliorum investigationem incitarem igneum tuum & quidvis sciendi cupidum pectus. Monui Brosterhuysum, ut suam quoque symbolam conferre velit, ad illam, quam adornas naturæ officinam. Addidi nummulos aliquot veteres, omnes probos & genuinos, quibus Cæsarum heroïcas imagines exhiberi vides, ut horum intuitu in Barlæi tui absentis vultum subinde reflectaris. Reperti sunt nuper Voorburgi inter rudera. Vale vir amplissime, & quibus recre-

mentis

mentis sordibusque mihi carere perfacile est, fruere, Horum

Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.

Modo tui pergam amoris benevolentiaque compos esse. Vbi animus erit excutere Overbequii sacra, vacabit tibi totus. Remitto nummum illum ex sculpto fustum. Extorsit αὐτοψία [*inspectio*] confessionem viro isti hactenus hisce incredulo. Miratur tantos in hac arte progressus fecisse industriam humanam. Iterum vale.
25 Decemb. 1629.

128.

ARNOLDO BUCHELIO.

VTi literarum tuarum conspectu gaudebam, reverende Bucheli, ita fasciculi istius, quem tuis junxeras intuitu hærebam, velut attonitus. Nesciebam unde iste ad me, cujus iste esset character elegans, donec apertis literis viderem subscriptum nomen Schuurmanni, ejus nempe, cui soror illa, rari exempli virgo, contigit. Ergo dum alii res suas opibus augment, dum maria scindunt, Athon perfodiunt, tu mihi amicos lucraris, quorum quantum sic precium ex isto Comici discere est,

Οὐκ ἐστὶν ἑδὲν κτῆμα κάλλιον φίλος,

Φίλος ἔχων νόμιζε θεσαυρὸς ἔχειν.

Verè est amicus optima possessio,

Habens amicos, crede, thesauros habet.

Hac occasione versiculos aliquot fudi in gratiam doctissimæ virginis, ut literarum aliquid vicissim

V

cissim

cissim ab illa eliciam callidus fenerator. Et decentius est, istiusmodi officiis (uti & in amoribus) præveniri virgines, quam prævenire. Literas ad fratrem ejus una cum carmine apertas mitto, ut eas non nisi tuo calculo probatas, illi in manum tradas. Sed quam vos estis in exaggerandis encomiis meis hyperbolici. Cum amicis interdum literas tuas communicare soleo, istas non audeo, ob nimias laudes. Interim illud te nescire nolo; placuisse supra modum Hagæ Comitum viris summis doctissimisque ea quæ in Sylvam Ducis scripsimus. Principis primum liberalitatem, si non μεγαλοκρέπεια [*magnificentiam*] expertus fui. Mox ultrò honorarium mihi misit Curia Supremæ Senatûs. Postremo ipsi Ordines Generales. Princeps spem mihi non levem fecit primi qui vacabit Vicariatus, cujus penes ipsum erit donatio. Sed uti jura, ita & istius generis commoda, vigilantibus scripta sunt. Velim inquiras per occasionem, sine strepitu (ne hiantes corvos excitemus) num qui Ultrajecti sint, qui istiusmodi beneficiis gaudeant, licet ita eos animo comparatos sciam, ut in gratiam meam, gemo vel momento, quam cogent fata, citius, ex hac ærumnarum valle sit migraturus. Vale vir clarissime; 26 Decemb. 1629.

129.

GODESCHALCO à SCHUURMANS.

Libens, quam mittis, amicitiaë tesseram accipio Godeschalce doctissime. Et ne meis desim

fim partibus, hæc initi inter nos federis, obli-
 des literas remitto. Quanquam verear, ne talis
 non fim futurus amicus, qualem tu me fingis.
 Quos enim in me congeris laudum superlativos
 & invidendas voces, amolior verecundè, & tam
 longè ab iis absum, quam ab ipsa ambitione. Si
 in carmine videor affurgere, vereor ego, ne tur-
 gidus magis fim, quam grandis. Scis in ampul-
 las & sesquipedalia verba invehì artis poëticæ
 autorem judiciosissimum, & ab Arbitro per-
 stringi verborum tumorem & inanes sonos. Na-
 tivam dictionem & sua pulchritudine exsurgen-
 tem, uti in aliorum scriptis admiror, ita in meis
 desidero. Si à me dissentis, tuo aliorumque judi-
 ciis erigor nonnihil, cætera *αὐτῶνα Ἀγένης*.
 [*meo judicio damnatus.*] De me ac sorore tua
 quid sentiam, quanquam parum sit me dicere,
 illud dicam; non te minus tam erudita sorore,
 quam illam tam erudito fratre dignam esse.
 Carmen habes ejus virtutibus dicatum, in quo
 eam ex abrupto, *ἀνευ προοιμίου* [*absque proœmio*]
 alloquor, veluti factum à Cicerone, cum in Ca-
 tilinam diceret. De ejus ingenio, eruditione, stu-
 diisque stupenda antehac mihi retulit vir gra-
 vissimus D. Buchelius. Et vidi aliquando in stu-
 diosorum albis doctæ manus lineamenta. Etiam
 ejus in scriptis suis meminit disertissimus Cat-
 sius. Memini & ego, me aliquando in Scholis
 legisse Latonam peperisse gemellos, Apollinem
 & Dianam. Simili partu arbitror beatam fuisse
 genitricem tuam, quæ te ac sororem, doctissi-

mum par, luci dedit. Versus tuos Gallicos legi, hoc uno nomine mihi gratos, quod non sint Gallici. Admifces Belgicam gravitatem, & Gallicismum caves, dum rerum majestatem verbis adæquas, quod scriptoribus Gallicis ferè impossibile est, si Bartasium excipias. Nolim tamen hic multum judicio meo te stare, cum Gallicos lepores vix extremis labris gustaverim. Vale vir præstantissime, & ubi censum amicorum inire voles, affectu me inter primos, merito inter postremos loca. Sororem tuam, quam hætenus videre non licuit, plurima salute impartiri. Lugd. Bat. 31 Dec. 1629.

130.

HUGONI GROTI.

GAudeo, tandem post longas moras in manus tuas pervenisse Hymnum meum, & eò transmissum, quò eum destinaveram. Ea quæ læva cecinit, *Tarpeio quæ sedit culmine cornix*, parum moror. Felicius ille ad Augustum versus scripsit, cujus hoc est:

Sæpè sinistra cava prædixit ab ilice cornix.

Nota tibi est illa de Regibus regumque filiis querela, quam in epistolis suis toties iterat Vates Tejus arguto mixtus Aristophani. Illud operæ precium refero, quod Regum maximorum inscriptionibus versiculis meis lucis aliquid ac dignitatis fenerem. Illos imitor, qui ut melius vendant solent principum vultum vili metallo insculpere. Expectas ea, quæ in Sylvam Ducis scripsi.

scripsi. Sed dudum est, quod exemplar miserim ad fratrem, per quem post hac statui ad te curare ea, quæ curanda habebo. Ad eundem misi nuptias meas Peripateticas, in quibus universam Philosophiam novo more de moribus loquentem audies, idque suis vocibus. Non es, Groti humanissime, ex tristibus Diis, aut eorum numero, quibus utendum lactucis, aut mollibus malvis, ideoque audeo ad te hosce ingenii mei lusus mittere, ut eorum lectione mordaces tibi curas aliqua deliniam. Suave etiam est emeritis militibus arma tractare, & reficit capulares crepundiorum conspectus. Talia & has nuptias esse puta, quas non scripsi Curiis & Fabritiis, sed iis quibus mollius est jecur. Non possum à me impetrare, ut semper, & ubique gravis sim. Si non placuerit, ne lege, aut cum legeris, obliviscere, aut non oblitis, ignosce, ut Paulino scribit Burdegalenfis. Vale. 29 Dec. 1629.

131.

GUILIELMO BRASSERO.

T Raditæ mihi sunt literæ tuæ, amplissime vir, sed apertæ, cujus culpâ non facile dixerim. Quæris, an mea opera ab Amstelodamensibus desideretur. Ita passim audio, & constans hæc est fama inter eos, ad quos hæc res non pertinet. De me quicquàm decretum esse ex fide dignis auctoribus nondum intelligere potui. Scis humanum genus avidum valde esse auricularum. Foyent rumorem, tum qui benè mihi vo-
lunt,

lunt, tum qui malè. Illi, quia, nescio quo præjudicio, meliore me fortuna dignum putant; Hi, quia serio cavent, ne non semper miser sim. Quid ego? bene ago & lætor, reliquam summo Numini commissa volo. Quid sit futurum cras fugio quærere. Et uti magnas vanasque spes non alo, ita nec omnem abjicio prorsus. Nihil peto, nihil ambio, vero philosophantium more.

Interea, quo fata trahent, retrahentque sequemur.

Sum similis fundo, qui cum nullum habent possessorem, primi erit occupantis. Amicitiam nuper contraxisse videmur mutuum ignoti. Vbi denudò nos casusve Deusve junget, dexteram dabimus fidemque. Vale. 31 Dec. 1629.

132.

CONSTANTINO HUGENIO,

PEnè obstupui, cum legerem versiculos tuos, carminis mei interpretes. Qui nuper editi, autore Graphiario, mihi utcunque placuerant, lecta tua paraphrasi prorsus displicere cœperunt. aliter suës, aliter catuli olent. Ex pauculis illis filamentis tuis facile conjicere potui, quale totum ὅλον [contextus] futurum fuisset, si pertexuisses. quod ut fiat, petere non ausim, tum quod sciam gravioribus te & magis feriis distringi, tum quod indignus sim, cujus panno tam insignis superinducatur purpura. Vis, Hugeni humanissime, ut candidus impartiar, quæ per ocium mihi excidere solent. Ecce, iterum Andria aliquid apportat novi. Seria non mitto, sed ludicra

cra & festiva, nuptialia volo dicere, à quibus
 abesse debet ambitiosè tristis oratio. Non hic,
 ut elegantissimi Petronii verbis loquar, leges
 piratas cum catenis in littore stantes, non ty-
 rannos edicta scribentes quibus imperent filiis,
 ut patrum suorum capita præcidant, non flebile
 Iphigeniæ fatum, sed molles & festivas Philo-
 sophi allusiones, & allegoricos sensus. Rhetor-
 um præceptum est, de rebus gravibus graviter
 dicere, de humilibus humiliter. Non cuivis pedi-
 quivis quadrat calceus, nec cuivis argumento
 convenit circumductus & elaboratus sermo.
 Cum hæc scribere cœpi, cœpi ridere, & ridendo
 progressus in risus desii. In nuptiis grandia lo-
 qui velle plusquam ridiculum fuerit. Piscatores
 eam escam appendere solent hamo, quam scie-
 rint appetituros pisciculos. Plus laboris fuit de-
 scribere, quam scribere. Et licet non solem
 meis subscribere superbum illud *ex tempore*, apud
 te tamen ἀνιδδηλον [*sincerum*] amicum profite-
 ri audeo, extemporaneum hunc esse discursum,
 nec mirum, cum ossibus & nervis careat, nisi tu,
 Trebati, dissentis. Vale. 11 Febr. 1630.

133.

P E T R O C. H O O F T.

V Ersus tuos, Vir clarissime, quibus magno
 exercitus nostri Imperatori geminam vi-
 ctoriam gratulares, perlegi aliquoties. Nec enim
 una lectione exhaurire potui, reconditos omnes
 sensus, aut acumina ejus assequi. Odisti profa-
 num

V 4

num vulgus , & ab his sacris arceri vis corvos
poëtas , & poëtrias picas. Omnia in te subli-
mia esse video, mentem, stylum , arcem, in qua
imperas , adde & nomen ipsum. Ex illa uti in-
frà te posita desuper vides , ita & humi repen-
tes versificatores despicias. Per nubes graderis,
sideribus proximus. Inter Latinos tonant Sta-
tius & Claudianus, inter Græcos Pindarus , in-
ter Gallos recentioris ævi Bartasius. Tu per
Belgicorum vatium capita verticesque incedis ,
& humiles myricas despicias aëria cupressus.
Aliquot retrò annis paradigmatis vice inservi-
visti Belgii vatibus, qui quoties à Baviis & Mæ-
viis secerni volunt , tuum cothurnum induere
student , & grandiloquum illum sermonem af-
fectare. Sed video hisce imitatoribus accide-
re, quod ranæ Æsopicæ, quæ cum turgidum bo-
vem inflando imitari conaretur , rupturam fe-
cit. Liceat de te canere , quod de Thebano va-
te cecinit Flaccus :

*Hoofstium quisquis studet æmulari ,
Belga, &c.*

Vis , ut hallucinationes tuas & ἀσυνέτηατα
[lapsus] indicem. Sed non sum is, qui scandalum
Veneris reprehendere audeam. Nec sum in ami-
corum scriptis adeò Lynceus , ut aut observare
possim , si quid occurrat minus planum , aut
etiam reprehenda obelisco configere velim , si
vel possim , quam maximè. Multa in isto tuo
carmine scripta acutè , graviter , appositè. Si
fortè paranomasia aliqua frontem corrugeret , ju-
dicii

dicii mei culpam interpretari malo, quam scriptoris. Vale vir clarissime, & me sæpius heroicis tuis ac lucernam redolentibus lucubrationibus bea. Lugd. Bat. 12 Mart. 1630.

134.

CONSTANTINO HUGENIO.

Dic mihi Constantine,

— *pecus cuium? anne Ratalli?*

An potius Grotii? nuper mihi tradidit & h. [nullus.]

Addiderat literas eruditas fatis, ut quæ arguerent ab optimo parente profectum esse hunc foetum, quem ipsi exponere libuit, ut aliorum opera lucem videret. Ego, qui (prò pudor) linguam Gallicam non magis calleo, quam sus poëticam, aliorum iudicia percunctor, ut quid de opere hoc statuere debeam, si non meis, aliorum saltem oculis cognoscam. Legit paraphrasin hanc vir Cl. Rivetus, ut pote linguæ Druidum peritissimus, qui & illud sibi negotii dari passus fuit, ut non invitus à sribligine vindicaret patrium idioma, plane uti novum vultum indaerit epistola. Iudicat idem vir, sic edi posse. Sed priusquam hoc fiat, consultum putavi tuam super hac re sententiam exquirere. Suspitor non levibus indiciis autorem esse Doubletium nostrum. Quid de opere tu iudices, quem autorem designes, scire aveo. Legi πολεμικὸν [belli- cum] poëma Hoofdii nostri ἀεροβατῆνλος ἢ τῇ ἡλίον εἰσορῶντος. [gradientis per aëra & solem aspicientis.]

Multa Myndensem levat aura cyncum,

V S

Tendit,

*Tendit, Hugeni, quoties in altos
Nubium tractus. Ego apud Batavæ
More, modoque.*

*Grata carpentis thyma; per laborem
Plurimum circa placidas amœni
Fluminis ripas operosa parvus
Carmina fingo.*

*Tu canes majore poëta plectro
Principem, quandoque trahet feroces
Impares ferro domitosque gleba
Nuper Iberos.*

Ita enim libet ad Horatium *procedere*. [*imitatorium canere carmen.*] Vale. 15 Mart. 1630.

135.

CORNELIO VANDER MYLE.

HAbes libellum, nobilissime Myli, de quo nuper inter nos sermo, Catechesin puta Excalvinisatam. Ita enim loqui libet iis, qui Pontificem Calvino, Romam Genevæ præferunt. Vide qua solertia & dexteritate hoc agant illi, ut in partes suas pertrahant incautos, & tenebras offundant oculis imperitorum. Voculæ in margine notatæ Calvinissimum redolent, ideoque extra textum, relegantur. quæ verò textui verba inserta vides Italico excusa charactere, Romani saporis sunt. Vellem filium tuum Adr. Mylium centurionem Sylvæducis inquirere, quæ istic Pontificia catechesis manibus Catholicorum teri soleat. Tentarem, an non simili modo metamorphosis induci possit ipsorum formulis.

lis. Fortè non inutilis esset hæc opera istic loci, ubi in civium animis altè radices egit Papatus. Debebat hæc res curæ esse Synodicis patribus. Sed vereor ne, qua sunt indole, immodestius ac calidius hanc rem inceptent. Prudentia opus est & moderatione in hoc negotio, qualem in convertendis Iudæis se adhibuisse perhibet Apostolus. Abstinendum ab iis, quæ infirmiores offendere queant, ea tamen cautione, ne quæ scitu ac creditu necessaria sunt, silentio prætereamus. Pontificiæ Catecheses facilè haberi possunt, sed ex multis expediet eam eligi, quæ apud Sylvæduces maxime in usu est. Vale. vir nobilissime. 16 Mart. 1630.

136.

GREGORIO DOUBLETIO.

V Ir amplissime,

Venit ad te, foetus hic expositivus, non ut te patrem designem, verum quia inops consilii, quo me vertam, nescio. Expectaveram, ut Professor iste è Druidum gente, lineâ solum subducta indicaret, quæ correctionis egere arbitraretur. At ille humanitatis simul suæ & artis prodigus falcem audacius in alienam messem misit, & censoria sua virgula quaquaversum inclementius grassatus, aciem carminum ordinesque prorsus turbavit. Vir quidam magnus, cujus me iudicio multum tribuere fas est, quique in Gallico carmine omne tulit punctum, ita de censore judicat, eum non benè de Gallica ista paraphrasi

phraſi meritum eſſe. Ait, autorem bonam & laudabilem operam navaſſe, nec ubique inferiorem cenſore eſſe, in nonnullis curatura junceum reddi ſcriptum ac gracile, ut appareat ſæpè, oratoria manu poëtam vapulare. Affirmat idem, quibuſdam in locis Belgam Pharmaco Gallicano indiguiſſe, ſollociſmos item poëticos, quorum pleroſque circa metri cenſuram commiſſos ait, hic illic appoſitè reſtitutos. Verum ultra crepidam illum ſapere voluiſſe. Quare rogo te & obſecro per amicitiaë noſtræ jura, & ſi tibi quicquam eſt dulce meum, ut relegere hæc velis, & quid ſervandum nobis, quid removendum, aſteriſco indicare. Facile tibi fuerit diſcernere æra lupinis. Quæ ex cenſoris emendationibus retineri viſ, integra relinque; quæ corrigendo depravavit, diſpunge. Eorum loco, priuſ ſcripta rata habebimus. Nolim ego autori, quiſquis iſ ſit, (nec enim viſ, ut credam, te eum eſſe) egregium laborem periſſe. Legerunt hîc alii, Gallicæ linguæ periti, quibus aded placuit, ut doleam non ſtatim prælo commiſſos hoſce verſus. Difficile eſt pluribus convivis ſatisfacere, vario palato diverſa poſcentibus. Aliquid tribuendum puto oratoris iſtius ſacri iudicio, at plus ejus viri, cujuſ modo iudicium adſcripſi. Tu velut mediuſ inter Damætam & Menalcum Palæmon, & hunc & illum vitula dignum crede. Experiar hîc candorem tuum, & ſi autorem deprehendero, faxo pari carminum officio, ne illum laboris ſui poenitent. Vale. 17 Mart. 1630.

I O H.

137.

IOH. UYTENBOGARD O.

E Gregie conscientiarum libertatem vindicare pergis, Vir clarissime, adversus eos, qui numellas illi & compedes parant. Quanquam, dum hoc faciunt, libertatem plenis buccis crepent: Notat in Augusto & Tiberio Tacitus; illos retentis priscis magistratuum sub libera Republica vocabulis, turpi servitio rempublicam sibi Mancipasse, cum viderent Romanos speciem titulosque magis servitutis, quam rem ipsam exhorrescere. Non alieni ab illorum indole mihi videntur illi, qui dum conscientiarum carnificinam, exosam superioribus temporibus rem, vocabulo tenus à se amoliuntur, bona tamen libertatis subversum eunt: & novis fere rebus aucti, priscum Reipublicæ morem dediscunt. Doleo vero cum tam ignobili adversario tibi negotium esse, cui famæ quicquid habet apud suos, non virtus probitasque, sed Synodicæ Legationes peperere, quique temporum magis fiducia, quam causa subnixus sanguinariis suis consiliis optimatum animos corrumpit. Valde ipsum inclementer, nec immerito, tractas, dum quam sit *ἀλόγιστος* & *ἀσυλλόγιστος* [*rationis expers* & *à recta ratiocinatione alienus*] isto tuo scripto ostendis. — Non ficulnea solummodo folia, quibus se involvit larvatus disputator, detrahis, sed & pene excorias hominem, ac cornutis tuis argumentationibus prostratum in pulvere conculcas.

cas. Recte urges, majores nostros ista conscientiarum libertate, quam ille, immane quam liberalis, nobis indulget, minime contentos fuisse; cum non minus conscientiam gravet, eam carceribus, exiliis, multis cogi, ut quod sentit, ad gloriam Dei & salutem proximi, loqui non audeat, ac palam profiteri; quam eam cogi, ut se credere simulet, quod minime credit. Quare quæ in hypothese disputas, huc referri posse arbitror: I. Solum Deum conscientiae vim immediatam adhibere posse, ut contra quam cuperet illa sentiat. & loquatur. II. Hominem conscientiae vim inferre indirecte, extorquendo actum aliquem, vel actus omissionem, contra animi sententiam. III. Indirectam illam carnificinam duplicem esse respectu actus, aut omissionis per vim extortæ. Vel enim cogitur homo, contra quam sentit, actum externum & imperatum (ut Philosophico utar vocabulo) exercere, idque coactione proprie dicta & rigide sumpta; quomodo Antiochus cogebat Iudæos sacrificare Baccho: vel cogitur agere aliquid aut omittere, coactione plus quam morali, contra conscientiam, puta metu poenæ, mortis, exilii, carceris, &c. quales actiones mixtas vocant Philosophi. IV. Non solum respectu violentiæ adhibitæ duplicem esse illam carnificinam, sed & respectu ejus, qui vim patitur. I. Cum illi imperatur metu grandis cujusdam mali, ut vel credere se simulet, vel agat, quod sine scelere ac crimine ille nec agendum sibi, nec credendum, nec

simu-

simulandum, quasi crederet, putat. II. Cum illi similium aut eorundem malorum periculo imperatur, ne, quod ille sibi profitendum ac agendum ex officio necessario arbitratur, profiteatur aut agat? V. Qui conscientias torquent metu majoris aut minoris mali, fasciculis, æternis carceribus, exiliis, mulctis, exauctorationibus, omnes conscientiarum esse tortores, gradibus distinctos solummodo, in quibus ipsis gradibus facillimus est ab imo ad summum progressus. VI. Stolide dici & imperite Pontificios proprie intendisse conscientiarum coactionem, per adhibitam vim, ut qui voluerint eos, quos affligebant, aliter credere: cum rarissime & non nisi miraculo iste finis istiusmodi mediis obtineri possit. VII. Istam conscientiarum libertatem, ut quisque suo apud se sensu abundet, nullo unquam tempore satisfacisse iis, qui ab aliorum Ecclesiis, vel merito vel immerito secessere. VIII. Non Orthodoxis, non Arianis, non Donatistis, &c. IX. Non Albigensum ac Valdensum seculo, quo furere cœpit Papatus. X. Non majorum & proavorum nostrorum ætate. XI. Non hodie in variis Germaniæ superioris locis, Bohemia, Moravia, Palatinatu, &c. uti nec in Brabantia, Flandria, &c. XII. Tunc conscientiam vere esse liberam, cum nulla externa vi ab officio suo dimovetur, sive illud Fidei, Spei, Charitatis actus internos ac elicitos spectet, sive cultum Dei externum, actusque religionis per externa membra exercitos. XIII. Qui cul-

cultum omnem Dei externum rem ajunt esse indifferentem, & arbitrii publici, in principia Theologiæ impingere, contradicentibus Scriptura, veteri Ecclesia, & Confessionibus Ecclesiarum Reformatarum. Hæc eorum, quæ fuse, apposite, & erudite disputas, summam esse arbitror. An mentem tuam penitus perceperim nescio. Diu enim est, quod ista Theologorum sacra non excusserim, ut plane mihi videar in alium orbem delatus, cum de hisce rebus mihi verba facienda sunt. Ignosce, si cespitaverim. Veniam etiam mihi des cupio, quod pro munere tuo serius gratias agam. Scripsissem citius, sed ignorabam sub quo Hollandiæ meridiano stares. Amphibiis similis es, qui sæpe sedes mutant, ac Hamaxobiis Scythisque, qui pro tempestatum ratione plaustra modo Orienti, modo Occidenti obvertunt. Sed quid rependam? Seria, sacra & te digna non possum. Mitto ludicra, ut eorum lectione frontem, quam tibi corrugant tristes ac mordaces sollicitudines exporrigas. Annon & Bis pueri senes? forte ob hoc, quod jocis gaudeant, & festivæ orationis tintinnabulis se recreari non inviti ferant. Autori Anti-censuræ respondebo, ubi opus illud stupendum & ære perennius perlegero totum. Vnus ex censoribus, rogatus an legisset Anti-censuram, indignabundus respondit, *Non, nolo legere, non volo à diabolo quicquam discere.* Vale vir doctissime & humanissime. E Musæo nostro. iv Non. Maji, 1630.

138.

ARNOLDO BUCHELIO.

Litteras tuas ipso Attico melle suaviores, nectare dulciores, non exosculatus modo fui, Vir amplissime, verum quo amantes se mutuo solent, altè in animum recondidi. Video te meminisse istius rei, super quam non ita pridem tibi aurem vellicaveram. Quid rependam profusæ tuæ erga me humanitati! gratias majores maximis; adhæc versiculos & carmina, parabilem domi meæ annonam. Hæ enim opes meæ sunt, hic fundus, hic ager, hoc omne, quod præter bonam mentem possideo.

Non ebur, neque aureum

Meâ renidet in domo lacunar:

Non trabes Hymettie

Premunt columnas ultimâ recisas

Africâ, neque Attali

Ignotus hæres regiam occupavi.

Nec Laconicas mihi

Trahunt superba purpuras clientæ.

At fides, & ingenû

Benigna vena est, & meis beatus

Pergo Musis immori,

Laurosque Belgæ & patriæ duces cantô.

Vide, ut me disertum faciant publica commoda, usque aded, ut jam molestus esse incipiam doctorum auribus. Coërceri me tandem oportebit publico edicto, ut taceam. Ad quodvis argumentum, quod se mihi offert, salit mihi ma-

X

milla

milla & prurit ista diviniore auræ particula ,
 ut quiescere nequeam , etiamsi velim quam
 maximè. Nempe hæc amabilis insania me jam
 vexat, donec visum erit superis me ad seria ma-
 gis applicari ! Doctissimo viro D. Schuurmans
 exemplar trade. Est enim ἐν τῷ ποιήσῃν, [*ex Poë-
 tis*,] ad quos solos hæc sacra spectant. Vale.
 3 Non. Maji, 1630.

139.

IOHANNI CABELIAVIO.

MVnus tuum sale ac fumo conditum, ab
 Arctoo, uti opinor, orbe profectum, non
 exosculatus solummodo fui, Cabeliavi huma-
 nissime, verum in sanguinem jam & succum
 converti, imo partem mei feci. Nec contentus
 fui illud solus edere, verum cum amicis tui stu-
 diosis frustillatim, aut si mavis bracteatim illud
 concidimus, & falsuginem rore Liberi patris
 castigavimus. Quid rependam? aridulas, ut vi-
 des, chartas, versiculis meis commaculatas, quæ,
 ne prorsus tibi inutiles sint, mox thuris piperis-
 que sint cuculli. Carmen leges impetu effusum,
 uti impetu Olindam cepimus. Lambere non va-
 cavit mihi, ne gratia novitatis decederet. Et
 similis sum parturientibus matribus, quæ festi-
 nos amant partus. Vocavi aliquando poësim sca-
 biem cum perpetuo pruritu conjunctam. Utut
 enim silere in animum pertinaciter inducam;
 tamen ad quodvis argumentum publicum & il-
 lustre prurit mihi mens, & exilio, non aliter ac
 ad

ad tympani strepitum hinnit bellator quadru-
pes. Hæc amabilis infania me jam vexat, hæc
Corydonem tuum cepit dementia. Tempus
erit, ut missis nūcibus seria aliquando tractem,
& quid Peripatus doceat, aut Stoa, gravi ser-
mone expediam. Cognosces aliam Poëtarum,
aliam philosophorum esse orationem, nec di-
ctione solum, sed & genio, argumento, usu diffi-
millimos illos esse. Tu rectius quod à studiis fo-
rensibus superest otii, sacris meditationibus im-
pendis, & qua opera stylum, eadem animum ad
pietatem acuis. Legi paraphrasin tuam. nisi vi-
derem internatantem textum sacrum, jurarem
paraphrasin non esse. Et quanquam credam non
inutilem hanc tuam operam fore, vellem tamen
altius te assurgere, & novos edolare foetus, quàm
alienos refingere. Servitutis & hæc species est,
aliorum vestigiis insistere, & eorundem sensibus
velut ex præscripto inhærere. In libertatis re-
gno natus es, quam non corpori solum vindi-
care nos oportet, sed animo potissimum, qui
numellas istas & compedes odit quàm maximè.
Sed hæc apud amicum παρρησιασινός. [liberè.]
Camerariis, patri & filio, si tanti hoc nugamen-
tum esse putas, exemplar tradi patiar. Vale vir
doctissime & charissime. E Musæo meo. Lugd.
Bat. Ipsi Non. Maji 1630.

CONSTANTINO HUGENIO.

IMperaveram jampridem mihi silentium , uti
 Lex adjuncto Epigrammate vides , & Musis
 omnibus totique Heliconi valedixeram. Ve-
 rum uti in magno dolore , præfente patris peri-
 culo silentium rupit Cræfi filius, ita mihi ingens
 patriæ gaudium fibulam poëticam laxavit. Dum
 illa feliciter rem gerere pergit , ego minus feli-
 citer perfevero canere. Illud in Sylvam-Ducis
 operosius est. Quid ni ? majoris etiam operæ
 fuit , illam viciffe. Olindam impetu cepimus ,
 impetu celebravimus. Anne & hoc est oratio-
 nem rebus accommodare ? Cum hac transfret
 antè pauculos dies Nobiliff. Mylius. Ecquid ,
 inquit, jam filebis Barlæ, & indictum fines Per-
 nambucum ? Affirmavi ego, & vilem esse anno-
 nam carminum meorum respondi. Omne rarum
 & minus parabile in precio esse , obvia & fre-
 quentiora vilefcere. Verum postero die , cum
 vix è fomno cœpiffem connivere , & oculis de-
 teriffem nocturnum humorem , cœpi Olindam
 invadere , & carmen fcribere deductum, uti Ma-
 ro vocat, minus operosum ac tenuis fpiritus, uti
 Flaccus loqui amat. Languent animalia post im-
 moderatam venerem , ob exhaustum fpirituum
 fontem. Nec minus crebro opere fatifcit Apol-
 linis vis , & œftrum , quo vatum mentes inca-
 lefcere folent. Quod de amica fua fcripfit Ho-
 ratius , ego de Poëfi verius dixerim , vix illiga-
 tum

tum me triformi Pegasus expediet Chimæaræ.

Si perrexerim in hoc studio,

Tandem resident curibus asperæ

Pelles, & album vertar in alitem

Superne, nascenturque leves

Per digitos humerosque plumæ.

Vale mi Hugeni, & diu vive, mearum

Grande decus columenque rerum.

Ah te meæ si partem animæ rapit

Maturior vis, quid morer alterâ!

Nec charus æquè, nec superstes

Integer. ille dies utramque

Ducet ruinam. non ego perfidum

Dixi sacramentum. ibimus, ibimus, &c.

Vide, ut Horatiana crepem, qui jam totus sum
in ejus lectione, & mordacem rumino Flac-
cum. 3 Non. Jun. 1630.

141.

SIMONI EPISCOPIO.

V Ir clarissime, & doctissime,

Vix verbis exprimam, quam bilem mo-
verit Theologis nostris Anti-censura vestra.
Omnes ringuntur, & parum absunt à manifesto
furore. Nec mirum, inest enim isti scripto vis
quædam abalienandi mentes sacras, quarum uti
muneris est reprehendere alios & docere, ita
reprehendi infamiam summam putant. Exulce-
ratæ facultati caustica adhibuisti, quæ alte re-
conditis malis mederi solent. Dropaces passim
observo & sinapismos. Valde illud vestrum (ut
alia

X 3

alia

alia taceam) de non damnandis iis qui circa Trinitatis dogma errant, iudicium exaggerant. Accessit jam libellus iste de Ecclesiæ Concordia, quem superiore anno Ultrajecti apud amicum offendi & legi. Hunc ajunt à te profectum, planeque Anti-censuræ σύμφωνα [consona] loqui. Thysius dixit amico cuidam meo se ad exemplum Bodecheri colligere loca ex Anti-censura, quæ locis ex libello isto Polonico collectis à latere opponet, ut appareat eundem esse utriusque operis autorem, aut si diversi sunt, te cum illo συγχρητίζειν. [colludere.] Cum significatum illi esset Præfationem Arrianismum sapere, respondit Præfationem alterius esse, libellum tuum. Walæus in Zelandiam abiit cum exemplaribus aliquot, ut istic Ordinibus persuadeat, quid monstri aluerint hæctenus, jam parturiant, Remonstrantes. Quibus sermonibus Riverus Principem circumvenire conatus fuerit non arbitror te ignorare. Ego quanquam certus sim libellum illum tuum non esse, verum adversarios, cum recta non possint, hac via aggredi Remonstrantes, impense & serio vos hortor, ut brevi Apologia calumniam istam discutiatis. Ne, cum vinci non possit rationibus causa optima, fraudibus eam mendaciisque opprimi sinatis. Verum habeo, quod tibi subministrem, forte non inutile ad præsentem rem. Heynsius magnus causæ vestræ insectator, quique modo Atheismum, modo cum mitius loqui vult, Socinianismum vobis impingit, tam fœde circa Tri-

Trinitatis dogma lapsus est, ut expediat plures hoc scire. Adeo qui in scriptis vestris lyncei sunt, in hujus hominis velut à Iove nutriti commentationibus talpæ sunt. Velim te advertere, & attentius perlegere locum illum qui exstat in ipsius Aristarcho sacro, sive Notis ad Nonni paraphrasin pag. 272. cap. 14. Vbi turpi rerum Theologicarum ignorantia, incidit in Sabellianismum, dum Deitatem, & id quod in divina Trinitate commune est, dicit se differre, modos vero existentiae ratione & cogitatione, cum quod in hominibus commune est Petro & Paulo ratione differat, Petrus vero & Paulus qua diversi sunt re. Et hoc sensu interpretatur Patres Cyrillum & Damascenum. Quid imperitius, quid crassius, quid αἰθεόλογον [*contra Theologiam*] magis proferri possit. Sabellianismum profitetur, dum Trinitatis assertor audire vult. Addit etiam ibidem, divinam essentiam, voluntatem, bonitatem & similia realiter differre, at hoc ipsum est inter hæreses Vorstii toties exagitat. Adscribam locum integrum:

Dicam igitur, quod subito in mentem nobis venit, inquit. Quanquam rarius antiquos ita loqui sciam, πραγματικὸν [*reale*] id esse puto, quod vos υποστατικὸν [*subsistentiale*] vocatis. Quatenus non in imagine aut idea, sed οὐσιωδῶς [*essentialiter*] à Patre filius est genitus, quemadmodum subsistit. Quod subtilius Cyrillus libro de Trinitate primo, & qui caput hoc descripsit, primo de Orthodoxa fide, Da-

Pars I. X 4 masce-

nascentis distinguunt. Qui id, quod commune est in hominibus, Petro puta & Paulo, mente & ratione, quod diversum, rebus, hoc est, *πράγμασι*, distinguunt. Contra in divina Trinitate, in qua quod commune est, essentia nimirum, bonitas, voluntas, aliaque id gentis, quæ communione ostendunt identitatem, re, non ratione, proprietates autem, sive modos existentiae, qui differentiam constituunt, animo ac cogitatione distinguunt. Quæ distinctio ab illis *πράγμασι καὶ λόγῳ* [rebus & ratione] fieri ibidem dicitur. Ecce essentiam à personis vult realiter distinguunt. Contra quam in Philosophia homo à Petro & Paulo ratione differt. Deinde modos existentiae quibus distinguuntur personæ ait ratione ac cogitatione differre.

Tertio hunc sensum (imperite) affingit Patribus, dum vocabulis *πράγμασι καὶ λόγῳ* [rebus & ratione] utuntur.

Quarto essentiam, bonitatem, voluntatem dicit realiter distinguunt. Si hæc scripsisses tu, indignus habereris quem terra aleret, jam Sabellianus audires, jam Deum compositum faceres, & quid non? Utinam iste locus cum brevi consequentiarum exegeſi paxillo suspenderetur, & vel solus patenti aliqua forma chartaque excuderetur, quod malim: vel saltem per occasionem Apologiæ vestræ, quam audio te adornare ad amoliendam de libelli istius editione criminationem, inferatur. Quid si utrumque

que fiat. Sunt & alia σφάλματα [errata] in Aristarcho, quibus in Theologiam incurritur. Sed illud quam immane est. Non dubium quin per imperitiam peccaverit. At hoc sciant facultatis Theologicæ πρεσβύτες. [præfetti.] Sciant Synodici, ut constet eos dum culices percolant, camelos more suo deglutire. Deest omnis, qui obtendi possit, color.

Quod superest, pro munere isto tuo & libro eruditissimo gratias ago maximas. Videor mihi, quoties in ejus lectione versor, è suggestu, te docentem & disputantem audire. Vbique cum eloquentia argumentorum pondera & momenta conspirant, & modo me dicendi facilitas, modo oratio acuminis & solertiæ plena, modo utraque rapiunt. Habent super quo ungues mordeant quadrumviri. De rebus ipsis & controversiis apud te sententiam dicere non auserim. Metuo sibilum in desuetam arenam admisus. Vale Vir doctissime & charissime. 8 Id. Jun. 1630.

142.

GREGORIO DOUBLETIO.

TAndem paraphrasis hæc Epistolæ Principis ad Principem maritum prodit εις Φαός ηελίοιο [in solis lucem] postquam multorum judicia, eaque rigida satis, experta fuit. Aded etiam de Principibus vera dicere periculosum est, & res plena scrupulorum, ut voculas pene singulas & apices verborum ad stateram

X 5

argen-

argentariam expendi necesse sit, ne quid perperam dictum offendat terrarum Deos. Et fortè nimis anxii fuimus lectores ac censores, qui offensam metuimus ex iis, ad quæ vix respexerint generosiores istæ animæ. Nempe,

*Non curat alta mente Princeps præditus,
Qua voce crescat, quoque vaturn carmine
Quave arte rhytmos finiat, vel inchoet
Poëta.*

Valde hic probari audio à Gallicæ linguæ alumnis. Ego contentus sum illud admirari, & aliorum judiciis fretus gratias me maximas debere fateor auctori, in quem oblata occasione aliquando simili beneficii genere reflectar. Non designabo illum, quia hoc à nobis fieri non vis. Verum sicuti ignotus ille me in scenam Gallicam produxit, ita & ego aliquando mihi non ignotum scenæ donabo Latinæ. Quod metuis, ne meis in Olindam versibus incentivum addam bellaturientibus, frustra est. Non solent in consilia belli pacisque adhiberi poëtarum suffragia, quorum proprium est fluctus in simpulo excitare, & ex fumo dare lucem. Alexandrum Magnum aciem instruxisse ex Homeri versibus legi, at iisdem permotum fuisse, ut Dario pacem petenti abnueret, legi nusquam. Augustus Parthos signa referentes in fidem & societatem Imperii accepit, quanquam classicum caneret Horatius oda secunda,

*Nec sinas Parthos equitare intus,
Te Duce Cæsar.*

Illud

Illud addam, Typographum me inconsulto ordinem Epistolarum immutasse. Fortè hoc consilio quia præludere ad Principem videtur Epistola illa ad Witzium. Adde, quod Deos compellare nefas sit absque mediatore. Vale. 10 Jun. 1630.

143.

NICOLAO REIGERSBERGIO.

Quoties tuum, quoties magni istius exulis, affinis tui, nomen animo meo recurfat, rationum abunde mihi suffici video, ne cognatum tuum negligentius habeam. Accedunt præclaræ ingenii dotes, morum adhæc modestia & probitas, quæ faciunt ut propius adolescentem complexus fuerim. Benè habebit, si initiis respondeant successus, & præsentibus futura. Ea est Academia hujus facies, ea vitæ studiorum ratio, ut qui vita satis integrâ huc se conferunt, facile ab aliorum consortio pessimisque exemplis labem trahant. Diceres non ad studiorum mercatum eos missos, sed ad Sybaritarum collegia aut Lapitharum convivias. Aded hic & diuturnis computationibus comburuntur dies, & nocturnis grassationibus horrent compita. Vis causam? distentis nimium oculis ambulat, idque parentum indulgentia. Hinc peccandi fomenta capit juvenus, cerea in vitium flecti. Quod moneo, ut cognatum ab istoc vitæ genere, in quod facilis lapsus, deterreas, non quod moneri ipsum sit necesse, sed ne aliquando sit

fit necesse. Studiorum methodum ipsi præscripsi, qualem suadere videbantur progressus ejus. Tecum enim sentio, nihil turpius esse, quam ab illiteratis tractari Iurisprudentiam, ac cruda studia in forum propelli. Ideoque cum utriusque linguæ initiis mediocriter instructus sit, pergo amœniore ipsum succo perfundere. Horatii elegantiora ipsi prælego, Odas, Satyras, Epistolas, singula cum delectu: Historias Romanas, uti privatim legeret, mandavi. Homeri quoque lectionem imperavi, ne Græca dedisceret. Styli exercitia, orationum nempe & epistolarum perpetua esse volo. His adjunxi Logicæ explicationem, ne dum ad scientias contendit, *τέκνον ἡ ἐπιστήμη* [*modum perveniendi ad scientias*] ignoret. Audit & Ethicam, ut quæ Iuris principia aperit, & virum bonum format, qualem quam maximè esse oportet Iurisconsultum. Atque hæc inter oracula Academica consulit, & Professorum lectiones frequentat, ut sapere discat & rerum cognitione abundare. Hac ergo methodo Iuvenis studia formare coepi, donec ætas, & profectus, aliud suaferint. Vale vir amplissime. 14 Jun. 1630.

144.

GREGORIO DOUBLETIO.

EX quo semel apud Te depudui, Vir amplissime, pergo gnaviter esse impudens. hoc est, cum mihi persuaserim, grata tibi esse ea, quæ scripturienti huic calamo excidunt, audeo iterum

iterum atque iterum tibi obtrudere malè natos
 foetus, quos lambere non vacavit mihi, utpote
 festinos partus amanti. Vocavi aliquando poë-
 sin scabiem cum perpetuo pruritu conjunctam.
 utut enim sæpius in animum induxerim filere
 posthac pertinaciter; tamen ad quodvis publi-
 cum argumentum prurit mihi mens, & exilio,
 non aliter ac ad nucum conspectum loco stare
 nesciunt Cercopithecæ, aut ad tympani strepi-
 tum hinnit bellator sonipes. Arbitror poëtis esse
 humores serosos & salsos, quibus excitati scal-
 pere coguntur, non cuticulam, Gallorum more,
 verum diviniore illas membranas capitis ratio-
 ni & sublimioribus curis destinatas. Tu, mi
 Doubleti, cave ne ex contactu poëtarum malè
 incalescas. Facile enim & hanc tibi scabiem
 affricuero: uti contagiosum est genus illud mor-
 borum, quos intercutaneos vocant *ἰντέων παίδες*.
 [*Medicorum filii.*] Sed redeo ad carmen meum.
 Quod cave legas alio, quam oportuno tempo-
 re, ne conqueratur uxorcula tua, me humani
 generis commoda remorari. Exemplar unum &
 alterum, quod ex inscriptione cognosces, velim
 per famulum mitti D. Grotio & aliud D. We-
 sterbanio. apud te censoriam virgulam depre-
 cor: reliquum vulgus non moror, cui etiam sa-
 piunt, fabrorum prandia, betæ. Vale. Iphis Cal.
 Jul. 1630.

145.

F O P P I O A B A I S S E M A.

IAm in animo habebam, Nobilissime Aissema, Poëmatia hæc post tuum à me discessum edita, per filium ad te transmittere. Verum dum ille iter protrahit, & institutum meum moratur, ecce inexpectatus nobis supervenis, ut jam compendio ad te veniant Musæ, nec maris nec terrarum spatia emensæ. Vides argumentum mihi suppeditari ab ipsa Fortuna, quam propitiam hoc anno domi forisque experti sumus. Nempe, uti Demosthenem Miltiadis trophæa somnum capere prohibebant, etiam mihi veterum excutit bellator populus. Facit tamen singularis tua humanitas & in literarum studiosos benevolentia, ut hæc ingenii mei commenta iudicio tuo submittere non verear. Qui enim in magnis Principum controversiis æquus esse solus rerum arbiter, quidni & de hisce lufibus æquius iudices. Quod si poëtas ipsos occultior quædam vis jungit, etiam tibi hoc nomine debebantur, quem etiam meminimus in Parnasso obdormivisse, & de illorum esse numero, quos subinde poëtica *ἐκστασις* [*mentis emotio*] rebus humanis subducit. Cum aulæ tædium obrepet, cum fastidiosa expectatione responsa Potentum præstolaberis, cum à salutantium officiis magis eris vacuus, ad pagellas hæc deflecte, & morosas regnorum curas vaturn sermonibus interfingue. Argumentum, in quo occupor, grande

de est, Vefalia, Sylva-Ducis, Olinda, quarum fama veterem & novum orbem personat. Sequor victorem Principem, & dum ille potentissimas urbes hoste eripit, nos illum ab oblivione vindicamus. Pro munere tuo gratias A. T. ago maximas, licet beneficii spe demereri te non cupiam. Non est invidenda mihi fortuna, ut aspernari debeam deorum dona. Verum honesti conscientia adeò in hoc pectore radices egit, ut nolim famam meam apud bonos periclitari vel Attalicis conditionibus. Idem si de me stultas, ignoscam humanitati tuæ, officiosæ nimis. ac munus tuum, non pro Musis mercedem, sed indebitum tui erga me amoris ac singularis affectus pignus interpretor. Vale. x Jul. 1630.

146.

SIMONI EPISCOPIO.

BEne habet, Vir clarissime, excussisti veterum Quatuor viris. Distributæ iterum in capita operæ, & quisque quam nactus est Spartam gnaviter ornare occœpit. Quæ fulmina, qui typhones, & presteres vos manent? non una vos teget ægis. Medusam illam ubi conspexeritis, metuo ne obrigeatis ilicet omnes, & lapidescat. Quoties reverendis Patribus occurso, frontem corrugant, ut vestra causa immites vultus Minorum excipere cogar. Favere vapulantibus omnes credunt, qui non maledicunt una. Ille, qui rumusculos venari solet, Toxander, nec quenquam orationes serias ad Deum dirigere posse

posse putat, nisi in singulos dies studiose inquirat, quid Tyridatem terreat unice, aut quid Rex gelidæ meditetur oræ: facie nubila incedit, atque adeo contracta, ut enemate *μαλακτικῷ* [*emolliente*] egere videatur, quo emollescat non nihil. Mirum, quam etiam in vos despumet suum *πάθος* [*affectum*] Imperator *ἐβραίζων*. [*Hebraizans.*] Post editam à se templi Hierosolymitani descriptionem plane summi sacerdotis faciem induit, & velut ex Urim ac Thumim anathemata vobis scribit. Sed non est, quod hunc edentulum metuatis. Non est terribilis, cupit videri. Plures columnas numerat professor, quam auditores. Is est, qui emtis nuper Amstêlodami aliquot libellis Anonymi istius *de Ecclesiæ concordia*, Hagæ Comitibus eos Præsidi Curiae aliisque distribuit. Pamphilus noster superiore hebdomade me invisit, valde conquestus de Anti-censuræ acerbitate. Respondebam etiam inclementer satis exceptos esse Remonstrantes ipsorum Censura. Nec cum seditiosos, mendaces, turbulentos, &c. vocant Remonstrantes, mellita me vocabula agnoscere. Vbi-que, inquiebat, ignorantiam, inscitiam, (hoc ulcus est) nobis objiciunt. Ego Episcopium amavi semper, cum illo amicitiam quoad hic vixit, colui; miror, illum ita in nos invehi. Addebat: Remonstrantes nolunt nobiscum fraternitatem colere, & Socinianos habent pro fratribus. Posterius hoc, dixi, me legisse nullibi, prius à Remonstrantibus intelligi in sensu composito,

posito, nempe : non haberi ipsos posse pro fratribus, quatenus Manichaica non improbant : deinde quatenus persecutionum consilia Magistratibus suggerere pergunt. Istic in fidem, hic in charitatem peccari graviter. Tum ille : scio hoc illos excipere. Cumque mirari me dicerem temeraria ipsorum judicia, qui Principi aliisque persuasum voluere, te esse istius libelli autorem, tum ille subridens, *hoc ego non feci*, inquit, *sed Rivetus*. Non valde hoc collegæ sui σφάλμα [*erratum*] ad animum revocabat. Nam ægre illi est, grandius jam uber esse collegæ aulico. Sed mitamus hæc. Illa super libello illo excitata tempestas jam resedit, solum mustitant, iisdem te & libellum uti phrasibus ac loquendi modis. Hoc ostensurum se jactitat ille, qui ad Flevum docuit Theologus, Cleopatraræ marito cognominis. Quid ejus rei sit, nescio. Nec enim vacat ineptientis exemplo conferre voces. Exolevit & illa jam criminatio, de SS. Trinitate. Verum illam vestram de dogmatis istius necessitate sententiam, ut hæreticam & toti Antiquitati adversam suggillare pergunt. Hoc omnes ex Iustini loci ad Tryphonem citatione exsculpere conantur, vos Socinianos habere pro fratribus, ὅτι ἔ. ὑμετέρας γένος, [*ex vestro genere*,] ideoque vos non gravate illos ad coenam admissuros, exclusis Contraremonstrantibus. Ego, an recte, nescio, statuo vos argumentari à majori ad minus, hoc modo : si Iustinus eos qui Christum agnoscunt ψιλὸν ἄνθρωπον [*nudum hominem*]

habet pro sui generis hominibus , ergo absit ut nos ex albo vitæ expungamus male circa hoc dogma sentientes. Et est consequentiæ istius species , in verbis illis : *Et profecto veterem Ecclesiam* , quæ αὐξηλὺν [*augmenti*] quid habeant & majus. Ad locum illud excipiunt, Iustinum non agnoscere illos pro fratribus , sed pro Christianis , professione tenus , prout hi contradistinguuntur à Iudæis & paganis. Ideoque dicit illos esse *ex suo genere*, hoc est Christianorum, non re , sed titulo tenus & appellatione , quomodo quis Pontificios dicat esse ex nostro genere , si nobis cum Turcis aut Iudæis sit disputatio. Erat enim Iustino negotium cum Tryphone Iudæo. Sed videtur Iustinus respicere ista sua phrasi ad illud Scripturæ , non erant *ex nobis* , quod arctiorem fidei communis copulam significare videtur. Vos expendite. Nec illud ferunt, Athanasiani Symboli auctoritatem convelli. Sed à vobis rem ipsam Symbolo contentam agnoscere video, reprehendi solummodo, præcisas illas & argutas , ac veluti divino jussu exactas subtilissimarum phrasium formulas & paranomasias. Taxant & hoc, peccatum Adami non imputari posteris, quasi eidem reatui obnoxiiis, quod Antiquitati quoque contraire clamitant. Quicquid hac de re sit , nihil analogiæ fidei contrarium dici puto. Agnoscitur communis miseria, solum quæstio est, an illa in posteris poenæ proprie dictæ rationem habeat , an solummodo damni. Consona vobis loqui videtur autor Historiæ

storia Pelagian. pag. 129. Sed vestrum est hæc accuratius exequi. De necessitate dogmatum fidei, locus est in Eubulo Teilingii, ubi (ni fallor) recensitis necessariis ad salutem, dogma illud de Trinitate in Vnitate, ne attingit quidem. Adscripsi hic loca quædam, forte vobis usui futura. Vnum vereor, ne ululas Athenas mittam. Quod ad libellum illum Apologeticum attinet, super versiculo isto Ioannis, diu est, quod autor illum non viderit, & cum apographum nullum habeat, etiam adversaria ipsi perierint, prorsus quid tum scripserit, nescit. Petit itaque omnixe sibi mitti, ut recenseat. Forte inseri quædam poterunt, quæ suspicionem divertant alio. Quare relegere illum desiderat, mitte, sed non nisi per fidos, aut tuto. Hæc quoque scripta liberius tibi soli scripta crede. Vale, ipsis Kal. Quintil. 1630. saluta τὸν προσβύτην. [scem.]

147.

F O P P I O A B A I S S E M A.

Quia vis; ut iudicium meum de capitibus istis ad te missis exponam, Nobilissime ac doctissime Aissema, morem geram. Nihil enim est, quod non tua causa & suscipere libenter, & quoad possum, conficere cupiam. Arguit suscepti operis *ἑξοχή* [argumentum] autorem in intima Medicinæ ac Philosophiæ penetrasse, nec, uti hodiè à multis fit, perfunctoriè artes istas addidicisse. Quin, me iudice, rem aggreditur

Y 2

gra-

gravissimam, dignissimam, utilissimamque. Gravissimam dico, tum ob Medicinæ, tum ob Astrologiæ Iudiciariæ insignem incertitudinem, in quibus observasse axiomata aut certa, aut saltem valdè probabilia, magnæ fuerit operæ, ingenii non vulgaris, experientiæ verò maximæ. Dignissimam autem, quia præstantissimam artem & hoc nostro seculo neglectam, nempe faciendi medicinam ex astrorum quotidiana observatione, novo paxillo suspendit, ac ex ipsis, ut ajunt, principiis arcessit. Utilissimam denique, quia harum rerum ignorantia in facienda praxi turpiter sæpè hallucinantur Medici, ægrumque in discrimen non leve adducit; pleniluniorum, dierum Criticorum, anni Climacterici, Caniculæ, &c. neglecta observatio. Illud tamen fateor; quædam hic ab autore sumi tractanda, quæ levibus rationibus subnixa puto, uti sunt illa de erectione Thematum natalitiorum, quæque ex horoscopis desumuntur judicia, cum per humanam prudentiam & occultam Dei providentiam res secus evenire possint & soleant, quam indicare videtur talis vel talis astrorum aspectus. Nec enim temerè dictum à Poëta,

Sapient. dominabitur astris.

Itaque, quæ ad hanc rem afferri solent à scriptoribus, mirabilia magis ac stupenda sunt apud credulos, quam vera aut utilia. Illa aurea sunt, quæ capitibus 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 promittit autor, & totius Iatro-Mathematices cardo & caput. Hic figendus pes. At velim autorem

rem obiter etiam indicare, non solum eam Mathematicæ partem, quæ Astrologia dicitur, Medico necessariam esse, sed & eam, quæ pure Mathematica est, Geometriam. cum huic subalternari in multis probationibus medicinam in confesso sit. e. g. docet Chirurgus vulnera rotunda difficilius sanari, oblongis. At hujus rei rationem habet definitio circuli, in quo partes circumferentiæ æqualiter distant à centro, quod secus se habet in aliis Mathematicorum figuris, non exactè circularibus. Quæ capite 1, 2, 3, de libro Sapientiæ & Salomone magnifica allegantur, adducta credet non obtusus lector, ut auspiciū operis augustius sit sacrorum ostentatione: & ad pōpulum phaleras esse. Iam olim illud nos docuit Patavinus scriptor: Datur hæc venia (inquit) antiquitati, ut miscendo humana divinis primordia urbium augustiora faciat. Amamus, uti originēs nostras, ita & artes disciplinasque, ac recens reperta ad Deos referre auctores. Quare & Chymici & magiæ naturalis scriptores, & divinatores Astrologi, in medium adducere solent, Patriarchas, Moſen, Trismegistum, Salomonem, ne sine magnis autoribus loqui videantur. Quod tamen ut per occasionem in scripto fiat, non veto, modo istiusmodi ampullis non destinentur (pace hoc auctoris dixerim) integra capita, & ambitio absit orationi, deorum ac sacrorum scriptorum auctoritate suffultæ. Quæstiones capitis quarti & quinti dilatæ nimis sunt, quam ut operosius eas exami-

nari necesse sit. Ea quæ capite sexto proponitur, de liberi arbitrii & influentiarum concordia digna est doctorum examine. Manilii illud est, ni fallor, in Astronomicis :

Fata regunt orbem, certâ stant omnia lege.

Et de Tiberio testatur Suetonius, eum circa Deos negligentiorum fuisse, utpote Mathematicæ addictiorum, & plenum persuasionis, omnia fato agi. Sed benè habet, quod auctori sanior sententia placuerit, quæ libertatem adstruit & agendi indifferentiam, etiam invitis Saturno & Iove, potentissimis Dîs. Ecclesiastici scriptoris libro Sapientiæ cap. 8 vox est : *à fine ad finem pertingit fortiter, & omnia disponit suaviter.* De Planetarum, uti & signorum in hæc potius, quam illa corporis membra facultate multa differi solent, quæ an invictis rationibus nitantur, nescio. Luna plena non minus hydrocephalis, quam ascite laborantibus gravis est, cum tamen in illis caput, hic ventrem occupent aquæ. Porismata, quæ inde se deducturum promittit scriptor capite 8, quantivis erunt precii, modò poëticis fabulis minus involuta. Caput 9. jucundis nec ineptis speculationibus vacat. Capite 10, 11, 12 contenta placent. Distinctiones domiciliorum in cœlo agnosco, sed quæ apud alios scriptores plena sunt ineptiarum, ne supellectile sua carere Planetarum domos quis credat. Primam domum vocant vitæ, secundam facultatum & substantiæ, etiam portam inferni, tertiam cadentem, mansionem fratrum, quartam profundum cœli, angu-

angulum terræ, quintam gaudium Veneris (opinor in hac illam cum Marte deprehensam,) sextam gaudium Martis &c. ultimam vocant cacodæmona, à quibus, qua est prudentia Autor, sedulo cavebit. Peculiares horum domiciliorum in hominem virtutes quotidiana experientia non minus falsas esse evincit, quam veras. Ajunt Solem in Ariete facere communiter homines subrufos, ventre exili, amicos habentes plurimos, idque in primis decem gradibus. At à decimo gradu ad vicesimum (diceres Solis vestigia pressisse) facere nigros, iracundos, suspiciosos, fraudulentos, septos inimicis pluribus, qui hunc venantur (ita loqui amant) ad mortem: à vigesimo porro ad trigesium rufos, croceo permixtos colore, solitarios, meditantes insidias. Pari modo de ceteris signis pronunciant. Et ut exemplum Iatro-Mathematices ipsorum adferam, ajunt: Quibus stranguria molesta est frequenter, vel calculus, hi communiter nati sunt Sole in Ariete, vel Geminis existente. Qui in piscibus nati sunt, iis venena metuenda, & toriones ventris. Saturnus in Cancro genitalium partium dolorem facit. & similia plura, ob quæ rideat Democritus, vel ad ilium rapturam. Quæstio ista, An vita hominis possit prolongari, mordebit Fati patronos, qui Dei de vita hominum ac morte temporali decretum absolutum esse volunt, omnisque conditionis experts. Memini me cum puer essem, præclara multa super hac re legisse in opere quodam Theologico Ægidii

Hunnii. Ne prolixior sim; in argumento nobili, at difficili ac abstruso versabitur prodromi autor. quem, quisquis sit, virum judico variæ eruditionis, & ἐν κύκλῳ παιδείας [*in toto scientiarum ambitu*] versatissimum. Nec dubito, quin eam in hoc opere adhibiturus sit prudentiam, ne inveniant imperitia ac malevolentia, quod arrodant, aut naso suspendant. Alias hæc Philosophiæ pars, nisi sobriè & religiose tractetur, obrectationi obnoxia, ac cavillis oportuna est quam maximè. Dixi sententiam Vir amplissime, sed non ex tripode. Ab ea provocabis, cum voles, vel ad infimos Quiritium. Vale & παρρησιαστικῶς [*libere*] scribentem apud prodromi autorem excusa, qua potes. Ips. Non. Sextil. 1630.

148.

I A C O B O P E T I T I O.

REsponsum ad literas tuas distuli, Petiti suavissime, in id tempus, quo in urbem vestram confluere solent convivæ annales, & Bibulorum (illustris ea Romanorum familia fuit) plena sunt omnia. Æquum putabam, ut dum me quoque inter illos desideras, aliquod mei apud te pignus deponerem, ne prorsus absens essem. Quo minus veniam duo in causa sunt. Odi mensas vestras ob longos accubitus & sedentarias moras, quæ meridiem vespere, tenebras luci annexere solent. Et dum in orbem bibitis, Principumque salutem impensè studetis, vereor ne affligam meam. Est & aliud: uxori propinquitas partus adest,

adeſt, ut ille apud Plautum loquitur. Iam Lucina invocatur, quo rerum ſtatu nefas fuerit Amphitryonem peregrinari. Vos interim ſodales curas pellite, & natis in uſum lætitiæ ſcyphis fruamini, ac cubito remanete preſſo. Non jam ad portas Hannibal eſt, qui gaudium veſtrum turbet, non jam finibus inſtat vaſtator Cuculus, non caſtrorum metatoribus, non tot ephoris opus eſt, qui caveant, ne quid Reſpublica detrimenti patiatur. Veſtra eſt Amersfortia, in gratiam vobiscum rediit Iſala, alia rerum omnium facies eſt, ex atratis candidi facti eſtis, ex timidis audaces, ex feminis viri. Accinam vobis cum
Horatio :

Nunc eſt bibendum, nunc pede libero

Pulſanda tellus, nunc ſaliaribus

Ornare pulvinar Deorum

Tempus erit dapibus, ſodales.

Antehac nefas depromere Cæcubum

Celles avitis, dum Capitolio

Dux ille dementes ruinas,

Funus & imperio parabat.

Scriptit Athenæus libros δεῖπνο-Sophiſtarum. Vos, ne Sophiſticam agatis, bona fide, hoc eſt, amyſtide bibite. Aliud hoc tempore vobis præceptum non dabo. Nec enim jam Socratici eſtis, aut Nazaræi, ſed Pinarii ac Potitii. Munus tuum jam penè inter dentes periit. Nos datori gratias habemus maximas, eumque hortamur, ut pergat benefaciendo Deos imitari. Viduam, uti juſſiſti, in partem muneris admiſimus. Addam
Y 5 ali-

aliquid è Philosophia petatum. Dum fervet Sirius, apparet in caseolis tuis documentum traditionis Aristotelicæ, ex putri materia generari animalia. Ex parvis latebris & fissuris prodire vidi ingentem exercitum. Dixisses locustas esse, sed alarum expertes. Ego magnam horum fratrū lacteorum turbam cultello compressi, & vivos, semianimes, & spirantes epulas in viscera recondidi. Nisi inopinatum quid interveniat, statui vos invisere, ubi canis latrare desierit. Vale. 10 Aug. 1630.

149.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

Nobilissime Haestrechtii,

Cum non habeam, quod scribam, oculis tuis auribusque dignum, hoc unum scribam, me benè valere, & memoriam tui noctu ac interdiu animo circumferre. Si nimium dixisse putas, crede poëtam scribere, cujus generis homines amant hyperbolas, & exaggerationes. Hesternæ die, cum pro Curia ambularem, ubi falsa veris miscere solent non jurati testes, intellexi Principem Auriacum hac hebdomade Haga discessurum, partim ut Principem uxorem, valetudinariam ex nupero abortu, ad Brabantiaë confinia deducat; partim, ut quæ nova castella condere cœperunt Sylvæducenses, coram lustret. Obiit hac septimana filiola natu minima, Charlotta, ut jam familiæ spem omnem sustentet filius & filia. Quam ego Principibus tantis sum felicior,

EPI
vicinam diis co
omni prolem per
fratrem ad scepe
am patres animas
per religioſos hom
Siquid jocos? Te
nomen, regni de reb
tante ante paucos
recta fecit, exposuit
ſperatum rege pace
ſcend, ut ipſius ex
ares commodum.
hac orationem noſtr
pe, qui ſagum rozz
gemare à Cæſaribus
mos fregit, ita Vere
omnem belli vim Ve
verendi. Gallus ſup
ad contra Spinolæ pro
noſtre res jam poſita
proprium ſacurus e
veram ſuccellus ſuc
z. Adhuc Hagæ n
zæ ajunt, in mol
zæ hebdomade U
tunc videbo? Fac

IACOBO VAN
A *Miſiſſime, docti*
Poëmata m

licior, quam diis conjugalibus gratior, cui jam octavam prolem peperit uxor, & quidem ejus sexus, quem ad sceptrum admittit Britannia. Non habuit plures animas orbis terrarum, quo tempore reliquias humani generis Arca servabat. Sed quid jocos? Tempus est ordiri gravem sermonem, regni de rebus. Legatus Regis M. Britanniae ante paucos dies in concessu Ordinum verba fecit, exposuitque: regem suum cum Hispaniarum rege pacem fecisse, nosque hortari sermo, uti ipsius exemplo Induciarum consiliis aures commodemus. Accepi minus gratam fuisse hanc orationem nostrorum plerisque, iis nempe, qui sagum togæ præferunt. Mantua strata-gemata à Cæsareanis capta, uti Gallorum animos fregit, ita Venetis necessitatem imposuit, omnem belli vim Veronam Bresciamque convertendi. Gallus superatis Padi fontibus recta ad castra Spinolæ properare dicitur. In acie novaculæ res jam posita videtur, & inclinationem propediem facturus est Mavors. Suecus in Pomerania successus suos urget, ac cedentibus instat. Adhuc Hagæ moratur Neoburgicus, profusæ, ut ajunt, in multos liberalitatis. Fortè proxima hebdomade Ultrajectum excurram. Num te illic videbo? Fac sciam. Vale. 20 Aug. 1630.

150.

IACOBO VANDER STRATEN.

Amplissime, doctissimeque vir,
Poëmata mea, quæ jam pridem sparsim
edita

edita vidisti, in fasciculum collecta mitto. Ita Deos imitor, Triptoleum, Cererem, Floram, qui sparsas fruges herbasque conservare amant. Accessere tamen & quædam hæctenus inedita. Libellus mole est exiguus, sed augmento magnus, qui præterquam quod à sacris ordiatur, juxta illud veterum, Ab Iove principium, etiam patriæ nostræ triumphos, & celebratas toto orbe victorias exequitur. Illa dum feliciter pugnat, dum fines suos ultra Oceanum promovet, dum Hispanicæ potentiæ nervos incidit, sequor encomiastes, totumque Helicon a cieo, Musisque facundiam suam extorqueo, ne sine vate ac virtutum tantarum teste pugnasse Batavos credat posteritas. Sed quam vellem hoc studiorum genere me expeditum. Videor jam porrò publico debere similes πανηγύξεις, [*laudum celebrationes solennes*,] & qui sæpius in patriam officiosus fui, obstrictus quasi judicor idem factitare in posterum. Tu, mi Stratene, mecum opta, uti Inducias aliquando celebrare liceat, neglectis classicis ac belli furoribus. Eas nos sperare jubet Legatus Regis Britannorum, cujus orationem in consessu Ordinum super ea re habitam puto jam te vidisse. Urget Rex brevem & categoricam responsionem. Dux Neoburgicus Hagæ adhuc moratur. Transit hac Princeps Auriaca Aquisgranum ad fontes Spadanos profectura. Vehitur lectica à mulis Italarum & Hispanorum more. Solatia valetudinis à balneis & fontibus sperat, ne sæpius abortiat.

tiat. Tanti interest proletarios esse Principes ,
hoc est plurium liberorum patres , quo pluri-
bus munimentis (ut Taciti verbis utar) infi-
stant. Domi nostræ per Dei gratiam omnia sal-
va. Vale. 28. Aug. 1630.

151.

I A C O B O P E T I T I O .

A *Mplissime, doctissimeque vir ,*
Cum à vobis discederem , commodum
Amstelodamum veni , ut funus reverendi viri
D. A. Borrii una prosequerer , quem ingenti
pullatorum syrmate extulimus. Mirabar ego
tantam in illa urbe reperiri hominum *ἐπιεικῶν*
[*æqui bonique amatorum*] frequentiam. Inter pri-
mos ego nigrum agmen duxi. Is scil. homini ,
extero honor debebatur. Ponè me sequebatur
facultatis dignitate prior Episcopus , aliique
ejusdem cum defuncto ordinis. Omnia placidè
absque turbis transacta. Credebam & hoc esse
aliquod libertatis ejus , quam speramus , docu-
mentum. Nec enim ante & tuto vivere , & tu-
to mori licuit Remonstrantibus. Exempla non
desunt eorum , qui mortui poenas dederunt , à
quorum cadaveribus ferale lucrum reportarunt
avidæ Prætorum manus. Gratulamur nos & se-
culo , quod mitescere jam incipit , & illi , qui
jam excessit , viro , quem post labores jam manet
suum otium , post pericula securitas , post exilia
coelestis patriæ non impedita fruitio. Senem il-
lum compellavi *πολλῶν αἰνέσεων ἄξιον*. [*unum*
multis

multis aliis equiparandum.] videtur mihi inverso naturæ ordine à senio vires capere, & veluti juvenescere. Vidi quoque publica Pacificæ gentis delubra, minasque Murorum ingentes, & spem surgentis Iuli, ut ad Maroneum illud aludam. Faxit Deus ne aliquando ferocientes Danaï exclament: convellimus altis Sedibus, impulimusque. Nummos filios triumphales expectat sibi mitti Overbeecquius. Petit etiam unum sibi cudi rector Screvelius. Precium tibi reddi curabimus. Quæ mihi humanitatis officia præstitisti, cum istic essem, memori mente circumfero. Rependam, ubi potero. Domino de Haestrecht libellum hunc poëmatum meorum velim tradas, ea lege, uti eundem tradat egregiæ virgini Mariæ Schuurmans. Cum apud vos essem, ipse decreveram illi exemplar de manu in manum tradere, sed quod illi destinaveram, cessit Nobil. Ploosio. Vale vir charissime, cum uxore ac liberis. Fratres Borrios saluta, nec non ocreatum meum amicum, quem jam nominavi. Forum Valckenburgicum jam fervere incipit equis & equabus non unius generis.
10 Sept. 1630.

152.

CORNELIO VANDER MYLE.

Nobilissime Myli,
Quæ res Italæ poëtis bilem jam pridem movit, etiam mihi stomachum concitavit. Perstrinxi nebulonem istum versibus Lycambeis,
ne

ne inultum quoque per me finerem magnum Petrarcham. Non potuit moderatæ orationi locus esse in tam enormi scelere. Monachum istum, quâ Monachum exagitare nolui, ne iniquius in totum ordinem destomachatus fuisse videar, Vnius ob noxam. Si N. T. ita visum, per me licet, uti videant Veneti, etiam apud nos charum esse istius poëtæ nomen. Librum istum Monumentorum antehac mihi non visum evolvi cum voluptate, qui maximorum mihi virorum memoriam, & eximiæ multorum doctrinæ, virtutumque non vulgarium exempla ob oculos posuit. Quos enim vivos in scriptis venerati sumus, eorum mortuorum quoque recordatione non leviter afficimur. Monet quoque sepulchrorum conspectus, utcunque magnarum animarum domicilia claudant urnæ, nominis tamen claritate illas Libitinam effugere. Aveo scire, per quem libellus meus Duci Neoburgico exhibitus sit. Vbi reversus fuerit, fortè expediet memoriam refricari. Si Iesuitarum hac in parte audit consilia, nihil est quod sperem. Sciunt & mihi fœnum esse in cornu. Non favent nisi suæ religionis hominibus, malo more, qui literarum studia ex partium studiis æstimat. Vale vir summæ, cum uxore ac familia omni. Nos per Dei gratiam valemus rectè.
Lugd. Bat. 22 Sept. 1630.

153.

THEODORO GRAVIO.

C *Harissime Gravi,*

Is qui hæc literas tibi tradet, vir est non vulgari mihi junctus necessitudine, vitæ adhæc famæque illibatæ. Artem Notariatus hic superioribus annis feliciter satis exercuit. Postea edictorum in causa religionis rigor ipsum cum aliis in Sueciam propulit, unde jam ad suos reversus sedem domiciliumque in urbe vestra figere statuit, eandemque Notariatus artem ibidem exercere. Verum cum ad hanc rem consensu ac suffragatione Ampliss. Consulum opus sit, rogo obsecroque uti virum hunc parenti tuo de meliore nota commendare velis, quo voti sui compos fieri possit. Ego hoc in reliquis tuis erga me meritis reponam. Proles nuper mihi nata in ipso vitæ limine obiit. Ingressa est theatrum vitæ hujus, ut exiret. Vxor hanc mortalitatis vicem ægerrimè fert, affectu magis ac matrum *συνῆ* [*naturali amore*] mota, quam ratione. Ne enim improlis sit, reliqui superstites abundè cavent. Frater tuus rectè valet, fringillis capiendis intentissimus. Cum nuper Amstelodami essem, cum parente tuo Woerdam concesseras. Matris tuæ matronæ honestissimæ, ac omnium vestrum studiosissimæ, obitum doleo. Tu dole, sed ita ut Christianæ sapientiæ locum des. Non periit, uti vulgari errore loqui solemus, sed abiit, transiitque in loca lætiora. Hoc cum

cum cogitas, apud beatos beatam agere, dolori tuo quis locus? Vna & vera cogitatio obversetur assidue, commune hoc mori esse, æquè ac illud nasci. Mens quæ ad ista assurgit, ad huctum non demittitur, & scit mortem humano generi non tam supplicium esse, quam tributum. Vale & parentem saluta. 28 Sept. 1630.

154.

CORNELIO VANDER MYLE.

Nobilissime Myli, Catechesin istam Pontificiam propediem videbis verè Catholicam, & orthodoxam. Vbi otii plusculum nactus fuero, aggrediar metamorphosin, fortè non inutili labore. Sylvæduceses operosis & ad ostentationem comparatis disputationibus, qui converti posse putant, frustra sunt. Hoc agendum, ut ipsis constet, in multis nos fidei articulis cum ipsis convenire, idem cum ipsis Apostolicum Symbolum, eademque trium primorum seculorum symbola confiteri. Adhæc Ecclesiæ priscæ ritus quosdam non inutiles, ordinis ac *evangelias* [decori] ergo, non aspernari: aliquam quoque Pontificum Romanorum supra alios Episcopos esse dignitatis, jure humano, prærogativam: Veterem Ecclesiam Romanam rectè sensisse & orthodoxam fuisse, at sparsa esse in agro Domini dormientibus pastoribus zizania: & labentibus cum imperio seculis plus sibi vindicasse Pontifices, pronis etiam Ecclesiasticorum, quæ humana est

Z

est

est imbecillitas, in ambitionem & avaritiam animis. His & similibus præparandi, quos ad sanio rem mentem revocatos cupimus. Calidis illorum consiliis qui in Pontificem tanquam ipsissimum Antichristum illis in locis debacchantur, Pontificios omnes à spe salutis æternæ exclusissimos clamant, nihil proficitur. Nec enim istiusmodi via institit Paulus, qui factus est omnibus omnia, ut aliquos Christo lucri faceret. Sed de his alias latius. Versiculos D. Huguenii acutos & plenos genii, uti omnia ejus, cum voluptate legi. Videbunt Veneti non infeliciter hic pangi versus, nec Petrarchæ etiam hic deesse suos cultores. Cum nuperrime Ultrajecti essem, tradidit mihi D. Buchelius I. C. vir antiquitatum & secretorum Bataviæ scrutator studiosissimus hanc schedulam, ex qua videbis, quid in mea causa apud Principem facto opus sit. Ea est familiæ meæ ratio, ut istiusmodi solatio quam maximè egeat. Vale vir Nobilissime ac præstantissime, ac litterarum cultores ac Academiæ hujus veterem hospitem favore tuo prosequi perge. Lugd. Bat. 5 Oct. 1630.

155.

IACOBO VANDER STRATEN.

NEc tu meis, nec ego tuis votis obsecutus sum, Stratene doctissime. Veniam ergo petimus damusque vicissim. Vbi res meæ fi-
nent, superveniam inopinanti. Væ agris, væ cuniculis, ubi venator ego pavidis animalibus à
tergo

tergo institero. De litteris tuis ne sis sollicitus, probe eæ curatæ sunt. Negligentiæ meæ imputa, quod non responderim citius. Iam pudor esset non rescribere, ubi munusculis tuis me prævenis. Ego bulbos istos magnifacio, ob superba nomina Helvetiorum & Coronarum. Facile illi inter reliquos meos flores minorum gentium excellent, & tua liberalitate aliquis quoque. Floræ cultor videbor iis, qui hanc insanienti artem magnis sumtibus profitentur. Quid superest, nisi ut iis precer propitiam hyemem & minus novercantem terram, penes quam est vel sævire in barbaros hos flores, vel parcere exteris. Memini me aliquando de iis scripsisse:

— hic lumina pascit

*Tulparum venerandus honos, preciumque coloris
Mirantur tam grande sui. stat margine quædam
Discolor, hæc varia folium vibice flagellat.
Sanguineis hæc tincta notis, hæc cæcula fundo est,
Hæc umbone rubet. fulvumque intermicat illi,
Illi purpureum. totos facundia fontes
Laxat, & hac ipsa Batavus jam cernit in herba
Stultitiæ documenta suæ. suspenditur auro
Immitis spoliū Boreæ, brumæque rigentis
Opprobrium, & levibus pignus violabile causis.*
Vnum hoc me anxium habet, quibus officiis nomina mea apud te expungam. Verum, ut ut facultas impræsentiarum remunerandi desit, non deest tamen constans & perpetua voluntas tibi hoc pectus fide, beneficentia, obsequio probandi. Vale vir ornatissimè, & literas cum nostris

nostris sæpiusculè commuta. Vale. 17 Octob.
1630.

156.

IOHANNI UYTENBOGARDO.

R *Everende Vir,*

Sparsus hic fuit per urbem nostram rumor, D. Polyandrum nonnullis intimæ admissionis (uti putabat) amicis dixisse: *Quicquid mollius leniusque scriptum reperitur in specimine, à se profectum esse, reliqua asperiora collegarum esse.* Hoc an verum, an falsum sit, non attinet dicere. Illud certum, collegis ejus hoc ipsum innotuisse, qui hæc ejus artes acerbius inclementiusque perstrinxere, quasi hoc ageret, ut scripti istius invidiam à se in collegas suos derivaret, & Remonstrantium gratiam aucuparetur. Rogavit itaque me obnixè, per D. Vossium internuntium, vobis uti scriberem, ne, si forte hæc res ad aures vestras pervenerit, ejus in responso vestro meminisse velitis, ne collegarum suorum invidiæ ac odiis, quorum jam semina jacta, miser objiciatur. *Negat se ita dixisse.* Nec quid momenti ad causam istam, quam agitis, adferre possint vanæ istæ voces, video. Putat D. Vossius rectè vos facturos, si hac parte ipsi parcatis. In ceteris nihil præscribit. Nostis Pamphili mores indolemque. Videtur mitescere, & magnatum consiliis nonnihil attendere. Hoc scio, non bene ipsi cum tetrico ac ferreo professore convenire. Velim, nisi molestum fuerit, *tribus*

te verbis rescribere, an quid inaudiveris. de Polyandrico isto malagmate, & an metuere debeat, ut ejus mentionem sitis facturi in responso vestro. Me judice, digna non sunt, quæ in serio scripto locum inveniant. Cum legissem Specimen, vix prurientem calamum continere potui, quin margines harum pagellarum his lineis extemporaneis conspurcarem. Utinam tutiore loco viverem. Forte & hoc propediem dabitur. En, in ipso limine speciminis impingunt, quod inauspicatum. Quam improbe aut imperite detorqueant illa verba hoc Socinianum, hoc Pelagianum est, & plura istiusmodi. Vale Vir ampliss. & doctissime. Lugd. Bat. Kal. Decemb. 1630.

Specimen paucis hic placet plures exhibilant & merito.

157.

E I D E M.

R Everende vir, & Frater in Iesu Christo observande,

Objecerant inter alia Pamphilo Collegæ sui, procul dubio futurum, uti à Remonstrantibus publico scripto ipsis exprobrarentur ea ipsa, quæ hic illic, ut lenior videretur, effutiverat. Addiderat retricus ille, *Tu hoc dixisti Barlaeo, quem scis esse hostem Ecclesiæ, qui illud ipsum ad Uytengardum & Episcopium perscripturus est.* Quibus vocibus perculsus ille pene supplex petiit, uti apud vos intercederem, quanquam ipsi asseverassem, nihil me ejus rei ad vos scripsisse. Iam lectis

Z 3

tuis

tuis litteris , per D. Vossium ipsi hunc metum absterfi. Tragœdiam hanc ipsi concitavit Aristarchi autor , qui Walæo rem omnem aperuerat. *Prodromum tuum avidissimis oculis hausi , sed autorem , datoremque , licet absentem , animo arctius complexus fui. Vt ut ætas, nondum effœta est in te pristina dicendi vis, & fluit, uti olim, facundiæ tuæ torrens minime lutulentus. Non facile Septuagenarium te (in proverbio est Sexagenarium) de ponte deicient I I I I viri. Etiam illud proverbio apud Romanos jactari solebat : Salva res est, saltat senex. Liceat & nobis dicere : Salva res est, scribit senex. Ille cujus Theologicum σφάλμα [erratum] nuper paxillo suspendistis , ἐν χείλεσι δάκνει. [labia mordet.]* Primo responsum ipse minabatur , postea alios ut responderent incitavit ; jam audio ipsum Satyram velle reponere. Quod si fecerit, forte alicui grave erit legere illa Satyrici :

*Semper ego auditor tantum, nunquamne reponam,
Vexatus toties rauci Theſeide Codri ? &c.*

Si sapiet, silentio se ulciscetur. Quia petis, mitto reliqua quæ in margines inter legendum conjeceram. Quid dicam, in illo libello, ut Plauti verbis utar , *Specimen specitur , ignorantia, maledicentia, versutia, & ægri in Remonstrantes animi.* Quibus animis prodromum vestrum exceperint , nondum intelligere potui. Locum illum in Eubulo Teilingii de rebus ad salutem scitu necessariis , velim vos propius consulere. Vale
Vir doctissime & charissime. 6 Dec. 1630.

158.

E I D E M.

R *Everende vir,*
 Professores nostri lecto Prodromo gratulantur sibi super rotunda vestra quoad Trinitatis dogma confessione, sperantque futurum, uti laudabili ac felici successu hic litterarius conflictus decurrat. Petitioni quoque vestræ seriæ ac æquissimæ obsequi non gravabuntur. Iam sudant ut necessitatem istius dogmatis probent. Fabricant arietes, quibus Socinianos de cœlo deturbent. Vnus hic erit: Qui credit in Christum salvabitur, qui non credit condemnabitur. *At credere in Christum est credere in verum Deum, secundum vos,* qui Christum verum & coæternum Deum agnoscitis. Ergo hoc negantes, non salvabuntur, quia non credunt. Sed facile se expediet Arrianus, qui verum Deum Christum agnoscit, licet non coæternum. Socinianus forte dicet, Dei vocem varie sumi. Remonstrans, eum qui in Christum credit, qui verus Deus est, salvandum, non autem, eum qui credit in Christum *quatenus* est Deus coæternus, coessentialis, &c. quasi necessitatis salvandi fundamentum sit in illis restrictionibus Deitatis. Alter hic erit: *Maledictus qui confidit in homine.* Sociniani confidunt in homine. Ergo. Sed dicent, eum, qui confidit in Christo confidere in Patre, & sic in Deo terminari fidem. Negabunt etiam Christum esse $\psi\iota\lambda\omicron\nu\alpha\ \alpha\upsilon\theta\epsilon\omega\pi\omicron\nu$.

Z 4

[nudum

[*nudum hominem.*] Habent enim & suos Deitatis modos. Ex his de reliquis iudicate. Procul dubio & illum locum adducent Ioh. 17. Hæc est vita æterna, &c. responsio notissima est. Deliberant IIII viri an jamjam velint edere hunc Epidromum suum, an expectare donec prodierit vestra responsio. Hoc posterius suadet Polyander, in prius inclinant tres reliqui. Valde exagitabunt illud vestrum de Athanasiani Symboli autoritate, aut potius superbo ac præfidenti exordio iudicium, quod in Apologia habetur. Velim D. Episcopium legere præfationem Erasmi in Hilarium. Exstat in Volumine Epistolarum. Est ibi locus de minus necessariis circa Trinitatem controversiis. Velim etiam vos inspicere responsum Walæi ad Ioh. Arnoldi Enchæresin Molinianæ Anatomies, pagina 308. Illic Pelagianismi crimine infamat verba Confessionis Gallicæ. Putat Corvinum citare verba Confessionis Belgicæ, at Gallicæ sunt Confessionis. Hunc, in finem hoc moneo, ut perstringatur petulantia illa & temeritas, qua quicquid minus arridet Pelagianismi aut Socinianismi odiosis vocibus traducunt. Error est istius Imperatoris Tetrici crassus. Debebat in vestro responso poni libri pagina primâ versâ, ut solus nudusque splendeat in oculis lectoris, cui sæpe non vacat omnia perlegere. Advertite non videor hoc frustra monere. Vale Vir prudentissime & Episcopium saluta, quem gaudeo tandem incaluisse. Qui dierum curas partitur cum Professori-

fessoribus, discat noctes partiri cum conjuge.
 Illi meis verbis gratulare seras Nuptias. Raptim,
 19 Dec. 1630.

159.

CORNELIO VANDER MYLE.

Nobilissime Myli,
 Redit ad te Catechismus iste Catholico-
 Romanus, jam factus Catholico-Reformatus.
 Planè alium vultum induit, & voces istas dedi-
 dicit, quibus loqui amat Curia Romana. Ani-
 mo meo obsecutus fui, & libens hunc laborem
 exantlavi. Diu enim me momordit ista Cateche-
 sis Excalvinisata, cui hoc quælecunque vindictæ
 genus jure Talionis debui. Sic ars deluditur ar-
 te. Ipsi præiverunt. Non exiguo labore mihi
 steterunt istæ interpolationes. Addidi, ne sine
 ratione posita mutasse videar, loca Scripturæ,
 Conciliorum, Patrum, quæ eo quo potui judi-
 cio selegi. Vtinam fructum hinc aliquem perci-
 piant Sylvæducenses, aliique, quibus placent
 impensius decreta aulæ Papalis. Hoc velim pri-
 mo, libellum hunc ita mutatum attentius perle-
 gere D. Uytenbogardum, cui effæta ætate mens
 integra vegetaque. ut si quid oculos meos effu-
 gerit, id annotet corrigatque. Ab acerbis respon-
 sionibus abstinui. Largitus fui, quicquid salva
 veritate largiri nos fas fuit. Deinde si viro isti
 non placeat labor, velim ad Concionatores Syl-
 væducenses transmitti, judiciumque illorum ro-
 gari seriò. Nam nisi his probetur, sine fructu
 Z. 5 foret

foret omne quod agitur. Illud cavendum, ut de autore paucissimis constet, aut potius nullis, saltem non Contra-Remonstrantibus. Suspectum enim ipsis est, quicquid à nostri ordinis hominibus proficiscitur. Principis rogatu hoc negotium Pastoribus commendari posset, aut aliis primoribus ejus urbis. At hoc omne prudentiæ tuæ prorsus committo. Vale Vir nobiliss. & mei studiosissime, uxorem, filios, filiasque meis verbis saluta. 21 Dec. 1630.

Potuissem ex mente Remonstrantium hic illic quædam accuratius dicta fuisse. Sed nolui hic agere nostram causam, sed Reformatorum potius adversus Pontificios. Non sine causa hoc moneo.

160.

S C H O L A R C H I S

Scholæ Amstelodamensis.

VT Petrum Poppium A. A. vestris commendem, rationum momenta operose non conquiram. Nec enim aut Dictaturam, aut Fasces, aut Quæsturam appetit, sed Grammatistæ munus minimè invidendum. Ad eam provinciam non solum idoneum arbitror, ut meliore loco dignum putem. Iam enim ante Scholarum curriculum emensus ad Academiam transiit, à qua tamen, morte optimi parentis, & accisis matris rebus, pedem retrò ferre coactus fuit. Modestiam & morum suavitatem spirat vultus. Pietatis studia vel invito extorquebunt Eduardi Poppii patris pia recordatio, à quo viro vel ipsa pietas

pietas præcepta capere potuit severius vivendi. Sanè è libris ejus posthumis seculum hoc nostrum exulceratissimum discit, Deo ac Iesu Christo conscientiam ac mentem sine fūco debere. Quare, ut virum hunc promoveatis, à propriis quoque virtutibus instructum, rogo. Omnino confido, illum Scholæ vestræ usui futurum. Quod Deus ille donet, quo teste hæc scripsi. Valete. Lugd. Bat. 1630.

161.

D. O S D O R P I O.

D^{Octissime Vtr,}

Commendavi amicorum rogatu Amplissimis Scholæ vestræ Curatoribus Petrum Poppium, uti locus aliquis illi inter tuos *ἐκπαιδευταὶ* [subditos tibi præceptores] esse possit. Nec gravaberis opinor tu suffragatione tua nostris verbis pondus addere. Collegam habebis moribus facillimis, indole optima, & qui filius *τῆς πατρὸς ἐυχεται εἶναι*. [illius patris gloriatur esse.] Scientiæ abunde habet ad Grammaticas lectiones; ætatem quam revereatur pueritia prudentiam, qua moderetur impositos discipulorum mores. Nec dubito, quin ex eorum sit futurus ordine, qui officii sui esse sciunt leges accipere, non ferre. Inaudivi cum malignis istic quorundam ingeniis te luctari. Sed hæc ad animum noli revocare. Levius fiet patientia, quicquid indignatione corrigi nequit, aut si illa frustra sit, non deërit tibi magistratus severius imperium,

perium , quo tumor ille pædagogicus deprimi possit. Vale. Prid. Cal. Ian. 1630.

162.

ARNOLDO BUCHELIO.

Librum istum Cæsaris Vannini, quo me beasti, doctissime Bucheli, per otium à capite ad calcem perlegi, idque eo avidius, quod magnum aliquid polliceri videretur Inscriptio, Amphitheatri Divino-magici, Christiano-physici, & Astrologo-catholici. Quam hæc sunt sesquipedalia & veluti torno elaborata nomina. Inde autoris nomen, qui Iulium Cæsarem appellatione refert, magna expectatione animum meum erexit. Rem quod attinet, ita judico, illum felicius cordatiusque philosophari, quam res sacras asserere. Probanda sibi sumit religionis κεφάλαια [capita] sed non iis semper argumentis, quibus ea fulciri fas est. Frigida probatio, tacitæ improbationi vicinior est. Hoc etiam agit, ut paradoxa subinde adstruat, sed addita salutari clausula, nisi Ecclesia Romana secus statuat. Hanc toties aggerit, tamque sollicitè, ut suopte iudicio videri possit heterodoxa adstruere. Meticulosæ illæ limitationes & cautelæ animi signa sunt sibi male conscii, & subdolè prævaricantis. Turpiter passim adulatur Loyolitis, quos veneratur, non quod diligat, sed timeat. Nec deest tamen quod in scriptore isto probem, dictionis perspicuitatem, orationis facilitatem, & rerum Philosophicarum peritiam non vul-

vulgarem. Ex fide dignis autoribus habeo, illum ipsum Vanninum Tholosæ miserè periisse & atheismi crimine ad flammæ damnatum. Summa hæc istorum hominum imprudentia est, quod tales cum sint, sibi solis non sint. Virus enim suum disseminando nulli utiles esse possunt, sibi verò certissimam perniciem creant pestiferam doctrinam propagando. Amstelodamenses Scholam illustrem erigere jam seridè parant, eo consilio, ut dimissos scholis suis trivialibus juvenes Philosophiæ literarumque studiis instrui curent, nec necesse habeant cruda studia & annos consilii expertes in Academiam protrudere. Meam operam in profitenda Philosophia efflagitarunt. Nec denegavi. Quid faciam, mi Bucheli, excarnificor hic continuis prælectionibus, exigui lucri spe, quo tamen hæctenus familiam solatus fui. Mores insuper studiosorum & convictorum usque adedò in pejus degenerant, ut non ad scholas sed tabernas ac popinas missi videantur. Ita, quo fata trahunt non invitatus sequor. Obsequor Deo vocanti. Juventutem pro modulo virium præceptis institutisque Philosophiæ ad capefendam Iurisprudentiam, Medicinam, Theologiam præformabo. Reliqua Θεὸς ἐν γένεσιν [*Dei in arbitrio*] posita putabo. Vtrum institutum meum sis probaturus, nescio. Non improbant, quotquot de rerum mearum statu propius edocti sunt. Hæc celare te nolui, utpote affectu, consilio, ope mihi antehac probatum. Vale vir humanissime, & qui novus ab integro nascitur annus,

annus, tibi, uxori, familiæque omni feliciter decurrat, benedicente Eo, Cujus nativitaris annum celebramus supra millesimum, sexcentésimum trigesimum primum. Raptim, die qui inter nascentem & denascentem annum medius est.

163.

CORNELIO VANDER MYLE.

Nobilissime Myli,
 Satyram istam Tiberinam, oppositam Satyræ, Dii Vestram Fidem, filius tuus legendam mihi tradidit. Hui, quantum inter illas discrimen. Si ullibi, etiam hic verum illud proverbium: Aliter fues, aliter catuli olent. Indigna est illa posterior, in quam quis serio incurrat. Iudicium dixi pauculis versiculis, quos si ita N. T. visum, Ill. Molino mitte. Iam aliud exponam, majoris momenti. Non ignorat N. T. Senatum Amstelodamensem de erigenda Illustri schola, decrevisse, quo præstructi magis, ac Philosophiæ litterarumque studiis imbuti adolescentes, ad Academiam se conferant. Operam meam in profitenda Philosophiâ ipsi addixi, uti & in prælegendis historiis D. Vossius. Mihi adscriptum futuri laboris præmium, mille quingenti floreni annui, præter domum. D. Vossio, qui hic stipendio gaudet mille sexcentorum florenorum & insuper emolumentis ducentorum florenorum, auctum stipendium ad bis mille & quingentos florenos, præter domum. Sed metuo, ne D. Vossio litem moveant super hac vocatione D. D. Cura-

Curatores, quò titulo nescio. Sui juris est, nec tam luculentum stipendium hîc expectare habet. Nec sine exemplo est, professorem ex vicino loco aureo hamo invitari. Ingrediemur urbem diversis animorum studiis mirè fluctuantem. Sed non ero unguis, ut ajunt, in ulcere. Placent pacis ac concordiae studia, nulli ero gravis, intra Philosophiæ cancellos stabo, nec irritabo crabrones. Faxit Deus Opt. Max. ut hæc res nobis, Reip. & Ecclesiæ benè cedat. Cras, Deo volente, Amstelodamum cum uxore proficiscar, ut domum habitationi designatam perlustrem, reversurus die lunæ proximo. Ibit & una Vossius. Ita quò fata trahunt retrahuntque sequendum. In Calendâs Maji migrandum erit, nisi quid cadat inter calicem supremaque labra. Scripsit mihi tribus verbis Ex-Hortensius sibi placuisse Catholicum-Reformatum. De filio tuo tecum deliberabo. Statui enim, ubi quid ocii nactus fuero, Hagam excurrere. Hæc obiter. Vale vir nobilissime ac præstantissime, nec me hac fortunâ ita inebriatum puta, ut si quod alicunde adjiciatur rebus meis Corollarium, illud respuendum credam. Vxori filiis ac filiabus plurimam salutem denuncio, quos omnes ac Te præsertim vir amplissime hisce novi anni auspiciis Deo tutelari votis precibusque commodo. Raptim è Musæo 9 Jan. 1631.

In Anti-Satyram Tiberinam.

*Litigat Adriacis Tiberis contrarius undis,
Et Satyra dignam seque suosque negat.*

Nec

Nec solam se Roma nocens peccare fatetur.

Crimina non hæc sunt nostra, sed orbis, ait.

Ipse Theoninum dentem dum exasperat autor,

Nec satis obscurus, nec satis acer, hebet.

Pagina laxa fluit. nec sat mihi fellis in illa est.

Hoc video vati deesse, fricare nequit.

Degenerat mala Roma iterum. quæ mascula discit

Crimina, jam Satyras scribere dedit.

C. B.

164.

IOH. UYTENBOGARDO.

R Everende vir,

Omnia in schedula placent, tum discursus ille de spirantibus & non spirantibus, tum libelli colophon. erudite, apposite, ac non sine sale aliquo auctori suas artes reponis. Quare noli diutius multorum expectationem morari. Professorum libellum legam, otii plus nactus, & quid sentiam, libere exponam. Excerpta illa Thyfio & Walæo fuisse lecta ante & visa mihi retulit Polyander. Negant σοφιστικῶς [*captiose*] sibi visa, quia non singulis. Heri Amstelodamo reversus sum, ubi de commodis mihi ac D. Vossio ædibus dispeximus. Statuerat mecum ire Vossius, sed postero die cum accinctus essem itineri, mutavit sententiam, ac filium natu majorem misit. Scripsi D. Vossium operam suam ad dixisse Amstelodamensibus. Hæc res Professores nostros, potissimum Theologos anxie habet, qui missis Hagam Magnifico Rectore & Theologo-

logorum uno Curatores incitarunt, uti cœptum negotium interturbent. Vocatus Hagam ipso-
rum mandato Vossius, per literas à Syndico no-
stro jussu Curatorum exaratas, & quidem im-
periose satis: summa literarum est: ne ulterius
se nisi consensu Curatoribus Amstelodamensi-
bus obstringat. Omnem lapidem movebunt, ut
virum istum retineant, non quod ipsi bene ve-
lint, oderunt enim, verum ut Amstelodamensi-
bus adversentur, & optima procerum istius ur-
bis consilia eludant. Vossio firmandus animus
per D. Beaumontium, Reigersbergium, etiam
N. Mylium. Cum ipsis libebat exauctorarent
virum, Collegio ejectum ignominiose habue-
runt: convictores uti aleret; privatim, quos vel-
let, institueret, interdixerunt? Synodicorum in-
super rabiei ac tyrannidi objectus linguæ ac ca-
lamo catastas injici passus est. Cur non & illi
integrum erit, rebus suis consulere? præsertim
cum nullis promissis ipsis obstrictus sit. Animis
opus est, & pectore firmo. Hoc agunt & agent,
ut consilium de Schola ista Illustri prorsus ever-
tant. Metuunt, ne si in illam urbem transmigret,
ipsorum opera aliquando utantur Remonstran-
tes. Nescio, quæ non Ecclesiæ fulmina ipsi mi-
nentur. At frustra, si modo ipse sibi constet, nec
Amstelodamenses deserat. Si fecerit, poenitebit
ipsum facti. Hæc argumenta, aliaque ipsi obi-
ite. Est jam Hagæ. Omnis mora in damno est.
Delegati Amstelodamensium monendi, ne ani-
mum despondeant, Primos impetus ubi fortiter
A a susti-

fustinuerint, languebunt sequentes. Si quid ad hoc negotium consilio tuo conferre possis, confer. Versus istos in Fr. Iunii Epitaphio notatos silentio præteri. nec enim iis quæ scripseram ex aliorum relatu prorsus fido. Editionem enim, quam quæsiui, mihi comparare non possum. Immoderatus Catechismus Catholicum Reformatum commodasti viro isti nobili, & laudes istas quas in autorem congeris, verecunde amolitur. Notas tuas probo, excepta prima: Nam non solum familiaris est illa vox Pontificiis, sed & Brabantici soli propria fere in isto sensu. Et distinguunt Pontificii inter dogmata fidei, morum & rituum. Hæc raptim. Vale vir summe & nos ama, 15 Ian. 1631.

165.

CORNELIO VANDER MYLE.

Nobilissime Myli,

Spirant literæ tuæ eundem erga me affectum, quem in literarum studiosos jam olim prolixè effudisti. Si naturæ tuæ genium spectem, & insitam erga Musarum alumnos facilitatem, proprietate quadam tibi regimen illud in hac Academia debetur, quo tam gloriose tot annis functus es. Sapius Professores isti, quos reliquos habemus ex publico naufragio, quoties ad familiare cum illis colloquium devenio, in hæc verba erumpunt: Desideramus Mylium. Ego inter illos postremus non sum, qui per N. T. precium inveni apud eos, qui literas æstimare didi-

didicerunt. Ex eodem illo tuo affectu provenit, quod libelli istius censuris meis interpolati auctorem immodicis laudibus prosequaris. Nec gratiam, nec gloriam ex isto opere aucupor. Bene volo Ecclesiæ Reformatæ & doctrinæ tot martyrum, ac Patriæ Patrum sanguine confirmatæ. Utinam ex libello illo fructus aliquis redeat ad illos, quos Romanæ Curix splendor excœcat. Si ita prudentioribus visum, per me licet, prodeat in lucem. Sed unice cavendum, ne autor publice innotescat. Quæ Utenbogardus annotavit emendavi, excepta prima censura. rationes ob quas retineri malim verba textus Pontificii, ipsi transcripsi. Quicquid sit, levicula illa sunt, nec delere gravabor, si in sententia perftet. Sed an non N. T. consultum putat, uti libellum illum perlustrant & examinent Sylvæducentes Ecclesiastæ? Scio nasutulos illos esse, & rigidiores in Pontificios, cum in hoc negotio prudenti ac circumspecta moderatione opus sit. nihil largiri volent, cum tamen largiendum aliquid sit, ne in omnibus dissentire videamur. Ista enim arte pelliciendi sunt. & quantum indulserit oportet illi Gentium Doctor, cum in has adorandæ & suspiciendæ mansuetudinis, & æquitatis voces prorumperet, se omnibus omnia factum, ut aliquos Christo lucrifaceret. Abunde tamen à nobis cautum, ne cum Christo Belial, cum luce tenebræ permixtæ putentur. Quæ porro agenda sunt prudentiæ Tuæ commito. Ego factum expono. Tollat in usus vel suos, vel

publicos, qui volet. Heri Amstelodamo domum reversus sum, ubi mihi ac D. Vossio de ædibus prospectum. Theologi nostri per D. Curatores hoc agunt, ut vocationem Vossii eludant, non quod tantus ejus sit amor, sed ut Amstelodamen- sibus incommodent. Quæso consiliis tuis præclara Reip. Amstelodamensis cœpta promove. Interest ejus, uti viro isto potiantur. Vale Vir nobiliss. & generosissime, & Barlæum tuum amare perge. Lugd. Bat. 15 Ian. 1631.

166.

IOH. UYTENBOGARDO.

R *Everende vir, ac dilecte in Iesu Christo Frater,*
In Concilio Niceno nullos esse factos Anathematismos verum est, si Canones ipsos xx; authenticos & Græcos spectes, quos videre est libelli hujus pag. 157. Imo nullibi istis Canonibus damnatur Arius. Interim negare non a-
sum in Confessione Synodi Nicenæ, quæ legitur pag. 182, Ario anathema scriptum esse, uti etiam patet ex iis quæ pag. 162 leguntur, nec non 160. Reformati itaque Doctores distin-
guunt inter ea, quæ acta sunt in toto Concilio Niceno, & Canones istos xx, politiam Eccle-
siasticam concernentes. In prioribus dicunt dam-
natum Arium, cum ob hujus dogmata potissi-
mum convocata fuerit Synodus. In Canonibus fatentur nullam Aarii, aut dogmatum ejus fieri mentionem. Velim tamen . . . . . ad Episto-
lam illam Constantini Imperatoris missam ad
Alexan-

Alexandrum Episcopum Alexandriae, & Arium, post turbatas ibidem & in universa Ægypto Arianis controversiis Ecclesias; Reperies eam pag. 62. Iudicat in illa Epistola Imperator Constantinus controversias, ab Alexandro & Ario motas non esse necessarias, sed inanis otii certationes, nec vulgi auribus credi illas debere, vocat quæstiones argutas & subtiles, &c. Et cum missa hæc sit Epistola per Osum Episcopum Cordubensem, magni tum nominis & doctrinæ virum, verisimile est ab ipso Oso fuisse conceptas. Licet postmodum & ipse & Constantinus Arium damnaverint. Affirmat vir clarissimus amicus noster Osum, post Concilium Nicenum concessisse in partes Arianorum, etiam ipsum Constantinum. Nec probare potest Cyrillum, fuisse primum Anathematizatorem in Concilio Ephesino, quod celebratum fuit ante Chalcedonense, nam in Concilio Gangrensi, licet particulari*, quod antevertit Ephesinum & Chalcedonense, adeoque Cyrilli ætatem, edita sunt Anathemata. Vide Canones, cum adjectis anathematismis.

De loco Iustini mecum sollicitus est. Arbitratur Iustinum Ebionitas. . . ., quos tamen vocat ἐξ ἡμετέρου γένους, [ex nostro genere,] quia disputat contra Tryphonem Iudæum, itaque inter professione tenus Christianos refert. Ebionem autem ejusque sententiam damnavit Ignatius in epistola ad Philadelphios, dicens: *Si quis dicat*

A a 3

dicat

* Gangrense anno 361. Ephesinum, 431. Chalcedonense, 451.

dicat unum esse Deum, & confiteatur Iesum Christum, sed eum esse nudum hominem putet, non autem unigenitum Dei Filium, &c. huiusmodi serpens est, fraudem & errorem prædicans in exitium hominum, & est ejusmodi inops sensu, cognomento Ebion. Hæc ex Baronio notavi ad Annum Christi 73, 74, 75. Refert etiam Irenæus lib. 3. c. 4. Ioannem Apostolum cum in idem cum Ebione balneum venisset, dixisse: *Festinate fratres, egrediamur hinc, ne cadat balneum, & pereamus cum Ebione, qui intus est in balneo, propter ipsius impietatem.* Hæc ibidem Baronius. Consulendi essent ipsi autores. Verum an Iustinus ibidem Ebionitas intelligat, nulla necessitas cogit credere. Antecedentia & consequentia examinanda forent.

Quod ad Catechesin Catholico-Reformatam attinet, non valde laboro, ut edatur, per me licet, ut lateat. Si R. T. consultius putet Sylvæducenses non videre, non repugno. Sed quid si ipsis scribatur, ut legant, & lectum libellum Hagam remittant, & quid de eo sentiant, perscribant. Postea quid facto opus sit deliberabimus. Alias si ipsorum suffragiis editio urgeatur, provocabunt ad Professores, aut Deputatos Synodi, aut ipsam Synodum. Quid suadeas fieri, candidus imperti.

Amstelodamenses non nisi de duobus Professoribus vocandis decrevere. De Iurisconsulto altum adhuc silentium. Qui audeant? Vossius abitu suo perculit Leidenenses, Theologi ringuntur. Mota in ipsum tempestas jam pene desæviit.

viit. Responſum Profeſſorum (ignosce) ad prodromum nondum legi. Bis intra paucos dies fui Amſtelodami, ut de ædibus mihi ac D. Voſſio diſpicerem. Prius nobis assignatæ à Senatu & viſæ haberi non potuerunt. Iam alias naçti ſumus commodas & amplas, in de *Spinhuys-ſtraet*. Meas inhabitavit Syndicus Pauwius, Voſſii, quæ ampliores ſunt, Iacobus Roelandi, quam diſpa- res Domini. Legam cras, Deo volente, & mo- nebo ſi quid obſervavero. Vale Vir prudentiſſi- me. 27 Ian. 1631.

167.

E I D E M.

R Everende Vir, & noſtrorum μέγα ἔρκος
 Ἀχαιῶν, [*magnum munimentum Græcorum,*]
 hoc eſt, Remonſtrantium, habes, quæ obiter in li-
 belli huius foros conjeci. Quiſquilix ſunt & ſti-
 pulæ præ auro tuo & argento. Accuratiora per
 temporis anguſtiam meditari non potui, quia
 videbam reſponſionem tuam carceres mordere.
 Et præter tria illa argumenta Profeſſorum, ni-
 hil eſt dignum ſerio examine in chartulis **I I I**
 virorum. Ad locum Juſtini hæc noto:

1. Remonſtrantes eum allegare, ut probent
 merito ſe meticuloſiores eſſe in damnandis æter-
 num iis, qui non capiunt aut explicita fide cre-
 dunt, filium eſſe ab æterno ex eſſentia patris per
 intellectionem genitum: cum ex Juſtini dialogo
 non ſubobſcure colligatur, Eccleſiam cum iſtis
 communionem coluiſſe, qui Chriſtum *φιλὸν ἄν-*
θρωπον

ἄγνων [*nudum hominem*] dicebant. Argumentationem dico esse à majori ad minus, hoc modo : Si Iustinus cum illis communionem coluit , ergo non peccant qui non audent tales ex albo vitæ expungere.

2. Iustinum intelligere Ebionitas probandum Professoribus. At illi habebant Christum pro puro homine. Esto. Quid vetat etiam in Ecclesia Christianorum fuisse ejus sententiæ homines? At Ebionitæ damnati. Agnosco. Fuerunt enim in aliis pluribus dogmatibus hæretici. Et publica voce Ecclesiæ fuisse damnatos tempore Iustini, aut ante non legi, Doctorum judiciis fateor.

3. Iustinum non intelligere Ebionitas , sic probo I. quia nullibi in suis operibus , (quod sciam) Ebionitarum meminit. II. quia dicit eum qui Christum non demonstrat prius existisse , & nasci hominem sustinuisse , in errorem lapsum esse , non autem negare hunc esse Christum illum, in quo cardinem Christianismi ponit. Ergo vult tales reapse Christum illum agnoscere. Quod de Ebionitis non dixerint Professores. III. quia dicit errorem esse , non hæresin, non blasphemiam ; videtur in eo esse Iustinus , imo in eo est, ut elevet momentum istius controversiæ. IV. quia illos dicit esse , ex suo genere & ordine , quæ verbo arctiorem necessitudinem & fidei communionem significant, quam eam quæ est nomine tenus , & professione externa Christianismi. Et quanquam cum Iudæo disputet , non propterea sequitur, per illa verba ex nostro genere,

genere, intelligi debere titulo Christianos, cum oppositio inter Iudæos & vere Christianos major sit, quam inter Iudæos & titulo Christianos; cum hi reapse Iudæi & Iudaizantes esse possint. Quod si jungas, Iustinum illos habere pro sui generis hominibus, & eos Christum illum non negare, re Christianos ipsius iudicio describi videas. Pontificios professione, & titulo Christianos esse iudicant Professores. sed an dicere iidem audent, illos Christum non negare? Qui possint; cum in Catechesi Palatina dicantur, Christum reipsa abnegare.

4. Pro bent Professores apud Iustinum ullibi, *ὅτι ἡμετέρας φύας* [*ex nostro genere*] significare titulo solum Christianos. Contra, ubicunque de talibus agit in hoc dialogo; aut illos professione Christianos nominat, ut Marcionitas, Valentinianos, Basilidianos, Saturninianos, quos à suis diserte secernit: aut addit, illos professione Christianos doctrinas seductionis spirituum docere, impia & blasphema docere, vid. pag. 196. Edit. Commelinianæ. Tantum abest, ut tales dicat esse sui generis. Firmiter mihi persuadeo, Iustinum intelligere eos, quos pro vere Christianis habuit; professione Christianos ubique perstringit ac damnat.

5. Quam durum & crudum, imo impium foret, Iustinum quamvis cum Iudæo disputantem, Ebionitas, quorum præceptor scribitur Paulum Apostolum calumniis onerasse, Petrum mendaciorum insinulasse, ex parte Iudæum, Essenum,

Nazaræum, Cherinthianum, Carpocratianum, vocasse sui ordinis homines.

6. Non est mirum, Iustinum, eos qui Christum habebant pro puro homine, habuisse pro Ecclesiæ suæ membris, cum & Socratem, & Heraclitum pro Christianis habuerit. Scultetus in Apalyfi Defensionis Christianorum ad Antoninum Pium Imperatorem, (est ea Iustini) hæc scribit :

Hic objectio alia movetur : Christianos igitur tantum eos esse, qui intra 150 annos vixerint.

Respondet, (Iustinus) non sequitur : quia Christus est primogenitus Dei, quicumque ergo cum illo vivunt, Christiani sunt, ut inter Græcos Socrates, Heraclitus ; inter Barbaros, Abram, Elias.

Et in hoc ipso Dialogo, qui inscribitur Tryphon, sic refert Scultetus quæstione tertia :

3. Vtrum salvus futurus est is, qui hæc ita se habere sciens, ad fidem tamen in Christum observationem istorum, (rituum puta & ceremonialium Mosaicarum, nam de illis proxima egerat quæstione) adjungat, necne ?

Respondet : (Iustinus) suo judicio talem servatum iri, modo alios ad Christum ex gentibus conversos in suam sententiam non pertrahat, & opinionem necessitatis non fingat.

Hæc si toleravit Iustinus, quid mirum si & prius illud de Christo puro homine toleraverit.

Hæc raptim. Vale Vir doctissime, & de bonis bene mereri perge. Iphis Cal. Febr. 1631. summo mane.

168.

CORNELIO VANDER MYLE.

Nobilissime Myli,

Instat octavus Februarii dies Academiæ solennis, quo sceptrum ejus in alium deferri solent, ex veteri, uti probè nosti, more. Exhibebuntur Illustrissimo Principi hæc nomina: Franco Burgersdicius, Ottho Heurnius, Ewaldus Screvelius, à Senatu Academico, denominati. Burgersdicius Rectoratu jam defungetur. Eligendus ergo aut D. Heurnius, aut D. Screvelius. Optem ego, & mecum boni complures Rectorem in proximum annum à Principe designari D. Heurnium. Commendant illum parentis sui fama & præclara in Academiam hanc merita, Iohannis inquam, Heurnii, qui Illustrissimo Principi Guielmo, beatæ memoriæ, cum viveret, medicinam sæpius, idque feliciter, fecit. Accedit, quod professoris munere annos jam triginta functus fuerit, nec alium ante se habent tempore priorem. Primarius insuper est Medicæ facultatis & Anatomiciæ professor, quam provinciam geminam summa cum laude hætenus sustinuit. Nec desunt viro prudentia, modestia, morum facilitas, doctrina, aliæque ad munus illud requisitæ virtutes. quaquam sciam non defore, qui toti in eo sunt, ut virum optimum, mibique multis nominibus charum, fugillent & deprecient, inter quos non postremus est vir iste tibi amicissimus D. H. cujus invidia, & non

non dextris artibus, ne quid durius loquar, opprimitur & calcatur. Utinam, utinam à N. T. hoc impetrare liceat, uti apud Illustris. Principem, penes quem est, Rectoris eligendi potestas, causam ejus agas, & commendatione tua, qua poteris, juves. Benè mereberis de Academia, bonis omnibus, & me. Ipse verò D. Heurnius, cui, nescio quo fato, hæc dignitas hætenus non obtigit, summi hoc ipsum beneficii loco putabit, & peracti operis laudem N. T. ac profusæ in Musarum alumnos humanitati debebit. Sunt & aliæ causæ, ob quas hunc Rectorem velint mitioris ingenii Professores, quas adscribere non est necesse. Vale Vir nobilissime & amplissime, cum uxore & liberis. Filius rectè valet. Circa finem hujus hebdomadis statui excurrere Hagam. Raptim, è Musæo nostro iv Non. Febr. 1631.

169.

IOHANNI UYTENBOGARDO.

R *Everende vir,*

Quæ de Constantino Imperatore, & Osio, post Concilium Nicenum, Arianismum amplexis, scire desideras, jam habe.

Constantinum Imperatorem, extremo vitæ suæ tempore baptizatum fuisse in suburbis Nicomediæ, refert Eusebius Pamphili lib. 4. c. 61, 62. At præerat illis suburbis, uti & Nicomediæ Eusebius Episcopus Nicomediensis, Arianorum antesignanus & fautor perpetuus. Vnde
colli.

colligunt Patres nonnulli, illum, utpote ab Arianis baptizatum, in Arianorum perfidiam & dogmata consensisse.

Hieronymus in Chronico suo ad ultimum annum Imperii Constantini, ita scribit: Constantinus, extremo vitæ suæ tempore ab Eusebio Nicomediensi Episcopo baptizatus, in Arianum dogma declinat, à quo usque in præsens tempus Ecclesiarum rapinæ, & totius orbis secuta est discordia.

Habet eadem fere Isidori Chronicon.

Vide etiam Theodoretum lib. 2, cap. 32.

Baronius ipse consequens hoc admittit, Constantinum in Arianorum perfidia baptizatum, siquidem constet ipsum ab Arianis baptizatum. Verum antecedens hoc negat, & ad loca supra adducta frivole respondet. Nempe, propugnat fabulam veterem de Constantino à Silvestro Papa baptismate tincto.

Vide plura in Baronio, tomo tertio ad Annum Christi 324. Constantini 19. nec non locum egregium Luciferi Calaritani Episcopi, qui lib. 1. pro sancto Athanasio, causam exilii Athanasii, in quod conjectus fuit post Concil. Nicenum, à Constantino, hanc dicit fuisse, quod noluerit esse Arianus. Exstat locus tomo tertio Baronii fol. 445.

De Osio hæc scribit Sulpitius Severus: Osium quoque ab Hispania in eandem perfidiam consensisse, opinio fuit: quod eo mirum atque incredibile videtur, quia omni fere ætatis suæ tem-

tempore constantissimus nostrarum partium, & Nicena Synodus illo auctore confecta habebatur : nisi fatifcente ævo (etenim major centenatio fuit, ut S. Hilarius in epistolis refert) deliraverit. Hæc Sulpicius. Hinc & Hilarii querela illa in Ofium est, quod sepulcri sui, nempe corporis, nimium amans fuerit.

Meminit & lapsus Ofii Soebadius in libro contra Arianos scripto, de quo mentio est apud S. Hieronymum de Scriptoribus Ecclesiasticis in Soebadio. Locus est disertus, sed prolixior. Vide Baron. tom. 3. fol. 704* aut videatur, si libet, ipse Hieronymus.

Vigilius Martyr contra Eutych. lib. 5. de ejusdem Ofii lapsu, & cum Valente, & Vrsacio conspiratione ita scribit :

Immenso sane luctu, & implacabilibus lamentis persecuti sunt sancti Patres funus præclarissimi viri, qui cum navem, qua tot tantaque maria navigaret inter Syrtes, scopulos, atque piratas, validis undique adversariis urgentibus ventis, jam ad portum salutis magna gloria perduxisset incolumem, ibi insperato naufragium fecit, universa Catholica Ecclesia expavescente. Ejusmodi Ofii plane miserabili casu Catholicus orbis contremuit, concussæque sunt solidissimæ Petræ, &c.

Socrates lib. 2. cap. 26. Eccl. hist. fatetur illum fidei Arianae consensisse, sed vi compulsum, & tormentis.

Idem scribit Athanasius epistola ad Solitarios.
Digna

Digna lectu sunt, quæ ex sua sententia subjungit Baronius, fol. 704.

Superavit (inquit) mea sententia lapsus Osi prætorum omnium casum, sive Origenis, sive Tertulliani, vel quorumvis aliorum dixeris, &c.

Probat postea Baronius fol. 706 & 707. Osum denuo respuisse, sed argumentis stramineis prorsus & invalidis.

Aristarchus legit responsum istud Anonymi, dicit se non responsurum. uti in magnis doloribus fieri solet, stupet, alii gratulantur vapulanti. Ad componendas controversias Ecclesiæ Rotodamensis vocati sunt Hagam, ut audio, Polyander, Walæus, & de Dieu. D. Vigilantium, si Roterodami sit, velim moneri, uti curet exemplaria aliquot scripti Anti-Heynsiani mitti ad I. M. 1631. mense Februario.

170.

E I D E M.

R *Everende vir,*
De Actis Concilii Niceni à Gelasio Ciziceno editis, utrum ea genuina sint nec ne, nondum ex amico nostro intelligere potui. propius rem expendet excussis scriniis. Quæ D. Grotius scribit, verissima sunt, si spectes ipsos viginti Canones Nicenos extra omnem dubitationis aleam positos. Nullum enim illi habent anathema. Symbolum vero Nicenum prout ab Athanasio perscriptum transmissumque est ad Iovinianum Imperatorem, nullum-
itidem

itidem anathema additum habet. Verum Pontificii ex Scriptoribus Ecclesiasticis ac Patribus quibusdam plures colligunt Canones Concilii Niceni, necnon Acta alia & Epistolas ejusdem Synodi ad Ecclesiam Alexandrinam, &c. in quibus Anathemata in Arium ingeminantur. Hæc an supposititia omnia sint, non est meum judicare. Nam ex Theodoretō lib. 1. cap. 8. video Epistolam Synodi citari supradictam, quæ ἀνάθεμα ἐστίν. [exsecratur.] At Theodoretus iste magnæ est fidei & autoritatis. Salmasii annotationes Plinianæ, sive Solinianæ, hic prostant magno ære, 23, ni fallor, florenis. Legi locum, in quo de Anathematis voce disserit. sed prolixior est, quam ut describi à me possit. Excerptam quædam: hæc ille.

Ἀνάθεμα ἐστίν in sacra Scriptura idem volunt significare, diris nempe defigere ac devovere. quod Patres, *Anathematum vinculis inmodare & constringere*, sæpe dicunt. Hesychius: ἀνάθεμα ἐπ' αἰῶνος, ἀποκινῶν ὅ. [execrandus, à communione segregatus.] Duas hujus vocis significationes attulit, quarum ultima sola vera est. Qui ἐπ' αἰῶνος & maledictum hoc nomine intelligi volunt, ἀνάθημα & ἀνάθεμα confundunt, & utrumque pro re dedicata & consecrata accipiunt, &c. Nusquam autem ἀνάθημα apud Græcos in malam partem accipitur: nec illi unquam ἀνάθεμα dixere pro ἀνάθημα. Vt hinc liqueat aliud esse ἀνάθεμα aliud ἀνάθημα, licet contra sentiant viri doctissimi. Re quidem ipsa devotum & maledictum

ledictum hominem significare potest τὸ ἀνάθεμα, sed verbi notio alia est, quæ proprie separatum ac semotum designat, ut ex his verbis Pauli constat Epist. ad Roman. cap. 9. ἡχοῦμαι ᾧ ἀντὶς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ὡς τὸ ἔχεις, id est, separatus & alienatus à Christo. Recte itaque Hesychius ἀνεκκλήτων [*communione segregatum*] exposuit. Et paulo post :

Hoc proprie ἀνάθεμα, res nempe separata & semota à reliquo corpore & numero, aut ab usu privati alicujus exempta, ut Deo dicaretur. Nec mirabitur tam diversæ esse significationis ἀνάθημα & ἀνάθεμα, qui scribit æque in diversa notione poni τὸ ἀνάθεσθαι, & τὸ ἀναθέσθαι. Et post :

Ergo ἀνάθεμα proprie est separatio ac segregatio ab aliquo corpore, & societate. Quæ vocæ in hoc sensu passim usi sunt post Apostolos antiquæ Ecclesiæ Patres. Idem quippe est τὸ ἀναθεματίζειν & τὸ ἀφορίζειν, [*segregare* ;] &c. In plerisque quidem Conciliis ἀναθεματίζεσθαι in solis laicis locum habet, qui ab Ecclesia extores fiunt. Nam Presbyteri propter idem delictum removebantur tantum ab ordine, & in Ecclesia retinebantur. At in Concilio Gangrensi, tam clericis quam laicis una pœna infligitur, τὸ ἀνάθεμα. Quod tamen commodè exponendum est. Nam ἀνάθεμα Presbyteri remotionem, & ἀπολείωσιν ab ordine & gradu significat, Laici vero ἀνάθεμα [*abalienationem*] depulsionem ab Ecclesia. Et sane qui ab ordinis sui coetu rejicitur

ἀνάθεμα est, ὡς κλήρεσσι τῇ τάξεως, [à clero
 & ordine,] quod & μετέλιθεσθαι τῇ τάξεως dicitur
 in Synodo Neocæsariensi: πρεσβύτερος εἰν γήμη,
 τῇ τάξεως οὐτὸν μετέλιθεσθαι. [*Presbyter si duxerit,
 ordine ipse depellendus.*] Idem porro est ἀναθέσθαι
 & μετέλιθεσθαι, ut supra ostendimus. Nihil aliud
 igitur significat τὸ ἀνάθεμα, quam τὴν ἀπόβλη-
 σιν, ἀπολείωσιν, ἀφορισμὸν [*rejectionem, abaliena-
 tionem, separationem*] ab Ecclesia, & communio-
 ne fidelium. Nulla prorsum devotionis, aut
 consecrationis in hac voce significatio, ut per-
 suasum hætenus fuisse video viris doctissimis.
 Quia vero pro magno malo ducitur extorrem
 fieri, & exulare ab eo corpore & societate, cu-
 jus te cupis esse participem, ex eo vice impre-
 cationis usurpatum est. Vt enim, qui sibi credi
 volunt aliquid affirmantibus solent dicere, *ne
 vivam, peream, intestabilis sim, nisi hoc sit*, ita Ju-
 dæis & antiquis Christianis solennis in jureju-
 rando formula *anathema sim*, hoc est, à Synago-
 ga & Ecclesia exclusus. Vnde & καταναθεμα-
 λίζειν sibi tale anathema imprecari. Apud Matth.
 cap. 26. de Petro Dominum abjurante: τότε
 ἤρξατο καταναθεμαλίζειν, καὶ ὀμνύειν. *Anathema
 sibi ipsi imprecabatur, si hominem vidisset.* Male ver-
 tunt: *tunc cepit seipsum devovere.* Nec melius
 vulgaris, *tunc cepit detestari.* Nec recte Erasmus:
execrari. Sed de eo nos alibi latius. Et paulo
 post.

Pœna autem non fuit alia delinquentibus in
 Ecclesia Dei proposita, quam ἀνάθεμα, id est, *sepa-*

separatio ab Ecclesia, & communione fidelium, &c. Hinc ἀναθεματισμὸν pro ligare, & anathematismum vinculis constringere exponunt, quod extra Ecclesiam pellere significat.

Hæc bona fide ex Plinianis exercitationibus Salmasii excerpti. habentur latius & continuata serie pag. 1089, 1090, 1091.

Exemplaria adversus monstruosum Specimen abunde jam hic prostant. Indicant, etiam qui Aristarcho amicissimi sunt, illi impositam silentii necessitatem, nec quicquam posse ad locum reponi. De replica multi idem judicant. Vt facultati sapiat nondum rescire potui. Litem Amstelodamensibus movebunt super Schola ista illustri Curatores & Consules Leidenfes, hisce Ordinum Comitibus, rem omnem & coepta tanta eversa volent. Etiam D. Vossio iterum interdixere, ne ulterius cum Amstelodamensibus transigat. Sed quid transigendum supersit, non video. Operam suam illis addixit ἀπαλῶς. [*simpliciter.*] Et perstat in sententia. Hierarcha nostrer Fabricius in Professores Walæum & Polyandrum aliosque invehitur apud suos, quod de negotio Roterodamensi cum politicis sententias dixerint. Nihil adhuc de captivis Pastoribus decretum? aveo scire. Raptim, 12 Mart. 1631.

CONSTANTINO HUGENIO.

NE crede, doctissime Hugeni, me gruum more dormire, ut qui ἀνὴρ [vir] minimè βεληφόρος [consiliarius] amem. εὐδειν παννύχιον. [dormire per totam noctem.] Multo minus eo situ dormio, quo Imperatorem mori oportere iudicavit Solymæ domitor. Nec enim hanc dormientis posituram ferat, quæ mihi à latere est, cum nec Hectoris Andromache, nec Catonis Portia hanc posituram amaverint, graves alioquin feminæ. Quæ de tribus istis Epigrammaris meis disertè ἐξτραγωδεῖς, [tragice exaggerans addis,] missa facio. Digna profectò non sunt, ob quæ vel Bellerophon esse velim, aut μάνης κακός. [vates malus.] Titivillitia sunt, & antiquum Barlæi tui βρεκέκενεξ. [eadem cantilena ranarum more.] Sed quam tu lepidè ab atomis physicorum ad atomos deflectis poëticas, easque mihi obtrudis, ut Fabium tuum, loquacem satis, exerceas. Age, quia ita vis, sequar. Ad Calendas usque Maji libet tibi & genio obsequi. Vbi in magna ista urbe versari dabitur, grandia me cogitare oportet, inter grandes. Quod si habendi scabiem, qua laborant istic cives, mihi affricuerit Diva Moneta, actum erit de Musis. Atomorum, quos vocas, libros tibi relinquam, dummodo corpora trinæ dimensionis aurea & argentea convasare possim. Sed ne audiat hæc fortuna. Ne mihi, uti Micyllo Luciani-

cianico imponat, cui dives illud & aureum
somnia abruptit galli cantus. Redeo ad ato-
mos tuas, quarum prima est:

Adverte Stoa, versor in tuo sacro

Quis liber & non liber, & tamen est liber?

Respondeo cum Horatio,

Quisnam igitur liber? sapiens, sibi que imperiosus,

Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula
terrent,

Respondere cupidinibus, &c.

Cum ipsa vero Stoa è Paradoxis Ciceronis,

μόνος ὁ σοφὸς ἐλευθέρως, ἢ πᾶς ἄφρων δ᾽ ἄλως.
[*solus sapiens liber, & omnis insipiens servus.*]

Meam sententiam s'vis:

Advertat aula cultor & decus grande,

Tu liber & non liber & tamen libes.

Liber parente nata libero proles,

Non liber uni mancipatus Heros.

Equitumque rursus jure liber, Hugeni.

Vale Vir suavissime & charissime. 12 Mart.

1631.

172.

C. HUGENIO *trium filiorum patri.*

Paucula hæc ad triumviratum tuum & trium
liberorum jus lusi, Hugeni paterrime. Tri-
bus liberis videbantur convenire epigrammata
tria, quæ quinque distichis decurrant, ut ea vo-
bis quinque inscripta videri possint. Vide, ut
rationalis sim, qui non sine ratione versus tibi
annumerem. In numero jam stas perfectissimo,

B b 3

ter-

ternionte videlicet, qui primus principium, medium & finem habet; & Diis pariter hominibusque sacer est. Si acquiescas, auspiciarum fortè erit. Si exceleseris, non metuum valde, ne sit inauspicatum. Si ratione gererentur Aphrodisia sacra, næ ex myrto coronam ferres triumvatorum ex ordine pater. Iam non magis hoc naturæ eventu sapias, quam desipui ego triumvatorum ex ordine pater. Sed loquar seria. Det Deus, ne isti in fatum Curiatorum adolescant, ne Triumvirorum societate Reipubl. graves sint, neve *regia aditua aditus* [*tria pessima x*] imitari velint. Quin potius illos sua virtus ceteris tergeminis tollere honoribus, aut si contemplativum vitæ genus placeat, discant scribere versiculos similes ejus, cujus hoc est: *Tres sumus imbelles numero.* Vale Hugeni dilectissime, cum uxore, quæ tecum vivere amet, tecum obeat libens. Lugd. Bat. 20 Mart. 1631.

173.

IOHANNI UYTENBOGARDO.

Liber iste, quem de Magistratus in Ecclesiasticis jure scripsit D. Vossius Roterdami inter chartas D. Grotii in Curia asservatur. Dum enim in viri istius ædes involatum fuit ab Harpyis, etiam hunc auctoris fecerunt ibidem repositum tenebris damnavit publicus furor. Fortè, si res tanti fuerit, per Consulum aliquem repeti posset. Interim mitto auctoris adversaria, quæ non difficulter impetravi, ut si usui tibi esse

se queant, iis fruaris ad lubitum. Vltimum illud responsum, quo Professoribus respondistis, Medusæ caput est, ad quod rigent, ceu catoche correpti. Nihil culpant, nihil quiritantur. Silent, & quæ apoplecticorum signa sunt pathognomonica, sensus omnis & motus expertes sunt. Nec video, qua apologia fortem illam apoplexiam & ἀφωρίαν [*vocis defectum*] solvant. Mihi aded arrisit ista replicatio, ut legerim bis. Responsiones ad argumenta illa, quibus malè de SS. Triade sentientes anathemate percuti volunt, aptæ sunt & nervosæ. Non es ex eorum scriptorum numero, qui eloquentiam levibus & inanibus sonis corrumpunt. Res graves tractas graviter; levicula ita, ut gravia videri possint. Anna, perenna, ex veteri formula. Non alius idoneus magis antagonistes Facultati opponi potuit. δυνάμιν Θεολογικὴν ἀδυνάτω [*facultatem Theologicam omni facultate destitutam*] facis & ἀδενῆ. [*invalidam.*] Decretum illud Ordinum de captivis Pastoribus non omni ex parte placet. Video quorundam callidis consiliis moras quæri, usque dum Saturni ac tristes Dii meridianum nostrum teneant. Quorsum enim ista collatio, nisi ut novis declarationibus vexentur miseri, & in arctum compingantur conscientiæ eorum, quorum corpora hætenus arctè habitant. Vale Vir reverende, & fœcundum concute pectus, 26 Martii, 1631.

R *Everende vir* ,
 Hesterno die , cum convivio hic celebriori Doctoris cujusdam interesssem , una cum
 IIII viris , multus mihi fuit variis de rebus cum Walæo sermo , post turbatos , ut fieri solet , mensæ ordines . Tandem obnixè à me petiit , uti ad Ecclesiæ ipsorum redire velim , humanissime se mecum acturos . Respondi ego : Ordines Generales jam Collationem parare inter captivos Pastores , aliosque Synodicos Gelriæ , ad eam etiam ipsum vocandum ; monui & rogaui uti in ea istiusmodi conciliationis viam inirent , quam & ego bona conscientia sequi possem . Ad hæc verba regressit : Non arbitror negotium illud institutæ Collationis successurum , Ordines Gelriæ gravantur huc mittere Deputatos suos , aut eos qui per litteras Ord. General. sunt exciti . Non dubito quin ad ipsum hæc è Gelria perscribantur . Etiam ipsi non usque adeo videbatur arridere hæc Collatio . Addebat : si instituenda sit Collatio , utilius illam institui posse cum Remonstrantium coryphæis ac directoribus . Non sinent illi , ut dicam quod sentio , res illas à Synodis ad istiusmodi conventus devolvit , quales damnavit Synodus Schoonhoviana . Vale Vir doctissime , 29 Mart. 1631 .

175.

ARNOLDO BUCHELIO.

IAm ultimum te affabor, Bucheli doctissime,
 ex illo loco, quem studiis meis facilem pri-
 mum, mox difficilem expertus fui. Ita eunt res
 humanæ. Volvimur huc illuc, donec ad termi-
 num illum perveniamus, qui nulli cedit. Ad Ca-
 lendas Maji hinc abitum paro, Amstelodamum
 migraturus, ex quietâ in turbulenta & nego-
 tiosâ urbem. Nihil est quod eo me rapiat, præ-
 terquam melioris famæ solatium, alioqui plura
 sunt, quæ me hic detinere possint, eruditorum
 frequentia, Academica studia, loci amœnitas,
 assuetudo, aliaque. Si Ultrajectinis illud fuisset
 institutum, quod jam est Amstelodamensibus,
 maluissem in vestra urbe vivere, quam inter
 Mercuriales & quæstuosos homines. Nunc cum
 impetrari non possit, quod maximè libet, libeat,
 quod potest. Ego sicuti charam tui memoriam
 hic habui, ita & eandem servabo alibi. Quin
 vicinior vobis futurus, humanitatis officiis &
 studiorum Societate N. T. jungar arctius. Nisi
 crassus & nebulosus loci aër poëticam vim ob-
 tundet, etiam inde interdum expecta otiosæ
 mentis lusus. Spartam nacti sumus, hæc ornan-
 da lectionibus, scriptis & carminum, si qua no-
 stris debetur, laude. Poëmata mea uno jam
 opere excudit Elzevirius. Mittam propediem
 exemplar. Prodiit tandem Sylva-Ducis Heinssii.
 Sunt qui de obscuritate conquerantur. Ego

B b 5

enē-

ἐπέχω. [*judicium suspendo.*] Iam vale mi Bucheli, & ubi rescribes per otium, non ad Rheni sed Amstelæ accolam literas mitte. Domus mihi obtigit in vico nobili, quem de *Spinsteegh* vocant, in qualem credo Achillem deflexisse, cum castris Græcorum se subduxisset. Inter Mænadas & Thaidas habito, loco à Philosophiæ studiis non alieno, nempe, ut illas sapientiores, has meliores reddam. Lugd. Bat. 16 April. 1631.

176.

CONSTANTINO HUGENIO.

CUm literæ tuæ mihi traderentur, Hugeni nobilissime, jam Leidam reliqueram, vetus Musarum mearum hospitium. Eam discedens apud animum meum sic allocutus fui :

Leida vale, nostris statio gratissima Musis,

Iam studiis facilis, jam minus æqua meis.

Leida vale, & multos qui se tibi credidit annos,

Iam precor augurio prosperiore iuva.

Imus in Amsteliam, sic fatis volvimur, urbem,

Quoque vocant Procerum vota, Deusque sequor.

Vivere sic nostrum non una sede morari est,

Patria virtuti creditur omne solum.

Ipsis Calendis Maji huc appuli, cum uxore & reliquis familiæ meæ consectariis. aliquot dies in disponenda supellectile periere. quæ causa fuit, quod citius non responderim à charta & calamo imparatus. Iam

Quæque suis stant vasa locis, tabulæque librique,

Et peragunt munus meus pluteusque suum.

Ad

Ad docendum omnia hic adhuc imparata. Nec mora in damno erit, contententibus inter se Leidenſibus & Amſtelodamenſibus de Iure publice hic docendi. Illi Academiæ hoc proprium eſſe volunt, & ſibi privilegio regio con-ceſſum. Hi inter Scholam illuſtrem, qualem habet Brema, Steinfurtum, Hardervicum, Daven-tria, & Academiæ ſive Scholæ privilegiis à ſuprema poteſtate donatam, diſtinguunt, & jure promovendi, immunitates ac ſpecialis fori gra-tiam, nec non ſtudioſorum Univerſitatem Acade-miæ τὸ εἶναι [*eſſentiam*] dare contendunt. Altera pars judicio Curiæ Hollandicæ aut ſtabit aut cadet. Ita viſum Principi. Sed ſtipulati ſunt Amſtelodamenſes, uti intra menſem decidatur quæſtio. Interea mercantum hic vultibus adſueſcam, & Yam Amſtelamque mihi conciliabo, & his in-vitis procedant novi hoſpitis ſtudia. Aliquot poſt me diebus venit huc cum familia omni D. Voſſius, eandem mecum fortunam inter Mer-curiales experturus. Faxit ille, qui Sapientiæ omnis ac doctrinæ fons eſt & largitor benignus, ut hæc cœpta nobis ac Reip. huic bene felici-terque cedant. Quod de juvene iſto nobili ſcri-bis, ita habe. Decretum nobis convictores non alere, præterquam eos, quibus jure naturæ ali-moniam debemus, quos Ariſtoteles partes no-ſtri eſſe dicit, Poëtæ parentum lætas propagi-nes & ἐκφυλάττει [*germina*] vocant. Si tamen me adoleſcentis commendatiſſimi ingenio ob-ſterricari poſſe putas, non deëro officio meo, &
ſen-

sentiet commendationis tuæ non leve apud me
fuisse pondus. Vxor jam per viginti annos culi-
næ & foco affixa otium divos rogat. Quid,
quod planetarius liberorum numerus omnes do-
mus meæ stationes occupaverit. Non tam laxis
hic tectis habitatur, uti alibi. Ingens hic terræ
& artis est precium, & quorum cupiditati non
sufficit Universum, vix habent, ubi pedes honestè
tegant, ut cum Hebræis loquar. Leidam meum,
hoc est Musarum secessus, doctorum vul-
tus, ambulacra amœnissima, & quæ sunt aliæ ur-
bis istius illecebræ, frustra hic requiram. Nec
tamen si cum familia rationes ineam piget sus-
ceptæ vocationis. Quicquid hic desiderabimus,
Tu, mi Hugeni, literis, affectu, & honesta mei
recordatione supplebis. Vale. 10 Maji, 1631.
Amstelodami.

177.

IOHANNI POLYANDRO.

Mitto, vir clarissimè, quod petiisti, Epigram-
ma in Nuptias tuas secundas, & quidem
ejus genii, qui Hymenæo convenire putabatur.
Captavi sensus festivos, quia Epithalamium scri-
bendum erat, non morosi argumenti poëma-
tion. Qui Socraticum sermonem in nuptiis exi-
gunt, sapere mihi velle videntur, ubi desipien-
dum est. Illud audeo dicere, ex benevolo erga
te ac sponsam tuam affectu me hæc scripsisse &
ἀνευ δόλῳ. [*sincere,*] Arbitrii tui erit, illud aut
premere, aut aliorum gratulationibus subjunge-
re.

re. Interea nuptiis tuis fausta omnia ac felicia
comprecor, facilem maritam, & nisi prorsus re-
frixistis, sobolem tantis parentibus dignam Eam
si impetraveris, cum Marone canendum tibi erit

Extremum hunc Catharina mihi concede laborem.

Vale Vir doctissime, & ad sponsum παρρησιαστικῶς
[libere] scribenti ignosce. 13 Maji, 1631.

178.

FRANCISCO LEEUWIO.

Videris ambigere, ornatissime Leeuwi, utrum
Amstelodamum sis concessurus ad studio-
rum mercatum, an alio. Inter tot suadentium ac
dissuadentium voces, vix audeo sententiam
meam interponere. Nec enim ut Lugdunensem
Academiam deprecem, causæ quicquam habeo;
nec ut nascentem hanc scholam tibi non com-
mendem. Illa fama, doctorum celebritate, stu-
diorum universitate latè inclaruit. Hæc nostra,
Deo laboribus nostris benedicente, incrementa
sua in spe habet. Quid, quod de natalibus ejus
mota sit controversia, à Curatoribus Academiæ
Lugdunensis, qui jus publicè in Hollandia Ze-
landiaque docendi soli Leidæ deberi conten-
dunt. Expectamus indies responsum Curiae
utriusque, ad quas hæc res spectat. Interea ex
amicorum tuorum consilio decerne, quid facto
opus sit. Si visum ipsis sit huc te mittere, polli-
ceor non defuturas tibi hic optimas proficiendi
occasiones. Nec deëro tibi vel consilio vel ope-
re, qua publicè, qua privatim. Si Mercurium
quæ-

quæris, qui viam monstret ad sapientiam, habet illum hæc urbs velut tutelarem Deum. Qui mercantes fallere docet, nostra opera præstabit, ne fallere velis, verum ut inoffenso tramite conscendas, *Edita doctrina sapientum templa serena.* Vale juvenis doctissime, & pietatem cave ab eruditione, modestiam à gloriæ studio sejungas. Amstelod. 19 Maji, 1631.

179.

P E T R O C U N Æ O.

V Ir clarissime & cognate dilectissime, Tandem à publico contemptu me vindicarunt Amstelodamenses, & qui privatus plures jam annos transegi, ipsorum beneficio in lucem protractus sum. Migravi felicibus, ut spero, auspiciis in hanc urbem, ubi mercatu compita & fora fervent. Hoc jam agendum nobis, uti Mercurio cum Apolline benè conveniat, & literarum splendore magis splendescat opum fulgor. Ædes nactus sum commodas satis & amplas, loco à turbis & strepitu forensi remoto. In eas hoc Epigramma lusi:

Thaidas & rabidos inter jam versor Orestas,

Et geminum cingunt nomina tanta latus.

Hæc sua dediscunt effrenes ausa puellæ,

Parte alia furis æstuat aula suis.

Vt magis hæc sapiat, vivant moderatius illæ,

Non poteram poni commodiore loco.

Quas obeat partes Sapiens hic invenit. illinc

Proximus insanis, proximus inde malis.

Ad

Ad docendum omnia hic imparata repperi. Iam operi se accingunt architecti. Locus lectionibus designatus Academiam vestram magnitudine æquat. Intereà feriamur nos, dum oraculum Curiae Hollandicæ expectatur, utrum nempe fas sit Amstelodamensibus Scholam publicam aperire, nec ne. Postero quam appulissimæ die, Prætor urbanus Grootenhuyfius, jussu ac nomine Consulium, mihi adventum gratulatus fuit, ut & post aliquot dies adventanti D. Vossio. De te plurimus hic inter Senatores sermo, omnium ferè vocibus designaris. Non loquar explicatius. Hoc, quantum in me erit, agam, ut sive loco moveri possis, sive non, uberior saltem Amstelodamensium opera ad te rivulus dimanet. Sed pereat hæc periodus inter nos, quam facile apud Te intimæ admissiōis amicum extorsit benignior affectus. Petiit à me D. Polyander Epithalamium. nec denegavi. mitto, ut legas, sed ea lege, ne rideas. Vale Vir clarissime & amicorum candidissime. Vbi Amstelodamum excurrere lubebit, quod ut lubeat, rogo, cave aliud tectum subeas, quam hoc meum. puto enim & amicitiae & cognationis jure hunc honorem mihi deberi. Idem de uxore ac liberis intellectum volo. qui omnes à me ac uxore mea salveant. Amstelodami, 20 Maji 1631.

V Ir clarissime & cognate dilectissime ,
 Prodeunt denuò Poëmata mea , sed typis elegantioribus excusa, fronte picta, cauda, ut vides , privilegiata , ut jam quantivis videri possint. Tibi cum nihil hæcenus nugarum mearum negaverim , etiam hoc quaecunque χάρισμα [*donum*] offero : non ut poëticæ artis documentum aliquod apud te deponam , verum ne quod amici officium in me desideres. Addidi exemplar D. Heynsio inscriptum , quod velim per occasionem ipsi exhibeas, aut per filium , si mavis , mittas. Nos hic supino otio fruimur , usque adeò, ut invisa primum desidia jam placere incipiat. Vobis Academicis hanc felicitatem debemus , qui dum litem movetis Amstelodamensibus , nobis minus , ut verum fatear , graves estis. Iampridem scripsit mihi Nobilissimus Mylius , vocatum à DD. Curatoribus Cl. Salmasium, nec levi id se auditione habere : sed addebat Præsidentem Cromhoutium hoc omne ignorare. Id si verum est , etiam hoc exemplo discimus , non Principum solummodo , sed & Doctorum majorem è longinquo reverentiam esse. Domestica & quæ ad manum sunt vilescere ac æstimari minus. An Vinnius tibi collega obtigit ? Ita nuper audiui. Grotii uxor hic aliquot dies commorata cum fratre Reigersbergio quæstore , jam discessit. At quantis ausis , vir patriæ

patriæ amantissime excidimus. qui Flandriam pene totam spe devoravimus. Ita molitiones maximas levissimis casibus eludit fortuna, ludum suum insolentem ludere pertinax. Iam hoc agimus, uti æraria nostra & hostium ingentibus impensis flagellemus, quo hinc inde exhaustis Inducias extorqueat potentissima imperatrix ἀνάγκη. [necessitas.] Vale vir doctissime & charissime, uxorem, socrum, liberos, etiam ubi occasio fert D. Vorstium plurima salute imperti. Amstel. 23 Jun. 1631.

181.

IOH. ISACIO PONTANO.

I Am nuper præclaro illo tuo opere me beasti, clarissime Pontane, in quo magnitudinem rerum gestarum pari industria & labore mihi æquasse videris. Dignus & Regum favore, qui regibus digna scribis, & luci asseris res ab hominum memoria remotissimas. Nobis non ea scribendi vis est, nec animus tantis laboribus exantlandis par. *Mihi spiritum Latiae tenuem Camænæ, Parca non mendax dedit, & malignum spernere vulgus.* Aut cum serii sumus, in Philosophorum dumeta digredimur, & veteris ævi placita meditamur, quid Peripatus, quid Stoa decreverint. Ita suis quisque studiis ducimur, aliique laboriosius, alii amœnius ocium sectamur. Ego nec possum nec volo esse clitellarius. Quod ut credas, mitto poematum meorum novam συλλογήν. [collectionem.] Non hic à prima origine, à

C c

Fron-

Frontonibus aut Canutis res Danicas arcesso , non regnorum Septentrionalium ortus & occasus gravi oratione enarro , sed otiosæ mentis commenta vinculis adstringo non necessariis. Tu , qua es humanitate , munusculum hoc literarium lubens accipe , & communibus studiis fave. Censuram tuam non deprecor , ut qui scias, poëtis familiare esse , dormire, & celsipitare, præcipuè ubi per abrupta & salebrosa circumducenda est oratio. Nos hoc jam agimus, ut nascentem hanc Scholam adornemus & legum fulcris stabiliamus , quæmin finem rogo , ut exemplar mihi mittere digneris legum Scholæ vestræ Harderwicensis, ut in usus nostros transferamus ea , quæ accommoda huic scholæ ac reip. videbuntur. Non erit, ut nostra vicissim officia aliquando, frustra exigas. Vale, 24 Jun. 1631.

182.

LUDOVICO KINSCHOT.

Tantum tibi animi ac fiduciæ esse , Amplissime Kinschoti , ut post primas nuptias ad secundas transire audeas, equidem gaudeo. Similis es iis , qui à primo naufragio superstites , denuò procellosum mare conscendunt. Etiam illis , qui equo in acie excussi, arrepto alio pugnam restaurant. Nec tamen sine Theologorum exemplo facis, quod facis. Qui tecum quoque huic uni possunt succumbere culpæ. Alia fateor mens fuit Vespasiano Imperatori , qui ne Tito ac Domitiano filiis novercam superinduceret ,

ceret, secundas nuptias odisse & fugisse dicitur. Non desunt, qui Divum Hieronymum obijciunt, qui multa in secundas nuptias, & quidem acriter satis, suo more, scripsit. Verum cum mulieres illa potissimum tangat disputatio, non est quod animum tibi expectaret patrum auctoritas. Sunt qui ita arguantur: à muliebri sexus plus castitatis & pudoris: à viris plus constantiæ & prudentiæ requiri: priorem insaniam ab ætate esse, ab affectu & rerum humanarum imperitia: posteriorem à consilio proficisci, ut affectata videri possit, & latam habere culpam. Qui iniquius rigidiusque philosophantur, ajunt, eos qui ex priore conjugio liberis aucti ad secunda vota transeunt, manibus suis in propriam domum dissidiorum facem immittere; qui verò lenius, secundas nuptias permitti magis, quam probari volunt. Quicquid sit, Kinichoti, me iudice, nec in divinas nec in humanas leges peccas. Quare cum severa Didone agnosce vereris vestigia flammæ, quam hominum pectoribus accendit vis superior. Si matrimonii finis est liberorum procreatio, si voluptates castigari honesta ratione fas est; si solis esse, malum; omnia certè hæc non minus secundis quam primis nuptiis, haberi possunt. Macte nova virtute. Habes philosophum patrum. Petis, ut nuptias tuas carmine prosequor, & quidem heroico; quasi Æneæ in Turrium irruentis furor describendus esset, aut commissus cum Hectore Achilles. Itane heroï-

Cc 2

cum

cum esse putas, *συναίρειν* ? [*coire* ?] Puto ego hic focco potius incedendum , quam cothurno. Licet in hæc sua præcepta peccent poëtæ sæpius, & ego peccaverim non semel. Vellem tibi obsequi, sed in novam urbem translatus, sentio id poëtis accidere , quod plantis , quæ in aliud solum translatae, aut novi aëris insolito appulsu , exarescunt. Et sane poteris sine vate te virum præstare. Non eget classico veteranus, aut flantibus à tergo ventis ipse Æolus. Si qua Aönii liquoris guttula superest , id omne in illud tempus servem oportet , quo victor ad suos redibit Fredericus Princeps. Nisi fortè superis secus videbitur , ne secundis efferamur insolentius. Non desinam tamen absens tibi præcari conjugem facilem, & liberis tuis novercam, sine Maronis epitheto. Vale suavissime Kinschoti , & grande illud Principum monitum à lecto ne alienum puta : *αρεῦδε βραδέως*. [*festina lente.*]
 pro prid. Cal. Iul. 1631. Amstelod.

183.

HERMANNO CONRINGIO.

ET gaudii pariter & doloris materiam mihi præbuerunt literæ tuæ , Conringi doctissime : Gaudebam , cum de honesta tibi condicione prospectum intelligerem. At dolebam eò tibi abeundum , ubi & corporibus gravis incubat Mars, & conscientiiis rigor Ecclesiasticus. Expertus didici , nulla vincula durius premere , quam quibus generosissima illa animæ vis , qua
 sapi-

sapimus, qua Deo vivimus, invita constringitur. Corporis compedes & numellas patienter ferat sapiens, modo animo sit suus nec alterius juris. Quod si contrà quam sentiat, sentire se simulet, Phalaridis se tauro includi putat, & intus lentè torquefi. Non ignoras mecum, Confessionis Augustanæ Theologos (paucis exceptis) rigidissimos esse dogmatum suorum exactores. Et tamen partes sunt ac membra unius Ecclesiæ Christianæ ac Catholicæ. Et sicubi iudicio vel tuo vel meo hic illic fortè aberrent in non necessariis ad salutem, tolerandos tamen & pro fratribus agnoscendos arbitror, nec secedendum temerè ob istiusmodi errores ab illorum Ecclesiis, qui se iis junxerint. Seio alium fidelium, alium docentium publicè rationem esse, & ab his plura scitu necessaria exigì, quam creditu, ut vivere inter tuos possis privatus, sine conscientia labe, licet publicè loqui non ita sit facile. Sed video ab eorum dogmatibus te minus abhorrire, à quibus hic loci vultum avertit cura publica. Ideoque parum tibi præsidii solatiique à neglectis desertisque hominibus polliceri possum. Soli Amstelodamenses hac parte æquius mecum egere, & veterem morem novo exemplo comprobavere. In aliis Hollandiæ civitatibus quum boni cum malis, duri cum mitioribus, libertas cum servitute, moderatio cum immoderatione luctentur, spem ejus fortunæ, quam optas, qui tibi facere audeam? De aliis ad hanc Scholam vocandis Professoribus nihil

decretum, nec decernetur propediem, cum etiam super hisce ipsis præludiis, & Scholæ initiis litem nobis moverint Leydenſes. Tecum delibera, quid factò opus ſit. Si non ferant res tuæ, ut diutius hic ſubiſtas, omnino ſuaſerim, ut oblatam condicionem accipias, modo ſalva poſſis conſcientia. Ea invita quicquam te aggredi nolim. De cætero Deum Opt. Max. rogo, ut eam tibi porrò mentem inſpiret, quæ Eccleſiæ Chriſtianæ mirum in modum diſcerptæ pergat condolare, & de remediis tantorum malorum audeat cogitare. Horum nullum æquè conveniens, ac illud, quod præ manibus habes de Articulis fidei ad ſalutem neceſſariis. Spartam tibi elegiſti, hanc orna. Ita tibi ac ſtudiis tuis benedicat ille, cujus cauſam illo opere agis. Vale, 3 Jul. 1631.

184.

SIMONI EPISCOPIO.

Virum iſtum conſularem, clariffime Epifcopi, probè novi & probum. Primos pueritiæ annos cum illo tranſegi, ea in urbe, quæ ad Helium oſtium ſita eſt, cui animi mei culturam omnem debeo, & ſementem ejus, quam nunc refero, meſſis. Schola noſtra lentis paſſibus proccedit, tum ob operariorum negligentiam, tum ob litem à Leidenſibus illi motam. Hæc cum Curia arbitrio permiſſa ſit, expectamus verbum irrevocabile. Interea ociamur & feriamur, & mercantium vultibus adſueſcimus. Mirum, quan-

to

to hic fastu incedant Phryxææ istæ oves. Vix
 meus sum, quoties Pelopas istos adspecto &
 Midas, grandesque gradum grandire Lucullos.
 Non sola scientia inflat. Etiam splendidioris lu-
 ti possessor quantivis se precii putat, prout tur-
 gent loculi, turgent isti terræ filii, & cornua su-
 munt. quod noto, ne me temere scripisse putes,
 me mercantium vultibus adsuescere. Iuvenem,
 quem mihi commendas, quod attinet, hoc te
 scire volo, nullos me in convictum meum stu-
 diosos posthac recepturum. Vxor convictorum
 quotidianis molestiis Leidæ attrita otium divos
 rogat. Etiam ædium ea hic est ratio, ut pluribus
 alendis minus idoneæ sint. Scholæ nostræ fama
 jam Suecos aliquot & Polonos nobiles huc ex-
 civit. Aderunt & aliunde alii, ubi lectionum
 fiet initium. Privatim docere occæpi. sed ex
 Cathararum genere adsunt pauci. Cavent à no-
 bis, tanquam ab ulcere. Audio denuo à Syno-
 dicis nova fulmina in vestri ordinis homines
 cadi, quibus in vos arment Ioves ὑψηλογέμεται,
 τὰ ὑψηλὰ δώματα ἔχοντες. [*ex alto tonantes, &
 summa tenentes domicilia.*] Ergo si tauri essetis,
 evaderetis sine noxa. Vale. 12 Jul. 1631.

185.

IOH. UYTENBOGARDO.

[Ngenti me gaudio perfudit, clarissime Uyten-
 bogarde, allatum ad nos de liberatis captivis
 nuncium. Bene habet, tandem luci ac libertati
 pristinae restitutos lucis ac libertatis Euangeli-

Cc 4

cæ

cæ præcones. Quod à Procerum patriæ nostræ facilitate impetrari non potuit, ab ingenio tandem impetravere. Et hoc recte. Libertatem juris naturalis esse perhibent Iurisconsulti. Illi ergo studere fas est, quotquot naturam ac sui amorem non exuere. Excessere omnes adytis, aut potius carcere, alteri adhuc inclusi, è quo liberationem tantopere optavere Platonici, tantopere ἀνδρῶν ἀπαντῶν Σωκράτης σφώτατος. [*omnium hominum sapientissimus Socrates.*] Ex illo humana industria erepti sunt; ex hoc sola mors eruet, ubi summo liberatori visum. In illum reverti possunt, in alterum illum, ubi semel exierint, redire non dabitur, captivitatis puta titulo. Ego liberatis, & aëre nobiscum liberiore fruentibus gratulor, nec futurum spero, ut posthac patria nostra pergat *πρὸς δέσπαι*. [*prodere.*] Videbaris postremis tuis ad me litteris aliquid petere velle, si quando tertiam Poëmatum meorum editionem adornarem. Fac sciam, quid velis. Nihil est quod tui causa, & non suscipere libenter, & perficere cupiam. Voluisssem in iis meminisse Herois istius, cujus sanguine ferrum irrubuit, nec non tui & aliorum. sed non licuit, quoad Leidæ mihi vivendum fuit. Optime novi, quid officii mei sit. sed alibi metus, alibi muneris ratio prohibent facere, alias facienda. Vale. Vir clarissime & prudentissime, cum uxore & familia. Amstelod. 24 Jul. 1631.

In liberationem Captivorum Remon-
strantium.

Q Vos tristes tenebræ, formidatique penates,
 Ferratæque diu detinuere seræ,
 Absolvit nox una viros. Sic, victa dolore,
 Ipsa sibi pietas repperit arte viam.
 Et quod non potuit precibus, jam perficit astu,
 Fortunæ vindex ingeniosa suæ.
 Claudite Idumæi vastâ sacra funera petrâ,
 Et tumulum armiferis cingite militibus.
 Claudite vos Christo famulantia nomina Belgæ.
 Et captos totis cingite fluminibus.
 Nil agitis, cessere duci custosque, foresque.
 Iam famulis, illo vindice, claustra patent.

186.

THEODORO SCHREVELIO.

L Iteras tuas una cum Poëmate mihi tradidit
 Martialis quondam editor Lentulus. libet
 hac periphrasi communem nostrum amicum de-
 signare, ut in curandis etiam tuis eum lentum
 fuisse scias. Quas enim ad me exaravisti 30 Ju-
 nii, mihi traditæ sunt 25 Iulii. Ipsius ergo negli-
 gentia factum, ut suavissimis tuis Elegis tam diu
 caruerim, quorum lectione visus fui mihi non
 solum juvenescere, alter veluti Phaon, verum
 propius tibi jungi, & totus intra pectus tuum
 recondi. Vis judicium feram de carmine, de au-
 tore, de utroque? Illud acrior tuus erga me amor
 secundo pectore extudit, expolivit eruditio sin-
 gula-

Cc 5

gula-

gularis, ut non alio ore Veneres omnes; Gratia-
 que loqui possent. Merum ubique mel & am-
 brosia. nullibi non favos reperio & stipatas ne-
 ctare cellas. Non amicos suos cordatius absens
 Naso, non abeuntem Virgilium magis sollicitè
 Horatius, aut Messalam suum blandius allocu-
 tus fuit Tibullus. Expedit vel hoc nomine abiis-
 se me, ut tam rotundum tibi & numerosum car-
 men impararet dolor. Magnum aliquid & ex-
 cellens parturit affectus, ubi cum ingenio & bo-
 na mente in gratiam redierit. Felicius parere so-
 lent matres, cum partus dolores ingravescent.
 Nec aliter poëtae, affectu vel amoris vel iræ com-
 motiores, præstantius enituntur carmen. Acci-
 dit & hoc tibi, mi Schreveli, absentis amici im-
 patientiâ. Elegos istos impetu fudisti, in quibus
 disertior es, ubi doles; erectior, ubi querelas
 iteras, & vitæ inter nos hætenus suaviter & ho-
 nestè actæ imaginem depingis. Et nescio, an non
 obductam penè cicatricem refricueris. Sane
 commovisti me non parum, & Leidæ novum
 desiderium concitavit tragicum illud tuum, &
 crebris singultibus repetitum, vale. Delectas
 amicum tuum, & luctu imple: præsentem te mi-
 hi ostendis, interim absens immoderatus lau-
 das, omnium illaudatissimum: gratularis meliori
 forte aucto, & juxta à te divulsum doles. quas
 ipsas ἀντιφάσεις [contradictiones] facile concilia-
 bit, idem ille, qui eas dictavit, amor. Sciet poste-
 ritas, si forte ad hanc sæculi favorem pervenient
 nostra, quanto alter alterum amore dilexerimus,
 qua

qua fide, concordia, facilitate una vixerimus, etiam ringentibus iis, quibus ob amicitiam nostram & quotidianam familiaritatem oculi doluerunt. Expectas, ut per ferias caniculares ad vos excurram. sed qui audeam, cum hactenus fuerim desidiæ Professor, nec ullo adhuc merito me Reip. huic probaverim. Gloriosius ad suos reverti solent Duces, ubi aliquid indole sua dignum dederint. Etiam me forte tibi gratiorem stitero, ubi non nomine solum, sed re Professorem compellabitis. Tu potius feriis vindemialibus, quæ vestræ sunt, huc gradum accelera. Præmonitus de adventu occurram venienti ad eum locum, ubi Harlempjes tui jus dicunt, ubi scaphæ terras trajiciunt, & saltum faciunt. Vale Vir doctissime & amicissime, uxorem liberosque plurima imperti salute. Etiam D. Professore Heurnium, Doctorem Delmanhorstium, D. Altena collegam tuum, aliosque Pomeridianæ sectæ viros, saluta. Amstelod. 26 Jul. 1631.

187.

I A C O B O P E T I T I O.

DVplex tuum munus, anni primitias, accepi Petiti dilectissime; alterum meo, alterum uxoris meæ palato, delicias fecit. Videris annuo aliquo tributo, ac veluti emphyteusi veterem amicitiam obsignare, ne ejus forte oblivio subeat. Lætor autem præsentis tuæ benignitatis causam *ωγαταρχηλν* [*inchoantem*] fuisse felicem uxoris tuæ partum, quæ dum filium effudit,

dit, tu liberale tuum pectus effundis. Sic disco verum esse, quod Scholaſtici ajunt, omne bonum eſſe effuſivum ſui. Filioli tui natalibus ea comprecor, quæ & optare & ſperare fas eſt. Ne verum ſit in illo, quod canit Horatius, *Ætas parentum pejor avis tulit, Progeniem vitioſiorem*. Nec ſinat Deus, ut aliquando tibi extorqueat illum Homeri verſiculum, quem Auguſto extorſit malè adoptatus Agrippa :

Αἴθ' ὄφελον ἀγαμός τε μῦθον, ἀγνός τ' ἀπολέσθαι.

O utinam cœlebs vixiſſem orbique periſſem.

Quin potius in familiæ tuæ, ac parentum ſolacium pariter & ſubſidium aſceſcat. Si parentem refert ea corporis parte, qua mas eſt, ut minus graviter ſcribis; referat aliquando eundem ea quoque parte, qua Philoſophatus olim es, cum Juſtitiaſ cauſam publicè cum laude aſſereres; referat ea parte, quæ probitate, morum candore, facilitate, humanitate, aliſque virtutibus optimorum virorum albo te inſcripſit. Talis ut fiat non ſola dabit natura, quæ ex propagatione ſperari poteſt indoles, verum ad naturæ benignitatem ſi acceſſerit ſollicita educatio, præclarum aliquid & excellens expectare dabitur. Non hæc ſcribo, ut te officii tui comonefaciam, verum ne officio meo non ſatisfaciam. Philoſophi eſt docere tum ea quæ ſcire, tum quæ agere oportet. Puerperam tuam jam afflictam (& hoc à Philoſophia minimè alienum puta monitum) verbis mellitiſſimis & baſiolis ſuaviſſimis ſubinde recrea. Pelias haſta es

mi

mi Petiti, quæ vulnus infligit idemque sanat.
 Vale & uxori meo nomine bona verba dicas.
 11 Augst. 1631.

188.

ABRAHAMO DOMINICI
 LEEUWARTIO.

Lætiores catastrophas expectaveram istius
 Lactus, quem coram spectavimus. Verum
 aliter visum illi, cujus arbitrio res vitæ ac mor-
 tis geruntur. Post abitum tuum visus mihi fui
 tristes exequias filioli tui, etiam trans mare,
 prosequi. Aded me affecit pueruli calamitas.
 Quam dum cogito, indignor naturæ, quæ ea le-
 ge nos nasci voluit, ut exquisitissimis modis cru-
 ciaret. Alium tumescentes in abdomine aquæ,
 alium nata in ipsis visceribus animalia, alium fla-
 grantes febrium faces extinguunt. Attamen
 inter tot moriendi genera, nullum aliud à Deo
 deprecor ardentius, quam quod à calculo est.
 Cujus doloribus dicendis, quæ par oratio inve-
 niri potest? Filiolo tuo bene est. Si convaluif-
 set, potuisset eidem malo denuo implicari. Ita
 spem metumque inter sensisses longe te citra vo-
 ta tua stare. Brevi epigrammate ejus fatum plo-
 ravi. Grandia loqui non potui, quia de puero
 sermo erat. Tu boni consule, & fruiere memo-
 ria prolis nuper afflictissimæ, nunc beatissimæ.
 Vale. 10 Aug. 1631.

S I-

189.

SIMONI EPISCOPIO.

ADhuc inexorabiles sumus uterque, Episcopi clarissime, ego & uxor. Licet meam citius pertinaciam, quam illius expugnaveris. Quod si quam maximè vellem victoribus ædes meas aperire, non nisi duobus locus esset. Qui numerus plus dispendii, quam compendii afferret rebus meis. Alias causas jam non repetam, nec arcessam altius. Quamobrem rogo, ne ulterius facundiam tuam explices, & de arietibus cogites, quibus impetas Capitoli immobile saxum. Fortè proximis Calendis Maji, ubi ædes ampliores nacti erimus, cum illis consilium mutabimus. Interea promovendis studiis juvenis istius, quem commendas, non deero, quæ publice, quæ privatim. A Comitibus Ordd. proximis, Episcopi clarissime, nihil causæ communi metuo. Ingens erit malacia, ubi Amstelodamenses cordatius loqui in animum inducent. Audio hic decretum esse, ne posthac Edicta illa in Remonstrantes rata habeantur, aut executioni mandentur. Hæc turbis, odiisque materiam præbere, & facem dissidiorum motibus novis accendere. Ita futurum spero, ut idem ille, qui fluctus hosce aliquando movit, Neptunus, eosdem tridenti suo componat, & Æolios fratres in ordinem cogat. Vale Vir clarissime & doctissime. Vxorem, D. Couwenhovium aliosque amicos & collegas meo nomine saluta. Raptim
10 Sept. 1631. Amstelod. A N-

190.

ANTONIO OETGENS
VAN WAVEREN.*Amplissime vir,*

Gratulor te cum legationis tuæ sociis incolumem in Stormariorum metropolim ap-
pulisse, quo Federatorum Ordinum jussis desti-
nabaris. Faxit Deus, ut pericula terræ marisve
emensus talis ad nos redeas, qualis abivisti. Nec
enim istiusmodi tibicine Respublica, nec Mecœ-
nate nascens Schola carere possit. Illud miror,
adeo te studiorum cura affici, ut etiam extra pa-
triam positus, eam nondum deponas, & de iis
benè mereri studeas, qui alibi nati apud nostra-
tes eruditionis incrementa sperant. Quæ roga-
tu amplis. viri N. Gernertsi Syndici Hambur-
gensis petis, æquissima sunt. Professorum Ley-
densium nemo est, qui studiosos in convictum re-
cipiat. Civium nemo non, & hi plebei ferè om-
nes, nullo salubrioris scientiæ succo tincti. Quæ
de Germaniæ porro rebus scribis, non iniquis hic
auribus excepimus. Maximis successibus bel-
lum gerit Suecus, & seculi sui spem superat in-
victissimus Rex, in cujus magnitudine consti-
tuenda virtus cum fortuna decertare videtur.
Nec tamen, qui quorundam mos est, trium-
phum Regi decernere ausim. Aliud est prælio
superiorem esse, aliud bello. Acuit sæpe forti-
tudinem desperatio, & animos resumunt, quo-
rum infamiæ comes it ruinæ metus. Austriaco-
rum consilia uti lentiora sunt, ita & certiora.
Nec

Nec nos hic infelicitè pugnâvimus, intercepta hostium classe, quam malis avibus duxit Iohannes Nassovicus. Illam victoriam versibus celebravi, quorum exemplar mitto. Vale Vir amplissime & humanissime. Amstelod. 20 Octob. 1631.

191.

P E T R O C U N Æ O.

Valde me perculit casus optimi juvenis Thomæ Honerdi, viriusque nostrum amici, quem apud Genuates in sacras manus incidisse scribis. Monstrum illud S. Inquisitionis nocte volat, cœli medio, & quot corpore plumæ, tot vigiles oculi subter. Non dubito, quin famuli scelere ac perfidia delatus fuerit. Nam qua est ætate & prudentia, ignorare non potuit peregrinantibus *ἐρημίας* [silentium] convenire. Evadet tandem, sed non sine impensis & parentum dispendio. Eandem aliquando sortem expertus fuit Dominus van Loo, importunè, cum illic esset, facundus. Non inconsultum arbitrarer, si literas D. Heynsius det ad Holsteinium præfectum Bibliothecæ Vaticanæ, ut si forte Romam abducendus sit, pro Honerdo intercedat. Solent namque istiusmodi negotia felicius sæpe confici privatis intercessionibus, quam Principum, qui in partibus sunt. Sensit hoc Realius noster, cum Viennæ detineretur, cui Ordinum imperiosiores literæ nocuere, profuere verò quam maximè Catholicorum quorundam

rundam Amstelodamensium ad patres Iesuitas familiares literæ. Scripsit mihi Hamburgo ampliss. noster Consul A. Oetgens, Germaniam universam ad nuperam regis Suecorum victoriam contremere, & Erphordiam jam, Thuringiæ metropolim, occupasse. Tillius exercitus reliquias colligere dicitur ad Visurgim. Hamburgenses, dum incerta belli cogitant, Cæsari magis quam Suecò favent. Regem parva primum, & exigua militum manu molientem contempsit Cæsar; jam majora molientis impetum vix sustinet. Duos istos Soles Gustavum & Ferdinandum non fert Germania. cedendum erit alterutri vel armis vel fato. Vale amicissime & tuos saluta. 1 Nov. 1631.

192.

E I D E M.

V Ir amplissime, cognate dilectissime,
Vidimus hic maledicum istud carmen I. Westerburchii, Aretalogi Dordraceni, adjunctum Theſibus Polyandræis; quo non solum in Remonstrantes, vulgi hæctenus fabulam, verum etiam in Rectores hujus urbis impudentius debacchatur. Seio hîc lectum esse in Confessu Consulum nostrorum. Qui non tam præconis istius audaciam mirantur, quam quod scripta istiusmodi thesibus suis subjungant Theologi vestri, quin & valvis Academicis affigi sinant. Fortè & hoc Perseverantiæ sanctorum κατή-
λων [indicium] esse putant, τοὺς δόξας βλασφη-
μεῖν.

D d

μείν. [*dignitatibus maledicere.*] Non deerunt hic poëtæ, qui carmen istud simili perfricabunt sale. Qui sapiet, abstinebit à contactu. Grotium nostrum appulisse non ignoras. In illum novis animis insurrecturi videntur, quibus ægrè est hic conspici hominem, causæ innocentia & invidendis virtutibus subnixum. Nescio tamen, an rebus suis vir prudentissimus benè consulat, quod Gallia deserta, in qua maximum est ejus precium, hic se hostium suorum furori & invidiæ denuò objiciat. Interim benè ominor, & post tempestatem spero affore alcyonia. Iam in prociuctu est, uti de Schola nostra pronunciet Curia. Quanquam ea res me minus sollicitum habeat, quam collegam meum. Scribit ex Anglia Vossii filius, illic militem conscribi Regi Suecorum in subsidium. Is pergit ἀεσέειν, [*bene rem gerere,*] & Episcopali mitra ab Herbipolensibus donatus, ad Augusti exemplum, Imperatorem simul & Pontificem aget. Tempus est, uti sua convasare incipiat Palatinus, & de rependo Palatinatu cogitet. Vides quam benè de rebus communibus & salute publica sperem. Affinem tuum Zeistium hac vespere apud me in cœna detinui, nec passus fui eum sine meis ad Te litteris abire. Vale Vir clarissime & charissime. Vxorem, socrum, liberos salute. Amstelod. 15 Nov. 1631.

cujus, intellexissem, apud vos esse Avunculum tuum D. Regemorterum, qui cum venire non soleat sine appendicibus & apparatu, nolui familiæ tuæ numerum hoc tempore augere. Præfertim, cum & hyemis inclementia & uxoris tuæ ac meæ non dispar condicio idem mihi, quod tibi, suaserint. Verebar insuper, ne dum apud vos sum, Curia fortè contra nos pronunciaret, & sic ludibrium quibusdam vestrûm deberem. Ut verum fatear, jam me Leidæ desiderium capit, & tui præfertim, quem inter amicos complures habui non uno nomine primum. Non poterit sermonibus nostris deesse materies, siue lætam, siue non omnino lætam voles. Nec enim prorsus ex voto bonorum eunt res publicæ, nec prorsus præter votum. Senatus noster Scholastica jam se lite expedivit. Superest alia, quæ longius Syrma trahit, propter illos *ἐλκεσιπέπλους*, [*longa trahentes pallia*,] si Troadum epitheto alludere liceat, ad Calchantes nostros. Nempe expectamus indies, uti in Presbyterio locum sibi eligant illi, qui apud nos Mosén repræsentant, quem libri tui titulus, optimo exemplo, Aaroni socium facit. Hoc si ferrent Ecclesiastæ Amstelodamenses, posset sine motibus res hæc abire. Quia Aaronis mentionem feci, libet referre quorundam anxiam nimis subtilitatem. Quiritantur Mosén in titulo libri tui à sinistris stare, Aaronem à dextris, ac si huic primæ, illi secundæ in populo Dei partes tribuerentur. Sed hæc non sunt curæ Hippocliidi.

Interim

Interim gaudeo Curiaë utriusque Senatores
 Amstelodamensium institutum probasse. Minus
 invidiæ ac quærimoniis obnoxium esse solet,
 quicquid à potentioribus jure geritur. Peripa-
 tus nostra propediem suâ formâ spectabitur.
 Erectus est suggestus, expectatur doctor. Lectio-
 num initium fiet, ut opinor, ante Calend. Febr.
 sub Consulum, quos præsentē anno habuimus,
 auspiciis. Vtinam illud Scholæ huic decus affer-
 re possem, quale afferri à Professore par est.
 Annitar pro virili. Nec deerit laboribus meis
 summum Numen. Libros tuos de Republ. He-
 bræorum, ut omnia tua, exosculatus sum. Ma-
 gnum illorum hic apud non vulgariter doctos
 premium est, tum ob observationes Thalmudi-
 cas, quas apud ipsos autores legere cujusvis non
 est, tum ob dictionis Romanæ, qua omnibus
 hujus seculi doctis præcellis, puritatem. Ego,
 quæ Philosophorum pulpam sapient, hac æsta-
 te, si Deus siverit, reponam. Libros meos de
 Sceptica Philosophia, oppositos libris tribus
 Pyrrhoniæ Hypotyposeon Sexti Empirici,
 magnam partem absolvi. Si trimestre adhuc fe-
 riari licuisset, potuissem absolvere. Sed nolim
 hæc alios scire, ne videar aliquando, operis mi-
 nus eruditi expectatione, vos detinuisse. Vale
 Virorum summe, & domesticis omnibus salu-
 tem imperti. Tua feliciter pariat, nec mea infe-
 licius. Si Imperatores essemus, sat multis muni-
 mentis insisteremus. Amstel. 28 Dec. 1631.

195.

E I D E M.

BInas tuas literas accepi, Cognatorum charissime, & celeberrime, quarum prioribus adjunxeras pyxidem unguentariam pro quo munere gratias tibi agit uxor & uxoris maritus, quem non potes non nosse. Illa jam meliusculè habet, postquam ἀπόστημα [*apostema*] aperuit chirurgi novacula. Dolendum profectò facilem istum sexum tam difficili, ac crudeli egere curatione. Quid facias? ex primæ matris transgressione, hæc matribus nostris incumbit calamitas, ut etiam de illis verum sit dicere, πολλὰ καὶ ὃ συμπαῖσα πόλις, &c. [*sæpe enim tota civitas.*] Infans, Iacobus nomine, athleticè valet, & nocturnis clamoribus ædes meas implet. totum diem stertit, securus quid Tiridaten terreat. Divisum imperium habet cum reliquis mortalibus, qui noctu dormiunt, de die vigilant. Misi nuperrime tibi per Doctorem Tollium exemplaria orationis meæ incompacta, quod inofficiosum officium rogo boni consulas. Festinabat ad vos amicus iste, itaque dabam illi, prout ad manum erat, sine veste Dianam, oblitus & officii mei & honoris vestri. Lis Ecclesiastica, Senatum inter & Presbyterium hæcenus exagitata, ex voto Magistratus composita est, intervenientibus Synodi Delegatis. Transactum his conditionibus: uti ad Calend. Maji proximas συνεδεῖαν [*confessum*] differat Senatus: quæ super hac
re

re acrius ex umbone disceptata fuere ἀμνησία
 [oblivio] aboleat, præterea ut sententiam dicant
 Senatus delegati deliberativam, non decisivam;
 denique ne in Ecclesiastico ordine quicquam
 benè positum innovetur, & sic hi motus ani-
 morum, atque hæc certamina tanta, pulveris exi-
 gui jactu compressa quievere. Quam apud vos
 animosè pro famulo peroraverit Razivillius, in-
 tellexi. Ita Agamemnonem allocutus fuit com-
 motor Achilles. Rectoris tibi munus & digni-
 tatem gratulor. Non alius istas magnificentiæ
 partes obit dignius graviusque. Rectoratum ti-
 bi opto facilem, & qui sine magnis motibus tibi
 & Academiæ decurrat. Vale Vir clarissime &
 dilectissime. Vxorem liberosque meo & uxoris
 nomine saluta. Amstel. 14 Febr. 1632.

196.

E I D E M.

V Ir clarissime ac cognatorum dilectissime,
 Non sinunt me diutius elinguem esse pu-
 blica gaudia, quibus luculentam materiem præ-
 buit hæc æstas, sub Principe feliciter forti &
 prudenter audaci. Iam Musis æger & tristior
 valedixeram, abdicaveram à me Phœbum, Gra-
 tias omnes, & studia ista amœniora, quibus im-
 pensius me addictum fuisse profiteor. Verum
 uti Miltiadis trophæa somnum adimebant De-
 mostheni, ita mihi veterum excutiunt Princi-
 pis nostri stupendia usus, ac felicissimi successus.
 Malui balbutire & dissonum epos scribere,
 D d 4 quam

quam obmutescere, præsertim cum non deessent hic, qui hortabantur, ne grande hoc Reip. nostræ incrementum indictum finerem. Tentavi itaque veterem cantum, qui si minus placebit exactis ad omnem elegantiam auribus, officio tamen pietatis, & profusioris in Patriam & Principem affectus probari fortè poterit. Voluissim limatius esse, quod scripsi, Poëmation, sed non vacat longius hisce studiis immorari. Παρρηγία [*operis accessiones*] nunc sunt, quæ olim cum otium abunde suppeteret, ἔργα [*opera*] fuerunt. Quamobrem Areopagitica iudicia deprecor, & Minois frontem. Non semper tonat Iuppiter, sed subinde murmurare in nubibus contentus est, nec fulminat semper, sed & leviusculè fulgurat. Quæ amicis inscripti exemplaria, velim per filium aut ancillam exhiberi, ubi commodum fuerit. Vale Vir clarissime ac præstantissime. Vxori liberisque, D. Heynsio, Vorstio aliisque collegis salutem plurimam uti dicas rogo. Amstel. 1 Sept. 1632.

197.

E I D E M.

Cognatorum clarissime & charissime, Venerunt ad nos filii tui salvi & incolæmes. Exhilarabar ipsorum conspectu, & videbar mihi jam aliquatenus te frui posse. Gaudebat non minus Casparus noster, qui jam animo ad vos cogitabat. Feriæ sunt trivialium Scholarum, & dies hosce aliter quam feriando transigere

gere nefas puerulis videtur. Itaque non est quod operose efflagites, ut eum Leidam excurrere patiar, quem missurus fuisset ultro, nec invitatum. Veniet, Deo volente, & cum tuis trigam faciet. Gloriabitur, opinor, se argenteo calamo donatum à Scholarchis, ob benè scribendi peritiam. Princeps noster hætenus urbes expugnavit; jam provincias deditione accipit: Gratulor & faveo egregiis Patriæ successibus. Sed hoc in aurem Tibi dicere aulam: Aut jam debellandus omnino est hostis, & ad pacis conditiones compellendus, aut exhausto ærario debellamur ipsi. *Amici*, dicebat veterum aliquis, *si sic iterum vicerimus, perimus*. Excrescunt in immensum rationes & nomina publica. Bene mecum actum puto, quod pro illis non sponderim. Viderint *reges* *reges*. [*præpositi*.] Nostrum est animis ac linguis favere. Vale vir clarissime, & uxorem, socrum, liberos & amicos per occasionem saluta. Raptim. Amstelod. 20 Sept. 1632.

198.

R O C H O H O N E R D O.

A rionem tuum inter æquoreos Deos canentem legi, amplissime Honerde. Ita & Augustum aliquando inter Romanos suos, Apollinis habitu confedissee opinor. Ficto Arioni favit olim mutus piscis,

*Quamvis mutus erat, voci fuisse putatur
Piscis, Arionia fabula nota lyra.*

D d 5

At

At ego cantui tuo faveo, non exemplo muti delphinis, sed ejus qui carmini tuo potest εὐφραίνειν, sive linguis favere. ♦ Imperii nostri momenta prudentiæque civilis voces, veste involvis poetica. Prima & summa rerum nostrarum exequeris, & Duces laudas, per quos hæcenus inconcussi stetimus. Vtinam hæc intelligere concessissent æquiores Musæ Principi, cujus illa laudi destinasti. Meruit inter astra referri Delphinus Arionis sospitator. Quamobrem nos majore jure te Principum Encomiaſten Dīs Superis miscebimus. Arionem citharædum morti subduxit piscis. Tu tenebris & oblivioni longè majora nomina. Videris mihi à senectæ vires capere, & à canicie dicendi scribendique vim. Qua ætate in aliis languet vatū furor, in te gliscit. Verè Arionii sunt versus tui, qui non solum doctissimos viros D. Cunæum, Vossiumque affecere, sed & ipsos castrenses Delphinos demulcere queant. Gratias Tibi ago maximas, quod meis quoque auribus istum tuum citharædum indulseris. Qualis sopor fessis in gramine: tale tuum carmen nobis divine poetæ. Vale Vir amplissime & doctissime. Salveat à me uxor, & filius mediis elapsus Achivis, Loyolitis volebam dicere. Amstel. 16 Octob. 1632.

199.

P E T R O C U N Æ O.

C*Ognatorum & doctorum celeberrime,*
 Poëma amplissimi Senatoris Honerdi
 Hagam ad autorem remisi, additis literis, qui-
 bus quid de Arione isto sentiam, exposui. In-
 dicabis mecum & poëtæ ipsum partibus probè
 defungi, & juxtà viri prudentis. Qui ne sum-
 morum Principum illustris memoria exolescat,
 Patris Auriaci laudes filiorum gloriæ sociat.
 Utinam sicut inter æquoreos Deos canens A-
 rion salvus evasit, & in terram expositus flucti-
 bus subductus fuit: etiam Patriæ nostræ ali-
 quando contingat post bellorum tempestates in
 pacis portu respirare. Omnino mora opus est
 & belli remissione, ut quassam Reip. navem re-
 ficiamus. Audio Æolos contra flare, nec ferre
 mitem Favonii aut Zephyrorum auram. Vale
 vir clarissime & amicorum amicissime. 18 Oct.
 1632.

200.

G O D E F R I D O D E H A E S T R E C H T.

N*obilissime Haestrecht,*
 Scribit Horatius ad Iulium Florum in
 hæc verba:

Iuli Flore, quibus terrarum militet oris

Claudius, Augusti privignus scire laboro.

Ego verò non minus scire desidero, quibus ter-
 rarum oris degat Haestrechtius meus, vir ad
 omnia

omnia summa natus , & ejus capax fortunæ ,
cujus nec ipsos heroas pudeat. Scripsissem jam
pridem. Sed nescio an Diœcesis te habeat
Trajectina, an Brabantia , an Hollandia. Si me
fospitem esse cupis, fac me certiolem, ubi vivas,
quomodo vivas & cum quibus vivas. Te inco-
lumi sentio mihi quoque vires addi. Cum du-
bio nuper Marte oblecta esset Trajectum ad
Mosam, familiarius, uti inter amicos fieri solet,
confabulati sumus. Iam inclinationem in partes
nostras fecit Mavors, & facta est ad Rempubli-
cam nostram egregia accessio istius urbis ex-
pugnatione. Si dubitas, eximet animo tuo du-
bitationem omnem hoc meum Poëma, quo
Principis nostri heroicos ausus executus sum.
Vbi à venatione te recolliges , illud lege. Vide-
bis me non fraudasse debitis laudibus illos du-
ces , qui pro rege Hispaniarum res præclare
gesserunt. Didici etiam in hoste laudandam es-
se virtutem. Quam vellem, ita visum esset su-
peris ac terrestribus Dîs , uti tandem coëant in
pæcis , aut induciarum federa Belgicæ populi.
Quid expediat, judicare non est meum. Supra
captum poëtarum sunt regnorum momenta. Il-
lud tamen audeo eloqui, me præferre tutam
pacem pertinaci bello. Vale amicissime, & fac
videam propediem valetudinis tuæ indices li-
teras. 14 Nov. 1632.

201.

VINCENTIO FABRICIO.

Literas tuas, doctissime Fabrici, una cum Oratione tua mihi tradidit vir officiosissimus Vichevortius. In literis omnia mihi placent, præter ea, ob quæ me tibi placuisse scribis. Nec enim illa in me agnosco, quæ mihi affingis, nisi fortè tu ea perspicere potes, quæ in aliis potius, quam in me reperiās. Quare superlativos tuos, quos in me congeris, amolior, ratus tutius mecum agi, si inter humiles positivos stem. Nam comparativis accenseri non minus odiosum esse nosti. Loquar tecum familiarius. Scribis te Hamburgensem esse. Verùm aut ego vehementer fallor, aut nihil Saxonicum vel Hamburgense sapit tua dictio & scribendi genus. Germania superior, si pleraque ingenia spectos, hodie inferior jure dici possit. Te aliosque excipio, qui soli indole erectiores animos geritis, & inanibus sonis non contenti orationem componitis ad masculas periodos, in quibus nec nervos desideres, nec succum bonæ mentis. Nec est quod febres, catharros aliasque sordes objicias. Optimè à morbis & sordibus sibi cavent, qui istis mederi possunt. Gratulor Leidæ, quæ Encomiasten nacta est etiam inter peregrinos. Debebant lautius haberi, qui tam erudite, tam laute & copiose de Fame publica verba fecerunt. Audio te operam tuam addixisse doctissimo, & mihi amicissimo viro

D. Swaer-

D. Swaerdecronio. Non poenitebit te hujus instituti. Frueris tali viro, quales si omnibus Scholis essent præfecti, uberiores doctorum sementem referrent Batavi. Amicitiam meam, quam expetis, offero tibi dosi quam maxima, etiam ad libras. Valde hoc munerum genere liberalis sum. Vale Vir amicissime, & me ama.
4 Dec. 1632.

202.

P E T R O C U N Æ O.

Q Vanquam quod scribam non habeam, illud tamen scripsisse operæ precium fuerit, me per triduum ex oris ulcusculo laborasse. Adeo ut coactus fuerim à lectionibus abstinere, ut affectæ parti quies esset. Sentiebam loquendo exasperari malum. Convaluit jam per Dei gratiam illa corporis particula, sine qua nobis non licet esse professoribus. Nolui hoc te ignorare, cum indulgens sibi fama exaggerare sæpe numero soleat aliorum mala. At quantus, mi cognate, bellator, quantus heros occidit, morte quidem illustri, sed luctuosa Sueciæ & universo orbi Christiano. Sic Decii occubuerunt, sic salvo exercitu & clypeo Epaminondas. Nisi de novo exercitus Duce inter Germanos & Suecos conveniat, recuperabit facile amissa Cæsar. Multi Duces Cariam perdiderunt. Utinam in acie non stetisset, sed præliorum periculis exemptus summæ rerum se reservasset.

At nunc magna Ducis sub terras ivit imago.

E Gal-

E Gallia demum profugit regis frater, novas iras colligens, ob necem Ducis Montmorancy. Ego Principi ad suos reduci gratulor. Vale. 10 Dec. 1632.

203.

CONSTANTINO HUGENIO.

BEnè habet, Nobilissime Hugeni, quod carmen meum Dīs Superis, inferis & terrestribus gratum fuisset nuncies. Licet quos tu inferos Deos vocas, apothefi donare soleat & inter indigetes referre Romanus antistes. Nec tamen repugno inferos dici, qui in inferos imperium exercent, & pallentes animas modo evocant Orco, modo ad tristia tartara mittunt. Te verò ex eo loco subductum gaudeo, ubi vel peste vel armis itur ad generum Cereris. Sæpius tui cura animum momordit, atq; hæsit sub pectore fixa:

Sive quis Antilochum narrasset ab Hectore victum,

Sive Menœtiaden falsis cecidisse sub armis.

Non quod credam te inter bellatores stare, sed quia castrensi morbo plurimos extinguere rumor est. Hactenus te servavit Apollo, & ut porro fervet propitius Deus rogo ac precor. D. Brosterhuysum, quem mihi commendas, totum in animo gero, & ubi opportunum erit, luculenta commendatione tradam iis, penes quos potestas est distribuenda munia publica. Factum etiam id ante per occasionem. Sed lentis hîc maxillis, non editur quidem, sed decernitur. Expectandus alius fabarum jactus. Non loquar explicatius. Mittò lachry-

lachrymas, quas in amicissimi viri obitum fudi. Is Hamburgi fide conjugali egregiæ Virgini obstrictus statim à sponſalibus obiit. Vale Vir præſtantiffime, & Barlæi tui memoriam ſine ſubinde recurrſare animo. Amſtel. 14 Decemb. 1632.

204.

A D R I A N O P L O O S I O.

Feriæ jam ſunt apud nos, nobiliſſimæ Plooſi, & ſicuti de rebus Patriæ jam loqui ceſſant Irenarchæ, etiam nos ſibulam profeſſoriæ linguæ ad dies aliquot impoſuimus. Quare liberior & expeditior circunſpicere cœpi, quibus mihi ex officio ſcribendum putarem. Inter eos occurrifti inter primos, quem & publica & privata merita arctius mihi junxerunt. Et licet nihil habeam curis tuis dignum ſcribere, tamen libuit, ne non ſcriberem. Intellexi in eorum te eſſe numero, quibus demandatæ partes de induciis deliberandi. Grandis profeſſo illa provincia eſt, odio non minus quam gratiæ obnoxia. Imus enim & hîc in partes Batavi, dum aliis pacis aliis belli ſtudia placent, aliis lorica, aliis toga, aliis tuba, aliis tibia; his clypeus, his pilea. Audio hic discrepantes valde & diſſonas noſtratium ſuper hoc argumento voces. Quibus induciæ diſplicent, his ferè nituntur præſidiis: Illas ab hoſte peti, quia adverſo ſe Marte fractum videt, & terras ſuas excuſſionibus noſtrorum patere: pacis artibus uti, ut magis nocendi

eendi oportunitatem capter : frequentius con-
 ventionum pacisque simulationes credulis ,
 quam arma nocuisse : per inducias spatium ho-
 sti dari recolligendi vires suas , ut acrius in nos
 insurgat : futurum forte , ut induciarum tem-
 pora nobis currant nec pace læta , nec bellis il-
 lustria : languere tunc disciplinam militarem ,
 negligi urbium tutelam , segnitiam subire belli
 ducibus , qui Martiis curis expediti turpibus
 se dare solent , & luxu effeminari : urgendos esse
 felices belli successus , iisque instandum : cogi-
 tandum quid de non ineunda cum Carthagi-
 nensibus pace suaserit Nasica : vacuam armis
 Romam civilibus bellis periisse : otio gliscere do-
 mesticas liticulas & sublato exteri hostis metu
 incrementa capere : à Cæsare fortè & per latius
 Germaniæ peti nos peti posse : Palatinorum Prin-
 cipum habendam rationem : hos alia ratione
 restitui non posse , nisi flagrante ubique bello &
 adactis ad incitas Austriacis : consulendum so-
 ciorum armis Sueco & Gallo , quibus gravis est
 Austriacæ domus potentia &c. At quibus oli-
 væ sapiunt , ita differunt : Bella & iuste susci-
 pienda esse & finienda : aliud pietatem , aliud
 utilitatem publicam suadere : prudentiæ esse ,
 victoriæ suæ modum ponere : nimia bellatu-
 riendi libidine sæpe parta amitti : fortunam re-
 verenter habendam ; ludere eam in bellis , &
 momento vultum mutare : aliud esse urbibus
 aliquot exuisse Hispanum , aliud bello superio-
 rem esse : fortitudinem in hoste sæpe summa re-

E e

rum

rum desperatione acui : accisa quoque esse æraria nostra : civium loculos plus æquo sollicitari , & tonderi gregem non sine multo murmure : bella inter calamitates esse , & divinæ iræ flagella : in Germania magis incommodo nostro, ob impedita commercia, quam commodo pugnari : Gallum facile se bello expedire posse, nos minus , & quæ sunt hujus generis plura. Ego, vir summe , judicium non interpono. Arcana potentum scrutari nec muneris mei est, nec virium. Fruor apud me tacitus horum meditatione, nec ultra me fatigo. Patriam salvum cuperem seu pace seu bello. Ad te, Vir amplissime, liberius hæc scribo , quia scis sine Poëtis hæc negotia confici posse. Vtunque res istæ cadent , melioris famæ precium merentur , qui vel cum hoste transigent prudenter, vel si ita res exiget, strictum mucronem denuo intentabunt. Scripsi Epigrammata duo , unum pro Induciis , alterum pro Bello , in gratiam discrepantis Reipublicæ. Eligant vel hoc vel illud , quibus aut calidus est circum præcordia sanguis , aut detumuerit bilis. Mitto utrumque, ut animum à publicis curis fessum nostris lusibus recrees. Vale Vir nobilissime. Deus Opt. Max. tua & aliorum patriæ patrum consilia secundet, ut ea decernatis , quæ ex re erunt Fœderatorum. 16 Dec. 1632.

205.

IOH. ISACIO PONTANO.

Clarissime Pontane,

Nihil est, quod non tua causa libens & facere & suscipere cupiam. Iunxit nos, præter alia, artium ac disciplinarum liberalium commune studium. Facile hæ artes, quia liberales audiunt, humanitatis officia à cultoribus suis impetrant. Quod petis Nuptiale carmen, mitto. Nolui operosum poëma scribere, tum quod sciam illud te non expectare, tum quod Poëta & Veneris puer longas moras oderint. Hujus res furore & impetu geruntur. Nec minus Poëtæ præcipites motus amant, & suo quoque furore, si Platoni fides, aguntur. Quare Epigramma hoc, aut Epigrammati affine carmen benignè interpretare. Tibi vero, filiæ tuæ, ac sponso nuptias istas gratulor. Faxit summus ille conjugiorum proxeneta, uti votis tuis respondeat nuptiale hoc fedus. D. Antonio Matthæo genero tuo, viro eruditionis & pietatis fama celebri, me & officia mea omnia, prolixè defer. Theſes tuas Physicas legi, in quibus omnia placent, illa theſi excepta, qua statuis elementa esse primum rerum materiam, adeoque nulla forma substantiali esse prædita, sed accidentia & primas qualitates habere pro forma. Quod an Peripatus ferat, valde dubito. Ego supra hac re à te dissentire malo, contendere tecum nolo. Quare rationes contra illam theſin non congeram.

Ee 2

ram.

ram. Etenim de nuptiarum forma cogitanti, minus opportunum fuerit de formis elementorum disceptare. Vale doctissime & amicissime Pontane. Amstelod. 10 Ian. 1633.

206.

CONSTANTINO HUGENIO.

Nobilissime Hugeni,

Intellexi ex præstantissimo viro Iacobo vander Burch, desiderari scriptorem, qui res superiore anno ab Illustrissimo Principe ad Mosam præclare gestas, seculo donet. Quod ut fiat necessarium prorsus arbitror, ne tantum facinus nesciant ii, quorum bono illud susceptum, confectumque est. Me quod attinet, istiusmodi Spartam nactus sum, quæ lectionibus publicis privatisque aded me fatigat, ut vix in ullum amœnioris studii diverticulum deflectere liceat. Etiam interpellationes amicorum eas mihi horas suffurantur, quæ magis feriis meditationibus largiri cuperem. Quod si Atlantis est, humeros prius suos explorare, priusquam eos coelo fulciendo commodet, sanè sentio ego, quam sim isti oneri impar. Mediocre poëma pangere concessum mihi, sed historici laudem plane refugio. Prudentia hic opus & stylo ad res istas idoneo, & hoc cavendum quam maxime, ne poëtam in historia agamus, quod Floro multis locis accidit. Etiam D. Heynsii exemplo didici, quam difficile sit res gestas enarrare gravi oratione, assuetis canere. Forte unus hoc diffi-

disimulare potest Grotius. Et quis ego, qui illud argumentum tractare audeam, hoc seculo, quod vel ob leviter malè sectum unguem stomachatur. Nec est cujusvis Iovem effingere, aut Principe nostra digna loqui. Non hæc mihi vis, aut tantarum rerum capax animus. Loquar cum Horatio : mihi nulla rura, at spiritum parvæ tenuem Camœnæ Parca non mendax dedit. Hoc demenso contentus, statui me meo pede metiri. Non omnibus omnia concessere Dii, aliis πολέμικα ἔργα, [bellica facinora,] aliis κιθαρήν [citharam] inquit Homerus, & αἰοιδήν. [cantum.] Petiit olim ab Horatio Agrippa, uti sua & Cæsaris bella scriberet. sed excusavit se prudenter Flaccus; illa Oda, cui initium : Scriberis Vario fortis. quanto magis nos, vir magne,

— neque hæc dicere, nec gravem

Pelidæ stomachum cedere nescii,

Nec cursus duplicis per mare Vlyssæi,

Nec sævam Pelopis domum

Conamur, tennes grandia. dum pudor

Imbellisque lyræ Musa potens vetat

Laudes egregii Principis & ducum

Culpa deterere ingeni, &c.

Certè alium vocat iste labor, cui pectore pleno defluit historicæ felix opulentia venæ. Non deero meis partibus, sive belli portas claudent Induciæ, sive eas claudi non finet publica Federati Belgii prosperitas. Vale. 3 Febr. 1633.

E R Y C I O P U T E A N O .

A *Amplissime doctissimeque Puteane,*
 Legi Stateram tuam, qua Pacis & belli momenta rigide ponderas. In ea nescio, an pietatem magis tuam, an facundiam, an prudentiam mirari debeam. Pius es, quia pacem suades. Doctus, quia ita suades, ut dictionem rebus, res dictione acuas. Prudens, dum ex præteritis, & præsentē Reipublicæ statu, de futuro sapienter conjectas. Utinam ad saluberrima tua consilia attendant vestrates & nostrates. Et jam attendunt, affectu hactenus meliore, quam effectu. damus hoc rerum magnitudini. Non facile coalescunt partes tam diuturno bello distractæ, fortuna successibusque dispares. Conficiet forte mora rem, cujus expectatio molesta est pacis cupidis. Eam ut vos magis desideretis, quam nos, causæ sunt non leves. Iam paries vester Lovaniensis, proximus Trajecto ardet. à belli viciniore incendio metuitis vobis Grudii, nec immerito. abiturum parat Apollo, quoties tonat & fulminat propinquus Mavors. Vbi hic æstuat, frigent studia, rigent Musæ, congelascit Hippocrene. Illud miratus fui, tanta te libertate loqui in Hispanorum regno. apud quos vix sentire licet, quod velis, nedum eloqui, quod sentias. Scribis quæ vera sunt, & salubria vobis & nobis. Vos ut ab armis abstineatis cogit necessitas. nos de pace cogitare monet pietas. apud
 vos

vos plus querimoniarum est, apud nos pecuniarum. Vos præsens rerum facies terret. nos futura fortè. De vobis dicitur, distrahi animis proceres vestros, flere æraria, conqueri militem. quæ nobis minus objici possunt. Deterior fors adversam fortunam deplorantium, quam metuentium. Belligerare generosum admodum est, sed & cauponari bellum, familiare quoque fuit Romanis. E pace lucrum sperat, quisquis victus est & inferior. Transactione impetrare studet, quæ ab armis sibi promittere non audet. Sed de his cogitent Irenarchæ. Quanto utilius paciscemur, tanto erit Federatis gratior pactio, quotutius, utrisque. Ego vir summe tuis votis subscribo, & subscribunt omnes, qui togam tubæ præferunt. Non scribo hæc, ut aut vobis exprobre, aut de rerum nostrarum statu confidentius præsumam. Sed ut videas Historiographum & Philosophum, Consiliarium & Poëtam, Lovaniensem & Amstelodamensem Professore, eadem credere, eadem vovere, eadem loqui. Vale præstantissime Puteane, & qui pacem fortiter suades, æternam mecum spera. 4 Mart. 1633.

208.

P E T R O C U N Æ O.

Cognatorum charissime & doctorum clarissime,
Cum nuperrimè libros Ethicorum Aristotelis auspicarer, Oratiunculam habui de coniungenda in Principe Virtute & Prudentia, ad-

E e 4

versus

versus Machiavelli maximas, & consilia ista minus sana, quæ Principibus suis Florentinis olim suggestit. Ita eunt res humanæ. versutia magis in Rerump. rectoribus, quam honestas ipsa laudatur. Latè imperare, regni fines promovisse, regium creditur, quibus verò id artibus fiat, curamus scilicet. Omne punctum tulit, non qui sanctè & honestè, sed callidè imperat. Putavi ego, non alienum esse ab Ethici officio Virtutis & Honesti causam rigidius agere, adversus illos, qui præter utilitatem, & commoda imperantium nihil crepant. Nec desinent, opinor, Principes Machiavelli^zen, etiamsi & vivus vapulaverit Machiavellus, & mortuus etiamnum mihi vapulet. Mitto Tibi exemplar ex more & officio. Cui omnia mea hætenus credidi, etiam hoc commentum meum credere audeo, quod si non ab ingenio & doctrina, ab honesti tamen patrocinio ventam facile impetrabit. Vale Vir clarissime & amicorum humanissime. Ita loqui libet, quia hæret animo infixa humanitas illa tua, qua me cum Leidæ essem, nimis officiosè excepisti. Expecto uti etiam meæ erga te humanitatis, & benevolentiae periculum aliquando facias. Raptim Amstelod. 9 Aprili 1633. Salveant uxor & familia omnis.

209.

CORNELIO VANDER MYLE.

Nobilissime Myli,
Iam pridem filiae tuæ nuptias celebra-
sti,

sti, quod non nisi fero, & post peractas nuptias rescivi. Nunc filii Tibi charissimi exequias celebras. Ita læta tristibus temperat sapientissimus rerum humanarum moderator, nec adeo sinceram vult esse voluptatem nostram, quin sollicitum aliquid illi intervenire patiatur. Ego Tibi ex animo condoleo, ut qui juvenem illum ob eruditionem, modestiam & morum gravitatem unice amaverim; etiam ob indolem, quam à parentibus optimam acceperat. Habuit illum jamdudum Gallia, sed non reddidit. Vidit, sed patriæ suæ; proh dolor, invidit. Libet enim jampluscumque Lipſianis *ζεν*. Nescit nimium dolere, quisquis pius, quisquis Christianus est. nec potest non dolere, quisquis pater est. Hoc affectus est, illud religionis. Levius fit patientia, quicquid ab homine corrigi nefas. Primum mortalitatis solatium est, moriendi necessitas. Atque ut amandi sunt liberi, quia naturale; sic, quia naturale quoque est eosdem mori, in hoc, ut in cæteris rebus, cedendum naturæ. At, putas non vivere filium? Certe, non aliam vitam sapientis esse credidit magnus ille Socrates, quam eam, quæ animæ est à corpore separatæ. Putas mortuum esse? non arbitrantur Philosophi illos mori, qui vixerunt bene. Pergunt expeditius & serenius vivere, qui sine corporis impedimentis vivunt. Quibus vita per scelera & omne flagitiorum genus acta est, in vivis mortui sunt, utcumque illustri loco positi. Luges natum genitor. at, cum audies ab Anaxagora, te mortalem

genuisse, lugebis minus. Disserebat inter familiares suos Philosophus ille, de rerum natura, earumque ortu ac obitu. cumque de filii morte nunciaretur, postquam paululum tacitus subsistisset, conversus ad illos, Sciebam (inquit) me mortalem genuisse. Parentis partes sustines, & inter patriæ patres assessoris. Hujus est infracto esse animo; illius, moderate affici iis malis, quæ mala esse negat gravis & mascula Stoa. Qui ob filii mortem lugent, ob hoc lugere videntur, quod non lugeant illos filii. Si durum est, amississe bonum; illud juvet, hætenus non habuisse malum. Minus enim malum est, quod ex parte malum est, quam quod omni ex parte. Et ea vitæ humanæ conditio est, ut ægrius feramus malorum præsentiam, quam absentiam boni. Hic siquidem solo damno, illic sensu miseri sumus. Si filii adspectu te frui nolunt Superi, volupe erit, virtutum ejus meminisse. Fuit tuum istud depositum. at magis Dei. Deposuit apud te educandum, & in patrias artes erudiendum. repetit in spem patriæ educatum adolescentem is, qui prior dederat. Nec credendus est inique repetere, qui sua, non nostra repetit. nec credendum est, præmaturè repeti, qui ad mortem maturus fuit, ex quo natus fuit. Quo quis citius in portum applicat, eo celerius vota exsolvere debet. Navigantibus similes sumus, qui dum longius, oborta tempestate, navigare prohibentur, in proximos sinus deflectunt. Flores plurimos videmus, quos in ipsa *ἀνμῇ* & vigore tolli tempestivum

stivum est. Sed malles domi obiisse, inter amplexus tuos & matris, inter fratrum & sororem voces ac postrema officia, inter amicorum circumstantium fomenta & auxiliatrices manus. At, si Mathematicis fides, si ve Bruxellis, si ve Romæ, si ve Hagæ obierit, domi obiit. Si terra punctum est, si puncti nulla sunt intervalla, sane domi moritur, quisquis ullibi. Verum ut gravius quid & exactius loquar, nemo moritur domi, qui scit se hic in terris cœlo, hoc est patria extorem esse. Omnis nostrum mors, exulum est, non indigenarum, hospitem, non civium. Nec ignoras, doctissime Myli, qua oratione apud Cicero- nem Cato & Lælius filiorum desideria solentur, quid animi fuerit Pericli, Xenophonti, Paulo Æmilio in istiusmodi casibus. Noluit se miseram vocari Livia, amisso Druso, noluit major Cornelia, amissis filiis. Felices potius se dixere, quod tales genuissent. Fateor, gravissime tulit M. Antoninus Imperator, Philosophus dictus, sortem suam, quod Commodum filium haberet. Et nota sunt Augusti carcinomata, qui optasse fertur, coelebs vixisse, & sine natis. Talem si amississes, doluisses merito non rediisse ad meliorem mentem. Iam, cur pium lugeas? qui inter beatos vivit, & extra vitæ hujus Symphlegadas & ærumnas in tuto est. Naturæ beneficium est, malam sobolem abstulisse. ejusdem quoque beneficium est, bonam accepisse. Gaude, quod habueris reverentem Dei, parentum, præceptorum. Scio qualem formaverim, qualem præceptis

pris institutisque Philosophiæ abundantem dimiserim. Nolles forte tabe periisse. At tabidus sumus, quotquot vivimus. In quibus calor humidum, quo constamus & nutrimur, depascit, ad tabem omnes eunt; & desinunt vivere, simulac incœperunt vivere. Illud discriminis est; in quibusdam vitalis flammula extinguatur citius, in quibusdam tardius. Alii ad mortem imus, alii festinamus, alii repimus. Nemo non vivendo & moritur, & tabescit, & marescit. Adhæc senes fere uno modo moriuntur, adolescentes infinitis. Et parum interest, quo genere mortis pereat, qui fato & divina voluntate perit. Non curat, qua porta exeat, qui urbe exire cogitur. Qui tabe pereunt, causas mortis suæ soli Deo & naturæ imputant. Qui naufragio, qui gladio, qui incendio intereunt, cum fortuna & cœcæ sortis iniquitate imprudentius ligitant. Qui filios habent, jam sollicitos dies, jam noctes agunt, jam spes suas futuræ coniugi, jam venturis honoribus donant. Ab his curis securos nos reddit sola mors. Fles morientem. at non flebas nascentem, cum idem vitæ & mortis sit principium. Non est quod tuam, aut quod illius sortem deplores. Ille iter vitæ inter Virtutem & Voluptatem ambiguum sub pedibus calcat. Tu charoneri & pignori quod timeas, non habes. Fortunæ minas evasit, & lenocinantis mundi illecebras ac pestilens contagium. Qui offenso pede lapidem loco discutit, & thesaurum invenit, modicum dolorem lucro solatur. Qui moritur,

mor-

mortis sensum cœlestium bonorum luculenta possessione discutit. Nulla mors misera est, quam felicitas ista animæ excipit. Præoccupavit filius tuus mortem, cuius longior mora æternæ beatitudinis dilatio est. E vinculis, è carcere (loquar iterum Socratice) in libertatem abiit, ex angoribus & doloribus ad gaudia. Quid iniquius? quam amici causam lugere, ubi is se in libertatem ex ergastulo vindicaverit. Emenus est stadium, in quo currimus & sudamus etiamnum. Metamprehendit, palmam tenet, coronam victor habet. Parta victoria, nemo Duces, nemo milites miseratur, sed publicis potius gratulationibus excipit. Ultimos in scena actus majore hilaritate exequuntur Poëtæ. Felix ergo & læta & gloriosa est vitæ catastrophe, quæ placida, quæ pia hominis Christiani morte finitur. Si pergimus dolere, & plangere, invidentibus propiores habebimur, quam faventibus. Nec enim tam bonis frui desiit, quam majoribus gaudere cepit. Superest Filius alter, manu & consilio promptus patriam juvare. In hoc vultus tuus & animus conquiescat, quoties ab illo, quem cœlum tenet, oculos avertes. Animum hætenus, Vir summe, firmavisti constantibus exemplis, nec mentem solidam concussit tibi majorum malorum vis. Non succumbes filii jactura, qui Reip. nostræ, qui Auriacis consilia tua commodavisti, fidem probavisti. Et jam quoque te patriæ cura totum habet. Illi integrum te ac incolumem serva, quæ consilii tui animique eget.

Cæsa-

Cæsarem respice, qui audita filiae morte in Britannia, tertio die Imperatorem agere perrexit. M. Aurelium intueri, qui postquam quinque diebus filium luxisset, ad publica munera rediit. Fertur Q. Martius Rex amisso unico filio spei maximæ, statim à rogo curiam repetiisse. Tulere filiorum mortem fortiter Horatius, Pulvillus, Bibulus, Sext. Pompejus, L. Sulla, aliique. Sed quid ad clarissimorum virorum exempla te voco? cum etiam obscuri homines suorum obitus non modo fortiter ferant, sed etiam præmatura morte ipsis consultum putent. Minus ajunt eos peccare, & parcius affligi, qui decedunt ocyus. Sed desinam, præstantissime Myli, anxie conquerere rationes plures, quibus dolorem tuum castigem. Habes hæc omnia in promptu. Tantum repetere volui, & serie quadam enarrare, quæ animo tuo altius recondidit prudentia, religio, doctrina. Ut autem videas, me hæc ipsa, quæ soluta oratione differui, ad numeros quoque loqui posse, en Elegos aliquot, quibus eadem dico, sed lege vincta. Vale Vir nobilissime, & hunc meum erga Te, filium, tuosque affectum exosculare. Amstel. E Museo nostro, 6 Non. Maji, 1633.

210.

N. N. C. B A R L Æ V S S. P.

A Micissime N. N.

Gratias tibi ago maximas, quod doctissimi istius & acutissimi scripti lectionem mihi indulseris. Ego clarissimi Puteani institutum
pium

pium & saluberrimas voces exosculor. At si Philippus essem, & Hispaniarum Rex, putarem me parum debere isti scriptori. Quid enim aliud toto isto scripto agit, quam ut Regis sui damna, malefana consilia, irrita cœpta, suorum seditio- nes & diffidia exaggeret, & orbi ob oculos po- nat? Hoc est argumentum ineundæ pacis sub- ministrare Brabantis & Regi, non nobis. Certe si ad incitas redactæ sunt ipsorum res, si præstat Bataviam reliquasque insulas, ut vocat, missas facere, ut reliquis salus sit; judicabimus nos satius fore, usque adeo turbatis hostium rebus, etiam alias provincias imperio nostro attexi. Magis nostram causam agit, quam Regis sui, & istoc modo Inducias suadere, est dissuadere. Vi- detur, mihi librorum iste Censor in eodem erro- re versari, & probare, quæ minus ex honore ad- versæ partis dicta sunt. Quibus ista Statera pla- cet, ostendunt liquido, aut pereundum esse, aut ab armis abstinendum. At hoc dissimulandum magis foret Inducias petentibus. Cum lachry- mante & supplicante hoste transigere, foemina- rum est, non virorum, ne dicam Batavorum. Ita censeret, qui tutam pacem bello præfert. 20 Jun. 1633.

211.

ADRIANO PLOLIO.

Nobilissime, præstantissimeque vir,
 Gratias Tibi ago maximas, pro scripto,
 quod Stateram Pacis & belli inscripsit autor.
 Iam

Iam antè exemplar Antwerpia huc transmissum videram. Iudicium meum super ea ad amicum perscripsi, qui me inscio apographa ejus aliis Hagæ-Comitis concessit, ita ut jam excusum legatur, licet suppresso meo nomine. Profectò ægerrime tuli hoc viri istius factum. Nec enim debebant, quæ amicis mittuntur familiarius, scriptæ literæ divulgari, præsertim inconsulto autore. Scio, probabis mecum & laudabis dictionis Puteanicæ elegantiam, acumina, & qui passim eminent, sententiarum globulos. At illud improbabis, quod ea scribat, inter Hispanos, quæ nostram magis causam juvant, quam ipsorum. Quam valde Hispanorum procures offenderit isto scripto, puto te jam intellexisse. Bruxelles vocatus, bis in Concilio auditus fuit, jussusque ibidem manere. Sunt tamen, qui viro optimo patrocinentur, nec desunt qui labrum mordent, & omnia sequius interpretantur. Ajunt exemplarium distractionem prohibitum per Provincias Regias. Missum quoque libellum in Hispaniam, judiciumque istinc magnatum expectari. Non consilio sed nimio in pacem affectu inconsideratius quædam scripsit. Nos gaudemus, ita de rerum nostrarum statum Brabantos sentire. Mitto exemplaria aliquot Poëmatii mei, quod in Ducatum Limburgicum scripsi. Impartire ea, quibus voles. Postea submittam Berkam captam. statui simul victorias omnes Principis Auriaci encomio aliquo prosequi & seculo huic donare. Vale Vir summe,
&

& Reip. nostræ bono diu vive. D. Trippium
verbis tuis officiosè salutavi. Is te pari humani-
tate rescribit. Raptim Amstelod. 21 Jul. 1633.

212.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

AD literas tuas respondere distuli, partim
ut alias elicerem; partim ut prius tuum
silentium pari silentio ulciscerer. Iam totus scri-
pturis & singulis hebdomadibus promittis lite-
ras, quas ne quidem singulis semestribus impe-
trare potui. O rerum vices. Sed cave ne me
irritis promissis lactes. Noli Poëtis illudere:
genus est irritabile; eminus lædunt & pungunt
jambis vel epigrammate, quod ipsis pro telo, &
balista est. Sin promissis steteris aptabo virtuti-
bus tuis illud Horatianum:

Iustum & tenacem propositi virum, &c.

Scribis de castris, de induciis, sed paucis. Ama-
rem ego discursus longiores, nisi tibi breviores
suggereret timida prudentia. Amicissime, sunt
principibus reconditi sensus. Supra nos, supra
rotundum vulgus sapiunt. De pace loquuntur,
ut de bello attentius cogitent, aut ne videantur
spernere rem per se amabilem. Et hæc inter,
communi omnis seculi vitio, utile honesto
præferunt. Si vera sunt, quæ nuper in Statera
sua scripsit Puteanus, cogitur rex Hispania-
rum ab armis abstinere. Laborat Brabantia,
nec nisi maximo exercitu se tueri potest. In
Germania Suecus promovet imperium, & cul-
men

F f

men domus Austriacæ pergit labefactare. Ad Visurgim cæsus exercitus Merodio duce. In Brasilia ultra flumen pedem posuimus, & occupatis aliquot arcibus latius tutiusque vagamur. Non deest partibus suis Gallus, qui per Suecos & Federatos Hispanum atterit. Minus æquum videtur hoc tempore Austriacis numen. Ex Oriente appulere naves septem immanis precii. Octo milionibus æstimantur. Duæ insuper in procinctu sunt. Divinator non sum; sed is mihi videtur esse astrorum aspectus: nisi pacem nobis largiatur Hispanus, carebit intra triennium Brasilia sua, & suavissimis carnis. Vale vir maxime, & me ama, qui te nihil habet antiquius, nihil carius. *Ipsis Cat. Sept. 1633.*

213.
E P I S T O L A ad N. N.

V Ir amplissime, & doctissime,
Quam jam ridet Batavus, inter duos scriptores, Puteanum, & hunc Anonymum medius. Valde dissona loquentes audit ejusdem religionis socios. De Regis Hispaniarum honore & regnorum ejus incolumitate disceptant, nec conveniunt. Alter Pacem Induciasve orat, alter bellaturit, & veluti Martius pullus ensen intrepide coruscet. Illum dixeris molliore luto factum, & in ipso pacis gremio enutritum. Hunc novum Pyrgopolinicen, & jam nuper ex Lipara, vel Lemno in Belgium appulisse. Adeo arma, gladios, clypeos, & tela crepat. Mirum,
si ad

si ad istas voces non concidant animi Batavis.
 Credas te barritum audire elephantorum Pyr-
 rhi, quo Romanos olim nequicquam territavit
 Epirota. In Puteano plus candoris reperi-
 as, ac in patriam suosque affectus. In Anonymo plus
 animi ac ferociæ. Videtur cucullus galeam in-
 duisse, aut galea cucullum. Ita amice conjurant,
 & ex eodem ore jam Theologo, jam milite di-
 gna audis. Alter de suorum viribus modestius
 sentit, alter præsumtuosior est & adulatori si-
 milior. Alter Federatorum potentiam, ordinem,
 prudentiam ex vero æstimat. Alter illa flocci
 facit, nec virtutem ullam in hoste agnoscere
 vult. Prioris Stateræ autor facundus est ubi-
 que. Posterioris runc, cum Batavis maledicit.
 Illa elegantius & acute dictis ita indulget, ut
 quibusdam videri possit nimio nitore peccasse.
 Hæc sordibus ita abundat, ut à barbarie sibi
 non caveat. Thomistarum & Scotistarum lin-
 guam alicubi agnoscas. Et ubi elegans esse stu-
 det, ita orationem torquet & in arctum cogit,
 ut foede sibilet, ne quid dicam, quod pejus olet,
 quam sonat. Illud in Politico Catholico mali-
 ominis, quod sine nomine loquatur. Cur, si Re-
 ligioni, si Regi, si patriæ suæ consultum cupit,
 lucifuga esse amat? Hæc res suspicionem præ-
 beat, precio subornatum scriptorum hunc, ut
 de Hispanorum præfectis bene mereatur. Di-
 ctum olim Sibillam *φιλιππίζειν*. [*Philippizare*.]
 Hic dicere liceat Scriptorem hunc *Hispanίζειν*.
 Apertius Puteanus, non dissimulato nomine, lo-
 quitur,

quitur, ne consulto peccare voluisse credatur. Quod rei caput est, in Puteano reprehendit, quod factitat ipse, & in altero culpam putat, cui ipse plus quam affinis est. Culpat, quod sine publica autoritate de rebus ad Regem pertinentibus sententiam dixerit. At qua quæso autoritate publica instructus hic loquitur te-
nebrio? Puteanus cum videret Regis sui mandato inducias peti, eas probavit, & insigni facundia earum necessitatem asseruit. Hic homo Regis sui consiliis non obstreperit, sed oblatrat. Bella, bella cupit & præfert, cum Rex inducias petat, & petat primus, & petierit (verba Anonymi sunt) tot mensibus, nec adhuc petere desinat, relictis etiam Hagæcomitis, in hunc usque diem, ad hanc rem Delegatis. Vter magis in Regem peccat? Puteanus inducias à Rege efflagitatas impensius suadens, an hic Anonymus easdem omnibus diris devovens? Nullam pacem probat, nisi restituta in Batavis Religione Pontificia, (ille Catholicam vocat) & exactis hæreticis. At hoc ipso Regi suo tacite exprobat, ut qui nuper Inducias pepigerit absque istis conditionibus, & iterum eas offerat, nec de his litteris moveat. Quinimo impietatis Regem aperte insinuat, cum impios clamat, qui abdicatione Religionis Catholicæ cura, & in integrum restitutione, pacem vel inducias volunt. Rex inducias offert salvo Fœderatorum imperio, salva quam armis pepererunt terrarum suarum libertate. Hic male feriat, ut Regi in os contra-

contradicat, pacem non cupit, nisi Rex Batavis, veteri jure, imperare permittatur. Malus insuper est, dum multa innoxie & erudite à Puteano dicta detorquet, ut cum bellum ille pessimum esse ait, bella potius quam pacem amantes, feras ac barbaros vocat, non homines. quæ omnia & ante Puteanum à sapientissimis dicta sunt, & vere; si quando minus necessaria esse bella incipiunt. Illic minus Theologus est & plusculum commotior, cum Batavos atheos vocat, cum ad rebellionem & perfidiam natos garrit. Illic stupet & elephantinorior videtur, cum in Principe Auriaco nec fortitudinem, nec prudentiam agnoscit, hac fretus ratione, quia Catholicus non est. Audi verba: Ad. num. 90. *In sola Ecclesia Catholica vera est fortitudo & prudentia.* Mirum, Aristotelem, cum fortitudinem & prudentiam veram definiret, non meminisse Catholicismi aut Papatus. Liberaliter nugari amat, non dicam mentiri, ne immodestius locutus videar: quoties de vectigalibus, & tributis nostris nec non ære alieno pronunciat: cum rationes ærarii nostri subducit, ad quas non nisi somnians forte admissus est: cum Principis Auriaci equos in Templo Sylvæducensi stabulatos fuisse, juvenes ad fidem abjurandam compulsos, & plura hujus farinæ aut furfuris potius, imprudenter objicit. Verum quam est politicus, cum libertatem sub Regibus majorem esse contendit, quam sub plurium imperio, immemor istius

Taciti : Ab initio urbem Romam reges habuerunt , Consulatam & Libertatem L. Brutus instituit. Quam apposite se munit Homericoglypho, εἰς κοίτην ἐσω, εἰς βασιλῆς. [*unus Princeps sit, unus Rex.*] Quum de castrorum & belli præfecto Homerum loqui in aperto sit. Nec minus ridiculus est, cum tributis & exactionibus, supra quam fas est, Batavos premi queritur, qui istos census se Dominis suis debere, & felicitatis suæ, ac fortunarum non nisi spicilegium esse credunt. Inter hæc exactiones, inter hæc onera ditescimus, Deo benedicente, Batavi. Res clamat. vos Brabanti, Flandri, Lutzenburgenses, &c. dum publico parum datis, egetis quam maxime, & quia minus datis, minus vos habere præsumendum, & ideo minus habere, quia ob belli incommoda, minus lucrmini. Hæccine illa sub Rege libertas vestra est, quam tanta contentione hic prædicat Politico-Catholicus? Brabanti, alique, præsertim quibus arces incubant, ajunt se ab Hispano serviliter haberi. Vox populi, vox hæc omnium est. Anonymus Hispanorum patronus negat. Veri creditis Quirites? Verum enimvero, quam lepide fatuus est hic scriptor, cum milites Federatorum *timidos lepores* vocat, cum Batavos *pugnam semper declinare* scribit : *viCTORIAS nobis magis novisse, quam profuisse*, Illane scribere non veretur post cladem Turnhoutanam & Flandricam? An & tunc Henrici Bergii culpâ terga vertit Hispanus? Et quando quæso Regi Hispaniarum ac suis

suis persuadebit, Sylvam Ducis, Vesaliam, Ven-
 loam, Ruræmundam, Trajectum ad Mosam,
 expugnata ad Scaldim & alibi castella, victam
 Bercam nobis nocere; Regem vero suo com-
 modo iis carere? quia non sine magnis impen-
 sis ea vicimus. Dicet propediem, utile esse Bra-
 bantis exercitus nostros in ipso pene Brabantie
 meditullio stare, & in hostico ali, ut ab equorum
 multitudine stercoreati agri uberiores segetem
 ferant. Istas Theses si cordatis probaverit, di-
 gnus est, cui Suada præmium decernat. Sed il-
 lud audiamus à viro sapientissimo, à milite exer-
 citatissimo, qua ratione vinci & simul debellati
 possint Batavi. Horribile secretum est, viri. Ad-
 vertat Philippus, advertat Philippi amita, ad-
 vertant Brabantorum, Morinorum, Nervio-
 rum, &c. procures. Confectam rem habent
 hoc suasore. Hactenus ignota aperit novus con-
 sultor. Dii boni, quanta ingenia in occulto la-
 tent. Ignorastis hæc Albanè, Farnesi, Spinola?
 O stupidi, & rerum tantarum ignari bellatores.
 Discite sapientiam ab hoc Politico-Catholico.
 Res est hæc. Suadet cingi ingenti classe Bata-
 viam & reliquas insulas, ne navicula ulla, mer-
 cator ullus exeat. Credit, opinor, quod per
 μειωσις [diminutionem] dixit Puteanus, Bataviam
 spithamam esse, aut terræ punctulum, aut portus
 ejus Demera aut Lea patentiores non esse, ut
 aliquot myoparonibus claudi possint. *Vnico ictu,*
 inquit, *prosterntur possunt hostes,* si Rex omnes vires,
 & potentiam adferat. At hanc afferre regem
 F f 4 hæcte-

hactenus non potuisse fatetur idem, quia cum pluribus hostibus negotium illi est, & fuit. Quare hoc primum agat, & impetret, ne Regi plures sint hostes, quam Batavi. Verum ista spe suadere Regi ut bella gerat, est Regi illudere. Sed quam grande illud quoque commentum. Decem navibus onerariis impediri posse ad Insulam S. Helenæ navigationem Batavorum in Orientem, quasi non decem aliis inde pelli possint, ut alia taceam incommoda. Et quam illud appositum, viginti navibus defendi posse Occidentem veteri orbe non minorem. O cerebrum. Debebas, quisquis es, ob hæc acumina fœnum esse. Illud ad animum revoca Philippe, nec diu morare consilium hujus Neptuni. Quindecim triremibus obstrue Fretum Gaditanum, (ita suadet) & quindecim insuper navibus milite instructis. Non habebit qua transeat Batavus, qui portum Ostendanum ingredi, & eodem navibus egredi ausus fuit, fulminante in ipsa ora portus bellicosissimo Spinola: qui sub ipsa Calpe & Hispaniæ littoribus classem immanem Duce Heemskerkio merfit; qui classem Hispanicam, orbis Europæi terrorem, centum & viginti navibus terribilem inter Britanniam & Flandriam disjecit: qui triginta, ni fallor, naves, pugnantem Petro Heynio, sub ipsis S. Salvatoris propugnaculis adortus flammis exussit. Nec illud tibi negligendum, ô Rex, ut quadraginta navibus e Flandriæ portibus mercimonia Batavorum infestes, qui hoc anno, unica navi, cui à Gallo

Gallo nomen est, intra paucos menses novem Duynkerkanas captas abduxerunt, pluribus fugatis & merfis, indelebili Hispanici nominis infamia. Operæ præcium profecto fecerit Rex Hispaniarum, si in hunc scriptorem propius inquirat, ne tam salubrium consiliorum autorem debita mercede privet. Optent sane Batavi Regem hujus consilii obsequi, ne & æris inops esse desinat, aut tarde pereat. Si, hoc iudice, peccavit Puteanus nimio in pacem vel inducias amore, magis reprehendendus ipse, qui istiusmodi consilia suggerit Regi; quæ Hispaniarum Rex (si modo legere vacabit) statuet à stolido Thrasone, & ventosa lingua profecta esse. Perge talium ingeniorum fertilis esse Brabantia, aut in qua alia regio hunc scriptorem edidisti. Perge bellum gerere Hispani, usque dum victi Batavi, Zelandi &c. manus dabunt; hæretici, quos vocatis, expulsi cesserint; sola Romano-Catholica Religio vigeat, & dominetur. Hæc evenient, ait scriptor vester, cum Regi non alii erunt hostes, vel aperti, vel clandestini, præter Batavos, hoc est, ut ego interpretor, cum Hispanum sine fuco amabit Belga, Gallus, Britannus, & Suecus.

214.

E I D E M.

V Ir clarissime,
Exhibitus mihi fuit heri libellus hoc titulo: *Eryci Puteani Belli & Pacis Statera à Iustis*
F f 5 *Lipsii*

Lipsii manibus in Elysio adæquata. Video unum Puteanum contra insurgere omnia *Tela Latino-rum.* Hydram renasci dicas. Vno capite resecto pullulant alia. Hic tamen adæquator, mitius & modestius loquitur, quam Politico-Catholicum Aulicum jurare, illum stipendia sub Marchione de Aytona non mereri, cui se plus debere ostendit belliger Anti-Puteanus. Verum cum Augustinum, Ambrosium, Lactantium, & nugacissimum Viterbiensem citet, ubi de Induciis & bello agitur, impense cavet, ne alius esse videatur; quam ex sacrorum ordine. Illud adverte, benevole lector, quanta contentione & nisu titulum istum parturierit. Similis est inscriptio circumforaneorum chartulis, quibus res novas enarrant. Illæ titulo venditant, quod in ipso opere non præstant. Iusti Lipsii nomen mercimonio minus venali pro hedera appendit, cum nihil istius viri in toto scripto alleger. Locum Danielis 5. *Appensus es in statera, & inventus es minus habens*, ita interpretor: *Appensus es in statera cum Puteano tu scriptor, & inventus es minus habens elegantie, ac doctrine.* Reprehendit, quod scripserit, *rebus intempestiva legatione turbatis bellum gravius quasi postliminio reductum.* At verissima hæc sunt, quæ tamen securius Batavus dixisset, quam Grudius. Nimis rigidus est, cum ad stateram expendit illa Puteani verba: *arma jure sumi possunt, injuria exerceri.* Nec enim injuriam hanc imputat Puteanus Principi, qui jure arma sumsit, sed militibus, qui belli se administratos &

& iustissimi sæpe præbent iniquissimos. Eodem sensu dicit; *semper in armis aliquid iniqui esse, etiam cum iniqua non sunt.* Sed has eruditas contradictiones non capiunt, qui inter glandes & quercus educantur. Non legerunt hi homines, nuptias innuptias dici, βίον ἀβίον, [*vitam non vitalem,*] hominem homini Deum esse, tenebras lucem, circumcisionem præputium. Et tamen alibi probant ἀντίφασιν [*contradictionem*] in adjecto, ut *omni Catholicum Romanum*, vel sacrificium *incrémentum* vocant. cum tamen & hic oppositum sit in opposito, vel contradictio in adjecto. Querit acutus disputator ex Puteano: *Quomodo regis ærarium possit dici exhaustum*, cum, eodem teste, *fundo careat*? At, bone vir, quærent ex te Scribanii auditores pulverulenti: *Quomodo opes dicantur immensæ, quæ certa constant summa?* quomodo innumeræ sint oves in Britannia, quarum tamen definitus est numerus? quomodo inexhausti laboris scriptor fuerit Varro, Chrysippus, Augustinus, quorum tamen labores abruptit fati lex. Conditiones exagitat ab hoste, ut ait, oblatas. Sed cuius illæ sint fidei iudicet Isabella & Marchio de Aytona; qui opprimunt, quid distent æra lupinis. Virget, Batavos lege naturali & hæreditatis jure Regi esse obnoxios. Sed oblitus est, hanc Regis hæreditatem ex legibus quoque dependere. Ait *hostem fraude potius & proditione, quam armis & virtute victorem esse.* Quasi proditione capta fuerit Grolla, Sylvaducis, Trajectum ad Mosam, Per-

Pernambucum, &c. *Rex*, inquit, *genitos sibi milites conscribit, non adscitos.* nempe, vult etiam in Regis Hispaniarum territorio genitos fuisse istos Croatas, quos in Brædanæ obsidionis robur è Germania advocavit Spinola. Et num quas adduxit Pappenheymius copias turbandæ obsidioni Trajectensi, Regi Hispaniarum geniti milites dici possunt? Minime. nisi Germaniam universam suam esse velit, & hæreditariæ dotis partem. Concludit, *Regem æquis & honestis conditionibus subditorum quietem optare.* Optant idem Batavi. Nec ut iniquis conditionibus Rex pacem faciat, vult Puteanus. At quibus limitibus ista æquitas vel iniquitas definiri debeat, nec capit hic Scriptor, nec determinat Puteanus, nec Monachi fuerit tantas componere lites.

Scriptum in loco, in quo Vrsæ non occidunt, sed Aquilæ & Vultures.

215.

C A S P A R O B A R L Æ O,
IOH. BEVEROVICIUS S. D.

Q Væsitæ mea per Epistolas, V. C. & prudentum Responsa de Vitæ nostræ termino jam typis expressa ad te mitto. Qui fato, aut fortunæ,

(*Stoicus has partes, has Epicurus agit,*)
longinquitatem aut brevitatem ejus adscripsere, jam pridem merito explosi sunt. Æquè enim impium videtur, statuere morbos & mortem fortuito, &, ut cum Hippocrate nostra dicam,

us

ὡς τύχοι πεπλανημένως [*prout fortuito accidit errabunde*] nobis contingere, atque fatalem aded esse hunc vitæ nostræ terminum, ut nulla arte, nulla industria opus sit; imò nec à Deo ipso mutari queat. Apud Homerum, ut nosti, non uno loco dicuntur Dii etiam sibi amicissimos, quando impendit fatalis hora, à morte vindicare non posse. Et hæc sunt ex Odyss. 111.

Αἶψ' ἢ τοι θάνατον μὲν ὁμοῖον εἶδ' ἐθεοί περ
καὶ φίλῳ ἀνδρὶ δυνάμει ἀλαλκέμεν, ὅπως τε-
κεν δ' ἡ

Μοῖρ' ὅλοη κατέλῃσι πανηλεγέῃ θανάτῳιο.

Verum enimvero mortem omnibus communem neque dii ipsi,

Etiam ab amato viro, poterunt arcere, quandocumque tandem

Fatum perniciosum corripuerit asperæ mortis.

An non igitur frustra Medicus curat eum, cui Parca non decrevit parcere? Expertus hoc Apollo apud Ovid. 11. Metam.

--- *seraque ope vincere fata*

Nuitur, & medicas exercet inaniter artes.

Quod si ipse repentor opis & artis Medicæ an-
h. Parcarum *κόλῳ*, veluti γυναικὸς ἐλπίδος [*uχό-
rius*] cedere debuerit, quis è Medicorum turba, repugnante immutabili earum decreto, ægrotos sanare queat?

Quis salutari levet arte fessos

Corporis artus?

Si tamen Medicus lethaliter ægrotanti quid exhibeat ἐν ἀπειρηκέῃ ἤδη τῷ σώματι [*confecto jam*
cor-

corpore,] eumque morbus etymologiæ suæ memor (sic post Jul. Scaligerum in Exerc. placet Dureto in Holler.) ad μοῖρον βίῃ [*fatum vitæ*] perducatur, non solent vulgo causam mortis in fatum conferre, sed (lubet apud te ἔθρυμασι τῆς [*summe admirandi*] Hippocratis verbis sæpius loqui) ἡ ἰατρὸν αἰσίων. καὶ ἡ ἀνάσκειν ἡ τοιαῦτα ἀνασκάψουσιν γίνεσθαι ἢ γινώσκουσιν. ἢ ὡφελήσῃ, τῷτο. ἢ ἔχ' ὁμολῶς ἐπαινέσῃ, χεῖρ' ὅτι πεπονθέναι αὐτὸν δακέσθαι. [*in Medicum culpam rejiciunt, neque tātia ex necessitate fieri agnoscunt.*] *Quod si proficit, id tamen non perinde laudant, cum id ei contingere oportere existimant,]* objicientes Aufonianum hemistichium, evasit fati ope, non Medici. Nullus apud hos ex servato ægro arti honos, nulla gratia, ipsiusque Medici ὡσπερ ἡ μεγαρέων ἔδεις λόγος. [*ut Megarensium nulla mentio.*] Hinc tales sui similibus facile persuadent, parum necessariam, imò inutilem esse medendi artem, quia stat terminus nobis (Senecæ verba agnoscis ex Epist. cii.) ubi illum inexorabilis fatorum necessitas fixit. Quo trahit Macrobius illud de Deiphobo ex vi Æneidos :

— Explebo numerum; reddarque tenebris.

Sed non omnes explere numerum annorum suorum eruditi aliquot statuunt. Raymundus Lullius (cujus libros multi Hispani venerantur quasi cœlo delapsos, humanæ ignorantiae remedia, testante lib. xv. de reb. Hisp. Marianâ) de Secretis Naturæ lib. i. part. i. hæc scripta reliquit : *Unicuique terminus vitæ à Deo est statutus, quem*

quem nullo ingenio transgredi possumus. Sed & intra eum terminum mortem accelerare in promptu est omnibus. Ideo à Medicina petendum remedium, quo corpus nostrum à putrefactione servemus, & infirmum curemus, & quod perditum est restitueamus, donec veniat is postremus dies à Deo præstitutus. Ad hunc diem eos solum pervenire credunt; qui extrema senectute exsiccatò paullatim corpore deficiunt. Ita defunctos ἀλιβεαυτας [defunctos,] vocabant Græci, tanquam ζωικῆς λιβεάδος ἀμοίρας ὄντας, [expertes vitalis humoris,] & Homerus eodem sensu διεπὲς βροτῆς [humidos mortales] dixit de ventibus. Et hæc est iis mors fatalis, siue naturalis. Immatura verò & violenta, quam febrium cohors, διατὴ φάωλη ἢ φλαῦρα, [dieta mala & vitiosa,] naufragium, gladius, laqueus, ἢ πᾶν τὸ τὰ βίαια [& omnia violenta] accersunt, & ante destinatum & fatalem naturæ terminum vim vitæ inferunt. Sic mortuos βίαιοθανάτους [violenter extinctos] & ἀώρους [intempestivos] dixisse Græcos egregie demonstratum est in *Observat. Plinianis* ab incomparabili Heroë Claudio Salmasio, cujus de vitæ termino prolixas literas expecto. Ita Didonem, quæ se ipsam gladio transfixerat, non fato, sed ante diem periisse canit Virgilius: & ejusdem est de Priamo quamvis sene,

— Nec fata vetabant

Stare, decemque alios Priamum superesse per annos. Quid? an non eruditus & expertus Medicus ægri vitam ad decretorium diem deducit, quem imperitus non rarò præter fatum præterque naturam

turam adducit? Vidi qui leviter ægrotantes extracto opii *homines quatuor in soporem collocavit nudos*, quibus mox

Longa quiescendi tempora fata dabant.

Alius parum abfuit, *ne nomen commutaret suum*, & *Quintus fieret è Sofia*. Nam ejusdem Hermocratis consilio in pertinaci viscerum obstructione, post assumpta manè aperientia, vesperi idem *Φάρμακον* [medicamentum] quotidie deglutiverat; idque plusquam trigesies. Sed hic visâ gelidæ mortis imagine, cavit, ne ludi, quos vivo jam sibi factos animadvertibat, brevi mortuo fierent, & mutato medico pristinam sanitatem recepit. Andragoras alias futurus, de quo lepide Martialis lib. vi. Epigr. LII.

Locus nobiscum est, hilaris cœnavit, & idem

Inventus mane est mortuus Andragoras.

Tam subitæ causam mortis Faustine requiris?

In somnis medicum viderat Hermocratem.

Apud Plutarchum & alios legimus Cleopatram Ægypti Reginam jam certam mori, varia venena in captivis explorasse, nullumque invenisse lenius, quam *aspida somniferam*, qua ad corpus admotâ, *morte quasi somno soluta est*, ait Florus: qui proprius est effectus aspidis. Lucanus:

At tibi Læve miser fixus præcordia pressit

Niliaca serpente cruor: nulloque dolore

Testatus morsus subita caligine mortem

Accipis, & Stygias somno descendis ad umbras.

Si quis nunc vitæ satur, adeò delicatus est, ut sine febre mori cupiat, non opus est ut aspidem
ex

ex Ægypto sibi mitti postulet, quod Romanos fecisse conqueritur poeta, cum compendiaria via edoctus sit fatum sibi accomodare à remedio *εὐπορίῳ*, [parabili,] & quod semper ad manus. Vides in Medicina locum habere dictum tantopere à Theologis nostris exagitatum, *Dies diem docet*? Quid ergo! (ut mittam jocularia) an idem ægroto fatum admovetur, sive Themisonem adhibeat, qui innumeros, teste Iuvenale, occidit, sive Podalirium, de quo præclarum hoc Ovidii testimonium *IV. Trist. Eleg. VII.*

*Quem semel excepit, nunquam Podalirius ægro
Promissam medicæ non talis artis opem.*

Hic enim cum omnia ex arte, & bene subducta ratione ageret, atque (ut Galenus laudat) *καὶ τὸ ἐπιπονεῖν μὴδ' ἐν εἰκῇ ποιῶν, καὶ μὴδ' ἐν παρορῶν*, [juxta Hippocratem nihil temere agens, nihil imprudenter,] quoscunque curandos suscepit, sanitati restituit: ubi alter *ἀεγρεῖως καὶ ἀπεισιδέπῳ*, [præcipitamer & inconsiderate,] & vel sorte, ut faceret de quodam narrat Poggius, medicamenta exhibens, fortes multorum animas ad Orcum demisit. *τλήμων ἰατρὸς ἔνομ' ἔχων, τὰρξα δ' εἰ.* [miser Medicus nomen habens, opere ipso destitutus.] Scitum est de Alcone Medico hoc Ausonii:

*Languenti Marco dixit Diodorus aruspex,
Ad vitam non plus sex superesse dies.
Sed medicus divus fatisque potentior Alcon,
Falso convicit illico aruspicium.
Tractavitque manum victuri, ni tetigisset.
Illico nam Marco sex petiere dies.*

G g

Qui

Qui vitæ terminum necessitate fati devinciunt, præter varia S. Scripturæ loca, quibus nuntuntur, aciem animorum nostrorum divinæ providentiæ splendore perstringunt. Qui mobilem & mutabilem esse malunt, præter quam quod etiam verbi divini auctoritatem adducant, majori probabilitate humanam mentem percutere nonnullis videntur. Hinc alii medium ferire voluerunt: Sed dum ad eos potius se applicant, qui morborum & mortis tempora fata, planè liberata statuunt, in alias difficultates delabi atque in incertum & ambiguum implicari dissentientibus existimantur. Nonne verè Euripides (non possum non subinde apud summum Poëtam poëtarum versibus uti) Andromeda?

Τὸ δαιμόνιον ἐχέρας
 Ὅπῃ μοί εἰς διεξέρχεται,
 Στεῖφός δ' αἶψας
 Ἀπὸ τοῦ εἰς αἰμέραν.
Nam quæ fata paret Deus,
Nunc hunc, nunc alium cito
Versans turbine, non valet
Humani vigor ingeni
Vllis viribus assequi,

ut vertit V. C. Hugo Grotius. Totum hoc ζήτημα [quæsitum] neminem melius te Theologo, Medico, & Philosopho literatissimo persolvere posse quamvis scirem, non ausus tamen fui offendere animum gravissimis indefinenter studiis distractum. Nihil tamen mihi gratius esse possit, quam si & tuam super hac difficultate reli-

reliquis epistolis adjungeres : aut si id occupationes tuæ, & principum trophæa non permittunt, sententiam epigrammatio exprimeret :

Nam tu poeta es prorsus ad eam rem unicus.

Quia nemo, quod sciam, copiosè & ex professo hanc rem explicavit atque excussit, non ingratam lectoribus in ea magnorum virorum operam fore mihi persuadeo : gratiorem utique, si undecunque doctissimus Barlæus symbolam conferret. Vale Vir clarissime, & ab heroë Beverio Consularis dignitatis ornamento. salve. Dordrecht, vi. Octob. 1633.

216.

IOHANNI BEVEROVICIO,
CASPAR BARLÆVS S.P.D.

Sollicitas, amplissime Beverovici, eruditorum caveam, & in arenam producis viros virtutis ac doctrinæ fama celebres. Ea de vitæ Terminodiciunt omnes, quæ minus oscitabundum possint lectorem. Acutè quisque loquitur & graviter & pie. Pugnant rationibus, experientia, autoritate. Eunt permixti veteres recentioribus, Græci Latinis. Est, ubi Arabs, ubi Pergamenus Doctor sententiam dicit. Gentilium pariter oracula audio & Christianorum; Stoicorum & Peripateticorum ac Medicorum. Dissident opinionibus. Sed, quo nomine vehementer gaudeo, cavent omnes studiosè, ne Medico culina frigeat. Ferculis nostris opus esse omnes contendunt, tum qui Fato, tum qui culpa etiam

G g 2

nostra

nostra nos mori pronunciant. Qui vitæ humanæ terminum ex Medicæ artis usu aliisque prærequisitis suspendunt, victuros diutius promittunt ægros, si à deglutiendis catapotiiis non abhorruerint. Quibus verò ex decreto divino vitæ terminum ἀπὸ τοῦ [simpliciter] definire libet, catapotia deglutienda esse pari necessitate urgent. Alter inquit, moriendum tibi erit, nisi saburram expulerit janitor sphincter. Alter; postquam statutum est, ut ista hora moriaris, necessum quoque est istas Thermopylas claudi, & medico exprobrare inefficacem medicinam. Vnius axioma est: Si medicè vivas, diutius vi-
 ves. Alterius, quia diutius te vivere volunt fata, medicè quoque vi-
 ves. Alteri καθάρσις [pur-
 gantia] nostra condicio sunt, sub qua vitam longiorem indulgere statuit Creator. Alteri consequens & medium, quo decretum longioris vitæ exequi vult. Vides, utriusque sententiæ assertores, pro Medico, pro Pharmacopœo, ac fortunis nostris, stare ne minorem fumum videat caminus Machaonis. Salva res est, Beverovici. Gallum Æsculapio immolemus. Petis, ut symbolam quoque meam conferam ad hoc lectissimorum ingeniorum epulum. At, prudentissime, quis convivis saturis post asellos diaria apponat? Ex illorum numero sum, qui à gravibus consiliis imparati aliorum suffragiis accedere amant. Infimi subsellii iudices probant assensu superiorum placita, ut brevior sit deliberatio. Pedibus eunt in Præsidis aut cordatioris cujusdam collegæ

legæ sententiam, quibus labor est loqui. Malunt non-dissentire, & cum quodam supercilio graviter annuere, quam cum facundiæ periculo prolixiores esse. Nihil se scire dicebat Phrygius iste fabularum scriptor, postquam sapientiam omnem artesque professi essent socii. Quicquid olim à Poëtis, Philosophis, Medicis, Theologis, super hoc argumento allatum est, allegatum id omne est. Dicam tamen paucula de Controversiæ hujus necessitate, postquam de veritate disceptatum abundè est. Ab illa sententia, quæ vitæ terminum Fato alligat, aut peremptorio decreto, plus mihi metuerem, nisi experientia didicissem, hujus opinionis patronos & hyperaspistas, non segnius medicum implorare, quoties ægrotant, quam Hypotheticos Doctores. Et enim dogmati, quod è Scholis hausere, obstrepit tacitè sollicita de se, ac ubique ferè conditionalis, natura. Et licet fortè contradictoria loqui videatur Stoa & amor nostri: tamen non minus avidè medicam manum deposcit illa, quam hic. Corrigit mens integra ac sibi relicta scholasticum acumen, & Zenonias voces redarguit timida Salus. Cum sanus est Stoicus & ambulat, pro absoluto decreto pugnat, tanquam pro aris ac focis. Cum ægrotat, non minus conditiones amat, quam Peripateticus. Et quamvis medicinam conditionem decreti divini esse nolit, tamen conditionem ipsius facit, quoties timeret medico non uti. Si laboret ὀδονταλγία, [*dolore dentium*,] si immoderatus palpitet sinistra mamil-
milla

milla neque tonum fervet; si singultiat stomachus, illicet ad medicum advolat. Quare? quia timet, nisi illi opem ferat, brevi se cœnaturum apud inferos. Devorat ergo bolos, Rob absinthii, Loch de pulmone vulpis, trochiscos de viperis (hæc bellaria nostra sunt) non minore valetudinis spe, quam mullum Massiliensem, aut Dordracenam percam. Nihil tam in medicina est terribile, quod non palato sumendum imperet. Quid? cum nauseat ad ingratas dapes miser ventriculus, mordet Stoicus acida, vel pomum œsophagi ostio imponit, ne istam longius vivendi conditionem egerat delicatior gula. Quoties castigatum ventosa fenna abdomen officium facit, magna attentione numerat naturæ labores, ne conditiones vivendi ulterius neglexisse videatur. Quæ dum propius considero, nolim valde irasci his, qui fatalem terminum propugnant. Si inter partes arbitrarier eligeretur Palæmon, diceret: *Et vitula tu dignus es hic.* Parum refert, qua mentis agitatione & opinione pharmaca poscat æger, modo poscat, modo convalescere studeat, nec Machaonis sui sollicitas operas debita mercede privet. Illud in tota hac Disputatione observo: Eos, qui Prædestinationem absolutam vitæ mortisque tuentur, etiam vivendi vel moriendi intra definita spatia necessitatem defendere. Eos verò, qui illam Fidei actionibus restringunt, vitam quoque hanc ex officio humano suspendere. Fortè ob hanc rationem: quia priores metuunt, ne si conditionale

tionale

tionale sit hoc decretum ; conditionale quoque esse possit prius illud. Posteriores verò , ne si hoc Decretum Dei agnoscant absolutum , cōgantur & illud de salute & morte æterna tale esse fateri. Ne ergo vel hæc vel illa pars præjudicium creet thesibus tantis hæctenus animorum moribus agitata , amat quæque consona loqui ὁμοφών. [cognata.] Sic varā vibiam trahit & sepiā percam sequitur. Inter istos medii quidam incedunt : qui ne planè videantur Stoici, aut planè Peripatetici , contingentiam & necessitatem præfinito temporis articulo moriendi, modos roto cœlo diversissimos, conciliare student, solius præscientiæ intuitu ac respectu. Verum, dicam quod res est. Ad populum phaleræ sunt. Nam illa , quæ ex præscientia divina fluit necessitas , certitudo solummodo est & infallibilitas , uti ajunt , quæ propriè dictæ contingentiæ non repugnat. Quicquid enim necessariò dicitur futurum , quia Deus præscit , in se & tota sua indole manet contingens. αὐτὸν αὐτῷ [quæ simul consistere non possunt] non sunt : Ista hora morieris, &, Alia hora poteris mori. Quicquid autem aliter evenire potest, quam evenit, propriissimè contingens est. Quamobrem amicè conspirant hæc enuntiationes ; Hoc certò fiet , & tamen contingenter. Tu, doctissime Beverovici, dum quærendo modo hunc, modo illum adoriris , maximis ingeniis obstetricaris , & doctè quærendo elicis optimos partus. Non puto controversiam hanc plenius, solidiusque unquam

pertractatam esse. Venerem das Apellæam, cui aliquid addi ab indocta manu temeritatis fuerit & præfidentia. Suffecerit calculum contulisse, & iis subscripsisse, qui vitæ mortisque terminum ex divino decreto fatalem immutabilemque esse negant. Elenchus meus in quo hæcenus acquievi est hic: Decretum illud absolutum de vitæ mortisque termino aut est mutabile aut immutabile. Si mutabile, perfectioni constantiaque divinæ detrahatur manifestè. Si immutabile, corrumpit consequentium mediorum necessitas. Nam aut illud decretum dependet ab usu mediorum, ita ut ratum esse non possit nisi mediis adhibitis: aut non dependet ab usu mediorum, ratumque esse potest, etiam citra eorundem usum. Si prius, ergo definit esse absolutum & fit conditionale, nam habet suum Nisi. Si posterius, ergo mediorum nulla est necessitas. At hoc absurdum, ergo & ea, ex quibus absurdum hoc deducitur. Non diffundam latius sermonem, ne videar post summos Theologos, Philosophos, Medicos, exactius quiddam conari voluisse.

Si tamen patiaris, me à proposita quæstione nonnihil abire, argutabor breviter, cum Seneca & Petrarcha, & post spinas, frugiferum aliquid loquar, quodque τὸ ἠθικόν [*morale*] magis sapiat, quam φυσικόν. [*naturale.*] Nemo antè diem moritur, qui omni die vitam Deo debet. In tempore solvit, qui exigente creditore debitum solvit. Non reposcitur præmaturè, quod nostrum non est,

est, sed alterius. Et quis quæso hominum ante suum diem moritur? cum ille sit suus dies, quo moritur; non prior, non posterior. Non videtur ante tempus mori, qui non potest, nisi in tempore, mori. Ab æterno moriatur oportet, qui ante tempus moritur. Et post mundi obitum moriendum erit illi, qui ultra tempus vivere præsumet. Mundus siquidem & natales suos & extremum dies tempori debet, quo cum cœpit esse, quo cum desinet esse. Sapiens omnem diem sibi ultimum credit, omnem horam supremam. Quocunque ergo die moritur, ultimo moritur. Et si ultimo, nec anticipat terminum suum nec amplificat. Et quis ferat querelas morientium citius? cum insani hominis sit ægrè ferre, se carceribus ac vinculis ocys expediri. Neque discedit citò, cui frontem rugæ arant, manus pedesque præ sensu tremunt. Longius viventes, longius vexat mortis metus. Cito morientibus, brevis est mortis sensus. Omnibus moriendum, licet alio mortis genere, diversisque vitæ spatiis. Faces plurimas accende, pro pabuli mensura vivit gliscitque quælibet. Illud cum deficit, extinguitur & ista. Naturæ defectus querelarum justa materies non est. Si gula, si laceffitus gladius aut contempti fluctus nos necant, intemperantiæ vel temeritatis poenas luimus. Extra culpam Deus & natura sunt. Qui longius vivere volunt, studeant sapere, & temperanter vivere. Hæc virtus & mentis bonæ custos est & solidæ valetudinis. Omnes modicè vivimus, si vitam

G g 5

specte-

spectemus æternam. Qui mori nolunt, æterni-
 tatem feriò cogitent, in qua semper vivitur. Hic
 si diu vivere amas, diu miser esse cupis. Plus do-
 lorum, morborum, peccatorum numerat, qui
 plus annorum. At inquires: diutius vivere cupio,
 ut castigatè vivam. Castigatè vixisse debebas,
 ex quo vivere & ratione uti coepisti. Cum ab-
 eundum est theatro, cum plaudendum est, ordi-
 ris prologum. Melioris vitæ telam aggredieris
 tunc, cum detextam esse oportuit. Creditum
 olim: neminem, qui malus est, diu vivere: ne-
 minem bonum breviter. Illi quicquid vitæ fuit,
 periit: hic omne in lucro habet, utpote hæres
 futurus melioris famæ & vitæ. Nec vita vita
 est, quæ virtuti non impenditur. Quod si ferri
 violentia moriamur, credamus vitæ arcem fran-
 gi, non aperiri. Si interficimur ab hostibus, co-
 gitemus nos hostium manus, carnis inquam,
 mundi & sathanæ effugisse. Parum refert quo
 mortis administro moriatur, cui moriendum
 est. In vulnere majus momentum est, in vulne-
 rante minus. Qui flamma perit, cogitet cum
 Empedocle animam igneam esse, nec combusti-
 lem. Qui Oceano mergitur, cum regina maris
 se coenaturum gloriatur. Qui à bestiis discerpi-
 tur, Euripidis se fato soletur; qui veneno, Lu-
 cretii poculo; qui gladio, Pompeji & Cicero-
 nis exemplo. At nolles ignominiosè mori. Assen-
 tior. Sed sicuti gloriosam mortem non facit,
 pompa, præfica, statua, ita nec ignominiosam
 laqueus, securis, equuleus. Causa supplicii si ho-
 nesta

nestra est, honestum quoque est mortis genus.
 Non qua morte, sed quo merito moriamur, re-
 putandum. Virtuti nulla mors dedecori est. Vi-
 lissimas sterne tabulas. Gloriosè moritur, quis-
 quis de Republica, de religione benè meritus
 est. Unci, gemoniæ, prunæ, rotæ, craticulæ, illu-
 stres sunt, ac splendent magis illustrium ac san-
 ctorum Virorum obitu. Fulgent supplicia, quæ
 irradiat innocentia. Sicuti plus fulgent lutosæ
 paludes, quarum superficiem Sol pingit. Subti-
 liter de Vitæ Termino disputent docti, modo
 ad eundem vitæ morumque simplicitate certent
 contendere. Si pie, si sancte, si iuste in hoc secu-
 lo vivimus, non nocebit hunc Fato, illum con-
 tingentiæ plus tribuisse. Schola omnis, ars om-
 nis querula est & litigiosa, non minus quam fo-
 rum. Pietas mansueta, concors, placida lites non
 amat. In hac dum conveniunt, qui sententiam
 de Vitæ Terminò dixere, omnibus opto saluta-
 rem vitæ huius terminum, qui ad vitam, quæ
 sine termino est, & illos & nos quoque Beve-
 rovici doctissime, perducatur. Ne tamen sine can-
 tore aut vate hoc Doctorum, quod adornas,
 epulum decurrat, mitto versiculos, quos petis,
 ejusdem ferè argumenti, cujus est epistola hæc.
 Vale Vir clarissime, & Amplissimum virum
 D. Cornelium van Beveren, Roverium, alios-
 que mei amantes officiosè saluta. Amstelodami.
 E Museo nostro, decimo quarto Octob. 1633.

217.

ALBERTO VAN SCHAGEN.

N *Obilissime generosissimeque Domine,*
En epithalamium, quod nuptiis Filii tui
inscripsi. Debui hoc tibi, tum ob publica in pa-
triam merita, tum ob singularem humanitatem,
qua me antehac Rhénoburgi amplexus est. De-
bui filio tuo, ob veteris convictus memoriam.
Debui Sponsæ ob gratissimum mihi Mathene-
siorum nomen, quo aliquando gavisa fuit Aca-
demia Leidenfis. Carmen si spectes, lusus est &
commentum poëticum. Loquitur ex parte amor,
ex parte poëta, & ita fabulam hanc actores duo
absolvimus. Miscui festiva & lepida, quia hæc
sacra aliter non constant. Omnino enim in-
eptum foret de bello induciisque graviter loqui,
ubi Cupidinis causa agitur. Tu, Vir nobilissime,
hoc leve affectus mei erga N. T. & illustrissi-
mam domum testimonium benigne excipe. Ego
hanc præcipuam felicitatis civilis partem inter-
pretor, Princeipibus placuisse viris. Nuptiis filii
tui bene precor, & ominor. Succedat proles,
quæ tuis & splendidissimæ familiæ virtutibus re-
spondeat. Me verò inter eos cense, qui nomen
tuum sine fuco colunt & venerantur. Vale Vir
summe & Dominam van Schagen meis verbis
saluta. 15. Oct. 1633.

218. ADOL-

218.

A D O L P H O V O R S T I O.

ITa est, doctissime Vorsti, avidè satis arripio
 Occasiones scribendi carminis, præsertim,
 quod publici sit argumenti. aded me lenocinan-
 tes Musæ irretitum tenent, ut nesciam, qua arte
 me expedire his pellicibus queam. Penè cum
 Flacco dixerim :

Quæ saga, quis me solvere Thessalis

Magus venenis, quis &c.

Quoties ad studia magis seria animum appli-
 co, vel Auriacus interturbat victrici tuba, vel
 præfica lessio, vel amator aliquis importune effla-
 gitat applausum. quasi sine me Sponsæ placere
 non possit; aut sine carmine refrigescere. Ea
 suum facilitate, ut negare nesciam. Si virgo
 essem, minus tutum apud me esset virginitatis
 depositum. nescio negare. Vt te inter amicos
 meos censeam, cui commenta mea inpartiri so-
 leo, rationes sunt graves & plurimæ: optimi
 maximique Patris memoria, virtus & eruditio
 tua, ac insuper cognati mei D. Cunæi reveren-
 tia, cujus viri tantum apud me est precium, ut
 non possim non amare impensius, quos ille
 amat. Condoles super obitu filioli mei. Sed
 hunc majoribus, quæ hanc vitam manent, malis
 præceptum gaudeo. multis longisque morbis
 confectus venustissimus infantulus, facie exan-
 thematis deformi decessit. Nec ob hoc angor.
 cum in beatæ resurrectionis die melior illum
 vultus

vultus corpusque salubrius maneat. Filius natus maximus per Dei gratiam evasit. Dum frontem genasque scalpit, diceret Zopyrum esse aut Deiphobum. cernas stillantes sanguine malas, & tabo foeda ora. Inter hæc Græciam, & suum μῆνιν αἰεὶδε [iram cane dea] canit. Credo hæc variolarum mala esse à procul jaculante Apolline, licet primum non invadat ὀφθαλμοὺς καὶ χυμὰς αἰγυῖς. [mulos & canes veloces.] Virginis istius Trajectinæ, cujus virtutes prædicas, habeo ad me missum epigramma. Verum, amicissime, vellesne tibi conjugem tam doctam, gravem, severam Dî concessissent? quæ cursum torqueat entymema atque historias sciat omnes. Magis amena istiusmodi Sibyllarum oracula, quam basia. Superest ut de Republica pauca subjungam & castris. Video, quid geratur, aut potius, quid non geratur. Potentum molimina non capio nec scrutor. Extera auxilia ex eventu æstimabimus. Inducias puto averfari τὰς πάντων. [qui omnia possunt.] Amstelodamenses omnibus votis exoptant, quorum consilia πρὸς τὸ κέρδιον [ad lucrum] diriguntur. De Empirico alias. Vale.
16. Nov. Anno 1633.

219.

AXELIO OXENSTEIRN.

I Illustrissime Oxensterni,

Mitto ad Te Tumulum invictissimi summi-
mque Principum. Maluiffem laudare vivum,
quem vivum dilexit sua Suecia, horruit Austria,
suscepit

suspexit quaquaversum Europæus orbis. Nunc
 ita volentibus fatis mortuum Encomio profe-
 quor, cujus virtutibus cum minor esset orbis,
 spaciosius cœlum recepit grande illud deposi-
 tum. Scio non egere poëtarum laudibus tanta-
 ævi decora. Sed nec fastidiunt gratæ posterita-
 tis benevolas voces. Amant in hominum animis
 vivere, quos publicæ utilitatis & securitatis
 assertores Deus constituit. In Gustavo, augustæ
 memoriæ Rege, duo mecum stupuit universi-
 tas; vitæ innocentiam & fortitudinem milita-
 rem. quarum illa inter Reges rarissima est, hæc
 gentis vestræ propria. Laudum ejus fastigia so-
 lum perstrinxi. Nec enim in iis sigillatim enar-
 randis suffecerit nova Ilias: Rerum ab illo gesta-
 rum magnitudinem, nec Historicorum annales,
 nec Oratorum ambitiosa oratio, nec Poëtarum
 grandiloquæ voces adæquare valent. Omnia
 minora sunt, quæ cogitamus, loquimur, scribi-
 mus. Ego, qui poëtices studia impensius am-
 plexus sum, inter tot maximo Regi parentantum
 officia, nolui esse Harpocrates. Vocem mihi
 extorsit tanti Principis illustris fama, quæ jam
 pridem non privatis tantum populi sui, sed totius
 mundi suffragiis subvecta mortalitatis terminos
 egressa est. Utinam ab iis, quas luctanti Ger-
 maniæ commodas curis, tantillum ocii impetra-
 re queas, quod poëmatii hujus lectioni dones.
 Forte non poenitebit in compendio perspexisse
 Regis laudatissimi ingentiâ merita, qui quantum
 tuis consiliis vivus tribuit, tantum sua merita
 tuis

tuis conjuncta esse voluit. Quod si benigniore oculo hæc nostra adspicias, optem exemplaria aliquot ad eos ire, quos Regis sui non quæsitæ laudatione affici judicabis. Vale Heros illustrissime, & crede etiam ita Batavis vivere Gothicæ fortitudinis ferios æstimatores. Amstel. 4 Dec. 1633.

220.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

Accipio condicionem, nobilissime Hæstrechti, nempe ut aliquando invisam Dominum & Dominam de Poelgeest. Fiet hoc, ubi Canicula latratu suo Professoribus silentium imposuerit. Sed hoc volo, ut te mecum istic loci sis. Te præsentem omnes loci istius amœnitates erunt amœniores. Te absente illæ ipsæ amœnitates nubilæ erunt & tempestates meræ. Insidiabimur avibus, piscibus, feris. Nisi antiquas artes dedidicisti, volupe erit volantes volucres glande dejicere, ut miracula tua videam, quibus majorem fidem habeo, quam, quæ Hallensi virgini adscripsit Lipsius. Ignosce, si à te hic dissentiam. Arcana Reip. jam non aperiam. Quia fateor me illa ignorare. De Induciarum eventu ne ipse Apollo Delphicus pronunciaverit. Si res Germaniæ ex voto Cæsaris succedent, decollavit omnis pacis spes. Sin Suecus perget rerum potiri, utile fuerit Regem Hispaniarum nobis parcere, ne pinguiorem offam ipsius buccis eripiat famelicus Septentrio. Ivit jam

jam classis nostra in Brasiliam. Ibit & Hispaniensis. In novo orbe decertabitur de veteris incolumitate. Trans maria quærantur bellorum vel pacis causæ. Delegati Archiducis Isabellæ ad Regem profecti, mitiora responsa expectant. Nos non videmur abhorreere ab induciis, quia bellis nostris obicem posuit iracundior Mavors. Quid si majoribus ausis illum obicem rumpamus proximo vere? & cum satis libeat bellum gerere. Cecinit olim Silius Italicus: Fati modum in sceptris esse, & alius quidam: Sapiens dominabitur astris. Dux Feria adhuc hæret inter montes, nec Elsatiam penetravit, obsistente Gustavo Hornio. Dux Vismariensis Ratisbonam cepit, viamque sibi in Baviaræ ac Austriæ interiora aperuit. In Pomerania Walsteinius impune grassatur. Discerpitur misere Germania & præda victoris est, nunc Gustavi, nunc Cæsaris. Quam hic reportat victoriam, de civibus reportat, de quibus triumphare miserum. Quamdiu Gallus accinet Sueco, difficulter se per acuta belli expediet Imperator. Hoc oraculum puto te capere. Vale. 5 Dec. 1633.

121.

CORNELIO VAN BEVEREN.

M *Agnosce vir,*
Mitto ad te Tumulum Serenissimi Suecorum Regis. Non debebat iste heros indictus abire, dignus præcone qualis Achilli obtigit.

H h

Do-

Domestica hætenus cecini, & quæ propius nos concernunt. Iam libuit in exteri Principis laudes digredi, quem de Republica non solum nostra, sed & aliis Principibus bene meritum non diffiteberis. Vtique quantum Austriacis per ipsum decessit, accessit vel nobis vel aliis. Maluisssem vivum laudare, quam mortuum, qui vivus Europæi orbis admiratio fuit. Nisi prævenisset mors, jam votis majora tenebat, imo Italiam fortè, cui veteres Gotthi graves fuerè. Sed solet sapientissimus Deus ruentis ad summa fortunæ impetus sistere, ut se regibus imperare discant, uti illi imperant subditis. Addidi quæ in Rheno-bercham lusi. Principi nostro irascitur autumnus. Querulas voces populi audimus. Frustra hætenus advocata externa auxilia. Sed ignorat Remi turba, bella occasionibus gerire pugnare, cum volent, in Principum manu est. Sed expugnare, Θεὸς ἐν γένασι κείτου. [*Dei in arbitrio situm est.*] Ita iudicant, qui res publicas consilio metiuntur, non eventu. Vale & me ama, patriæ ac bonorum omnium amantissimum. 14 Dec. 1633.

222.

ARNOLDO BUCHELIO.

I Ampridèm est, quod Antiputeanum, scriptum virulentia, fastus Hispanici, & stoliditatis plenum legi. Iudicio tuo subscribo. Quod ut videas me & ante fuisse, in libellum, qui Puteani habet Stateram, Antiputeanos duos, quorum

quorum posterior incipit pag. 185. de Statera Puteani iudicium meum leges pag. 175 *, de Antiputeano pag. 195 †. Etiam breviter perstrinxi ‡ autorem Stateræ Puteani à Lipsii manibus, ut vocant, adæquatæ. Digni non sunt operosa & seria refutatione crassiores Brabanti. Iudicium istud quod pag. 179 occurrit, Salmasii est. Conquereris de infelici sumptuosæ expeditionis successu. Nec immeritò. Sed quis, mi Bucheli, in ordinem coget terrarum Deos, quibus agendi regula voluntas est. Si me de rebus politicis differentem audire vis, ita statuo: satius fore, si belli omnis vis transferatur in Novum orbem, in Brasiliam, & illas mundi partes, unde belli pabula Hispano suppeditantur. Satis fuerit, hic parta tueri. Foris pugnandum est, ut domi pax sit. Quàm autem unice illam Helenam amet Tagi Rex, ex eo colligere est, quod non alia condicione Inducias pacisci velit, nisi reddita Brasilia. Facilis est nostratibus trajectus in istas terras. Portus jam aliquot patent. Navibus prævalemus. Incolæ barbari in nostros proniores sunt. Verum Societati Indicæ subsidia ex publico suppeditari debebant. Privatorum opes istis bellis pares non sunt. Omnino sperandum ut, quemadmodum Orientis insulis expulimus magnum illum Asiæ domitorem, etiam Brasiliensium continente exui possit. Vale Vir gravissime & virtutes tuas perge in me explicare, eruditionem, pietatem, prudentiam

H h 2

* Vid. Epist. 210. † Epist. 213. ‡ Epist. 214.

dentiam, & qua amicos complecteris, omnis fuci nesciam humanitatem. 21 Dec. 1633.

223.

IACOBO VANDER BURCH.

V *Ir amicissime,*

Ex literis tuis ad amicos datis intellexi, te in ea urbe morari, quæ orbi dedit pessimi Imperatoris matrem. Si tibi adessem, magis sollicitus essem de natalibus ac ætate Liberi patris, quam Agrippinæ. Tu felicissime, inter tot Rhenensis Lycei superba pocula, quibus gloriari solet ista urbs, jam mei oblivisceris, ac si ex Lethæo amne bibisses. Non puto te publicis officiis usque adeo obrui, uti amicis scribendi otium non sit. Satis opinor facundus eris præco succi Baccherasensis, ubi ad nos redieris. Iam tacitus pascere & frueris isto deorum munere, quod Druso Vbiorum debellatori tum temporis gustare non licuit. Ego felicitatem istam tibi non invideo, sed cuperem crepusculi partem tecum demere de solido die, ad insigne suspensæ alicubi hederæ. Delacum non eligerem, sed Moguntiacum, quale sapit Archiepiscopis, quorum ego de vini bonitate judicantium sententiam sequi malim, quam de fide pronunciantium. Quàm vereor, ne domum reversus Coloniam subinde sis respecturus. Paciscere cum palato tuo, ne litem tibi moveat, ubi cum Gallico tibi erit redeundum in gratiam. Sed desinam jocari. Colonenses quid moliuntur, quid incoe-

inceptant. Dic mihi, quem ex tribus magis
 amant, Suecumne, an Gallum, an Batavum?
 quemcunque elegerint male ipsis erit. Si Sue-
 cum recipient, discent propediem servire. Si
 Batavum non erunt amici Cæsaris. Si Gallum,
 tuta erit religio, minus tuta libertas. Feliciores
 fuerint, si sibi ipsi suffecerint. Princeps Auria-
 cus non tam hostem, quam imbres infectos sibi
 habet. Auxiliares Finnum copiae, nuper ad-
 vocatae, dimittuntur cum gratiarum actione.
 Indignantur, quod pugnae ipsis copiam non fe-
 cerit Imperator noster. Sed fatius est illos la-
 brum mordere, quam cum famae nostrae peri-
 culo fortunam belli experiri. Si mori volent,
 etiam in Germania hostem reperient. Vale, &
 illustrissimos viros Beaumontium & Hugenum
 Legatos reverenter meo nomine saluta. Amstel.
 22 Decemb. 1633.

224.

P E T R O C U N Æ O.

Cognatorum amicissime,
 Epicedium istud Vincentii Fabricii pau-
 lō ante mihi miserat autor. Neque propterea
 inofficiosum puto beneficium tuum. An non
 mecum judicas Poëtam istum terse & nitide
 loqui. Rara est in Germanis ista scribendi
ars & Genia. [accurata ratio.] Sed subrisi, ubi affli-
 ctissimum & atratum Heynsium dicit cogitare,

— blandæ gaudia noctis,

Amplexusque novos, zonæque solutæ Primitias, &

H h 3

& qualem se candida primo inuulerat thalamo. Non vult Aristoteles meus urbanitati locum esse in funeribus. Ad illud etiam ipsius Heynsii contraxi labrum : mea Ermegardi , lux mea ,

Quondam ferocientis domuxix inuicta iuventa.
Nam & hoc habet *εὐτεταπιδόν τι.* [*venisti aliquid.*] Nuper variolæ liberos meos affligere, jam in Collegæ mei familiam repfit malum, & Dionysium Vossium acerba parentibus morte extinxit. Illi pauculis distichis parentavimus. Mitto una Epithalamium, quod in C. Gravii nuptias scripsi. Cogor hic in scenam prodire, modo læto & nuptiali, modo tristi & pullo habitu. Verum dum amicis obsequor, queritur se negligentius haberi Empiricus meus. Cuperem mihi versibus interdici, ne ad extremum peccem & ridendus ilia ducam. Vale amicorum candidissime, & doctorum clarissime, cujus famæ Nonni Dionysiaca, Sardi venales, Hebræorum resp. aliaque æternitatis pignora adblandiuntur. Amstel. 24 Dec. 1633.

225.

CONSTANTINO HUGENIO.

Nihil habeo, quod scribam, clarissime Hugeni, nisi hoc sit aliquid scribere, de nihilo scribere. Nihil habet, quod æstimet Stoicus, præter solam virtutem, quia nihil per se bonum, præter hanc ipsam. Nihil in pera sua invenit Cynicus, præter cicerem fortè aut lentem. Nihil loquitur Pythagoricus, ut post trans-
actos

actos silentio annos, loquatur sapienter. Ex nihilo nihil fieri asserit Peripateticus, & in nihilum nil posse reverti. Nihil dicit moveri Melissus. Nihil esse verum Pyrrho Protagoras, & Stilpo. Hoc unum se scire ait Socrates, quod nihil sciat. Epicureorum improba vox est, nihil deos curare, nec rerum nostrarum satagere tranquillās mentes. Nos qui in hoc terræ punctulo belligeramus, litigamus, contendimus, res nihili sumus. Et cum ob punctulum totis castris concurrimus, nihil vincimus, nihil perdimus. Quoties magno conatu magnas nugās agimus, agimus nihil. Quoties vanas spes donamus huic seculo, lucrāmur nihil. Silent compita, forasq; constrinæ, cum Cæsar & Suecus agunt nihil. Cum Gallus aureos montes promittit, & mittit nihil: cum à Rege pro Brabantis expectat mole pacis responsum, & ille respondit nihil: cum nos Batavi de induciis loquimur, & hactenus conclusimus nihil: cum fugati sedibus Episcopi, quo se sustentent, habeant nihil. Quid scribit Urbanus Pontifex Italarum Poëtarum optimus? nihil. Quid respondet Barlæo ad tot litteras Zulechemi Dominus? nihil. Quid Vanderburghius absens rescribit? nihil. Quid Brosterhuysius in arenis Velavicis molitur? nihil. Hæc omnia cum dixi, nolite offendi viri docti & graves. Quia dixi nihil. At qui tribus liberis masculis jam annumeras quartum, Hugeni, plus numeras, quàm nihil. Memento, quid aliquando scripserim: At cum Septemvir fueris,

ris, vel forte decemvir, optabis mecum parcius esse pater. De vicariis nihil audis? nihil in illos possunt factorum jura. Nisi vir bonus essem, optarem aliquem inter illos Protesilaum, vel Elpenora. Quod si accidat, cuperet surrogari nihili scriptor. Vale vir amicissime. Amstel. 2 Ian. 1634.

226.

E I D E M.

Quam cuperem, me de nihilo nihil scripsisse, nobilissime Hugeni. Tam multa erudite & acute & false reponis, ut quod regeram, habeam nihil. Quare mutabo το υποκείμενον, [subjectum,] & ne nihil mihi porro objicias, loquar aliquid. Exercet hæc vox jejunos Metaphysicos, exangues Dialecticos & inflatos Grammaticos. Illi quærunt futilissima, quæstione, an Res & aliquid æquipolleant, & placet sapientioribus pars affirmans. Isti quærunt, an inter ea, quæ τα καθόλου [universalia] vocantur, aut κατηγορούμενα [predicabilia] referri debeat aliquid. Negant uno ore omnes & individuis vagis annumerant, quasi dicas mendicantium ordini. Grammatici vero hac voce destituti, carent egregio nominum præludio sive prænomine. Satyricus monet: Aude aliquid brevibus gyaris & carcere dignum, si vis esse aliquid. Fecit hoc Seianus, ante Seianum Philotas, post hos Cæsar Borgia, qui dum audent magnum aliquid, facti sunt nihil; Proverbio fertur,

tur, aliquid mali propter vicinum malum. Quod verum esse credunt Neoburgicus, Colonienſis, Lotharingus & Trevirenſis.

Eſt aliquid nupſiſſe Iovi Iovis eſſe ſororem,
cecinit Naſo. Dicam ego :

Eſt aliquid nupſiſſe Duci, Ducis eſſe maritum,

Eſt formidato principe poſſe frui.

Apud Senecam legi : jam ſolus audeſ aliquid & claro die. At teſte Belga ſolus Italiam quatiſ Chelyn diſertus. Equo donatus & à principe aliquid naſtus eſ, quod ad generoſitatem tibi præeat & bellum. Collega meus ducentos florenos ex dono Principis te curante accepit, nec aſpernatur hoc aliquid, ſive τὸ δε π. Libuit tibi ſcribere ad Dominum van Hilte. Quare incipiam ſperare aliquid, ſi iſtis terræ filiis accidat humanitus aliquid. Sed audi : accidit hic ſuperiore hebdomade, lepidum aliquid, aut potius illepidum. Dum publica auctione venduntur ædes, mercatores plurimi partim ſpectatores, partim emptores, partim ex eorum numero, qui illices nummos captant, in cloacam quæ ſub pedibus erat inciderunt, alii mento, alii umbilico tenus ſordidi & ſtercorei. Vis dicam carmine ?

Dum ſibi magnificas mercator ſplendidus ædes

Querit, & ex emptis lucra parantur agris :

Corruit emptores quæ ceperat area tantos,

Et nitidos ſorpiſit fœda cloaca viros.

Stillabant lento lachrymantia ſerica tabo,

Et facies ſcenæ vociferantis erat.

Hh 5

Tum

*Tum risit natura parens & sordida, dixit,
Quæ petitis cives commoda, stercus olent.*

Epitaphium istud scriptum S. M. Menippum istum graphicè depingit, qui mortuus hoc solum dolet, quod mordere ultra nequeat. Vale.
4 Feb. 1634.

227.

THEODORO SCHREVELIO.

PRò bulbis tuis, mi Schreveli, gratias ago maximas. Iam spe erigor, ut primo vere superbos istos flores videam, qui magnis & stupendis nominibus turgent. Est mihi hortulus pensilis è pariete cœlum inter & terras. Si non majores fuerunt Semiramidis, non debebant miraculis adnumerari. Longus est pedes 14, latus sesquipedem. In illo videbis plantas fruticesque varii generis, rosam, juniperum, rosmarinum, laurum, absynthium, abrotanum, thymum, salviā, rutam, anemonem, arcum, frutillariam, narcissum luteum flore duplici, aliaque permulta. Inter hos terræ alumnos palmam merentur tulpæ versicolores, quarum partem tuæ, partem aliorum debeo munificentia. Non desunt hic viri egregii & graves; quos hæc plantarum species transversum rapit, ut dum in ceteris sapere videantur, hic prorsus insaniant. Ignoravit hoc fatuitatis genus Erasmus, cum Moriam scriberet. Adeo novos usque *μῶρες* [stultos] parit fecundissima mater. Sed quid hoc rei est, non excurrisse te ad nos cum Harlemi esses?

esses? Iam expectabam indies adventum tuum, hac spe, ut cum optimo fene Wilhelmo Nicolai pranderemus de porcellis marinis. Frater meus hactenus, ut videbatur, *μωόςγamos*, [*aversus à nuptiis*,] tandem incaluit. Collega D. Vossius filium Dionysium luget, variolis extinctum. Scripsi illi lessum, uti & Gravio nostro nuptiale carmen. Ita hic jam lætis, jam tristibus vaco, & modo Heracliti, modo Democriti vultum induo. Poëtarum est Protea agere posse, & cum flentibus flere, ac gaudentibus ridere. Mitto exemplar, ut si libeat & oportunitas sit fleas mecum, rideas mecum. Vale. Amstel. 1634.

228.

I A C O B O C A T S I O.

A *Mplissime vir,*
 Quanti poemata tua semper fecerim, norunt illi, qui me familiarius norunt. Vivo in ea urbe, quæ Poëtas Belgicos habet sublimes & cothurnales, quorum dictio non est publici saporis. Mirabilia magis & stupenda loqui amant, quam utilia. Per nubes gradiuntur, & despectum habent aquæ potiores. Adversus hos sæpe pugnare soleo tuo exemplo, qui utile misces honesto, ac dulci, & utrumque mira perspicuitate effers, ut legi ea & intelligi à nemine non possint. Quin tale carminibus tuis argumentum eligis, cujus lectione melior hilariorque abit lector. Hoc est, Philosophiam Socratico more è cœlo
 &

& astris in domos familiasque deducere. Nec aliter locutum puto Herculem Gallicum, qui facundæ vocis catenulis duxisse dicitur populum, quo vellet. Aristoteles meus primam dictionis virtutem dicit esse σαφήνειαν. [*perspicuitatem.*] Primus quoque post tot veteres sapien-
tiam professus est verbis propriis & perspicuis, cum quotquot ante ipsum Philosophati fuere, Sapientiæ arcana vel Poëticis fabulis, vel allegoricis commentis, vel Cimmeriis numerorum tenebris involverint. Alia tibi mens est. Scribis, ut intelligaris, doces ut profis in media plebe, in foro, in compitis, in thalamo, in mensis; in quavis ætate invenis, quod probes, quod taxes, quod corrigas. Concionantem te audiunt domi, viri, feminæ, nuptæ innuptæque puellæ. Tantoque grator es, quanto concionaris suavius, mones blandius, reprehendis occultius. Libri tui pro Homiliis sunt, & pars supellectilis preciosissima. De aliis non loquar. Illud scio, tantum esse librorum tuorum in mea domo precium, ut uxor mea, femina sic satis cara & prudens, vespertinis horis tanta attentione eos legere soleat, ut & mariti lecti obliviscatur. Sæpe ad leges tuas provocat, adversus quas peccat subinde ἀνώνματος [*communem excedens regulam*] cupido. Sententias tuas loquitur, monita tua objectat non semel. Quam lætor te spem nobis facere novi operis de casibus conjugiorum memorandis. Petis, ut Latinis versibus exequar, quæ Belgicis rhythmis donasti. Verum, qui possim à modestia
mea

mea impetrare, ut meam paginam jungam tuæ. Loquar citra adulationem. Solus nonnihil lateo, uti putrida quercus in tenebris. Tibi junctus exploderer à theatro, & positus juxta Solem vix Mercurius essem. Qui cum gigantibus ambulat, nani videntur, quamvis mediocris sint staturæ. Et ea est animi mei indoles, languet in præscripto argumento. impetu quodam deferri amat & liberrimo pede in id, quod tractandum sumit. Accedit, quod nihil tractem illubentius, quam Amores. Scribo interdum Epithalamium amicis id efflagitantibus, quorum preces pro imperiis sunt. Sed vellem magno ista officia redimere. Deterret etiam me operis magnitudo, amo discursus breves, nec uni argumento libet diutius inhærere. Quare velim propius scire, quæ tua mens. Cuperem tibi obsequi, modo sine professionis meæ detrimento fieri possit. quæ non patitur, ut me laborioso operi mancipem. Expecto, ut propius aptius institutum. Vale Vir clarissime. Amstel. 10 Ian. 1634.

229.

IOHANNI PILIO, *Iuris studioso.*

Gratias tibi ago maximas, doctissime Pili, quod pro pauculis versibus toto me carminum opere bees. Debebat ille tuus patruus diutius vixisse. non carent genio & nervis eruditæ ejus de Ambitione commentationes. Quidam Poëtæ, vocum suavitate & verborum torrente luxuriant, quæ si demas, σκελετὸν [*aridum*] sunt

sunt & exangue corpus. Hic argumenti gravitas à dictione, dictio ab argumento precium capit. Habes, quem imiteris, sive hedera caput cingere voles, & pulsare plectrum; sive vitæ probitate in seculi invidiam vivere. Neutrum fastidit, cui te dedisti Iurisprudencia. Tanto eris gravior Iurisconsultus, quanto disces loqui elegantius. tanto eris justior legum interpret, quanto magis excelles morum sanctitate. Ab hac Iustitia universalis non magis discrepat, quam indumentum à vestimento, via qua itur Leidam Harlemono, & qua itur Harlemono Leidam. Spem facis, uti tuis aliquando sis futurus honori, patriæ emolumento. Huc te vocant manes Lillii, maximi viri, cujus hic est libellus, conspicua olim virtus, & præceptorum (quos Leidæ habes summos) illustria exempla. Horum vestigiis insiste & de ignorantia, livore, mortalitate propediem triumphabis. Vale adolescens optime, & hac ætate disce, ut doceas, vive, ut æternum vivas. II Ian. 1634.

230.

I A N O B O D E C H E R O.

Accipe, mi Bodechere, tristitia pro tristibus, lessum pro lessio. optimo juveni Dionysio Vossio parentavimus, licet tu operosius. Non una lingua, loqueris in eum, cui pluribus loqui & scribere datum fuit. Subduxit Deus invidiæ, quem invidendis virtutibus ornaverant. Patri non solatio solum fuit, sed & subsidio. Hic se Stoico-

Stoicorum placitis jam tuetur & adversus domesticam jacturam pectus munit necessitatis lege. It juxta Epithalamium, ut videas socio passu in terris incedere dolorem & voluptatem. Amicis obsequimur, modo atratis, modo candidis. Ego inter miseras meas numero, Poëtam esse. Scribendum nobis est, etiam tunc, cum minime lubet. Tempus est, ut cum Musis divortium faciam, quæ invitum pertrahunt in lusus amantium, quos jam per ætatem dedidici. Tibi aliisque jam illam lampada tradimus; quibus γένυ [genu] est χλωρόν. [viride.] De amoribus dicendum est illis, qui amant aut amare possunt. Duo versus dictant, indignatio & amoris πᾶθος. [affectus.] Hoc in me languet, & cum illo Poëticus furor. Trudit homo hominem, & vates vatem. Morimur per vices, & suo quisque ordine. Pariter dum vatum alii rauescunt, renascuntur alii, quibus guttur cantillat suavius. Tibi per ætatem facile, Et calamos inflare leves & dicere versus. Vale Vir doctissime & parentibus tuis plurimam salutem nuncia. 11 Ian. 1634.

231.

I A C O B O C A T S I O.

Carissime vir,
Traditæ mihi sunt per tabellarium literæ tuæ, ipsis Cal. Decembris exaratae. Respondissem citius, sed obrigit præ frigore manus & calamus. Ut tardior sim factus, non meo sed cœli vitio. Iam cum gleba & glacie resolvor.

Accepi

Accepi ab amanuensi tuo apographa tuarum Commentationum in nuptias Cratis & Hipparchiæ, necnon Tryphosæ & Iocastæ expostulationes adversariæ. Has jam ante legi. Illas cum stupore legi. Lecturus iterum atque iterum, ut totius historiæ ideam præsentiore animo circumferam. Quid dicam? omne punctum in hoc scribendi genere refers. Mises utile dulci, & quæ prima vatis laus est, rebus loqueris convenientia. Nescio, quid illis addi à me possit. Ero imitator. Premam præeuntis vestigia. Et si à via deflectere me contingat, revocabit me aliquis è machina Deus. In Cratis historia excuti debet Cynismus, & dogmata baculo ambulantium philosophorum. In virginum non virginum historia excutienda erunt aliqua quæ in amore elucet vitia, clementiæ quoque & severitatis certamen. Feriamur jam hebdomadas duas, tresve. Per hoc tempus captabo interval-la Musis apta. Sum scriptor valde desultorius, nec ovis incubo more gallinarum. Informes partus defero per biduum aut triduum, ut alacrior postea redeam ad desertam prolem. Interea versiculos hosce arrhabonis loco habe, & animi mei candidos obsides. Ultro in magnorum virorum laudes raptor, & injussus amo istiusmodi argumentum. Si ingenii culpa merita tua detrivi, peccavi inofficiosæ humanitatis titulo. Vale vir summe. 1634.

232.

E I D E M.

EA est nominis tui apud me reverentia, clarissime Catſi, ut diutius tergiverſari non audeam. Facile impetrabis à me, quæ ſi voles, imperare tuo jure potes. Qui publicis meritis Remp. ſibi obſtrinxit, inter ſingulos me quoque debendi reum habet. Sum facilis flecti, & jam diu eſt, quod à moribus meis ſecreverim perti-
 naciam. Videor quoque jam propius percèpiſſe mentem tuam & inſtituti rationes. quamobrem muto ſententiam & opellam meam, quam exi-
 gis, offero liberaliſſime. Libet periculum facere in narratione una aut altera, ut ſi placuerit ſpe-
 cimen, ſpes ſit placere poſſe reliqua. Si alias non omnino invitis Muſis luſi, forte & hic aderit vocatus Apollo. Expectabo conjuges tuos ſive tragico, ſive comico eventu celebres. Mirum,
 furens quid femina poſſit, præſertim cum mol-
 lis flamma eſt medullas, &c. Illa in veterum orchestra detonuit, primum Græco, mox Lati-
 no ore. Illa ſoccum induta populo exhibuit per-
 cinctum ſecibus os. Illa viris regnisque terri-
 bilis fuit, tot bellorum cauſa & incentrix. Quic-
 quid cupit mulier, vehementer cupit. Medio-
 critatem neſcit, omne extremum amat & præ-
 cept. Quod quidem à rationis eſt defectu &
 affectuum impotentia. In his dum verſaris, ſe-
 quar veſtigia tua, ita tamen, ut digredi liceat, &
 circumferre animum per obvia Pieridum loca.

I i

Liber-

Libertas cum juris sit naturæ , Poëtis eripi non debet. Suavius in silvis canunt aviculæ, quam si carcere includas. Experiar, quid possim. Molestias , si quæ fortè occurrent , discutiam argumenti novitate , carminum tuorum suavitate , quæ mihi iter monstrabunt, qua eundum: Facile saltat , qui saltanti choro pedes aptat. & canit confidentius, qui præcinentem sequitur. Libris poëmatum tuorum valde recreasti uxorem & liberos. Illos inter *κειμήλια* [*monilia*] habent. quoties à domesticis curis respirant, ad illos deflectunt , ut se recolligant. Gratas omnes tibi debent, & per me agunt. Vale Vir amplissime.
29 Ian. 1634.

233.

JOACHIMO VICO FORTIO.

*V*ir amplissime ,

Ex quo à nobis discessisti, omnia hic frigent, aër, studia, amici. aëris inclementiæ oppono foci luculentioris beneficium. Studiorum inertiam , quam bruma adfert , solor poëticis digressionibus, quas non studiis , sed lusibus annumero. Amicitiae frigus à tua est absentia, qui amicorum plurium hic soles esse coagulum. At huic incommodo occurrendum literis , quæ cum absente te loquantur. Iam Haga te habet, rerum quæ hic & alibi geruntur, proma condâ. Illic inter aulicos ambulas, prandes, cœnas. In tanta felicitate mirum si vacet mei recordari. Ego istos aulæ splendores vel hoc
solum

499
solum nomine odi, quod suavissimum consue-
tudinis tuæ fructum mihi eripiant. Expecto, ut
propediem ad nos redeas, ut in sinum nostrum
effundas horribilia imperiorum secreta. Pro-
pius jam Deos contingis, ut si rerum publica-
rum satagere libeat, scire possis, quid Rex Regi-
næ in aurem dixerit, quid Iuno fabulata sit cum
Iove. Intelligam ex te quantum à Gallo, quan-
tum à Veneto expectandum bellis nostris præ-
sidium: Hic, post ridiculum istum mercatorum
casum novi accidit nihil. Qui imperant, novos
ineunt & anniversarios magistratum census.
Qui parent, antiquum obtinent. alii rem fa-
ciunt, alii frangunt, alii Biantis exemplo Via-
nam ambulant, & dum æris egent, Cappado-
cum sibi reges videntur. Historiam de presby-
tero Planco domi ex tuis intelliges. Piget
enim, cucullatos istos doctores in scenam pro-
ducere, nec traducere quemquam est moris
mei, quoad de facinore non plane constat. Vale.
4 Feb. 1634.

234.

234.
CORNELIO VANDER MYLE.

Redeunt ad te, Nobilissime Myli, chartæ
Venetorum. Ille * qui syllabum istum au-
torum contexuit, bonam operam præstitit Phi-
lologis & Criticis : Ego malo videre aciem
militum dispositam & directam in Hispanos,
quam aciem & seriem librorum. Itali jam li-
I i 2 bros

Li 2

bro

* *Leo Allatius.*

broſ ſcribunt & illos in alphabeti ordinem redigunt. At veteres Itali, regna, urbes, provincias in ordinem redigebant. Adeo à priſcis moribus degeneravit Itala tellus, ut quæ bellis olim excelluit, jam è libellis quærat gloriam : quæque armis pugnavit pro Romulæ gentis majeſtate, jam chartis eam aſſerat. Autor * *Aræ maxima*; hoc omni ſtudio conatur, ut graviter loquatur, quia de re ſacra loquitur, ad Romanæ Eccleſiæ Præſulem. Verum dum nimis eſt in illo carmine prolixus, hic illic diſſluit, ut ſolet lingue-re longa ambulatio vel curſus. Horatii monitum eſt :

Vt primo medium, mediò non discrepet imum.

Carmen illud Matthæi Vayræ eſt laudabile. Convenientia loquitur Quiringo. D. Voſſius adſcriberet judicium ſuum, ſed is ex pedibus laborat. Podagricus eſt, quo morbo nec mulier, nec eunuchus laborat, ſecundum Hippocratem. Legi hiftoriam Canis Prætorii. Magnus campus panditur Epigrammatum ſcriptoribus. Sed mihi non vacat bonas horas iſtis ineptiis terere. Incidi in hoc alicuius :

Dum miſeros duro vexat ſub Conſule cives,

Et male damnatas ſorbet egenus opes :

Deplorat cineres & mollis fata catelli,

Et pecus inuiſum beſtia Prætor amat.

Et hoc alterius :

Excepi fures latratu, mutus amantes,

Sic placui domino, ſic placui dominæ.

Alius

* Lelius Guidiccionus.

Alius hoc lufit :

*Quis dubitet, quantus fit religionis amator ,
Qui tanta fepelit religione canem.*

Etiam hoc legi :

*Viderat alma Themis condi ferele cadaver ,
•Custodemque suum iusta parare Cani.*

*Moxque ait: heu quo nostra ruis Respublica: jura
Quæ fuerant hominum, sint ea facta canum.*

Circumfertur & illud :

Ennius emeruit Calabris in montibus ortus

Contiguus poni Scipio magne tibi ,

Tityrus emeruit canibus Leidenfibus ortus ,

Contiguus poni prætor inique tibi.

Vale Vir maxime , & dicacium poëtarum hos
partus ubi exceperis , neca. Ego rem ludicram
tanti non facio. 4 Mart. 1634.

235.

JOACHIMO VICOFORTIO.

Amplissime Vicoforti ,

Traditæ mihi sunt literæ tuæ media nocte hora duodecima. A qua diem suum auspicantur Ægyptii sacerdotes. Nec tamen credas velim , me in istud tempus traxisse studia. Odi lucubrationes , utpote valetudini noxias , nec gratas conjugii quæ mihi pro legata à latere est. Exceperat nos solenni epulo Nöbil. Realius , à quo abire non licuit , nisi intempesta nocte. Et quanquam plusculum aspersus essem Lyceo , nolui ire cubitum , nisi lectis tuis literis. Quæ aded placuerunt , ut pulvinari suppositis

I i 3

positis

positis indormiverim suaviter. Ita tu mihi, loquor tropicè, pro culcitra fuisti. Feci divortium cum uxore, quæ mihi peperit non gemellos, uti Latona, sed unum instar gemellorum. Non puto robustiorem fuisse Herculem, cum in cunis vagiret & immissos à noverca angues strangularet. Videtur infans cum Gallis bella probare non inducias. Nam clamat & vociferatur, quod proprium est bellaturientium. Magnas turbas dat regno nostro. Adultum audem istis mirmillonibus Barbanzonio, Gramontio, & Borgiis opponere. Audivi inter Gallum & Federatos Ordines jam convenisse. Quibusdam istud consilium placet, quibusdam displicet. Ego mi Vicoforti, in rebus fidei acquiesco decretis Ecclesiæ universalis, in rebus politicis decretis Ordinum & Principis. Volo enim mihi deberi & hominis Christiani, & boni civis titulum. Vale & Zulechemi Dominum saluta. 10 Mart. 1634.

236.

CONSTANTINO HUGENIO.

MAlè mihi cessit censura mea, aut si mavis, candida rusticitas. Adscripsi Epigrammatis tuis, Bonum, melius, optimum. Vereor, ne nunc alius adscribat, Censor malus, pejor, pessimus. Helenam quavis corporis parte fuisse pulcherrimam, nunquam credidit Menelaus, nunquam Paris. At optimum istum & præstantissimum Senatorem judicare, omnia & singula tua

la tua Epigrammata optima esse absque comparatione, non miror. Sinite me verum dicere: noliti irasci heroës. Aulicifimos calletis. Ego ab istis schematibus indole & vitæ consuetudine alienior sum. Vos αὐξήσιν [*orationem augentem*] nostis & ὑπερβολήν, [*fidem excedentem*,] & μείωσιν. [*diminuentem*.] Vobis modo καὶ τὸ πρῶτον [*prout se res habet*] modo καὶ ἄνθρωπον [*ad palatum hominum*] loqui familiare est. Ego Ethicæ Professor nescio χαλεγλυτλήν [*gratiam verbis captare*,] aut ὑποκοριστικῶς [*blande*] loqui. Ergo, quia dixi quod res est, ob virtutem vapulo, & citor ad Grammaticum tribunal, ubi pro me causam dicet simplicitas. Mi Hugeni, si singula quæ scribis sunt gradu optima, necesse erit epigrammata tua aut substantiam esse aut quantitatem. Nam hæc duo rerum genera negat Aristoteles recipere magis vel minus. Præterea, si omnia optima sunt, non est spes, ut posthac videamus epigramma melius iis, quæ scripsisti: spes non est, ne de te verum sit dicere illud Socratis αἰεὶ γηράσκω &c. [*semper consenesco* &c.] Si omnia primæ sunt notæ, quid opus censura? quid opus Criticis & Hypercriticis? Censores olim in populo Romano constituti, quia Remi turba nec optima erat, nec pessima. Si carmina tua nulla sunt bona comparatione, ergo titulos Domitiani admitte: *Optimo, Maximo*. Si poëta es semper tibi similis, ergo bonus poëta non es, juxta illud: quandoque bonus dormitat Homerus.

Si semper canis optima, aut verum non est illud: Carmina proveniunt animo deducta sereno: aut semper serenus sis oportet. Possem plura adferre pro gradibus comparationis, sed nugarum satis est. Epigrammata, quæ postrema misisti, legi & relegi. Sunt optima. Cavebo mihi posthac à gradibus, ne gradibus dejiciar à sexagenario Senatore. Clarissimum Honerum suavissimæ inter nos litis autorem saluta. Vale. 16 Mart. 1634.

237.

J A C O B O P E T I T I O.

GRatias tibi ago, amplissime Petiti, quod Ganni mihi primitias consecraveris. Liceat mihi dicere: Quid meruistis oves placidum pecus? Si viveret Pythagoras, quam indignaretur tibi, quam mihi. Tibi, qui imbelles animal innocentiae symbolum, totiusque celebre, victimam fecisti petacis gulæ. Mihi, quod ausus sim viscera in viscera recondere, & sanguinem sanguine pascere. Lege orationem Pythagoræ apud Ovidium pro animalium causa, & Plutarchi de eodem argumento discursum. Fortè discas solis herbis vesci, & beta, malva, lactuca, cichoreo contentus esse. Quarum anima non est in sanguine. Me quod attinet; absolvo te à crimine, & ubi causam animalium aliquando dicet redivivus ille Samius, habebis me facti tui patronum. Tempestive misisti munus istud, ut videri possis bis dedisse. Nos armo isto
ovillo

ovillo sacra fecimus Lucinæ, & placavimus
difficilem, exemplo veterum Romanorum, qui
cæsa jungebunt federa porca. Mitto uxori ca-
psulam cum conditis Cydoniis. Eam optem fe-
liciter peperisse, ne solus ego aut beatitudine
ista, aut miseria fruam. Vale amicorum cordatissi-
me, & difficillimis mihi temporibus probate.
6. April. 1634.

238.

FREDERICO GUNTHERO.

M *Agnisice vir,*
Festivè me alloqueris, postquam festi-
vam meam de Re Orationem dignatus es lege-
re. Ita fit, ut qui crepundia contractant, inci-
pian repuerascere, & minus esse tetrici. Vo-
luissem me magis seria & digna te dixisse. Sed
talis sum, sine jocis & risu vivere non possum,
non magis, quam Gallus sine scabie & Græcu-
lus sine frictione. Quàm benè famæ meæ con-
sultuit Aristoteles, quod inter virtutes, quas non
nisi undecim habet, Comitati & Urbanitati lo-
cum fecerit. Nam qui has inter opera carnis nu-
merant, haberet me pro homine minus spirituali.
Nec ob hoc indignor. Ne tamen me putes sem-
per esse *γελωτοποιόν* [*risum excitantem*] & nihil
crepare solidum, en Mercatorem Sapientem, en
Bonum Principem, en Amorem Sapientem.
Tituli graves quid non pollicentur? Illa de Bo-
no Principe dissertatio dicitur Romæ Purpu-
raris placuisse, à Machiavellismo, uti mecum
I i 5 credis,

credis, valde alienis. Nisi me hæresi (loquor ex illorum sententia) imbuisset mater, potuissem Apostolicam benedictionem mereri. Ego Florentini istius scribendi & loquendi formulas semper odi, licet & sectatores ubique & instituti sui vindices acerrimos inveniatur. Quod nuperrimè scripsi, quam tibi neglectus jam fastiditur Achilles, scripsi hoc sensu, non quod saluberrima Homeri præcepta fastidias, sed quod qui Reges, Principesque jam informas, fastidias de illo autore jam publice verba facere. Eloquar an sileam doctissime Gunthere:

Me si fata meis paterentur ducere vitam

Auspiciis, nullique dies horaſque locare,
juberem plorare scholas, cathedras, pulpita, Platonem & Aristotelem. Unicam amplecterer meretriculam, non Thaidem, non Laidem, non Phrynen, aut Floram, sed Poësin. Quod superest rogo, ut hanc de tua humanitate conceptam fiduciam & ex fiducia natam *παρρησίαν* [loquendi libertatem] boni consulas. Adeò audaces sunt humaniores literæ, ut putent eos, quos communia studia junxere, vita, moribus, alloquio arctius jungi debere, & prorsus *συγκρητίζειν*. [pari more vivere.] Tu Vir præstantissime, qui ingenium excellens non per rem & reculas, sed civilem sapientiam circumduxisti, facile hoc à te impetrabis, ut & serium amicum ferre possis & jocularum. Ubi de Rege tuo & regii heredis nuptiis aliquando erit loquendum, dices,

— *Quam*

— *Quantum mutatus ab illo,**Qui potuit nuper de re jocularia fari.*

Vale. 6 April. 1634.

239.

ADRIANO P L O S I O.

Nobilissime vir,

Gratulor tibi natam filiolarum, & puerperam post novem mensium fastidia peperisse. Absolvīs me ab officio carminis, quod promiseram. Causam nescio. Etenim, sua quoque laus muliebri sexui debetur. Sine quo miserrima esset viris vita. Canit Serenam & Mariam Claudianus, Stellam & Violantillam Statius, alii alias. Et quanquam nihil ob ætatem dignum gesserit filiolarum, tamen bene natam esse laudabile arbitror. Ego hæc proli tuæ opto & voveo: ut primos infantiae dies transigat sine epilepticis convulsionibus: ut dentiat absque dolore: ut adolescentula formam induat, nec appetibilem nimis, nec aspernabilem, ut nubilis formam ornent modestia & pietate: maritum nata nec imperare velit, nec servire: mater facta prolem neque perditæ amet, neque negligenter habeat: annis confecta vitæ se melioris spe, vitæque bene actæ conscientia soletur. Habes voti mei summam & compendium. Vbi filiolo te aliquando beabit uxor, liberabo me promisso. Caseus iste Limburgicus adeo me exhilaravit, ac si Limburgi essem factus Dux. Non potuisses me gratiore tibi munere devinxisse. Plinius

multa

multa caseorum genera recenset. Sed nullum est huic par aut secundum. Refertur apud Plutarchum in Laconicis, quendam Laconem dixisse: Si caseum haberem, non egerem obsonio. Ego postquam Limburgensem nactus sum, non obsonio solum carere possem, sed & primariis ferculis. Adeò hoc genere casei delector, ut vel solus ejus nidor & graveolentia me afficiat, à qua plurimi vel temperamenti vicio, vel quia iratos habeant Deos abhorrent. Puerperam vegetam & incolumem tibi restituat Deus, ut postquam huic εὐχαριστικὸν [*gratiarum actionem*] solverit, tecum, spe filioli, redeat in gratiam. Principum Brabantiæ calamitas documento est, capitale Belgarum odium alte insedisse Hispanorum animis, & de mutanda istic Reipub. forma ipsos cogitare. Hoc ut fiat, demetenda sunt papaverum capita. Sed bonus Arschotanus serò nimis discet, fabulam Æsopicam de vestigiis leonem spectantibus, non retrorsum. Versus Neodalii optimi sunt. Illos in obitum Adriani Pontificis, non esse Romæ scriptos ausim affirmare. Cremonæ illa tutius dicuntur, aut in Venetorum stagnis, quam ad Tiberim. Vale Vir spectatissime & me amare perge. 20 April. 1634.

240.

R O C H O H O N E R D. O.

Amplissime Honerde,
Non video quid causæ sit, quod tam solli-

sollicitè videaris tibi metuere à censure mea.
 Epigrammata tua istiusmodi sunt, ut pro para-
 digmate aliis esse possint. Me certè non me-
 diocri affecerunt voluptate, licet illam ipsam
 voluptatem castigaverit memoria calamitatis
 publicæ, quam describis. Dolui ob durissima
 belli Belgici rudimenta, quæ maximis patriæ
 nostræ Proceribus luctuosa fuerunt, sub rhodo-
 dactylo Duce. Versus tui pondus habent, &
 nervosa est omnis clausula. Possem quosdam
 designare, qui antiquis genio non cedunt. Sed
 nolo iterum delabi ad gradus comparisonis.
 Utinam ea publici juris facias. Erunt pro histo-
 riæ compendio nepotibus. Verum duo requiri
 iudico. Vnum est, ut nummorum imagines
 singulis epigrammatis addantur. Alterum est,
 ut brevis addatur historiola, quæ inscriptionis
 causam exponat. Hoc factitatum ab aliis, qui
 veteres nummos nobis dederunt, Ænea Vico,
 Occone, Goltzio aliisque. Et profectò memo-
 rables res gessimus, dignasque posteritatis me-
 moria. Flebilis primò fuit Resp. nostræ status,
 exulantibus Auriaco, aliisque Belgii nobili-
 bus. Mox veluti à morte rediviva lacertos cœ-
 pit movere, & amissa recuperare. Tandem do-
 mesticos fines egressi in Orientem & Occiden-
 tem ivimus. usque adeo, ut quos metus dejece-
 rat, jam metuendi sint. Inclinationem fecit
 Mavors, & propriis præsiidiis ac munimentis
 institit de defensore sollicita Respublica. Hæc
 libri tui, hæc epigrammatum tuorum materies
 est.

est. Decessit invidia & factis & dictis, Et quando nomoclastem tuum videbimus? tragœdiam exactam & gravem. Redeunt ad te chartæ tuæ & nummi. Addidi meos, ut feligas in tuos usus, quos & quot voles. Vale. 4 Maji, 1634.

241.

CORNELIO VANDER MYLE.

ITerum Hagam repetit vir doctissimus Manaf-
ses Ben Israël, pulsaturus denuð fores publi-
cæ benignitatis. Possent Illustrissimi Ordines,
sine magno strepitu, solari optimi viri itiones
& reditiones. Non est necesse Christianos Pro-
ceres respicere ad hominem Iudaicæ religionis
antistitem. Alio titulo ipsi poterit consuli. Pro-
fectò meretur aliquod præmium ipsa eruditio,
& linguæ Hebraicæ, quæ in illo est, summa pe-
ritia. In libro suo nec Christianam religionem
defendit, nec, quod sciam, oppugnavit. Multa
scribit Christianis scitu utilia, nihil ex diame-
tro Christianismo oppositum. Professoribus
Leydensibus viris doctissimis, & Christianæ re-
ligionis assertoribus seriis suum sit integrum
judicium. Si de Adami & Evæ conjunctione
scripsit minus probabilia, & quæ Christianis
omnibus, etiam mihi, videntur paradoxa, dan-
dum hoc Cabalæ, & Thalmudistarum ineptiis
annumerandum. Et quis, quæso est, vir præ-
stantissime, vel Philosophorum vel Theologo-
rum, cui non proprium aliquod arrideat placi-
tum? Græci vocant τὰ ἀρέσκειν τὰς φιλοσοφίας,
placen-

placentia Philosophis, de quibus eruditissimum libellum scripsit Plutarchus. Platoni Ideæ, Aristoteli intelligentiæ orbium cœlestium motrices, Epicuro atomi, & ante hos Socrati sua dubitatio, Pythagoræ animarum de corpore in corpus transmigratio, placuerunt. Origines quam multa defendit, quæ Christiani omnes improbant. Invenias aliquid in Tertuliano, Hieronymo, Augustino, cui non facile subscripserit quivis nostrum. Quid mirum si Iudæus aliquid asserat ἀνῳμαλον, [præter regulam,] & præter opinionem nostram. Non defendo Iudaismum, à quo abhorreo. Sed hoc contendo, posse Christianos etiam ex Iudæorum scriptis multa addiscere, & illa monstrantibus si faveant, nihil facturos contra conscientiam. Aquila, Ionathas, Septuaginta interpretes Iudæi omnes, Bibliorum nobis dederunt versiones. Sed non arbitror inhonoratos dimissos esse 70 istos senes Iudæos à gentili Imperatore Ptolomæo Philadelpho. Si virtutem laudamus in politico hoste, quid nī aliquod precium sit doctrinæ apud dissentientes, & discrepantes fide. Scribo hæc non alia de causa, quam quod condoleam viro modestissimo juxta & eruditissimo. Tu, Vir nobilissime, quæ es prudentia & humanitate virum juva & mecum ama ob candorem, industriam, facundiam, eruditionem & ingenium. E Musæo nostri Amstelod. 10 Maji, 1634.

IOHANNI OXENSTERNIO,
in Angliam Legato.

Illustrissime Oxensterni,

Non remorabor tua tempora, quæ publico impendis, longo sermone. Amant Dii Principesque Orationem brevem. Ex quo mihi amicitiae tuæ fores reclusisti, auribus tuis subinde literis meis obstrepui. Nuper Batavos vidisti Romani imperii fratres & amicos. Iam Britannos vides priscis valde dissimiles. Olim in advenas & peregrinos feri erant & crudeles, Horatio teste:

Visam Britannos hospitibus feros.

Iam mites sunt & prolixæ in externos humanitatis. Regem vides, qui pro paradiigmate esse possit optimi Principis, siue pacis studia, siue literarum amorem, siue regiarum quæ in ipso sunt virtutum excellentiam, maiestatemque spectes. Ne mirare, me de literarum amore aliquid inspergere. Nam indignum me non laurea, sed aurea aliquando donavit. Faxit Deus, ut confectis negotiis publicis salvus incolumisque ad tuos redeas, & magno Parenti, qui grandem istum concussæ Germaniæ Atlantem humeris sustinet, tuos commodos. Illa, te absente, pergit miseriæ non unius esse flebile theatrum. Affligit & affligitur. Perdit & perit. Ea fors belli est. Luctus ubique pavorque & plurima mortis imago. Inter Gallum & Ordines
jam

jam transactum per Dominum de Charnassé. Induciarum spes decollavit. Hispani castra movent, sed nondum promovent. Intra minas stant. Nova classis in Occidentem abit. Hic jugulandus Hispanus, ubi alios jugulandi materiam invenit. Vale illustrissime vir, & ignosce, si ab argumento destitutus aliquid nuger pro re nata. 16 Maji, 1634.

243.

CORNELIO VANDER MYLE.

Nobilissime Myle, Autor istius tabulæ de religione gentium, arduum opus aggressus est, & plenum periculosæ aleæ. Arduum voco ob argumenti amplitudinem & difficultatem. Periculosum, ob dogmata, quæ hic illic inspargit, quæ Romanæ Ecclesiæ minus arridebunt. Si sapiet autor, aut premet coeptum opus, aut castigabit. Satius est perire scriptum, quam scriptorem. Nec offendendi sunt scribendo, qui proscribere, ne quid pejus dicam, possunt. Annotabo aliquid ad ordinem, aliquid ad rem ipsam. Illud in prima subdivisione displicet, quod religionem gentium, qui Creatorem Deum coluerunt vel ut invisibilem vel ut visibilem, distinguat à Religione naturali, cum cultus Dei invisibilis etiam naturalis sit. Talem quippe agnovit Plato, Aristoteles alique. Ipse Paulus Rom. 1. diserte ait, Dei invisibilia cognosci ex visibilibus. Ad rem ipsam hoc observo, 1. an consultum sit

K k

Chri-

Christianum orbem scire, Catholicam religionem in tam multis ritibus ceremonisque convenire cum Ethnicismo & Gentilium religione. Hæc enim res iis Theologis, qui à Curia Romana secesserunt causam præbet hoc nomine exagitandi Catholicismum, quem Ethnicismum interpolatum vocant. Autor iste, si quo pede coepit ista pergit exequi, tandem ostendet totam hierarchiam Ecclesiasticam non tam à Petro & Apostolis, quam à gentibus fluxisse. At hoc prudenter illi est cavendum, si sibi & religioni Catholicæ velit consultum. Deinde ad religionem legalem, quæ privatæ utilitatis causa est excogitata, refert doctrinam de præmiis & poenis post hanc vitam. At hæc inconsideratius ab autore scripta sunt. Præmia & poenas manere bonos malosve post hanc vitam, dicitur naturale, insitumque omnibus hominibus conscientiæ dictamen. Vrgent hoc ipsum Plato, Cicero, Epictetus, Seneca in suis disputationibus. Falsum est illa conficta esse à populis, privatæ utilitatis causa, ad terrendos mortales. Qui ex professo religionem omnem oppugnant, ajunt homines metu poenarum infernalium in officio contineri, & esse figmentum hoc politicum, non autem dogma ratione naturali subnixum. Atheorum, proh dolor, satis habet ubique orbis. Isti impietati non oportet Christianos frigidam suffundere. Dico intrepide. Sum istius sententiæ hostis capitalis. Monendus est scriptor, ut corrigat & saniora scribat.

bat. ni fecerit, male merebitur de religione, & sibi consulat pessimè. In reliquis laudo diligentiam ipsius, studium & eruditionem. Vale Vir nobilissime. 4. Jun. 1634.

244.

CONSTANTINO HUGENIO.

Scrpsi tibi nuperrime, Hugeni, de Nihilo, & scripsi de Aliquo. respondisti ad utrumque, ut jam scribendum sit de Neutro. Etenim inter audacem Stoicum, qualis fuit Zeno, & timidum Scepticum, qualis fuit Pyrrho, neuter est Peripateticus. Dicunt Theologi, inter Christianæ religionis partes, Libertinos esse neutros. Iurisconsulti asseverant, quædam bona esse Titii, quædam Sempronii, quædam esse neutra, qualia illa sunt, quæ primi fiunt occupantis, & per usucapionem desinunt esse neutra. Medici statum valetudinis nostræ alium dicunt esse salubrem, alium insalubrem, alium neutrum. Politicorum problema est, an in publicis dissensionibus & bellis civilibus, satius sit neutrum esse, quam stare à partibus. Grammatici, quorum primum meminisse debebam, nomina habent & verba neutra. Inter Europæos ea sunt morum animique indole Hispani & Belgæ, ut neuter alterum diligit. Philosophorum alii Universalia à rebus prorsus abstrahunt, alii non nisi voces & conceptus esse contendunt; Aristoteles neutrum. Cum Critici litigant & disputant de punctis, commatibus, asteriscis;

K k 2

sapiens

fapiens est neuter. Quidam mulieri credunt; quidam gremio, Ego, juxta vetus proverbium, neutri. In Germania Suecorum rex odit neutros. odit & Cæsar. Qui in confiniis Gelriæ Brabantiaque habitant, student esse neutri. In litibus componendis magnum est momentum neutrorum. tales enim oportet esse arbitros & judices. Nuper cum me cum amplissimo Honerdo commisisses, tu subridebas neuter. Logicus fallacias Sophistarum edoctus, si rogetur, ut est apud Agellium, An defierit furari nec ne, respondebit neutrum. Si me roges, an malim pacem an bellum, respondebo, neutrum, quia vellem nec opus esse bello, nec post bellum pace. Si roges, an libentius edam an bibam, dormiam an vigilem, movear an quiescam, respondebo neutrum. quia vellem esse Intelligentia Peripatetica, quæ nec edit nec bibit, Si quæras, an Canonicus esse malim, an Vicarius, parum abest, quin responsurus sim, neutrum, quia videntur & hujus & illius ordinis homines esse immortales. Vale Vir amplissime, & licet in amicorum dissensionibus te cupiam esse neutrum, nolim tamen esse tunc, cum de conferendo vicariatu agetur. Amstel. 6 Jun. 1634.

245.

E I D E M.

Non evades, nobilissime Hugeni, sacro isto neutro. Cum enim silendi ac loquendi ambiguus, neutrum te facturum scribas, ego utrumque

que exigo. nempe ut nec fileas semper, nec rescribas semper. Pertinax tanti amici silentium ægerrimè ferrem, & tabescerem propediem, tanquam destituta rore suo cicada. Si, ut semper rescribas, exigam, valde rerum tuarum viderer ignarus. Scio, nec te semper scribere posse, cum maxime vis, nec velle, cum potes. Sed quia utriusque feci mentionem, age utrumque liber conari, ut de utroque serium quid in medium afferam & jocularè. Vtrumque in multis laudabile est, in multis vituperabile. Cum officia nostra exigunt Domini duo, utrique obedientiam suam probare, non est Evangelicum. Cum virgines duæ juveni adblandiuntur, utramque amare, utramque est odisse. Cum venator duos sectatur lepores, neutrum capit, quia captat utrumque. Cum uterque vitula dignus est & Damoetas & Menalcas, facile est Palæmoni arbitri partibus fungi. Cum quæritur, an eloquentiæ laudibus excellat Cicero, an prudentiæ, respondebo, utriusque: an in Poëtarum ordine primas mereatur Homerus, an Virgilius, dicam, utrumque. Cum religionis Christianæ res agitur inter gentes, peccant, qui utrumque faciunt, hoc est, qui circumcidunt & baptizant. Misera est Reip. facies, cum procures utraque pestis adflat Ambitio & Avaritia. In scholis male adolescentibus consulunt, qui utrumque Ramum & Aristotelem conjungi suadent. nec enim opus limum bibere & nauteam, cum limpidissimi fontes suppetunt. Inter mercatores quidam

utrumque faciunt, pecunias locant, & aliunde accipiunt. Illud, ut divites videantur; hoc ut credas non esse divites. Illud eximium, cum Princeps est utrumque: βασιλεὺς ἀγαθὸς, [Rex bonus,] & κερταὶς ἑρταγής. [fortis bellator.] Inter sceleratos, cum uterque alteri crimen imputat, palam est utrumque fecisse, inquit Quintilianus. Inter amicos benè se res habet, cum uterque utrique cordi est, ait Terentius. At male se res habet in certamine, vel bello, cum Entellus Daretem super utraque quassat tempora. Sed ut Socraticum philosophandi morem repetam. Annon apud Homerum Achilles, & Ulysses utramque paginam faciunt? Annon apud eundem Vulcanus utroque pede claudicat? Annon exercitati sit militis utraque manu pugnare? Novi, inquit ille apud Homerum

Clypeum dextra lævaque movere:

Annon timidi sit militis, utroque pede fugere, ut est apud Aristophanem. & ut de hostibus nostris quæram, Annon Algerios & Duynkerkanos, Afros inquam & Morinos, utrosque in prædonum gentem ponis? In culina certè utrumque usui est, & sorbere & flare: in agris idem lignum utrumque est, pastori pedum, & agricolæ mensura. ἀμφοτέρων [utrumque] inquit Callimachus, κέντρον τῆς βοῶν ἢ μετῶν ἀρρήνης. [stimulus boum & mensura arvi.] In mensa utrumque malum, & græcari multum, & pergræcari. Vale Hugeni clarissime. 18. Jun. 1634.

Con-

*Consentire meis studiis si crediderim te;
Fautor utroque tuum laudabo pollice ludum.*

246.

R O C H O H O N E R D O.

Amplissime vir,
Scribis tibi placuisse Nihil & Aliquid,
Neutrum & Vtrumque Epistolas. quasi dicas
tibi placuisse contradictoria. quæ Philosophi
negant in sinu Dei reperiri. Verum minus miror
has contradictiones tibi probari, qui nuperas
meas ἀντιφάσεις [contradictiones] super gradibus
comparationis, tam benigne & humaniter ex-
cepisti, ut videar, ista inimicitia amicitiam tuam
emeruisse. Vnum petis, ut si quid simile ad com-
munem nostrum amicum N. Hugenum mise-
rim, tu particeps eorum fias. At qui possim, mi
Honerde, aliquid scribere simile Nihilo. Habet
aliquid suum simile, nempe Sosias Mercurium,
ficus ficum. Habent similes labra lactucas. Ha-
bet insuper suum simile neutrum. quia plures
neutri sunt, plures utraque sella sedent. Soli ni-
hilo nihil est simile. qui enim, quod non est,
similem sibi ὁσίαν [essentiam] habeat? Hoc scio,
nos modo versiculis, modo epistolis scribere &
respondere similia, ut verum sit de nobis, αἰεὶ ὃ
τὸ ὅμοιον ἀπὸ Θεοῦ εἰς τὸν ὅμοιον. [semper enim simi-
lem Deus deducit ad similem.] quod usurpatum ab
Homero, cum Melanthius subulcus incidisset in
Eumæum subulcum. Quam lætor, nos non esse
figulos aut fabros, sic enim similis similem odi-
set.

K k 4

fer. Iam Poëtarum nomine cum audiamus uterque, similis gaudet simili. Est lepidum similitum par apud Martialem :

*Cum sitis similes paresque vita ,
Vxor pessima, pessimus maritus ,
Miror non bene convenire vobis.*

Et apud Catullum ,

Pulchrè sunt similes mali cinædi.

Pythagoras amicitiam , mundi animam & vinculum dicebat, consistere ἐν ἰσότητι. [in æqualitate.] Poëtæ pueros jambos concinnant ex pedibus similibus. Anaxagoras corpora ex atomis similibus constare docuit, Aristoteles ait : ὁμοίον ὁμοίῳ ἐφίεται, [simile gaudet simili,] lib. moral. 8. quod tamen verum , non est in magnetibus, qui similibus se polis fugiunt , dissimilibus amplexantur. Verum res similes eleganter conjunxit Plutarchus in commentario , cui titulus : Quomodo adulator ab amico distinguendus. Similis lingua jucundissima est ,

Pueroque puer, & femina apta femine.

Ægrotus ægro, & misero quisquis est miser.

In convivalibus sermonibus, non vult semper in conviviis similes similibus accumbere, non Professore Professori, non Advocatum Advocato, morosum moroso. Interdum vult; ut agricolam agricolæ, aliptam aliptæ, amatorem amatori. Causas illic expedit ingeniosissimas. Illud subtile , quod Empedocles ait , referente Aristotele 1. de Anima. Animam constare ex quatuor elementis, quia aliquid singulis habet simile. Inter sapien-

sapientum apophtegmata hoc celebratur: *ἡ ἀμείνων ὁμοιωσις*. [*ducito tibi similem.*] & ut est apud Varronem: *Cæcus cæcam ducit.* Non probo improbum improbo similem, quique amat vulpinari cum vulpibus. Sed mittam illa literatorum commenta. Nos Batavi, quam amamus similes esse Gallis vestitu, Sybaritis luxu, Romanis gloria, Græcis pecuniarum cupiditate. Quam similia jure belli factitant, Marchio de Aytona, & Ordines, quoties aut salvi conductus literas aliis negant; aut prætores, concionatores, incolas sedibus controversis expellunt. Cæsar alibi & Suecus simili furore vastant agros, urbes expugnant. Quam pergit sibi similis esse Hispania, cum Arschotanum Ducem ad se invitat, & venientem carceri includit, ut olim Legatos Belgas. Tu, vir maxime, perge similia prioribus Epigrammata scribere. Perge eorum me compotem facere, ut si coner simile, non reperiar tibi prorsus dissimilis. Vale Vir amplissime, & similem Tui elegantioribus studiis Hugoniam, & doctissimum Schottum à me saluta. Amstelod. 20 Jun. 1639.

247.

ADRIANO VANDER MYLE.

Nobilissime Myli,

Audio uxorem habere Te, hoc est, in Sapientiæ castra transisse. Semper enim ab iis dissensi, qui amantes insanire contendunt, & Cupidini oculatissimo oculos fascia velant, quique

K k 5

que puerum esse fingunt, ipso Hercule robustiorem Amorem. Tanto nos magis sapere arbitror, quanto ad honestas nuptias adspiramus ardentius; tanto esse ingeniosiores, quanto hanc rem conficimus felicius. Etenim sine conjugē nonne vagi sumus & erronei? nullius, præterquam universalis naturæ, peculium, fortunæ & incertæ sortis pila ludibriumque? Vxorē nacti, possidemur propius, amamur, curamur, fovemur tenerius. Illam gaudii omnis, illam dolorum sociam habemus. Condolet, medetur, subvenit laborantibus; & cum maxime vult blandiri, sobolem nos suam appellat; etiam tunc, cum aut sobolem ipsi in spe habemus, aut in cunis rotamus magni patres. Epictetus Philosophiam omnem duplici præcepto absolvit; Sustine & Abstine. At hæc à nullo hominum ordine rigidius observari, quam à conjugibus, mecum propediem disces. Græcorum Poëtarum princeps, è quo tanquam fonte perenni:

Posteritas laices Sophiæ deduxit in hortos;
cum Iovem describere vult Patrem vocat deorum & hominum. At talis sine conjugē esse non potuit. Sagacissima natura cum vitæ maritat ulmum, cum stipite fabam vel convolvolum, ne lenta hæc arbuta destituta suo robore languerent. Nec minus sapienter ab eadem appositus uxori vir, & viro uxor, ne alter sine alterius fulcro flaccescat & collabatur. Viderunt hoc olim providi poëtæ. ideoque ne ipsum cœlum

cor-

corrueret, Lunam Veneremque interposuerunt orbibus, hoc veriti, ne sine foeminæ adpectu volvi nolle morosior Saturnus, imperiosior Iupiter, bellicosus Mars, vaser Mercurius, & feruidissimus Sol, Theognidis & Phocylidis quot númeras versus, tot prudentiæ moralis audias præcepta. Et inter hæc nonne de ducenda conjugē canunt? Theocritus, . . . quanquam multa apposite pastores canentes inducat, nullibi est suavior, quam ubi scribit: *χωμασδω ποτι ταν Αμαρυλλιδα*, &c. *abeo procatum ad Amaryllidem*, &c. Et quis ille est, qui apud Maronem dicitur conjugis in gremium lætæ descendisse? Idem est, qui rubente dextera in arces & urbes fulmina jaculat. Crates Thebanus, homo toto corpore deformis, gravissimus, alioqui rerum divinarum & humanarum Professor, Hipparchiam nobilem foeminam uxorem duxit, ut hac quoque parte Sapiens videretur, quod contemptissimo corpori uxorias voluptates impetrasset. De Socrate hoc jam dicam: illum Sapientiam non è cælo in domos familiasque, ut Cicero perhibet, sed è querulæ Xantippes cubili in Scholas introduxisse, & Philosophiæ practicæ objectum, non virtutes, sed illam ipsam suam Xantippen credidisse. Poetæ quoque Græci & Latini nullibi doctius & acutius loquuntur, quam cum ad conjugum officia alludunt. Quod si Sapientiæ pars est non nimium sapere, nihil est, quod virilis ingenii gravitatem & duritiem magis condiat, quam muliebre ingenium, cui dul-

dulcedinis tantum & gratiæ affudit Deus, ut ob hanc solam causam, Mœonio Vati Venus dicatur φιλομειδής, [ridere gaudens,] Syracusio μάτηρ γελᾶσσα, [mater ridens,] Andino Olli subridens. Qui vero amores quam maxime oderunt, cum acerbissimis illos vocibus insectantur, oppositum apponunt opposito, ne rem optimam calumniando sibi constare videantur. Morbum vocant amorem, sed salubrem: dolorem, sed delectabilem: venenum, at sapidum: mortem, verum voluntariam: vulnus, sed gratum: supplicium, attamen jucundum. Cum amaritudinem illi exprobrant, γλυκύπικρον [suaviter amarum] vocant: cum labores spontaneos esse ajunt, & minus graves; cum curas & ærumnas, has ipsas suavissimas dicunt. Novi, qui uxorem fastidiunt, ne in malam incidant. At hi malam metuunt, quia de suis ipsi virtutibus desperant. Nullam ego tam malam arbitror, quam corrigere non possit vir bonus & sapiens. Malas esse dixit Menander Comicus, sed sine populi suffragio. Cautius apud Euripidem Medea loquitur:

Ἀλλ' ἐσμὲν οἷον ἐσμὲν, ὅτε ἐρῶ κακὸν,
γυναικες.

*Simus quidem, quales sumus, nos fœminæ,
Malas sed esse non ego ausim dicere.*

Si qua mala est, vitio mariti mala est, quia aut is intempestive severus est, aut intemperanter remissus. Ignēs dicunt fugiendos esse. Sed non illos, quibus male arsfuros ignēs restinguas. Volupta-

luptates indignas clamitant viro Sapiente. Concedo, cum in porticu aut Stoa philosophandum est. Novit hoc Seneca & docuit non semel. nec minus in thalamo quæsit, ubi Paulina esset. Urgent, coelibes sacris vacare liberius, pugnare animosius, navigare fidentius. Quasi profana esset res osculari conjugem sacra fide obstrictam : aut minus animose pugnasset Hector, memor Andromaches & Astyanactis : aut timuisset ex Aulide navigare Protefilaus, relicta domi Laodamia. Sed uxor, inquiunt, & liberi alendi sunt, quibus carere possis, ut partis fruaris uberius. Vah fordidas voces. Cur non potius gloriosum putant & regium imperare uxori & liberis ? Qui paterfamilias est, rex est conjugis, liberorum & famulorum. Cælebs nulli imperat, præterquam canibus aut felibus, si quos forte domi alit. Homerus Vlysssem regem vocat Itachæ. Sed si regno isti eximantur Tres imbelles numero, *sine viribus uxor, Laërtesque senex, Telemachusque puer*, & pauculi subulci, valde accideris regni istius subditos. Sunt, qui in maritalem ordinem adscribi cuperent, sed metuunt, ne aut filium gignant, qualis fuit Commodus, aut filiā, qualis fuit Iulia & Messalina. At debebant hi homines adeo metuentes futuri, jejuni ire cubitum, & prandio cœnaque abstinere, ne quem concoquent chylum, pituita fiat molestior, aut atra bilis. Cur non potius sperant futurum, ut ex Vespasiano nascatur Titus, ex Druso Germanicus, ex Annæo Seneca nepos facun-

facundissimus Lucanus, ex Platone nepos Speusippus avitæ philosophiæ hæres, aut ex Ennio nepos Pacuvius?

Fuit mihi nuper plurimus sermo super hac re cum quodam Misogamo, qui cum magnam in Scholis didicisset esse Dilemmatum vim, ita disputabat: operosa res est conjux, laboriosa colonia, fons curarum. Fœcunda cum est, oneri est: cum sterilis, dedecori. Si pulchra, *καὶνὴ*; [*commutis*]; si deformis, *ποινὴ*. [*pœnâ.*] si dives, superbit illa; si paupercula, ille. Logicorum, inquebam ego, exempla audio & argutias dialecticorum, quibus adolescentulos in Scholis fatigare solent, & torquere bonas mentes. De messis probitate non est certus agricola, nec minus tamen ferit. Et tu uxorem ducere non vis, quia times non fœcundam? tu laboriosam coloniam vocas uxorculam? nec horres Rempublicam capeßere & multorum capitum belluæ imperare? Tunc oneri esse putas liberos, quos mater Gracchorum omnibus thesauris habuit chariores? Quod si sapias, nullam deformem puta, quam castitas modestiaque ornant. Formosam nactus, noli nimis sollicitè custodire, ne te zelotypum animadvertat, & tua culpa peccare audeat. Si opulentior superbiat, tu tolera & mone; vel cave eam offendas, ne opum fiducia tibi maledicat: aut superbiam feminæ contemptu dissipa, aut prudens dissimula. Si pauperculam contemnes tu, cur contemnere sustines animi dotibus te locupletiolem? Illa, quæ te contemnen-

temnentem placide fert, quantivis est pretii. Te, qui ob inopiam minus æstimas honestam conjugem, ne teruncio emerim. Tralatitium illud est & lippis notum, quod à libertatis periculo sumitur adversus conjugii præstantiam argumentum. In libertatis se regno vivere jactitant, quamdiu sunt ἀγαθοί; [cælibes;] servituti affines, cum conjugio illigantur. Nesciunt infani, licentiam esse, non libertatem, nulli amores debere: degeneres esse mundi incolas, quos posteritatis cura non tangit: frustra se viros esse, & tales factos: & ut allegorice loquar: errores esse maximas planetarum, ab una ecliptica aberrantium: Solis viam esse tutiorem certiorumque, quia una est & simplex: Lunæ viam difficilem, & litigiosam, quia cis ultraque eclipticam digreditur. Non gravatè subscribes huic meæ sententiæ, Nobilissime Myli, qui conjugii causam exemplo tuo asseris. Gratulor instituto tuo, gratulor conjugem tibi obtigisse, qualem optasti piis votis, qualem optavere parentes gravissimi optimique. Merebantur talem domus tua, virtus, doctrina, prudentia. Præcepta connubialia apud te non conquiram. quia non sum præceptor amandi. Illa, cum vacabit, legere potes apud Plutarchum in nuptiis Polliani & Eurydice. Hoc solum addam: non esse, quod tibi metuas à mala conjugē. Nescio enim, qua Dei Opt. Max. clementia incideris in τὸ ἀγαθόν. [bonum.] Agatham ducis, quæ se tibi probabit non uno bonorum genere, sed triplici.

non

528 C. BARLÆI EPISTOLÆ.

non explicabo me. Meministi horum , ex quo
 Moralem aliquando tibi Philosophiam domi
 meæ prælegi. Fruere, felicissime, Agatha tua,
 sive Bona Dea , cui nolo te offerre flores , fru-
 ges , ferta , Romanorum more , sed unum hoc ,
 quod præceptor Socrati obtulisse fertur Æ-
 schynes, hoc est, Teipsum. Vale Vir nobilissime
 & præstantissime , & me tui tuorumque aman-
 tissimum redama. Amstel. 28 Iunii, 1634.

P A R T I S   P R I M Æ
 F I N I S.

CASPARIS BARLÆI
EPISTOLARVM
LIBER.
PARS ALTERA.

AMSTELODAMI,
Apud JOANNEM BLAEV.
M. DC. LXVII.

1910

1911

1912

1913

CASPARIS BARLÆI EPISTOLÆ.

248.

IOANNI OXENSTERN, *Legato.*

RErgo, illustrissimè Oxensterni, inter publicas curas nugamenta mea tibi obtrudere, & Poëtam agere. Vbi argumentum grandius nactus fuero, componam vultum & calamum ad gravitatem. Dum alii ad te de Regum Principumque Europæ bellis perscribunt, quis Germaniæ status, quid Gallus, quid Britannus, quid Hispanus moliantur, ego epigrammata tibi mea impartior. Si Neptunus essem, mitterem tridentem, si Pallas hastam, si Mars gladium, si Iupiter fulmen. Iam pauperculus Poëta, mitto pauperculos, rancidos, & macilentos versuculos. Volo te ridere, & si fortè non omnia ex animi voto erunt, cantu meo te recreare absens. Refert Homerus, Achillem ex acie reducem citharam & fides curis suis interposuisse, & animum ægrum sollicitudine aut offensa recreasse. Idem facito. Hæc ut ludicra accipe, sed ab animo profecta in cultum tui prorsus devoto. Nascentur hæc sub manu, citius fortè, quam scribuntur. Fructus præcoces sunt, ideoque fugaces, quales tamen & magnatum mensæ non fastidiunt. Princeps noster militibus suis veter-

A 2

num

num excutit. Et jam hybernis evocat ignavam
Martis fobolem. Vbi belli signum dederit, redi-
bit in præcordia prisca virtus, & Nasloyius, uti
spes est, aliquid tanta dabit indole dignum. Va-
le Vir summe, & me ama. 1 Jul. 1634.

249.

ARNOLDO BUCHELIO.

N Ondum memoriam mei, & rerum mearum
curam deposuisti, humanissime Bucheli.
Inter senectutis incommoda, inter studiorum
labores, de meis commodis cogitas, & ea, quæ
in spe habeo, pergis votis tuis officiisque urge-
re. Non dubito, quin fatalem casum fortissimi
Regis Gustavi mecum doleas. Fortitudini, vi-
gilantiæ, & rei militaris peritiæ addiderat sum-
mi Numinis reverentiam, quæ hodie in Princi-
pum aulis inter postremas virtutes non uno lo-
co habetur. Iam, ut opinor ego, animo præ-
conceperat adire Italiam, & Gothica signa in-
ferre Tiberi. Verum non fuit hoc in fatis. Re-
gum timendorum in proprios greges, Reges in
ipsos imperium est Iovis. Germania secum lu-
ctari pergit, nec jam vasto corpori facile quies
erit. Distractis hic illic exercitibus, dividuntur
miseris populis calamitates & mala. Hæret
Suecus in Imperii Romani visceribus, nec, uti
se res dant, cogitat de abitione. Atque ista qui-
dem bella nostrorum bellorum refrigeria sunt &
sufflamen. Mitius nobiscum agitur occupatis
alibi Austriacis. Speraveram nobis hac æstate
otia,

otia, sed videmur pertrahi in bellum. Non tamen magnos fore motus arbitror. Hispani tragici sunt actores, amant pulsare orchestram, ut terreant spectatores. Quam malè sibi consulerunt Brabantini Proceres. Serò discunt, nimum deliberando amitti Sagunthum. In Fria tumultuatur plebes ob exactiones novas. Mirum est iis, quibus bella placent, displicere ad bellum requisita. Hæc vulgi indoles, Reipublicæ salutem verbis amant asserere, non loculis. Nasutiores dicunt, exactionum satis esse, sed malè rem administrari. Etiam hodie dari Verres, qui everrant provincias. Ego querulas istas voces non magni facio, & isto à partibus magnatum, quibus populi commissi & tanta negotia curæ. Desidero te videre, amicissime Bucheli. utinam impetrare à te liceat, uti me invisas. Videbis urbem immensis spaciis diffusam, quæ nondum est ἐν ἀκμῇ. [*in vigore.*] Si non veneris propediem ad me, veniam ad te. Iam enim in procinctu est ut cum Sole oriatur canicula. Vale Vir prudentissime & dilectissime. Vxorem meis verbis saluta & amicos. Amstel.
3 Jul. 1634.

250.

HENNINGIO ARNISÆO.

FAcit, amplissime Arnisæe, fiducia amicitiae, quam cum amplissimis viris D. Overbeekio & Vicofortio antehac coluisti, uti audeam ad te transmittere hunc chartarum fasciculum.

A 3

culum. Videbar enim mihi per illorum-latus tibi quoque jungi debere, quos ego amicissimos mihi indies experior. Cum nuperrime hic esset magnificus vir Fr. Guntherus Regi vestro à secretis, & sermo incidisset de nuptiis Principis Daniæ, subiit animum epithalamio prosequendi augustos thalamos. Nec sine exemplo hoc feci Claudiani, Aufonii, Statii, qui magnorum Principum nuptiis fausta cecinere. In Romanorum triumphis non tam grata erant Imperatori gratulantium Quiritium voces, quam exterorum populorum applausus. Fortè, dum Dania omnis gaudio dissolvitur, non ingratum fuerit audiri illic Federati hominis & Batavi gratulationem. Si minus digna Regum majestate locutus sum, conatus tamen fui assurgere, & ea in medium proferre, quæ à loco, tempore, familiisque augustissimis non omnino credentur esse aliena. Scis fictiones Poëtarum proprias esse, & per fabulosa eos Deorum & Dearum commenta ire. Ita profunt. ita delectant. Veterum hæc Philosophia est, & quod non ignoras, primos Sapientiæ natales Poëtis debemus. Vale Vir maxime, & me, quem communia Philosophiæ & Medicinæ studia tibi junxisse debebant, iis accense, quos amas. Præstantissimum D. Guntherum, regni vestri decus & ornamentum, si illic est, meis verbis reverentur saluta. Amstel. 8 Jul. 1634.

251.

CORNELIO VANDER MYLE.

Nobilissime Myli,

Remitto Psyllanthropomachiam doctissimi Bonifacii, in qua pugna cum pulice commissus est bellicosissimi Antenor's nepos. Certè minus mihi gloriosum videtur, Venetam cum pulice pugnare, nisi forte grande sit facinus, cum exercitu pulicum configere. Herculi negotium fuit cum hydriis, tauris, leonibus. Perseus adversus maris immanem belluam depugna- vit. Theseus adversus Minotaurum. Sed quis heros cum pulice velit congregari. At scio hic non ad corporis robur, sed ingenii attendendum esse. nec videndum, quid pulex possit, sed quid scriptor ingeniosissimus. Eleganter pugnam hanc exaggerat Poëta, & facete disertus est. Placet amoris & pulicis comparatio, aliaque plurima. Verum hic illic auctor ad quarundam syllabarum quantitatem non advertit. Notavi ego in margine hoc signo x. producuntur brevía, vel abbreviantur longa. Transivit hac Illust. Oxensternius die Dominica proximè elapsa. Hamburgum petiit, ob viarum incommoda. Nihil à Britannis impetrare potuit. Pacis se studiosos esse profitentur, non bellorum. D. Grotius Francofurti est, & uti videtur, illic sedem figet. Laudo Cancellarii institutum, quod tanti viri rationem habeat. quem jampridem, magnis rebus virtus eruditioque destinavere. Vale præstantissime

A 4

tissime vir, & me ama. Vxorem, filium filiasque
saluta. Raptim, 28 Jul. 1634.

252.

E I D E M.

Nobilissime Myli,

Accepi tuo dono Postulatum Osnaburgensem, sive potius nummum Postulati, quem tamen non postulaveram. Neque propterea tecum super Postulato statui expostulari, ne videar postulatum & desideratum aded generi humano aurum sprevisse. Nec puto aliam ob causam Postulatos hæc nomina amare, nisi ut liberalius aurum possideant. Illud tamen assevero, nunquam ex Infantis mei collo suspensum iri hunc Postulatum. Metuo enim, ne parvulus, in quem aliquid originalis superbiæ transfudit Adamus, conspectu tantæ dignitatis nominum, Postulatus quoque esse cupiat, qui irrita hactenus Vicariatus spe contentus fuit. Mallem ego vicarii cujusdam effigiem æneam collo circumdare, ut discat ab incunabulis mediocri sorte esse contentus. Fuit hic Illustrissimus Dominus de Beauſsi, Regis Galliarum Legatus, quo cum loquutus fui, quo cum ambulavi, nesciens me tanti herois latus claudere. Mox apud D. Vicofortium tantorum Deorum epulis accubui. Veneror in isto viro gravitatem temperatam leni comitate, judicium acerrimum, utriusque linguæ Latinæ & Gallicæ facundiam, rerumque veterum & recentiorum, exterarum & dome-

stica-

ficarum scientiam. Non desinam benè sperare de rerum nostrarum statu, quoad videbo talium virorum consiliis fulciri Federatorum Rempubli-
cam. Vbi occasio feret, me meaque officia illi trade, imò totum me mancipi. Scripsi Venerem Cimbricam, sive Epithalamium in Nuptias Principis Daniæ. Mittam propediem. Vale Vir nobilissime, cui pro Postulato non postulato gratias agit uxor, & uxoris maritus. Dominum vander Myle, Filium respondendi reum, filiasque meis verbis saluta. Amstelod.
13 August. 1634.

.253.

CONSTANTINO HUGENIO.

Nobilissime Hugeni,
Quæris tuâ epistolâ, quid rerum agam? respondeo, quod amico suo idem quærenti respondit Flaccus: suaviter, ut nunc est inquam, & cupio omnia quæ vis. Ago *θετεπικόν π, αιδητικόν π*, [*vegetativum aliquid, sensitivum aliquid*,] & *λογικόν π*. [*rationale aliquid*.] ut credas eundem esse operationum & actionum mearum ordinem, qui fuit olim generationis. Arist. lib. 1 de generat. animalium, ait hominem primò vivere vitam plantæ, inde animalis, inde hominis. Ego ne à principiis meis diffideam eodem ordine operor, quo mea me grvida gestavit mater in alvo. *θετεπικόν* [*vegetativas*] actiones quoad necesse est sollicite curo, ut sine quibus nec sentire licet, nec ratiocinari. Hinc ad sensus motusque

A 5

tusque

tusque operationes accingor. ut visum recreem,
 amo legere in Virgilio *invektivam* Didonis in
 Æneam, in Ovidio orationes adversarias Ajacis
 & Ulyssis, in Claudiano initium poematis in
 Ruffinum, in Catullo nuptias Pelei & Thetidis,
 in Horatio libellum de arte Poëtica. Auditum
 minus grata jam pridem percepi, nempe Ratisbo-
 nam cessisse Cæsari, famere exercitum Sueco-
 rum, Saxonem retro pedem movere, Improvisum
 aspris veluti qui sentibus anguem Calcat: Ho-
 stem Trajecto ad Mosam obsidione minari, sed
 differre, donec exercitum junxerit Cardinalis
 Infans: nos spem in Gallo & copiis Hassicis po-
 nere: domum Austriacam de vindicanda sua
 incolumitate jam seriò cogitare. Illud olseci,
 pejus his per ætatem mensibus olere aquas Am-
 stelodamensium, quam Neomagensium, melius
 aulam quam forum piscarium. Non ita pridem
 ad nuptias vocatus, gustavi *pastum fici* jecur an-
 seris albi. Et *leporum avulsos lumbos*, &c. Verum
 cum apponerentur post secundas mensas Pluto-
 nis ista ambrosia, quam Caviariam vocant, & fe-
 rentes muria encrasicholi, tetigi singula dente
 superbo, hoc est fastidienti similis. Quoties affe-
 ctibus obsequor, amo tria in terris, uxorem, li-
 beros, amicos, duo odi maximè, Hispanum &
 paupertatem. tunc lætor valde, cum literas tuas
 & elegantissimos characteres adspecto. Et ne
 me ζώφυτον [*spongiam*] putes, ambulo indies
 gnaviter, ne longiore situm putrescam. Vbi ve-
 rò hominis partibus defungi libet, hoc feriarum
 tem-

tempore non vacat Philosophari, aut in cathedra disquirere,

Quæ mare compescant causæ, quid temperet animum,

Stellæ sponte sua, jussæne vagentur & errent,

Empedocles, an. Stertini deliret acumen.

Verum solutus curis istis tria jam ago : garrio in officinis & urbanus sum : equito cum Satrapis Muydensibus & magnificus sum : Empiricum refuto & dogmaticus sum. Scis jam opinor quid agam, secundum omnes animæ partes & *δυνάμεις*. [facultates.] Te duo velim porro agere, amare me & scribere sæpius. 24 Aug. 1634.

254.

In liberatum obsidione Trajectum ad Mosam, per tentatam Bredæ obsidionem

E P I G R A M M A,

ad quod Epistolæ tres sequentes spectant.

Quod genus hoc belli est? quænam nova nomina
Mavors

Parturit, & titulo deteriore favet?

Cinxerat attonito bellacia mœnia Tungro

Cantaber, & portas, effere Mosâ, tuas.

Sederat ad claræ Fredericus mœnia Bredæ,

Et patrias armis dux repetebas opes.

Ne male pugnet Iber, Tungros obfessaque linguens

Mœnia, vult Bredæ consuluisse suæ.

Ne Batarus male pugnet, amat secedere Bredâ;

Et satis hoc, Mosæ consuluisse, putat.

Hic

Hic speciem fugientis habet, magis ille timentis.

Hic votis abiens excidit, ille tenet.

Exercet Bellona Duces. fugit, horret uterque.

Ille urbi, castris Dux timet ille suis.

Ergo abeunt ambo. Tu dic, Victoria, cujus

Sit, tanto rerum turbine, causa prior?

AVRIACI, respondet. Iber, quam deserit, urbem

Non habet, Auriacus, quam sibi servat, habet.

C. B.

CORNELIO VANDER MYLE.

Nobilissime Myli,
Mitto Tibi accusationem N. Constantini Hugonii super Epigrammate meo, quod nuper scripsi in liberatum obsidione Trajectum. Offendit illum, & Te, ut scribit, quod dicam, *Fugit, horret uterque.* quasi hæc ignominiosa essent Principi. Sed cur non attendit ad alia; quod dicam, non fugisse, *sed speciem habuisse fugientis*, quod *voti sui factus sit compos*, quod *Bredam concesserit*, ut *Trajectum obsidione levaret*, quod *consilio discesserit*, & *secesserit*, postquam *Mosæ consulisset*, quod *urbem isto stratagemate servaverit*. Hæc non videtur observasse. Solum invehitur in illud *fugit horret*, quæ dicta sunt ex populi perverso iudicio, & de fuga, quoad speciem, & de fuga utili & salutari. Totum carmen directum est in honorem Principis, adversus malevolorum iudicia. Apologiam meam lege, quam D. Hugenio misi. Equum enim

enim est ut apud eundem me defendam, apud quem immerito accusatus sum. Amstel. 1634.

In Barlæi lapsum de fuga Imperatorum utriusque exercitus ad Mylium.

Vnde meus, Myli, male dormitavit Homerus?
Vnde, quod hic gestum non fuit, ille refert?

Trajecti, Bredæ, quod Iber, quod victor Iberi
Fecerunt, fuga sit? non fuit umbra fugæ.

Fato, consiliis lente concessit uterque.

Mentior. hunc vatem fugit uterque Ducum.

CONSTANTER.

255.

CONSTANTINO HUGENIO.

Non est necesse, ut me pluribus & anxie defendam, nobilissime, dilectissimeque Hugeni. Non conquiram ambages aut Sophismata, quibus me expediam. Pro me loquatur Epigramma meum, & res plana erit. Persto in sententia. Pilatus sum. quod scripsi, scripsi. Non sum lapsus, non cespitavi, sed recto stant carmina talo. Multo minus dormitavi, cum ista scriberem, licet humanum hoc, nec à me alienum esse putem. Scripsi summo manè, post longam dormitionem, quo tempore nihil minus, quam dormire solent homines. Nullam hic agnosco licentiam aut audaciam Poëticam. Nihil (da veniam si mihi Suffenus videar) scripsi consultius deliberatiusque. Volui ego hoc Epigrammate Principem Auriacum tueri adversus non solum

solum vulgi & malesanæ plebeculæ; sed & conditorum quorundam ignominiosas voces, qui Principis à Breda discessum præcipitem & inconsultam fugam interpretabantur. Fuit hæc vox publica, tum illorum qui patriæ malè volunt, tum illorum ex parte, qui illi benè volunt. Audivimus non semel indignabundi, contradiximus, & pro honore Principis (licet hic defensoribus istis non egeat) steterimus. Fuit insuper animus hoc ipsum Epigrammate testandi, in quo ad hoc unum alludo: Principem Aurium dum malè & falsis nominibus fugisse, & horruisse dicitur, voti sui compotem factum; Breda decessisse, postquam Mosæ consulisset. Ideoque fugam ita falso dictam, salutarem fuisse & utilissimam, utpote servata jam aut liberata ex parte Trajecto ad Mosam. Quorsum enim illa admirantis verba? *Quod genus hoc belli est?* in quo nempe vulgus Principem fugisse clamat, cum profuerit & vicerit. Quorsum illa? *Quenam nova nomina Mavors Parturit?* nempe, ut fugisse dicatur victor, malè rem gessisse, urbis alibi vel in totum vel ex parte liberator. Hæc enim profectò nova nomina sunt. Quorsum & illud: *Et titulo deteriore favet?* Titulus iste deterior est, quod optimus prudentissimusque Princeps fuga dicatur sibi consuluisse, sub quo tamen titulo deteriore, utpotè falso, nobis favit Mars, liberata nempe urbe ad Mosam obsessâ. In hoc vertitur Epigrammatis cardo, quod Princeps malè audiat, re benè & ex voto gesta. Non
sunt

sunt Vatis verba ex sua sententia loquentis, *Fugit, horret uterque*, sed vatis insurgentis in istas calumniantium voces, qui fugisse exercitum nostrum criminabantur. Vates illum titulum vocat deteriorem, miratur Martem talibus appellationibus occasionem dare. Vbi ex sua sententia loquitur, dicit: *Auriacum habere speciem fugientis: hostem speciem magis timentis*, At species rei opponitur ipsi rei, species fugæ, fugæ. Nec inficiandum, discessum abitumque utriusque exercitus & hostilis & nostri speciem habuisse fugientis & timentis, apud illos, qui hic & alibi longius à castris ignari consiliorum Principis vivunt, & priusquam de liberatione Trajecti quicquam percrebuisse. Rursum, ubi ex sententia loquor, dico: *Principem vota sua tenere, hostem excidisse*, Principem urbe Bredanâ discessisse, postquam *Mosæ consuluisse*; eam deferuisse, sed habere aliam, *quam sibi servavit*. Quomodo hæc dici à me, ex mea sententia possunt, & simul Principem fugisse & horruisse? *αὐτὸν αὖτε [quæ simul consistere non possunt]* hæc sunt. Dicis Principes utrosque *concessisse*. Dixi & ego apertissime: *Ne male pugnet Iber, obsessa mœnia linquit, ut Bredæ consulat. Ne male Batavus pugnet, Breda discedit, postquam Mosæ consuluit*. Interim hæc subitæ, licet deliberatæ, abitiones non sine turbine aliquo & motu acciderunt. Dura, inquis, sunt ista verba, *fugit horret uterque*. Esto, sint durissima. Populi sunt voces, aut fuerunt potius; malevolorum sunt verba, & etiam, qui ignari erant re-

rum,

rum, quæ istic apud Bredam, & alibi apud Mosam agebantur. Planum est id quod dico, ex primo Epigrammatis disticho, cujus mentem, ut suspicor, minus adsecuti estis. Fingite etiam amici, me dixisse, Principem fugisse, sed fuga saluari, utili, non fuerit hoc ignominiosum Principi. Licet vatibus, in Epigrammatibus potissimum, oppositum ponere in appposito: licet illis dicere, mortem alicujus esse salutarem, lucem obscuram, decus esse dedecus. Qui hæc non ferunt, totum Martialem expungant necesse est. Habent Græci & Rhetores schema, quod *ὀξύμωρον* vocant, hoc est, acutifatum, quo idem de seipso negatur, aut prædicatum subjecto repugnat. Hoc prima fronte fatuè dictum putatur, & propius attendenti acutè dictum cognoscitur. Hujus generis sunt: avarus non habet quod habet, nullum in limine limen erat; eloquentia obmutuit, deceptaque non capiatur, ut est apud Lucretiam, & apud Plautum, innumeri numeri, apud Scaligerum docta ignorantia, apud Ovidium, & ne sit scelerata facit scelus. Terentii est, cum ratione insanire, Ejusdem, id aliquid nihil est, coactus tua voluntate es. Catullum audi, Non est Dea nescia nostri, Quæ dulcem curis miscet amaritiem. Hæc si illis licent, cur mihi non liceat in eodem Epigrammate scribere, Principem non fugisse, sed voti sui compotem factum, & tamen fugisse? non fugisse, quia abiit postquam servasset, fugisse populi judicio, aut ad speciem. Cur non liceat dicere, fugisse,

fugisse, sed ita ut fugiendo profuerit? deseruisse urbem, sed ita ut adhuc habeat, quam servavit: hostem vero nondum habere urbem, quam deseruit. Habent istiusmodi antitheta & ὀξύμωρος [acutifama] emphasin suam & elegantiam, ut si dicam Parthum fugiendo vincere & fugare; Fabium cunctando restituisse rem. *Non fugit me uterque Ducum*, nam jam ante ex litteris tuis ad affinem tuum amplissimum D. de Willem datis intellexeram, Principem eo consilio Bredam concessisse, ut hostem Trajecto avocaret. Quibus lectis fiduciam sumsi scribendi Epigrammatis. Concludo itaque me non esse lapsum, non dormitasse, & Epigramma illud esse meum, cum istis, *Fugit horret uterque*, non præter ista. quod oportuit demonstrasse, ὅπερ ἔδοι δειξαι, inquit Aristoteles.

Vale nobilissime ac candidissime Hugeni, ac sæpius istiusmodi mihi criminationes intende. Scripsisti ista non serio, sed ad vexandum dogmaticum Philosophum, more Scepticorum. Quod si non satisfecero, si perges scribere,

Hunc vatem fugit uterque Ducum,
regeram ego,

Barlæi mentem nescit uterque Ducum.
Adeò me offendisti, ut nova tibi mittam Epigrammata, quæ heri lusi. Amstelod. prid. Cal. Sept. 1634.

Ad Categoriā nobilissimi clarissimi-
que viri, CONSTANTINI HU-
GENII, super ficto lapsu Casparis
Barlæi Responsio.

Humanum est labi, fateor. dum scribimus, eheu,
Sæpè solacisum barbara Musa facit.
Cespitat omnis homo, mi Constantine. quid? ipsi
Dormitant vatū, nomina magna, Dii.
Non tamen hæc fractis nutant Epigrammata lumbis,
Non Bavius spreta fallitur arte tuus.
Si fugit Auriacus, postquam servaverat urbem,
Hæc fuga nulla fuga est. cum ratione fugit.
Dicite vos fugisse, mali. non fugit. abiit.
Hæc solum speciem res fugientis habet.
Sic fugere, est vicisse. fugam ne credite cives,
Quæ fuit accepti nuntia certa boni.
Sæpius hoc titulo fugiat, modo sublevet urbes,
Et patriam, populo falsa loquente, juvet.
At vox dura, Fugit. sit vox durissima, voci
Dummodo præduræ sit comes ipsa salus.
Sic fugiens Romana fugat trux agmina Parthus,
Sic Fabius duro nomine victor abit.
Dum populo Romæque suæ Cunctator habetur,
Hos, titulo quamvis deteriore, juvat.
Sic vixisse mori est; sic ægrotasse, salubre
Dicitur, & Veneris dulcis amarities.
Si damnant mea verba Duces, si damnat Iberus,
Auriacus nescit schemata, nescit Iber.
Sed dum Bredâ alius, Mosâ movet alter abique,
Bellorum melius perdidicere Tropos. C. B.

256.

CORNELIO VANDER MYLE.

Nobilissime Myli,
 Post missam Apologiam meam ad Cen-
 suram Domini de Zulechem, scripsi paucis in
 hæc ferè verba : Cum sciam aulicorum aures
 tenellas esse facileque offendi, & sententiam
 perdere malim, quam amicos, dele illud, *Fu-*
git, horret uterque, & substitue *discedit uterque*.
 Hoccine est culpam & lapsum fateri ? Minimè
 quin potius ista correctione aulicorum infirmi-
 tati, & nimis anxie sollicitudini volui succurrere.
 Ea enim sum morum facilitate, ut versus meos
 depravare malim, quàm iis displicere, quibus
 me plurimum debere fateor. Scio, quo sensu, &
 qua occasione scripserim illud *fugit horret uter-*
que. Cum enim hîc clamitarent benevoli juxta
 ac malevoli nostros fugisse, ego ita fugisse dixi,
 ut servaverint Trajectum, hostem verò fugis-
 se, ut Trajecto potitus non fuerit. Ad Apo-
 logiam meam hæc respondit nobilissimus Hu-
 genius :

C. B. C. H. fugam gratulor.

In populum conjecta fuga est. ignosco poëtæ

Censor, habet speciem, nec fugientis habet.

Aufugit, & credi, fugit, aufugisse. quid ad me ?

Dummodo confessi sit fuga facta fugæ.

Quem per istum confesum designet, nescio,
 an se, an me. Quod de vicariatu mones, non

B 2

ausim

aufim facere ; ne videar summo viro nimis esse familiaris, aut ipsius curæ diffidere. Elogia ista clarissimi Pighetti, acuta sunt & plena genii. Vale Vir præstantissime, & uxorem liberosque à me saluta, & cenforem rigidissimum D. Hugenium. Amstel, 1634.

257.

N I C O L A O B A U G Y.

I Illustrissime Domine,

Memor istius humanitatis, qua me nuper cum hic esses, amplexus es, facile à me impetravi, ut in Gallias abeunti valedicerem. Illud doleo, tum demum me in amicitiam tuam receptum, cum dirimenda illa potius videtur, ob discessum tuum, quam colenda diu. Permitte quæso, ut quò corpore non possum, literis meis versiculisque transvolem. Non alias alas Dii Poëtis concessere. His freti Regum, Principum, Legatorum aulas adimus, frequentamus, licet longe ab iis positi. Nullus me timidius aulas adit, & coram affatur positos in luce viros. Rursus nullus me audacius eosdem alloquitur vel carmine vel epistola. Non erubescunt literæ, nec respondendum ex tempore iis, qui & plus Poëtis sapiunt & regaliter respondent. In talem amicum incidisti, illustrissime Vir, si modo inter sorte dispares amicitiae locus esse possit. Expungam potius amicitiae nomen, & obsequio majore me tibi devinctum dicam, ex quo ad colloquium tuum sermonemque humanissimum

num me admisisti. Faxit Deus, ut fospes incolumisque in Galliis appellas, Regisque Christianissimi commodis, gloriæ tuæ, & amicis diu superfis. Vale Vir summe, & licet non nisi magna pro animi tui magnitudine amare possis & soleas, me tamen inter eos habe, quibus imperare quidvis possis & velis. 6 Sept. 1634.

258.

CONSTANTINO HUGENIO.

ITane vacat, clarissime Hugeni, in castris & Virginum meminisse & Antiquitatum? simul & in juvenulæ puellæ laudes & decrepitæ Rómæ obsoleta sacra diffundere spaciosissimum ingenium? modò præstantissimam Virginem Annam Mariam à Schuermans in lucem vocas: Modò detrita & semesa Latii monumenta. Cum de his loqueris, videris mihi cum Evandri matrem Carmenta loqui. Cum illam laudas, res tibi est cum virgine diva. Quæ, quia nil nisi divinum sapit & excellens, hominibus nubere non vult, & Deos amafios expectat. Debebat aut nulli illa, aut docto nubere, ut mixtis magnæ indolis ingenique principiis, Apollines nobis aut Pallas gignat. Elogia illa, qua supellectilem antiquariam doctissimi Smithii descripsisti, ejus generis est, ut notam *Optimæ* mereatur. Miratus sum, & mirati sunt una mecum, quos ad hæc sacra admisi, te in castris, ubi nulli stant ordines vates,

Nec domino monstrat pergitla certa librum,

B 3

Illa

Illa scripsisse, quæ antiquorum nobis ritus ceremoniasque propriis verbis nominibusque exhibent. Opinor te recentem ab eruditis Smithii discursibus venisse, cum illam scriberes. Majestati Romanæ aptissima verba conquisivisti. Et visus mihi fui inter veteres Quirites stare, cum legerem phaleras, phialas, uncias, periammata, cymbala, lapides, genios, annulos, stylos, calices, capedunculos &c. Romana vocabula. Verum cum mentionem facis, *ignis æterni lampadibus contenti*, libet quærere causam æterni ignis. An putas Dæmonum studio & cura conservatam flammulam, & ideo sepulchris inscriptum, *Dis manibus!* an putas flammulam hæbisse in filis incombustibilibus, qualia dicunt fingi ex ligno ἀσβέστον, [*inextinguibili*], aut lino Carbasio, cujus meminit Paulanias? An probabilius putas, oleum in flammam, flammam in fumum, fumum iterum in olei ejusdem naturam transiisse, & ita veluti per circulum duravisse & flammulam & alimentum? An credis fuga & metu vacui non extinctum ignem! eo quippe extincto necesse fuisset aërem vicinum refrigerari, refrigeratum condensari, condensatum abire in minorem locum. Obstructo autem sepulchro, cum non potuerit subire novus, vacui metus incubuisset naturæ. An putas flammulam illam non semper arsisse, sed aperto sepulchro & subeunte aurula, materiam concepisse flammam, utpote oleosam & aptam accendi? An mecum verisimilius arbitraris, flammam duravisse in lon-

longum tempus , imò in secula aliquot , ob olei viscositatem , lentorem & resistendi vim maximam , non tamen durasse in perpetuum , sed aliquando extinctam fuisse ? Fortè hujus rei causam nobis aperiet Smithius , harum rerum scrutator sedulus. Gratulor ego rei antiquariæ , quod te cultorem sui nacta fuerit. Ego in isto sapientiæ genere aliquando insanivi. Habeo nummos aliquot melioris notæ , probos plerosque , quos tibi dono mitto , ut pergas plures petere. Vbi Othonem æneum repereris , crede , te reperisse rem preciosissimam , & maximi valoris. Auro rediment hic aliqui , si probum nactus fueris. Vale. Amstelod. 16 Sept. 1634.

259.

IOHANNI BEVEROVICIO.

Nondum videris termini tui terminum acquisivisse , doctissime Beverovici. Aded secundum est liti ingenium , ut resecto uno capite , repullulent alia. Plurimum de vitæ termino sententias conquiris , nec difficulter invenies , cum & contradicere ament mortales , & suam quisque Helenam Gygi ostentare non erubescat. Rogas , an priori meæ epistolæ quicquam velim addere. Nihil prorsus. Quin potius vellem quædam expungi , ea nempe , quæ morosiores quosdam offenderunt. Non scripsi illam , ut quenquam offenderem. Nec unquam putavi fore , ut essent qui ferre non possent festivum dictum. Scripsi potius , ut recrearem illos , qui-
bus

B 4

bus salubre est ridere. Sunt in eruditorum quoque gente *πικρόχολοι* [*amarâ bile percolati*] & *ἀνώχολοι* [*redundantes bile*] sunt & atrabilarii, prioribus pejores, quibus joci, risusque aliaque animi corporisque oblectamenta pro remediis præscribi solent. Nonne malum Saulo Regi spiritum discussit cithara? nonne Heraclito super-vixit Democritus? ut jam inter modos & media prorogandæ vitæ non postremum habeam, *Bene agere & letari*. Vti temperamentis differimus homines, ita & studiis & scribendi genere. Placent ejusdem cibi condimenta varia. Alii sedulcare amant, alii aceto & pipere perfundere; ut stupido palato sapiat mordax edulium. Prout arteria aspera, vocis instrumentum, magis minusque talis est, vocem edimus magis minusve raucam, aut canoram. Insipidi sunt, quibus præter fabam, lentem, betam nihil sapit. Noli in ista epistola in arcana Theologorum inquirere. Sed quia medicus medico scribebam, hoc volui ostendere, nihil medicorum commodis decedere, si quis terminum vitæ mobilem, siue immobilem statuat, cum utriusque sententiæ assertores pari studio medicina utantur, tanquam bene diutiusque vivendi medio & conditione. Non rident in se seria, qui verum dicunt sine supercilio. Non vacat semper eructare voces ad fastidium graves. Qui amaris, qui acidis, qui stipticis velsci amant, prandeant soli, sibi que servant severas dapes. Conviva illorum esse nolo, nec volo ut sint mei. Sic sine lite epulabi-

labimur, & ego & illi, & discedemus facuri
absque ullius injuria. Non fait, nec est mihi
animus eam quoquam contendere. Offensam
amicorum deprecari malo, quam exasperare.
Hostem quisquis me suum putat, fallitur. Mihi
si quis sit, nolo ut amplius sit, nisi irasci velit
non irato. Præstat ἀδελφίζειν, [*fraternè agere,*]
quàm ἰαυρίζειν. [*invektivis uti.*] Hæc scribo pro-
pterea, quia scio me ob Epistolam illam vapula-
re apud eos, qui Urbanitatem operibus carnis
annumerant. Qualis est Ultrajectinus Theolo-
gus, quem mislum facio, quia nolo cum pedi-
bus certare, ut qui longius absunt à rectæ ratio-
nis sede. Vale Vir clarissime. 1 Octob. 1634.

260.

NICOLAO CROMHOUT.

Magnifico viri,
Cogor apud te in gratiam alterius de-
pudere, quamobrem non vègre feres, si literis
meis te interellem, quas sola mihi extorsit pie-
tas. Curiam vestram veneror & suspicio, nec
minus illum, qui illi præsidet, Religio mihi for-
ret A. T. affari, nisi ut affarèr suaderet religio.
Si pro vidua me loqui dixerò, veniam debes in-
tercessori, & dictum fatis. Pendet illi lis in foro
vestro, resque eò, ut ait, perducta est, ut con-
troversiarum sacculus à, responsionibus, repli-
cationibus, duplicationibus (quæ voces, ne-
dum res, supra sapientiam nostram sunt) instru-
ctus sit. In judicium gehibus jam posita causa
est.

B 5

est,

est, & litis expectatur decisio. Vnum petit. ne longior mora in damno sit. Mavult festinum partum, quam lentum. Ignosce. femina est. mater est. Nescio ego, quid petere debeam. Senatorum prudentissima consilia præcipitari, non est meum urgere. Et tamen illa vellet illos festinare & sententiam dicere. Tu vir maxime, tantum dona favori, quantum dari patitur lex in codice, tantum dona viduæ, & meo erga te amoris, quantum scies ab optimis Curia moribus & consuetudine vestra non esse alienum. rogatus rogo. Optaret vidua, se, quam fieri potest citissimè, hac lite expediri, quæ jam in triennium excurrit. Qui humanitatis benevolentiaque officiis tot tibi obstrinxisti Batavos, etiam poetam rogantem noli adspernari, quem amasti olim, & amas etiam nunc. Vale vir magnifice, & hanc ex humanitatis tuæ fiducia conceptam libertatem, pietatis in viduam & desertam Creüsam ritufo excusa. Amstel. 13 Nov. 1634.

261.

CONSTANTINO HUGENIO.

C Ur me iterum, amplissime Hugeni, revo-
cas ad sterile illud & exangue nihil? dis-
feris de eo multa σκεπηλῶς [scepticè] & σκα-
πηλῶς. [scepticè, id est mordaci stylo] σκεπηλῶς,
[scepticè,] ubi acutus esse vis, & gratiarum
actiones aulicas verè dicis esse nihil. σκαπηλῶς,
[mordaci stylo,] cum rectius facturos putas vi-
ros

ros magnos, si se ad aliquid potius applicent, quam ad nihil. Verum impossibile est viros magnos, quos tu Nihilistas vocas, de aliquo philosophari, nisi primum norint, quid sit nihil, cum hoc prius fuerit aliquo, nempe non-mundus mundo, non princeps principe, non philosophus philosopho, non vicarius vicario. Ideoque Horatius volens definire virtutem, per negationem eam definit; cum inquit, virtus est vitium fugere. Quasi dicat virtus non est vitium. Qui libellos supplices offerunt Ordinibus, prius in margine legunt invisum nihil, nec nisi post læsam & victam patientiam nanciscuntur aliquid. Mercatores novi naufragium passi mercaturam à nihilo auspicantur. Advocati recens Curiae initiati; quoties causa cadunt, itidem à nihilo statum juridicalem ordiuntur. Dido, cum in Æneam invehitur, nonne à nihilo incipit?

Non tibi Diva parens generis, non Dardanus autor.
Quod si hos omnes non puduit à nihilo auspicari suas res, cur ægre fers philosophos nihilistas de nihilo prius differere, dummodo postea ad aliquid se applicent. Est & aliud quod in literis tuis ferre non possum. Illud nempe, quod scribas te me æstimare, ut nihil magis. O hominem nihilo minorem. Nihil magis amatur ab Hugenio, quam Barlæus. Sed quomodo nihil amas, quod amari nequit, cum bonum non sit, quia nihil in se rei habet. Et quomodo nihil magis amas, quam me? ergo flocci me & naucci non facis, minus sum, quam titivillitium, quam

quam umbra; quam gry, hæc enim aliquid sunt. Itanè nihil magis amas me? & tamen literas mihi scribis, versus mittis, amicos concilias? mihi inquam, rei infra nihilum abjectæ, & minus quam nihil amabili? si dicas me in verbis tuis Sophistam agere, regeram ego, hoc esse proprium nihilistarum. Nec mirare me de nihilo sæpius scribere. Quia nihili sum possessor. Nihil aula dat, nihil recipit. Excusas silentium tuum & rariores literas. At ut videas quam sim erga te indulgens, per me licet torum trimestre sileas, dummodo tum scribas mihi obtigisse ab aulæ Principe illud speratum aliquid, quod nosti. Vale. 1. Dec. 1634.

262.

R O C H O H O N E R D O.

Amplissime vir, Petiisti per amplissimum virum D. Petitionem, intimâ mihi amicitia à multis retro annis junctum, ut aliquid ad te darem litterarum. Sed quid vis me scribere? de Nihilo? At illud argumentum vexandi me & nigro carbone notandi, elegit sibi nobilissimus Hugenius, cui jam insigni elogio Nihilista vocor. Quam injuriam ægerimè ferrem, nisi idem epitheton meruisset Marchio d'Ayrone, coepta obsidione frustratus. Et forte etiam nos (non audeo clarius loqui quod sentio) in Galliâ propemodum dicemur Nihilistæ. Et si contingat, quod Deus avertat, Suecos remigrare in Gothiam suam, solatio

solatio erit cum tantis heroïbus ignominioso
 Nihilistarum vocabulo vapulare. Vis scribam
 de gradibus comparationis? At inglorium est,
 litterarum studiosos per eandem lineam con-
 tentionis ferram reciprocare. Vis scribam de
 rebus Patriæ nostræ & momentis pacis vel
 belli? at illa non magis capio quam sus poë-
 tica. Præsertim hoc tempore, quo Legati eunt
 & redeunt, ignaris (ita garrit querulum in su-
 periores vulgus) Dominis. Dicam aliquid de
 Cardinali Infante. Ajunt eum mirâ gravitate &
 supercilio partes suas tueri, hoc est, Guberna-
 toris Belgii. Non apérit caput quoties in pu-
 blicum prodit, ac si è Persiâ aut Oriente adven-
 taret. Pauca loquitur, & suaviter, Menelai
 exemplo, de quo Homerus, *παῦρα μὲν, ἀλλὰ
 μάλα λιγέως.* [*pauca quidem, sed admodum ar-
 guè.*] Accepi, cum puer essem, à parente
 meo, Carolum V Imperatorum cum Antver-
 piam intraret, perhumaniter salutasse S. P. Q.
 Antverpiensem. Philippum verò Secundum fi-
 lium, nondum tunc ex ephebis egressum, oper-
 to capite adspectasse, hinc Patris, illinc Senatus
 officiosam humanitatem: Atque hoc facto ita
 excanduisse Carolum, ut adspectante Senatu
 & populo alapam impegerit filio, additis his:
Hocine te docuit Vives? Fuerat enim hic, uti
 scis, Philippo morum studiorumque rector. Si
 vera sunt, quæ de Cardinali Infante narrantur,
 videtur *φιλιππίζειν.* [*Philippizare.*] Sed quid
 censes, vir prudentissime, venisse eum, ut pacem
 adferat,

adferat, an bellum? Ego de pace vel induciis despero. Bellum metuo ut afferat. Est enim purpuratus. Rubet purpura & ad sanguinem proximè accedit. Verum istiusmodi enthymemata vocant Logici *εἰσέτα*, [*probabilia*,] non *τεκμήρια*. [*certa indicia*.] Quamobrem vestra iudicia audire malim, qui novistis, quid Rex reginæ in aurem dixerit. Sed qui pessimus est Aulicorum mos, tacent ac silent omnes, tanquam jurati amanuenses, nec quicquam earum rerum quæ publicè geruntur, & ad nos quoque pertinent, impertiunt umbraticis Doctoribus. scribunt multa & acutè de nihilo, de gradibus Comparisonis. Sed an res Patriæ surgant cadantve sibi sciunt. Sum in eadem vobiscum navi, viri gravissimi & amicissimi. Si pereundum est, eadem fortè, qua vos evadam tabula; aut mergar vobiscum: si in portu navigamus, solvam vobiscum vota Iovi liberatori. Videte, quam seria jam scribam. Et facio hoc serio, ne putetis nihil mihi esse curæ, præterquam putidum istud & rancidum nihil. Addam aliquid, quod ad Petitium meum spectat, valde exercet Curia vestra hominis optimi patientiam. Invitus discit virtutem illam ex vobis, quam tantopere laudant tristes Stoici. Vbi litis suæ videbit finem, jubebit, ni fallor, Haggam μέγα κλαίειν. [*multum plorare*.] Vale, Vir præstantissime, & doctissime. Nummorum tuorum historia an in spongiam incubuit? Raptim. 12 Decemb. 1634. Amstelod.

263.

GULIELMO STAACKMANS.

Immeritò de cymbula, tempestate; & comitibus sordidis quereris, mi Staackmanne. Cymbula fuit, quæ Cæsarem vexit, cum Dyrachium peteret. Cymbula fuit quæ Athanasium vexit, cum Arianorum fugerèt furorem. Perinde est, qua cymbula vehatur sapientis anima, quæ fragiliore vehi non potest, quam qua vehitur semper. Si corpus erigere non potuisti ob depressos cymbulæ foros, erexisti altius mentis vim, qua in istis angustiis exarasti divinissimos versus. Cur quoque iniquam voces tempestatem nescio, quæ cum cymbula sublimius sustulit vatem, & inter turbidos fluctus sivit scribere deductum carmen. Quod si in procelloso mari non defuit Hippocrene, quanta à te expectabimus, ubi ad Castalium fontem, & Aganippen domi confidebis tranquillior. Fecit tempestas, ut collectus in se animus sibi vacaret, quem aëris serenitas & maris malacia foras evocare solent. Fecit illa, ut Alcyonia impetraveris à Musis. Non scripsit elegantiores elegos Ovidius quam inter decumanos fluctus. Testes sunt, *Di maris & cœli, &c.* Et quæ illa tempestas? quæ facetissimis te commentis meditabundum detinuit? & inter pericula passa fuit cogitare de aliorum amplexibus. Si comites habuisti sordidos, Stoicismum cogita. In pediculosa sodalitate illustrior fuit.

Virtus

Virtus tua, & patientia repperit, quos ferret, magnanimitas quos non contemneret, comitas cum quibus rideret; eruditio, quos superaret. Quid tu iudices equidem nescio. Ego cymba vehi malim, quam equo. Neque enim illic opus freno, quo compescam recalcitrantem caballum, nec calcaribus, quibus incitem tardigradum. Non illic cervix est, quam frices; non ungula, quam ferro arces; non dorsum, quod ephippio infernas, non venter foeni & avenæ indigus. Sedes inter socios. Loquentes audis homines, semihomines, rudes, sagaces. Sapientiam mixtam dementia. Audis ridicula sæpe. Ventos nullos percipis extra spirantes. Vides comptos, laceros, vigiles. Hic stertentem aliquem, hic dormitantem, hic osecitantem. Breviter humanæ vitæ fabulam & scenam. At hyeme navigasti? quid tum? iussit Patria, cuius commodis invigilasti. Omne tempus opportunum, quod Reipub. impenditur. Pro te inquit apud Claudianum Stilico,

Solstitio Merœm, hunc à calcavimus Ithrum.
 Hac via ad nominis immortalitatem grassaris, quam homines appetimus avidissime. Epithalamium quo calamitates amoribus, hosque illis erudite permisces tradidi novis nuptis. riserunt magis & minus doluerunt. Aulam Principis ex parte conflagrasse jam intellexeram. Bene habet, quod pepercerit flamma iis, è quorum salute salus publica dependet. Ruinosi palatii iactura reparabilis est, at non Principis in Baravorum

vorum gloriam & tutelam nati. Vale Vir amplissime. 24 Dec. 1634.

264.

CONSTANTINO HUGENIO.

Nobilissime Hugeni,

Audio ædificare te, hoc est, metuere, ne scrinia tua & loculos aranearum intexant. Si unquam, jam Philosophia tibi opus, non speculativa solum, sed & practica. De speculativa nihil scribam, nam audio te Vitruvium legere, ex quo disces, ubi & quomodo ædificandum, qua partium symmetria & ordine. Ad practica te attendere nunc cupiam, & virtutes hasce, magnificentiam, mansuetudinem, temperantiam, magnanimitatem, justitiam, constantiam, urbanitatem, prudentiam. Magnificentia opus, ut opus sumptibus, sumptus operi respondeant. Mansuetudine, ne facile irascaris architectis lentis & mendacibus. Temperantia, ne nimis ædifices delicatè. Magnanimitate, ne nimis ambitiosè; justitia, ne umbra proximum aut stillicidiis lædas. Adhæc prudentia, ne ita ædifices, ut junctam viæ domum mordax populus sibilet. Constantia, ne inchoatam domum, molestiarum tœdio, derelinquas, ne verum sit de ea dicere: *pendent opera interrupta, minæque murorum ingentes*, &c. Monitum hoc Hesiodi est in libello, Περὶ τὸν ἔργων ἡ ἡμερῶν. [*De operibus & diebus.*]

Μηδὲ δόμον ποιεῖν ἀνεπίξετον κατὰλείπειν.

Pars II.

C

Neque

[*Nèque domum exstruens imperfectam relinquito.*]

Tandem urbanitatis meminisse te velim, celulamque exstruere, in qua mecum & cum Vander Burchio & Brosterhusio rideas, absque offensa conjugis, & vagientis infantiae. Occurrunt plura. Hoc cavendum ædificantibus, ne domum nimis ament, more illorum, qui domo egrediuntur nunquam vel ingrediuntur, nisi cum attenta frontispicii admiratione, ad quod subsistere solent meditabundi, quasi à lapidibus veniam intrandi impetraturi. Eriam ubi domum propriam inhabitabis, noli semper desiderare domi, ne *οικεῖται* [*domus custodiam, id est vitam otiosam*] tibi exprobbret Plutarchus. Verum minus ab hoc incommodo tibi metuo, quandiu Principi jus erit te evocandi. Sed cur ædificas, mi Hugeni? an ut habites? non defuit Diogeni, ubi habitaret, nec ædificavit unquam. An ut commodè habites? etiam in conductà commodè habitabis. An, ne pecuniæ situ marceant? at accidet idem lapidibus & trabibus. An, ne in jus vocari possis, juxta illud Caji Pandect. lib. 4. tit. de in jus vocando. *Plerique putaverunt nullum de domo sua in jus vocari licere.* Quibus gemina habet Paulus lib. 1. tit. de regulis juris. Sed illud jus jam exolevit. Et qualem quæso quantamque domum ædificabis? Si magnam, bene mereri voles de gliris & muribus. Si parvam, diceris nimis arcte habitare, & minus esse magnificus: vis ædificare

care firmam & perennem, quæ seculum ferat, eris ludibrio Chinenſibus, qui domos ædificant, quæ ad vitam domino ſufficiunt, de nepotibus ſecuri. Si invalidam, metuo, ne ſumma fiant ima, & tuo damno probes, gravia cadere deorſum. Et ut pergam te exercere, dico impoſſibilem eſſe quam ordiris *οικοδομῆν*. [*ædificationem.*] Aut enim ædificas, quod ædificatum eſt, aut quod non eſt ædificatum. Si prius, actum agis. Si poſterius, ædificas non ens. Nam tale eſt id, quod non eſt ædificatum. Insuper aut ædificas domum, in loco, in quo eſt, aut in quo non eſt. Si in loco, in quo eſt, cur ædificas? Si in quo non eſt, ædificas domum quæ nullibi eſt. Vnum addam contra Vitruvium: monet ille, parietes debere eſſe perpendiculares, & parallelos. At nego dari poſſe in rerum natura duos parietes perpendiculares & parallelos. Ratio eſt, quia gravia omnia feruntur ad centrum, & in hoc coincidunt. Quamobrem necesse eſt partes parietum inferiores ſibi eſſe vicinioreſ, quam ſuperioreſ. alias numquam poſſent in centro concurrere. Vale mi Hugeni, nec poſthac Nihiliftis objice ſuum nihil, ſum enim philoſophatus de domo.

25 Dec. 1634.

265.

HERMANNO CONRINGIO.

Clariffime doctiffimeque vir,
Traditæ mihi ſunt Orationes tuæ, quarum

C 2

rum priorem Principis tui Cancellario, posteriore mihi inscribis. Non videmur bene compositi eodem libello, Professor cum Cancellario, doctor umbraticus cum viro illustri & in luce posito. Sed facile à me facti veniam impetrabis, qui tuo hoc omne in me affectui imputo. Aliàs non soleo tantis viris comes ire à latere. Nec meæ fortis est jungi iis, qui propius terrarum Deos tangunt. Gratias tibi porro ago & debeo maximas, quod nomen meum Germanis vestris ignotum novo paxillo suspenderis. De rebus Germaniæ quæ scribis, tristissima profectò sunt. Licet illa gravius accendant coram spectantibus, quàm è longinquo audientibus. Vides belli aleam modo huic, modo illi ex voto cadere: aut providentiam potius divinam summa imis mutare. Illud doleo te aliosque pacis studiis devotas animas, inter bellorum illic strepitus & tumultus vivere, & eo loco de Natura verba facere, ubi in segetes & culta novalia, hoc est, naturam ipsum grassatur barbarus miles. Optarem tibi hîc otia. Sed scis apud partium studiosos rigidius expendi fidei, quam scientiæ eruditionisque momenta. Moderationum uti minor numerus, ita auctoritas vix ulla. Nimis candidè & dextrè philosopharis, quàm ut possis hic Lutheranis tuis placere. Non credis, corpus dari sine termino: non credis proprietates separari posse & transfundi: non credis idem corpus posse esse in pluribus locis: non credis penetrationem corporum

porum esse possibilem, aliaque. Hæc bonæ mentis axiomata excutienda tibi forent, si te probare voles Augustanis nostratibus. Nimis te dicerent Aristotelicum, & rationibus è naturæ lumine petitis inhærere. Tecum tamen sentio, & laudibus, quas in Aristotelem copiose & luculenter congeffisti, subscribo non invitus. Ita est. Nemo veterum huic par, siue rerum copiam, siue scribendi perspicuitatem & nitorem, siue disputandi vim methodumque spectes. Sceptici nihil dicunt. Academici probabilibus insistent. Platonici magis mira quam vera dicunt. Pythagorici in numeris nugantur. Epicuræi sensum pluris, quam rationem faciunt. Stoici in definiendo nimis sunt audaces, nimis etiam in vita civili graves. Noster Philosophus probabilibus necessaria, seriis jucunda, vera mirabilibus miscet. Rationem adhæc sensui & hunc rationi sociat. Denique dum alii theoretica solum sectantur, aut practica solum, ille θεωρητικός est τὸ ὄντων, & πρακτικός τὸ δεόντων. [*speculator eorum quæ sunt, peractor eorum quæ decet.*] Quæ in Regem Sueciæ scripsisti, hic imprimi posse despero. Superstite Rege & res feliciter gerente, grata erant famelicis Typographis, quotquot in eum scribebantur Encomia. Iam erepto terris invictissimo Heroë, minor est virtutum ejus fama, minor præconum gratia. Vale Vir clarissime & doctissime. Raptim Amstel.

26 Decemb. 1634.

JOACHIMO VICOFORTIO.

FActum consulto, amplissime Vicoforti, quod dies aliquot sine meo alloquio transire passus fuerim. Dum enim iusta optimo parenti solvis, dum exequias celebras, mortuum effers, dum recens dolor stupet, & solamina vix admittit, distuli ea styli officio designare, quæ in animum tuum simul ac meum (unus namque is ambobus est) effundere decreveram. Amisisti Parentem in terris, quem beatior aliquando salutabis inter superos. Deseruit ille mundum hunc ante te, quem intraverat ante te. ut jam nec de morte, nec de ordine conqueri possis. Satur hujus scenæ ad ea loca ivit, ubi eadem semper erit nec mutabilis cœlestis scenæ facies. ubi opes caducas & fluxas æternitate, vitam fragilem immortalitate, famam denique civis boni divinis honoribus commutavit. Decessit hinc vitæ tuæ olim dux, morum magister, & pietatis inter suos domesticus doctor. ideoque levior tibi debet esse ejus mors, ex cujus vita fructus percepisti uberrimos. Feliciter excessit, te superstite, & fratribus sororibusque tibi junctissimis, in quibus renascitur indies, & eas vidit gliscere virtutes, quibus vivus maxime excelluit. Non jam ægritudo tua franget ægrum, non affliget tua calamitas imbecillum, non dolebit ob dolores tuos, nec mors tua funerabit senem tui amantissimum. Bene secum actum putavit, quod liberos

ros genuerit sibi, Christo, Virtuti. sibi in auxilium & oblectamentum, Christo in peculium, Virtuti in exemplum. Vixit, quantum per humanam imbecillitatem licuit, pie, caste, sobrie. Nec obiit alius, quam vixerat. Quæ monita pater quondam dederat filiis, ea moriens avus dedit nepotibus. usque adeo, ut cum loquentem destitueret fracta naturæ vis, voces tamen extunderit integra religio. quæ tunc in sene & pro sene verba fecit, nec de rebus terrenis loqui passa fuit cœlo Deoque proximior. quam hæc fuit suavis, quam pretiosa apud Deum, quam plena solatii mors, in qua moriens cum Creatore sermones habuit, & de Redemptore suo loqui maluit, quam de mundi hujus, quæ plurimos occupare solent, quisquiliis. Salutari catastrophe absolvit vitæ hujus Actus. Laudabili Epilogo desinit esse facundus; & postquam de salutis suæ momentis perorasset, desinit in pium *Dixi*. Vix spatii quicquam intercessit inter loquentem & morientem. quia enim ad Deum suum & patrem ibat, cogitationibus se divinis implevit. Ita mori, mi Vicoforti, est in Domino mori. ita mori, est novam ac meliorem vitam ordiri. Sic discedendo accessit ad eum, cujus sanguine est redemptus, spiritu sanctificatus, verbo reginitus. Non illum avaritia, non ambitio, non sæculi præsentis fastus aut sordida voluptas transvorsum rapuit, licet ad has mundi phaleras generis humani cœca cupiditas obstupescat. Simplicitate, candore, religionis sincero studio,

studio, occupationibusque honestis se totum involvit. Reliqua mortalis ævi studia, impedimenta esse credidit mentis in cœlos profecturæ, & remoras in pietate proficientium. Gratulare potius sic mortuo, ac beatitudinem è longinquo illi apprecare, cujus præludia etiam hîc in ærumnarum valle positus in se sensit. Sunt ea, tranquillitas gaudiumque animi, pax cum Deo, gustus desideriumque futurorum bonorum. Vidimus aliquando sedentem, scribentem, vidimus ambulantes. Sed dubium, an vivum an mortuum: an hominem, an umbram hominis. Adeo jam tum cum vita & morte pepigisse videbatur, ut in uno corpore, eoque exsucco pene & exanguis, simul habitaret aliquid utriusque. Nunc mortalitate omni exutus, totus vivit ea parte, qua sapuit, qua credidit, qua honestissime vixit. Cur tot laboribus defuncto invidas quietem? cur post emensos humanarum calamitatum fluctus ægre feras in portu eum navigare? & post confectam hominis Christiani militiam rude donari ac bravium reportare? Cur mercari amplius volet, cui lucrum est Christus. Quid mercari pretiosius, quid dignius possit, cui merces est Deus. Cur se bysso amplius & serico implicet, quem jam *bysso* (ut est in Apocalypsi) *investivit Agnus albo & mundo*. Cur ulli mercator debere cupiat, cui majus debitum remissum in cœlis. Cur esse creditor, qui nulla bona ultra in spe habet. Nec opus illi adire vendentium & ementium frequentatam toties Panegyrim, qui
jam

jam in beatarum animarum coetum receptus est, ubi nec venditur, nec emitur, nec debetur, sed ex gratia habetur, quicquid habetur. Ea quoque ætate ereptus est tibi, qua vita nostra morbus esse incipit. Eo senectutis gradu, infra quem plurimi deficiamus. Eo morbi genere, qui placidissimus est & doloris expers. Græci *μαῖεσιν* vocant. Latini marcorem. Eo mortis genere, ut nec acerbam illam nec crudam dixeris. Ea denique animi alacritate, qua migrare hinc solent viri, Christiani, ac cives boni. Nec decepit Te natura, nam septuagenarium vidisti. Et si diutius vivere concessisset, miseriarum illa ac malorum potius fuisset prorogatio, quam bonorum. Ille, quia futura fidei oculis prospexit, & æterna animo complexus fuit, vim abstulerat præsentibus malis. Hoc cogitandum, quamdiu habueris, non quamdiu habere potueris. In præteritum tempus potius animum mitte, quam in futurum, & ejus te recodatione recrea, cujus ususfructus tibi fuit charissimus. Ingrati est, beneficii à Deo accepti finem, injuriam interpretari. Habuisse parentes bonos in bonis maximis est. At carere iis nunquam velle, inhumanum est. Non dat illos Deus ad satietatem. dat ad usus & officia necessaria, quibus cum defuncti fuerint, suo illos jure repetit. Nec volo, te non sentire dolorem præsentis funeris; sed non volo, te non ferre. Optimo pietatis & rationis temperamento dolere parentis obitum potes, & eundem dolorem vincere.

- cere. Vt vincas, non ad sacra solum, sed & liberalia studia & sapientum præcepta te confer, quibus animum imbuisti jam inde à teneris, quæque ad usum jam referre prudens didicisti. Illa quoties fati necessitatem, morientium exempla, mortalis ævi ærumnas, futuri felicitatem, vitæque bene actæ conscientiam ob oculos ponent, supervacuam pectori tuo vexationem eximent. nec poterunt in tam denso rationum examine obloqui multum degeneres querimoniz. Hæc cum perpendes, Vir prudentissime, acquiesces non invitus summi Numinis decreto, quo voluit te lugere patrem, ne ille lugeret Te. Quod superest, dilectissimi patris memoriam venerare, famamque inculpatam in pretio habere. Ita qui vivus liberorum suorum commodis studuit, mortuus adhuc prodesse poterit. Vale integerrime, & pias amici tui voces pro solatii parte habere. reliqua à pietate, eruditione & prudentia tua facile impetrabis. E Museo nostro,
- Amstelodami, 27 Decembr. 1634.

267.

P E T R O C U N Æ O.

PAulo ante, quam literæ tuæ mihi traderentur, perlatum ad nos fuit tristissimum nuncium de inopinato obitu filioli tui Nicolai. Scripserat ea de re ad filiam vidua D. Arminii. aded me perculit iste familiæ tuæ casus, ut nihil possit magis. Vxor filiæque in lachrymas profusæ suum ergo vos affectum testatæ fuerunt.

Ego

Ego sensi mihi mota τὰς πλάχνας ἐλέγξ, [*viscera misericordiæ*,] & longè steti citra Stoicismum. Utinam vel consilio, vel opere possem afflicto tibi succurrere. Hoc agendum tibi, ut pectus munias contemptu humanarum calamitatum. Minus nocent prævissæ. Et profecto minus dignum est viro bono, nimis metuere mortem, quos singulos ocyus, segnius manet. Scio facile esse sanis, consilium dare ægrotantibus. Et tamen dandum. Erigit vox amici, & levat aliqua obsessum ægritudine animum. Non conquiram operosè solatia, quibus domi abundas. Puerulo tuo bene est. Decessit peccandi ignarus: & vitæ hujus ærumnis subductus doloris tibi materiam non præbebit. Satius est, ut illum lugeas tu, quam te ille. Puerperæ ratio habenda, ne se debilem adhuc, & minus integram nimio dolore affligat. Si è lectulo emerisset, suaderem, uti secederes Warmondam vel Wassenariam. Vale, & me porro de familiæ tuæ statu certiores fac. Si quod à me præstari tibi voles officium, impera. Non deero tibi, cujus propensissimum erga me affectum non levibus documentis comperi. 29 Dec. 1634.

268.

WINANDO SCHUYLIO.

Liberaſti fidem promiſſi tui, ampliſſime Schuyli, quanquam nullo meo merito provocatus, ad promiſſa deſcenderis. Subridebam, cum adſpicerem quadratum tuum munus,
ex

ex quo colligebam te memorem esse compotorem. Nec tamen hoc nomine te odi, licet celebri proverbio exosi soleant esse *μνήμονες συμποῖται*. [*compotores memores.*] Gratulatus aliquando fui patriæ nostræ ob victam Limburgum. Iam privato nomine mihi gratulor illam provinciam nobis cecidisse, quæ caseos præbet palato meo gratissimos. Sed cupio ex te scire, cur Limburgenses rustici caseos suos quadrata forma induant, nostrates rotunda? Fortè norunt Limburgenses agricolæ rusticum quadratum dici, ob formam proximè ad quadratam accedente, cum aulici, nobiles, & albæ gallinæ filii soleant esse graciles, corpore tereti, minusque saginato. Et ut aliam dem causam, forte legerunt Limburgenses agricolæ apud Aristotelem, viros sapientes & scientiæ cubo subnixos, necnon etiam bonos quadratos, *τετραγώνους*, vocari. Sapientes quidem ob demonstrationis certitudinem. Nam uti rotunda facile moventur loco, ita quadrata mole sua stant. Quam ob causam cubicam figuram scientiæ symbolum esse voluerunt veteres, prout hæc ab opinione & levi credulitate discernitur. Bonos etiam, quia hi tenaces propositi, nec adversis nec secundis, à virtutis studio dimoveri possunt. Nostrates Batavi in rotundam formam cogunt caseos, quia metuunt, ne si quadratos faciant lædantur & impingant anguli. Deinde rotunditas signum est simplicitatis, innocentiae, sinceritatis, quæ virtutes in Hollandis & Zelandis admo-

admodum sunt conspicuæ. Quod si Geometriam nossent, adderent tertiam causam, nempe hanc, quod figura circularis, ob simplicitatem, & capacitatem, sit perfectissima. Si alias causas divinare potes, volupe erit eas intelligere, cum una erimus. Vide, mi Schuyli, quantus sim artifex, qui pro caseo delicatiore, verba tibi reddo & voces. Isto mercandi genere non facies rem. Sed quid hoc rei est, quod cum mittas unum, promittas secundum? Vis periculum facere modestiæ meæ? an liberalitatis esse apud me Professor? Si dicam caseum tuum placuisse, videbor expetere secundum. Si negem placuisse, videbor contemnere utrumque. Quare fileo, & tibi ultroneo datori gratias ago maximas, pro caseolo quadrato, de cuius forma tunc ulterius philosophabimur, cum Limburgenses te beat bunt pluribus. Vale. 29 Dec. 1634.

269.

IOANNI NEOPORTIO.

Amplissime vir,
 Gratulor felicibus Scholæ vestræ auspiciis, quæ tanto sunt auspiciatiora, quanto plures orchestra vestra habet actores, & tu illis præfatus es disertius. Accedit, quod urbem vestram tradendis capeffendisque disciplinis natura destinasse videatur, in qua cœli solique clementia leniri possunt studiosorum ingenia & Canonicorum ordines otio abundant. ut nihil dicam de iis, quibus graviora studia diffindi possunt,

possunt, ambulatoris, quæ & intra & extra urbem habetis amœnissima. Miratus non semel fui hæc consilia non citius animis vestris infedisse. Illud in oratione asseveras, jam olim hac de re cogitasse Adrianum VI Pontificem, qui cum multa alia quoque in votis habuerit, nihil eorum præstitit, quæ maxime expetisse visus fuit. Quod de Bibulo consule, C. Cæsaris collega olim dictum, etiam de Adriano verè dixeris, *Illo Pontifice nihil gestum esse.* Erat quippe ad omnem ferè rem timidior, & popularis auræ captator summus. Orationes Professorum vestrorum inaugurales tuo dono accepi & legi. Pignus mittis non privatæ solum, sed & publicæ, quam inter Scholas urbesque socias vigere oportet, amicitia. Eodem collimamus, ut Reip. Ecclesiæque suppetant præsidia, quibus illa insistant. quare æquum erit animis jungi Professores, quos studiorum similitudo cognatioque junxit. De oratione tua vix audeo apud te eloqui, quid sentiam. Eam laudem meretur, quam merentur optimæ, quæque Arpinatis ore loquuntur. Professorum vestrorum quisque professioni suæ appositè dixit. Ipsorum laboribus benedicat omnis boni largitor Deus, urbisque vestræ institutum laudabile in ejusdem bonum & nominis sui gloriam vertat. Vale Vir amplissime & doctissime. 30 Decemb. 1634.

270.

P E T R O C U N Æ O.

Gratissimæ mihi fuerunt literæ tuæ priores, quibus scribis tibi totique familiæ tuæ benè adhuc esse, nec minus gratae fuerunt posteriores, ejusdem argumenti. Ea est summi numinis clementia, ut paterne castiget, & suum in nos rigorem temperet lenitate. Novum annum mecum ingressus es, illum tibi tuisque felicem comprecor. Ut autem felix sit, ibo per singulos menses, & quid agendum tibi, quid cavendum exponam distinctius. Mense Ianuario togam compone, foco te admove, & victu utere calidiore. In Februario, cum ciconiæ adventant, corpus leniore pharmaco move. & quia frigidior hic est mensis, perge Vestam habere in precio. Mense Martio noli quicquam movere, sed cibo utere puriore & minus excrementitio. Est enim is mensis verè Martius, & valetudinis arbiter maximus. Verum, Candidus auratis aperit cum cornibus atinum Taurus, ab evacuationibus noli abhorre. tunc enim constricti per brumam humores calore blando resolvi incipiunt, ut utile tunc sit, naturam sequi, quo vergit. Percam & rhombum pisces ama. Majo mense passerem piscem cum acetosa tibi commendo. Adhæc ambulationes & exercitia medica. Neque enim temere huic mensi præesse dicuntur Gemini, Castor & Pollux, ille equis, hic lucta nobilis. Exercitiis annumerem etiam illam

illam ἀσκησιν, [*exercitationem*,] qua Maja genuit Mercurium. Cum Sol Cancrum subit, nec nimis studiis animum, nec corpus forti diæta aut medicina afflige. Est enim tunc debilior natus calor, quam ut magnis laboribus sufficiat. Porcellos marinos & cyprinos latos per hoc tempus noli fastidire. Ad Leonem cum Sole progressus cave à purgationibus & venæ sectionibus. Θώρηξις, hoc est generosi vini potio salubrior haustu frigida. Si mitylis delectaris, jam iis fruire. Per Augustum, cum Pallas diverticula amat, ad me deflecte. Non leve valetudini momentum adferunt facetiores amici. Et nihil sedentariam vitam amplexis consultius, quam alibi respirare. Ab aromatibus licet abhorreas, noli abhorrere Autumnii frigore primo. quo tempore crudi fructus & putredini obnoxii calefacientibus digeruntur. Vbi octavus imber ingruet, fuge vina seculenta & mustea. His enim de causis fit, ut Autumnus febres & testamenta resignet. November longiusculam amat dormitionem, & cutem adstrictam. December lactucas, portulacam, & frigida quæcumque esse non vult. potius calidis vescitur, rapa cineribus cocta, vel pyris igne tostis. Si vegetus es & athletica valetudine, non dissuadeam dentes subinde exerceri in asello majore. His præceptis si addideris bonæ mentis officia, animum æquum & hilarem, næ felicissimus tibi ibit & desinet hic annus. Quod si festiviora hæc esse putas, quam ut te & me deceant, scito, me inter Medi-

Medicorum esse filios, qui ita loqui amant. Hujus facultatis non possum prorsus oblivisci, ut quæ mihi apud licitatores Gallos stetit XL coronatis. Vale amicorum integerrime. nec his, quas præscripsi legibus, ita inhære, ut nefas putes ab iis deflectere. Non in oratoria solum, sed & diætetica, laudis est subinde dissimulare artem. 1 Ian. 1635.

271.

CORNELIO VANDER MYLE.

CHartas Venetorum, nobilissime Myli, evolvi. Pyctomachix dictio sic satis mascula est, quamvis argumentum tractet ludicrum & puerile. De reliquis versibus dicam cum Martiali,

Sunt bona, sunt quedam mediocria, &c.

Terruit nos fama secundi incendii, quo chartas omnes, & rationum publicarum libros conflasse ferebatur. Verum gratum fuit ex literis tuis intelligere, non esse tam immane damnum, quam ad nos detulit rumor. Non potui non, ut tibi obsequer, etiam ad secundum incendium alludere. tanta incendii istius fuit vis, ut vates longe positos accenderit, & incalescere alibi fecerit Hippocrenen, frigoribus penè congelatum. In casum ridiculum Principis junioris hoc Epigramma lusi:

Parvule cur diris Princeps erepte favillis

In gelidas prono laberis ore nives?

Cur, quem flamma nequit, lædunt contraria flammis

Frigora, & alterna sors mala sorte premit.

Par. II.

D

Optima

*Optima vaticinor. flammis duratus & undis,
Spartani nobis militis instar eris.*

Filio tuo Adriano Mylio Præfecturam oppidi Guilielmopolis obtigisse gratulor. His honoribus illum jam olim destinavi, ob modestiam & prudentiam. Sollicitudine opus majore quo majus momentum est oneris, quod suscepit. In limitaneis munimentis salus patriæ potissimum vertitur. & stat jam per ipsum ut nos securius dormiamus. Molesta satis, & minus tranquilla est gubernantium fors, & plurimarum tum militum, tum civium quærimoniis & litibus exposita. quæ mala facile affabilitate, æquitate, morumque lenitate superabit. Istud Senecæ cogitabit:

Præstat timeri Cæsarem, at plus diligere.

Fortior custodia est ab amore civium, quam ab armis & metu. Quæ non scribo, ut viro prudentissimo præscribam, sed ut scias, quibus illum virtutibus ornatum esse nos credamus. Vale Vir summe, cum uxore & liberis. 4 Ian. 1635.

272.

P E T R O C. H O O F T.

Superiore anno mihi leporem, jam perdices mittis, magnifice Hoofdi, ut duplici me tibi munere devincias, uno cælesti, altero terrestri. Verum, qua es prudentia, nec timerè tunc leporem, nec sine ratione nunc perdices mittis. Vis exprimere ingenium meum, quod & lepori multa habet similia, nec minus perdicibus. Non solet lepus annumerari animalibus efferis, & in pugnam

pugnā natis. nec ego me inter Atridas, aut Pelidas, aut Lapithas cēseri patiar. Mite mihi ingenium dedit natura; & quod non cum leporibus solum, sed & cum magno Achille habeo commune, sum valde *πόδας ὠκύς*, [*pedibus celor,*] præsertim cum res in cuspide ferri est posita. Mira est lepori velocitas, ut vel intactæ segetis per summa volare possit culmina, ita præceps nimis mens, ire nequit modesto gradu, sed velut ebria ruit, præsertim cum pangendum est carmen. Ideo informes edo ferus, quia lambere non vacat. Referunt historiæ naturalis scriptores lepores clausis palpebris vigilare. Idem factito ego, cui familiare est, noctu clausis palpebris meditari versus, quos sub stragulis, ne elabantur, annotare soleo in pugillaribus. En leporinum Barlæum. Dicam aliquid de perdicibus. Scribit Plinius tantam in illis esse concipiendi facilitatem, ut vento à maribus delato, quin voce & superno volatu, absque contactu, concipiant. Non minore facilitate concipit Poëta, qui dum cœlum adspicit, & aërem captat meditabundus, divinis furoribus impletur. Ajuñt perdicem amare fociam, & raro solam volare. Etiam Poëtæ sodalitates amant. Laudatur docilitas perdicum, nec minus vatū, quibus ingenium est flexile ad omne argumentum. Odoricus de Foro Iulii inquit: In regionibus circa Trapezuntē, quæ Pontus olim dicebantur, vidi hominem ducentem supra 4000 millia perdicum. Is iter faciebat per terram, perdices per aërem volabant,

D 2

quas

quas ducebat ad quoddam castrum, nomine Tanega, quod à Trapezunte distat trium dierum itinere. Hæ perdoes, cum duci ipsarum homini quiescere aut dormire libebat, omnes quiescebant circa eum, tanquam pulli gallinarum. Cum vero sic quiescebat, capiebat de illis, quantum volebat numerum, reliquas ad locum, in quo prius erant, reducebat. Hæc ille. Sed opinor hunc scriptorem cum Ænea per eburneam portam egressum,

Qua falsa ad cælum mittunt insomnia Manes.

Tibi amplissime Hoofdi, duplici nomine gratias debeo, tum quod rarioribus me ferculis recreaveris, tum quod minimè morosam scribendi materiam mihi subministraveris. Vale. 20 Ianuar. 1635.

273.

A D R I A N O P L O O S.

Nobilissime præstantissimeque Ploosi, Non dubito, quin de incendio Hagienfi primo & secundo certior factus sis. Celebriores quippe solent esse calamitates, quæ celebrioribus accidunt. Et uti in oculos magis incurrunt templa & aulæ Principum, ita quæ secunda vel adversa illis accidunt, clamare solet fama potius, quam narrare. Gaudeo nihil incommodi passos utriusque sexus Principes, & quod charitis publicis accidit damnum non carere solatio. Pervasit ad nos incendii flamma, meque languidum & repentem Poëtam eminus accendit. Et licet

licet pertinacissimo hoc frigore penè obriguerim, sensu facibus Aulicis me incaluisse, & rediisse ad ingenium. Lusi quædam Epigrammata, flammularum instar nata, quæ Hagam ad amicos misi. Supererat, ne memoriam mei apud te sinerem obliterari. Quæ ut perpetua sit, impertior subinde N. T. otia mea. Etenim, ex quo me favore tuo & benevolentia complecti es dignatus, magnum fuit amicitiaæ tuæ apud me precium. Vbi foco adsidebis, & fessum patriæ curis animum reficere voles, ista lege. Nec ingratum mihi fuerit, si amplissimo viro D. van Hilten blandè aurem vellicaveris, uti memor esse velit litterarum illustrissimi Principis. Non est plenæ felicitatis sperare bona, sed possidere & frui. Vale Vir maxime, & Dominam de Thienhoven, liberosque saluta. 10 Feb. 1635.

274.

P E T R O C U N Æ O.

DOlemus iterum & condolemus durissimæ vestræ sorti, cognatorum charissime, eoque magis, quo tolerabilior fuit mors filioli, quam hæc vagientis infantuli. Vtique iniquius mortales ferimus, quæ hominum culpa obveniunt mala, quam divina voluntate. Pluribus nocuit ista nutricum somnolentia. Vt beatas prædicem matres, quibus proprios lactare infantes concessit benignior natura. Vxorem meam adeò commovit hoc vestrum infortunium, ut totam noctem insomnem traduxerit. Interea, dum Li-

D 3

bitina

bitina crebrior funestam tibi reddit domum, sapientum præceptis animum robora, quæ scis. Senecam copiosissimè impartiri Helviæ matri & Polybio. Nascimur, mi cognate, inter mortes & funera. Inter eadem educamur & vivimus. Nec dissimilis est prologo suo vitæ humanæ catastrophe. *Cum judicamur*, inquit gravissimus Apostolus, *à Domino judicamur, ne cum mundo pereamus.* *Patientiam Iobi*, inquit alter, *audivisti, & finem vidisti.* Illum tibi familiæque tuæ salutarem largiatur clementissimus Deus, vitæ, mortis, rerumque omnium nostrarum sapientissimus arbiter. Totus eram in commendando Ryckwardo, cum commodum supervenerunt literæ tuæ, quæ maximum pondus commendationi nostræ attulerunt. Cogor abrumperè epistolam, cum præ manibus habeam Orationunculam de Animæ humanæ admirandis. Inter illa admiranda est Animæ immortalitas, à qua solatia maxima petuntur adversus mortem, etiam illorum, quos — *limine primo*

Abstulit atra dies & funere mersit acerbo.

Vale Vir clarissime & amicissime, & uxorem liberosque saluta. 15 Feb. 1635.

275.

CONSTANTINO HUGENIO.

A Liquandiu scripsimus sine epistolis, & obtrulimus alii aliis versus sine præfatione. Nec enim opus erat glossemate super mœcho priore, & posteriore, cui allegoriæ tu primus occa-

occasionem dedisti. Lætor me ex ista arena, subductum, & novis uncis pertractum in flammâs Aulicas. Vbi cum flamma latius grassari potest Poëtarum licentia. Fingunt Poëtæ Vulcanum, (quod nomen clarissimus meus collega arbitratur profectum à Tubalcain, fabro ferrario, cujus mentio fit Genes. 5.) claudicantem, ob hoc, quod inæquales sint ignium flammulæ. An ob hoc elegeris claudicantes jambos, ubi de Vulcano loquendum fuit, nescio. Fabulantur iidem Poëtæ Vulcanum aliquando ambiisse nuptias Minervæ, sed repulsam passum, ob morositatem Iovis. Nunc voti sui compos factus est. Postquam tu Minerva esse voluisti, quæ sapientiæ suæ poëticæ vim illi desponsavit. Sed quam initurus sis gratiam apud Venerem zelotypam tute videris. Scazontes, tum quos mihi, tum quos aulicæ calamitati inscripsisti, exactissimi sunt & graves. Cum illos scriberes calamum, non in Mosam aut Rhenum, sed Aganippen tinxisti. Ego qui te præeuntem sequi soleo, à te, ut vides, claudicare didici; reddo pro scazonte scazontem, licet disparis à tuo genii. Pro libellis Puteanicis gratias tibi ago maximas. Expungam propediem debitum novo nec inamœno discursu de Animæ admirandis. Vale & summos viros D. Mylium, Ploosium, Catsum, Honerdum, Reygersbergium saluta. 20 Feb. 1635.

CORNELIO VANDER MYLE.

Nisi odiosum esset nobilissime Myli, doctos inter se comparare; dicerem Aloysium inter Poëtas Italos excellere, solo Pontifice Urbano excepto. cujus in Lyrico carmine laus maxima est. In Heroïco carmine Claudianum hîc illic imitatur Aloysius, sed non ubique, quod si sæpius hoc faceret, major esset Poëmaturum ejus majestas dignitasque. In Epigrammate non est infelix. Maximè placent ea, quæ in Imperatorum vitas scripsit. Ea, quæ in laudem B. Mariæ Virginis lusit, acumine non carent. Sed valde dubito, an sit ex honore venerandæ Virginis, eam non solum cum profanis Reginis comparare, verum etiam cum talibus, quæ metreticulæ fuerunt: qualis fuit Cleopatra, Leda, aut violatæ pudicitiaë Dido. Diæ lunæ proximè elapso Orationem habui de Animæ humanæ Admirandis. Mittam, ubi excusa fuerit. Domino Hugenio misi Scazontes in doctissimos ipsius Scazontes, quibus me provocavit. Nescio, an videris. Digni sunt, qui doctorum omnium manibus terantur. Singulas ædium partes suis nominibus indigetat, ac si totum Vitruvium imbibisset. Carmen est grave, numerosum, plenum acuminum. Libellum Aloysii ab ipso repete. Misi illi una cum meis literis & versibus. Hic mercatorum animos non leviter erexit victa Pariba cum arcibus. Totam penè Brasiliam tenent nostri.

nostri. An Hispanus dormit, stertit, stupet? Nobis videtur minari proxima æstas. Cardinalis. fortè aliquid dabit indole sua & purpura dignum. Interea Scipiones nostri in Brasilia campis spatiantur apertis; & belli hic nostri amaritudinem sacchari dulcedine leniunt & edulcant. Vale præstantissime Myli, & uxorem liberosque saluta. 21 Febr. 1635.

277.

IOACHIMO VICO FORTIO.

Capita epistolæ tuæ sunt ostrea, neptes Richelii, mensæ Gallicæ, Dux Aurelianensis & Oxensternius, res diversissimæ, quarum aliæ edunt, aliæ eduntur, aliæ nubunt, aliæ nuptias rescindunt, aliæ Martem iniquam, aliæ Venerem propitiam experiuntur. Eduntur ostrea. Edunt Galli. Nubunt dictæ neptes, nuptam repudiat Aurelianensis, Regis frater; iniquo Marte pugnat Oxensternius, Germanique. Quæ de ostreis scribis, probo. Licet non sim ex eorum numero, qui

— *Circæis nata forent, an,*

Lucrinum ad saxum, Rumpinove edita fundo

Ostrea, callebant primo deprendere morsu.

Alii cruda amant, alii elixa. Ego præfero illa, quæ ad exemplum martyrii Laurentiani, flammis sunt ustulata, & cydoniorum succo adpersa. Mensæ Gallicæ opiparæ fuerunt. Sed nihil ad luxum Tiberii, qui in mensa apposuit tres mullos emptos tribus millibus nummum. Dicere solebat Caligula, aut frugi hominem nasci oportere,

D 5

tere,

tere, aut Cæsarem. Aurelianensis veniam facti
fui mereri posset, si quâ facilitate causas repudii
invenire posset, sponsæ ablata virginitas restitui
posset. Oxensternius adversum fortunam superare
animi magnitudine didicit, non elatior esse
secundis, nec dejectior adversis. Cedendum
subinde bellorum tempestatibus, donec adspiret
Favonius, qui è Gallia flare incipit. De Richelii
neptibus nihil dicam, nisi hoc unum, operæ precium
fuisse illas elocari, ob dotem. Poterit hanc
amare impensius, quæ Pulaurentium amat minus.
Leida redii, ivi rediique iratis diis hominibusque;
in itinere infesta fuere grando, venti, nives,
pluviæ. In reditione, incidi in aurigam lentum,
morosum, duræ cervicis, penè dixerim non uno
dignum suspendio. Post meridiem te invisam,
& itineris mei labores enarrabo propius. 1 Mart. 1635.

278.

CONSTANTINO HUGENIO.

Cum Scazontes tuos, in fine polysyllabos,
legerem, correptus fui catalepsi sive cat-
cho. Is morbus est, quo æger detentus repente
in eodem permanet habitu, sive stans, sive se-
dens, sive clausis, sive adaperitis oculis. Non ali-
ter in carmen illud præstantissimum intentus
obrigui, ut vix aliò flexerim oculum. Iam verò
ab isto me morbo liberaisti acriore literarum
tuarum sale. quo negligentiam meam, quam
ego morbum interpretor, perfricas. Redii ad
me,

me, & discusso rigore crepo perlustrare Epigramma de causis incendii. Allusio ad causas & καὶ αἰτίαι [incendium] lepida magis est, quàm gravis. Eam alia paranomasia Belgica prosecutus est Mostartius noster. Videbis ex schedula inserta, quanta ingenia in occulto lateant. At nullius epigrammatis argumentum convenientius, quam illius, quod sic clauditur, *Credita cum nudo Marte cubare Venus*. Illud tuum est. Incidit mihi simile quid. Sed non ausus fui tractare argumentum ob amphiboliam. Suspiciosa valde est aula, & lædi facilis. Quia verò Philosophum laceffis, inveniam nullo labore nodum in scirpo. Dicis Principem non fuisse lapsum in terram, sed terram centri virtute traxisse Principem. Quasi gravia extrinseca moverentur virtute. Natura, inquit Stagirita, est causa & principium motus & quietis, *eius in quo inest*. Si terra traheret, facilior esset tractio corporis minus ponderosi, cum hoc resistere magis valeat, quam magis ponderosi. At parum moror hanc controversiam; si enim terra trahat lapidem deorsum, si ve gravitas intrinseca trumat, si ve aër à tergo trumat, possum ferre dissentientem. Tibi & clarissimo Honerdo si quando obdormiscere vacabit in Parnasso, sumite me socium. Vobis concedam in fastigio altum stertere, contentus recubare in vallibus. Amplissimo Honerdo aliquid reposui, ut provocem egregium Poëtam. Quæ scripsit in incendiarios deos, ipsam Heben, non decrepitam senectam sapiunt. Adeo ner-

nervosa sunt omnia & succi plena. Non est exhaustus ille senex, sed plenus genii, & vigoris. Eum meis verbis saluta reverenter. 3 Mart. 1635.

279.

E I D E M.

N *Obilissime Hugeni,*
Dum tu ad leges Salicas regem salire scribis ingeniosissimè, ego pergo ad leges metricas & epicas salire. Tamque invereconda est mea saltatio, ut insiliam in te, qui prior insiliisti in me. Quam cuperem ad hoc nostrum tripudium pertrahi senem Honerdum. Etenim, ut habet proverbium, salva res est, cum saltat senex. Mitto Orationis meæ exemplar. Titulus speciosus est & grande aliquid promittere videtur. Crede hoc ab arte esse, ut pelliciamus emptorem & lectorem. Tu phaleras istas non curas. Nec scripsi tibi hæc, iisque, qui Epidauriis serpentibus acutius vident: Satis fuerit, tetrica Aristotelis dogmata amœniore phrasi expolivisse. Vale. 4 Mart. 1635.

280.

ARNOLDO BUCHELIO.

R *Everende, doctissimeque vir,*
Antè dies non ita multos Orationem habui de Animæ humanæ Admirandis. Cum enim mihi explicandi essent libri Aristotelis de Anima, visum fuit auditores præfatiuncula quadam excitare, rei que ipsis commendare dignitatem.

Tu

Tu verò cum inter illos sis, quos ob elegantiora studia amavi & colui jamdudum, benigne excipe hominis tibi addictissimi conatus, & illi perge lingua animoque favere. Illud credas velim, me non solum Orationem tibi mittere de anima, sed una animum meum, tui observantissimum. Sed quantis, mi Bucheli, bellis implicabimur? quantas minas spirat iste Infans Hispanus. Cuperent Batavi esse infantem opere ubi est nomine. A Gallo nihil est, quod sperem. Moras necit & tergiversatur. Expectavimus aureos montes. Iam, ut audio, vix sebaceam candelam mittet. Nempe bello Germanico impeditus, non habet quod donet Federatis. Nobis nostro succo vivendum & belligerandum erit. Imò Gallorum tum veteres tum recentes copię nostris stipendiis militabunt. Quare in Achivos denuò cudetur faba. Ego acquiesco & ferre porrò patienter discam, quicquid corrigere est nefas. Vale Vir clarissime. 10 Mart. 1635.

281.

CORNELIO VANDER MYLE.

Nobilissime Myli,
 Quem coram vides, Ioachimus Vicofortius est, vir eleganter doctus, & humanitatis omnis ipsissima Idea. Ejus in me officia tot tantæque sunt, ut per illum hîc suavissima mihi sit vita. Tradet tibi Orationis meę aliquot exemplaria, quę quibus debeantur ex inscriptione cognosces. Famuli tui operam imploro, qui eas de-

deferat. Quod filioli mei obitum doleas, humanum est, quod solatia addas, Christianum. Amicorum est, mutuis & gaudiis & doloribus affici. Quid in ipsius obitum scripserim, legisti. Quæ ad meos versus reposuit Zulechemi Dominus, hæc sunt :

In tumulum filioli C. Barlæi.

D *Isce quid hic jaceat, quanti spes quanta parentis;
Quanti quam felix cura magisterii.*

Quo præeunte puer, nondum puer, incipit infans,

Infans exanimis verba diserta loqui.

Meum epitaphium, quo ad Iacobi nomen alludendo, tale erat :

Hoc situs est fratris non supplantator Iacob.

Planta cui nullam languida pressit humum.

Quod puer haud potuit, jam vult me dicere; tactum

Hoc etiam superis succubuisse latens.

Detulit ad nos rumor, N. Tuam & D. Catzium Curatores Academiæ Lugduno-Batavæ constitutos. Si verum est, habebunt quod sibi gratulentur Professores. Nominis enim tui, & singularis erga Professores humanitatis fama Academiam istam adedò implevit; ut Tibi ista dignitas perpetua videri possit. Velim scire quid hujus rei sit. Legatus Suecorum Iohannes Skyte hic est, Gustavi Regis disciplinæ olim præfectus fuit, his officiis emerſit, uti Adrianus Pontifex Caroli V, & olim Aufonius Gratiani Imperatoris gratitudine. Vale Vir maxime, & uxorem Dominam vander Myle, liberosque saluta. Filia,
Domi-

Domina de Loofe , an denuò prolem expectat ?
 Nolo iterum vates effe, ne me fallat mea vaticinatio. Raptim Amftelod. 11 Mart. 1635.

282.

IOACHIMO VICOFORTIO.

C Vm manus tuæ lineamenta ex literarum in-
 fcriptione agnoviffem, dixi mecum: Hic vir
 hic eft. Ita adfolent miferi amantes fe imagine
 abfentis amariæ oblectare , & captare umbras ,
 cum res nequeant. Sed quid audio? vir doctiffi-
 mus D. Demorius id fibi, negotii dari patietur, ut
 Orationem meam de Animæ admirandis reddat
 Gallicè? Ergo cognofcent propediem mecum
 Galli, quanta infideat animæ fui ignorantia, quæ
 fi in Batavo craffior eft, in Germano inflatior, in
 Hispano fævior, in illis tota flamma eft. Cogno-
 fcent & hoc: quid Galliam toties colliferit, quid
 fceptris infidiatur, domi, foris. quid illud fit, quod
 in ipsis loquitur difertiffime, pugnet calidiffime,
 falutet officioffime. Nam & hæc ab anima funt.
 Verum, hoc velim in verfione obfervare virum
 prudentiffimum, ne fe verbis meis adstringat,
 fed paraphraften agat, ubi necesse erit. Nec
 enim lepores Romanos de verbo ad verbum
 expreffiffe conveniet. hoc agendum, ut pro La-
 tinis flosculis reponantur Gallici. E. g. elegan-
 ter à Martiali dictum in hominem delicatum :

Aprum amat & mullos. & fumen & ostrea.
 quod quin propria phrafi & proverbio expri-
 mere queant Galli, non eft dubium. Rerum no-
 varum

varum quod scribam non habeo. Soleo enim ex tuo fonte bibere, & tuis uberibus lactari. Nunc quia alibi moraris, silent meæ cannæ, uti immotis follibus templorum organa. Vale, & Zulechemi Domino, Braserto, ac Demorio me totum trade. 18 Mart. 1635.

283.

N I C O L A O B A U G Y.

DVm Gallorum & Federatorum Legati ultro citroque commeant nobilissime vir, facile literis meis impetrabo saluum conductum. Nec tamen bellorum tibi consilia aperiam, aut Martis, sed studiorum & pacatissimi Apollinis. Ex quo enim cœpisti meas esse aliquid putare nugas, permisi, ut per amplissimos viros D. Brasertum & Vicofortium subinde ad te transyolarent schediasmata mea, aut potius ociosæ mentis modo seriæ, modo ludicræ commentationes. Est hæc humanæ dementiæ non levissima species, ut quæ scripsimus nobis, aliorum quoque juris esse velimus: non satis est ea autoribus probari, aliorum insuper applausus emendicamus miseri. Inflat gallinas hordeum, cicadas ros, chamæleonem aura. literarum studiosis pro hordeo & rore est gloriolæ studium. Hæc aura sublevantur altius, & hoc pabulo pinguescere sibi videntur. In plures hæc scribo, nec excipio meipsum. Nuper de Animæ humanæ admirandis peroravi, non ut tantæ mihi rei scientiam arrogarem, sed ut publicè ignorantiam profiterer meam. Celebris est

est Sorbonensium fama. Verum aut ego vehementer fallor, aut puto totam Sorbonam eadem illa ignorare, circa Animam, ad quæ stupui hactenus. mitto N. T. exemplar, cui comes it cultor virtutum tuarum animus. Defixisti in me nuperis sermonibus humanitatis tuæ memorem aculeum. & ad huc incalesco à benevolentiae radiis, quibus me abiturus fovisti, & irradiasti coram. Gratulor N. T. novæ dignitatis titulos, quos in te contulit Galliarum Majestas. Illam tibi felicem & diuturnam esse velit divina clementia. Hactenus similis fuisti Hamaxobiis, quique in plaustris vagi habitant. Hi sedes mutant pro aëris clementia vel inclementia. Tu Regia voluntate è Gallia Viennam, hinc Bruxellas, hinc Hagam translatus denuo Galliam tenes. Ita movemur omnes & jactamur variè, donec aut hic in terris quies brevior, aut in coelis perpetua concedatur. Tranquillius jam vivis, & domi, & inter tuos & coram Rege, in urbe maxima, ad Sequanæ ripam, quæ omnia & singula felicitatem tuam commendant. Accedat his amicorum peregre habitantium in te propensissimus favor, inter hos novissimus Barlæus, qui tanto te colit impensius, quanto in amicitiam tuam receptus fuit serius. Vale. 24 Mart. 1635.

284.

I A C O B O C A T S I O.

A *Mplissime Catsi,*
 Effluxit hyems, quam mihi terminum
 Pars II. E susce-

suscepti operis præfixisti. Quare memor officii, mitto Hymnum Salomonis epico carmine à me redditum. Maluisssem ipse finxisse novum Poëma, quam sacrum istud reddere. Nec enim aut latius vagari ad singula ausus fui, nec rigidius intra verborum cancellos stare. Si fecissem illud, derogassem non parum majestati sensus allegorici, & recessissem longius à phrasibus sacri textus. Si hoc, minus fuisset grata carminis lectio. Quare moderationem aliquam adhibui. Hoc conatus fui, ut singulorum penè versuum sensum mysticum una indicarem, quò pari passu iret litera & spiritus, allegorica & spiritualis significatio, typus & res typo signata. Mysticum sensum interdum paucis, interdum pluribus verbis expressi, prout se res dabant, quod facile erit observare minus oscitanti lectori. Totus Hymnus plus quam ænigma est, cum ne ipse quidem literalis sensus proprius ubique esse possit. Quas dedi explicationes conjecturæ sunt piæ & probabiles. Nec enim in hymni hujus interpretatione omnes eadem dicunt Theologi. Felicior interpretes est, quisquis ingeniosius conjicit. Tu vir summe mecum judica, tunc Poëtas minus Poëtas esse, cum à diis & deabus & profanorum vatum elegantiss abstinere coguntur, aut ea exprimere, quæ religionis Christianæ propria sunt. Aliter Eginardus loquitur: aliter Salomon. aliter Emma, aliter Ecclesia. Vbi sacrorum mystas decet vestitus gravis, absque redimiculis, ita sacra ipsa decet oratio simplex, non

non compta & calamistris ornata. Non eget fu-
co divina veritas, nec cincinnis voces sacro-
sanctæ. Si quid mutari velis, asterisco nota, non
semel petii operum omnium ἀνάγνωσιν. [lectio-
nem.] Vale Vir summe. Prid. Cal. April. 1635.

285.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

NE me putes vetus Latium odisse, revertar
ad Latinum sermonem. quo, ni fallor, me
loquentem audire mavis, quam si Belgicissimos
tibi meos obtrudam. Fui per dies aliquot Tra-
jecti ad Rhenum, ubi cum te non reperirem,
poenituit suscepti itineris. Occurrit mihi Domi-
ni de Renesse filius, qui se jam tertia prole glo-
riabatur patrem. Gratulatus illi fui jus trium li-
berorum. Si inter Romanos vixisset, patuisset
illi locus in theatro. Scribis triumphatum fuisse
Antverpiæ super adventu Cardinalis Infantis.
non invideo. Sed metuo, ne iste triumphus caro
aliquando, stet Antverpianis. Amant Principes
mulgere urbes opulentiores, & tensa nummis
ubera. Annon satius fuisset dissimulare magni-
ficentiam, ut cum de pecuniarum exactionibus
instituuntur querelæ, fidem illæ mereantur ma-
jorem. Est iste Antverpianorum mos. Irritant
Principum suorum cupiditatem, & postea ne-
gant petentibus, aut inviti dant. apud nos omnia
ad bellum spectant: magno apparatu futuris ca-
stris providetur. In Gallo (loquor humani-
tus) omne præsidium. Is bello Hispanum peti-
turus

E 2

turus dicitur. Sed multis nostratium minus verisimile videtur. Nos promissis erigimur & spe sumus magni. Legati nostri in Poloniam abeunt, ut inducias Suecum inter & Polonum trahant, & in annos plures continuent. De successu nihil ausim temerè statuere. quæ sub deliberationem cadunt, ardua sunt. Polonus Prussia voluit discedere Suecos. Sed hi illecti portoriis luculentis, difficulter avelli poterunt ab opimo cadavere. Dum litigant Principes, ego, mi Haeftrehti, sum securus. nec enim aut regnis aliorum inhio, nec ut mihi eripiantur, metuo. Philosophiæ studium felicitatis nostræ pars est, opes veritas; honor, honorum contemptus; voluptas, voluptatum usus modicus & honestus: amici præfentes, libelli: absentes Tu cum paucis aliis. Hæc dum mihi supersunt & integra sunt, Persarum vigeo rege beatior. Vbi exercitus suos eduxerint Principes, scribendum erit sæpius, nec deerit argumentum. 9 April. 1635.

286.

CONSTANTINO HUGENIO.

Æ Gerrimè, cum hic esses, à te discessi. Sed evocatus per literas amicorum Ultrajectum ob causam matrimonialem, non ausus fui amantibus hoc officium negare. Non patitur amor moram. nisi ratione regatur, furit. Si retardes, instat acrius, donec fruatur. Istic cum essem, incidi fortè in bibliothecam hospitis mei, ibidemque repperi prosodiam hanc, quam nuper

per à me poscebas. Non vidi accuratiorem & pleniorẽ. Autoris nomen est Pantaleo, sed non is, qui cum fratre Leone Sophismatis à compositione & divisione exemplum fuit. Vtuntur illo sæpe dialectici. Quæ de lumine & coloribus scripsit Anonymus iste, placent valde, neque ubique dissentio. Probat aquam esse causam nigredinis, à qua opinione dissentio, licet probabiliter ea de re disputet, cur enim, si aqua est causa nigredinis, umbræ & umbrosa omnia nigricant? nec enim umbræ madent. Lucretii verba sunt,:

Nigras discutit umbras.

Cur in coelo, propè Polum Antarcticum, apparent nubeculæ nigræ? cum tamen humoris omnis expers sit coelum. Cur Æthiopum vultus magis nigrescunt? cum exsiccentur magis, idque circa extimam cutim, in quam calor agens indefinenter humidum absument. Cur, quæ maxime humida sunt, ut lac, vinum, minus nigra sunt; quam illa, quæ minus humida sunt, magisque nigra, ut carbo, pannus, terra? Cur corporum pariter siccorum, & pariter humidorum, sensu indice, alia nigricant, alia albicant, ut creta, & stannum rude. Cur charta candida existens in cineres conversa nigricat, cum exusta minus sit humida ob adulationem? accidit idem linteis exustis. Cur albicant vultus Septentrionalium, nigricant Meridionalium? cum illi humidiorẽ, hi sicciorẽ vivant climate! Cur uvæ intensiore calore nigrescunt, cum calor exsiccet? Hos scrupulos qui exemerit mihi, facile in oppositam

tam me sententiam pertrahet. Aristotelis sententia est, nigredinem esse à dominio terræ & ab opacitate. reliquorum colorum causam esse elementorum pellucens victoriam. Verum de his coram. Vale. 10 April. 1635.

287.

IOACHIMO VICOFORTIO.

Heri cum Legatis Illustrissimorum Ordinum in Poloniam abituris pransus fui. Quid animi mihi putas esse, qui dignus jam habeor tantorum epulis accumbere Divum. Fuit mihi de poësi & ἀποστολῆς [alternis] versibus multus cum clarissimo Honerdo sermo. Nihil minus est, quam morose doctus, aut intempestivè severus. Petiit, ut Epigrammate prosequerer Legatos. Feci hodie summo mane. mittam proxima hebdomade. Iam non est ocium. Exercitus noster ex hybernis undique excitur. Arnheimi prima statio est. at Princeps ex podagricis doloribus decumbit. Cuperet lectica vehi in castra, sed non patitur morbus. Hic abi desævierit, nulla erit in ducemora. Urget quippe militem præsentia Turni. De Gallorum suppetiis quid dicam. περὶ τοῦ ἐπὶ τοῦ ἐπὶ. [judicium suspendere.] Spectant undique veluti è specula Principes, quid dignum tanto apparatu simus daturi nos, quid Gallus, quid Infans. Interea dum nihil agunt illi, sed moliantur & suo quoque more comuntur,

Amemus, Ioachime, nos, amemus,

Rumo-

*Rumoresque minasque Martiales**Omnes unius æstimemus assis.*

Vale cum uxore & fratribus. 20 April. 1635.

288.

ROCHO HONERDO, *Legato.***I** *Llustrissime Honerde,*

Vides etiam nunc, quanta sit Musarum fiducia. Prosequor vos Epigrammate, quos operosiore Poëmate debuisssem. Nec fortè displicebit consilium. non amas longos λόγας, [*sermones,*] præsertim Poëtarum, quorum voces pro cupediis esse debent & bellariis. qualia parci-
tas commendat & paucitas. Alloquutus sum vos universum & viritim. Ita ferebat genius, quem ducem sequimur. Vbi in navi composueris res, & jacebis mollius, ista lege. & si vacabit, acutiore stylo confige semianimes foetus, quos heri non parturii, sed fudi potius inter amicorum interpellationes, & domesticos strepitus. Vale. Vir summe & me ama,

*Sic te Diva potens Cypri,**Sic fratres Helenæ lucida sidera**Ventorumque regat pater. Nosti cetera.*

25 April. 1635.

289.

I A C O B O C A T S I O.

Nondum gratulatus A. T. fui Curatoris dignitatem. Facio id jam nunc, magisque gratulor Academiæ & studiosæ juventuti, cui

E 4

Ephorus

Ephorus moderatorque datus, non amore solum studiorum, sed & doctrinæ facundiæque laude clarus. Iam eris Professoribus Leydensibus, quod Paulinus fuit Aufonio, Mecœnas & Pollio Virgilio. Pallas femina est, innupta est, ideoque tutore eget. Nec reperiatur aptiorem, quam Catium, Apollinem suum. Cogitatis jam de vocando Professore Philosophiæ, qui Burgersdicio succedat. Scio plures nobilissimis Curatoribus commendari, nec ullius laudibus virtutibusque derogo. Est inter illos Franciscus Duban Gallus, cujus rationem haberi, meo quidem indicio, ex re fuerit Academiæ. Ea est ætate, qua se à contemptu vindicare potest. Ea morum modestia & facilitate, ut collegam *ὁμιλητὴν* [*affabilem*] habituri sint Professores reliqui. Ea verò eruditione, ut cum Philosophia eloquentiæ & humaniorum artium studia junxerit. Philosophiæ partes varias variis in Galliæ locis professus fuit. Et potuisset istuc emergere, viamque sibi ad meliorem fortunam sternere, nisi displicuisset & ordo, quem elegerat, & quæ olim erranti placuit, religio. De fide & vitæ ratione propius judicent Theologi Leydenses, inter quos vivit. Omnino arbitror illum Academiæ vestræ honori & decori fore. Quare, si quod est rectæ eruditionis apud vos precium, est autem maximum, audito hunc loquentem publicè, & qua valeat dicendo & docendo gratia experiamini. Eligi in Professore non cupit, priusquam se vobis, Professoribus, & studiosis probaverit.

baverit. Vale Vir amplissime, & in Patriæ ac
Academiæ decus commodumque diu vive.
2 Maji, 1635.

290.

IOACHIMO VICOFORTIO.

I Am scire desidero, amicissime virorum, num
incolumis in Stormariam appuleris, una cum
Creusa, affine tuo & cognata Marietta. Singu-
lis pene diebus Solem respexi & Æolum. Illum
non semel increpui, quod te iter faciente caput
nubibus aliquoties, abdiderit, neque lumen suum
cum virtutum tuarum lumine confuderit. Nec
minus succensui Æolo, quod spiraret acrius, &
uxoris tuæ flammeolum discusserit importu-
nius. Etiam illud me male habuit, quod infe-
ctam subinde senseris pluviam. Sed ista pluvia
bene cedat Iunoni tuæ, quæ ni fallor, te pluvium
Iovem magis amat, quam pluviam? Sed cave
hæc illi interpreteris. Eleusinia sacra sunt, quæ
revelare nefas. Sæpe me optavi vobis itineris
socium, non ut magis esses severus, sed ne ri-
deres parcius. Vbi intellexero vos sospites Ham-
burgum venisse, Taurum Neptuno, Æolo a sel-
los marinos maclabimus. Quod de tauro dico,
voto & destinatione me facturum promitto,
non re. Preciosa nimis forent taurorum sacrifi-
cia. Princeps noster à podagra penè convaluit.
quod ad me perscripsit nobilissimus Mylius,
indignatur ægros sibi esse pedes, cui bellantur
manus. Heri Haga discessere stabularii omnes &

E 5 equi.

equi. *Bella ô , bella , horrida bella ,*

Et multo video, spumantes sanguine campos.

nisi tanta incepta remoretur aliquis casusve Deusve. Fert rumor Gallorum copias in agro Leodiensi stare. Non credunt βαρυνέφαλοι. [*quibus grave caput est.*] Nec tamen arbitror frustra fore Regum Principumque super communi bello deliberationes. Affinis tuus Wesenbecius, ante pauculos dies, fratres tuos & me convivio excepit. Miror, si dextra tibi non tinnit auris. adeo crebra tui hic facta mentio. Non dubito, quin & nostri memores sitis vos. Si istis officiis saginari possent gallinæ meæ, quas alit hortulus meus, levarer hordei impensis. Vide de quam magnis rebus tecum loquar, postquam à serio argumento destituor. Vale candidissime & tuos saluta. 6 Maji; 1635.

291.

CORNELIO VANDER MYLE.

TRansmisit ad me, nobilissime Myli, Dominus Zulechemi Diploma illustrissimi Principis, quo ducentorum florenorum annuorum mihi gratiam facit. Meum erit captare occasiones, quibus affectum vicissim meum erga illustrissimum Auriacum, & domum Nassovicam tester. Aristoteles noster in Ethicis docet, inter inæquales, puta Principem & privatum amicitiam coli posse, si Princeps se privato probet beneficentia; privatus Principi reverentia, obsequio, cultu, fide. Sic ad æqualitatem revocari mu-

mutua disparium officia. Tibi gratias egi & ago etiamnum, quod toties mei apud Principem dignatus fueris meminisse. Quem doleo jam cum podagricis doloribus luctari. Debebant sani incolumesque esse pedes, cui bellaturiunt manus. Sed mala ista licet molestissima sint ægris, præsagium habent longioris vitæ. Nec enim humor in corpore peccans, in partes magis ignobiles trudi potest, quam in pedes, feriantibus interim & immunibus à malo partibus principibus, cerebro, corde, hepate. Remitto chartas Venetorum. Poëmata Gaddi erecta sunt, & minus vulgaria. Sed magis placebant Epigrammata nuper missa. Sylvas Gaddii magni facio, sive Carmina ista Pindarico more scripta, mixtis carminum generibus. Pighetti de Cardinali Richelio Elogium non est magni laboris. Amant Heroës & viri magni operosius laudari. Vxor mea ex acerrimo gravissimoque morbo jam per octiduum decubuit, non sine vitæ periculo. Quater illi secta vena, clysteres injecti quinque, præter purgationes supernas. Suffocationes uterinæ in causa sunt, aliaque mala. Dolores capitis summi nullis medicamentis cedunt. Iubent tamen Medici me bono animo esse. Deus Opt. Max. illam sibi mihi que restituat. Debilis est admodum, fractis partim vi morbi, partim crebriore medicina viribus. Vale nobilissime Myli, & me amare perge. Dominam vander Myle, uxorem Tibi dilectissimam, filiam generumque saluta. Raptim. 13 Maji, 1635.

THEODORO SCHREVELIO.

Vix animus mihi est scribendi, dilectissime Schreveli, cum illum totum penè expectoraverit conceptus ex gravissimo uxoris meæ morbo dolor. Dubia adhuc est valetudine, spemque simul meam & metum exercet morbi pertinacia, quæ modo remissionis aliquid ægræ concedere videtur : modo vires capit & illam simul ac me dejicit. Heri mutationem insignem observavimus, licet non optimam. Qui enim humor capiti hætenus incubuit, gravissimorumque dolorum causa fuit, dextrum nunc crus occupavit, quod immobile jacet & stupet. Constat adhuc mens & ratio. Ad rogata respondet appositè, sed non loquitur, nisi rogata. Ego dum domesticam scenam intueor, deploro sortem feminini sexus, cui tot calamitatum causa conjugium est. Scilicet hoc precio uxores sunt & matres, ut spectaculum se præbeant non unius miseriæ. Nec tamen incuso providentiam divinam, in cujus abdita dum se recipit animus, cessat queri, & coelestis sapientiæ consiliis tacitus acquiescit. Literas tuas solatii & Christianæ commiserationis plenas accepi, & ad animum revocavi. Iam philosophia opus, non theoretica illa, sed practica, quæ adversus domestica nos mala, morbos, dolores, mortem roboraret firmerque. Erigo me quâ possum argumentis à fatalis horæ necessitate, divinæ voluntatis

tatis sanctitate, & melioris vitæ sorte, quam speramus Christiani, depromptis. Cum ægram aspicio, dejicior non parum: cum circumstantes liberos, erigo me, & patientiam mihi impetro ac fortitudinem. Tu summe Deus propitius sis ægræ, sive eam superesse diutius velis, sive meliori in sede locare. Vale amicissime & integerrime, & dolenti condole. Vxorem liberosque aliosque amicos saluta. Raptim. 23 Maji, 1635.

293.

CORNELIO VANDER MYLE.

LEgi cum voluptate dissertatiunculam eruditam & amœnam Gabrielis Naudæi, de Medicorum mendaciis officiosis. Omnino sum in illa sententia, licita esse, non minus quam licitum fuit obstetricibus Ægyptiis simili mendacio fallere Pharaonem, Exod. 1. Disputant tamen super ea re Theologi & Philosophi. Illorum non pauci omne mendacium damnant, & mortale esse volunt, juxta illud, *Lingua quæ mentitur, occidit animam*. Horum nonnulli urgent, voces institutas esse ad significandas suas res, mentientes vocibus ad alienam significationem abuti. Sed & hi & illi superstitiose rigidi sunt, cum actionum secundæ Tabulæ regula sit Charitas proximi, cujus in istiusmodi officiosis mendaciis salus commodumque quæritur. Iocosa & perniciofa merito damnantur. Ad illud, quod leges pag. 9. non potui non subridere. Citat versiculum hunc:

— Quod

— *Quod Medicorum est,*

Promittunt Medici, tractant fabrilia fabri,
quem Divi Hieronymi esse ait in Epistolis,
cum sit Horatii Flacci Epist. lib. 2. Epistola 1.
qui certè Poëta nihil minus fuit, quam Divus &
Hieronymus, quod mecum credis. Exemplaria
duo Orationis meæ de Animæ Humanæ admi-
randis mitto, ut ad illustrissimum Molinum trans-
mittas. Gallorum primis successibus gratulor.
Multum est in limine belli rem benè gerere, uti
peffimum in limine impingere, quod nuper
Cardinali Infanti accidit, frustra tentato muni-
mento Philippino. Vxoris meæ morbus magno
meo, & liberorum dolore, nihilo adhuc est mi-
rior. Quin potius, nisi Deus avertat, magna ma-
la afflictissimæ matri minatur. Ex summis ca-
pitis doloribus qui miseram excruciarunt, &
subsecuto abortu, nata est mentis & rationis
quædam diminutio. Nec enim loquitur, nisi
rogata. Rogata non respondet, nisi Verbulo.
Adhæc brachium & crus dextrum stupent, &
sine motu jacent. Nec tamen paralyfis est, cum
partes doleant. Deus Opt. Max. matronam
optimam, & œconomam sagacissimam pristinæ
incolumitati, meo familiæque meæ commodo
restituatur. Vale Vir nobilissime, & uxorem libe-
rosque à me saluta. Amstelod. 26 Maji, 1635.

294.

DOMINICO DE FEENSTRA.

NEc de morbo, nec de morte parentis tui quicquam inaudiveram. Primus tu rem tristem nuncias, quæ licet te matremque propius tangat, me tamen non leviter affecit, qui amico privatus jacturam feci ingentis boni. Amicitiam mecum coluit candidè & prudenter, ut non necesse sit te de literis, scriptisque ad me missis sollicitum esse. Solatia si à me petis, cogita ea lege omnes nos nasci, ut moriamur. Et bene cum illis actum esse, qui vixerunt bene. Talium mors instar victimæ est gratæ in naribus Domini. Ivit ad ea loca, ad quæ viam monstravit auditoribus suis & sibi. Ivit fide in Christum, ivit pietate & sinceræ religionis studiis. Repetiit servum suum Dominus, quem vineæ præfecerat; & repetiit eo tempore, quo invenit operantem & docentem. Tuum erit forti & Christiano animo hanc domesticam calamitatem ferre, quæ per vices omnium est. Si vestigiis optimi doctissimique parentis institeris, si eundem bonæ conscientiae callem presseris, eris matri solatio & subsidio. Et videbitur in te renatus pater, qui divino consilio denatus est. Quod doctoratus in jure gradum expetis, rem facis tua indole dignam, animoque ad majora contendenti. Illum tibi tuisque salutarem esse velit summus artium ingeniiue largitor. Carmen quod petis, mittam tempestivè. Vale juvenis

venis doctissime, & si me amas, Deum, pietatem, doctrinam ama. 2 Jun. 1635.

295.

CORNELIO VANDER MYLE.

MAximus justissimusque dolor habet familiam meam, me ac liberos. caret illa rectrice sua, ego charissima conjuge, liberi propensissima matre. Iam convalescebat, per ædes bacillo innixa ambulabat, ut de morbo triumphatum videretur. Cum ecce elapso proximè die Martis, qui hujus mensis fuit 19, novo paroxysmo circa meridiem corripì cœpit. Medicorum alii apoplexiam validam esse judicabant, quibus ego assentior: alii catarrhum suffocantem illapsum in pulmones & cor. Videbamus ægram, sensu, motu, rationis adhæc usu privatam, aderat stertor anxietasque pectoris summa, quæ omnia intra horas duas, frustra adhibitis clysteribus & cucurbitulis, illam exstinxerunt, sine ullo doloris, qui appareret, sensu. Steterunt mecum attoniti Medici, nec causam tam subitæ & funestæ mutationis conjicere potuerunt. Non conquerar impatientius. Quia à Domino factum est istud, qui vitæ in nos mortisque habet arbitrium. Iam philosophia è schola & pulpitis in domos transferenda. Iam quæ aliis suggesti solatia, mihi quoad possum ingero. Verum cum nihil humani à me alienum putem, per intervalla afficior valde, ut de me quoque verum sit dicere, *Sic fatitur lachrymans*. Erigo me liberorum causa, quorum

rum interest, me non dejici animo. Heri qui 22
fuit Iunii eam extuli. Nolui hæc N. T. ignora-
re, quam non minus rebus meis adversis, quam
secundis affici scio. Inter hos dolores hæc pau-
cula semianimi exciderunt :

Scribere chara tuos cupiebam Barbara manes,

Cum mediis cæpi versibus ipse mori.

Ne pergam, clamat soboles. superesse parentem

Sit satius, quam te, me moriente, cani.

Vale Vir summe, & Dominam vander Myle li-
berosque saluta. 23 Jun. 1635.

296.

E D U A R D O H E R B E R T S.

I Illustrissime Domine,

Tradidit mihi librum tuum de Veritate do-
ctissimus Doreflaus. Exosculatus sum munus
istud literarium non uno nomine. Precium illi
conciliat autor, titulus, & ille, per quem volui-
sti ad me deferri opus gravissimum, exactissi-
mumque. Gaudeo in Britannia Philosophari
Barones, & ad studia nostra se demittere gran-
des illustresque animas. Gaudeo philosophiam
non illis solum cordi esse, qui longa stola ambu-
lant, hoc est, umbraticis doctoribus, sed & vi-
ris in lucem positis, quosque dignior fortuna
secrevit populo. Nec minus recreor augusto
Veritatis vocabulo, ad quam assurgat ipse è cu-
ruli sella Cato. Demersam illam in profundo
puteo dicebat Plato : inveniri non posse Pyr-
rho, probabilem solum esse Academicus : inve-

Pars II.

F

niri

niri posse, certamque esse & immobilem Dogmaticus. Tu, vir summe, dogmaticorum sententiæ affinis, non inveniri solum eam posse doces, sed & oculis lectorum nudam objicis. Legi pleraque. nec aliena te dicere & sentire ab Aristotele & Peripateticis statuo, licet alia forma orationis, & mutatis vocabulis, quorum majestate & elegantia gravior es lectori, & admirabilis magis. Vbi dissentis, facile te dissentientem fero, cum & hoc inter Veritates communes sit, non idem omnes sentire. Philosopharis liberè, nec in aliorum verba juras, ut non solum in territorio tuo, sed & Philosophorum regno Baronatum exerceas. Qui uti libertatis civilis est studiosissimus, ita pari libertate de vero judicat, nulli vel beneficio vel metu obnoxius. Quibus stipendiaria est veritas, anxie loquuntur; & licet sentiant secus, linguam calamumque falso mancipant. Idè utilia sibi loqui malunt, quam vera. Tu in libertatis regno natus ea scribis, quæ nec foedam servitutem, nec licentiam effrenem sapiunt. Simul & candide philosopharis & prudenter: acutè & religiosè: doctè & piè. Pro libro animum hunc doctrinæ tuæ admiratorem devoveo. Tu Dorellaum, quem ob eruditionem, facundiam, probitates & candorem dilexi semper, amare perge. Ita me, ita illum, virtutesque quas recensui, tibi devincies. Vale Baro illustrissime, & nobilitatis splendorem sapientiæ radiis porrò illustra. Amstelod. 24 Jun. 1635.

297. A D R I A.

297.

A D R I A N O P L O O S.

Literæ tuæ afflicto familiæ meæ statu, & gemitus mihi expressere, & solatia attulere maxima. Nec enim his locus, nisi cum dolemus. tunc autem dolemus, quoties sublatis ex oculis boni memoriam refricat officiosa amicorum pietas. Amisi conjugem & matrem familias laudatissimam, tot liberorum parentem, quos dum adspecto, conjugii suavissimos fructus & matris in singulis imaginem contemplor. Non incuso Deum, quia suo jure suum repetiit. Non naturam, quia mortalem eam genuit. Accidit mihi, quod quibusvis accidere potest. Si divina oracula consulam, cingor nube rationum, quibus animum ad patientiam componam. Si humana, sufficit vel unus Seneca moderando dolori. Si ad Poëtas deflectam, est apud Statium Poëma in obitum Priscillæ, quod fractum mœrore pectus validissimè mihi munit. Illud disco, non magni esse laboris de mortis contemptu, & patientia philosophari, at illam sibi imperare, maximi. Aliud est Stoicismum acutè dictis interpolare, aliud vita exemploque profiteri. Quàm cordate ubique de rerum adversarum tolerantia disserit Cicero. at quam impatienter fert suorum obitum. Quanquam me philosophum voces, possum tamen, quæ mea est imbecillitas, valde affici. Quanquam Theologum, sentio nihilominus Theologiæ respondere conjugalem flammulam,

F 2

lam,

lam. quanquam Poëtam, agnosco lubens, jam cum vena languere pristinam animi vim. Disertus satis sum in leniendis amicorum malis, at in meis penè obmutesco. Illud tamen à Theologiæ studio impetravi, ne voluntati divinæ velim obluëctari: à Philosophia, ne mihi immodicum dolorem exprobraret ratio: à Poësi, ut malorum sensum jucundissimis studiis pergam lenire. Accedunt his monita tua & amicorum, quibus tanquam fulcris erigor, ne collabascam. Tibi, vir summe, gratias ago maximas, quod subdūctum te publicis curis mihi solando impenderis. Expertus disco me à te amari seriò, qui in utraque fortuna vel gratularis læto, vel condoles afflicto. Vale. Iplis Cal. Iul. 1635.

298.

P E T R O C U N Æ O.

C Vm hinc discederes, cognatorum charissime me, à mortalibus uxoris meæ p. m. petebam, uti liberos tuos ad nos mitteres, non solum ut amicitiae inter nos dudum cultæ hæredes sint ex te & me nati, verum etiam, ut recentem adhuc tristitiam tum meam tum liberorum, præsentia sua, alloquiisque discutiant. Erit illis hîc benè. At, quod maximè velim, ipse cum uxore veni, cum voles, & apud me, quandiu voles, morare. Feriæ instant, ut totus tibi tuisque vacare possim. Audio vires apud vos indies capere luem epidemicam, ut omnino consultum sit, te aliò transferri, & aëre frui salubriore.

Vrbs

Vrbs hæc nostra, licet populosissima, ab isto malo immunis etiamnum esse creditur. Excipiam te sobrie & frugaliter. Si voles, ex præscripto tuo edes & bibes. Nec deerunt amici, quibus tempus fallamus. Ego hac urbis vestræ facie, cavebo diligenter, ne vos invisam. Magis jam de valetudine mea sollicitus sum, quàm ante, idque liberorum causa, quorum solatium omne in uno me repositum videtur. De rebus publicis nihil scribam. Lentius procedunt res nostræ in Brabantia, nec promovemus multum. Votis juvamus conatus Principis, quando aliter non possumus. Vale. 7 Quintil. 1635.

299.

THEODORO SCHREVELIO.

Q Væ mihi sufficis solatia, Schreveli doctissime, istiusmodi sunt, ut levando quidem dolori faciant, at non penitus tollendo. Altius namque animo hæret pristini amoris, & conjugalis flammulæ memoria, quàm ut eam exuere possim, etiamsi velim maximè. Amisi thori sociam, prosperæ & adversæ fortunæ consortem, quæ difficillimis temporibus nequaquam animo dejecta, me familiamque virtutibus, supra sexum suum erectis, suffulciit. Non ignarus es harum rerum. prudentiam ejus domesticam, liberorum curam, in me affectum perspexisti. Doluisti non semel nobiscum. Rursum gratulatus es non semel meliori fortunæ redditos. Et quod amicorum est, credidisti tibi benè esse,

F 3

cum

cum esset nobis, nec non malis nostris, tanquam communibus, ingemuisti. Sentio, sentio quam longe absum à Stoa, quam non sum ἀναισθητος. [*sensus expers.*] Quocunque oculos verto,

Ante oculos morientis imago est,

Et mecum totos ambulat illa dies.

Hæc humana sunt, & fragilitatis nostræ certissima documenta. Nec minus sapientiæ præceptis castigo querulum amorem, & illud cogito; Deposuit nos Dei esse; peculium suum repetere Creatorem, cum libet; mortis necessitatem vitæ nostræ condicionem esse & terminum: illam tot mundi hujus malis calamitatibusque subductam, Deo & Christo Servatore propius frui: aliter necti copulam conjugalem, aliter solvi. Illud duorum esse, hoc singulorum. Et quæ alia vel sanctior scripturarum doctrina, vel naturali lumine subnixa ratio suggerit. Ab omnibus illud non ægrè impetro, ut flaccescentem subinde animum erigam, dolorem flagellem, ac divinæ providentiæ fatoque acquiescam. Vale Vir clarissime & amicissime, & amare perge amicū veterem, & sine fūco tui studiosissimum. Vxorem liberosque omnes saluta. 15 Jul. 1635.

300.

CONSTANTINO HUGENIO

de conjugis obitu.

EX quo in Eburones, Tungros, Grudios movit illustrissime Princeps, me domestica calamitas exercuit, præstantissime Hugeni. Iam victo-

victoriarum spe erigebam, jam argumenta Panegyricæ laudationis animo præconcupiebam, cum Deo Opt. Max. visum fuit, charissimi me pignoris acerbissima jactura mactare: Turtur sum sine compare, sine vite ulmus, sine focia ambulator. Cum Auroram adspecto, doleo miser Tithonus non exurgere Thaumantiam meam. Cum diem oculis usurpo, queror cum Apolline Leucothoen meam, terris eheu defossam, non ultra vivere. Cum advesperascit, frustra quæro Venerem meam Adonis. At cum nox mundo incubat, Morpheus sum, & veteris maritæ vanis amplexibus hæreo. Ita omne mihi tempus per mœstas cogitationes, suspiria, & querelas abit. Testes sunt querimoniarum libri, lachrymarum prandia & coenæ, singultuum cubile. Excussus à manu calamus, quo Principem, quo te virtutesque tuas cecini, ardet plane nec sepiam imbibit:

Iam querimur crassus calamo quod pendeat humor,

Nigra quod infusa languescat sepiæ lymphâ.

Chartæ, ut lineas Poëticas fugiant, in rugas se & plicas contrahunt. Languet ingenii vigor, & velut amissa Polla olim Lucanus, caret incentrice sua tuus vates. Ruunt sine lege numeri ob ereptam Terpsichorem. Periit accentuum discrimen, quia omnes mecum βαρύτονοι [gravitoni] sunt. Nullus sibi pes constat, quia vacillat meus. Horrent syllabæ, quia omnes luctus nostri conscia stupent & mutæ sunt. In Heroico carmine destitutor ab amœniore dactylorum saltu.

In jambis plus quam postremâ syllabâ claudico. In elegia hac ipsa sum flebilior. In lyricis nimis sum remissus. In dithyrambicis non uno loco sto, nec epanodon, aut stropham, vel antistropham scio. Quis Apollo veteres dabit in carmine vires? Quæ Pallas dicet extinctam Pallada? quæ Thalia sufficiet dicendis ejus laudibus, quæ pia fuit sine fuco, casta præter seculi morem, modesta sine affectatione, facunda sine garrulitate, faceta cum oportuit, prudens ad invidiam sui sexus, rei familiaris administra in exemplum, mariti amans sine petulantia, liberorum citra indulgentiam. Si Orpheus essem, revocarem hanc Eurydicen; si Admetus essem, facerem ego, quod fecit Alcestis,

Spectares subeuntem fata maritæ Barlæum.

Si Antoninus essem, non minus Barbaræ meæ, quam ille Faustinae, divinos honores decernerem. Nuper à gravioribus studiis animum remissurus, deflectebam in amœniores Pegasidum recessus, modo in Anacreonticos lusus, modo in Veneres Catullianas, Tibulli vel Propertii delicias; aut quoties placerent recentiora, in Secundi Hagienſis basia, aut Otiorum tuorum libros. Iam postquam læta omnia displicere cœperunt, malo hæere in Tristibus Nasonis, Statii epicediis, vel lachrymis I. Scaligeri. Quin adeo delector fatali apparatu, & flebili scena, ut cuperem mecum flere amicos omnes, & ad animum revocare, quæ me solum tangunt. Cuperem videre Belgas atratos omnes, squallidos, luctu & mœrore

mœrore fractos , ut rerum undique miseranda-
 rum adspectu fruerer liberalius. Cuperem per-
 petua nocte tegi Solem, nec illum diem unquam
 candidum mortalibus oriri, quo mea lux, mea
 vita, mea voluptas occidit. Cuperem illam ho-
 ram præsi di cœlo , & fastis æternum expungi ,
 quæ postrema fuit dilectæ meæ, & suprema meis
 gaudiis. Vtinam memorem mihi vitæ antea actæ
 mentem extingueret Lethe aliqua, ne meminisse
 queam, ô mea Barbara, tot blandiloquiorum,
 soliloquiorum, solationum, quibus erexisti fa-
 tiscentem non semel maritum. Tu à studiis festo
 imperasti remissionem. Tu toties scribentem
 in lectulo tulisti patienter, & thalami officia do-
 nasti Apollini. Tu meditabundo optimarum sæ-
 pè cogitationum argumenta suppeditasti. Tu
 à Scholarum spinosis quæstionibus morosio-
 rem recreasti serenior vultu. Et inter hæc ibas
 inter liberos mater sedula, quæ ad animi & cor-
 poris cultum faciebant, curabas gnauiter, ne do-
 mui suus nitor, proli sua elegantia, mensæ fru-
 gales epulæ deessent. Fuerint grandes Corneliæ,
 Sempronix, Porciæ, Clæliæ, Livix. Etiam hic
 Dî Deæque habitant. Mihi non minor illis he-
 roinis fuit mea Barbara. Mihi inquam, nec enim
 matres Gracchorum magni facio, aut eas, quæ
 curtum torquent enthymena, aut historias sciunt
 omnes. Illa Porcia mihi est, quæ maritum audit.
 illa Cornelia, quæ soboli vacat. illa Sempronia,
 quæ tenui deducit stamina fuso. illa Clælia, quæ
 carceribus fidei conjugalis constringi amat. Illa

Livia, quæ sine dolo & fraude blanditur. illa Faustina, quæ rem familiarem auget, nec sordida est. Talem dederunt fata, talem abstulere. At quot virtutes ejus cogito, tot damnis, tot doloribus premor, quos si confundere velim, prope est, ut ab omnibus obruar: si distinguere, pluribus modis miser sum. Quot excellebas honestæ matronæ muniis, tot mereris vatum encomia, quæ solverem ipse grandi Poëmate, nisi hinc maritalis modestia obstreperet; hinc silentium imperaret crudus recensque dolor. Nec desunt tamen, mi Hugeni, solatia. quibus levem hæc mortalitatis dispendia. Adsunt ad manum Epictetus, Seneca, Tullius, adsunt Boëtius, Petrarcha, è quibus disco: nihil immortale ex mortalibus nasci; crudelitatem fati, si ita Christianos loqui sit fas, æqualem esse omnibus: stolidum esse, nil profuturo gemitu pectus deducere: accusari posse fata, non flecti, non mutari: non debere Philosophum, qui consolator est aliorum, mœrori indulgere: sapientis esse, iis carere posse, quæ amavit maximè: contumacissimum etiam luctum tempore atteri. & quæ sunt alia, quibus ægræ mentes ad sanitatem revocantur. Adest ad manum Codex sacer, qui, præter illas Ethnicorum graves sententias, providentiæ divinæ motus occultos edisserit explicatius: fidei vitæque honestioris præmia promittit morientibus, & resurrectionis spem indubium facit piè defunctis. Docet ille Dei, Angelorum, & tot sanctissimarum animarum conspectu

pectu frui mortuam : non illic mortalitati, non egestati, non querelis, non lachrymis locum fore. Fulgere pios ut sidera ; lætari sine intermissione, opulentos esse sine desiderio, honoratos sine ambitione, voluptatibus sempiternis frui sine fastidio. His curis, his me meditationibus immergo indies. His munimentis circumeo animum, ne qui invenit introitum dolor, figat domicilium. Quæ dum hic aguntur, tu in hostico stas, & Fortunæ militaris, æstus suos Euripi instar reciprocantis, spectator es. Vides non esse verum, quod minus providè dixit Silius :

— *fati modum in sceptris esse.*

Efficacior humanis consiliis est divina voluntas. Et tamen indignor Remi turbæ, quæ Principum virtutes ex sola æstimat felicitate. Bellorum eventus non aliter, quam Mathematicorum conclusiones putat ἐξ ἐνάγκης συμβαλνεν. [ex necessitate evenire.] Ego gaudeo illustrissimum Principem incolumem ad suos rediisse, quo sospite vel recuperabimus, quod omisum est, vel feremus æquius. Vale præstantissime Hugeni, & ex hac epistola duo collige : Primò me inter suspiria domestica & privatos gemitus tui non dememinisse. Deinde me Poëtam esse posse sine numeris & metro. Amstel. 4 August. 1635.

301.

CORNELIO VANDER MYLE.

NOn ita pridem meorum te malorum participem feci nobilissime Myli, & condoluisti

luisti. Nunc, quæ humanarum sunt calamitatum vices , me de tuis certiore facis ; ut æquum quoque sit, me tibi condolere. Non coacervabo solatiorum acervos adversus vitæ hujus aspera, cum è gravioribus malis emerferis, generosa animi constantia , & recti conscientia. Contrahitur, fateor, in arctum nepotum tuorum spes. Sed illud cogita, superesse adhuc utriusque sexus vegetum germen , & hinc filium cum Raaphorstia , inde filiam cum Loosio , de posteritate ferriò cogitare. Me quod attinet, minus semper ob filiarum obitum dolui , quam filiorum. Credo enim spe miseriarum vivere muliebrem sexum, quem conjugis incommoda, partus, lactationes, aliaque mala indefinenter exercent. Vxoris è curru lapsus meritò te terruit, aliorum miserandis exemplis. Facile enim ista rerum perturbatione, cum currus habenas non audit, matronarum vestes fluidæ curruum transtris inhærent, non sine discrimine. Scimus quid Hippolyto acciderit olim, & aliquot retrò annis filiæ Consulis Delphenis vander Wel , quæ simili casu tragice periit. Sed gaudeo uxorem convaluisse per Dei gratiam. Interea his tuis meisque privatis malis supervenere publica. Quæ tanto sunt graviora, quanto ad plures pertinent. Non debebant istiusmodi Arces , è quibus patriæ salus pendet , tam negligenter curari. Securitati præsto est exitium. Doleo optimi Principis institutum quorundam socordia eludi. Vacillat Ducis fama aliorum culpa, & dum malè res gerunt

rant custodes suppedanei, malè audit summus. Illustrissimo Molino pro misso exemplari gratias age. Non fuit ingratum videre, aliquod esse nostri precium apud Transalpinos. D. Vossio collegæ meo tradidi schedulam istam. Responderet, exemplaria Saxonis Grammatici difficulter haberi posse. Vale. 14 Augusti, 1635.

302.

V O P I S C O P L E M P I O.

Quo tempore vos belli rabies exercuit, doctissime Plempi, me domesticus dolor habuit, ob obitum dilectissimæ conjugis, quæ levi apoplexiâ correptâ, mox superveniente forti, fatis cessit. Hoc casu attonitus à me impetrare non potui, ut, quæ debebam amicis, styli officia solverem singulis. quamobrem ignosce tardius respondentem. Senti in me verum esse, parvas curas loqui, ingentes stupere. Quæ de Lovaniensium scribis fortitudine, equidem invideo, & miror magis. Armis ducum vestrorum bellicæque laudi nihil derogo. Sed, mea sententia, fame nostrorum vos evasisse potius, quam vestra virtute arbitror. Quicquid sit, evasistis hac æstate. de futura spondere non ausim vobis majorem securitatem. Nec tamen credas velim me bellaturum. Non sum pullus Martius, utpote in umbra & scholis educatus. Cuperem, ego Martem in Thraciam suam relegatum, aut alligatum Caucaaso. Collidimur Belgæ & mutuis odiis atterimur. Principum causa, agitur, sed damno

Achi-

Achivorum. Aleam Martis vide. terruimus modo vos. jam intercepta arce Schenkiana, terribiles estis nobis. Dirimit exercitus noster Vahalis, quos modo dirimebat Dilia vester & Dimera. Sed vatem audi. quæ res nostros Brabantiam relinquere coëgit, propediem vos Clivia abiget. *Odit cupidus jejunia venter.* Thienensem lanienam tantum abest ut probem, ut ingemiscam ad ejus memoriam. quod in illustrissimum Principem causam derives, vereor ne à partium sit studio. Quibus belli res propius perspectæ sunt, Præfecto urbis Thienensis miseræ urbis fatum imputant, ut qui præter belli morem, oppidum vel adversus primam incurSIONem impotens, dedere post tot sollicitationes noluerit. nec potuit jam hærente in portis & muris milite, sistere furorem suorum Princeps; tam ab omni crudelitate alienus, quam illi affinis olim fuit Tagi dominus. Clarissimi Fromondi Vestam legi, & quanquam in illius sententiam magis inclinem, videor tamen mihi observasse rationes nonnullas, quæ verborum magis apparatu venustæ sunt, quam robustæ. Nimiis animis pro ista causa certant hinc Fromondus, inde Lansbergius. Posset terra moveri non mora Philosophantium bile. posset cælum quiescere commissis placide dissentientium calamis. Me quod attinet, sive hanc sive illam opinionem amplectar, cum non interdum. Et nisi autoritas Ecclesiæ vestræ obstaret, idem sentiretis cum Galilæo. Pro Vesta nihil habeo, quod
re-

reponam vobis dignum. Quæ tamen nuper super Animæ natura differui mitto. aliter videbis Philosophum loqui, aliter, qui declamat. Inscripti exemplar unum tibi, alterum Puteano, tertium Fromondo. Vale. 2 Sept. 1635.

303.

HENNINGIO ARNISÆO.

Postquam amicitia mihi dexteram porrexisti clarissime Arnisæe, non dimittam te, sed te-nebo arctius. Facit candor tuus ut te amem, doctrina ut venerer, & ὁ ὑγίαιας [*sanitatis*] studium, ut te colam. suspiciamque. Non est verum de nobis illud Hesiodi, ἢ κεεργμεῦς κεεργμεῖ &c. [*Figulus figulo &c.*] Maria, terræ, montes, syl-væ dirimunt nos, ne alius in aliorum commoda inolemus. quamobrem minus metuendum, ne livor Medicorum ἰδιον πάθος [*peculiaris passio*] amicitia nostræ obstrepet. Dabit illi perpetui-tatem virtus tua, & diffusa late eruditio, & per-specta maximo regi fides, cujus dum pro salute vigilas, publicum in uno asseris. Sunt, qui feli-citatem Daniae æstimant ex securitate, quia ma-ri cingitur. Sunt qui ob Freti celebris oportu-nitatem eam laudant: alii bellicosæ gentis for-titudinem, & priscam & recentem exaggerant. At, me iudice, Dania felix audit Gunthero & Arnisæo. quorum ille regni curam, hic regnan-tis habet; ille legationes obit fideliter, hic cura-tiones; ille Mercurio tutus, qui Deorum iussa per auras fert, hic Apolline Medicorum deo. uterque

uterque verò literarum ac eruditionis laude Cimbrorum imperio decus firmitatemque addunt. Facitis ambo, ne barbaries posthac exprobreetur genti vestræ, quam melle Attico & Latiis leporibus edulcatis, ut mitescat prorsus, & cœli folique asperitatem exuat: lenior est Septentrio per vos, & culturam indies admittit. ut jam quoque Orpheos canere, & Amphionas urbes condere verum sit. Animos vobis addit regius favor & fulgor, quos in nobis dejiciunt mercantium strepitus & degeneres curæ. Nec minus inter has ipsas libet interdum de rebus magnis gravibusque in Schola nostra loqui, & philosophantium studia Musæo lepore perfundere. Nuper de Anima dixi, cujus vim indolemque tam me ignorare fateor, quam se scire venditat Peripatus. non dixi ea morositate, qua in scholis Aristotelem interpretamur, sed admiscui dulcia, ut auditorum animos aliquo verborum lenocinio captos, pertraherem in rei gravissimæ attentam considerationem. Mitto A. T. exemplar, alterum magnifico D. Gunthero tradi cupiam. tertium illustrissime Cancellario. fortè non molestum fuerit viro summo, ab occupationibus publicis legere, quid sit, cujus beneficio Rex imperat feliciter, vos consulitis fideliter. Vale. 23 Sept. 1635.

304.

CORNELIO VANDER MYLE.

[Lustrissimi Molini periodos *παρρησιας* [*affectuosas*] quibus ob uxoris obitum mihi condoleat, ex literis tuis excerpti, & selegi mihi. Inter suspiria quotidiana volupe est videre, tanto viro me meaque esse cordi, & purpuratos solatia transmittere homini atrato jam & squallido. Vbi rescribes, istud pietatis officium, à viro maximo profectum, tua facundia exaggera & prædica. Dignas gratias referre non possum, quas tamen facile N. T. exequitur linguæ Toscanæ elegantissimis, & phrasibus, quas ignoravi hætenus. Ad clarissimi Bonifacii versus allusi. Dicit se cœlibem ignorare, quid sit amor. Nolo contradicere. Debent ex officio & ordinis regula hoc ignorare Canonici, saltem non scire prædicè. Præfert Bonifacius amorem sacrum conjugiali, ego amo utrumque. Nihil vetat, cum Deo consecraveris animam, legitimæ conjugii devovere animæ capsulam. Ita sentimus nos, salvo interim Transalpinorum iudicio. Vale.

30 Sept. 1635.

305.

P E T R O C U N Æ O.

Cognatorum charissime,
 Post tuum in Zelandium abitum, nihil de reditu tuo intellexi. ut nesciverim hætenus, ubi locorum vivas. Iam ante biduum ab

Pars II. G amico

amico accepi, te cum familia omnia in prædium cognati tui Sixti secessisse. quare officij mei esse putavi, ut per literas de tua tuorumque percunctarer valetudine. Expectavimus ut liberorum aliquos ad nos mitteres, aut venires ipse, sed excidimus hac spe. Nunc non minus suspecta tibi erit urbs nostra, quam tua Leida. Per mediam urbem sparsa est lues, & sine discrimine pauperum divitumque domos pulsat. Pauciores adhuc afflavit familias, sed quas afflat, delet penitus. At quam me miseret vestræ urbis, in quam grassatur inclementius, ut civibus πανολεθραν [internecionem] minari videatur. prudenter facis, quod affecto te aëri subducas, licet audiam Theologos aliosque paucos Spartam suam tueri. Rogandus Deus ut talem velit terris avertere pestem. quæ non vitæ solum sed & morientium bonis gravis est. respiciet ille aliquando pro sua clementia urbem afflictissimam, & flagellum iræ suæ cum misericordiæ sceptro commutabit. Studioforum vestrorum magna pars Ultrajectum abiit, alii Groningam, alii Franequeram, aliqui huc concessere. Sed hi aliò jam abitum parant, postquam & nos tangere coepit iste dolor. mortalitatis & fragilitatis nostræ scenam inter hæc mortualia videmus. elata hic sunt superiore hebdomade cadavera 205; sed quid hoc ad numerum vestrum, qui jam 1400 excessit. Ego, ut tibi tuisque bene sit, ex animo opto & voleo. Non debebat isto tibi cine privari Schola
Lug-

Lugdunenſis , nec iſta face Themis Batava.
præſtat abire te ad tempus , unde redire poſ-
ſis , quàm unde negant redire quenquam : προ-
φυλακτικὰ [*præſervantia*] probe noſti. nec opus
eſt , ut te horter ut ab aëre vespertino , ſtomacho
jejuno , cibisque putredini obnoxiis abſtineas.
Nos cum familia omni recte adhuc per Dei
gratiam valemus. nec minus valet collega meus
cum ſuis. 30 Sept. 1635.

306.

P E T R O C. H O O F T.

Quas ſuperiore anno miſiſti perdices ,
Hoofdi clariffime , æquiſſimis animis ac-
cepi , nec invitis dentibus intrivi. erat enim
munus illud tuum tempeſtivum valde & opor-
tunum. At mihi viduo jam perdices mitti , alie-
num eſt ab omni ratione. Salaciſſimam mihi
mittis avem , Veneris ſymbolum , & hierogly-
phicon , cujus adſpectu memoriam mihi refri-
cas earum voluptatum , quibus ἀχαμῶ [*cœlebs*]
careo. quod quid aliud eſt , quàm ſalivam mo-
vere homini famelico , qui quod edat , non ha-
bet. Potius miſiſſes tristem & feralem bubo-
nem , homini trifti & afflicto : avem noctiva-
gam & ſolitariam homini ſolitario & ſibi vi-
venti. miſiſſes potius philomelam , aut pro-
gnen , aves querulas , viro querulo & miſero.
miſiſſes inſauſtam ſtrygem , inſauſto mihi. Cy-
gni , columbæ , perdices , paſſeres , tuæ aves ſunt ,
utpote conjugibus dicatæ , quorum oſcula ,
G 2 mur-

murmura , amplexus , gaudia ad istarum avium exemplum componi solent. Ululæ contra , vespertiliones , noctuæ , meæ aves sunt , utpote ululatibus , stridoribus , gemitibus assuetæ. quod ut credas verum esse , mitto exemplar epistolæ , quam ad Zulechemi Dominum dedi , quæ luculenta est testis fortis meæ , & vitæ perdicum similiumque deliciarum non indigæ. Atque hinc causam collige , cur à meridie domo abesse soleam , ubi supellex quondam uxoris voluptas , ubi viduus thorus , ubi proles orba matre mœroris materiam indies subministrant. Cum se Sol medio axe subduxit , & ad occasum vergit ; occupant me viri amicissimi Vicofortius & Schuylius , qui , ne doleam minus , lepores mihi apponunt , carnem succi melancholici , cum sciant me talem esse , & similibus gaudere naturam. si vel hoc die me invisas , non ero domi. Nam apud Vicofortium sum , virum à virtute ad omnem honestatem , à Pallade ad elegantiorē doctrinam , à comitate ad jocos salesque innoxios factum. Hic jam convivamur , sed sine te , non leporum , sed leporum patre. Si perdix es , fruire nostris gaudiis eminus , ac sine contactu. Hoc enim modo volunt perdices concipere. Sed quid de gaudiis loquor , qui tristitia omnia & cogito interdium , & somnio noctu. Erit forte dies , mi Hoofdi , cum nubilum mentis meæ discutiet lætior Iuno.

Tunc tua Barlæ festiva fronte Camænæ

Fata canent , fatis prosperiora meis.

Tunc

*Tunc tibi perdices & fercula lauta reponam ,
 Et tanti præsens hospitis hospes ero ;
 Accipe promissi , versus quos mittimus , arrham ,
 Hoc precio nobis tot redimentur aves.*

Vale. 20 Oct. 1635.

307.

E I D E M.

M *Agnifice Hoofdi ,*
 Oratores aliud nacti argumentum , alia
 recitatione detinent populum. Comicus , pro
 fabulæ ratione actus suos format & scenas. Sa-
 trapæ , prout peccavit reus , magis minusve ter-
 ribilia loquuntur. Ego , quamvis nec Orator
 sim , nec comicus , nec Satrapa , tamen hos ipsos
 imitabor , & nactus leporem post aves , non de
 avibus , sed lepore loquar. Non citabo Gel-
 liam Martialis , quæ ex leporum esu vultus for-
 mosiores reddi dicebat. Non reponam Teren-
 tii jocum , *Tute lepus es & pulpamentum quæ-
 ris ?* verum hoc nomine gloriatur , illud mihi mis-
 sum animal , cui Cleopatram Ægyptiorum re-
 ginam comparat Horatius , illa oda , quam in
 Actiacam victoriam scripsit. Dicit Imperatorem
 pressisse fugientem Reginam ,

*Accipiter velut molles columbos , aut leporem citus
 Venator in campis nivalis Hæmonix.*

Nec illud parum ad muneris tui commendatio-
 nem facit , quod ejus capturam in felicitatis
 rusticæ partem ponat idem Poëta ,

Pavidumque leporem & advenam laqueo gruem ,

G 3

Lu-

Incunda captat præmia.

Quid, quod grande mihi sapientiæ argumentum objicias, cum didicerim, non in scholis, sed divitum mensis, optimos esse armos leporinos, juxta eundem Flaccum,

Fœcundi leporis sapiens seſtabitur armos.

Quod si cum lepore miſiſſes galeam, ego galeatum leporem miſiſſem illis maris ducibus, qui fœdo nuper exemplo fugientibus m̃agis, quam perſequentibus fuerunt ſimiles. Attamen gaudeo me non eſſe Hebræum, cui leporem edere nefas, licet enim ruminet, ungulam tamen biſidam non habet. Quod ſi viveret Helioſabalus, pilos leporis tui, uti & plumas perdicum illi pro dono mitterem, ſolitus quippe erat & hos & illos habere in deliciis, & ſub alis geſtare. Sed libet cauſas ſcrutari, cur leporem miſeris. an quia ut illi auditus eſt ſagaciſſimus, viſ Philoſophos attentius audire ſapientum voces? an quia ut ille inſomnes ducit noctes, putas me quoque lucubratorum. An, quia ut effeminatiſſimus eſt lepus, credis me lepulo tuo molliorem? An, quia ut ille ſolitudine gaudet, mihi quoque ſolitariam vitam ſine compare exprobras. Quin & illud ſcire cupiam, cujus mihi generis leporem miſeris. Varro tria numerat, unum Italicum, primis pedibus humilem, poſterioribus altum, ſuperiore parte pullum, ventre albo, cruribus longis: ſecundum Gallicum, idque plurimum candidum, quales in Noricis ſunt Alpibus: tertium Hiſpani-

spanicum, simile cuniculis. Dum de his deliberas, exercebo dentes in lepore tuo, cujuscunque tandem generis sit. magnam sane rem misisti, quæ ventri materiam alimenti, mihi Philosophandi, amicis ridendi præbuit. Nec tamen iis annumerari volo, de quibus Horatius in Satyris scribit:

Sunt quorum ingenium novatantum crustula promit.

Vale. 7 Nov. 1635.

P E T R O C U N Æ O.

Scriberem sæpius, cognatorum charissime; si tam essem meus, quam fui tunc, cum essem ex parte alterius. puta conjugis. quoties antea studiis me applico, aut scribendis literis, intercursant cogitationes pristinae sodalitatis, quam conjugium appellant. Faciunt illæ, ut dum nimis memor sum vitæ præteritæ, minus memor sim amicorum. Quamobrem veniam mihi dabis, si tardius literis tuis respondeam. Quam sæpe te longius abesse à Libitinæ domo, ubi Charontis cymbulam usque adeo implent Leydenses mei, ut sub pondere illa gemat, & multam accipiat rimosa paludem. At volupe est audire, remisisse se nonnihil mali vim, & placatius esse Numen, peccatis nostris offensum. Illic, ubi es, aëre frueris salubriore. quare noli festinare & intempestivius repetere fatalem locum, ubi de feretris & sepulchris li-

tem movent superstites. Perlatum ad nos, vos literis Curatorum excitos ad professionem. at non debebant tam rigidi esse exactores publicorum officiorum, viri sapientissimi, in tanta doctorum penuria, quorum sane carior est annonæ, quam fullonum & vespillonum. Præstat, meo iudicio, Palladis sacra differri ad tempus, quam certissimo discrimini objici ejus mystas. Consultius est militem in bello subinde fugere, quam stationem mordicus tueri & perire. quæ es prudentia discernes facile Senatusconsulta ab occultis naturæ vocibus, quæ amorem nostri suadent. Et quis locus Doctoribus, remotis auditoribus? nisi voces esse velint clamantes in deserto. De pace aut induciis deliberant partium delegati. Vidi literas, quibus scribitur Graphiarium Ordinum Generalium ultro citroque commeare, & propediem expectari aliam publici status faciem. Faxit Deus, ut bellorum satias aliquando capiat Magnates. Et capiet, cum incerta bellorum, cum calamitates publicæ, cum ambitionis vana spes, cum vicinorum afflictæ res, cum pacis commoda animis subibunt imperantium. Scribo hoc, non ut consulam sapientioribus, sed ut scias, me non esse Achillem aut Diomedem. Potius cum Penelope dixerim: *Non Priamus tanti totaque Troja fuit.* Dixissem fere me Palamedem esse, sed nolo esse, ne simili fato peream. tibi hæc scribo, qui mecum togam præfers armis, & laureæ linguam, qua vales ad invidiam. 15 Nov. 1635.

309.

THEODORO SCHREVELIO.

SAlva res est, mi Schreveli, vivis & vales. Nec
 Senim mortui aut Dominum laudant, aut ver-
 sus scribunt. Tu utrumque facis. Si, ut Maro
 ait, carmina vel cœlo possunt deducere Lunam,
 te teste, carmina vel terris possunt avertere pe-
 stem. Placuit mihi poëma tuum, sed displicuit
 ferele argumentum. ingemui non semel ad cha-
 rissima amicorum nomina. Nomina inquam,
 quia hæc sola supersunt. In quoscunque incidi
 Leidenfes, quæsi diligenter de te familiæque
 tuæ statu. Hactenus vobis pepercisse procul
 jaculantem Apollinem intellexi. Et si quis ami-
 ci tui precibus locus, parceret porro. Nescio,
 quo in urbem vestram affectu ferar, cujus ego
 malis non minus, quam propriis condoleo.
 Quare & gaudere me scias, cum desævire
 luis vim scribis. Desævit & hic per Dei gra-
 tiam, licet mortuorum numerus vestro longe
 fuerit minor. Filia Doctoris Tollii, quæ cum
 matre & vitrico huc concesserat, simili fato
 periit. Eadem dies & sanam vidit & mortuam.
 Vigilandum est & orandum singulis, cum ho-
 ram nesciamus, qua venturus est Dominus.
 Optaveram te Autumnalibus feriis videre. Sed
 detinuit te, uti opinor, communis mali metus,
 & familiæ curæ. Versus tuos pios, graves, nec
 invita Minerva scriptos distribui amicis. Om-
 nes tibi gratias agunt, & annos optant Euboi-
 cos.

G 5

cos.

cos. Vale cum conjuge & liberis. 24 Novemb.
1635.

310.

CORNELIO VANDER MYLE.

HAbes quæ petiisti exemplaria Orationis
de Oculo, præstantissime Myli, nec in-
amœna illa est, nec inerudita. Oculis opus est,
ut intelligatur oculus; cum sæpe in hoc argu-
mento cæcutiant etiam oculatissimi. Inter om-
nes sensus nullus æque admirabilis ac visus, sive
oculi fabricam, sive species visibiles, sive viden-
di modum, vel per receptionem vel per emis-
sionem radiorum spectes. Sed de his ipsum au-
torem differentem audi. Nondum gratias N.T.
egi, pro missis clarissimi Bonifacii versiculis.
Id nunc facio. Nihil habeo quod rependam,
præter hos Hendecasyllabos, de Perdicibus,
quos ad Satrapam Muydensem nudiustertius
misi. Velim scire, an Zulechemi Dominus Ha-
gæ sit, an in Batonis, ut vocant, insula, ubi
Schenckii moles patriæ molesta est. Addo
exemplar Tragœdiæ Grotianæ, quam Belgicæ
reddidit I. Vondelius. Die Iovis proximo ex
orchestra ab actoribus recitabitur. Oblitus pe-
ne eram quærere, ubi vivat Dominus de Thien-
hoven. Vale Vir maxime, & Barlæum tui tuo-
rumque observantissimum si non in amicorum
primis, saltem in postremis habe. Raptim Am-
stel. 24 Nov. 1635.

311. ADRIA-

311.

ADRIANO VANDER MYLE.

EX literis parentis tui intellexi, nobilissime Myli, uxorem tuam Agatham filiam tibi peperisse. Quamobrem non potui non hunc tibi conjugii fructum gratulari. Fortè felicior te crederes, si filium peperisset. At ego rationibus pluribus evincam, filiam filio, feminas maribus digniores esse. Est philosophorum, non vera solum & probabilia, sed & paradoxa tueri. Tria sunt bonorum genera, honestum, utile, jucundum. Singulis præstat mulier. Honestior est, quia minus temeraria quam vir, magis temperans, quam vir, minus prodiga, quam vir; magis mansueta, modesta, minus ferox quam vir. Patientiam desideras? nulla major, quam feminarum, quæ concipiendæ, gerendæ, pariendæ, educandæ prolis molestias naturæ lege ferre coguntur. Nec minor in iis humilitas, ut quæ viro obsequentes sunt, & ad eorum nutum non invitæ se componunt. Non obliviscar de religione dicere. Hic laudem viris præripit muliebris ardor & zelus. Templâ vide, plus illic togarum, quam palliorum, plus vittarum, quam braecarum, plus peplorum, quam pileorum. Qui primi sacrum Tumulum adiere? virine an feminæ? Mariæ erant, Magdalensæ erant, *tardius Andreae, tardi venere Simones.* Qui vagantes Apostolos hospitio excepere? Lydia fuit, Timothei mater fuit. Vbi viros salutat

lutat Paulus , etiam meminit Tryphinae , Triphosae , Olympiae , Perfidis , Iuliae , feminarum virginumque. Si objicias , Apostolos viris scripsisse , dicam ego , Ioannem Apostolum secundam Epistolam inscripsisse Electae dominae. Si regeras , Deum sub typo Iacobi & Esau arduas res adumbrasse , respondebo etiam Saram & Agaram typos fuisse coelestium rerum. Ut non videam , quo merito plus sibi honestatis vendicare debeat vir , quam femina. Quod si de utilitate controversiam moveas , inutilis res visa est Creatori vir absque conjuge. Sine illa vita virorum , vita est exulum & erronum. Sine muliere languent , jacent , gemunt , suspirant. Sine muliere laceris incedunt caligis , lutos calceis , vestibibus immundis. Sine muliere friget culina , friget lectus , imperant ancillae , male custoditur domus. Mulierem si tollas , desinit vir esse caput , esse maritus , esse pater. Non habet , quod osculetur , quod amplexetur , cui arrideat , cui se totum credat , sanus , æger , interdiu , noctu , rebus secundis vel adversis. Sine muliere nec Respublica , nec Ecclesia , nec exercitus , nec popina , nec textrina , omnibus numeris perfectæ sunt. Nullibi non necessaria est muliercularum officiosa sedulitas. Denique si de delectabili bono loquendum sit , multis parasangis viros vincunt feminae. Nos morosi sumus , illae comes : nos superciliosi , illae gratiosae ; nisi forte officii sui oblitus maritus , justam offensae causam præbuerit. Tota vita , expertus loquor , sine muliere

muliere tristis est, infestiva, invenusta, molesta, breviter, dolor & mors. His addē hæc solatia, non perituram tibi in bello filiam, non in mari, non in Arabum sylvis desertisque, quod viros propellit avaritia, vel ambitio, vel temeritas. Non litigabit in foro, more caussidicorum; non è suggestu despumabit in superiores, more quorundam Theologorum: non multas illustres animas ad Orcum mittet, more Medicorum. Non erit Hippolytus, non Bellerophon, non Paris, non Priamus. Felicem te prædico, cui filiam indulsit Lucina. Faxit Deus, ut cum adoleverit, Saram referat modestia, Annam precum indefesso studio, Esteram amore populi & civium, Lydiam comitate & facilitate erga Dei præcones, matrem formosam, castam, modestam, pari forma, castitate, modestia. Tu, mi Myli, judica, quantum mihi debeat sexus muliebris, cujus patrocinium tantis animis suscepi. Vbi filium tibi peperit uxor, agam virorum causam. Philosophus omnis ambidexter est, quoties vel vexare adversarium, vel amicum exercere vult. Vale & conjugem matremque saluta. 4 Dec. 1635.

312.

CORNELIO VANDER MYLE.

N*obilissime Myli,*
 Jam ante octiduum, non de morte, sed morbo illustrissimi Molini inaudiveram, ex literis Venetia ad mercatorem D. Suiers datis.
 Quibus

Quibus fidem fecere tuæ, tristissimi nuncii testes. Amisit in illo viro Respublica Veneta tibicinem, quo nitebatur; oculum, quo sibi utilia prospiciebat: cor, cujus se fidei committebat: decus lucemque, qua domi forisque fulgebat. Nec minus Respublica literaria, Patavina præsertim, in eodem viro Mecœnatem amisit, quo gaudebat; Apollinem, cujus se hortatu monitisque erigebat: Palladem, cujus se ægide tuebatur; purpuram, qua spendescebat; curatorem, à quo fovebatur tenerius. Expecto, ut in lacrymas se solvant Venetorum eruditæ mentes, Patavini, Tarvisini, aliique, quibus vivus præfuit & profuit. Æquum est præcedere Italos, & Heroi domestico parentare. Fortè illorum lachrymis victus potero inter postremos plorare. Mitto amœnioris argumenti epistolam ad filium, jam patrem. Istis lusibus & reficio me, nec illi ero gravis. Vale Vir maxime, & qualis Venetis fuit Molinus, perge talis esse Batavis. 16 Decemb. 1635.

313.

CONSTANTINO HUGENIO.

Qui has tibi literas offert, nobilissime Hugeni, vis scire ecquis sit? nondum dicam. Vbi natus? ubi morimur omnes. A quibus educatus? ab Apolline, Musis, & Gratiis. Quo lacte? veritatis, comitatis, elegantiae. In quo gymnasio? bonæ mentis. Quo seculo? quo orbi imperat ignorantia, ambitio, avaritia. Quæ æra?

æra? anno à Moriæ natalibus inobservabili. Vbi
 habitet? ubi non Nitzliputzli Mexicanorum
 deus, sed nummus pro idolo est. Ad quod flu-
 men? in quo delicatuli excrementa sua com-
 edunt in anguillis. Ad quod insigne? Aratri,
 sed cui nullus infudat taurus. Vis & scire, quid
 agat? favet bonis. Quid non agat? nulli male-
 dicit. Quid sit? legatus meus à latere. Quid
 non sit? pater. Quid amet? virtutem. Quid
 non amet? aulam. Quid calleat? sorte sua esse
 contentus. Quid nesciat? fallere. Quid optet?
 pluribus prodesse. Quid metuat? amicorum
 offensam. Quando doleat? cum gaudent im-
 probi. Quando gaudeat? cum non dolent pro-
 bi. Quot calleat linguas? unam, simplicitatis
 & candoris. Quas oderit? adulatoriam & su-
 gillatoriam. Quæ illi deliciæ? Romanorum &
 Græcorum. Quid novissimè in illis amet? an-
 tiquissima. Qualis sit in foro? minus credulus.
 In templo? cum ratione. In conviviis? officio-
 sissimus. In aula? metuens futuri. In cubili?
 nescio. Vis & scire, quam mercaturam exer-
 ceat? lucrandi bonos. Quid numeret? virtutes
 tuas. Quid ponderet? beneficium acceptum.
 Quo se pede metiatur? suo. Quo sit vultu? in-
 genuo. Quo supercilio? nullo. Quibus oculis?
 probis. Quo pectore? aperto. Quali incessu?
 modesto. Quo habitu & vestitu? quo ocreati
 Achivi incedebant. Vis jam scire, quis sit? di-
 cam. Vicofortius est, tui meique studiosissi-
 mus & amantissimus. Vale & nos ama. 25
 Dec. 1635. 314. IO-

314.

I O H A N N I B O R.

D*Octissime & amicissime vir,*

De morte parentis tui jam ante inaudiveram, uti solent amicorum commoda & incommoda ad amicos nullo negotio dimanare. Condolerem tibi magis, nisi scirem gratias te debere Deo, quod non nisi senem & grandævum patrem amiseris. Mihi ante depositam prætextam ereptus parens uterque, tibi jam secundum conjugii & plus quam viro. Vt, si loquendum humanitus, melius tecum, quam mecum egisse fata videantur. Miratus sæpe in parente tuo fui integram vegetamque rationem, ac bonæ mentis robur, & languente corpore erectum spiritum. Amavi in illo candorem, humanitatem, & quo in patriæ incolumitatem ferebatur, affectum. Familiare illi erat in prandio & cœna preces Reipub. nostræ necessitatibus accommodare, & universali precationis sacræ formulæ inserere *τὴν ἐκαστοῦ*. [*à singula.*] Libens illa audiui coram non semel, fateorque me non pauca pietatis officia ab ipso didicisse. Iam Deo & Christo propius fruitor, quem coluit, in quem credidit. Mortuus est in Domino, qui vixit in Domino. Curas nostras & Principum motus ex alto despicit, securus unicè, quid nos mortales terreat. Hoc agamus ambo, mi Borri, ut ab optimo & venerando sene exempla capiamus vitæ honestioris sanctiorisque. Sic enim & vivus & mortuus prode-

proderit. Tu imprimis animam genitoris tui, quæ jam in benedictione est, pia recordatione venerare, & quo subsequendum erit, mihi tibi-que vota præmitte. Vale, & uxorem officiose saluta. Liberis meo nomine osculum commodat.
14 Januar. 1636.

315.

P E T R O C U N Æ O.

PERscripsit ad me vidua D. Arminii de obitu filioli tui Jacobi, pueruli elegantis & festivi. Memini, quàm esset *καλὸν τοιοῦτος*, [*visum excitare promptus*,] quoties quæstiunculas moveret, non sine genio, etiam de rebus sublimibus, & puerilem captum excedentibus. Mallem mihi gratulandi vobis causas offerri, quam condolendi. Licet non desint causæ, ob quas familiæ tuæ gratuler. Quam fatali hac anni tempestate à luis contagio incolumen servavit divinus favor. Non leve adversus humana mala solatium est, malorum communitas. Nisi omnium esset mors, juvenum pariter & senum, meritò naturæ controversiam moverent morituri. Nescio qua aura afflet Zelandia peregrè advenientes. Etiam me aliquando, cùm in istas partes habitatum concessissem, febris corripuit & exercuit per semestre, postquam exsuccum me, exanguemque pene confecisset. Non accumulabo rationes, quibus dolorem tuum leniam, cum ea omnia in promptu habeas, quæ consolando homini facere possunt. Caput patientia tua robur à ca-
Pars II. H lami-

lamitatum domesticarum consuetudine. Nec potest mortis esse contemptor, nisi qui suorum mortem ferre didicit. Hæc privata sunt. Reip. nostræ fortunam optarem tutiorem esse. Quamquam enim in Germania leviculis præliis victores Sueci animosiores sint, nihil hæc ad rei summam. Instant nobis Cæsareanæ copiæ, & in confinibus undique hærent. Nisi arcem Schenkianam primo Vere aëris aliqua præcox clementia reddat, metuo Trajecto ad Mosam, urbibusque magnò ære victis. Dicitur hostis à pecuniis esse instructissimus, ut jam nobis terrore sit, qui proxima æstate Brabantiam magno terrore concussimus. Belli nostri apparatus ad defensionem componi videntur. De induciarum successu despero. Non placent Iovi. Et lactat nos vana spe Hispanus, eaque postulare dicitur, quæ sine publica infamia concedi nequeunt. Nec desinit turbare pacis consilia Galus, cui opus est occupatis vicinis, ut Lotharingiam teneat. Anglus de Palatinatu recuperando consilia init, sed per Legatos, hoc est, inermes. Vale cum uxore & liberis. 16 Ianuar. 1636.

316.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

FECIT domesticus dolor, nobilissime Haestrecht, quod tibi longo tempore non scripserim. Illius cum te participem esse vellem, tu Hagæ Advocatorum limina pulsabas, & offas obijciebas

jiciebas procuratoribus Lentulis, ut loqui vel-
 lent & scribere. Quæsi vi te apud Dominam de
 Poelgeest, solusque mœrens & querulus sum-
 mo mane Alphenò Coudenkerkam ivi, redii-
 que circa meridiem ad D. Overbeequium. Vt
 verum dicam, male precabar Curia, ut quæ di-
 vortium inter nos fecerat. Malè precabar liti-
 bus, quæ amicitia nostræ pene lethale frigus
 induxerant; malè precabar Grobbendonckio,
 qui te clientem fecerat, & ex homine libero
 aulae mancipium. Ita mihi periit æstas, Hae-
 strechti, sine conjuge, sine te, sine solatio. In-
 terea cæsus est in Eburonibus Sabaudus, discer-
 pta miserè Thiena, vastata Brabantia, nostri
 redire sine gloria, intercepta arx Schenckiana,
 & versæ rerum vices. Nihil alienum à belli &
 fortunæ militaris indole evenit. Meretrix illa
 est, & pantomima, & prorsus comica, vultu,
 pede, nutu tota versatilis & inconstans. De in-
 duciis despero. Obstant Brasilia, Gallus, ho-
 stium fiducia, Cæsaris felicitas, aliaque, licet
 Saxonis res in angusto sint. Bello nec servabimur
 nos, nec hostis. Arx Schenkiana securita-
 tem nostram flagellat, non tamen penitus tollit.
 Cardinalis Infans feliciter satis auspicatur im-
 perii habenas. Fuiſti Bruxellis & apud amplis-
 simum D. Deckerum frontem explicuisti. Scri-
 bis illum mirificè meis versibus delectari: mi-
 nor etiam illic viris magnis placere Batavorum
 neprias. Si φιλοφροσύνης [benevolentia] pocula in-
 anitatem Barlæi tui bibisti, non invideo tibi
 istud

istud gaudium. Ego vicissim hic, ne me putes ab omni humanitate exaruisse, ad tuum nomen hausi spumantem pateram. Rogas ubi? apud Vicofortium meum, quem si propius nosset, unum hunc omnibus tuis Canonicis, & regularibus & irregularibus præferres. Vbi Ultraje-ctum reversus fueris, me invise, & viduitati meæ condole. Ni feceris mittam tibi divortii libellum. Multa habeo, quæ in sinum tuum effundam. Sunt quæ risu tecum excipere volo, sunt quæ lachrymis prosequar. Iam exacti sunt anni aliquot, ex quo non vidi te. Quæ hæc in amore remissio est? quis torpor? Vale heros cordatissime, & amicorum frigidissime. Amstel. 28 Ian. 1636.

317.

P E T R O C U N Æ O.

C*Ognatorum charissime,*

Noli conqueri, quod scribam rarius. Vis me, scribere, ut scribam? non audeo non seria tibi scribere, qui ubique serius es, & rerum æstimator gravissimus. Chartas rerum inopes scio te averſari. Si momenta Reipub., hostium molimina, legatorum arma nossem certius, scriberem crebro. Iam cum & benè valeamus nos, Dei beneficio, nec sinistri quicquam de familiæ tuæ statu resciscam, gratulor tacitus & tibi & mihi, & silentio tanta gaudia involvo. D. Vorſtio fascies Academici benè feliciterque cedant. Non debebat illic lascivire juvenus, recens
adhuc

adhuc tantæ cladis memoria. Nuper orationem habui de Coeli admirandis, Physicam auspicaturus. Excitandi interdum sunt animi studiosorum, & minus moroso sermone ad Philosophiam pelliciendi. Vidi librum de Mari clauso, magno molimine & apparatu à Seldeno scriptum. Sed non difficile erit tibi, cui has partes demandatas ajunt, clausum Mase aperire, utpote & historiæ veteris, ac juris divini pariter humanique peritissimo. Dignum est te argumentum, quo demereberis Batavos omnes, & quotquot fortunam libero Mari experiri amant. Vale cognatorum charissime, & tuos saluta.
3 Feb. 1636.

318.

ARNOLDO BUCHELIO.

*A*mplissime vir,
Ignosce, quod præter morem meum dudum fuerim silentiarius. Fecit privatus familiæ meæ luctus, ut mihi & amicis defuerim. Nunquam me invisit amicissimus Petitiu, quin de te & valetudine tua inquiram sollicitè. Ex quo enim tibi innotescere cœpi, eo me sensi in te affectu ferri, quo filii solent in parentes. Admiscuit eruditioni tuæ benignus Deus morum suavitatem, quam ista ætate in plerisque desideramus. His pellicior & pertrahor usque in amorem tui, & reverentiam sedatæ ac minimè morosæ senectutis. Diu est, quod de climacterico anno mihi scripsisti. Illi jam accessisse arbitror

H 3

tror

tror octavum novenarium. Interea studes, & minimè ociosus es, & immerentem me omni officiorum genere prosequeris. Experior, mi Bucheli, verum esse in te, studia senectutem alere, & vitæ fatiscentis tædia discuti optimarum rerum lectione. Mihi, quamvis tetrico philosophorum ludo includar, subinde libet in amœniore literarum hortos deflectere, & leporis aliquid aspergere gravitati Aristotelicæ, ut sapiant auditoribus, quæ docemus. Habui nuper Orationem de Cœli admirandis, cum Physicam essem prælecturus. In ea, dum res philosophicas tracto, hoc conor agere, ut Philosophi voces phrasisque dissimilem. Si legere vacabit, invenies plurima, quæ in summi numinis te admirationem rapiunt, præterquam, quod & piè & non sine parænesi claudam. Vivimus in ea urbe, in qua virtutem post nummos plurimi sectantur. Itaque vapulare interdum necesse est, ambitionem, avaritiam, intemperantiam, luxum, vitia magnis civitatibus familiaria. Cognato tuo D. Vorstio fasces Academici obtigerunt. Gratulor illi honorem hunc, qui virtutibus ipsius debetur, quamvis ob studiosorum inordinatos motus non careat suo onere iste honos. Vale, & conjugem meis verbis saluta. Amstel. 12 Feb. 1636.

319.

JOACHIMO VICOFORTIO.

Amplicissime Vicoforti,

A Dum tu aulæ vacas, ego illam fastidiose disco spernere. Splendorem istum non fero, noctuis similis, quæ tenebras amant & latibula. Quam suave est vel Hugenio missitare versiculos, vel tibi, vel matronis supra sexum eruditis. Hac condicione non permutem Divitias operosiores. Est domi meæ D. Overbeequius, cui dum domum meam aperio, aperio litibus, in quas adversariorum improbitate pertrahitur. Parum abest, quin fiam causidicus, aut forensis rabula, adeò auribus meis obstrepunt crediti & debiti vocabula, ut videar δικαιολόγος, [*juris defensor*,] & mercurialium controversiarum arbiter. Advocati non semel mihi, & meritò, exprobrant rerum istarum imperitiam, quoties obloqui audeo, & interpellare exercitata litibus ora. Fero patienter verbera hæc, & Asini Apulejani exemplo excipio tergo graves ictus. Recitent illi leges Codicis & edicta Imperatorum, Mihi non obtusum adeò est petus, quin videam æqui & iniqui discrimen. Miseret me illorum, de quorum bonis disceptant isti Rhetores. Non eguit ipsorum opera Diogenes, cui de perâ & dolio nemo, quo sciam, litem movit. Nec audies unquam Barlæum ire in partes, aut litigare pro rostris. Placet illud Bilbilici: *Lis nunquam.* Nobilissimo Hugenio

H 4

tra-

trade hos versus ingeniosissimæ Tesselæ. Non
carent genio, nisi me aut affectus aut cœca ad-
miratio inumbrant. Addidi epigramma meum.
quia ut proverbium habet,

Mulier pudica non it sola.

Vale & citò redi. Ita placabis Dominam, mihi
placebis. Amstel. 16 Mart. 1636.

320.

CONSTANTINO HUGENIO.

Quantos tu, mi Hugeni, fluctus in simpulo
excitas, quanta fulmina è pelvi das. Quia E-
pigramma molliusculum effudi in laudatissimam
Tesselam, quia ad Belgicos ejus rhytmos ver-
ba reposui minus severa, credor tibi amare.
Non sum lapis aut stipes, cum illi assideo. Nec
quoque sum naphtha, qui sine propiore contactu
concipiam flammam. Refrixi, amicissime, ca-
pit cum ætate & annis incrementa prudentia.
Ipse Horatius, Naso, Catullus amatores stre-
nui, tandem necesse habuerunt canere,

Nunc arma, suspensumque bello,

Barbiton hic paries habebit.

Illa, ut scis,

Vatis amatoris Tessela scripta manu,
magna gravitate præsentem vitæ statum tue-
tur, & pro eo verba facit. Ego ne videar
modestam simulationem observasse, laudo insti-
tutum, sed constantiam me ut plurimum in
istiusmodi votis desiderare affirmavi, cum fe-
mina nec Capitoli saxum sit, nec Mathemati-
corum

corum cubus, nec ex Parcarum aut Fatorum ordine, quæ immobilia habentur. Sunt plurima, quæ in ista matrona veneror & suspicio. Est aliquid, quod displicet, cujus nota est ✠. *Quod si non animo fixum &c. Huic uni forsitan &c.* Deterrent me à secundis nuptiis acerrimæ Hieronymi invektivæ, præter novercalia odia. Et videntur gentiles illas permisisse magis, quam probasse. Sæpe indignor genti nostræ, quod illud à se impetrare nequeat continentiae robur, quod sibi imperant, quotquot monasticam vitam amplectuntur. An aliud ipsis putas esse jecur, quam nobis? an precum assiduitate putas contundi carnis petulantiam? an vigiliis & jejuniis exarescunt? an fascino utuntur & medicatis herbis? quicquid sit, vivunt patres illi tranquillius, nec necesse habent suas epistolas inserere Heroidum epistolis. Quæ in Pontificis manum deletoriam scripsisti, acutissima sunt. Præripuisti mihi aculeos, ut vix audeam aliquid reponere. Quæris quid sentiam de Sebastiano Bassone, Aristoteles mastige, vox est præterea nihil. Aristotelem non intelligit, cui oppedit verius, quam contradicit. Legi ante annos MCI, & habeo autorem in Bibliotheca mea. Gloriam quærit ex adversarii celebritate. Si viveret Aristoteles, Hippocrati curandum in Coan insulam mitteret. Petis, ut omissis controversiis theses ipsius *ἐλεγχμικὰς* [adversarias] excerpam. At nullas habet, mi Hugeni, & quas habet, aut falsum dicunt, aut non

contradicunt Peripato. Ex Andabatarum est gente, qui adversarium sibi fingunt, & velati cæcis ictibus feriunt. Ajax est lorarius, qui dum in suos sævit; putat se Achivos cædere. Cum multa in illo scriptore leges, ignorabis multa, & post fastidiosam lectionem, discedes è convivio non satur, sed famelicus, aut potius ἀνὸρ πελῖ. [sine appetitu.] Vale. 25 Mart. 1636.

321.

J A C O B O P E T I T I O.

Academiæ vestræ natalibus non interfui, Petiti amplissime. Non defuere susceptores natæ Palladi, aut testes tantæ rei. Potui abesse à strepitu, & fremitu tumultuantis plebeculæ, quæ Oratores vestros nec intellexit, nec ut intelligerent alii permisit. Tintinnabulis illa & campanarum sonitu magis detinetur, quam declamationibus. Pridie diei, qui solennis fuit Athenæo vestro venit huc D. Cunæus, cognatus meus, potuissem alias ad vestra spectacula pertrahi. Desideraverant multi videre Processum Musarum, Apollinis, Facultatum, qualis exhibitus fuit olim Lugduni in Batavis, quo tempore hujus Academiæ investitura celebraretur. Nimis fuistis graves & expertes ceremoniarum & phalerarum, quibus Remiturba gaudet. Non est aliena à Sapientiæ studiis omnis dementia. Non temere veteres Minervæ ullam consecravere. Ego ordinum vestrorum præclaro instituto gratulor. Benè se habent
Respu-

Respublicæ, quas literarum & humaniorum artium cura tangit. Non aliis æquè præfidiis illæ insistant, quam illis ipsis literis & artibus. Saluti namque civium Theologia consulit, valetudini Medicina, bonis opibusque Iurisprudentia. Etiam majus erit doctorum precium, ubi pluribus opus. Cuperem scire, an pellexeris ad te clarissimum Sylvium. Etiam, an istic sit Hæstrechtius noster. Heri me ad solemne prandium pertraxit mercatorum flos delibatus, & fori nostri decora, Vicofortius, Bartelottus, Schuylius, Calandrinus aliique, quibus cum convivari & joculari malo, quam mercari: Cras nobis redeundum ad lectiones. Quare caperanda frons est, & ad gravitatem componendus calamus, vultus, & oratio, nec nugandum ultra. Tu vale, & cum pulchra fecerit te prole parentem conjux tua, fac sciam, quò me teste, illa Christianismo initietur. Vale amicissime. 29 Mart. 1636.

322. ●

JOHANNI BEVEROVICIO.

DAvus sum, mi Beverovici, non Oedipus. Ex periphrasi tamen, qua hominem illum non indisertum describis, hariolor illum apud aulicos loqui. Quia nomini parcis, parcam & ego. Sacer est, hunc tu Romane caveto. Fertur Galliarum rex Henricus IV. dixisse, malle se sex Bullonios hostes, quam unum Monachum. Veneror istius ordinis homines, partim quia

quia ejus olim pars fui : partim quia nocere possunt , illo telo , quo se ulciscuntur feminæ , hoc est , lingua. Nolim tamen paucorum vitia toti ordini imputari. Erasmus noster non semel ait, se malos monachos taxare, non monachos , malos Episcopos, non Episcopos. Si uno Scripturæ loco, ut Theologus iste pro concione dixit, decidi potest controversia illa, multiplicasti entia sine necessitate. Nec tu solum, sed quotquot operosius illud argumentum tractarunt, horas perdiderunt optimas. Sed fruatur ille suo textu. Soli loquuntur , qui ex sacro umbone loquuntur. Remoto hoste facile est triumphum canere. Crescunt tuæ disputationes de vitæ Terminis novis doctorum judiciis. Lis secunda fui , qua desinit, incipit. Vidi etiam ἀντίδειξις [*demonstrationem*] meam, magno labore refutasse Pedanium. non indignor. patienter fero modeste contradicentem. Nihil reponam, nec enim vacat certare cum pedibus , ut qui longius absunt à rectæ rationis sede. Aries est cornupeta. in quosvis incurSAT, obvios, non obvios. Mitto Orationem meam de Coelo , quo dignus es ob probitatem , eruditionem, & singularem humanitatem. Nec tamen volo te virtutibus mereri augustum illud domicilium. Nolo impingere in sanas Theologorum theses. Sed cum dignum te coelo pronuncio , gratiæ te hoc & indulgentiæ divinæ debere agnosco. Tu me ama, & si meam de coelo sententiam expendere vacabit , ignosce ignorantiae Professori. Vbi una erimus apud

Supe-

Superos, propius edocebimur, num terra ro-
tur, an æther. Si nomini meo bibistis, bibimus
& hic tuo. D. Colvius se salutis tuæ stitit va-
dem, & pro te respondit non invitus. Vbi ad
vos redierit, libera virum optimum gravi hoc
vadimonio. Amplissimum virum D. Sebastia-
num Franconem aliosque meis verbis saluta.
26 April. 1636.

323.

GULIELMO STAACKMANS.

*A*mplissime vir,
Gratissimæ mihi fuerunt literæ tuæ, qui-
bus & patriæ te libertatis, & mei juxta studio-
sum profiteris. Indignaris, maria claudi, sive
jugulum occludi lucripetis Batavis. Si necessa-
ria ad vitæ præsentis usum cuivis populo suffe-
cisset benefica natura, possent Principes sui ju-
ris facere, quæ accolunt æquora. Iam, cum alii
aliorum egeamus ope, nec omnis ferat omnia
tellus, vim inferri puto humano generi ab iis,
qui obicem commerciis ponere allaborant. Tu
Seldeni grande opus paucis versibus refutas.
Sufficit. nec enim consultum arbitror, tantam
rem scholarum doctoribus aut caussidicis com-
mitti. Si ullibi, hic jus in armis est, aut saltem
armis defendi expedit. Ne si disceptari ad fo-
rensem controversiarum morem causam illam
patiamur, causa cadat vel hic vel ille. Epigram-
ma tuum argutum est & masculum. Si in navi,
prope sentinam positus, talia scribis, quid ex-
pectabi-

pectabimus à te , ubi inter bene olentes aulicos ambulabis. Exigis à me Epigramma. Mitto duplex : licet periculosum putem scribere ea, quæ Regibus ac Principibus displicent. Non debebam ego Regem Britanniae offendere , qui me Torquatum fecit. Sed qua est ille prudentia & animi magnanimitate, non metuit sibi à poëtico strepitu. Malunt reges sibi obloqui corvos poëtas & poëtrias picas , quam Veliferas arces & castra natantia ponto. Pertrahe , si potes , in hanc scenam Zulechemi Dominum, & amplissimum Honerdum. Ego petitioni tuæ nolui non obsequi. Sed cave, Tamesin conscendant, quæ scripti. Vale. 27 April. 1636.

324.

P E T R O C. H O O F T.

PEtis versiculos, qui nuper inter pocula mihi exciderunt. Eos habe. licet gravitatem tuam minus deceat , legere ridicula , quæque in Velabro minus teruncio emas. Amicitiae tamen nostræ me hæc debere puto , ne quicquam tibi denegem eorum , quæ tu aestimare videris. Multis tibi nominibus obæratum sum. Alloquio tuo & mensa non semel dignatus es. Amicis ad hæc tuis , viris amplissimis humanissimisque Schuylio & Bartelotto me annexuisti , cum Italis ac Sabaudis commisisti , & honoris tui radiis adeò me illustrasti, ut jam alicujus pretii esse videar & inter reliquos , velut umbras , micare. Crede. ambitiosum me facis. Inter Crassos ac
Lucullos

Lucullos jam ambulo, pari penè gradu & animo. Si opum mihi minus est, plus in est ejus virtutis, qua illas, præ bona mente, vilipendere possum. Hoc debemus literis. Si oculis non profunt, cupiditatē flagellant & castigant, ut minus petamus, quia paucis ad vitam nos egere scimus. Sed nimis apud te graviter videbor philosophari, & intempestivè commovisse Stoam. Abrumpam sermonem, si te cum uxore liberisque plurimum salvere jussero. Cum uxorem nomino, sæpe felicitatem tuam tacitus mecum rumino; cui post primas nuptias obtrigit matrona, nec in amoribus difficilis, nec moribus morosa, affabilis, sine supercilio, sine fastu, tui amantissima, amicorum tuorum studiosissima, breviter, Brabantinæ indolis. Tu quod facis, illam æstimare & amare perge. Ac quoties illi pro more tuo ingeminabis oscula, cogita, omnibus te illa & singulis virtutibus imprimere. Vale vir præstantissime, & luxurianti calamo da veniam, sum enim contra quam velim, ἀγαν. [cælebs.] 6 Non. Maji, 1636.

325.

P E T R O C U N Æ O.

C*Ognatorum charissime,*
Invaluit hic contagio, quæ vobis superiore anno fuit luctuosissima. Eodem vivimus climate, eodem fruimur aëre. non alia hic nobis cœli tempestas, quam vobis. Et tamen viget hic & fer-
pit

pit lues ista, quæ apud vos desævit prorsus & languet. Vnde colligo, evidentem & manifestam morbi istius causam ab humana mente difficulter deprehendi, posse. Nec adeò hic sævit, ut terribilis sit iis, qui didicerunt moriendum sibi aliquando esse serius, ocysus. Urbem inhabitamus amplam, quæ laxis & ædium & morientium spaciis distinguitur. Nondum numerum Libitina excessit quadringentorum. Arcem Schenckianam partibus nostris denuo accessisse mecum gaudes. Eo es animo, qui publicæ securitati unicè favet. Victa est tempestive, priusquam exercitum ex hybernis excire potuit hostis. Nunc de pace cogitant Urbanus Pontifex, Galliarum & Hispaniarum Reges, & Cæsar. Exhaustis ærariis mitiora consilia suggerit communis indigentia. Aliud hæc, aliud suadet regnorum sitis. Mitto epigramma, quod in recuperatam arcem scripsi. Difficile mihi est abstinere à versiculis, quoties argumentum mihi lætius objicit fortuna. Addidi unum & alterum in librum Seldeni. Sed non est, quod ab hoc armorum genere sibi metuant Britanni. Versiculis uti nec clauditur mare, ita nec recluditur. Expectavi, ut liberos tuos mitteres hac aëris tempestate. non debes nimis esse meticulosus. Vidisti illa, quæ in Academiam Trajectinam scripsit ingeniosissima Anna Schuurmans. rogatu amicorum laudavi encomiasten. Ea tibi impertior, licet magis ames legere Democritos, Zenonas, inexplicitosque Platonas. Vale. 25 Maji, 1636.

326. THEO-

THEODORO SCHREVELIO.

Nuptiis filii tui gratulor, amicorum dignissime. Sponsam commendat modestia, forma, patris humanitas dignitasque. Sponsum doctrina, candor, morum suavitas & patris doctissimi celebritas. Optimis auspiciis junguntur, quos virtutum similitudo jungit. Nec dubito, quin hæc amantum copula cessura sit tibi familiæque tuæ in solatium & decus. Vtrique meis verbis benè precare. Et Sponso dic, ut caveat sibi à præterito *amavi*; & Sponsæ, ut discat, *amo, amas*. Reliqua tempora & personas non curant conjuges. Invitas me ad nuptiale festum, cui interesse ob veterem amicitiam cuperem, nisi dissuaderent plurima: locorum distantia, lectionum officia, quæ hic religiosius observamus: necnon memoria charissimæ conjugis, quæ voluptates meas, si quæ intercurrant, indies objurgat. Nec ignoro, amicorum & tibi & amplissimo Consuli abunde esse, quibus sacra ista peragatis. Finge me (nam Poëta es) convivis tuis affidere, ego fingam idem, & tacitus fruar ista imaginatione, fruar sermonibus, deliciis, cupediis longo ordine accumbentium. Si viduæ aderunt, quarum apud vos est copia, tu selige unam, quam judicabis mihi maximè convenire. Et si audes (quid non audebis pater nuptiarum & mensæ induperator?) nomine absentis Barlæi illi propina. Admirabiles sunt in

Pars II. I amore

amore casus, & occasionibus ridiculis non raro videas confici res serias & magnas. Scribo festiva, quia de nuptiis loquimur, à quibus abesse debet ambitiose tristis oratio. Addidi disticha aliquot in nuptias, ut officium tuum aliquo grati animi officio rependam. Vale charissime, & uxorem liberosque salvere jube. Septemviratus meus novis sponsis *ἐπευφημῆι*. [*omnia fausta precatur.*] Amstel. 28 Maji, 1636.

327.

WINANDO SCHUYLIO.

Amplissime Schuyli,
Mitto tibi versiculos inter pocula primum natos, postea renatos domi. Lepidi sunt, quia à me scripti, ad te & de fratre tuo. Ego tristis Deus non sum, & qui putant me leguminibus solum pasci, aut cibis melancholici succi, vehementer errant. Tu leporum pater es (cave ne in accentu pecces) & propius ad Democriti indolem accedis, quam Heracliti. Frater tuus nova & lepidissima conjuge beatus, non esse mavult, quam non ridere. præsertim cum procaci oculo Claram suam adspicit. Nam, nisi à pristinis moribus degeneravit, ipse Iupiter ejus adspectu trifidum fulmen è manu deponat, & ad omnem se componat festivitatem & suavitatem. Quare non decuit me, apud lepidos convivas, & recentes sponso triste carmen eructare. Loquor de basiolis, quorum uti nondum apud me exolevit memoria, ita acer-

acerbissima est recordatio. Miserum est fuisse felicem. tibi ac fratri messis in herba est. Forſe & me aliquando respiciet lætior Iuno. quod an optare debeam, nescio. Hoc scio, me posse, quod ut velim dissuadet paterna cura, amorque prolis plurimæ. Fratri epigramma trade, in tesseram initæ amicitia, cujus tibi & laudem & gratiam debeo. Vale. Amstel. 7 Jun. 1636.

328.

R O C H O H O N E R D O.

Non est mei moris, amplissime Honerde, fatigare aures Senatorum importunis flagitationibus. Curiam vestram veneror, sed gratulor mihi, nihil in ista arena negotii esse homini, literis quam litibus addictiori. Verum quod petam, peto in amici gratiam. Is Joachimus Vicofortius est, vir singulari mihi amicitia junctus, ob eruditionem, humanitatem, & virtutes, quas Aristoteles *ὁμιλητικὰς* [civiles] vocat. Est illi lis coram Curia vestra, non suo, sed Ducis Wirtenbergici nomine. quæ jam per annos aliquot è vestris pependit suffragiis. Rogat, ut illa expediri possit, & ut eo favore rem ipsam prosequaris, quem ad illam conferri causæ bonitas & Iudicium incorrupta probitas permittent. Ego illius petitioni jungo meam, ut duplici officio & ipsum & me, virtutum tuarum cultorem æternum & *ἀκίβδηλον* [sincerum] devinicias. Sentiat amicus meus, aliquid apud te posse vocem ejus, quem amas unice. Silent jam

I 2

Musæ

Musæ meæ silentē classico. nec silent proflus,
nam & Epigrammate nuper recuperatam ar-
cem Schenckianam profecutus sum, & librum
Seldeni duplici ultus sum Epigrammate. Vale.
13 Iun. 1636.

329.

P E T R O C. H O O F T.

Non jam de perdicibus aut leporibus ver-
ba faciam, magnifice Hoofdi. uti in bru-
males mēsas fercula ista servari solent, ita æsti-
varum meditationum minus idoneum videntur
argumentum. Omnino tempestivum est, de
Passerculo loqui. Avis illa verna est, quæ sub
æstatis initium parit. quo tempore, dum for-
mosissimus est annus, expeditissimum est vati-
bus ingenium. Non terræ solum, almæ om-
nium nostrum matri, sinum recludit calor, sed &
mentibus non omninò malis, quibus præter
veternum & vacunam nihil æquè invisum. Tu
præivisti, & quia domi habes filiam magistram
passeris, & passerem discipulum filiæ, eleganti-
arum tuarum pyxidem reclusisti, accuratis versi-
bus. Ea dixisti & scripsisti de passere, ut parum
absit, quin simili condicione velim esse passer.
Non morerer, sic tibi dictus. Iam quia passer non
sum, sed potius graculus inter vos, strepo &
tumultus edo incompósitos. Quod si me pipi-
re putas, ero te iudice passer: si stridere, noctua;
si fritinnire, cicada. Quidvis esse malo, quam
filere, ubi carminis materia objicitur. Caballis,
ne

ne per campos alienos grassentur aut septa transiliant, appendi solent è pedibus ligna. Tauris ferocientibus obligatur os. falconibus oculos capsulæ tegunt, ne intempestivè avolent. Mihi scripturienti capistrum injice, quale voles. Ferram patienter. Sed, si vel linguam reseces, uti Philomelæ fecit Tereus; si manum amputes, quod Deiphobo fecere Græci, inveniam viam, qua me liberem à versibus. Non scriberem hæc, nisi & te huic morbo affinem putarem. Condolet claudus claudus, cæcus cæco. An insanus insano condoleat, dubito. quod si insania est, scribere versus, amabilis insania est. Filiam tuam velim places, ne indignetur me passeris virtutibus dignissimum ejus nomen sociasse. aliter fieri non potuit. Quis clavam Herculis laudabit sine Hercule? tridentem sine Neptuno? pectinem Veneris sine Venere? Tu lege, & filiæ aperi sensus, quos expediet illam intelligere. Amstelod. 24 Jun. 1636.

330.

ADRIANO PLOOSIO.

Quæ per humanissimum virum Matthæum Heust curari jusseras nobilissime Ploosi, curata sunt probè. In cellam meam penuriariam descendit grande vas vini Parisiensis, sive Francici, tua liberalitate & jussu. Solent istud vinum bibere, quibus lautior est fortuna & lautius palatum. ~~Hom~~ meæ minus preciose bibitur, licet apud opulentiores mercantes interdum

dum hoc potu excipiar. Nunc videor mihi ejusdem esse fortis cum Lucullis, & Pomponiis nostris. Qui me invisunt amici, mirantur istiusmodi apud me latices fluere. Et sunt inter illos non pauci, qui me taciti prodigilitatis incusant. Ego, qui ab omni dissimulatione sum alienus, Deorum hæc dona esse assevero, & nominatim tua. partim ut illis probem frugalitatem meam, à qua istiusmodi calices frustra expectaverint, partim, ut credant me à te unicè diligi. Quoscunque mihi iste liquor amicos conciliabit, tibi debebo. Quoscunque scribam hoc tempore versiculos, eorum autorem puta non Apollinem & Musas, sed rubellum hunc Bacchum. Si deteriores erunt prioribus, cogita me nimium bibisse; si meliores, cogita me ad leges bibisse. Non poterunt non esse mediocres, cum isto humore irrigatur vena. Si aquæ essem potor, dilutus esset carminis genius. Nunc cum bibam cum Principibus, & non è vulgo hominibus, assurgam altius. Multa Diracæum levat aura cygnum, canit de Pindaro Horatius. De me dixerit aliquis: Multa Barlæum levat aura Ploosi, & favor nullo ipsius merito provocatus. Sum tuus & fui antebac non uno beneficio & officio. Gratias agerem, si par essem facundia. Ea cum desit, perpetua animi recordatione supplebo partes gratitudinis. Impera mihi, quæ à me præstari posse putas. Si impar sum beneficiis, non sinam me vinci tui amore, reverentia & obsequio. Sed quid

quid hoc rei est ? vix beneficum te mihi & munificum præstitisti, cum ecce superveniant ab uxore missi Limburgenses duo, voti mei in mensis summa & deliciæ; aded isto casei genere delector. Non potest non mihi benè esse, postquam non in perniciem, sed salutem meam conspirant Jupiter & Juno Thienhovienfis. ille vini dator, hæc caseorum. Ne bibere volenti desit irritamentum, uxor caseos mittit. Ne de caseo edere volenti desit, quod eundem digerat, tu vina mittis. Uterque habete & possidete me, qui meus esse desii, postquam vobis obnoxius vester esse coepi. Vale vir nobilissime & conjugem plurima imparti salute. 28 Jun. 1636.

331.

R O C H O H O N E R D O.

Magnifice Honerde,
 Verissimè ais, sex menses nobis periisse, ex quo illustri legatione defunctus domum reversus es. Non ignoras, cujus illa olim fuerit vox: Amici diem perdidimus. Quare & illud mihi tempus periisse arbitror, quo nec incolumem te videre licuit, nec coram tibi loqui, aut permutare versiculos. Abeuntem epigrammate uno aut altero prosecutus fui. Et statueram in medios Sarmatas mittere litteras & carmina. Verum quæ inopina mihi meisque supervenit charissimæ conjugis mors, animum mihi expectoravit, ut mei & amicorum oblitus per menses plures confederim in vestibulo Orci, ubi luctus

Etus & *ultrices posuere cubilia diræ*. His nebulis aliquà discussis, redeo sensim ad me, medelam adferentibus amicis, tempore, studiis. Legi cum voluptate Epigramma, quod mihi inscripsisti & arci Schenckianæ. Nihil ab ingenio tuo detrivere truces Gothi, aut *junctus Sarmata velox Pannonio*. Antiquum obtines, acumine, inventione, numeris, & dictione optima. Quod judicium nolo putes profectum à censore, sed ab amico. Reposui paucula. Nec enim jam mihi vacat prolixo esse. Scribo, ut rideas cum Zulechemi Domino. Ambo credite, nec omnino hæc à me serio dici, nec omnino joculariter. Dido sum, aut potius Æneas, qui animum *nunc huc celerem, nunc dividit illuc, In partesque rapit varias* &c. Misi Hugenio jambos in passerem Bartelotæ, hos lege, & iis lectis dic: me nondum didicisse juveniliter loqui. Vale Vir præstantissime & celeberrime, & cum Constantino me constanter amare pergite. 26 Jun. 1636.

332.

CORNELIO VAN VEEN.

O *Rnatissime & amicissime vir,*

Depudit pro me cognatus tuus H. Stoeckius, & qua valet facundia, impetravit à te flores, qui me ingenti tibi debito obligant. Est hæc ultimi hujus seculi non ultima forte infamia, æstimare res exigui momenti, & sine quibus vita hæc nostra nihilo se haberet pejus. Ego
eidem

eidem insaniam affinis esse coepi, ut duplici jam furore agi videor, Musarum & florum. Sed hic Mularum furor inveteratus est. Florum amor nuper me invasit. Quem tua liberalitas mirum in modum accendit. Et ne putes me gregariis solummodo Tulpis delectari, habeo Helvetios, Coronas, Perlas, Goliathos, Cornherios, & Ioannem Gerardi. Hi inter flores meos sunt antesignani, & supra alios precio nominibusque excellent. Bulbos tuos terræ mandabo, ubi erit oportunum. Illis mitem hyemem opto & ver idoneum. Tibi jam gratias ago implicitè. Vbi bulbos explicuerit novus annus, & factum propius nosse dabitur, agam gratias oratione magis explicita. Effigiem parentis tui, viri optimi & gravissimi exosculatus fui. Vbi æri incisa fuerit Apolonia soror, non fraudabo eam debitis laudibus. Novi vivam ab ingenio, castitate, & morum suavitate, etiam ab artibus, quas plurimas calluit. Potuit illa, cum viveret, trigam facere, cum Anna Schuurmans & placidissima Tessela, nisi quod prior illa, rarissimo exemplo, Latini Græcique sermonis peritiam reliquis virtutibus junxerit. A me si quid proficisci posse putas te tuisque dignum, pete cum imperio. Hoc Epigramma in sororem si non placeat, dabo aliud;

Sculpis Apollineam frater germane sororem.

Et tamen hic nullam sculpis Apoloniam.

Sculpe oculos, exsculpe manus, exsculpe capillos,

Hæc, quod dextra nequit sculpere, Apolonia est.

Vale amicissime, & matrem, fratres, sororesque
meis verbis saluta. 6 Jul. 1636.

333.

P E T R O C. H O O F T.

OB passeruli fugam, tantum tibi condo-
leo, Hoofdi præstantissime, quantum tu
doles. Plorent & singultiant virgunculæ, qui-
bus copiosius est humidum, & minus firma ra-
tio. Nos siccioris temperamenti jacturam illam
sine lachrymis & gemitu feremus. Maluit pas-
serculus libero aëre frui, quam dominæ suæ esse
illustre mancipium. Aded eorum omnium, quæ
juris naturæ sunt, etiam animalibus à ratione de-
stitutis amor insedit. Est inter illa libertas,
quam specioso carceri, & aulæis tuis ferculis-
que prætulit generosa avicula. Et forte, secun-
dum Pythagoricam philosophiam, transmigra-
vit in passerulum hominis benè nati anima,
quam puduit sartoriam addiscere. Verum, quid
artifici isti fiet inter indoctos passerulos? an
artes, quas didicit, dediscet desuetudine? an
alios eandem artem docebit? prius arbitror.
Gaudet interim passerculus, quod evaserit. Quæ
de Deorum convivio in memoriam revocas, re-
vocabo ad animum. Rarus admodum est tot
Doctorum in eodem convivio concursus. Wit-
tios, Hugenos, Hoofdios, Vossios, Realios,
Moririos accumbentes vidimus. Videbar mihi
spectare mensam, qualis fuit, cum Lælii, Sci-
piones, Catones, Fannii, Scevolæ pranderent
unà,

unà. Sed hæc carmine exaggerari poterunt , à quo non est aliena hyperbole. Proxima hebdomade à lectionibus feriabimur. Quis enim lustrante canicula loqui cupiat ? Tunc, si quod in caballos imperium habebit Bartelottus tuus, si nam me Muydam vehi , ut videam Satraparum dignissimum , matronarum humanissimam , virginum modestissimam. Vale Vir maxime, & salvere omnes jube, quarum aut maritus es aut pater. 13 Jul. 1636.

334.

CORNELIO VANDER MYLE.

Nobilissime Myli ,
 Habes justissimas causas succensendi , quod aliquot retrò mensibus nihil ad te dederim literarum. Mortuo Molino erepta est utrique nostrum occasio permutandi literas. Solebat enim heros iste Venetorum suorum literarias merces liberalius exteris impartiri , & judicia aliorum cognoscere. Extincto hoc lumine minus lucemus omnes , quos favore ille suo irradiabat. Nihil tamen de meo erga te amore tuosque decessisse puta. Quem venerandi nominis tui recordatione suscito foveoque indies. Nullum à me alienum magis est vitium quam ingritudinis. Hæret infixæ pectori humanitatis tuæ memoria , quam non solum explicuisti erga me cum Academiam Leydensẽ curares , sed & tunc , cum publicus favor à me vultum immeritò avertisset. Quo tempore filios tuos
 insti-

institutioni meæ & curæ commisisti, ut ostenderes non sperni à te, spretam malis innocentiam. Literas accepi Vienna, quibus petitur, uti Laudatione aliqua velim prosequi Coronationem Ferdinandi Tertii Imperatoris. Ego, si sapiam, abstinebo ab illa laudatione religiosissime. Quanquam enim ea possem scribere, quæ ad laudes Imperatoris faciant, nec Reip. nostræ adversentur, tamen, prout sunt nostratum ingenia, judicarent me beneficio obstrictum Austriacis. Scimus Cæsarem non quidem aperto Marte nos petere, sed per latus Hispani nobis gravem esse. Laudavi etiam non ita pridem Gustavum Sueciæ Regem, ejusque adversus Cæsarem bella probavi. Iam ut laudem Ferdinandum Tertium ob gesta adversus Suecos feliciter bella, à prudentia meâ impetrare non possum. Non sum ambidexter, sed ab omni adulatione alienissimus. Cuperem obsequi petitioni illustrissimi Legati, sed hoc cavendum, ne dum foris benè, domi malè audiam. Fortè nimis sum meticulosus. Sed & illud certum, illam Cæsaris laudationem à me profectam calumniæ suspicionibusque oportunam fore. Velim tamen audire ex te, quid consulas. Magis consiliis tuis, quam meis geram. Licet non dubitem, quin idem sis suasurus, quod jam apud animum decrevi meum. Vale Vir nobilissime, & Dominam vander Myle, liberosque saluta. Desidero scire, ut valeat filius, cui populi commissi & tanta negotia curæ. Ad literas meas nondum rescripsit; sive quod

quod occupator sit, five quod fastidiat præceptorem umbraticum. Prius statuere malo, ne peccem in amicitiam, quam hætenus mecum candide & sincerè coluit. Amstelod. 17 Jul. 1636.

335.

CONSTANTINO HUGENIO.

A Cquiesco, doctissime Hugeni, & tibi quinto congressu succubuisse, gloriosum arbitror. Solent pueruli nostrates, vecordes vocare boves, qui ad primum ictum concidunt. Me non primo, sed quinto ictu stravisti, & bove fecisti mutiorem. O salutare aquas, quæ genium summi ingeniorum in me concitavistis, sine amicitiae naufragio. O salutarem metum, qui audacem me fecit, ut responsarem viro inexhaustæ eruditionis, & solidissimorum acuminum. Crescit tibi scribendo carminis vis, & magis acuitur. Mihi eadem torpet & hebet. Abrumpendus ergo coeptæ contentionis funiculus, nec ferra ultrò trahenda per illam lineam. Si tecum non conscendi turbidum & procellosum Yam, conscendi Aganippen. Si horruì Flevum, non horruì Castalios lacus. Si ignominiosum putas, aquas metuere, est metus ille morbi species, cujus meminit Naso:

— *Tollere nodosam, &c.*

Nec formidatis auxiliatur aquis.

Noluit Pythagoras aquis se credere, ne anima, quam ille igneam putabat, aquis extingueretur.

tur. Et cujus quæso est illa exclamatio?

O terque quaterque beatos, Quæis ante, &c.

Ejus est, quem toties à fortitudine laudat Maro.

Cujus illud, — *Dî maris & cœli, &c.*

Nasonis est. Vt jam me & philosophorum, & Ducum, & vatum exemplo tuear. Quare non detrecto vocari *amans strenuus*, modo me non absorbeat mare Thracium: non renuo vocari per ironiam *prudens philosophus*, modo credas, me malle terra iter facere, quam mari, ubi à morte digitis secernimus quatuor aut septem. Sim tibi *fortè vir*, modo me credat talem esse futura conjux. Hac scaphula vehi malim, quam ista Argo, quæ à *sublimi cubiculo* nomen habet. Illa vectores plures respuit, nec admittit præter unum. Hæc cujusvis sectæ homines admittit, Cynicos, Satyricos, Dentatos, qui mihi *ὁδοφῶλια* [*aquæ formidinem*] meam tam falsè, tam doctè, tam copiosè exprobraverunt. Vt cœpi dicere, acquiesco, & quæ vetus Scholarum formula est, accipio responsum. Prætoris tuæ navi demittit vela meus lembulus. Amatori maximo proletarius pater, viro fortissimo & masculorum genitori, sequioris sexus pater. Vale præstantissime, disertissime & amicissime vatum, & me doctissimis tuis jocis exerce, cum sinent, aula, castra, Princeps. Amstelod. 2 Aug. 1636.

336.

P E T R O C. H O O F T.

M *Agnifice Hoofdi,*
 Vide quantas tempestates excitaverit
 nupera illa convivii tui, aut potius convivarum
 tempestas, quæ sub mensæ tuæ, & solis occa-
 sum accidit. Quam miserè vapulo ob aquarum
 formidinem. Non contentus fuit Hugenus, me
 uno Epigrammate perstrinxisse; verum carmi-
 na carminibus superingerit, ictibus ictus, re-
 spondi, non ut volui, sed ut valui. Ita loquor,
 ut scias, me non omnem paranomasiam damna-
 re. Nisi jam bellis Belgicis totus implicaris, nisi
 te Principum casus, imperiorum vices, populi
 furores, castra classicaque totum habent, lege
 bella nostra & iras innoxias. Paucis epigram-
 matibus constat lis. Non fuit inutile, me tunc
 timuisse. Elicuit iste metus, aliquid non indi-
 gnum tuis auribus, quæ quanquam Batavæ sint,
 nihil minus sunt quam Batavæ. Hugeni Epi-
 grammata innuo, quæ te volo his legere ob re-
 conditos sensus. Deorum proprium est nubibus
 involvi. Ego conspici amo, cum homo sim, &
 in dictione *σαφήνειαν* [*perspicuitatem*] unice se-
 ctor. Pinguntur nudæ Veneres, Gratia, Cupi-
 dinesque. Illas in te veneror. Qui, nescio, quo,
 me fascino dementasti. Et scio tamen. Cornu-
 es Amalthæum, in quo hæc reposuit benignior
 Deus, doctrinam, prudentiam, comitatem, ur-
 banitatem, recti honestique amorem. Si Cha-
 ris

ris essem, ruerem in amplexus tuos: si Pallas, discerem à te magis sapere: si Rhadamanthus, corrigerem rigorem tua moderatione & lenitate. Si amator, peterem à te exemplum probandi me conjugi. Et tamen posterius hoc novi satis probè. Et nos aliquod nomenque decusque gessimus. Legi modo epistolam tuam facetissimam de scaris & rhombis, quos Arctois intonatos fluctibus tibi misit humanissimus Schuylius. Fecit ille, ut ad me quoque pervenerit pisciculorum fasciculus. Prunis tuis minatus fueram fatalem diem. Sed licet ipsis hac æstate salvis esse per me. Post dies non multos Leydam abeo veteres visurus amicos. Inde in prædium D. Overbeequii me conferam, ut fruor solus tristissima viduitatis meæ meditatione. Postea cum Sapientiæ studiis redibo in gratiam. Tu interim vale, & me gratissimo vadimonio tibi obstrictum puta, sine regula excussionis & divisionis. Amstelod. 5 August. 1636.

337.

E I D E M.

M *Agnosce Vir,*
Ex agro Leydenfi domum reversus, coepi cogitare de promisso meo, quo me abiturus hinc tibi obstrinxeram. Petieras tibi mitti apographa Epigrammatum, quæ Hugenus. & ego lusimus ἀμειβαντες [*alternatim*] super aquarum formidine, quæ illum minus, me sociosque meos magis habuit. Mihi cum religio sit, quicquam

quam tibi negare eorum, quæ salva sceptri majestate (ut reges loqui amant) conferri in alium possunt, curavi illa à filio meo describi. Verum prudentiæ tuæ fuerit statuere, an consultum sit illud Epigramma in qua laudatissimam Tesselam pro pila habet Hugenus, in Brabantiam mitti. Ego eadem misi ad nobilissimum Mylium, sed absque isto. Non leviter me perculit allatum de adversa uxoris tuæ valetudine nuncium. Quæsi vi serio & sæpe ex amicis, quo loco illa esset. Tandem intellexi cum gaudio morbum periculi esse expertem. Debebat optima matrona, humanitatis omnis Ἰδίων [*genuinum*] exemplar, amicis esse immortalis, & tibi potissimum Hoofdi,

Conjugio tantæ Veneris dignate superbo.

Castigat voluptates nostras Deus non una calamitate, & ægrotare nos vult, ut mori semper doceret. Hic inter funera quotidiana nobis vivitur, & singulis accidere indies posse credimus, quod cuiquam. Hæc tela illa sunt procul jaculantis Apollinis, cujus iram lib. 1. Iliad. describit Homerus. Ille felix quem incautum non præveniet mors. Ego, si tuam tuorumque valetudinem votis, precibus, animo omni juvero, fecero hominis Christiani, & amici, & studiorum eorundem socii officium. Vale Vir maxime cum Creusa tua & Ascanio & Lavinia. Amstelod, 6 Sept. 1636.

338.

CORNELIO VANDER MYLE.

N *Obilissime Myli,*

Mitto N. T. chartas argumenti amœnioris & minus amœni. Amœniora sunt epigrammata, quæ Zulechemi Dominus & ego lusimus super aquarum formidine. Exceperat convivio magnificus Hoofdus Zulechemi Dominum, Vossium, Barlæum, Vicofortium, Schuylium, Baeckium, nec non matronas duas Zulechemi Dominam, & Vicofortiam. Circa vesperam, cum discedendum esset, oborta tempestate, timuerunt navem conscendere Vossius, Barlæus, Vicofortius. reliqui audaciores navi ventisque se credidere. Hinc nata hæc Epigrammatum tempestas, quibus Barlæum postridie coepit impetere Hugenus, & se tueri Barlæus. Lege, at ubi legeris, velim ad me redeant. At minus amœni sunt libelli, quos mitto. Cum ante dies aliquot Leidæ essem, tradidit mihi magnificus Rector D. Vorstius libellum Anonymi scriptoris, Daventria missum ad D. Heinsium. quo Epigramma quoddam meum, ante sesquiannum scriptum in librum Manassis, de Creatione, quæsitis & perversis detorsionibus malignè interpretatur. Dicit isto Epigrammate contineri varia, quæ Ecclesiæ perniciofa, religioni Christianæ probrosa, & in Deum ac Dominum nostrum Iesum Christum impia sunt. Socinianismum adhæc auctori Epigram-

grammatis impingit &c. Suspiciantur Leiden-
 ses autorem esse Vedelium, Theologiæ apud Da-
 ventrienses Professore. Daventriæ excusus est
 libellus, apud hæredes S S. V V. Sebastiani
 Warmboutii. Daventria missa sunt exemplaria
 ad D. Heinsium, Ultrajectum & alio. Ego, qui
 me ex arena Theologorum subduxi, non fuisset
 de responsione sollicitus, nisi ob atrocitatem
 criminis respondendum fuisset. Facile enim ista
 Socinianismi calumnia fidem invenit apud su-
 spiciosos. Mitto & auctoris libellum & respon-
 sum. Honoris mei & innocentiae velim haberi
 rationem, cum res exiget. Censor pessima fide,
 voculam è carmine sustulit, & suam substituit,
maneamus pro vivamus. Sensus affingit versi-
 bus meis, de quibus ne per somnium quidem
 cogitavi. Dixit mihi Magnificus rector Aca-
 demiae Leydenfis, consilia agitari, uti libellus iste
 Censoris Ordinibus Hollandiæ exhibeatur, ut
 appareat Barlæum & Remonstrantes esse Soci-
 nianos. Si contingat hoc fieri, velim responsum
 hoc juxta exhiberi. Non sum Socinianus, nec
 fui unquam. Imo hostis sum istorum dogmatum
 acerrimus. Carmen addidi in fine in Lucifugam
 istum, quod si videbitur acrius esse, cogitet quæ-
 so lector atrocissimum esse crimen, quod mihi
 impingitur. Quid Croesi filio vocem extorsit?
 Vatum genus irritabile est. facit subinde indi-
 gnatio versum. Exemplar velim mitti D. à
 Thienhoven, si istic est, D. Catfio Hollandiæ
 Advocato, Honerdo, & Schotto, aliisque. Vale

Vir nobilissime cum uxore & liberis. Cuperem N. Tuam propius ex D. Heinsio quærere, quis ipsi exemplaria miserit. Procul dubio novit autorem. Amstelod. 7 Sept. 1636.

339.

IOHANNI HELMONDO.

D*Octissime Helmonde,*
Putabam te adhuc in agro Leydensi morari. Sed heri ex amicis audiui, te in Batavorum oppidulum concessisse, & sic è luto in arenas transiisse. Dolui profectò, quod te frui non potuerim, cum Leidæ essem. Non eram meus. Dum Professorum unum alterumve compello, periit mihi dies. Inde discedendum subito fuit ob Overbeecquii fratres, qui confectis rebus suis Hamburgum properabant. Nec tamen periit apud me memoria humanitatis, qua me excepisti in prædio avunculi, nec detractavissem venire iterum, si per alios licuisset. Illa tuorum officia tibi imputo, qui amicos mihi concilias, quorum in hac urbe maxima est autoritas. Pestis incrementa capit. ut verissime dixerit Horatius:

Autumnus febres & testamenta resonat.

Trajecto ad Rhenum, quia eadem illic invalescit, diffluxere studiosi. Superiore anno Leidatum fuit Trajectum, nunc Trajecto reditur Leidam. Vides cuivis accidere posse, quod cuiquam, & longè jaculantem Apollinem nec Trojanis, nec Græcis parcere. Tu extra telorum jactum, ut opinaris, aëre frueris maritimo, qui falsedine
sua

sua fortè corriget aëris malignitatem, Sed quid studiis tuis fit amicissime? opinor te jam totum Martialem & Iuvenalem devoravisse. Hoc si feceris, non malè collocaveris horas ocio perituras. Sed cum Poëtas illos leges, ne lege illa, quæ fescennina sunt, aut si leges, noli intelligere. aut si intelligas, dissimula apud alios te intelligere. Iesuitæ, ne capax malorum morum juvenus pessima imbibat, Martialem castratum edidere. In quos falsè scripsit Ios. Scaliger:

Nempe Patres sancti facere hoc, quam dicere malunt,

Quæ vates mavult dicere, quam facere.

Hæc dum scribo, adfertur mihi nuncium de materteræ tuæ inopinato obitu. Tibi tuisque condoleo communem mortalitatis sortem. Vivimus hic inter funera, morituri quoque, cum visum erit Creatori. Illa hujus vitæ malis incommodisque expedita, ærumnas nostras ex alto despicit, & immortalitatis præmio læta fruitur. Vobis solatio sit, illam vixisse Deo pie, amicis, fratribusque officiosam, nulli gravem. Vale amicissime, & matrem aliosque amicos, quibuscum istic vivis, à me saluta. 10 Sept. 1636.

340.

P E T R O C U N Æ O.

IAm ad te parabam litteras, cognatorum clarissime, cum tuas mihi tradidit tabellarius. Suspicebam enim jam adesse tempus, quo è Zealandia domum esses reversurus. De morte filioli jam ante me certiolem fecerat Domina Overbeequia.

K 3

beequia. Profectò funestissima tibi familiæque tuæ eunt tempora. Infantulorum tamen jacturam minus ad animum revocant prudentiores. Si profunt minus, minus quoque noceret. Solatio magis sunt; & discutiendis parentum tædiis, quam subsidio. Nihilominus condoleo tibi, qui liberos soles tenerius amare. resarciet propediem mortalitatis dispendia simili prole fecunda mater. In urbe nostra incrementa capit pestilens lues. numerati sunt hac hebdomade, eorum qui vivere desierunt, 626. Sororem amplissimi Consulis Bickeri heri extulimus. cessit quoque fatis frater natus maximus. In Laurentii Arminii familia abstulit pestis filiam cum filiolo. Nos per Dei gratiam valemus omnes. Filix majores natus, per aliquot hebdomadas in prædio Realii commoratus, domum rediere. Vix Leida discesseras, cum ad D. Heynsium missi sunt libelli aliquot, anonymi cujusdam Theologi, Daventria missi, quibus Epigramma quoddam meum, ante sesquiannum scriptum malitiose detorquet autor. In illo contineri ait, quæ Ecclesiæ perniciofa, religioni probrosa, & in Deum ac Dominum nostrum Iesum Christum impia sunt. ajunt Vedelii esse foetum. Non respondissem vel ego, vel alius quisquam, huic, tenebrioni, nisi atrox fuisset crimen, quod impingit. Nullius ego mihi impietatis conscius sum, licet humani à me nihil alienum putem. Deum testor, non fuisse illam mihi mentem, Iudæos amicos Dei dicere, sed nobis amicos, quoad civilem convictum esse

esse vivendum Deo. Si comma posuiffem post
 voculam *vivamus*, res fuiffet plana. Socinianus
 nec sum, nec fui, vellent quidam me esse, qui
 explendi in me odii materiam sollicitè quærunt.
 Sed his innocentiam meam pro scuto opponam.
 Te cum uxore liberisque valere ex animo opto.
 Vale. 12 Sept. 1636.

341.

P E T R O C. H O O F T.

Allegoricam tuam epistolam cum volupta-
 te legi, præstantissime Hoofdi, applicas le-
 pori Iudeum, Iudæo me, mihi Theologum Da-
 ventriensem. qui otii sui prodigus, infami &
 anonymo nuper libello in me sæviit, & epi-
 gramma ante sesquiannum, sine ullius murmure
 scriptum, in sensum à mente mea & fide prorsus
 alienum detorquet. Objicit mihi impietatem,
 Socinianismum, Iudaismum, aliaque abominan-
 da, quæ, per Dei gratiam, in hoc meum pectus
 nunquam descenderunt. Ad hæc ne filerem,
 monuerunt me viri gravissimi amicissimique.
 Addidi Scazontem, quem indignatio extorsit.
 Crede, me invitum in hanc orchestram pertra-
 hi. nec enim volupe est cum corvis & vesper-
 tilionibus congregari, quanquam jam demum
 sciam, autorem libelli esse Vedelium, Theolo-
 giæ apud Daventrienses Professore. Vbi re-
 sponderit, deliberabo quid facto opus sit. Le-
 viorem calumniam potuiffem contemnere, il-
 la non potui, præsertim ob autoritatem homi-

K 4

nis

nis Theologi. Inveniet forte fidem ista criminatio apud eos, quibus exosum Remonstrantium nomen & causa. Missem tibi jam pridem. Sed nolui hisce litibus turbare arcem tuam, elegantiae omnis & humanitatis sedem. Libellum auctoris velim ad me redire. nec enim aliud habeo exemplar. Pro lepore gratias tibi ago maximas, non comedam solus. Erunt, qui debebunt per me. Tuorum in me beneficiorum catalogus in immensum excurrit, ut mihi apud te quaerendus sit, non tam gratitudinis, quam obsequii & venerationis tui, modus & formula. Conscientia bonae propensissimaeque in te voluntatis me solior. hac fruar, quoad vivam. Valetudinem tibi, uxori, liberisque diuturnam precor. Vale.
22 Sept. 1636.

342.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

Solebamus per literas, nobilissime Haestrechtii, interdum de rebus privatis, interdum de publicis loqui. Fuit epistolae nobis materies modo Austriacus, modo Auriacus, modo victa Breda, modo victa Sylva Ducis. Verum, ut in virtute omni laudari solet constantia; ita & in amicitia, quae virtuti simillima est, eandem requirit Aristoteles, at hanc in te jam desidero. Videris hoc agere, ut amicitiam non disfluas, sed abrumpas. Sunt haec voces impatientiae meae & iustissimi doloris. Similis es amatoribus, qui postquam amantem in partes suas pertraxere, missam

missam faciunt. quæ deserta, quod reliquum est vitæ, quærimoniis transigit. Simili ferè fato mihi vivitur. Olim aspectu tuo recreari solebam, uti qui in tenebris sedent ad Solis & diei conspectum exhilarantur. Nunc excurrunt anni, ex quo de te nihil audio. Contabesco, veluti viduatus compare turtur. Quæro ex notis & ignotis, ubi sit Hæstrechtius meus. an apud Superos degat, an apud inferos. an amet, an studeat, an venetur, an militet. Nec ex ullo intelligere potui, ubi locorum lateas. Si fuisssem Iupiter, jam misissem per universum Belgium Mercurium, cum horridis mandatis, uti te quærat, & mihi sistat. Tandem ipse è latibulo tuo prodit, & ob Mathematices studia, secessisse te scribis Leidam. Ego licet istam Philosophiæ partem magni faciam, utpote veteribus magis, quam nobis excultam: tamen hac tempestate vellem periisse omnem Mathesin, omnes numeros, & circulos, cum angulis & radiis. Sic enim amicitiae pristinae circo inclusus, minus oblivisceris Barlæi tui. Esset rotundior amicus, si quadraturam circuli negligeres. Magis reflecteretur tuus in me amor, si minus de radiorum reflexione & refractione esset sollicitus. Fui nuper Leidæ per dies aliquot, ignarus & te istic esse. Adfui Dominæ de Poelgeest, quæ ipsa quoque ignorabat, ubi esses. Proh tuam fidem. Hoccinæ est sacrum illud, & venerabile amicitiae nomen in precio habere? Vix est veniale hoc peccatum. Impetrabis tamen veniam, ubi me invises. Ad te non

K 5   veniam,

veniam, nam non ita pridem Leida veni. Nolo turbare tua sacra, & studia ista, quæ amicos excludunt. Dicuntur Mathematici abstrahere quantitatem à materia. Sed tu non quantitatem solum, sed & omnium qualitatum optimam abstrahis ab amicitia, nempe benevolentiam & convictum. Nec tamen improbo institutum tuum. ingenio es omnium disciplinarum capaci, & ad gloriam iter tibi sternis, rerum abstrusissimarum indagatione. Maeste, mi Haestrechtii, populo te subduc, & amicis. nolui remorari impetus tuos, nam quodcunque petis & agis, vehementer petis & agis. Quæ de pestis apud nos vehementia scribis, non omnino vera sunt. De apparatu nostro bellico nihil scribam, quia consilia Principum ut & Deorum, in abstruso posita sunt. Te salvere jubeo, & duo credere: unum est, me esse illum in te, qui fui semper; alterum, te multum mutatum esse ab illo Hectore, qui mecum Leidæ deambulare ocreatus & gladiatus solebas. Vale nobilissime, doctissime, humanissimeque Haestrechtii, & alium te mihi præsta, nisi albis amicorum expungi velis. Raptim, 24 Sept. 1636.

343.

P E T R O S C H U Y L I O.

Amplissime Schuyli,
 Qui nuper nuptiis tuis, & recenti conjugio gratulatus fui festivo carmine, jam ob carissimæ tuæ conjugis obitum tibi condoleo.
 Vides

Vides pari passu in hac terrestri scena ambulare, gaudii & doloris causas. Dilexisti conjugem. sed & dilexit illam, qui repetiit Deus. placuit tibi uxor pia, modesta, facilis. placuit ob easdem virtutes cœlo. Poterant hæ in terris mundi sordibus contaminari, in cœlo non possunt. erepta est tibi, sed reddita creatori. subducta marito, sed adducta propius ad Servatorem suum Iesum Christum. Si doles, facis id, quod hominem, quod Christianum, quod maritum decet. Si modum non ponis dolori, peccas, & quærimoniis frustra te fatigas. Ita visum providentiæ divinæ, cujus decretis nos acquiescere fas est. Cum in uxorem illam duceres, sciebas te mortalem ducere. Nihil ergo præter sententiam, nihil præter communem mortalitatis sortem tibi evenit. Amisi & ego non ita pridem multorum liberorum matrem, aut præmisi potius, subsecuturus, cum volet vitæ nostræ supremus Arbiter. Si me impatientius loquentem audire vis, amisi me in illa, & omne vitæ meæ solatium gaudiumque. Sed nolo obloqui Deo, qui illam mihi liberisque subtraxit, at majori jam donatam felicitate. Cum tua jam beatam agit vitam, ubi nec puerperii labores, nec prolis cura, nec familiæ sollicitudo optimas matres vexant. Noli illi invidere statum hunc vitæ felicissimum. Gratulamur amicis, quoties digniore loco illos posuit fortuna. Cur ergo non gratulantis uxori ad summa erectæ? Aut simul tibi in illa moriendum fuit, aut tu antevertere illam, aut illa te debuit. Simul

Simul mori paucis contigit. Uti illam præverteres tu, optare non debes. Non velles illam esse miseram, & te prosequi lachrymis. Scio prudentiam tuam hisce solatiis non egere, & abundè te instructum esse præceptis, institutisque Christianæ fidei; quæ efficacissima adversus mortem solatia petit, à fidelium indubia resurrectione. Nolui ego vel amici vel hominis Christiani officio deesse. Gaudendum cum gaudentibus, & flendum cum flentibus. Amicorum voces, si dolorem non tollunt penitus, aliquà leniunt & levant. Reliqua, mi Schuyli, à te, à ratione, à tempore impetrabis. Vale & mœrori tuo da spacium, tenuemque moram. Amsteld. 5 Oct. 1636.

344.

CONSTANTINO HUGENIO.

Qui circa focos oberrant Magiri, quoties à nimio igne intumescere vident pultriculam, frigidam affundere solent, ut ebulliens liquor subsidat. Idem mihi jam faciendum, Hugeni. Video ex literis ad D. Vicofortium datis, commotam tibi bilem, ob diuturnius meum silentium, quare affundam & ego frigidam, ut desævias. Placatur, Jupiter donis. placaberis & tu Hugeni, licet à fulminibus tuis minus mihi metuum, quàm à Jovis Panomphæi. Corrafi obiter Epigrammata quædam, & versiculos, quos non ita pridem lusi. Videris iis delectari, licet ab acuminibus tuis longe abeant. Risi cum
amicis,

amicis , ad illud tuum , *Non tribus illa locis ,
quatuor ægra fuit.* uti & ad , *pastillum & pistil-
lum.* Video te , quo es loco , non multum ab
hoste tibi metuere , ut qui serenas voces & festi-
vioris genii testes proferas. Nescio , qui fiat ,
ut humanum ingenium in isto argumento feli-
cius se explicet. Credo ego , τὸ λογικὸν & τὸ
ἐπιθυμητικὸν συμφωνεῖν. [*facultatem rationalem &
appetitivam conspiciare.*] & vehementer illa affi-
cere rationis sedem , quæ vehementius amamus.
Vindicias Epigrammatis mei non ausus fui tibi
mittere , veritus ne aures tuas offenderem theo-
logico strepitu. nisi respondendi pro me neces-
sitatem suasisset calumniæ atrocitas , potuissem
leviorem accusationem & anonymum scripto-
rem contempsisse. Injuriam mihi fecit maximam ,
& verba mea iniquissimis detorsionibus cor-
rupit. Mitto libellum ipsius Anonymi , ut legas
& tanti Theologi suspicias cerebrum. Vale &
me tam crede istarum hæresium esse hostem ,
quam sum amicus veri , pacis , & tui. Amstel.
25 Oct. 1636.

345.

ARNOLDO BUCHELIO.

Amplissime doctissimeque Bucheli ,
Ægrè adduci potui , ut in sacram istam
arenam descenderem. nec enim aut cum tene-
brionibus luctari amœnum est , aut sacris con-
troversis immisceri. Si autor honori meo , (ut
venditat) consultum voluisset , & charitatis se-
qui

qui legem , debuisset ex me propius quæsis-
 se de verborum meorum mente , priusquam pu-
 blicis me libellis differret. Iam sesquiannus est,
 ex quo editum fuit illud carmen , lectumque à
 pluribus. Sed neminem offendit , nedum ut
 inde quisquam foeda ista βδελύγματα [*abomi-
 nanda*] per quæsitæ consequentias deduxerit ,
 quæ in mentem mihi nunquam venerunt. Sed
 mittamus hominem hunc , & male natum fe-
 tum. Tecum loqui, mi Bucheli, suavius est, cui
 pia senectus meliores voces dicat , animumque
 ad omnem humanitatem , elegantiam, & amo-
 rem mei formavit. In animum induxeram te
 videre elapsis proximè feriis , verum amici cu-
 jusdam negotio impeditus , pedem domo mo-
 vere non potui. Ex literis tuis facile colligo ,
 senectutis te onera fortiter ferre , & quamvis
 languente corpore , integram adhuc tibi esse
 animi, & erectæ mentis vim. Solet senectus ob
 quatuor causas misera censerī , quod avocet à
 rebus gerendis : quod corpus reddat debile &
 infirmum : quod omnibus ferè voluptatibus
 privet : denique quod vicina sit morti. At tu ab
 hisce malis peculiari forte eximeris. Non avo-
 caris à rebus gerendis , qui à Reip. negotiis
 semper fuisti alienior , & satis te rerum gerere
 putas , cum Deo conscientiam, patriæ, amicis ,
 civibus fidem probas. Corporis imbecillitatem
 animi constantia & vigore erigis. Et licet ju-
 venum voluptates contemnas , illis tamen frui
 pergis , quæ ex amoenissimorum studiorum agi-
 tatione,

tatione, & antiquitatis seria investigatione habentur. Et quanquam vicinus sis morti, Christo te propiorem esse non dubitas. quot passibus à calamitosa hac vita recedis, ad beatiorē accedis. ut quæ aliis, ob prudentiæ inopiam, gravis est ætas, tibi levissima & jucunda videri possit. Illam tibi Deus Opt. Max. lenem, placidam, & doloris expertem continuet, donec exuta mortalitate, & corporis hujus exuviis, sereniorē vultu coram adspicias Deum, & Servatorem tuum Iesum Christum, cujus sanguine redemptus, piæ morti, gloriosæ resurrectioni, & æternæ felicitati etiamnum servaris. Vale vir præstantissime, & multis mihi nominibus colende. Amstelod. 25 Octob. 1636.

346.

IOHANNI HELMONDO.

DE die in diem litteras tuas expectavi, charissime Helmonde, ut ubinam terrarum viveres rescirem, an Beverovici in Caninesatibus, an in novis Hugonis agris in Frisiis, an in Leydensi territorio in Batavis. Tandem post impatiens desiderium scribis te Leydam cogitare, ut istic vivas, ubi castra olim hostilia Musarum sedi opposuit Baldæus. Si scivissem te hæcenus Beverovici hæsisse, fortè potuisset me eò pertraxisse amor tui, quod non potuit triste pendulorum turdorum spectaculum. Facile ex litteris tuis colligo, te legisse ea, quæ in turdorum scripsi suspendia. Sed hoc velim scire, an
eorum

eorum tibi copiam fecerit optimus Baeckius, quæ in transmissa à seniore Baeckio poma scripti festivius nostrate linguâ. Non possum apud amicos esse superciliosus & gravis, alias non esset mihi grave corrugare frontem, & scribere Catonibus digna. Volunt Rhetores de rebus gravibus graviter dici, de humilibus humiliter. Poma fanè, turdi, perdices, fringillæ humilis materies sunt. Reges, Duces, bella, triumphus sublimior. Alia in illis, alia in his scribentis est facies. Quod vult fieri Horatius ad Pisonem de Arte Poëtica, qui jubet :

Descriptas servare vices operumque colores.

Si de Achille loquendum, oportet impiger sit, iracundus, inexorabilis, acer. Si de Medea, sit Medea ferox, invictaque flebilis Ino, perfidus Ixion, &c. Rursus si res comica & faceta dicatur, versibus exponi tragicis res comica non vult. Quamobrem veniam dabis, si de turdis, pomis, amoribusque loquutus fuerim mollius. Ita factum oportuit ex lege poëtarum & genii mei. Et scio ea te esse indole & ingenuitate, ut ferre possis in præceptore tuo non nimis severo innoxias facetias. Invitas me in agrum Leydensum, ut turdorum capturæ intersim spectator & actor, amicissime; hæc infra curas sunt Philosophorum, nec vacat semper iis, qui Reip. debent temporis tributum, amoenitatibus profligare muneris conscientiam. Ea est urbis nostræ facies, ut sperem te propediem ad nos rediturum. Desævit per Dei gratiam pestilens au-

ra,

ra, purgatissimo hoc & saluberrimo aëre. De numero mortuorum decidit hac hebdomade Libitina 143, ut jam in censum venerint hebdomadalem cadavera 424. Sed penè oblitus eram de epistola tua iudicium perscribere. Latina est sine affectatione & quæsitis phaleris. Scribe sapius. non peccabis apud me, qui viam tibi infisto ad bonæ mentis erectiora studia. Vale & tuos saluta. 25 Oct. 1636.

347.

CONSTANTINO HUGENIO.

HOc non est exercere amicum, sed obruerere. mittis librum Epigrammatum, qui ante hac uno aut altero Epigrammate Veterum mihi excussisti, non tot jaculis confossus fuit Sebastianus, nec tot lapidibus impetitus Stephanus, quot tu telis & acuminibus Poëta adoriris. Si tua nondum *ἐν ἀκμῇ* [*in vigore*] stat versificandi libido, apud me profecto languet iste furor & fervor. subducam me hac arenâ: satius est ut fugitivus evadam, quàm ut cadam victima nil miserantis Aulæ. Enecas me meteoris tuis, fumis, nebulis, tonitru, pluviis, nivibus, grandine, & quæ alia sunt ingenii tui argumenta. Totam concitas naturam, & me ad certamen honestæ æmulationis provocas. Infimæ, mediæ, supremæ regionis fluxos & evanidos foetus mihi objicis. Et de quibus serîd nos, & magno apparatu philosophamur in scholis, tu rides, & Peripatum omnem ac Stoam

Pars II.

L

nasô

naſo ſuſpendis adunico. Ex pluviis urinam facis, ex fulmine lites, ex tonitru horrendæ Iunonis crepitus, quales erant Claudii Imperatoris, ex ventis equorum Solis ſpiramina, ex pruina ſalem, ex maculis ſolaribus guttas ſerenas, ex rore ſudorem, ex grandine Deorum pilas, ex Lunaribus maculis vitilignes. Verè naturæ miracula ludos habes, & Phyſicis tacitè conviciaris. Nec minus talia Epigrammata tua ſunt, ut gradus comparationis non admittant. Loquar verbis Honerdi Senatoris : Diſparitas non eſt, niſi quam gravitate probamus. Optima tunc & ſunt ſingula, cùm bona ſunt. Scribis te hæc meditatum, modò peditem, modò equitem. credo. nam & ſunt eorum quædam, quæ eunt leniter, ſunt, quæ alius aſſurgunt, ſed equus ille tuus aut tolutarius fuit, aut ſuccuſſator. Si tolutarius, cauſſam deprehendi numerorum & æquabilitatis in carmine. Si ſuccuſſator, aut, ut Gallicè loquar, *un trotier, qui va le trot*, cauſſam deprehendi, cur alicubi occurrat pes deterior & horridus, qualis eſt ille : *contacta freti ſors*. Certè non fuit equus tuus ſtrigofus. nam ſucculenta ſunt omnia; non pavidus, nam audaciſſime in Philoſophos incurſas; non ſuſpirioſus & anhelus, nam valido ſpiritu effers, quæ concepifti; non pumilus, nam per nubes ferris; non conductitius, nam naturali pulchritudine exſurgis. Nec veredus fuit, aut *cheval de poſtillon*, quia demorſos omnia ungues ſapiunt & moram, I bone, quò virtus tua te rapit.

Ego

Ego te inter meteora evectum, velut aquilam in nubibus, non sequar, nec pedes, nec eques. Non pedes, ne quis mihi objiciat illud: sequitur non passibus æquis; non eques, quia metuo excuti, uti mihi in Galliis equitanti accidit ter. Cum de aquarum Muydensium timore scriberes, secutus fui, quā potui, te *ἔρωνα*, [*ironice loquentem*], ut infamiæ notam diluerem. Nunc per aëra, coelos, & nubivagos tractus evectum suspicere è terra malo, quā sequi. nolo in aquis esse Palinurus, nec in sublimi Phaëthon. Pauculos mitto Scazontes, ut aliquo grati animi testimonio redimam inscriptum mihi Poëmatum Meteorologicū opus. Illa per gravissimorum amicorum manus ambulant, & doctissimorum iudiciis crescunt. 9 Oct. 1636.

348.

P E T R O C U N Æ O.

[Ta inter nos convenit, Cognatorum clarissime, ne alter alterius ægrè ferret silentium. quare non utar operosa excusatione, quod diutius præter meum morem Harpocratem egerim. Vorstium redivivum vidisti, aliosque libellos, quibus impetor,

Turbati manes Erebi noctisque profunda.
plures symbolam contulisse video tibi mihi que notos. omnem bilem, quam multis retrò annis collegerunt jam effuderunt semel, melius posthac ipsis erit. Ego ex amicorum consilio illos ulciscor silentio. Hi motus animorum &c. Habui

L 2

nuper

nuper Orationem, vel potius Homiliam in Natalem Domini, & Servatoris nostri Iesu Christi, ut prisca studia recolligerem, quibus olim consecratus fui. Inveniunt & hîc, invidia & recti ignorantia, quod arrodant. Exemplaria quæ amicis inscripsi, tradi velim per ancillam. Pestilentia lues penè se in totum per Dei gratiam remissit. Vale. 10 Ian. 1637.

349.

CORNELIO VANDER MYLE.

Mitto Homiliam, qui hætenus Orationes tibi misi. elegi argumentum capax sacrorum acuminum. Patrum elegantias & acutè dicta hic illic insparsi. Annum ingredimur novum, cujus auspiciis quod tibi offeram nihil occurrit gratius, quam ut tibi Encomium ejus infantis mittam, in quo solo omnium nostrum stat salus. In mundi senectute vivimus, cui solatium præbet Christi pueritia. Ipse, tu Myli, viridem jam senectam penè egressus es, quæ novas vires à sacro hoc infante, & mundi Servatore capiet. Sunt hic illic quædam dicta de Præsepi per metonymiam, quæ aut de nativitate ipsa Christi, aut Christo intelligi debent, juxta phrasin veteris Ecclesiæ & Patrum. quod moneo, cum tanta seculi sit perversitas, ut facile interpretaturi sint malevoli de ipso præsepi & ligno, quæ de Jesu Christo dici res ipsa clamat. Augustinus præsepe adorandum vocat, fontem consolationum, gratiæ asylum. Derinet nostratum expectationem

nem Colonienſis conventus, qui teſtudineo gradu procedit. Si lis tantum eſſet inter Pelidem & Atridem, ſperarem, ſucceſſum felicio-rem. Sed totius Europæ Principes pacare, Cæſarem, Suecum, Gallum & Hiſpanum, nos & Hiſpanum, res eſt majoris operæ. Nostros hic magis ſollicitos habet Regiſ Britanniaë inſtitutum, quo mari obicem ponit. Neptuni filii ſumus, aſſueti libero mari, quo clauſo & impedito etiam loculis mercantium clauſtra injiciuntur. quæ perrumpet inſatiabilis lucri cupiditas, non minore induſtria, quam olim Memphitica clauſtra & catenas perrupere Batavi. Vale.
17 Ian. 1637.

350.

E I D E M.

Nobiliffime Myli,
Qui has tibi literas tradet, Matthias Deugius eſt, juvenis rei Mathematicæ peritiſſimus, arcta familiaritate junctus D. Hortenſio Mathefeos profeſſori, collegæ noſtro. Scripſit libros de Architectura militari, ſive Fortificationibus, ut vocant. quod argumentum antehæ Gallicè tractaverunt Galli, Belgice Stevinus, at Latine, quod ſciam, nemo. Non eſt mihi vis iſta dignoſcendi & dijudicandi ſeverius, quia caſtra vidi raro, nedum ut ad operum proportionem, figuras, ſitus attenderim. Illud tamen auſim dicere, multum in hoc opere laboris impendiſſe autorem, & ad ſingula ad-
L 3 vertiſſe

vertisse propius. D. Hortensius luculenta commendatione & scriptorem & scriptum profequitur. Venit ad Te hoc fine, ut à nobilissimo Domino Witsio, castrorum Federati Belgii ephoro, impetret icones sive delineationes operum castrensium, quibus expugnata fuit, aut potius recuperata, Arx Schenckiana. Illas enim in opere suo desiderat. Ne autem videatur temerè hoc petere, libri sui lectionem offert eidem Domino Wits, cognato Tuo, & Zulechemi Domino, qui exactius de re omni iudicium ferent, utpote in ista Mavortis & Bellonæ oppugnantis, & propugnantis arena enutriti. Est auctori animus libros hosce publici juris facere, & quæ per N. T. impetrabit, ad communes usus transferre. Vale vir nobilissime & præstantissime, & si qua potes laudabiles conatus hujus juvenis, docti pariter & modesti, juva ac promove. Cohabitat hic Domino van Jaersvelt, cujus filios humanioribus artibus erudit. Dominam vander Myle, liberosque meis verbis reverenter saluta, etiam ubi res ferent, Zulechemi Dominum, & nobilissimum Dominum Witzius. Amstelod. 10 Mart. 1637.

351.

A R T U R O J O N S T O N O,

*C*larissime Jonstone,

Elegiam tuam, quâ in laudes Poëseos nostræ immoderatus effunderis, accepi & legi. Diu hæsi, an probare, an improbare iudicium istud

istud tuum debuerim. Ne probarem, suadebat modestia mea, quæ tenuitatis suæ probè sibi conscia, judicia ista, commendationesque invideas verecundè amolitur. Ut probarem, fuisset perspecta tua pluribus humanitas & candor, qui voces tibi expressit magis sinceras quam veras, magis tui in me affectus indices, quam istius *ἐπεροχῆς*, [*eminentiæ*,] quam mihi in carmine attribuis. Equidem studia illa amceniora amavi semper, & conatus fui viam istam calcare, quâ ad carmen itur. Verùm cum Philosophiam & Peripatū junxissem Poëticiæ, obstrepuit horridior ista sapientia suavissimis Camœnis, & stribliginem suam affricuit Apollini. Philosophia quippe, ut nosti, hodierna tetrica est, & per salebras & scholasticorum præruptas commentationes incedit; & à quibus abhorreret Poëta quam maxime, impensius amat Philosophus, sive Thomistes sit, sive Scotista. Utrique multum à prisco philosophandi genere, quale est apud Ciceronem, Senecam, Plutarchum, recessimus. Est adhæc Philosophia veritatis magistra: ut Poëta tunc maxime commendatur, cum aut falsa fingit ingeniosius, aut veris falsa permiscet. Atque his de causis infelicius me puto agere alterutrum, cum sociaverim artes minus sociabiles. Illud tamen ingenuè fatebor, tantum me Poëtices teneri studio; ut difficulter avelli possim. Soleo illam vocare scabiem cum perpetuo pruritu conjunctam: ad quodvis enim argumentum, sive lepidum illud sit,

sive grande subsilit scripturienti animus, & continere me vix possum, uti ad pilæ jactum catelli cursitant, aut feles. Ad te potius redeant istæ laudes, mî Jonstons, quas in immeritum accumulas. Tu Galliam, tu Scotiam, tu Angliam famâ nominis tui implesti, & imples etiamnum. Nos virtutum tuarum, & ingenii admiratores exemplum à te capimus proficiendi, & grande aliquid moliendi, quod perficere non mearum, sed tuarum potius est virium. Quidquid sit, amemus alii alios, & seposito fastu omni, exosculamur mutuo, siquid laude dignum in singulos contulerit divina benignitas. Amicitiam tuam veneror: præconia & suffragia amicorum, uti exposcere putidum fuerit, agnoscere arrogantia, ita patienter ferre non fuerit injucundum. Vale, vir clarissime, & qui Regis maximi valetudinem curas, hoc non segnius cura, ut illi, Musis, & mihi diu vivas suaviter. Amstelodami, 18 Martii, 1637.

352.

JOHANNI BEVEROVICIO.

NOn uno nomine tibi debeo, amplissime Beverovici. Primò libros Diætericos misisti, quibus versiculos nobilissimi Catsii, tanquam lemniscos coronæ pactili intertexuisti. In iis de rebus non naturalibus disseris eruditè, perspicuè & facetè: ut omnino videaris tutò mederi velle, quia scribis eruditè, citò quia perspicuè, jucundè quia facetè. Si ex præscripto
tuo

tuo viveret mundus, conclamatum esset de communi mortalitate, quæ neminem non manet, quia ad insolitum deflectere plus æquo amamus. Ego diætam probo, sed quam subinde flagellet ἀνωμαλία [*inæqualitas*] aliqua. Nam rigida illa & severa edendi bibendique ad leges ratio, bonæ mentis carnificina est, & vitæ tyrannis. Edant bibantque ad amussim, quibus grave est ridere: quiescant suis periodis, quibus moveri est labor: moveantur ad numeros, quibus sudare permolestum: aëris momenta & caloris gradus expendant, qui alaudam imitari amant: dormiant moderate, quibus numquam noctu scribendi sunt versus. Quemadmodum boni Oratoris est dissimulare artem, ita valetudinis rationem optime subducet, qui in Medicorum leges non nimis religiose jurabit. Libros tuos Medicos, ex non Medicis collectos, pari voluntate legi. Horatio contradicis canenti:

Quod Medicorum est, promittunt Medici.

Physicos redarguis, quorum hoc est axioma: Generationem esse similiarum productionem: nisi velis illum tuum foetum à causâ æquivocâ productum esse, quæ effectui dissimilis est. Deucalion es, quibus ex saxis nati sunt homines, aut potius pastor Aristæus, qui ex non apibus apes elicit. Multa unum facis, & in formam artis digeris latissimè sparsa, illorum exemplo, qui aulea ex varii coloris filis contexunt. Fecit idem in Politicis Lipsius, qui centonem rerum civilium ex tot scriptoribus, suis filis

confarcinavit. Perge, mⁱ Beverovici, Medicinæ suum decus afferere, Tibi famam, ægris vitam foenerare. Poscis versiculos in Calculum, quos mitto : nihil enim tibi negavero, quod à me præstari potest. Sed vereor, ne illi ipsi calculis & arenis laborent. Tu medere; & non fonte Anticore, sed Caballino illos deterge, ut leniores fiant. Vale. Iphis Nonis Apr. 1637.

353.

P E T R O C U N Æ O.

VEnit ad Te, Cognatorum dilectissime, præstantissimus juvenis, Johannes ab Helmont, Consulis nostri Andræ Bickæri è sorore nepos, eo fine, ut in Academiam vestram transeat, postquam Scholæ nostræ, & Philosophiæ curriculum emensus est. Adolescens est ad omnem modestiam & humanitatem factus, ingenio bonarum artium capaci, miro in præceptores adfectu, pietate, cultu. Fuit Scholæ nostræ ornamento & exemplo. Cuperam plures ex optimatum liberis ita præstructos ad Vos venire. Omnino confido, illum instar irriguæ arboris ad flumen positæ, ad omnem laudem magis magisque assurrecturum, & suis honori, patriæ usui aliquando futurum, quod Deus ille donet, quo teste hæc scripsi. Si dignaberis illi viam monstrare, quâ ad Themidos arcem compendiosè & sine ambagibus itur, summo & illum & amicos, quos in hac Republicâ habet viros summos, beneficio Tibi obstrinxeris. Liberos

beros tuos serenissimâ hâc anni tempestate ad nos mittas velim. Scis, sine auræ afflatu exstingui ignes, sine convictu & alloquiis amicitiam, cuius partem Aristoteles facit *συγγίωσιν*. [*convictum.*] De Republicâ nihil scribam, postquam in Colonienfi conventu omnis publicæ pacis spes sita esse multis videatur, at non mihi. Difficile quippe est, rapaces Aquilas, efferos Leones, & pugnaces Gallos conciliare. Summus Deus consilia hæc dirigat ad Belgii, vel potius totius Europæ tranquillitatem. Vale. 17 Maji, anno 1637.

354.

CONSTANTINO HUGENIO.

DOlui & Tibi condolui vehementer, afflictissime Hugeni, ubi ad me tristissimum de uxoris tuæ dilectissimæ obitu nuncium perlatum fuit. Aphtis eam laborare intellexeram, & modò meliusculè habere, modo pejus, luctantibus inter se naturæ & morbi viribus. Tandem prævaluit morbus, & de puerpera triumphavit fatalis necessitas. Crede, mi Hugeni, optimum illum esse rerum eventum, quem Deus probat. quidquid vult ille, nostrum quoque est velle. nec pium est, ea nolle, quæ non vult nos nolle. acquiescendum nobis, quodcunque tandem moventi. quicquid à solo & summo Bono est, quid nisi bonum est? nos in præsens, ille longè in futurum prospicit; & rationes facti sui etiam aperit hinc, cum desierunt esse, qui capiant.

piant. Magna domus mundus est. ille paterfamilias, qui domum istam in duas partes dispescuit, ætheream & elementarem. Has ordine inhabitari cupit, ita ut ab elementari in ætheream transitio fiat; nec prius in hanc, quam in illâ longius breviusque steterimus. In elementari homines hominibus jungimur. In æthereâ Deo & intelligentiis. Illa mortalitatis sedes est, hæc immortalitatis. illa negotiorum, hæc otiorum: illa doloris non unius officina, hæc gaudii statio tutissima. Est in eâdem tecum uxor domo, sed secessit in partem meliorem. cohabitas illi, & eodem quo illa tecto etiamnum tegeris. Extulisti illam è domo tuâ, quæ privata est, sed non è publicâ, quæ universorum est, quia ipsum Universum est. Habitant in diversis Aulæ partibus Principes & Principum conjuges. idem tibi jam contigisse cogita. Nec prohibitum illam adire voto, affectu, mente. Arctior animorum est conjunctio, quam corporum, & cogitatione amplectitur anima fortius, quidquid diligit vehementius. Qui peregrè abeunt, spe reditus solantur amicos. Abiit & illa, sed ut rediret & te videret, loco & statu beatiore. Nec mora erit longa. si ad æternitatem respicias, cujus omne futurum est pars, jam rediit. Nescit illa quod præteriit, & quod post venturum est præsentem, & durationum intervalla per fidem confundit. Si doles surreptam, nego surreptum quidquid oculis furripitur. tua est, quæ tua nuper fuit, nec alterius esse vult aut potest, quæ nunc quoque

que meminit se tuam fuisse. Divortium thalami si fecit mors, non fecit omne. est conjugium divortii minime capax; hoc mentium est. harum copula irrupta est, & viget quam maximè inter disruptos. Vbi conjux conjugem videt, minus attentè illam cogitat: ubi non videt, oculis illam animi intuetur consideratius. magna & vehemens res est desiderium. occupat, quod non habet, tenet remota, & finitur absentis boni validâ persuasione. Si soli tibi esse insolitum est, venisti solus sine illa in mundum: vixisti sine illâ ante illam. quod factum sæpius, hoc repetere durum tibi & molestum videtur? Nec solus es, qui matris exactissimæ ectypa plurima habes, in quibus virtutum maternarum ideas agnoscis & simulachra. Hæc contemplare, nec eris sine sociâ. modestia, cura, prudentia, fides, comitas, & quam primo nominasse debebam pietas, uxoris tuæ fuerunt ἰδιὼν κῶδον. [*propria gloria.*] Harum virtutum semina transfudit in liberos, qui cum adoleverint, renatam in illis conjugem tibi gratulaberis. At erepta est, inquires, liberis mater. at non pater. alterutrum eripi aliquando necessum fuit. cum simul eripi nolint fata, patrem concedi illis diutius æquissimum. Quod matris est, illa præstitit. prolem edidit, lactavit, nutrit. Ad res magnas præire, monitis, exemplis erigere nascentem juventutem, flectere luxuriantes animos, veri & recti callem monstrare ejus est, quem superstitem sinunt fata. Defuncta est illa partibus suis. Ubi illa & mater

mater & nutrix desit, tuum est incipere. Non vis perpetuò matrem esse, hoc est miseram. Ita enim judico, miserrimam esse matronarum vicem, & centum malis affligi sexum illum, quoad gignendis liberis vacat. Inter ista, dic sodes, cuperes illam immortalem esse? Expedivit illam clementia divina iis malis per gratiam, quibus illam expediverat per naturam. Tibi si decessit boni commodique nonnihil, illi accessit plurimum. quidquid lucrata est illa, tuo quoque in lucro deputa. Communis est conjugum felicitas, communis jacturæ omnis & lucri fors. Quantum doles, quantum ingemiscis, tantum minus affici videris ejus inconcussa felicitate. Expertus didici, nullum esse sedando dolori potentius remedium, quam si rationum cumulo obruatur. Tecum disputa, & morti dic: rapuisti meam, sed & plures: rapuisti optimam, sed & plures: rapuisti intempestivè, sed & alias. rapuisti, sed necessitate. eripuisti mihi, ut Deo redderes: eripuisti liberis, ut Christo jungeres: eripuisti amicis, ut beatis mentibus insereres. Tibi dic: non est hic, nec debebat usque esse: fuit, quia fuisse hominis est. erit quod fuit; erit, qualis non fuit, quia gloriosior erit. Dic: uxorem amisi, sed quæ me plurimorum liberorum fecit parentem: familiæ & rei domesticæ administram, quæ, me curatore, in famulas transferri potest: thalami consortem, qui vixi sine thalamo: dolorum levamen, quos & levant argumenta: gaudii participem, quò jam solus fruor:

vitæ

vitæ affeclam, sed quam mortalem scivi. amisi inopinatò; at præscire hoc non tantum potui, sed & debui. Hac aut simili mentis contentione castigabis primo, mox franges, tandem elides doloris vim, & de queruli amoris causa victor triumphabis. Hæc pauca Tibi firmando scripti, quem & natura satis fortem novi, & à sapientiæ præceptis abunde instructum. Si quæ desint, post admissa in animum Christianæ religionis solatia, Senecam adi & Epictetum. & illos si oculo vel mente leges, lugebis minus. Vale, virorum clarissime & cordatissime. Amstelod. 24 Maji, 1637.

355.

HENRICO VAN EEDEN.

Nobilissime vir,
*Accipe, sed mediis prognatum fluctibus Echo,
 Hic, ubi se salsis Amstela miscet aquis.
 Si Pindi mediis habitarem ruptibus, Echo
 Quæ sitis esset gratior illa tuis.*

Non sylvas hic habitamus, non rupes & montes, ubi Echo aptius redditur, & repellitur fortius. Planities vasta urbem nostram cingit, & paludibus innatat, ut frustra Echum expectes, qualem reddit aut Petrarchæ rupes, aut Cumarum saxa, aut Thessaliæ valles. Clamavi tamen, ut potui, & visa est respondisse Echo non aliena à vidui hominis statu & conditione. Si minus seria dixi, cogita minus seria agere omnes istos quibus vacat cum lapidibus loqui, & trans

& trans flumina clamare , ut reclament stupidæ
& rigidæ cautes. Socero negare carmen nefas
credidi, tum ob illustre Douſarum nomen , tum
ob virtutum tuarum memoriam. Viximus una,
loquuti ſumus una annos complures , cum ego
privati profeſſoris , tu auditoris partibus fun-
gereris. Vbi Canicula à ſtudiis & lectionibus
otium mihi fecerit, amicos Ultrajectinos, & in-
ter illos , te ſocerumque amplectar. Vale, Am-
ſtelod. 14 Jun. 1637.

356.

THEODORO SCHREVELIO.

Mitto verſiculos , quos petis , in Floræ fle-
bile fatum : quos ſi Heroum iſtorum ver-
ſibus , quos in litteris tuis nominas , adjungere
dignaberis , principibus quoque me Achivis
permixtum agnoſcam. Vt flos eſt, fortuna flo-
ris eſt ; nec enim à re evanidâ conſtantiam pre-
cii exſpectes. Facile fuit cuiſvis mercari merces
iſtas quantovis pretio , quæ ſine precio haberi
potuerunt. Vtique crevit illud inter nondum
dantes , & nondum accipientes , & didicere
emptores illi , verum eſſe Philoſophorum axio-
ma : Non dari progreſſum in infinitum. Hunc
furorem Oratione tua perstringis, ut ſanes ; ſed
non intelligent illi , quibus medico opus , niſi
Latinam Belgicam fieri cures : nec enim dubi-
to , quin & genium ſit habitura , & ſalis mul-
tum perfricandæ inſaniæ , quæ jam ἐμδνμι
[*toti populo communis*] erat. Redeant ad ſanam
mentem

mentem omnes non libellis aut orationibus, sed desperatione. Lucri spes postquam decollavit, sapiunt omnes, quia ista spes suasit dementiam. Vale. 16 Jun. 1637.

357.

CORNELIO BOYO.

IN eo falleris, Vir clarissime, quod te haec-
 tus mihi notum non fuisse scribas. Ita est.
 Vultum, quod sciam, haecenus non vidi. Sed
 indices erectioris animi, simul & ingenii notas
 plurimas vidi antehac. Quod si id es, quod ani-
 mus est & melior tui portio, omnino novi
 Boyum. Accedit, quod te mihi totum ape-
 ruerit jampridem amplissimus Graswinckelius,
 elegantiae omnis fecundissimum pectus. Is de
 candore tuo, doctrina, humanitate, & studiis
 eam tulit sententiam, ut te in optimorum censu
 habeamus ambo. Certè, ex quo legere coepi ea,
 quæ subinde in lucem edidisti Epigrammata,
 desideravi propius tibi jungi & dextræ dextram
 jungere. Nam uti artium & disciplinarum est
 cognatio & vinculum, ita earundem cultores
 arctius jungi oportet. Tu prævenisti, & nullo
 meo merito provocatus Poëmata tua mihi in-
 scribis, Zelandiæ urbium encomia. Patria est,
 quam laudas, ut pietate te probes illi, quæ vi-
 tam tibi & nascendi locum dedit. Ita laudas, ut
 non finxisse aut anxie quæsisse laudis mate-
 riam, sed oblatam selegisse credaris. Exemplo
 me prævisse scribis. at tu scribendi carminis

Pars II. M regula

regula præis. Mihi satis est, ea in carmine conari, quæ ab aliis præstari video. Animo meo, qui huic studio semper deditus fuit, obsequor, securus prorsus quorum judiciis surgam cadamve. Nec tamen amicorum de me humaniores voces superbe sperno, aut impense amo; ne videar aut nihil tribuere candide judicantibus, aut nimium ex adfectu vel amore mei pronunciantibus. Tibi plurimum me debere fateor, qui hunc nomini meo honorem habuisti, ut versibus tuis illud, tanquam Mecœnatis alicujus, aut Pollionis præfixeris. Quod si ego forem atavis editus regibus, essem præsidium & dulce decus tuum. Interea perge Themidi jungere Apollinem, & Romanum jus legesque ornare Romanis leporibus & Musis? ita illæ minus erunt tetricæ, & hæ magis seriæ. Dicitur Socrates sapientiam è cœlo in domos familiasque deduxisse. Tu Poëticen è procelloso solo & cœlo in amœnissimos saltus Haganos deducis, & fori strepitus laudabili castigas otio. Cogaris ad præscriptum clientis loqui, cum causas dicis. At cum Poëta es, tui juris es, nec ex præscripto loqueris. In foro à partibus stas, cum Poëta esse vis partes nescis & neuter es. In curiæ atriis justitiam adspicis gladio terribilem. In Poëtarum atriis Apollinem intueris lyra amabilem. ut mihi videaris Jurisconsultus esse, cum prodesse vis; Poëta, cum delectare. Vtrumque ut facias diu, faxit Deus Opt. Max. qui juris studia tibi secundet ad usum, poëseos
ad

ad Iusum. Vale, vir doctissime & humanissime,
& celeberrimum Graswinckelium, ubi occasio
feret, officiose saluta. Amstelod. 3 Quintil.
1637.

358.

P E T R O C U N Æ O.

Cognatorium charissime,

Septimanæ effluxerunt tres, ex quo me
tertiana febris corripuit, non quidem exquisita,
sed remissior. Ejus historia octo periodis decur-
rit, ut jam desierim febricitare: verum videtur
natura victrix morbi reliquias febriles in utrum-
que pedem exonerasse, quos mira habet φλόγω-
σις [*inflammatio*] cum pruritu intolerabili. Cum
hoc mihi symptomate jam luctandum, & uten-
dum topicis, quæ pituitam bilemve acerrimam
castigent. Interea laborare eadem febre cepit
filiarum aliqua, quam exquisitissima tertiana
exercet. Ea jam sub Medicorum manu est, &
venæ sectionibus, purgationibusque excarnifi-
catur. Morbus iste hic ἐπιδημῶ [*communis*]
est, & per universam urbem in quosvis sine
discrimine grassatur. Doleo & filiæ tuæ male
esse. Accepi eam pectoris oppressione, & tussi
vehementiore laborare. Si temperantiam ho-
rum malorum causam arbitraris, falleris: ab
aëris intemperie hæc proficisci non negavero.
Nihil vetat ejusdem mali causas esse plures. De
Bredæ obsidione optima auguramur. dispersæ
hostium copię. Eæ ut colligantur tempore

M 2

opus.

opus. Gallus opportune fatis in finibus Artesiæ & Hannoniæ populatur. Castris nostris de com meatu abunde & commode prospici poterit. Quod si major vis inde Federatos depellat, erit nobis in proxima receptui locus. Faxit Deus, ut Patriæ & bonorum votis respondeant tantarum rerum eventus. Vale. 24 Jul. 1637.

359.

R O C H O H O N E R D O.

Lemma illud tuum, *Ad Casparum Barleum læsæ ob silentium amicitiae suspectum*, expungo clarissime Honerde. Non arbitror lædi amicitiam silentio inter amicos dispares: quorum inferiori facile est superiorem nimiam loquacitate offendere. Alia Senatoris, alia Professoris dignitas. Alias Curia, alias Schola curas postulat. Scribendum tibi, sed rarius, ne te videar minus prudenter uti. Crabrones istos, quos in litteris tuis designas, non metuo. Sum enim & ipse, cum libet, crabro. Advocent venenum omne in aculeos. Etiam tunc pugnatur, cum

Stipitibus duris agitur, sudibusve præstis.

Verum jam ante in animum induxeram, iis qui in arenam hactenus prodierunt adversariis non respondere. Non vacat veterem cramben reponere, & supervacaneum puto instare convictis. Injuriam mihi fieri persuassimum habeo. Nullius mihi vel impietatis vel hæreseos sum conscius. Cetera homo sum, & humani nihil à me alienum puto. Hac fiducia susque deque habeo

beo lividas & atras voces, quas calumniandi studium livorque authoribus suis suggessere. Tecum sentio, vindictæ speciem optimam esse contemptum. Maledicentiæ vis, si spernatur, desæviet brevi. Non impetrabunt adversarii, ut me ab amœnioribus studiis avocent. Malim tecum, malim cum Hugenio, aliisque philosophari, quam cum sacris noctuis luctari. Novum forte carminis argumentum suppeditabit nobis Auriacus. Bella ô, bella, horrida bella, & multo video spumantem sanguine Bredam. Faxit Deus Opt. Max. ut publicis votis respondeant successus. Malim Principem castra figere in Brabantia, quam in Flandria. Transmarinæ expeditiones ex maris ventorumque pendent arbitrio. Quæ terra suscipiuntur magis se consiliis humanis regi sinunt. Mitto Elegiam, nullo mihi labore natam. Scio te hac esca delectari. Videbis facile æquam mihi esse mentem, & non prorsus exaruisse veteres latices. Vale, Vir spectatissime, & clarissime. Si ita A. T. visum, lectionem Elegiæ noli invidere nobilissimo Mylio, uti nec amplissimis Viris, Apollonio Schotto & Reigersbergio collegis tuis, quos à me plurima salute impartiri. Amstelod. 24 Jul. 1637.

360.

ARNOLDO BUCHELIO.

Litteras tuas exertissimâ manu accepi. Cum enim te videre liceat rarius, illas animi affectusque tui in me indices videre perquam volupe

M 3.

lupe est. Fui non ita pridem Ultrajecti bis, nec substiti, abiturus ad Leccæ ripam, ut viserem prædium D. de Iaersvelt, quo me invitaverat filius, itineris tunc una cum aliis comes. Altius memoria tui animo inhæret, quam ut malevolorum hominum studiis odiiſque evelli possit. Obitum cognati tui, Iosephi Vorstii ex animo doleo. Obiit cœlebs, ut desiderium fui nec conjugii nec liberis relinquat. Vir fuit indolis optimæ, erecti adhæc ingenii, & non minus exacti iudicii. Non alia conditione, mi Bucheli, nascimur, quam ut moriamur, & cum omnes illa maneat ocysus serius, non est quod nos percellat vel amiciſſimorum mors. Me aliquot retro diebus exercuit tertiana, quæ post septimam accessionem ægro valedixit. Cum hujus adhuc reliquiis luctor. Vbi firmiore ero valetudine, firmiorem erga te aliosque amicitiam exeram. Memini me non ita pridem in climatericum tuum annum versibus lusisse: illis jam plures addidit Numinis indulgentia; & sane, quod gratulor, ætati par es animi constantia, vigore, prudentia. Si corpori decedit suum robur, animus à ratione majus capit, tantoque se sentit erigi altius, quanto ad vitæ terminum accedit propius. Versiculos hos lege, & in parte solatiorum habe. Scio enim gratissima tibi etiam illa esse, quæ nobis per incuriam excidunt. Vale. Amstelod. 25 Jul. 1637.

CORNELIO VANDER MYLE.

Nobilissime Myli,
 Paulo ante ferias Caniculares corripuit
 me febris tertiana, quæ tamen post accessiones
 aut paroxysmos octo desit redire. Verum,
 cum humor peccans in pedes decubisset, lu-
 ctatus fui dies plurimos cum morbi reliquiis, ut
 vires pristinas pene, non tamen prorsus recupe-
 raverim. Fui per dies aliquot in prædio cognatæ
 D. Overbequii, quod Poelgeestam minorem
 vocant. Locus est vicinus plane ædibus Domini
 de Poelgeest. Illic sensi me non parum conva-
 luisse ob æris salubritatem, loci amoenitatem,
 Rhem & pratorum circumjacentium conspe-
 ctum jucundissimum. Singulis Mundi partibus
 affudit Deus vim vivificam, qua vivimus, reso-
 cillamur, recreamur. Aliis tamen majorem: ut
 delectu opus sit, & Bajæ præstent Minturnis
 paludibus. Quod de valetudine mea sollicitus
 sis, est hoc à tuo erga me amore, quem pluribus
 antehac indiciis ostendisti. Ego, licet jam scribam
 rarius, studiosissime de valetudine tua & tuo-
 rum inquiero, si quando huc Hagienſium aliquis
 comeat. Te sospite & Reipub., & mihi, &
 bonis omnibus gratulor, quos non uno benefi-
 cio obnoxios habes. Scripseram amplissimo
 Honerdo, ut Nobilitati Tuæ copiam faceret
 eorum, quæ ipsius litteris versibusque provo-
 catus rescripseram. Invitat me in Diœcesin Ul-
 M 4 trajecti-

mater & nutrix defuit, tuum est incipere. Non vis perpetuò matrem esse, hoc est miseram. Ita enim judico, miserrimam esse matronarum vicem, & centum malis affligi sexum illum, quoad gignendis liberis vacat. Inter ista, dic sodes, cuperes illam immortalem esse? Expedivit illam clementia divina iis malis per gratiam, quibus illam expediverat per naturam. Tibi si defecit boni commodique nonnihil, illi accessit plurimum. quidquid lucrata est illa, tuo quoque in lucro deputa. Communis est conjugum felicitas, communis jacturæ omnis & lucri fors. Quantum doles, quantum ingemiscis, tantum minus affici videris ejus inconcussa felicitate. Expertus didici, nullum esse sedando dolori potentius remedium, quam si rationum cumulo obruatur. Tecum disputa, & morti dic: rapuisti meam, sed & plures: rapuisti optimam, sed & plures: rapuisti intempestivè, sed & alias. rapuisti, sed necessitate. eripuisti mihi, ut Deo redderes: eripuisti liberis, ut Christo jungeres: eripuisti amicis, ut beatis mentibus insereres. Tibi dic: non est hic, nec debebat usque esse: fuit, quia fuisse hominis est. erit quod fuit; erit, qualis non fuit, quia gloriosior erit. Dic: uxorem amisi, sed quæ me plurimorum liberorum fecit parentem: familiæ & rei domesticæ administram, quæ, me curatore, in famulas transferri potest; thalami consortem, qui vixi sine thalamo: dolorum levamen, quos & levant argumenta: gaudii participem, quò jam solus fruam: vitæ

vitæ asseclam, sed quam mortalem scivi. amisi inopinatò; at præscire hoc non tantum potui, sed & debui. Hac aut simili mentis contentione castigabis primo, mox franges, tandem elides doloris vim, & de queruli amoris causa victor triumphabis. Hæc pauca Tibi firmando scripsi, quem & natura satis fortem novi, & à sapientiæ præceptis abunde instructum. Si quæ desint, post admissa in animum Christianæ religionis solatia, Senecam adi & Epictetum. & illos si oculo vel mente leges, lugebis minus. Vale, virorum clarissime & cordatissime. Amstelod. 24 Maji, 1637.

355.

HENRICO VAN EEDEN.

Nobilissime vir,
*Accipe, sed mediis prognatum fluctibus Echo,
 Hic, ubi se falsis Amstela miscet aquis.
 Si Pindi mediis habitarem ruptibus, Echo
 Quæsitis esset gratior illa tuis.*

Non sylvas hic habitamus, non rupes & montes, ubi Echo aptius redditur, & repellitur fortius. Planities vasta urbem nostram cingit, & paludibus innatat, ut frustra Echum expectes, qualem reddit aut Petrarchæ rupes, aut Cumarum saxa, aut Thessaliæ valles. Clamavi tamen, ut potui, & visa est respondisse Echo non aliena à vidui hominis statu & conditione. Si minus seria dixi, cogita minus seria agere omnes istos quibus vacat cum lapidibus loqui, & trans

& trans flumina clamare , ut reclament stupidæ
& rigidæ cautes. Socero negare carmen nefas
credidi, tum ob illustre Douſarum nomen, tum
ob virtutum tuarum memoriam. Viximus una,
loquuti ſumus una annos complures, cum ego
privati profeſſoris, tu auditoris partibus fun-
geris. Vbi Canicula à ſtudiis & lectionibus
otium mihi fecerit, amicos Ultrajectinos, & in-
ter illos, te ſocerumque amplectar. Vale, Am-
ſtelod. 14 Jun. 1637.

356.

THEODORO SCHREVELIO.

Mitto verſiculos, quos petis, in Floræ fle-
bile fatum: quos ſi Herōum iſtorum ver-
ſibus, quos in litteris tuis nominas, adjungere
dignaberis, principibus quoque me Achivis
permixtum agnoſcam. Ut flos eſt, fortuna flo-
ris eſt; nec enim à re evanidâ conſtantiam pre-
cii exſpectes. Facile fuit cuivis mercari merces
iſtas quantovis pretio, quæ ſine precio haberi
potuerunt. Vtique crevit illud inter nondum
dantes, & nondum accipientes, & didicere
emptores illi, verum eſſe Philoſophorum axio-
ma: Non dari progreſſum in iuſinitum. Hunc
furorem Oratione tua perſtringis, ut ſanes; ſed
non intelligent illi, quibus medico opus, niſi
Latinam Belgicam fieri cures: nec enim dubi-
to, quin & genium ſit habitura, & ſalis mul-
tum perfricandæ inſaniæ, quæ jam ἐμδῆμι
[*toti populo communis*] erat. Redeant ad ſanam
mentem

mentem omnes non libellis aut orationibus, sed desperatione. Lucri spes postquam decollavit, sapiunt omnes, quia ista spes suasit dementiam. Vale. 16 Jun. 1637.

357.

CORNELIO BOYO.

IN eo falleris, Vir clarissime, quod te hactenus mihi notum non fuisse scribas. Ita est. Vultum, quod sciam, hactenus non vidi. Sed indices erectioris animi, simul & ingenii notas plurimas vidi antehac. Quod si id es, quod animus est & melior tui portio, omnino novi Boyum. Accedit, quod te mihi totum aperuerit jampridem amplissimus Graswinckelius, elegantiae omnis fecundissimum pectus. Is de candore tuo, doctrina, humanitate, & studiis eam tulit sententiam, ut te in optimorum censu habeamus ambo. Certè, ex quo legere coepi ea, quæ subinde in lucem edidisti Epigrammata, desideravi propius tibi jungi & dextræ dextram jungere. Nam uti artium & disciplinarum est cognatio & vinculum, ita earundem cultores arctius jungi oportet. Tu prævenisti, & nullo meo merito provocatus Poëmata tua mihi inscribis, Zelandiæ urbium encomia. Patria est, quam laudas, ut pietate te probes illi, quæ vitam tibi & nascendi locum dedit. Ita laudas, ut non finxisse aut anxie quæsisse laudis materiem, sed oblatam selegisse credaris. Exemplo me prævisse scribis. at tu scribendi carminis

Pars II.   M   regula

regula præis. Mihi satis est, ea in carmine conari, quæ ab aliis præstari video. Animo meo, qui huic studio semper deditus fuit, obsequor, securus prorsus quorum judiciis surgam cadamve. Nec tamen amicorum de me humaniores voces superbe sperno, aut impense amo; ne videar aut nihil tribuere candide judicantibus, aut nimium ex adfectu vel amore mei pronunciantibus. Tibi plurimum me debere fateor, qui hunc nomini meo honorem habuisti, ut versibus tuis illud, tanquam Mecœnatis alicujus, aut Pollionis præfixeris. Quod si ego forem atavis editus regibus, essem præsidium & dulce decus tuum. Interea perge Themidi jungere Apollinem, & Romanum jus legesque ornare Romanis leporibus & Musis? ita illæ minus erunt tetricæ, & hæ magis seriæ. Dicitur Socrates sapientiam è cœlo in domos familiasque deduxisse. Tu Poëticen è procelloso solo & cœlo in amœnissimos saltus Haganos deducis, & fori strepitus laudabili castigas otio. Cogaris ad præscriptum clientis loqui, cum causas dicis. At cum Poëta es, tui juris es, nec ex præscripto loqueris. In foro à partibus stas, cum Poëta esse vis partes nescis & neuter es. In curiæ atriis justitiam adspicis gladio terribilem. In Poëtarum atriis Apollinem intueris lyra amabilem. ut mihi videaris Jurisconsultus esse, cum prodesse vis; Poëta, cum delectare. Vtrumque ut facias diu, faxit Deus Opt. Max. qui juris studia tibi secundet ad usum, poëseos
ad

ad lufum. Vale, vir doctiffime & humaniffime,
& celeberrimum Graswinckelium, ubi occasio
feret, officiofe faluta. Amftelod. 3 Quintil.
1637.

358.

P E T R O , C U N Æ O.

C*Ognatorum chariffime,*

Septimanæ effluxerunt tres, ex quo me
tertiana febris corripuit, non quidem exquisita,
fed remiffior. Ejus hiftoria octo periodis decur-
rit, ut jam defierim febricitare: verum videtur
natura victrix morbi reliquias febriles in utrum-
que pedem exoneraffe, quos mira habet φλόγω-
σις [*inflammatio*] cum pruritu intolerabili. Cum
hoc mihi fymptomate jam luctandum, & uten-
dum topicis, quæ pituitam bilemve acerrimam
caftigent. Interea laborare eadem febre cepit
filiarum aliqua, quam exquisitiffima tertiana
exercet. Ea jam fub Medicorum manu eft, &
venæ fectionibus, purgationibusque excarnifi-
catur. Morbus ifte hic ἐπιδημῶ [*communis*]
eft, & per univerfam urbem in quosvis fine
discrimine graffatur. Doleo & filiæ tuæ male
effe. Accepi eam pectoris oppreffione, & tuffi
vehementiore laborare. Si temperantiam ho-
rum malorum caufam arbitraris, falleris: ab
aëris intemperie hæc proficifci non negavero.
Nihil vetat ejufdem mali caufas effe plures. De
Bredæ obfidione optima auguramur. difperfæ
hoftium copię. Eæ ut colligantur tempore

M 2

opus.

opus. Gallus opportune satis in finibus Artesiæ & Hannoniæ populatur. Castris nostris de com meatu abunde & commode prospici poterit. Quod si major vis inde Federatos depellat, erit nobis in proxima receptui locus. Faxit Deus, ut Patriæ & bonorum votis respondeant tantarum rerum eventus. Vale. 24 Jul. 1637.

359.

R O C H O H O N E R D O.

Lemma illud tuum, *Ad Casparum Barlaam læsæ ob silentium amicitiae suspectum*, expungo clarissime Honerde. Non arbitror lædi amicitiam silentio inter amicos dispares: quorum inferiori facile est superiorem nimiam loquacitate offendere. Alia Senatoris, alia Professoris dignitas. Alias Curia, alias Schola curas postulat. Scribendum tibi, sed rarius, ne te videar minus prudenter uti. Crabrones istos, quos in litteris tuis designas, non metuo. Sum enim & ipse, cum libet, crabro. Advocent venenum omne in aculeos. Etiam tunc pugnatur, cum

Stipitibus duris agitur, sudibusve præussis.

Verum jam ante in animum induxeram, iis qui in arenam hactenus prodierunt adversariis non respondere. Non vacat veterem cramben reponere, & supervacaneum puto instare convitiis. Injuriam mihi fieri persuassimum habeo. Nullius mihi vel impietatis vel hæreseos sum conscius. Cetera homo sum, & humani nihil à me alienum puto. Hac fiducia susque deque habeo

beo lividas & atras voces, quas calumniandi studium livorque authoribus suis suggessere. Tecum sentio, vindictæ speciem optimam esse contemptum. Maledicentiæ vis, si spernatur, defæviet brevi. Non impetrabunt adversarii, ut me ab amœnioribus studiis avocent. Malim tecum, malim cum Hugenio, aliisque philosophari, quam cum sacris nocturnis luctari. Novum forte carminis argumentum suppeditabit nobis Auriacus. Bella ò, bella, horrida bella, & multo video spumantem sanguine Bredam. Faxit Deus Opt. Max. ut publicis votis respondeant successus. Malim Principem castra figere in Brabantia, quam in Flandria. Transmarinæ expeditiones ex maris ventorumque pendent arbitrio. Quæ terra suscipiuntur magis se consiliis humanis regi sinunt. Mitto Elegiam, nullo mihi labore natam. Scio te hac esca delectari. Videbis facile æquam mihi esse mentem, & non prorsus exaruisse veteres latices. Vale, Vir spectatissime, & clarissime. Si ita A. T. visum, lectionem Elegiæ noli invidere nobilissimo Mylio, uti nec amplissimis Viris, Apollonio Schotto & Reigersbergio collegis tuis, quos à me plurima salute impartiri. Amstelod. 24 Jul. 1637.

360.

ARNOLDO BUCHELIO.

Litteras tuas exertissimâ manu accepi. Cum enim te videre liceat rarius, illas animi affectusque tui in me indices videre perquam vo-

M 3.

lupe

lupe est. Fui non ita pridem Ultrajecti bis, nec substiti, abiturus ad Leccæ ripam, ut viserem prædium D. de Iaersvelt, quo me invitaverat filius, itineris tunc una cum aliis comes. Altius memoria tui animo inhæret, quam ut malevolorum hominum studiis odiisque evelli possit. Obitum cognati tui, Iosephi Vorstii ex animo doleo. Obiit cœlebs, ut desiderium sui nec conjugii nec liberis relinquat. Vir fuit indolis optimæ, erecti adhæc ingenii, & non minus exacti iudicii. Non alia conditione, mi Bucheli, nascimur, quam ut moriamur, & cum omnes illa maneat ocysus serius, non est quod nos percellat vel amicissimorum mors. Me aliquot retro diebus exercuit tertiana, quæ post septimam accessionem ægro valedixit. Cum hujus adhuc reliquiis luctor. Vbi firmiore ero valetudine, firmiorem erga te aliosque amicitiam exeram. Memini me non ita pridem in climactericum tuum annum versibus lusisse: illis jam plures addidit Numinis indulgentia; & sane, quod gratulor, ætati par es animi constantia, vigore, prudentia. Si corpori decedit suum robur, animus à ratione majus capit, tantoque se sentit erigi altius, quanto ad vitæ terminum accedit propius. Versiculos hos lege, & in parte solatiorum habe. Scio enim gratissima tibi etiam illa esse, quæ nobis per incuriam excidunt. Vale. Amstelod. 25 Jul. 1637.

361.

CORNELIO VANDER MYLE.

Nobilissime Myli,

Paulo ante ferias Caniculares corripuit me febris tertiana, quæ tamen post accessiones aut paroxysmos octo desit redire. Verum, cum humor peccans in pedes decubisset, luctatus fui dies plurimos cum morbi reliquiis, ut vires pristinas pene, non tamen prorsus recuperarem. Fui per dies aliquot in prædio cognatæ D. Overbequii, quod Poelgeestam minorem vocant. Locus est vicinus plane ædibus Domini de Poelgeest. Illic sensi me non parum convalescere ob æris salubritatem, loci amoenitatem, Rhem & pratorum circumjacentium conspectum jucundissimum. Singulis Mundi partibus affudit Deus vim vivificam, qua vivimus, resicillamur, recreamur. Aliis tamen majorem: ut delectu opus sit, & Bajæ præstent Minturnis paludibus. Quod de valetudine mea sollicitus sis, est hoc à tuo erga me amore, quem pluribus antehac indiciis ostendisti. Ego, licet jam scribam rarius, studiosissime de valetudine tua & tuorum inquirō, si quando huc Hagienſium aliquis comeat. Te sospite & Reipub., & mihi, & bonis omnibus gratulor, quos non uno beneficio obnoxios habes. Scripseram amplissimo Honerdo, ut Nobilitati Tuæ copiam faceret eorum, quæ ipsius litteris versibusque provocatus rescripseram. Invitat me in Dioecesin Ul-

M 4

trajecti-

trajectinam Dominus de Thienhoven. Sed quia
 feriæ excurrunt, non statui eo ire. Cras Muy-
 dam abeo ad Satrapam Hoofdium, omnis ele-
 gantiæ patrem. Doleo male esse Filio tuo, Gulel-
 mopolis Gubernatori. Verum solet illud fe-
 brium genus, quas intermittentes vocant, esse
 periculi expers. Scripsi nuper versiculos in re-
 ditum Christophori Artifosky Brasiliæ guber-
 natoris. nescio an videris. Addo & illa, quæ
 in Tulparum fortunam lusi. Frater meus jam
 hic est, qui non semel salutem mihi tuo nomine
 denunciavit. Dignus est, quem ob probitatem,
 fidem, obsequium sui ament. Vale, Vir nobi-
 lissime & præstantissime; Dominam vander My-
 le, filiam, generum meis verbis saluta, etiam fi-
 lium Gubernatorem, cui ut valetudinem pristi-
 nam reddat Deus Opt. Max. serio & ex animo
 precor. Amstelod. 24 Aug. 1637.

362.

E

D

E

M.

GRatissimus mihi fuit litterarum tuarum &
 aspectus & contactus: sed flagellavit gau-
 dium meum filii tui Gubernatoris Willemstadii
 adversa valetudo. Impetrabit, meo iudicio, a
 victus ratione, quod a medicamentis vix pote-
 rit. Patriæ universæ, & Cellissimo Principi gra-
 tulator illustris victoriæ laudem, publicis commo-
 dis conspicuam. Non defui meis partibus. Ela-
 pso die Lunæ proximo Orationem hic habui
 Panegyricam de Obsidione Bredana, qua tria
 hac

hæc exequor. Primo, comparisonem instituo inter Principis nostri, & veterum Græcorum & Romanorum celebres obsidiones. Deinde Spinolæ obsidionem cum hac nostra, quam multis nominibus illustriorem esse contendo. Tertio inter se comparo Bredam captam à Mauritio actu, à Frederico violento Marte. Hic illic in Hermannum Hugonem, scriptorem laudatissimum, incurro, & quas in Isabellam Spinolamque confert laudes ad Principem nostrum redire contendo. Acclamavit ille Isabellæ, ut matri castrorum: ego Auriaco, ut patri castrorum. Acclamat ille Isabellæ his verbis: *Vna mulier fecit confusionem in domo Regis Nabuchodonosor.* Acclamavi ego in Oratione mea Celsissimæ Emilie: *Vna mulier vidit confusionem in domo Regis Hispaniarum.* Ingressa est Isabella (illius verba sunt) urbem Catholicæ religionis restauratrix: ingressus est urbem Auriacus Pontificiæ reformator. Hermannus Hugo prodigia & portenta plurima narrat, quæ obsidente Spinola accidisse memorat. Ego illi quatuordecim similis farinæ miracula repono. Forte salivam tibi moveo, quam discutiet Orationis, quæ jam sub prælo est, lectio. Vale. Amstelod. 23 Octob. 1637.

363.

CONSTANTINO HUGENIO.

Non statueram tibi scribere, nobilissime Hugeni, nisi dedita Breda, ut & lætior esset scri-

M 5

scribentis dictio & legentis lectio. Celsissimo Principi ac Patriæ universæ gratulor illustris victoriæ laudem, gratulor tibi inter tot bellorum & castrorum incommoda incolumi. Expugnavit urbem Auriacus, quam Marchio Spinola ad deditionem compulit aliquot retro annis. Diversum utrique Duci consilium fuit, & vincendi modus valde dispar. Spinolæ Iulii Cæsaris institutum placuit, fame potius quam ferro urbem expugnandi. Auriaco Domitii Corboulonis, qui dolabrâ, hoc est, operibus hostem vincendum esse dicebat. Qui Auriaco placuit modus, majoris fuit animi, qui Spinolæ majoris patientiæ. Auriacum erexit fiducia aperto Marte vincendi; Spinolæ timor suavit cunctationem & moram. Ille audenti, hic timenti similior. Alterius obsidio Numantiæ ac Sagunthinae similis, alterius Carthaginis ac Alexiæ. Auriaci obsidio minorum fuit impensarum, plurium funerum, Spinolæ minorum funerum, majorum impensarum. Spinolæ, obsessis non minus, quam obsidentibus tedium attulit. Auriaci subita fuit & ad miraculum brevis. Alter cum viris pugnavit & ad bellum admissis; alter cum famelicis potius stomachis. Hujus difficilis, ob brumam ad comportandum è longinquo commeatum difficilem. Illius difficilis, ob hostem animose pugnantem. Auriacus festinandum sibi rebatur, ob menses æstivos aptos quaquaversum auferendo bello. Spinola minus à mora sibi metuebat, ob hyemem & pluvios menses ineptos ad inferendam

dam vim. Alter brumam duravit, alter æstatem : alter opportuno tempore bellum gessit, alter importuno; ut alterius obsidio magis pertinaciæ affinis fuerit, alterius prudentiæ. Auriacus obsidione cœpta, & urbi insitit à fronte, & hosti à tergo; Spinolæ nec cum urbe negotium fuit, quia pugnare cavit, nec cum hoste, quem non nisi sero habuit. Spinola potentissimi Regis, Asiæ, Africæque Dominatoris opibus vicit. Nos nostro, hoc est, benevolorum civium succo. Ille, ut tutam redderet obsidionem, auxilia ex Germania advocare necesse habuit : nos solito milite tuti minore motu vicimus. Illi cum pluribus præsidariis res fuit, sed contra quam volebant, otiosis. Nobis cum paucioribus, sed pugnantibus & fortiter resistentibus. Auriaco Patria sua obsidionem imperavit ut Civi, Respublica ut Duci. Spinolæ peregrina tellus ut Duci quidem, sed alienigenæ : ut alter pietatis motu, alter regia solum autoritate rem tantam aggressus fuerit. De his aliisque fusius disserit oratio nostra. Serius, quam volebam, excusa fuit, propter obitum uxoris Blæuwii Typographi. Qui hactenus Panegyrica mea celsissimo Principi libens obtulisti, rogo, ut hunc quoque Panegyricum sermonem eidem submisso & reverenter offerre non graveris. Quam ex se non meretur, à tuo contactu impetrabit gratiam. Vale, Vir nobilissime & clarissime, & tui amantissimum redama. Amstelod. 19 Nov. 1637.

P E T R O C. H O O F T.

EX urbe nostra, Magnifice, præstantissime-
 que Hoofdi, aut potius orbe, si me sinas
 aliquid dicere hyperbolicōs, transisti in oppi-
 dum, Batavi Principis fato, Velsii facinore, nec
 minus studiis tuis celebre. Vbi illi & publicæ &
 privatæ calamitatis invenere materiam, tu famæ
 & immortalis gloriæ multiplex paras argumen-
 tum. Eadem sedes autores illos habuit magno-
 rum motuum, & te præconem & testem. Illi hor-
 renda facere ausi, tu scribere. Non minor laus
 est, res omni ævo victuras posteritati tradentis,
 quam eorum, per quos illæ primum gestæ sunt.
 Velsius Principem gladio sustulit, tu utrum-
 que grandi calamo extulisti, & sepulta dudum
 protulisti in lucem. Ille quod fecit, minus lau-
 dabili ausu fecisse putandus est. Tu quod ag-
 gressus es, omnium applausu confecisti opus.
 Habitas in ea arce, quæ spectaculum præbuit
 Batavis fortis Principum, & divinæ tuæ mentis:
 quæ tanto Principum sorte felicior est, quanto
 ab istis casibus abesse gaudet longius. Quoties
 secessum tuum cogito, Musarum subeunt late-
 bræ & diverticula. Quibus gradibus ad illum
 indies ascendis, ascendis ad cœlos & summa
 omnia propius. Illic tua Claros est, & Patara, &
 Phocis. Illic Phormiæ tuæ, & Tusculum, &
 nunquam bonis fatales Capræ, Cœlestibus
 adfuescis, cœlitibus vicinior, & dum terras ex
 alto

alto despectas, supra illas animo erigeris. Illic positus nec sapias cum vulgo, nec loqueris. Oratione sublimi res sublimes æquas. Quæ effaris magna, dicendo majora facis, quæ exigua, magna. Quanquam exiguum nihil sit, quod tractare in animum iuduxisti maximus. Principes canis, ubi nullus Principum fulgor. Regum vitas describis, ubi Regiæ majestatis ignota hæcenus fuere & decora & imperia. Belli Belgici historiam contextis eo loco, quî tantarum rerum capax non est, ut major sis & eâ, quæ te habet, arcæ, & rebus, quas secundo totiespectore depromis. In otio tumultuaris, in pace præliaris: vastitatem facis scriptor inter agrorum culturam. Federa publica nectis, ubi absunt Federati. Rumpis eadem ubi nullæ sunt partes. Obsides urbes & capis, ubi nullus jam ab obsidente metus. Regis longius remoti iras & irarum causas narras, ubi irasci ob illas digne vix quisquam præter te potest, qui ea omnia ad animum revocas altius, quæ Reipub. nostræ olim incubuere gravius. De Albani dira severitate verba facis in lenitatis domicilio. Plectuntur capite optimates, cæduntur Belgæ, exulant cives, ubi litteris tuis & libris mitescunt omnia & feritatem exuunt. Quam feliciter migrasti, celeberrime Hoofdi, ex urbe strepera in eruditi silentii & beatæ tranquillitatis domum, ubi non Mercurio, sed Phœbo, non Divæ Monetæ, sed Palladi litas; ubi dum privata minus, ea magis curas, quæ omnium interest scire. Mutas solum,

lum, & constas tibi. Mutas aërem, sed non quo in amicos ferris, affectum. Opulentis Amstelodamensium portis egrederis, & minus opulentas Muydæ subis, ut & summæ fortunæ theatrum intueri te, sine morum noxa, posse ostendas, & minoris non adspernari. E domo tua in arcem transisti, ut longius arceas, quæ domi objiciebantur graviora agitati impedimenta. Obis moenia tua & moenium ambulacra tacitus, ut mox Taciti tui præcepta efferas disertus. Flevo propinquior in ejus scriptoris intima admitteris, qui Romanorum fati flebilem Flebum, ejusque proxima notat. Vixisti pridem, ubi aliorum imperio vixisti civis. Iam vivis, ubi tuo imperio legibusque vivitur. Hic illas accipere non indignum te credidisti, illic dare dignum Satrapa & Præfecto putamus. Inter alitum voces & linguas, quæ turres tuas circumsonant, humanam reformas, & dum illas pro oblectamento habes, Belgico idiomati & elegantiam & pristinum nitorem quæris, & invenis. Vocibus prudentiam ubique, & rerum peritiam addis. Levia ingeniorum minus æstimas, & quotquot animi tantum delicias sectantur, & λόγων, [*sermonum*,] ut, cum Euripide loquar, εὐμορφίας, [*pulchritudines*.] Ad Vechtam nunc sedes, nec minus doctrinæ tuæ radiis Amstelam & Yam cognata flumina illustras. Quas illi merces vehunt revehuntque precium à te non leve capiunt. Gaudet Typhis eo in portu explicare vela, ad cujus oram tragici poëmatis
vela

vela primus Batavorum explicuisti. Ædium raritatem supple non perituris ingenii tui monumentis. Et qui deest habitaculis civium tuorum decor, Musæ tuæ beneficio singulis confertur. Superbiunt villæ te præside, & humiles casæ te Prætore prætoria ipsa laceffunt. Portarum custodes dum urbi, dum arcu invigilant, Batavi Apollinis securitati invigilant, & pro hostibus barbariem, ac recti ignorantiam exesse jubent. Propè exsuccas paludes eo doctrinæ succo abundas, quo adolescit publica salus, ne desint præsidia, quibus illa, quibus Muyda, quibus domus tua aliquando insitât. Scribo hæc, clarissime Vir, ut scribam, & horas fallam otio graves. Majoribus officiis tuum erga me adfectum probavisti. Ego meum erga te minoribus testari non possum, quam si rerum inopes epistolas mittam & canoras, ut ille vocat, nugas. Valetudinarium invisisti sæpius, excepisti humaniter, & cordata erexisti oratione. Quid rependam? verba & voces, sed eas, quæ te, quæ humanitatem tuam, & singularem doctrinam, quæ conjugis tuæ matronæ erectissimæ officiosam erga me comitatem grato pectori æternum inscribent. Tibi, uxori, liberis, valetudinem solidam & diuturnam precor ab Illo, qui largiri illam solus in manu habet. Vale. Amstelod. 14 Maji, 1638.

IOACHIMO VICO FORTIO.

Postquam hinc discessisti, dilectissime Vico-
 forti, discessi tecum. quæ te naves, qui te
 currus hinc abduxere, unà abduxerunt me. Feci
 cum corpore divortium, & comitatus abeun-
 tem, non fui ultra hic, si quod sum eâ parte
 æstimes, quâ se Anaxarchus Philosophus, & So-
 cratici omnes homines censebant. Nega-
 sapientes animam dividuam esse. Ego te absente
 falsum hoc comperio: nec enim totus vivo, sed
 portiuncula mei, ex quo tu animæ meæ & præ-
 sidium, & dulce decus à nobis abivisti. Scis tri-
 plicem esse animæ potentiam, eam, qua vivi-
 mus cum plantis; eam, qua sentimus, cum bru-
 tûs, & eam qua sapimus cum intelligentiis &
 divinis mentibus. Nulla harum jam integra mihi
 superest. Vivo languidius, quia tu vitæ meæ fo-
 mentum eras potentissimum, ac vultu, sermoni-
 bus, officiisque pluribus, quæ referre non atti-
 nent, protrahebas dies minus subinde lætos, &
 afflatu tuo alebas vitalem flammulam. Diminu-
 tos quoque sensus sentio, quia quem videbam,
 audiebam coram; cujus dexteræ jungebam dex-
 teram perlubenter, nec videre jam, nec audire,
 nec tangere conceditur. Et cum animalium sit
 loco moveri, ego remoto Achate meo penè
 plantanimal sum, & spongiæ similis adhæresco
 tenacius domesticæ rupi. Resecta est è ratione
 pars, quia tu bonæ mentis argumenta objicie-
 bas

bas indies, nec sinebas marcescere intellectus vim, qui dum te absente feriat, nimis, desiderio tui carpitur magis. Voluntas, quæ omnium animæ facultatum maxime est divina & materiæ expers, vix jam sua, vix jam mea est. Perii illa, quâ te diligebam, amore, ut in scholis loquuntur, complacentiæ, qui circa bonum præfens est. perii illa, quâ inter honestissimos te, ut non fictæ & fucatæ honestatis exemplar, amplexabar quotidie. Desii velle jucunditatis & elegantiae omnis patrem & arbitrum. Desii velle usibus publicis & amicorum natum, Gratiarum & Musarum corculum, in quo & antiquitatis studia veneramur, & quidquid inter nova sine affectatione excellit, stupemus. Adversus hæc ambitionis tuæ incommoda remedium non aliud superest, quam ut absentem præsentem fingam. Est animorum nexus inter loco diffitos, & coalescunt illi sejunctis maximè corporibus. Sæpius opto, verum illud esse, quod Averroi verum videbatur: Vnum esse omnium hominum intellectum, ut tuus meus sit, meus tuus. Sæpius opto, veram esse illorum sententiam, qui corpus idem pluribus locis præfens esse contendunt, ob hoc solum, ut tibi jungar propius. Sæpius me recreat illa cogitatio, terras omnes, si cum extremo coeli margine compares, centrum esse, & quantitatis expers punctulum, ne ulla sensibili diametro secludamur. Sæpius cogito avidius expeti, quibus ad tempus carere cogimur, & voto possideri longius

Pars II.

N

remo-

remota. Occurſat ſubinde illud , quod proverbio dici ſolet : amicus alter idem , ne ſi duo ſimus , ſejungi nos ac dirimi poſſibile ſit. Nec ignoras , mi Vicoſorti , ſomnia fingere eos qui amant. quare ut ſolatia undique conquiram , fingo me Eurum eſſe , ut te ſequar per nubila : vel Solem , ut quaviſte diei parte intuear : vel Lunam , ne de nocte me fugias : vel Oceanum , ut navigantem inſequar : vel Tritonem , ut valetudinis tuæ nuncium quaquaverſum ad amicos deferam. Quin ſexuſ immemor fingo me Berecynthiam eſſe , ut dum per turriras urbes veheris , rerum tuarum ſim conſcius : vel Famam , quæ non niſi vera , & fauſta omnia de te nunciet. Cum Scepticorum placita volvo , cuperem illud cum ratione aſſeri , non magis te abiſſiſſe , quam non abiſſiſſe. Cum Peripateticorum , cuperem illud mihi probari , intellectum fieri illud ; quod cogitat , ut quoties menti objiceris , ab eâ arctius tenearis , idem , quod ille eſt , factus. Cum Pythagoræorum ; vellem migrare animas etiam vivorum ; ut ad tempus tu à meâ , ego à tua capiam Hæcceitatem , aut , ut loquar Latiniuſ , formam ſingularem. Sed deſinam fingere paradoxa , & commentis indulgere. Reddituſ ſum mihi , & diviſam miſere animulam ſenſi redintegrare , ubi de tuo in Galliam adventu ſum factuſ certior. rediere ilicet vita , ſenſuſ , ratio. Maris & prædonum periculiſ , per Dei gratiam , ſubductuſ pedem jam incolumiſ fixiſti in ſolo , ubi ſtudioſiſſimoſ tui habes viroſ ſummoſ

summos maximosque, qui operâ & consiliis tuis uti in felicitatis suæ parte habent. Regem vides, quem iusti amor Deo, & subditis Belgis nostris jungit. Ducem adis, qui Galliarum opibus, virtute suâ, stirpis avitæ & tot tantisque majorum exemplis subnixus, labantem Germaniam novo Marte suffulcit, & salutare sidus, turbulento hoc imperii statu, pulsas afflictisque populis affalget. Nos hic absentem te prosequuti sumus & prosequimur indies animo, votis, precibus, etiam, ut festivè verum dicam, poculis. Inter tot salutes & faventium tibi omnia, non potes non esse salvus & sospes. Non est locus morbis, ubi hos proscribunt publica vota. Interfui cum uxore tuâ, matronâ supra sexum sagaci erectâque, nuptiis filiæ Pauli de Wilhem. Tuo (credas) strepuerunt nomine mensæ: nec dubito, quin tinnierint tibi aures amicorum gratulationibus & benignis vocibus, quibus te non Fortunæ reduci, sed Deo servatori, & tutori omnes & singuli commendavere. Vale, vir summe, & illustrissimum Legatum D. Grotium, aliosque mei amantes reverenter saluta, etiam amplissimum D. Iunium, ubi Rhenum trajeceris. Duci WisMariensi opto, uti sicuti nunc est, præliis, bello pergat esse superior. Tua, fratresque omnes valent. Plurima te salute impertiunt Satrapa Muydensis, collega meus D. Vossius, Mostartius, & liberorum meorum tui observantissima turba. Amstelod. 16 Maji, 1638.

DVm tu Gallias felici itinere peragras, Vi-
coforti præstantissime, nos hic amicis va-
camus, & feriarum dies domi transigimus non
infelici quiete. Fuimus Pentecostæ festo Muy-
dæ, unâ cum lectissimâ tuâ conjuge, & amplif-
simo viro D. Mostartio, quò nos evocaverat
Satrapa Muydenfis, vir demerendis bonis na-
tus. Etenim anni tempestas ea est, quæ occu-
patissimos à studiis avellere possit, & sibi totos
vindicare. Illic cum essem, tibi absenti hos ver-
siculos in convivas nostri hospitis inscripsi:

Tres sumus hic Muydæ, scriptor, tibi nupta, professor,

Expers ille suæ conjugis, ille suæ,

Nec patiens tibi nupta tui est. sine compare quisque

Ambulat & mediis solus inerrat agris.

It magno Leonora viro comes una, suisque

Hospitibus fato prosperiore præit.

Illâ tamen nostræ dantur solatia sorti:

Tres sine conjugibus, tres sine lite sumus.

Muydâ domum reversus nuptiis interfui am-
plissimi viri G. Bartolotti, una cum Collega
meo clarissimo D. Vossio. Invitata quoque fue-
rat uxor tua, sed absentia sua fefellit expecta-
tionem sponfi, sponsæque. Vis causam? non
est illi plenum gaudium, te absente. Hæc nu-
ptialis scena, si fuisses hic, & spectatorem te ha-
buisset & actorem. Nunc magis seria tibi cor-
di, dum Principibus, summisque Ducibus ad-
suescis,

fuescis ; quorum per Europam universam fama
celebritasque maxima est. Profecto digniore
sorte abes. Hic sponſis fruimur placidiſſimis,
illic tu bellicoſiſſimo Duce. Hic in Veneris are-
na caſtrisque ſtamus, illic tu in Bellonæ circo &
pulvere. Hic privata amicorum res agitur , illic
publica Chriſtiani orbis. Hic inter inermes con-
vivis ſedeo , illic tu inter armatos & cataphra-
ctos. Hic de expugnandâ virginitate agitur,
illic de expugnandis urbibus & caſtris. Hic Hy-
men lenioris belli facem ventilat , illic Mavors
aſterioris & cruenti. Hic cythara , teſtudine,
cantu animi manſueſcunt , illic tympanorum,
tubarumque ſtrepitu & clangore ad ferociam
excitantur. Illic morti præluditur quotidianis
præliis, hic vitæ quotidianis oſculis. Ita diſpare
fato vivimus mortales, nec eadem ubique omnes
agimus. Fama eſt, Wiſmarium Ducem ,

Successus urgere ſuos, inſtare timenti ,

quod de Cæſare Dictatore cecinit Lucanus. Hæc
via calcatur iter laudum , atque iſtis caput inferitur
aſtris. Nos , licet longius poſiti , gratulamur
victori & votis juvamus rerum lapſarum reſti-
tutorem. Nec quieſcunt Federati Ordines, qui
dum Ducis tui felicitatem in lucro deputant ,
novâ expeditione Hiſpaniarum Infantem ter-
rent. Auriacus jam movetur. prope Sylvarum Du-
cis copiarum coitio eſt. conſcribuntur naves
vehendo militi. An in Brabantiam , an in Flan-
driam iturus ſit Gubernator noſter in incerto
eſt. Gallorum exercitus Duce Chaſtillonio

Duynkerkam, ut ajunt, petit. ejus portum clausit Archithalassus Federatorum. Bella, ô bella, horrida bella. Sed Deo, & qui illi proximi sunt, Principibus hæc relinquo. Comes Henricus Bergius desuit vivere, & victima esse odii Philippici. Te vivere & valere cupio, & semper quo te cœlestis clementia duxerit, ire. Vale, amicorum ocelle. Salutant te amici omnes, & septenarius meus. Amstelod. 4 Junii, 1638.

367.

P E T R O C U N Æ O.

ADventum tuum, & uxoris tuæ dilectissimæ per dies hosce festos avidè expectavi, verum remoram illi injectam ab inopinato conjugis morbo, ex litteris tuis illubenter accepi. Ita facile humanis consiliis intervenit casus aliquis, & quæ proponimus facile mortales, vetat fieri *poïeg.* [*divina providentia.*] Illud tamen gravioris fuit commatis, quod desæviisse æstum febrilem scribas, & fractam morbi vim inducias dare laboranti. Eam prorsus jam convalescere spero, & eo esse valetudinis statu, ut excurrere tecum ad nos possit, quod promissa exsolvatis ambo. Omnis ille dies festus mihi erit, quo vos videre & amplecti licebit, etiamsi nefastus maximè fuerit. N. N. in Gallias abiit, & salvus trajecit, inde ad Vimariæ Ducem profecturus, qui jam victor lapsas Germaniæ res aliquà restituit, & Austriacorum vires accedendo, Gallis nobisque non leves rerum gerendarum

rum occasiones subministrat. Donatus est N. à Rege ejus Ordinis insignibus, quem vocant S. Michaëlis. Nec petiit hos honores ambitio-
se, nec oblatos ultrò repudiare prudentiæ cre-
didit. Fui elapsis proxime feriis Muydæ unà
cum amicis aliis, quo nos evocaverat Satrapa,
vir in quo maximarum virtutum syllogen mi-
ror. Vale. 8 Junii, 1638.

368.

JOACHIMO VICOFORTIO.

BInis te litteris à discessu tuo affatus sum, Vi-
coforti præstantissime, respondisti nondum.
nec ægrè fero. scio pluribus tibi scribendum es-
se, & de rebus ejus argumenti, quod ad Philo-
sophum non spectat. Et tamen toties te re-
spondisse arbitror, quoties me uxoriis literis
salvere jussisti. Ita perge. sufficit, si memoria mei
curis tuis occupationibusque subinde intercur-
set. Sic me tecum equitare, navigare, ire, pran-
dere, cœnare fingo. Soleo diebus Sabbathis
quibus tabellarius Gallicus se exonerat, domi
tuæ esse, ut de te & valetudine tua reddar cer-
tior. ubi fausta omnia lætaque percepi, ride-
mus, gaudemus, plaudimus omnes, uxor, fratres
affines, ego,

— *Amyclæis velut exultabit arenis*

Pastor, ad Idæas Helenâ veniente carinas.

Sequanam, Ligerim, Rhodanum, Rhenum, &
quæ alia attinges flumina vel trajicies, pacata
tibi & propitia optamus. Dignus es, cui ob-
sequan-

N 4

sequantur aquæ minores , & Oceani filiæ , qui Oceanum nuper conscendisti , ut terrarum Diis morem geras. Dignus es , cui montes , colles , rupes obviæ sternant iter , quia nihil tam excelsum editumque , quod non modesta animi tui magnitudo transcendere possit. Dignus es , cui valles omnes & depressa famulentur , cui nihil tam humile & submissum , quod non virtutum tibi materiam uberem , & sublimioris curæ supeditet. Legisti olim odam istam Horatianam : *Integer vitæ &c.* Istam jam tibi applica. Non eges custode , cujus valetudini invigilat custos temperantia. Non metuis tibi à latronibus , cui tutelare nomen est innocentia & probitas. Non opus jaculis , arcu , pharetrâ , qui pacis studia bellis præfers , nec iusta ulla arbitraris , nisi quæ pro aris & focis suscipi suadet imperatque necessitas. Comitem itineris (ita statuo) habes Amp. D. Junium , & in illo comites tres , doctrinam , prudentiam , comitatem. Hæc postrema pro vehiculo est. Vectat te non semel equus veredus , ut celeritate caballi conficias iter , quod instituto jam absolvisti. modò tolutim incedis , & ad numerum colligis equi ungulas , ut non Principibus solum , sed & privatis lentè festinandum esse tuo exemplo doceas. Ita tēmi Vico forti , securum tutumque præstant viæ , comites , flumina , mare , montes. Cæterum publica quod attinet , non unius belli signum in Europæo Orbe erexit Bellona. In arenam prodire magni actores , Austriacus , Gallus , Suecus , Federati.

derati. Auftriacus non uno Duce & loco pugnat, non uno Suecus. Gallus alibi duce Chaſtillonio, alibi duce Wimario victor pugnat. Hic poſtquam captivos abduxit Cæſareani exercitus Duces plurimos, urbes jam ſuas facit, & cladem Nortlinganam glorioſè ulciſcitur. Non poterat Gallus certius vincere, quam per Germanum Principem, nec illuſtrius, quam per Saxonum domo natum, nec fortius, quam per illum, qui Auftriacorum terror, & fatalis tempeſtas habetur. Hic Auriacus noſter pergit *ἀεὶ σέβειν*, [*optimè rem gerere,*] & grandibus auſis promovere res Federatorum. Exercitum navibus receptum ſecundo Vahali Bergas ad Zomam traduxit; partem ejus ſub moderamine Guilielmi Naſſovii in aggeres iſtos arceſque immiſit, quæ Waſiam tuentur. & jam fama eſt, quosdam ex iis expugnatas nobis acceſſiſſe. Illud certum, S. Mariæ Caſtellum, quod aggeri *Blockersdijck* impoſitum eſt, à dicto Comite obſeſſum teneri. Timet ſibi Antverpia, timet Hulſta. Illam expugnari poſſe vix mihi ſit veriſimile, & tamen habet paradoxa ſua Imperator noſter, & res maximas præter omnium ſpem non ſemel confecit. Gallus ad Fanum S. Audomari caſtra poſuit, & mœnibus inſtat. cæſis aliquot Gallorum cohortibus urbi providit Hiſpanus à milite, pulvere tormentario & comœatu. Duynkerkam ſollicitè tuetur, ne tot noſtrorum ſpoliis famoſa urbe excidat. Nondum inclinationem fecit Mavors, ſuſpenſo adhuc

N 5

belli

belli eventu. ubi fecerit, gaudebo tecum aut dolebo, prius malim. Uti & hoc : Te valere & amplissimum D. Junium salvere. Salutant te conjunx tua, fratres, affines, amici complures, & inter hos liberorum meorum tui studio sissima turba. Amstelod. 18 Jun. 1638.

369.

P E T R O C. H O O F T.

QUibus hætenus supersedi, magnifice Hoofdi, jam stabo promissis. Scribam & quod non offertur ultrò, quæram argumentum. Dicam aliquid de lite tuâ, de bello nostro, & studiis meis. Nascitur non rarò lis inter eos, quibus opes validæ sunt, & qui de herciscunda familiæ hereditate cogitant. Ideo Philosophis hoc nomine pax est; nec Hagam excurrere necesse habent, qui omnia sua secum portant. non male cum iis agitur, quibus Plutus forensis controversiæ materiam subministrat parcius. Non opus Iudicibus aut Supremæ aut Provinciæ Curiæ, quibus fors obtigit infra mediocritatem, liberorum numerus supra eandem. nec citantur illi, nec citant; causa nec superiores nec inferiores sunt. Te, maxime Hoofdi, invitum scio pertrahi in rostra & forum, qui cum Musis tuis loqui domi mavis, quam coram Themide de rationibus accepti & expensi altercari. Sed his incommodis causæ primum bonitatem, inde patientiæ constans robur, denique spem facilioris à Curia pronunciati oppone. Bella nostra

stra quod attinet, infelici nuper Marte pugnavimus. Est sua judiciis & foro alea, est & bello, utriusque jactus casusque anceps. prioris fortunam experiris privatus, posterioris experimur omnes. Nec tamen in id discrimen adactæ res, ut locus sit Lucani versibus :

— *Cadit alea fati,*

Alterutrum mensura caput.

Novimus nullibi minus quam in bello respondere eventus. levissimo motu maxima cœpta eludi, parvis momentis in spem metumque impelli animos videas. Invasit nostros Panicus terror, & in fugam se recepere non fugati. Hæsit olim in Minturnis paludibus miles Romanus, noster in Flandricis æstuariis. Fatali ista ripa non semel malè stetimus. Dixerim penè cum Polydoro :

Hæc fuge crudeleis terras, fuge littus iniquum.

Proverbio fertur : matrem timidi non flere : sed hac clade multæ timidorum matres flent, sive captivos flere libeat, sive mortuos. Utinam per virtutem potius novissimum spiritum reddidissent, quam per ludibrium & contumelias hostium. Nunc nostrum est, quæ inauspicatò acciderunt, consilio & prudentiâ flectere in melius. tristibus pares quoque nos esse oportet, nec unius prælii eventu pavescendum. Inter initia contra illos magis fuit, quos postremum respexit victoria. Mars communis nunc victum erigit, nunc adfligit victorem. Infirmitas ingenii est, lapsu aliquo summæ rei diffidere. fortes

fortes & strenui contra fortunam insistant spei. Quare nec exaggerari velim calamitatem nostram, nec contemni. *clades scire qui refugit suas, Gravari timorem.* Stulta dissimulatione remedia potius malorum differuntur, quam mala. Tribus magnis urbibus simul institit belli vis, Brisaco, Fano S. Audomari, & Antwerpia, sed frustra. magnis ausis excidimus nos Gallusque federe promovimus parum. augurent alii alia. ego futurum spero, uti hæc clades acuat nostrum fortitudinem, & quæ fortitudinis cos est, iram. quasi in triumphum per Brabantia urbes missi captivi discent posthac mortem præferre ignominiosæ captivitati. res secundæ negligentiam ferè, adversæ curam creant & vigilantiam. Nunquam populo Quiritium plus fuit animi; quam cum plus esset periculi & malorum. Sed de his satis, ne sutor ultra crepidam. Iam de studiis tria verba. Nobilissimo Realio scripsi Epitaphium, flagitantibus id amicis. Sed tot tantisque viri virtutibus non potui parem reperire orationem. Si quid minus placeat, aut frontem tibi corruget, mone & significa. Te suasore, mutabo quidvis. Vale, vir summe, & uxorem matronam spectatissimam, liberosque patris matrisque *ἐκτυπῶ* [*expressas imagines*] & generosum germen à me saluta. Amstelod. 19 Jul. 1638.

370.

IOACHIMO VICOFORTIO.

NVper in Gallias, è Galliis in Germaniam proficiscentem ad Ducem maximum, literis, animo, votis profecuti sumus, Vicoforti præstantissime. Iam à Duce reducem indies exspectamus, & in iis terris coram videre & amplecti desideramus, ubi charissima habes pignora, Creusam puta tuam, fratres, & intimę admissionis amicum. Illa menses, dies, horas absentis mariti magnâ supputat curâ: & si benè calculum posui, vellet momento confici posse & negotia tua & itinerum spacia. Aliter amor, aliter Peripatus philosophatur. ille longioris morę impatiens motum optat fieri in instanti: hæc fieri posse pernegat. Nec dubito, quin & te Belgii tui & Belgarum capiat desiderium, ubi bellorum omnis vis desæviit, & minore motu Mavors res suas agit. Post cladem Flandricam & frustra tentatam Wasiam, nihil à nobis gestum illustre & laudabile, nihil ab hoste. Captivos nostros præter militiæ morem durius habet Infans Cardinalis, ut plurimi mutato sacramento sub Hispano jam mereant. nec dimissurus illos creditur, priusquam apta bello anni tempestas transierit. Exasperabitur hoc exemplo Imperator noster, & de clementia fortè suâ, ubi similis casus manebit hostem, nonnihil remitteret. Obsidionem Fani S. Audomaro sacri solvit Gallus, minus, ut ajunt, gloriôsè. maluit lentè vincî & circumveniri, quàm non vincere citò.

Etiam

Etiam Brisaco à com meatu & armis prospēctum esse per Cæsareanos constans fama est. In Insulibribus Vercellas recepit Hispanus. Illud in tantâ malorum sylloge pro solatio sit, prædones Morinos in portubus suis contineri, ne grassari in inermes suo more possint. Summâ hoc agit sollicitudine Federatorum Archithalassus, ut navium, quæ in Flandrico hic illic sunt littore, egressum prohibeat. nuper aliquot egressum parantes laudabili facinore, in arēnas & brevia egit, ut securus jam naviget mercator & navita nostras. In Novo Orbe Comes Mauritius insulis aliquot, quæ Portui omnium Sanctorum objacent, potitus est. Nec tamen spes est, futurum, ut Urbe ipsa potiatur, ob validum quo tenetur præsidium. Annonæ penuriâ vinci eam citius posse autumant prudentiores, quam armis. Ex Orientali India appulere naves grandiores septem, opimis mercibus onustæ. Hostem ubique invenit Hispanus vel militem nostrum vel mercatorem. bello atteritur, & mercatu. pugnat Respublica, pugnant privati, & quod publicis deest opibus, suppleant civium ferē singuli. Goam Lusitanorum in Asiæ finibus metropolim classe clausimus, ne se Olyssiponem recipiant galeatæ naves. Felicius foris, quàm domi hac æstate pugnatum. non ubique pari nos vultu respicit fortuna. Illud audivisti, in Hispaniæ portu naves aliquot onerarias in potestatem Ducis Condæi cessisse, magnamque insuper armorum vim. Ita alibi de Gallo triumphat

phat Hispanus, alibi de Hispano Gallus, & divisa belli sorte ambo gaudent, ambo dolent. Nobis feriæ sunt ob Caniculæ æstus, quæ flere vult fessas profitentium linguas. Hoc tempore modò in Bamestræ agrum, modò Muydam, modò aliò me ad amicos recipio, ut ab his impetrem hilaritatis pabula, quæ domi negantur. Vale vir summe & amicissime. Amstelod. 28 Jul. 1638.

371.

P E T R O C. H O O F T.

Incipiam à gratiarum actione, magnifice clarissimeque Hoofdi, quam tuæ ac uxoris tuæ prolixæ, penè dixeram profusæ, humanitati debeo. Solent saxi marmoribusque inscribi magnorum virorum laudes & merita. Ego recentis tuæ erga me benevolentiae & benignitatis encomia inscriberem iisdem, nisi animo illa inscripsissem, cujus cum immortalitate vivet in me æternum, vigebitque recordatio tantarum virtutum. Hæsi diutius apud vos, quam oportuit. Sed detinuit me suavissima consuetudo tot subeuntium in vicem amicorum; detinuit me candor tuus & inaffectedata comitas; detinuit modulis suis, & non invita cantillatione Alcmariana Siren, aut ut magni Hugonii versibus loquar:

Almerii faxque Pharosque soli.

Cum Muydam irem, ibam ut essem lætior sereniorque. Cum isthic essem, factus sum Aëtes alter

alter, & veluti recoctus visus mihi juvenescere. Domum reversus tot dierum felicitatem coepi castigare curis domesticis & studiis, cum quibus in gratiam redire perquam mihi difficile est.

Non semper idem floribus est honos

Vernus, neque una Luna rubens nitet

Vultu.

Neque nos in illa suavitate & animorum diffusionem semper esse expediat. Quare, reduxi me, & contraxi, contentus moderata sorte, quam Parca assignavit. De Gelriæ obsidione nihil certi constat. Hæret in confiniis Princeps cum copiis. In expectatione iterum tristium aut lætorum sumus. Præsidium Gelri intus validum habent, adhæc loci situs & vergens in Autumnum anni tempestas, difficilem reddent expugnationem. In Brasilia spes non levis nostros erigit, futurum ut urbe S. Salvatoris propediem potiantur. Sed hæc aliaque ex fastis hebdomadalibus intellexisti, chartulis tam ficti pravique tenacibus, quam veri nunciis. Scripsissem heri, sed non licuit per interpellationes amicorum. Vale, Vir maxime cum uxore & liberis præstantissimis. Omnes saluta, & clarissimam Tesselam, amoenissimi ingenii matronam, non unius lætitiæ datricem, discipulam meam suo tempore salvere meis verbis jube. Valete & vivite. Raptim Amstelod. 23 Aug. 1638.

372.

E I D E M.

Magnifice Hoofdi,

Iam ausim scribere Gelriam obsessam esse ab Auriaco. hætenus dubiis ad nos rumoribus ea de re perlatum fuit. Solet fama ea quæ in votis habemus adseverare confidentius, & quæ futura sunt in vulgus spargere præmaturius. Hostis ad Venloam & Mosæ ripam copias colligit, ut Potentissimorum Ordinum & Principis nostri cœpta turbet. Ut se res dant, possent committi exercitus, & Cardinalis prior victoria audacior prælio potius experietur, quam ut propugnaculum istud eripi sibi sinat. De Duce Bernardo ea perscribuntur, quæ audimus libentius. Ego victoriæ momentum non ex cæsorum & captivorum numero, sed ex successu æstimandum puto. Nisi Brisacò potiatur, non difficile erit Cæsari jacturam istam resarcire. Scribit D. Vicofortius ex hostibus desideratos mille quingentos, totidem captos & vulneratos. Inter captivos tribuni sunt, & turmarum equestrium pedestriumque Duces plurimi. Belli ferè impedimenta omnia intercepta. Sed hæc ex litteris Vicofortii intelliges plenius & planius. Regina mater Hagæ est. Ejus in urbem hanc adventus in diem Mercurii aut Iovis expectatur. Redimicula & ferta & corollas, aliaque ad spectacula requisita jam confecere matronæ istæ sorores, quæ à piscibus patrium

Pars II.

O

nomen

nomen deducunt. Carmen meum, quod Tibi aliisque placuit, minus arridet iis, quibus arridere debebat. Malint Amstelodamum paupertatis suæ esse præconem, quam magnificentia & opum. Verum tueri me possum exemplo Iulii Cæs. Scaligeri, qui in Urbium encomiis, singulas ad eundem modum loquentes introducit. Noti sunt versus ejus in Antverpiæ laudem. Vellent DD. Coss. me aliquid scribere de Maximiliani corona, qua urbem hanc donavit. Sed longè petatum videtur hoc argumentum; nec convenientius præsentis rei excogitari posse puto, quam illud de Berecynthia. Vereor tamen ne in idem argumentum inciderint & alii, quos primùm adibit Medicea. Quidquid præter illud Epigramma conor scribere, invitâ omne Minervâ scribitur, & præ illo displicet. Vale, vir summe, cum uxore liberisque. Amstelod. Raptim 28 Aug. 1638.

373.

JOACHIMO VICOFORTIO.

L Iteras tuas Basileâ ad me datas accepi; Vicoforti præstantissime, veteris tui & sinceri erga me affectus testes. Ternas à me accepisse te scribis, cum præter illas miserim alteras & alteras. Scripsissem sæpius, sed excussit non semel manu calamum adversa belli nostri fortuna. abstinui à tristibus, cum quæ scriberem lætiora non suppeterent. adverso Marte nusquam non pugnavimus, nec favit hac æstate coeptis exercituum

citum Deus. ideo laborante publica fama, filii privati. Didicimus, prohi dolor, malo nostro, Martem alium atque alium esse, nec victricem semper laurum suspendere Federatorum vertici. Ita eunt res humanæ: castigantur subinde magni Principum successus suis calamitatibus, ne humanis præsidiiis fidamus nimium. Interim gratulamur omnes felicibus ausis illustrissimi Ducis Vismariæ, qui solus in Europæo orbe de Austriacis triumphat. Obsedimus nos Geldriam, sed superveniente ocyus hoste solvimus obsidionem, capto Principis Portugalliæ filio. Venit in urbem hanc Regina Mater, Maria de Medicis, ipsis Calendis Septemb. ab amplissimo Senatu civibusque ea qua par est veneratione excepta. Obviam adventanti ivit equitum urbanorum turma, phalaratis equis decora & conspicua. Nec enim ad pugnam ibat aut bellum, sed ut dignis honoribus exciperetur augustissima magni Regis conjunx, trium Regum mater, è Cæsaribus matrum, ex Etruriæ Ducibus paternum genus ducentis. Civium quotquot sunt signa & centuriæ, in armis adesse jussæ, intransentem persecutæ sunt. Exhibita spectacula plurima, erecti arcus triumphales, explosa per urbem tormenta, quæ locis opportunis disposita illustrem clarumque adventum fecere. Inter spectacula Berecynthia fuit Deorum mater curru vecta, nec non collatio Coronæ Cæsareæ, qua ex Maximiliani Imperatoris dono hæc urbs gloriatur. Neptunus adhæc

Nereidesque Reginae in aquis adventum gratulantes : Nuptiæ insuper Henrici Quarti & Mediceæ , aliaque plura quæ longum foret recensere. Excepere eam rariore convivio Præfecti Societatis Indiæ , quæ ad Orientem mercatur. Pro ferculis fuere omnis generis aromata , quæ Aurora mittit , quorum alia sapore , alia odore , alia colore , alia omnibus simul placere poterant. Ego inter alios hunc strepitum edidi brevi Epigrammate , quod augustissimæ Reginae , magni Henrici conjugii , trium Regum matri , Cæsarium & Etruscorum Ducum stemmate illustri inscribere ausus fui :

*Qualis per Phrygias quondam Berecynthia portas
Vecta fuit, partu tot celebrata Deum;
Ingredere auspiciis nostram felicibus urbem,
Atque oculos per me fer, Medicea tuos.
Quos portus, quæ tecta vides, turrestque ratesque,
Templaque, fortunæ sunt monumenta mee.
Per terras fluctusque vagor: sua munera mundus
Mittit, & hic precio prostat uterque suo.
Cæsaream felix, abavo donante, coronam
Et decus à vestro sanguine grande tuli.
Ad te præteriti redeat nunc gratia facti,
Et non immemorem, maxima Neptis, habe.
Sic placui defensa tuo, Regina, marito:
Sic nato de Te Rege beata fruor.
Si majus genuisse Deos, Regesque, Ducesque,
Iam matri liceat tot placuisse Deum.*

Reditum tuum exspectamus omnes exerto collo. Noli diutius nos mulctare absentia tua.
Non

Non puto futurum , ut novis mandatis alio deflectas, priusquam domum veneris. Vocant te huc plurima tibi tuisque nota magis, quam mihi. Domi tuæ omnia salva. Salutant te amici omnes, quos plurimos habes & tui studiosissimos. Vale, mi optime, mi fidissime. Et *nil mihi rescribas, attamen ipse veni.* Amstelod. 16 Sept. 1638.

374.

CORNELIO BOYO.

Non morabor tua tempora longa oratione, nam sponsus es, cui non vacat iis distrahi, quæ procul absunt à sponsæ gaudiis. Nuptias dignas te, dignas tuis virtutibus, summisque ingenii laudibus tibi gratulor, non minore aut minus sincero adfectu, quam tu amas amari à te dignissimam. Gratum mihi fuit hoc intelligere, atque hoc unum inter tot tristia fere lætum. Debetur Iurisconsulto conjux, cui conjugum & conjugii leges probe notæ. Debetur Poëtæ; cui amor Venusque sæpius pro argumento est. Sed petis Epigramma in nuptias tuas, & ut impetres, meam in hoc officii genere facilitatem meis mihi versibus amice & suaviter objicis. Mitto disticha aliquot inter febris quartanæ, quæ me miserum habet, & glebæ Amstelodamensi affigit, symptomata nata. Ab illa si vitium labemque contraxere, contraxerunt autem maximam, tu malo vati & jam insuper male habenti imputa. Vidi & legi poema tuum

O 3

de

de raptu Benjamitarum, arduum profecto & plenum majestatis. Peccatum in ordine. Nisi in Paradiso meo gesta præirent tempore, tuo poemati primæ debebantur. In editione Cynismi velim attendi ad illa, quæ correctione egere putavi. Scripsi amplissimo Catſio, quos versus & quomodo emendari cupiam. Iam vale, amicissime Boye, & sponsa tua felicissime frueri, cui ut clarissimi Iurisconsulti & vatis amores bene cedant, Deum obnixè rogo & precor. Magnifico viro, Blocklandiæ Toparchæ, socero tuo μέλλοντι [*futuro*] plurimam meis verbis salutem dicere ne graveris. Salveant quoque viri amplissimi, mihiq̃e conjunctissimi D. Sebastianus Franco Consiliarius, & urbis Dordracenæ Senator dignissimus Beverovicus. Raptim Amstelod. 6 Octob. 1638.

375.

IOH. ISACIO PONTANO,

Historiam tuam Gelricam, celeberrime Pontane, lætis ac gratis animis exceptam esse à Gelriæ Proceribus utique tibi gratulor. Digno profecto & honesto honorario profecti sunt labores tuos, si vera sunt quæ ex amicis accepi; licet tantæ industriæ tamque consummato operi vix respondere possit publica liberalitas. Me quod attinet, non merui exemplar, quod mihi destinās, pro misso carmine. Exosculabor illud ubi miseris, & simul eruditionem tuam, & diffusa late scientiarum spatia
tacitā

tacitâ animi veneratione recolligam. Fuit hic Henrici Quarti Galliarum Regis conjunx, Maria de Medices, magnifice & splendide à Magistratu excepta. Hanc pompam & festivitates publicas brevi histôria superiorum jussu conscripsi. Mittam, ubi prælum effugerit. Ab ejusdem Mediceæ generosa humanitate fluxit, quod effigiem suam, cui pingendæ sedentariam moram rarissime commodat, Ampp. Coss. promiserit. Hæc ipsa jam imagini invictissimi Imperatoris Caroli V. Mariæ proavunculi, Provinciarum Belgii olim Principi, lateri in Senatoria domo æternæ memoriæ destinatur, cum hac mea subscriptione:

*Sic ivit nostram grandis Medicea per urbem,
Sceptrorum mater suspicienda trium.*
Vale, 10 Januar. 1639.

376.

CONSTANTINO HUGENIO.

Hesternam vesperam inopinato tuo adventu lætiores mihi reddidisti, nobilissime Hugeni. Totam noctem dormivi securus, quam alias cum morbo & domesticis curis soleo dividere. Solis officium videris mihi præstitisse, qui Fovet & Discutit: quod Ducis Alenzonii fuit symbolum. Redeunt ad te versus tui graves, pii, eruditi, qui sacro clarissimi scriptoris operi facem præferent. Posui censuram, aut potius sententiam meam? dicam quod res est. In Epigrammate omnia sana sunt, argumentum,

O 4

dictio,

dictio, numeri, genius. In censore laborant & vacillant valetudinis & *εὐεξίας* [*bonæ habitudinis*] momenta penè omnia : actiones, partes, spirituum vis, sanguis, aliaque. In carmine tuus es, & recto stant omnia talo. Censor nondum suus languet, dum divinæ auræ particulam in societatem mali trahit febrile contagium. Utar tuis verbis : Summa tua manus hic quasi prima fuit. Merum manna fundis, panem Cœli & Parnassi. Cœli, quia pia loqueris, & sanctitatis rore tinctos sensus effaris. Parnassi, quia poëtice illos ipsos effers, & Apollinem Musasque ea phrasi loqui facis, quam olim in mediâ Phocide ignoraverunt. Totus sacer es & minime plenus. Sudavit hic non minus pietas tua, quam in grandi opere magni Heynsiadæ. Hoc est, mi Hugenî, convenientia scribere & apta τῇ ὑποθέσει, [*argumento,*] non delphinum appingere sylvis, aut fluctibus aprum. Valde apposite precaris, ne Zôili leonis unguēs sentiat hic Daniel, plurium enim judicia experietur. Sed tutus est varia eruditione, & præsertim Græca Ægide hic Palladis alumnus. Et si bene calculum posui, non patietur se in speluncam Leonum vel à Regibus, hoc est doctorum principibus, detrudi, sed causam dicet teste die & sole. Nec desunt huic Danieli unguēs, quibus se Leonum unguibus opponat, ut citius Samsonem futurum putem aut Herculem, leonum domitorem, quam Danieli isti similem, qui non nisi divina ope protegi potuit. Vale, vir maxime,

me, & Barlæum tuum constanter, ut facis, ama. Nobilissimos Dominos Mylium, Thienhovium, & Catsum, ubi occasio feret, saluta. Raptim. Amstelod. 20 Ian. 1639.

377.

JOACHIMO VICOFORTIO.

PEdem unum in cymba Charontis habui, nobilissime Vicoforti, amicorum ocelle, è qua me præter spem retraxit divina clementia. Adeò me per quadrimestre afflixit & attrivit, gravissimis paroxysmis, pertinax quartana, ut fractis omnino viribus, plurium judicio deploratæ fuerim salutis. Sed erexit me inter febres & febrium symptomata & liberorum amor, à quibus avelli durum parenti videbatur, & perpetua tui memoria. Putabam enim injuriam mihi fieri à fatis, si ante tuum reditum hinc migrarem. Etenim longa tua absentia non solum conjugem tuam dilectissimam & fratres germanos multas, sed & me, qui pro adoptivo fratre haberi possum & cupio. Vide quales quantasque ex amicitia nostra colligam conclusiones. Scripsissem N. T. sæpius, sed lectulo diu affixus non fui par solitis officiis. Senas ad te dedi litteras; an omnes in manus tuas pervenerint, utique nescio. Nunc immunis à febre per Dei gratiam tibi litterulis meis iterum obstrepo. Ægrum adhuc & languidum traho corpusculum, ut non nisi tremula manu hæc ipsa scribam. Nondum progredior foras ob frigus & metum recidivæ. Gaudium ob captam,

O 5

ptam,

ptam , post longam molestissimamque obsidio-
nem, Brisacum, non Germanos solum & Gallos
victores , sed & longius positos Batavos affe-
cit , & inter hos me quoque , qui gratulabar
N. T. ea te tempestate & rerum facie , Ducem
maximum accessisse , qua virtuti ejus felicior
fortuna respondit. Ingenti se gloria involvit, &
totius Europæ applausum meruit , ut qui solus
hac ætate belli famam cum laude sustinuit , &
torres de hostibus suis triumphavit , idque exi-
gua militum manu , qua potiores numero Au-
striacos exercitus contudit , fugavit , vicit , tan-
demque invictam urbem inter tot discrimina,
post tot hostiles insultus, media bruma ad dedi-
tionem compulerit: Te , mi Vicoforti, tantæ
victoriæ testem & nuncium ad Galliarum Re-
gem ab addictissimo tibi Duce missum lubens
intellexi. Hæc legatio uti tibi tuisque gloriosa
est, ita, si bene calculum posui, honestis quoque
te commodis beabit. Inter Musas & elegantio-
ra studia enutritus profecutus es Aquilas , belli
præmia, & pacis Phœbique alumnus turbulenti
Martis opima spolia suspendisti in templis.
Quantum mutatus ab illo , qui mecum familia-
rius deambulare , & de studiis sermones habere
solebas. Obiit ante sex hebdomadas Academiæ
Leydenfis grande decus & lumen D. Petrus
Cunæus , cognatus meus , ex febre, quæ in Ze-
landia ipsum corripuit , & jam valetudini pene
restitutum recollectis viribus exstinxit. Vxor
simili febre correpta, & mœrore contabescens
hesterno

hesterno die mariti manes comitata fuit, & ingens sui desiderium apud quinam prolem reliquit. Inter hæc amicorum meorum funera, parum abest, quin & ipse funus fiam. Scripsi historiam publicæ gratulationis, qua serenissimam Reginam, Mariam de Medices, excepere Senatus propulusque Amstelodamensis. Ea sumptibus publicis, cum imaginibus & iconibus, apud Blaeuwium excusa jam jam lucem videbit. Exemplaria aliquot vestita magnifice in Angliam abeunt. Nec dubito, quin in Galliam quoque ad Regem & Cardinalem missuri sint Coss. nostri. Ego exemplar N. T. & illustrissimo D. Grotio mittam. Opusculum hoc invita Minerva, & gliscente indies febrili æstu scripsi, hoc est minus serenus. Itaque veniam dabis, si Reginæ causam & honores, minus erecta & sublimi dictione exequar. Scripsi rogatu eorum, quorum postulata sunt imperia. Vale, vir dilectissime, ac Barlæum tuum, dum isthic es, eorum favori insinua, quos humaniorum artium novisti esse præsidia & solatia. Amstelod. 20 Ianuar. 1639.

378.

A D R I A N O P L O O S I O
A B A M S T E L.

Nobilissime vir, Patriæ nostræ publicum, & litteratorum privatum decus. Tota hac æstate elapsa nihil ad te litterarum dedi, nihil etiam hac hye-

hyeme. *Æstas*, quæ lætitiæ mihi argumenta suppeditare solebat, tristibus tragicisque bellorum motibus funesta nobis fuit & feralis. Primum infelicius pugnavimus ad Scaldis ripam, mox cum Sicambis. Clade nostrorum dolui, nec concoquere potui, nostra magis negligentia vecordiaque vicisse hostem, quam virtute sua. Levissimo motu magna coepta eludi videmus, parvisque momentis in spem metumque impelli animos. Ea res mihi scribendi materiam subduxit, & animum pene expectoravit, ut officia, quæ amicis & præclare de me meritis viris debebam, intermiserim. Per hyemem vero, ob adversam valetudinem. Ex amplissimo viro D. Petitio cognovi filium tuum secundo genitum, magnæ expectationis juvenem fati concessisse in Galliis. Solatia vis suppeditem? ea à moriendi necessitate, à divinæ providentiæ arcanis consiliis, à resurrectionis spe, à vitæ hujus incommodis & tædio peti solere, non ignoras. Faxit Deus, ut quæ cum morte in illo extimata sunt magnarum virtutum semina, in aliis filiis resurgant, & ad maturam frugem adulescant. Vale. Amstelod. 1639.

379.

JOHANNI UTENBOGARDO.

R *Everende, doctissimeque senex,*
Nescio an congruum tibi mittam munusculum, cum Mediceam Hospitem mitto: nempe discursus ludicri & festivitatis, ac pompæ

pæ triumphalis apparatus omnis ad te venit, una cum imaginibus & iconibus, quæ caligantibus tibi præ senio oculis graves fortasse erunt & molestæ. Debebam res sacras tibi mittere potius, & sermones legales vel Euangelicos, eaque verba apud te loqui, quæ senectutem Christianis solatiis suffulciunt, & fatiscentes ætate annos divinis meditationibus erigunt. Scio te talia meditari & scribere, & animæ tuæ medicinam petere à cælestibus eloquiis. Anhelat illa ad Deum, & Servatori suo Christo propius jungi desiderat. Quare dum moratur hic & adventum suum differt, tu orationibus piis & sanctis migrationis tuæ ex hoc vitæ curriculo moras lenis, & ævi hujus acerba educas Christianæ pacis monitis solatiisque. Quæ cum ita se habeant, illud rogo, ne hæc mea legas, nisi quando spiritus tristior egebit aliquo jucundiore diverticulo. Non est Deus voluptatis honestæ hostis, cui totum hunc Orbem & mille in eo modos aperuit. Et si Reges Reginaeque suæ in terris potestatis gloriæque participes esse voluit, non erit à virtute & pietate alienum ea legere, quæ in gratiam Majestatis Regiæ S. P. Q. Amstelodamensis fecit, & publice videntia exposuit. Scio etiam non esse tibi morosam senectute, nec adspernari te subinde minus tetricas voces amicorum. Ideo audeo benevolentiae tuæ hasce paginas inscribere, ne memoriam pristinae tuæ erga me benevolentiae & humanitatis exolevisse credas. Lege, & quæ displicent,

plicent, uti catapotia solent nauseantes pueri,
exspue. Vale. Amstelod. 1639.

380.

CONSTANTINO HUGENIO.

L Iteræ tuæ, nobilissime Hugeni, ipso æquinoctio verno scriptæ, mihi traditæ sunt sole æquinoctium egresso. Nec enim ea parte cœli, quâ se mutuo decussant magni circuli & crucifigitur Phœbeia lampas, morari diu amat. Non poteras commodiore anni tempestate tam præclara scripsisse, nec ego tam chara ingenii tui pignora accepisse. Scripsisti æquinoctio ea, quibus æquaris clarissimis seculi nostri scriptoribus. Scripsisti æquinoctio, quæ noctem omnem & tenebras fastidiunt. Scripsisti æquinoctio, quæ raptæ in sublimia, in Cancri chelas, & eccentrici Solaris evectissimum Zenith, mentis tuæ solstitium arguunt. Æquinoctio Sol omnibus mundi populis lucem & tenebras pari mensura dividit. Hoc ipso, tu Zulecheme, & luctus tui, quem tenebras voco, conscia mihi mittis carmina; & simul solationum tuorum, quæ lucem interpretor, luculentos thesauros. Æquinoctio Sol veterem annum orditur. Tu hoc ipso tempore veterem amicitiae telam retexis, missis ad me eruditissimæ epistolæ ac optimi poematis radiis. Æquinoctio reficit Sol, quos affligerat tristior bruma. Me, quem maligna pertinaxque febris attrivit per hyemem, tu literarum tuarum verno tepore refocillas, & mortis umbræ

bræ subductum huic ipsi æquinoctio fovendum reddis. Ascendit altius cum Ariete Sol, & tu cum Phœbo & Pallade. Piscium madorem frigusque effugit idem; & tu in stellas cum Stella tua abreptus pituitæ frigorisque pessimam *ἡμῶν*. [*temperiem.*] Æquinoctio verno creatum mundum plurimum sententia est: & illo tu me censorem mundissimorum tuorum carminum creas. Tunc inter tot creaturarum exercitus creatæ stellæ. Nec alia tu anni parte Stellam tuam, fidus tuum, cœlo locas. Sol caloris tunc incrementa capit, & tu novas validasque in carmina vires. Ille renasci mundo videtur, & Tu poëtarum ordini. Æquinoctio Sol se medium inter Austrum & Septentrionem dividit, & tu hoc ipso die inter aulæ & amicorum officia medius incedis. Inter Arietem & Taurum cornupetas gyros suos jam conficit Titan. Tu hoc ipso tempore bella, quæ inter cornupetas Principes vigent, militem ex hybernis evocando promoves. Non poteram ego aptiore fidere illa tua de Sufannæ fidere accipere & legere; quàm quo medius inter decidentis & convalescentis (ut cum Medicis loquar) statum versor, uti Sol inter adscensus sui & descensus hemisphærium. Sed ut cum Phœbo æquinoctio exeam; quam tu es mi Hugeni, rigidus nominum tuorum expunctor. Si sic rationes suas subducerent mercatores nostri, non frangerent rem, nec necesse haberet Horatii Damasippus operam Sapientiæ studiis navare, post opum suarum

suarum insigne naufragium. Non vis quicquam
 mihi debere. Pro carmine carmen, pro episto-
 la epistolas, pro libro libros poematum tuorum
 remittis, opera elaborata, seria, vitæ mortisque
 piè eruditæ paradigmata. Et hæc tu pro mo-
 destia tua paleam vocas & festucam Prætoris,
 & ea deprecias, quæ ut maxima admiramur.
 Qui stuporem aliorum animis inducit luctus,
 tuo facundiam extorsit. Qui ἐγχεομμένους ῥή-
 μασι, sive tertiatis verbis loquitur dolor, te ore
 rotundo loquentem facit. Egeritur tot lingua-
 rum, quas calles, præsidio mœror, quem lachry-
 mæ in aliis explent. Nec debebat una lingua
 præfica esse matris tot virtutibus præditæ. Græ-
 ca, Latina, Itala, Belgica, Gallica, mas-
 cularum gentium idiomate cani à te meruit, tot mas-
 culorum marium parens. Et horum schediasma-
 tum, ut vocas, me censores esse cupis, qui cen-
 suræ talis officio aliorum censuram incurrerem.
 Non opus censore, ubi ad amussim & normam
 omnia exacta. Et quis ille tuus calamus? qui
 & Martem ciet & Musas, qui militem conscri-
 bit & imbelles versiculos ordinat ad cædes evo-
 cat cohortes & ad otia Phœbum. Dura loque-
 ris & mollia, horrenda scribis & flenda, publi-
 ca & domestica, Bellonæ iussa & Palladis. Ope-
 ra in dies præscribis tibi & virtutum exemplo
 præis omnibus. Pharos es & cynosura & Heli-
 ce, quam ut ducem recti sequi habemus. Velut
 Ariadnæ filo vitæ hujus labyrintho & erroribus
 nos expedis. Maxime Hugeni, talia scribendo
 patriam

patriam universam & quotquot pietatis ac doctrinae sunt amantes, tibi devinctis, & debendi reos habes, quotquot animas suas coelo devotent. Redeunt ad Te Iambi tui disertj, faciles, eruditi, pii. Fulgebit iis Stella tua inter coelites & nos interos. Donas famae immortalitate, quam vitae beatoris immortalitate donavit creator Deus. Ad istam tuam Stellam ut serus accedas, neve te nostris vitiis iniquam ocyor aura tollat, faxit idem. Vale nobilissime, clarissime, & amicissime Hugeni, & valetudinis meae eam esse rationem crede, ut lectionibus publicis sufficiam, aut scribendo carmini vel epistolae, sed non palaestrae, non curriculo, non caestui, non disco. Amstelod.
26 Mart. 1639.

381.

GUILIELMO BORELIO.

Amplissime Boreli,
Ex morbo per Dei gratiam convalescens, cepi cum Musis in gratiam redire. Primitias valetudinis Amplitudini Tuæ consecro; qui enim laborantem non semel invisere, qui Christianis solatiis, & vocibus insuper boni ominis erexisti languescentem, fructum jam aliquem refeci (si modo fructus dici possit officiosa Poetae loquacitas) humanitatis tuæ & officiorum, quæ immerito præstitisti. Vtinam in me dignum aliquid, tuisque virtutibus aptum reperire possim, quod devinciendo Tibi conveniens sit. Ab his bonis licet imparatus, testabor gratitu-

Pars II. P titu-

titudinem solâ tuorum erga me meritorum confessione, & quæ meæ sunt facultatis explicabo in Te, qui optimæ ac benevolæ voluntatis documentis pluribus me prævenisti, nec cessas eos mihi conciliare, in quorum manu privatorum positæ sunt fortunæ. Nihil dicam ultra, ne videar currenti calcar addere, & tuo in me adfectui movere controversiam. Pauculos hosce jambos lege, & benigne interpretare. Aliis alia largitus est Deus, mihi pauperis Camoenæ tenuem spiritum indulgit. Vale, cordatissime Boreli, & sine ut in amicorum Tuorum cœtu nomen quoque meum inveniam. Amstelod. 4 Non. Apr. 1639.

382.

P E T R O C. H O O F T.

N *Obilissime Hoofdi;*
 Hoc epitheto Te compellant intus litteræ meæ, alio foris. Scio nobilitatis & quidem equestris insignia Tibi collata esse à Christianissimo Rege, ideo nobilissimum virtutibus & regali suffragio alloquor. Sed cum litteræ hujus rei testes, una cum pendulo Michaële & Dracone nondum, quod sciam, in manus tuas pervenerint, nolui huic epistolæ recentem, ac insolitam summæ dignitatis appellationem foris inscribere. Vbi fidem rei fecerit manus regia, isto mihi & amicis omnibus nomine compellaberis, magna fiducia & propensissimo adfectu. Pluribus iste honos splendorem adfert minus suâ luce splendidis. Quin gravis est iis
 Domi-

Dominis, quibus fortunæ magis felicitate obtingit, quam suo aut suorum merito. A te ordo equestris splendorem capit; nec gravis hic est viro, ob eruditionis, facundiæ, muneris, & parentum, suaque erga Patriam & Rempublicam merita illustrem. Accedit, quod Galliam universam & maximi Regis Henrici IV manes Tibi singulari scripto devinxis, & immortalis famæ donaveris Borboniæ domus bellicosissimum Principem. Non fecit Te nobilem Gallia, sed declaravit. Fuiſti dudum opere & studiis, quod nunc es Augustissimi Regis Lodovici testimonio. Mihi verò, Vir dignissime, tanto nobilior crederis, quanto pulchrius est, parari nobilem, quam creari:

— *perit omnis in illo*

Gentis honos, cujus laus est in origine sola.
ait ad Pisonem Naso. Inito inter Franciscum I. Galliarum, & Henricum VIII Angliæ regem federe; Franciscus in Equitum aureæ periscelidis ordinem receptus est, Henricus in ordinem D. Michaëlis. Ut jam honoris hujus titulum communem habeas cum Regibus. Ita dum in aliis generis fulgor desinit, à Te incipit. Vnum peto, ut qui extra conditionem poneris civilis ac popularis fortunæ, amicos tamen & inter hos me, cultorem nominis tui ac virtutum ferium, prioris fortunæ cancellis includas, & amare pergas ob candorem & literarum studia, qui N. T. ex animo hoc adblandientis purpuræ lenocinium gratulatur. Vide, quam captem,

mī Hoofdi, tibi scribendi occasionem. Dum nihil agunt Reges, Infantes, Celsitudines, Duces, in amicorum sortem & felicitatem privatam diffundo sermonem. Quem in adversa valetudine sensi fidum, & in omne, quod agro præstari potest, officium pronum; jam superiore valetudine Dei frueris beneficio, affari amo verbis non, ut ante, tertiatis, aut, ut Græci vocant, ἐννεομύειν. Cognatus tuus nobilissimus D. Vicofortius è Westphalis salvus sospesque domum rediit. Hamburgo visendæ sororis causa venit soror uxoris D. Vicofortii. Arcem tuam Muydamque, superbi Illi minus æmulam, ante abitum suum cum amicis videre cupit & gessit. Clarissimus Vossius collega meus, postquam febre tertiana ipsum expedit Deus & medicina, colico dolore miserè excruciatu fuit. Ab hoc immunis calculorum laborare cœpit, tot eruditæ animarum domestico tortore. Iam meliusculè, per Dei gratiam, habet, & cum libris rediit in gratiam. In Daniam moderandis ac mitigandis, quæ exigit Septentrionis necessitas, redigalibus abibit non Consul Bickerus, uti opinio fuit, sed amplissimus D. Albertus Conradi Burch, & Abelus Coenders Groeninganus. Princeps Auriacus exercitum propediem educet. Eduxit, aut in procinctu est ut educat, Galliarum Rex. Infans Cardinalis castra movisse creditur. Bella, ô, bella horrida bella! Dux Wimaræ sub communibus Galliarum Germaniarumque signis,

Ba-

Banierius sub Sueonum Leone feliciter adhuc militans, non invito me, nec Te invidente. Vale, Vir nobilissime, ac doctissime, & D. Hoofdiam filiasque, & filiolum honoris novi conforres ac hæredes à me saluta. Amstelod. 18 Maji, 1639.

383.

IOHANNI HELMONDO.

P *Ræstantissime Helmonde,*

Silui diu, quia loqui, nedum scribere vetuit pertinax quartana, quæ debita amicis officia malo more interrupt. Iam per Dei gratiam mihi restitutus, restitutor tibi, restitutor Musis, restitutor Scholæ. Cum Lugdunum abires ad erectioris doctrinæ celebre forum, prosecutus sum te litteris meis, & ultrò properanti monitis suavibus subdidi stimulum. Nunc è carceribus Iurisprudentiæ missus stas in meta, ubi palma decernitur victoribus. Eruditionis tuæ ac virtutum præmia exspectas; nec fallet vota tua Senatus Academicus, tantarum rerum iudex arbiterque. Tempus fuit, cum vix prætextam exutus ex ore meo penderes, Aristoteli & sapientiæ horas tuas locares, rationalem, naturalem, moralem Philosophiam omnino animo comprehenderes omnis disciplinæ capaci. Postea in Themidis adyta admissus, veteris ævi jura perlustrasti, per Imperatores, Instituta, Digesta, Codicem, Novellas cupidam veri mentem circumduxisti iis progressibus, ut jam de pileo

P 3

cogi-

cogitet & modesta tua ambitio, & Iustitia ipsa; quæ suum cuique, etiam honorum insignia, distribuit. Dum ergo in procinctu es, ut publicè tibi applaudat Arausionum Schola, urbs tibi patria, consanguinei omnes, & amicorum quisque, nolui silentio solus in te peccare. Testis ero, quamvis fortè absens, tui & laboris & honoris. Versiculos lusi in futuræ promotionis publica insignia, tum ut animos tibi addam ad alta omnia contendenti, tum ut mei erga te tuosque affectus leve hoc documentum seponam, in id tempus, cum tempestivum erit illud depromi & legi. Vale, Iuvenis præstantissime & amicorum ocelle. Deus Opt. Max. ingenio tuo robur, doctrinæ incrementa, modestiæ, humanitati, & in me præceptorem amoris vim largiatur. Amstelod. pridie Non. Iun. 1639.

384.

IOACHIMO VICOFORTIO.

Nobilissime Vicoforti,

Sto ad Rheni ripam, inter Romanorum castra & arces: illud sæpe cogitans, non minus regnis imperiisque, quam fluminibus sua esse divergia. Non idem ubique, qui fuit olim, Rheno est alveus, nec eadem hic imperii facies, quæ fuit sub Quiritium Imperatoribus. Ignota jam hic Romanorum nomina, & cum fluviis retracta & accisa, imò abolita illorum potestas dominiumque. Tenemus Ordinum titulo eas terras, quas alio possedit Latium. Fruor hic eo aëre,

ære, qui sereniori menti convenit, & nebulas animi discutit, & quidquid torpidum est ac se-gne & remissum erigit, excitatque. Fui Hagæ-Comitis, ubi, absente Domino, lustravi ædes Hugēnii mei, ad Vitruvii leges exstructas. Vidi atria quadrata, gradus conscendi laxos commo-dosque, sphæras adhæc quatuor fumariis altè impositas, quibus fumum suum aulæ exprobrat industrius conditor. Vidi hortum, ob loci si-tum, in triangulum malè coactum, equorum etiam stationem, cellas promas & condas Ce-reris ac Bacchi, Musæum eruditæ pueritiæ sa-crum, quibus visis dicebam mecum:

Hæc sunt Nassovii bene nata palatia Scribæ

Fulcræque non unâ nobilitate domus.

Digere, Vitruvi, lapides & saxa; perennem

Quod facit hanc, in se maximus Hospes habet.

Etiam, cum isthic essem, conspexi surgentia cul-mina Comitis Mauritii, qui dum in Occidente militat, in Septentrione ædificat, & gloriæ suæ commodisque receptaculum parat illustre. Præ-torium Principis, quod Ryswici est, vidi attonitus, & Arausionensis magnificentiæ monu-mentum grande oculis usurpavi. Respondet sumptibus opus, & operi sumptus, quæ virtutis istius prima & ultima lex est. Hinc digressus Lugdunum Batavorum, veterem Musarum mea-rum sedem, viros doctos compellavi, non unius illos indolis & genit. Exceptus fui magno ap-paratu à generosissimo D. Barone Kinsky, qui

in valetudinem tuam inquisivit studiosus. Volebat me prandii sui consortem, sed cum dentes addixissem alteri, dolui non posse me iisdem maxillis apud plures edere. Iam apud magnificum virum D. Schonckium versor, ubi cum arboribus & plantis incrementa capiunt prædia ipsa, & villæ magna accessione auctæ. Inter has voluptates, gaudia & festivitates, risus ac jocos amicorum, illud dolori est, quod tuo me adspectu mulcet presens fatum, & felicitatem meam flagellet amicitiae tuæ durâ ἐλπίδι. [*intermissione.*] Heri apud Amplissimum D. Surckium cum Satrapa Muydensi & D. Hoofdiâ pransus sum. Cras Illustrissimum D. Camerarium invisam, qui me Alphenum per filium humanissime invitavit. Sic postquam per omnium hominum ordines circumduxero feriantem animum & curis omnibus expeditum, ad lares meos & Te, virorum cordatissime, cum bono Deo sub finem hujus hebdomadis revertar. Habes periodum degressionis meæ, & itineris historiolum. Salutationum, quibus te hic illic salvere jubent viri gravissimi doctissimique, fasciculum explicabo coram. Vale, Vir nobilissime & amicorum ocellæ. Raptim Coudekerckæ, 13 Jun. 1639.

385.

I A C O B O M Æ S T E R T I O.

C *Larissime vir,*

Non alio fine filium meum Leydam misi, nisi ut ex ore tuo sanioris Jurisprudentiæ theses

theses hauriret. Famâ quippe nominis tui & industriæ excitus, lectionum tuarum ac disputationum accuratissimarum incredibili amore flagrabat : & sensit me hac parte facilem , cum Tuæ erga me humanitatis & erga plures benevolentia victus conscientia , Tibi charum hoc mihi pignus consecrare jam pridem in animum induxerim. Maximo viro D. Cunæo , cognato meo, successisti dignus Atlas , facemque præbes ad Themidis adyta studiosæ juventuti. Tua laus est *ἀεὶν δρῖστεύειν* , [*semper bene rem gerere* ,] non addam reliqua, ne modestiæ tuæ gravis sim. Prævenisti me non uno beneficio , dum & filium ad lectiones tuas admittis *ἀσύμβολον* , [*nihil conferentem* ,] & doctrinæ tuæ recenti fructu patrem filiumque beas. Mearum partium est cogitare , qua ratione tot me liberem nominibus : obfidem habes sobolem , quæ dum sub te proficit , patrem velut perpetuâ tibi obstringes Emphyteusi. Institutionibus sub doctissimo D. Corvino hic initiatus, togam sub te affectat. Faxit Deus, ut quæ mediocria in illo sunt bonæ mentis semina ad maturam aliquando frugem adolescant. A me vitæ hujus usuram habet , à te melioris expectat. Nos quod naturæ est contulimus ; tu culturam adde , & solidioris doctrinæ masculam faciem. Ita tibi faveat clementissimum Numen , faveat erectior Astreae genius , & felix te præceptore juvenus. Vale, Vir clarissime, & me tibi addictissimum redama. Munus tuum exosculatus sum , & gratias tibi

maximas dici cupit Collega meus, clarissimus
Vossius. Amstelod. 25 Jun. 1639.

386.

P E T R O C. H O O F T.

ERysipelam tuam jam deferbuisse prorsus
spero, celeberrime Hoofdi, ut purgato jam
à biliosis succis corpore, valetudinem posthac
Tibi solidam, & omnis noxæ nesciam polliceri
audeam. Nec expedit profecto alium te esse,
ut qui te totum amicorum officiis indefinenter
impendis, qui uno ore omnes Te, ut alterum
Romanorum Lælium, vel Atticum, viros *χαριέν-
τας*, hoc est, gratiosos, amant & venerantur.
Hæsit diu inter Typographorum, mox Biblio-
polæ manus versio Mediceæ Vondeliana, ad
quam etiam suffragium tuum, & Prætorias vo-
ces sermonis Belgici Dictator contulisti. Vole-
bam exemplar hoc ipse tradere magnificæ tuæ
heroinæ, cum hic esset, sed moræ operario-
rum impedivere, ne facerem, quod intende-
ram. Iam per nautam submitto munusculum
chartaceum, quod ut benevolæ suæ manus con-
tactu dignetur excellens matrona, supplex rogo.
Non peto ut legat, ne nugis terat tempus,
quod penatum sibi vendicat propior cura. Far-
re litant, mi Hoofdi, qui thura non habent.
Quæ me valetudinarium & convalescentem, &
pristinæ valetudini per Dei gratiam redditum
invisit sæpius, fovit, & veluti mater sollicita
nutrivit, sermonibus suavissimis, bellariis in
gratiam

gratiam delicatioris palati, imo aulicæ culinæ invidiam conditis, totâ Pandorâ honorari meruit. Verum cum hæc Deorum munus sit, non hominum, do malè natum & inter febres scriptum libellum, quo festivitates Mediceæ describuntur. Has *κλήσιν* [*possessione*] sibi habeat Leonora tua. *Χρησιν* [*usum*] filiabus suis, Sufannæ & Constantiæ, lectissimis virginibus indulgeat. Abundant illæ otio, & dum hæc legent, ferias sibi indicent ab amasiorum attentâ cogitatione. Hesdinum in potestatem Regis Christianissimi cessit 29 Iunii. reperta in urbe tormenta bellica 54, dimissi præsidiariorum mille & quingenti. Rex ipse urbem tenet futuram belli sedem. Quæ inter Anglum & Scotum viguit sacra lis, composita est, maximi optimique Regis stupendâ facilitate. Actæ in templis Deo publicæ gratiæ. Vale, Vir clarissime & cordatissime, & me favore tuo & blandissimæ uxoris porro involve. Amstelod. 9 Iul. 1639.

387.

Serenissime Principi

BERNARDO, SAXONIÆ DVCI,

*Exercituum Federatorum Regum ac Principum,
in Germania summo Præfeto.*

FAcit rerum à Te gestarum magnitudo, Serenissime Princeps, ut etiam longius positi in laudes tuas abripiantur, qui Celsitudinis Tuae fortitudini ac divinæ felicitati ex animo gratu-

gratulantur. Ad Rheni fontes bella moves, & eorum grandi fama Orbem Europæum imples. Nos circa Rheni ostia armorum Tuorum strepitu & clangore excitī, reflectimur in Telata acclamatione. Idem fluvius & Te authorem habet maximorum facinorum, & me testem, Te victorem, me præconem. Urbes capis, nos captas loquimur; arces expugnās, nos expugnatas prædicamus; regna imperiaque Austriacorum Tua facis, nos armorum jure tua esse publicè fatemur. Et quamvis perfecisse ea majoris sit operæ, quam celebraſſe, tamen & suum est celebrantis Poëtæ momentum: & posteritatis interest, nosse majorem gesta, prælia, triumphos. Nulla secula virtutum suarum vatem sprevere. Modestas laudes Regum Principumque generosa magnanimitas admittit semper, & illa dici non ægrè permittit, quæ gessisse gloriosum fuit. Tuis bellis, Excelſe Princeps, natalium Tuorum splendor, proavorum virtus & celebritas ingens adfert auctoramentum. Qualis natus es, talis vivis. Origini tuæ respondes militiæ gloriā, & Witikindi Regis infractum animum præstas Germanis tuis, quorum tutelam & vindicias, partes putas à summo Deo Tibi concreditas. Urbem Brisacum aggressus es, opere, milite, loci situ munitissimam & oportunitate inter Ellatiæ primas. Aggressus es cum modicis copiis, & paucis mensibus claudis, oppugnās, capis. Quæ hæc vis animi, vel benignitas fortunæ? Vtraque adfuit, & illa ut auderes dedit, hæc ut posses. In
una

una ista urbe animos tuis fociisque addidisti, hostibus ademisti. Ex eo Burgundiæ urbes plurimas invasisti & pervasisti, & non audenda ausus Germaniæ margines latè tenes, ut in interiora hostium tutius penetres. Tibi, Dux consideratissime, hos lauros, hæc trophæa, poëtica hac Panegyri suspendo, quam ut benignæ manus Tuæ contactu digneris, supplex rogo. Parem summis meritis orationem si non repperi, cogita, non semper Iovi hecatombas offerri, sed & gratum esse tenue libamen, ab humili puroque adfectu profectum. Faxit Deus Opt. Max. ut quæ bella inchoasti fortiter, indies promoveas alacriter, Christiani orbis ac præsertim Germaniæ Tuæ bono consummes feliciter, & quam poëtis pacem impetrare nequis, victricibus armis extorqueas, Ita vovet.

Serenissimæ Tuæ Celsitudinis

cultor humillimus C. BARLÆUS.

388.

P E T R O C. H O O F T.

Nobilissime Hoofdi,
Scripsi aliquando, Poëtrices studium scabiem esse cum perpetuo pruritu conjunctam. Quid alii statuant, equidem nescio. Illud sentio, ut ut maxime velim Musis meis indicere silentium, loquacissimum tamen me esse, & nihil minus, quam Silentiarium. Si simiæ vel catellis pomum objicias, vel aliquid pilæ simile ac rotatile, accurrit animal quietis impatiens, & stupenda

penda agilitate movet se quaquaverfum. Quoties illustre aliquod carminis argumentum mihi suppeditat publica felicitas, motus meos impetusque compescere nequeo, & volens nolens rapior in veterem insaniam. Superiore anno militavimus nos, sed sine gloria. Nec Gallo bene cessere sui conatus. Solus Saxoniae Dux Bernhardus famam belli victor asseruit, & communem causam expugnatâ Brisaco valide suffulciit. Freno Rhenum coercuit, Austriacis avitum peculium eripuit, & Germaniae propugnaculo, situ, opere, ac praesidiis munitissimo Istri dominum exiit. Ad insignem animi fortitudinem accessit fortunæ benignitas, quarum illa ut auderet, fecit, hæc ut posset. Ego, cui nimia in poësin proclivitas vitio vertitur, tam illustris victoriae testis & præco esse volui, præsertim hortante illo, cujus apud me preces pro imperiis habentur. Moris mei est exemplaria hujusmodi Poëmatum amicis impartiri, inter quos cum agmen ducas, rogo ut claudicantium hoc carminum agmen, favoris tui ac æquioris judicii tibicine erigas fulciasque. Cum erysipelatis tui incommoda oculis excusserit Salus, lege laudes maximi Principis, qui præliorum suorum ac Martii strepitus clangore orbem Europæum late implet. Concessi hodie in agrum Bilemerium, ubi cum famem eximero prandiolo, circa vesperam ad meos revertar. Comes itineris est Amplissimus Quæstor Utenbogartius, cui Muydam proficiscenti ausus fui hanc Panegy-

rin

rin tradere, ut de manu Quæstoria in Prætoriam deponat Bella per Ellatiæ plus quam civilia campos. Ubi domum reversus fuerit N. Vicofortius, excurram ad tecum D. Mostartio, non ferculorum sed amicorum suavissimo condimento. Interea vale, Vir honoratissime, & consideratissime Satrapa, ac nobilem thori sociam, familiæque tuæ spes foemininas submisse meis & liberorum meorum verbis saluta. Amstelod. 16 Jul. 1639.

389.

GERARDO NIENDALIO.

Amicissime ac disertissime Niendali,
 Nolo de verbis tecum ultrà contendere. Ad rerum te provoco certamen, hoc est, amicitiae, benevolentiae, humanitatis. Tu signum tollis & me filiamque peramicè invitas. Et ut pertrahas, viduam juvenculam, vegetamque itineris mei vis esse comitem, me ducem. Non renuo, licet impare congressu lentum ac rude donandum amatorem, jungi cupias vernanti & integræ matronæ. Amicitiae officia præstare illi possum, amoris minus. Scis Tu, quid scripseris nuper filiae meæ. Ultrajectinum tunc amicum designabas & depingebas, communem nostrum amicum, cui rubentes malæ & calidus circum præcordia sanguis. Deducam illam ad vos, ut oculos pascat aspectu ejus, à quo amari pluribus creditur. Nundinas vestras odi cane pejus & angue. prævenire statui. Cupio tecum prandere

dere ad normam, edere ad amūssim, bibere ad
 perpendiculum, ambulare ad numeros, & om-
 nia agere ordine, pondere & mensura, planè at
 philolophum decet & sobrietatis Professorem.
 Quare cave, ut culina tua majorem fumum vi-
 deat. Curii dapes appone. Chamaleon semina-
 ter amicos: fabulis, narratiunculis, lepidis & ho-
 nestis pascor, velut rore. Et ne sine munere ad
 Te accedam, mitto Panegyrim inscriptam ma-
 ximo Duci. Exemplar unum tibi habe, alterum
 clarissimo Poëtæ fratri tuo trade. reliqua ad
 amplissimum doctissimumque virum D. Peti-
 tium deferri per ancillam cura. Apud te diverteret
 vidua cum filia. Ego hospitis mei Peritiæ aedes
 invadam, non ut barbarus grassator aut Croata,
 verum ut mitioris genii Lepidus, vel Atticus. Il-
 lum ut & fratrem officiose saluta, sed ante om-
 nes fœcerum tuum virum doctissimum gravissi-
 mumque. Amstel. 21 Jul. stylo Gregor. 1639.

399.

P E T R O C. H O O F T.

Nobilissime vir,

Quem carmine naper celebravi, cujus
 bellicæ fortitudini hederam suspendi, cujus tro-
 phæa & triumphos in Apollinis templo rates
 fixi, Serenissimus Saxoniz Dux Bernhardus,
 Fuit. Triumphat de Principe mors, quem vir-
 tus sua felicitasque non finit esse mortalem.
 Quem Austriacus horruit, timuit Saxo, misus
 amavit Gallus, obiit & abiit. Cessit fatis, cui
 flumi-

flumina, urbēs, regnaque indies cedebant, glifcente famâ, obsequente fortunâ, stupefcente Europâ omni, & quotquot armis caussam Libertatis Fideique assertum eunt. Decessit Neoburgi, quæ inter Brisgovix est urbes. Triduo mortis telam detexuit, non sine veneni suspitione. Moriturus Duces quatuor exercitui præfecit, usque dum Sueciæ Regina dignum successorem castris constituerit. Militibus singulis testamento bimestre stipendium scripsit. Quid animi jam putas esse Cæsari & Saxoni, sublato hoc Induperatore? imo quid Celtæ? qui successibus tantis creditur invidisse. Quam vereor, ne multi Duces Cariam perdant, & Germaniæ Principum æmulatione, magno labore & discrimine parva dilabantur. Iam in Philippicas artes incumbunt, hinc Ister, hinc Sequana: ut omnino metus sit, urbem armis invictam, auro muneribusque in alterutrum potestatem cessuram. Nobiliss. Vicofortius Hagam ab Electore Palatino ~~evocatus~~ concessit, reversurus hodie. Litteras ipse mortis hujus nuncias nondum accepit. Sed Francofurto, Argentorato, & aliis è locis fatales tabulæ advolant hujus rei uberrimæ testes. Insignia tua & redimicula S. Michaëlis jam in manus cognati tui pervenere. Solennem horum traditionem interturbat & remoratur funestum hoc nuncium. Usque aded nulla est sincera voluptas, sollicitumque aliquid lætis intervenit. Nolui N. T. hoc ignorare, cum jam occupatissimus sit cognatus tuus & vix suus.

Pars II.

Q

Cras

Cras Ultrajectum abeo, mansurus istic, si bene
 calculum posui, per octiduum. Vale, Vir nobi-
 lissime, titulo, virtutibus ac poësius historiaeque
 illibata fama. Dominam Hoofdiam, filiasque
 generosissimas, & filiolum, in tuas patriaeque
 spes succrescentem surculum, saluta. Amstelod.
 ipsis Cal. Sextil. anno 1639.

391.

Serenissimis Ducibus,

FRATRIBVS DVCIS BERNARDI.

Serenissimi Principes,
 Mitto ad Vos Panegyrim hanc inscriptam
 famæ laudibusque Serenissimi Principis Bernar-
 di, Fratris Vestri; quem vivum dilexit Germania
 sua, horruit Austria, suspexit quaquaversum Eu-
 ropæus Orbis. Maluisssem eam superstiti ipso le-
 gi, quam mortuo, cum viventium encomiis
 applaudamus læti, mortuorum tristes afflictique.
 Nunc, ita volventibus fatiis, offero maxi-
 mis Fratribus laudationem Principis, cujus vir-
 tutibus cum minor esset Orbis, recepit spatio-
 sius cœlum grande illud depositum. Scio, Prin-
 cipes Serenissimi, non egere Poëtarum laudibus
 tanta belli fulmina, quæ luce suâ clarescunt ful-
 gentque; sed nec fastidit gratæ posteritatis be-
 nevolas voces Principum Majestas. Amant in
 hominum animis memoriâ vivere, quos homi-
 num, & publicæ utilitatis causâ terris dedit sub-
 limius Numen. In Fratre vestro duo mecum
 stupuit universitas: vitæ innocentiam, & forti-
 tudinem

audinem militarem: quarum illa inter Principes rarissima est, hæc gentis vestræ propria. Laudum ejus fastigia solum perstrinxi; nec enim in his singulatis enarrandis suffecerit nova Ilias. Rerum ab illo gestarum magnitudinem, pondus, discrimina vix Historicorum annales, Oratorum ambitiosa oratio, nec Poëtarum grandiloquæ voces adæquare possent. Omnia minora sunt quæ cogitamus, loquimur, scribimus. Ego, qui vatum studia impensius amplexus sum, inter tot laudatissimi Herois applausus partibus meis deesse nolui. Facile mihi vocem extorsit tanti Principis facta, quæ jam pridem non privatis tantum Germanorum, sed totius Europæ suffragiis fulta, mortalitatis terminos egressa est. Utinam ab illis, quas lactanti Germaniæ commodatis curis, tantum ocii impetrare queatis, quod Poëmatis hujus lectioni deris. Non poenitebit in compendio perspexisse Fratris de Republica optimè meriti non unum facinus: quem dum ingens mortuum, virtus sua felicitasque non sinit esse mortalem. Quod si benigniore oculo hæc nostra accipere & legere dignemini, non perierit labor vati. Hæc operæ pretium retulisse suffecerit, superesse Serenissimo Principi Bernardo Fratres, qui & condolare satis Fratris possint, & laudem ejus testem favore suo irradiare non dedignantur. Valete Principes Serenissimi. Deus Opt. Max. Vos vestræ & publicæ saluti diu superesse patiatur. Amstelod. Aug. 1639.

GERARDO NIENDALIO.

Non tanto opus est apparatus cordatissime Niendali, ut amicum è paludibus evoces in Trajectinorum Tempe. Iam pridem vidisses me, & dexteram dexteræ junxisses, nisi moras neçteret dignissima vidua, cui gerendus mos & gratificandum. Obstrinxi me promisso, Di-cu-jus jurare timent ac fallere numen. Legisti proverbium, Mulier pudica non it sola. Comitem me itineris illi fore & dixi coram, & scripsi non semel. Eget custode, quicquid charum secretumque homines habemus. Mihi manda, si quid istius generis, vel sexus rectè curatum velis. Die Martis proximo hinc, Deo volente, Lan-gherodam me conferam cum filia. Die verò Mercurii vel Iovis, si accinctam ad iter reperero testudinem illam domesticam, ad Te properabimus. Est hic Amplissimus D. Petitijs Ultra-jectum iturus jamjam. Sequar præeuntem. Hoc ago, ut declinem tempestatem vestræ solennitatis, & poculorum, quibus amicos excipere soletis, grandines ac imbres devitem. Mihi si Niendalius unum, Petitijs alterum clauserit latus, & accumbenti & ambulanti benè erit; nec ultra quid posco. Fabis pisisque & lactucis instructam mensam præfero gallinis, & anseribus. Si lactis aliquid coagulati subministrant mensæ secundæ, non abhorrebit Peripateticorum sapientia. De itinere aut digressionem potius

tius Amersfordiana coram deliberabimus. Non
li novis literis me sollicitare, convivam facilem
fatis & obsequentem. Vbi venero diem unum
aut alterum tecum dividam, & fruor sermoni-
bus tuis, & orationum cincinnis, & comitate
& festivitate, quæ omnia majoris facio,

Quam si me liquidus fortunæ rivus inaureret.

Vale disertissime, & integerrime Vir. Salveant
à me uxor, socer, fraterque. Te salutant mei &
meæ. Amstelod. 2 Aug. 1639.

393.

E I D E M.

TAndem à dierum Canicularium cumulatis-
simis gaudiis domum reversus, mihi red-
dor, charissime Niendali, & simul tibi. Tu in
feriarum promulsæ delicias mihi fecisti eas,
quas nondum decoxi: ea præstitisti mihi filiæ-
que meæ officia, ut majora expectare vel à
sanguine junctis non possim. Plurimas horas
commodis tuis succisas mihi ocianti, & sine
compare ambulanti impendisti. Risi tecum,
philosophatus sum tecum, pransus sum tecum.
Omnibus penè sensibus, si joculari libeat, leno-
cinia quælivisti; non contentus picturis visum,
ferculis palatum, floribus nares demereri, etiam
aures stupendo Musæ fascino deliniisti. Egi
gratias coram, jam litteris absens eas repeto, &
unum hoc rogo serio, ut mutuis dentibus ulcif-
ceris impudentiam meam, quam in culinam
tuam, in pernam, laridum, & fumen tuum exer-
cui.

Q 3

cui. Non præfigo tempus : tuam est illud, quod opportunum maxime erit rebus tuis captare. Omne fidis, quantumvis hybernum vel glaciale, arridebit tibi adventanti. Non minus focus quam umbra amicos conciliat. Ædes tibi apertio meas : sternam lectulum tomento molliissimam, sternam mensam philosophicam, non ferculis turgidam ac superbis condimentis crustisque, sed tenui salino & pilculis, iisque dapibus instructam, quales Corvini & Fabricii esse solebant. Pro prunis, ecce poma aliquot citrea mitto, ut languidiores cibos acuas acriore succo. Vale, & conjugem saluta. Amstelod. 1639.

394.

R E I N E R O N E U H U S I O.

I Gnosce, doctissime Nenuhi, quod diutius expectationem tuam moratus fuerim : ferias egimus, & ab amicis in vicinos agros invitati, valetudini quævivimus lenocinia. Amat tenella juvenus studiorum horas diffindere ludicris, quæ apud illam quantivis sunt ; nec nostra, hoc est, Professorum gravitas ab istis vicibus abhorret. Domum heri reversus ex Bamestræ agro, revocavi ad animum promissi fidem, quæ me tibi obstrinxeram. Petiisti nuper à me carmen per litteras, petiisti coram, & humanitatem tuam erga me explicuisti prolixè & candidè : næ à gratiis omnibus alienus sum, si amico, si studiorum amoenissimorum consorti, si Viro ad elegantiam omnem & nitorem facto exile
hoc

hoc officium, quod immeritis sæpius præstiti, denegaverim. Habe disticha aliquot, si elaborata minus, attamen ab animo tui studiosissimo. Scriptis tuis studiisque accommodavi orationem, & ea dixi, quæ scripisti & scribis indigne non sine genio & venere. Transisti à Frisii ad Frisios, à majoribus ad minores. Faxit Deus, ut minores hi majoris tibi & famæ & fortunæ argumentum subministrarent, & desertis calcatisque non uno loco Musis, hospitium præbeant quale exoptas. Vale, Vir doctissime, & me, quem totum possides, ama. Tibi familiæque omni faveat rerum nostrarum Arbiter supremus. Amstelod. 1 Sept. 1639.

395.

P E T R O C. H O O F T.

Nobilissime Vir,

Dum strepitus magnæ urbis & encænia aversor, secessi in Bamestram, ubi me prædio suo perhumaniter excepit Vir amplissimus Theodorus van Os, aggerum ibidem Præfectus. Ita transacta mihi feriarum tempora inter literata & faceta nomina, Hoofdium, Ossiumque, ad quorum memoriam mihi dextra tinnit auris, & lævæ mamillæ melior particula salit. Illic dum sum, & de die lenocinia quæro honestæ voluptatis, ecce, noctu ab insectorum genere volatili vexor lancinorque: ab animalculis inquam, quibus proboscis est minor elephanti, rostrum minus aquilæ, guttur minus sonorum famelici bovis,

Q 4

bovis, corpus minus crassum quam Arcadico apro, pedes Colossi Rhodii pedibus graciliores. Volant, susurrant, sibilant, sedent, terebrant, bibunt, non missura curim volucris, nisi plena cruoris. Memor ego ^{callicum} ^{illic} quos Muyda tua per æstatem fovet, ^{comparationem} feci inter Muydenses & Bamestrios, ^{et} ^{quos} que diris, pace tua, devovi. Qui seriatim aliquando, jam etiam ludicra impartior. Facit amicitiae nostræ fiducia, ut impunitatis spe audeam apud N. T. non audenda. Classem Hispanicam statio habet Britannica.

*Ille per æquoreos numeroso milite fluctus
Ibat ovans, tristesque minas & bella ferebat,
Cui dedit exiguis sese manus obvia transiris,
Auspiciis quæ freta Dei, & coelestibus ausis,
Disjecit toto volitantia carbasa ponto,
Inque Britannorum captivam trussit arenas &c.*

Jam quinquaginta & ultra Federatorum navibus cincta, stat in littore certa futurae mortis, & instanti fato servata ruinæ. Ita sperant, quot quot Batavi sunt, & spes suas erigunt hostium internecone. Si Regis Angliæ ratio habebitur, posset elabi: sin minus, præda victoris erit. Ius est in armis. amant istiusmodi controversiæ decidi, post prævaricationem, quæ, ut valde utilis est, ita patronos inveniet. magna facinora successus probat. minus mali habentur qui potentes peccant. placet quibusdam axioma istud: salvis auspiciis geri, quidquid pro patriæ salute geritur. Est exlex necessitas, & venia

niâ digna. Præstantissima Tessela Amersfortiam abiit cum sorore & affini ac fratre. Voluisssem me illi præbere comitem, nisi ad labores redeundum fuisset. Te cum uxore & filiabus expectamus, ut perunctam fecibus ora Galliam loquentem audiat. Cuperem tunc Nobilitati tuæ loqui ea fide, eo silentio, quo Pylades Orestis, Pirithoó locutus fuit Theseus. Vale doctorum ocelle, & amicorum cordatissime. Nobilissimam suo & tuo nomine Hoofdiam, filiasque tantis parentibus dignas, submisit, reverenter, ac vernante vultu à me saluta. Raptim summo mane 28 Sept. 1639.

396.

C A S P A R I B A R L Æ O.

LEgi cum voluptate maxima, poëtarum, oratorum, philosophorum clarissime, Mediceam hospitem, opus & tua eloquentia, & ejus quæ celebratur Majestate dignum. Simul, neque minore cum gaudio, cognovi ejus urbis, cui & respublica plurimum & ego non parum debeo, crescentem indies Magnitudinem, quam fervet augeatque Regum, Reginarum, civitatum summus Arbiter. Delphinus, cujus augustum nomen felicem facit libri tui clausulam, nutrices non lassat tantum sed & lacerat. Ejus interim, Avia Generorum terras perambulat, magno fortunæ, nihil à suo jure excipientis, documento. At tu

Das solatia grandibus sepulchris.

Pars II.

Q5

Sepul-

Sepulchra dico, Laberiano illo sensu :

Sepulchri similis, nil nisi nomen retineo.

Relinquat te intactum ventosa illa Dea , & , ut
superba est , præteriens plana , in montes po-
tius fulminet. Hoc tibi precor : te vero , ut
sæpe tua , id est , longe optima , dono accipia-
mus, legamus, laudemus. Lutetiæ, 27 Augusti,
1639.

*Virtutum Barleazarum non ingratus esti-
mator*

H. GROTIUS.

397.

HUGONI GROTIO.

V Ir maxime ,
Misi nuper Mediceam Hospitem, quam
te accepisse & legisse gaudeo. Sed nimis es in
exaggerandis authoris laudibus ; quibus tanto
est ille inferior , quanto tu omnium artium api-
ces transcendis. Interim laudari abs te , mi pa-
ter, dicebat ille apud Comicum, maximum pu-
to. Adscriberem illud Horatii , *Principibus pla-
cuisse &c.* Nisi nimio usu eviluisset jam dudum
gravissimi Poëtæ sententia. Mitto jam Excel-
lentiae tuæ Brisacum captam. Quid alii de me
sentiant , scio & nescio : at illud experior &
sentio ipse ; ut ut maxime velim , Musas meas
ἐξυμνῶν , [*stare* ,] loquacissimum tamen me
esse , nec quoties illustre aliquod argumentum
offertur , motus meos impetusque compescere
posse. Velim nolim , relabor ad veterem insa-
niam ,

niam, præsertim hortantibus amicis, quibus non obsequi religio mihi est. Superiore anno sine gloria militavimus non uno loco, nec Gallo bene cessere conatus fui. Solum Saxonæ Dux Bernardus belli famam victor asseruit, capta urbe situ, opere, prædiis munitissima. Ego, cui nimia in Poësin proclivitas vitio verti solet, tam insignis victoriæ testis & præco esse volui, memor istius: Non decere Principes sine vate trophæa suspendere. Non leget hæc ipse Dux, nec sivere fata publicæ laudis sensu frui præclare meritum de Reipublica Christiana Principem. Tibi, Vir illustris, Scazontes hosce transmittere minus horreo, cum propria hæc tua laus sit, in amicorum vitiis non cernere acutum; sed aspera plana, distorta recta interpretari, & quæ forte claudicant recto talo locare. Nobilissimus Vicofortius, quo amicus pectus non habet Amstela, etiam clarissimus Vossius Idololatriæ gentilium scriptor gravissimus valent, & te in Batavis circumfusum amicis videre malunt, quam eminus, & te longinquo alienis in terris tibi gratulari. Amstelod. 30 Octob. 1639.

398.

C. BARLÆO H. GROTIUS S.P.D.

V Ir eximie,

Res illustrissimi Saxonis, tanto dictas spiritu quanto gestæ sunt ab ipso, legi cum dolore quidem, ob ereptum nobis tantum Principem, cum solatio tamen cum video gloriam ejus tam feliciter ad omnia sæcula propagari. Epithalamium autem legi cum solida voluptate, tum ob summam carminis venustatem, tum quod amo & honore prosequor plenas omnium virtutum domos, unde sunt novi mariti & eorum uxores. Et ipsis & tibi quisque si omnia è voto succedant nulli id hominum quam mihi erit lætius. Scribebam Lutetiæ 22 Octob. 1639.

Vidi & de Bamestra carmen, dignum loci amoenitate & justissimam de Culicibus ultionem, spicula pro spiculis.

399.

CONSTANTINO HUGENIO.

Pugnativimus, vicimus, triumphavimus, clarissime Zulecheme. Arenæ Martis arenæ Britannicæ fuere; causa libertas; partes Hispanus & federatus Belga; modus certamen navale, commissis inter se classibus & veliferis arcibus; vindex fautorque noster Deus. Succubere Belgarum signis Dî hominesque, vel sacris vel profanis appellationibus clari. Terebas, Polonias, Fortunas, Famas, Orpheos, Petros, Jaco-

Jacobos, Michaëles, Alexandros, &c. merissimus, exussimus, cepimus. Totius victoriæ momentum in duobus positum est. Primum illud est; quod paucis navibus potentissimam & numerosissimam classem invaserit imperator noster, & in casses truserit. Alterum illud: quod nullo navali facinore major dignitas & reverentia Reipublicæ nostræ accesserit, quam hoc ipso. Dum alii civium domi gaudent, alii minus φιλοπάτρες [*Patriæ amantes*] dolent, alii festis ignibus lætitiâ testantur, ego ad exemplum celebris Cynici, triumphantibus ob similem victoriam Athenis, literarum mearum vascula, quæ quotidie pauper inhabito, per ora civium non indoctorum pergo volvere & rotare, ne publica gaudia fastidire videar, & tacita morositate damnare aut vilipendere Superum favorem. Elocutus sum ea, quæ scio, & quæ eloqui posse volupe admodum mihi fuit. Sinistra quippe silemus libentius, quam fatemur. Circa prospera facundi sumus, & ab argumento eloquentiam mutuamur. Scripsi Orationem, quam habui publice, præsentē Venetorum Legato, qui tum temporis nuptiis intererat Papenbroeckii filiæ. Cumque viderem omnes gratulantium voces in Trompium dirigi, Auriacum meum non in laudis partem pertraxisse putavi satis, sed ut victoriæ authorem præcipuum, imperio maritimo, ac autoritate maximum prædicavi, & poëmate, uti meus mos est, celebravi. Tu, cum non nisi literatis doctorum a sellis & nullis

mullis elegantiarum vesci atties, nec nisi conditos aromaribus, & sesamo adpersos carminum globulos emunctis naribus adhibeas; nihil quoque contingere cures, nisi planum, floridum & vernans; nihil audire, nisi harmonicum & concentibus conspirans: veniam peto obsecroque, ut orationem tumultuarie scriptam, & Poëma inter deliberationes eroticas natum, mitiore censura dstringas. Obstrepuit sæpe poetico furori Cyprius, & quia bonam mentem non ejuravi, volui & amator esse & vates, Cirrham & Paphum, Parnassum ac Cythæram concutere. Accipe, Amicorum illustre fidus, exemplar unum tibi, altero se oblectet in patrias artes erudiendus Constantinus junior. At illud auratis lineolis fulgens Celsissimo Auriaco pro me offer. Si modesta prædicatione illud Patriæ Patri probaveris, reliquis hoc ipsum tuis erga me meritis attexam. Vale, præstantissime clarissimeque Hugeni, & me quod facis constanter ama. Decemb. anno 1639.

400.

JOACHIMO VICOFORTIO.

ITa est, mi Vicoforti: publico hoc Patriæ gaudio, ob natum Principi Principem, non difficile mihi erit publicum lætitiæ, ut scribis aptissime, testimonium à Musis meis impetrare. Post gratulationes Illust. D. D. Ordinum Legatorum, etiam ejus, cujus mentionem faciunt litteræ tuæ; post ingeniosissimum disertissimi
 Brasetti

Braſetti commentum, accipe Epigrammata duo ſummo mane ſub diluculo nata. Prius mihi vendico, poſterius Braſetti eſt, ſi materiem ſpectes; ſi numeros & verba, Barlæi tui. Utrumque exoſculare, ut ſoles me. Nolo eruditiffimo Braſetto, invito Domino, ſuffurari inventum ſuum. Verum ſi, transactione illud meum eſſe velit, vel emptione, vel mutuo, vel commodato, vel donatione inter vivos, ſubjungam illud Poëmatio, quod in victam Hiſpanorum claſſem ſcripſi. Si emptione meum eſſe patiat, redimam optimi viri indulgentiam alio, cum res feret, Epigrammate. Si ex velleris aurei eſſem ordine, glomos pretioſæ iſtius lanæ transmitterem. Nunc repertum iſtud aureum redimam Muſarum opibus, & officioſa gratiarum actione: cui ſi, humaniſſime Vicoforti, gratiæ tuæ non nihil adſperſeris apud agentem res Galliæ, compos voti ſiam, præter votum. Cupio te videre ad undecimam in ædibus pictoris Baudringeni, ut videas qua fronte, qua patientia premam pictoriam ſellam. Adeo ad vivum expreſſit vultus meos, ut dubitem, an prototypum ego ſim, an tabula. Vale amicorum cordatiſſime, & me ama. Amſtelod. 4to Non. Decemb. 1639.

401.

D. J U S T I N I A N O,

*Venetorum Reipublicæ Legato.**I Illustrissime Domine,*

Cum nuperrime de victâ Hispanorum classe verba facerem, velut salutare quoddam ac faustum sidus illuxisti. Etenim illustri tua præsentia non mihi solum peroranti animum addidisti ac fiduciam, verum etiam toti auditorio ac Reipublicæ nostræ splendorem decusque non leve contulisti. Equidem apud tantos viros loqui in felicitatis parte putant, qui in umbra dicunt. Ego, quod feci coram, jam per litteras quoque gratias ago, quod vacivas aures concesseris Academicæ declamationi. Et cum ingrata non possit esse lectio eorum, quæ volupe fuit audire, mitto exemplar Orationis, cui Poëmaticon subjunxi; ut utroque orationis genere animum Patriæ felicitatis sensu explerem. Vale Illustrissime Domine. Amstelod. 19 Dec. 1639.

402.

J O H. M A U R I T I O,

*Nassaviæ Comiti, Brasiliæ Præfecto.**I Illustrissime Comes,*

Dum in novo Orbe Hispanum oppugnas, & moenibus suis castrisque exuis, nos in Veteri eundem hostem nuper pari animo fiduciaque per cognati sanguinis Principem oppugnavimus.

mus. Ut illustrissimæ tuæ gentis familiæque virtute potentissimo Hispaniarum Regi terribiles sint Federati Ordines. Vicimus, cum vix ulla esset victoriæ spes: paucis navibus aggressus est maris nostri Vicepræfectus Trompius numerosam Hispanorum classem, & minoribus longè majores fabricas & stupendas moles exussit, merisit, cepit. Hujus rei testes mitto Excellentiæ Tuæ hæc paginas, quæ quia Patriæ & ejus parenti Auriaco inscripti, operæ precium me facturum putavi, si Tibi longius adversus eundem hostem bella gerenti, hæc publici nostro Orbe gaudii documenta transmitterem. Videbis victoriæ hujus momentum in duobus positum. Primum illud est: quod exigua navium vi hostem validissimum invaserit Trompius: Alterum illud, quod nullo faciōre navali major dignitas famaue accesserit huic Reipublicæ quam hoc ipso. Didicere Philippi jam altera vice infelicitè ab ipsis subiri angustias Britannicas. Sane levius hinc vobis erit bellum, quod in Brasilia geritur tuo ductu & moderamine. Nec enim metus erit vobis à Galearum navium insultu, quas noster hic maris Dominus Arausionensis ferro ignique subvertit. Vale, Comes Illustrissime, & egregium hunc virum, qui Orationem hanc meam Tibi tradit, favore Tuo ac benevolentia complectere, nec minus me, nominis tui & famæ Nassoviorum studiosum, impensè. Amstelod. 15 Decemb. 1639.

GERARDO NIENDALIO.

D *Ilectissime Niendali,*

Tu leporem mihi misisti hirsutum, ego tibi galeatum remitto, hoc est Ducem timidum. Ocquendum dicere volo, quem galea ducem facit, fuga leporem. Non dubito, quin publicæ felicitati mecum gratuleris. Ego gaudia mea oratione & poëmate elocutus fui. Vtriusque Te compotem facio, cujus humanitati, & candori omnia summa debeo. Verum ut ad leporem tuum revertar, scis quale quantumque mihi miseris munus? Si nescis, misisti animal, ex cuius esu vultus formosiores reddi dicebat Martialis Gellia. Si nescis, misisti Terentii jocum, Lepus es & pulpamentum quæris. Felicitatis rusticæ partem misisti, teste Horatio, pavidumque leporem, & advenam laqueo gruem, jucunda captat præmia. Sapientiæ culinariæ argumentum mihi donas, juxta eundem Flaccum:

Fœcundi leporis quis non sectabitur armos?

Quam lætor me Iudæum non esse, cui leporem edere nefas. Licet enim ruminet, ungulam bifidam non habet. Non edi leporem tuum solus, sed cum amicis magnis, & intimæ admissionis. Nunc periit victima nil miserantis Orci. Tibi gratias habeo & ago, & si precium tanti animalis non æquem chartaceo hoc libello, cogita mercaturam quotidie vel ementis, vel vendentis damno contrahi. Vale charissimum pectus, &
con-

conjugem liberosque non sine osculo, meo rogatu (si tantam rem impetrare dignus tibi videor) saluta. Socerum quoque fratremque salvere jube. Misissem & illis exemplar, sed summa eorum penuria laboro. Vbi legeris, lectionem illis noli invidere. Nihil decedit illi, qui de lumine lumen accendi patitur. Amplissimo Consiliario Strateno me totum trade, & libellum hunc, prout in ipsam animi & debitæ reverentiæ testimonium, exhibe. Iterum Vale. Amstel. 24 Dec. 1639.

404.

I A C O B O C A T S I O.

QUod benignis animis Panegyricum meum exceperint Potentissimi Ordines, à tua est suffragatione, nobilissime Catsi. Honorarium mihi decretum magnificentiae magis quam liberalitati affine est. Illud quantivis est pretii, quod non displicuisse intelligam Patriæ Recto-ribus studium meum, & prout in publicos Federatorum, prosperosque successus benevolentiam. Posuere Te eo loco fata, & ingentia tua merita, in quo non Rempublicam solum tibi quotidianis officiis devincis, verum etiam favoris tui & generosæ humanitatis radios, in amicos quaquaversum diffundis. Hoc est non sibi soli natum esse, sed & aliis. Inter hos tuo beneficio censeor, qui hominem complecteris & diligis, tua amicitia & familiaritate potius, quam suis bonis amabilem. Vt infimæ sortis homi-
R 2
nes

nes sibi & aliis crescunt, ab alloquio & comitate regum: sic nobis fit, cum Te admoves propius; & esse aliquid videmur ab æstimatione vestra. Vsu, mancipio, jure omni tuus sum, clarissime Catli. Impera, quod voles. Quidquid mearum erit virium, in N. T. id omne explicabo officiosissime. Vale, Vir maxime, & annum hunc quem jam ingredimur, felicissime & gloriosissime decurre. Amstelod. 3 non. Jan. 1640.

405.

IOHANNI BEVEROVICIO.

Amplissime Beverovici, Uti per brumam, ceu mortui latent ranarum exercitus, caloris & vigoris expertes, ita scriptoribus Belgis; cum adversa & minus gloriosa fluunt tempora, fortiter silent mortuis similes. Vbi vernum tempus & genitabilis aura Favoni aquas terrasque pervadit, prodeunt è latibulis canora animalia. Nec minus rebus prosperis excitati omnes, quibus viride est genus, loquimur, scribimus, cantillamus in fustulis quisque suis, & publicæ felicitati pro modulo suo applaudit. Ego à plaudente Republica inter coaxatores primus conscendi suggestum, & in Hispanum pro victoribus declamavi, satis audacibus, quales victorum esse solent, buccis. Rupturam fortè passus fuisset, nisi eloqui licuisset conceptum ex prosperis & grandibus patriæ successibus gaudium. Hoc foetu libera-

tus

tus melius habeo & detumui. Vidi quoque cantus Mattiacorum in victam Hispanorum classem, & Kinschotii junioris erectum carmen, etiam Xerxen tuum Cantabricum. Ut credas verum esse, quod jam dixi; plus laxari fibulam, postquam Trompius in Ocquendum felici Marte detonuit. Ego meos tibi mitto strepitus. Videbis in easdem cogitationes non uno loco nos coincidisse. Feci & ego comparisonem inter Xerxen & nostros, sed brevior fui, cum hanc unam prosequi tui fuerit instituti, mei plures. Misisti ante hac libellos tuos eruditos, succinctos & solertiæ tuæ testes. Pro omnibus accipe Panegyricum, mole exiguum, argumento maximum. Ego Hispano maledicere ausim domi, & eminus lingua ipsum ferire, quam cæsim ac punctim in Dunis Britannicis pars esse belli, ubi desinunt esse, qui fuere. Vale, amplissime Vir, cui ut leniter fluat, quem exorsi sumus, annus Deum precor. Amstelod. 7 Ian. 1640.

406.

GUILIELMO BORELIO.

M *Agnifice Boreli,*
 Distrahimur singuli in curas varias, nec idem semper agere libet aut meditari. Me modo Schola illustris possidet, modo domus, modo amici. Schola doctorem, domus patrem, amici amicum agnoscunt. Iam apud te posterius hoc ago, ut qua possim demerear mihi addictissimum pectus. Notus tibi est mercator

R 3

apud

apud nos celebris artis suæ peritus N. N. vir multum terris jactatus & alto, qui utriusque fortunæ remediis instructissimus res Serenissimi Daniæ Regis hic agit, in cujus fragranti dicitur esse gratia. Sagacitate sui ordinis homines vincit, comitate neminem non in amorem sui pellit. Habet quod petat ab Amplissimæ Reipublicæ hujus Coss. quorum cum sis os & interpres, voluit se honestis verbis tibi tradi. Causam ignoro, nec scire satago. Illud peto, ut si quod apud Te est momentum nostri, obsequi velis hujus desiderii, quoad honesti ratio, & Reipublicæ, cui te totum vovisti, tranquillitas feret. Ni fallor, cum Imperatore magno judicas diem te perdidisse, quem non impendisti amico. Vale. 7 Mart. 1640.

407.

CORNELIO VANDER MYLE.

Vehementer me perculit, nobilissime Myli, triste nuntium de obitu nurus Tuæ. Luges uxorem filii, matrem nepotis tui, eamque recens puerperam. Non decessit ingloria uxor, quæ Gubernatori gubernatrix nupserat. Non decessit ingloria mater, quæ peperit sæpe. Obiit puerpera, postquam de filiolo, patriarum virtutum & nominis hærede, prospexisset Reipublicæ & familiæ tuæ. Debuisset longiore vita redemisse partus dolores, nobilioris vitæ & masculæ prolis parens. Ita querimus nos, quoties humanitati supra modum indulgemus. At cum
in

in diviniore sapientiæ sacraria imus, illud omne probamus placidi, quod cœlo probatur. Adversus privatas tuorum calamitates, rectæ rationis Ægide munitus, patienter fers, quæ ut feras, fata imperant. Non unius funeris dolore tangeris. Decoxisti majores & propius ad animum admissos. Possem accusare minus salubrem & mari proximam urbem. Sed

Nullo fata loco possis excludere, cum mors

Venerit, in medio Tybure Sardinia est.

Possem incusare Poëtarum more præcipites & crudeles in juvenulam conjugem Parcas. Verum:

Hæ magnos parvosque terunt, quin fortibus æquant

Imbelles, populisque Duces, seniumque juventæ.

Græcus senarius est: & γὰρ φιλοῖ Θεὸς, ἀποθνῆσκει νέος. Quem diligit Deus, moritur juvenis. Et qualis vixit illa? pie, caste, prudenter. Pie Deo, caste marito, prudenter liberis domesticisque. Talis conjunx terræ satur alia loca, alias sedes cogitat, & à vitæ hujus ærumnis ac catenatis laboribus expedita, beatorum sedibus debetur. Venimus huc, sed ut abeamus modò. Moramur aliquantisper, sed ut moriamur. Hospitio excipimur, non æternis carceribus includimur. Solatia hæc animæ sunt, corporis ergastulo dimitti captivam. Nurus tua illic habitavit, ubi Hannibal ad portas fuit, ubi adversus hostem vigilandum & excubandum. Iam malorum omnium secunda, dicit:

R 4

— Spem,

— *Spem, vota, timorem*

Læta parens placido sine relinquo aliis.

Est Batavorum, est Mattiacorum præsidium
Guilielmopolis. At defunctæ jam arx coele-
stis pro custodia & tutiore est munimento. Non
jam turbido mari pulsatur, nec nubilo aëre in-
volvitur tenella. Vbi nunc est, halcyonia sunt
& malacia, & sempiternæ felicitatis præsens
facies. Si Te, si maritum affligit fatale divor-
tium, corporis illud solummodo est, non ani-
morum. Sequimur animam animo, & ubique
mens est, quæ Deo, Angelis & beatorum sedi-
bus adesse amat. Non divellimur toti, sed parte
tenus. Perdimus, quod caducum est: serva-
mus, quod perire nescit. Accedit beatæ resur-
rectionis spes & fiducia. Hæc mortem nostram
peregrinationem brevem putat. Præimus solum
alii aliis, secuturi serius, ocyus. Imus omnes
ad metam. Cave revoces eam, quæ ad metam
pervenit. Malus & præposterus athleta est, qui
athletas ipsos, non metam spectat. Hæc nobi-
litati Tuæ, hæc Filio jam viduo, & mihi, pro
dolor, consorti scribo. Condoleo vobis omni-
bus jam atratis, qui lætis candidisque malim
gratulari. Sed in utramque fortunam præparan-
dus animus, cordatissime Myli, ne vel dejicia-
mur arduis, vel efferamur insolentius secundis.
Ego illud singularis tui erga me adfectus testi-
monium interpretor, quod in partem doloris
tui me quoque admiseris, & consolationem ex-
spectes ab eo, quem stupenda humanitate Tibi
tuis-

tisque obnoxium habes. Vale, nobilissime Vir, & hæc si leges mente & oculo, lugebis minus & minus dolebis. Filium Willemstadii Gubernatorem meis verbis saluta & solare, etiam Dominam Myliam, filiam generumque. Amstelod. 10 Mart. 1640.

408.

E P H O R O
MEGAPOLENSIVM DVCVM.

D*Octissime vir,*
Quæ in laudem nostram cumulas magnifica verba, modestè prætervehar. Quod urbibus, regionibus, ædificiis accidere solet, evenit literarum & humaniorum artium studiosis. Absentia nec visa unquam, veneramur & miramur, fastidimus præsentia. Omnium rerum major è longinquo reverentia est. minuitur coram conspecta res, quam remotam ex oculis fama claram facit. Illud ausim profiteri, me benevolentiae & humanitatis studiis concedere nulli, doctrina & eruditionis typho cuivis. Petis, ut Methodum studiorum tibi præscribam, qua instructus viam monstres Principibus tuis, quos in patriæ suæ totiusque Germaniæ ingentem spem educas & præformas. Non dubito, quin ritè noris illa, quæ scire à me exigis, nec alio fine hæc exigere te arbitror, nisi ut videas, quam idem tecum sentiam, quo majore fiducia, aliorum suffultus suffragio, aggrediaris rem gloriosam tibi & Megapolitanis Ducibus perutilem.

R 5

Præ-

Præscribi potest methodus Principi, quam communem habeat cum studiosis quibuslibet, etiam infra Principum fastigium & majestatem positus. Præscribi potest & altera, quæ illorum propria sit. Sunt enim in lectione & prælectione clarissimorum autorum quædam cum delictu notanda, quæ Principes potius, quam vulgares animas tangunt. Ego communem ita persequar, ut Principes tuos juxta defigam in eorum contemplatione, quæ Principatum maxime decent & illustrant.

Scribis tyrocinia linguæ Latinæ addidicisse Illustrissimos Adolescentes, & Grammaticorum pulpæ saturas mentes, ad altiora & edita Sapientiæ templa contendere. At eundem illis recto calle, ne per ambages errent & circumduci se patiantur per flexus & mæandros, cum compendio ire præstet, & plana eligere, ne inter prærupta & fragosa artium hæreant.

Magna superiorum sæculorum veneratio fuit, ideoque per veterum vestigia eundem potius, & celebratissimorum autorum monumenta, quam per posterioris & languescantis ævum erecta & solida commenta. In illa collimare fas est posteros, quia de assequenda majorum perfectione desperamus nepotes. Post Grammatistarum ergo carnificinas & carceres, manumittendos suaserim Juvenes prælustres in Ciceronis Familiæ Epistolas, ob dictionis nativam & minime fucatam elegantiam, ac juxta in Terentii comœdias, tum ut suavitate re-

rum

rum tenellæ mentes edulcentur, tum ut mores veteris ævi civiles domesticosque addiscant, maxime ut purissimi ævi cupediis, & delicatioribus dicendi flosculis adsuescant. Adjungerem & Plautum, ob facetias & ingeniosissima responsa. hoc tamen delectu, ut ex epistolis Ciceronis, Plauto & Terentio ea excerpas & inculces maxime, in quibus Principum & rectorum reip. virtutes vitiaque notantur. His enim observationibus imbutus à teneris animus, servat diu, quæ adolescens imbibit. Exempli gratia, in Terentio notetur Thrasonis audacia, in Plauto Miles gloriosus, aut in Amphitruone Dialogus Iovis & Amphitruonis de rebus in exercitu & bello præclare gestis, victis hostibus, vulneribus acceptis & inflictis. In Pænulo Actus secundus, ubi colloquuntur Lycus & Anthemones miles. In Truculento Stratophanis militis colloquium. In Bacchidibus Cleomachi loquentis verba. In Epistolis Tullii observent, quam sine fastu & procul omni adulatione scripserint Cæsar Ciceroni, Cicero Cæsari, Brutus Cassio, Atticus Ciceroni, cum ignota essent amplissimorum, nobilissimorum, doctissimorum, prudentissimorum vocabula & superlativi.

Post hos prælegerem Cæsaris Commentarios, cum perpetua rerum militarium lectione excitetur generosa Principum indoles, & orationis Romanæ minimè affectatum leporem spiret maximus Imperator. Unus quippe semper

per habitus est, qui eas res gesserit, ut à quovis scriptæ essent, admirationi hominibus futuræ viderentur: unus qui ita scripserit, ut quibuscunque de rebus scriptam historiam reliquisset, maxima voluptate legeretur.

— Curtius, Salustius, Iustinus, Florus gravius & magis elaboratis verbis loqui amant. Itaque hos cuperem submitti prioribus. ita tamen, ut seligantur Orationes Charidemi ad Darium, ex libro tertio, Legatorum Darii ad Alexandrum lib. quarto, Alexandri ad milites lib. sexto, & lib. nono. Philotæ libro sexto, Hermolai & Callisthenis libro octavo.

— In Salustio advertere velim Principes tuos ad nefandas artes Iugurthæ, & laudatam severitatem Catonis, in puniendis Catilinæ conjuratoribus. Legantur studiosius Orationes Catilinæ ad conjuratos, adversariæ C. Cæsaris & Porcii Catonis, super captis & convictis perduellibus, Oratio Micipsæ regis ad Iugurtham. Oratio Adherbalis à Iugurtha regno pulsi. Oratio Marii ad Quirites de expeditione Africana. Omnium gravissimè & sententiis, ad argumenti majestatem ad miraculum compositis, maximas res effantur Livius, Suetonius, Tacitus. Hos dum legunt Principes tui, attentius ipsos advertere velim ad Romani imperii incubula, simplicitudinem, fortitudinem, alienos ab ambitione, avaritia & luxu Consules. Inde ad crescentis & adulti imperii vitia, seditiones, tumultus, parricidia & causas malorum, ambitionem,

tionem, avaritiam, adulationem, tyrannidem, luxuriam. Seligantur è Livio Orationes hæ: Lucretiæ de violatione. Legatorum ad plebem de reditu in urbem lib. tertio. Valerii Consulis hortantis ad pugnam, ibidem. Camilli ad pædagogum Faliscorum lib. quinto. Oratio M. Valerii Corvini ad seditiosos milites lib. septimo. Fabii Maximi ad populum de deligendo imperatore libro vigesimoquarto. Scipionis reddentis sponsam lib. xxvi. Oratio Annibalis ad Scipionem de pace, & Scipionis ad Annibalem lib. xxx. Oratio Philippi Regis Macedonum de regni hæreditate lib. xl. In Tacito diligentius expendantur Orationes Germanici Cæsaris l. i. Senecæ ad Neronem, & Neronis ad Senecam l. xiv. Peti Thraseæ lib. xv. Galbæ imperatoris ad Pisonem l. xvi. Othonis ad milites ibid. Cerealis lib. xx. Agricolaë in vita Agricolaë. In Flori historia notetur dictio elegans, & florida, & ut nullibi ferè non poëtam agat historicus. Iustinus res Græcas Latino sermone compendiosè perstrinxit, maximi scriptoris Trogi Pompei abbreviator. Illud quoque perutile fuerit, Principes tuos ob oculos sibi ponere ideam vitæ Imperatorum, ex Epitome Sexti Aurelii Victoris à Cæsare Augusto usque ad Theodosium. Is enim scriptor, uti est multo jucundissimus, ita nescio, an ad vitam bene instituendam Principi ulla magis narratio conducatur.

Nec dissuaserim in Ciceronis libros de Officiis,

ciis, de Amicitia & Senectute illos dimitti, etiam in lectionem orationum Ciceronis, præsertim earum, quæ vel ob dicendi vim, vel ob rerum sententiarumque momenta, vel ob oratorium artificium præcellunt. Tales sunt Oratio pro Archia poëta, quæ poëtarum & literarum laudes habet: pro lege Manilia, quæ Imperatorias virtutes recenset: pro M. Marcello, quæ de Clementia differit: in Catilinam, qua in proditores & perduelles invehitur: pro Milone, qua docet vim vi repellendam.

Quin illo, quo jam sunt, ætatis curriculo, maximorum Poëtarum lectione illaquearem Principes pueros. Eclogas Virgilii, præsertim illam, quam Sicelidum memoriæ inscribit, memoriæ mandare pulchrum fuerit & perjucundum. Exordia itidem augusta librorum Georgicorum. Ex Æneide Neptuni Æolum increpantis stupendam investivam. Æneæ de Trojano excidio narrationem coram Didone. Hujus amores pathetice libro quarto descriptos, ejusdem fulmina & diras in abeuntem Æneam. Anchisæ de Platonica philosophia perorantis orationem libro VI. Romanarum rerum seriem scuto Æneæ insculptam libro octavo. Digna hæc sunt carmina, quæ Principes tui perpetua versent agitatione. Ex Metamorphosi Ovidii librum primum de Creatione mundi & diluvio, nec non secundum de Phaëtonis temeritate & lapsu, legant sæpius. Narcissi quoque sibi placentis descriptionem, & Orationes adver-

adversarias Ajacis in Ulyssēm & Ulyssis in Ajacem, super armis Achillis. Has enim posse recitare juniores Principes excellentius puto, quam si majorum genealogias ab Ænea vel Antenore aut Heraclidis arcessant. Ex Tristium libris Elegiam secundam & tertiam libri primi, ex secundo libro Elegiam secundam, ex Fastis operis procemium ad Germanicum memoriter discant.

Post hos legatur Horatius. nec pudeat heroicam sobolem in succum & sanguinem vertere ex libro primo Carminum Odam primam de variis hominum studiis, & duodecimam de laudibus Deorum & hominum, & decimam-quartam de turbatæ Reip. statu, & trigessimam quartam de providentia & numinis reverentia, & vigesimam secundam de vitæ integritate. Ex libro secundo Carminum pro melle sit Oda secunda adversus avaritiam, pro nectare tertia de servanda mediocritate in rebus secundis & adversis, pro ambrosia Oda prima libri tertii, de beatitudine. Oda secunda & tertia ejusdem libri Principum propriæ sunt. Agunt enim de fortitudine militari & recti Constantia. Augusti laudes & Attilii Reguli virtutes Oda quinta deprædicat, populi rectoribus in exemplar & virtutis incitamentum. Oda decima sexta auri vim exponit, & moderatam ejus cupidinem probat. Harum gravitatem diluet Oda nona procantis Horatii, qua nihil suavius & festivius scripisse Flaccum testari solebat I. Scaliger.

Laudes

Laudes Drusi magnifice exequitur Oda quarta libri quarti Carminum, nec possunt non erigi ejus recitatione bene nati juvenes.

Vitæ rusticæ laudatio Oda secunda Epodon, ruris interdum licentiam Principibus facit, ne folius vitæ Aulicæ beatitudine inebriari se fiant, sed à strepitu urbium remoti dulci ruris otio & simplicitate castigant aularum murmura & fulgorem.

Libri de Arte Poëtica omni auro cariores esse debent erectis Principibus, quibus non est satis tribunali & foro jura dicere, sed & in poëtas censuram stringere, & Dictaturam exercere in illos cives, quorum propria laus est eruditus commentis & prodesse & delectare.

Ex Satyris cupiam placere Satyram primam lib. 1. Sermonum ad Mecœnatem, *Qui fit Mecœnas*, &c. & secundam ex libro secundo, qua luxuries traducitur & frugalitas commendatur. Ex Epistolis primam, & secundam, ob summam operum Homeri, nec non primam libri secundi ad Augustum, ubi de scriptorum antiquitate & novitate sententiam fert.

Quin & illud minime negligendum, ut Principes tui graves vernantelque sententias per universum Horatium sparsas, referant in libellum & familiares sibi illas reddant. Nam in quotidiano sermone & litteris scribendis pro flosculis erunt & mellitis globulis & orationis condimentis. Nec inutilis fuerit opera, si in aliis poëtis idem faxint.

Mox

Mox Seneca tragicus ob sententiarum gravitatem, & poëmatis sublimitatem, & argumenti majestatem, Principes ad sui amorem lectionemque invitat. præsertim ad Troadis lectionem, ut regnorum inconstantiam & victoris hostis efferam insolentiam mature animo præconci-
pian. Dignas imperantibus voces audient in Thyeste: quales sunt: *ubi non adest pudor, Nec cura juris, sanctitas, pietas, fides, instabile regnum est. in Hercule furente, rapta, sed trepida manu, Sceptra obtinentur. omnis in ferro est salus. quod civibus tenetur invitis; scias, Strictus tuetur ensis. alieno in loco Haud stabile regnum est. & ibidem: Ars prima regni est, posse te invidiam pati. in Thebaide, Qui vult amari, languida regnet manu. Invisa nunquam imperia retinentur diu. in Octavia, Decet timeri Cæsarem, at plus diligi.*

In Lucano dum morari libet, devorent imperatrices animæ Orationes hinc Cæsaris, hinc Pompei, & Bruti pro libertate Patriæ alloquentis Cæsarem. In Claudiano versantibus pudor fuerit non addidicisse excellens illud & vere divinum Exordium in Ruffinum, *Sæpe mihi dubiam, &c.* aut non lectitasse bis terve vitam succrescentis in maximas spes Honorii, cantatam magnificis versibus libro de Consulatu Honorii tertio. Ex libro de Consulatu ejusdem Honorii quarto, recitet grandibus alumnis Chiron aliquis Principis officium:

Hoc te præterea crebro sermone monebo.

Vt Te totius medio telluris in orbe

Pars II.

S

Vivere

*Vivere cognoscas. cunctis tua gentibus esse
Facta palam. nec posse dari regalibus usquam
Secretum vitiis. nam lux altissima fati
Occultum nihil esse finit, latebrasque per omnes
Intrat, & abstrusos implorat fama recessus.
Sis pius imprimis. nam cum vincamur in omni
Munere, sola Deos æquat Clementia nobis.*

Et post :

*Tu civem patremque geras, tu consule cunctis,
Nec tibi, nec tua te moveant, sed publica vota.
In commune jubes si quid, censesque tenendum,
Primus jussa subi. tunc observantior æqui
Fit populus, nec ferre vetat, cum viderit ipsum
Autorem parere sibi. componitur orbis
Regis ad exemplum. nec sic inflectere sensus
Humanos edicta valent, quam vita regentis, &c.*

Quid scire, quid discere oporteat Principem, quomodo in Philosophorum libris versari, docet Claudianus exemplo Mallii Consulis, in Panegyri de Consulatu Mallii. De bellicis & politicis virtutibus differentem audiant in laudatione Stiliconis. Ab his patiantur se deferri ad lectionem Epithalamii in nuptias Honorii & Mariæ, & Palladii ac Serenæ, ob carminis amœnitatem, & poëticæ artis facundiam & suavitatem argumenti. quod alienum minime est à Principibus. quia interest ipsorum, dignis conubiis jungi. Illa cum legent,

*gliscent primæ sub pectore flammæ,
Et poterit placuisse Duci, Dux femina regni.
Qualis vero uxor Ducibus ducenda, docet laus
Serenæ,*

Serenæ, uxoris Stiliconis. Ex Epigrammatibus Claudiani maxime placeat illud, de cryſtallo & Sphæra Archimedis.

Ubi è Latio in Græciam migrare lubebit, poſt perceptas Grammaticæ Græcæ regulas, legant Duces tui Novi Teſtamenti Scriptores ſacros Græcè, & ſpeciatim cap. 13 ad Romanos. Iſocratem ad Demonicum. Epiſteti enchiridium, & Cebetis tabulam, Lucianum ob facetias & erudita dictæria, Xenophontis Cyropædiam ob Atticiſmum, non quod ad hiftoriæ fidem ſcripta ſit, ſed ad effigiem recte imperantis. Maxime vero volvant & revolvant Plutarchi Moralia, ob omnigenam & conferatam doctrinam. Excerpendus hic Commentarius, *Cum Principibus maxime debere Philoſophum ſermocinari.* & alius, cui lemma: *Ad indoctum Principem.* nec non ille *de inſtituendis liberis.* & iſte, *Quomodo audiendi poëtæ juvenibus.* & ſimiles.

In Poëtarum Græcorum ordine familiam ducat Heſiodus, Phocylides, Theognis, inde Homerus, cujus *Ilias Stultorum regum & populorum continet iras.* Odyſſea vero, *Quid ſit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non, Plenius ac melius Chriſippo ac Crantore dicit.* Theocritum, Sophoclem, Euripidem poſtea legendos ſuaſerim. Atque hæc quidem linguæ Græcæ vel mediocris cognitio Iuvenes, Principes populo & doctorum vulgo ſecernit, & fontes monſtrat, unde omnis in Latium dimanavit Sapientia. Etenim

& philosophia universa, & historia, & Medicina, & artes Poëtica & Oratoria, Græcos primum Scriptores agnoscit.

Philologiæ studium licet minus necessarium Principi, tamen ex Plinio, Plutarcho, Gellio, Macrobio, præclara multa posse recitare, generosum & illustre. Hac doctrinæ parte in pretio habeantur Chiliades Erasmi, opus infinita scaturiens eruditione. Seligantur Adagia, quæ Reges Principesque concernunt. qualia sunt: *Regis cerebrum, Regia vaccula, Regum offensæ vitandæ, Regum aures atque oculi multi, Regum manus longæ. Quidquid delirant Reges, plectuntur Achivi. Multi Duces Cariam perdiderunt. Bellum dulce inexpertis. Imperator bonus & idem miles. Aureus pons sternendus hosti. Pax redimenda, &c.* Nec in hoc studio destitui eos cupiam à Calepino, qui de quovis argumento breves discursus facit, nec à Thesauro linguæ Latinæ H. Stephani, nec à Græco Lexico Constantini vel Stephani: uti nec à doctissimis libris Rhetoricorum Cl. Vossii, ejusdem Historicis Græcis & Latinis, & de Arte Grammatica.

Logicis exercitiis nolim Principes diu detineri. Suffecerit terminos artis Logicæ, Prædicamenta, Prædicabilia, doctrinam de Interpretatione, Sillogismi conficiendi, ac Definitionis, Divisionis, Methodique regulas in compendio didicisse. Atque hæc ex Aristotele haberi possunt & debent.

His *παιδείας* [*institutionis*] studiis defuncti,
Philo-

Philosophiam ipsam adeant, & primo Mathematicam; tum puram, Geometriam & Arithmeticam; tum mistam, Astrologiam & Opticam. Etiam Chronologiam & Geographiam, ob historiarum intelligentiam, cui illæ facem præferunt. Geographia namque locorum, regionum, urbium situs, & in iis portus, flumina, montes aperit. Chronologia seriem temporum exponit, & velut terminis quibusdam finit imperia, bella, eventus.

Adhæc Naturalium rerum scientia imbui Principem perquam necessarium, ut discat, quomodo & ipsis Regibus Ducibusque imperent astra; & terris hominibusque non unius indolis, diversissimi temperamento Principes. Harum arcana ex Physicis Aristotelis petantur.

Metaphysicam scire Duces, præsertim ubi de Deo, Angelis, & statu animæ separatæ & corpore disputat, prorsus *γενναῖον* [generosum] est. Reverenter illum discant habere, cujus unitatem, simplicitatem, omnipræsentiam, omnipotentiam, æternitatem, omniscientiam, bonitatem, justitiam naturalibus rationibus evicerint.

Moralem Philosophiam & Politicam ex libris ad Nicomachum & Politicis Peripateticis hauriant, & capita illa de triplici regimine eique oppositis vitiis addiscant non segniter. Nec grave sit Ducibus, Politica Iusti Lipsii perlegere sæpius, ob dispositionis artificium & sententiarum cumulum & autoritatem. De hac Philosophia loquitur Plato, cum pronunciat beatas

fore Respublicas, in quibus imperarent Philosophi, aut qui imperant philosopharentur.

Hoc philosophorum circo inclusis, Senecæ & Plutarchi lectionem unice commendo, sive de moribus severe judicare, sive de Natura subtiliter pronunciare cupient.

Tum amplissima Historiarum spatia se Ducibus pandunt. Discant hic, Historiam vel Divinam esse, vel Humanam. Divinam, vel Iudaicam esse, quæ è libris sacris, Iosepho & ejus interprete Hegeſippo est haurienda: vel Christianam, quæ ex Novi Testamenti libris & Historiis Ecclesiasticis Eusebii, Sozomeni aliisque petenda. Humana, præter prudentiam & rerum peritiam, *Virtutum stimulos & semina laudum, Atque exempla dabit.* Si publica scire desiderant, Orientalem, Græcam, Romanam, Barbaram historiam legant. Orientalis, res Iudæorum, Ægyptiorum, Syrorum, Persarum exponit, quæ nosci poterunt ex Iustino, ubèrius ex Herodoto & Diodoro Siculo. Græca Spartanorum, Atheniensium, Thebanorum, & Macedonum res gestas recenset, authoribus Thucydide, Plutarcho, Arriano, & è Latinis Q. Curtio. Romana, vel verus est, vel media, vel recentior: Vetus ab urbe condita ad Augustum excurrit, illustribus Scriptoribus Græcis & Latinis, Dionysio Halicarnasseo, T. Livio, Polybio, Plutarcho, Appiano, quibus addi possunt compendia Vellei, Flori, Eutropii, Orosii. Media, Tacito & Suetonio superbit, aliisque Augustæ historiæ Scri-

Scriptoribus, è Græcis Dione Cassio & Herodiano. Recentiore scripsere Zonaras, Zosimus, Procopius, Agathias, Nicephorus, Gregoras, Græci.

Barbaram historiam voco, quæ scisso fractoque imperio gesta, cum major pars ad Gallos, Germanos, Turcas ivit, enarrat. Scriptores sunt, Iornandes, Procopius, Agathias.

In harum lectione dum versantur, seligant, & transferant in libellos, res maxime memorabiles, ritus & consuetudines gentium, sententias, exempla tum virtutum, tum vitiorum.

Theologia licet ad Theologos spectet, tamen dedecet Principem Christianum ignorare Fidei Christianæ capita, ne in regno suo quasvis dissensiones schismatum esse argumenta sinat, aut quosvis errores nimis tepido religionis amore ferat ac foveat. Occurrit his malis lectio Scripturarum, quæ hæresin à leviori errore discernunt, etiam receptæ inter Protestantes Fidei formulæ, nec non Patrum in Fidei fundamentis consensus.

Ad horum omnium scriptorum lectionem animum Duces tuos adferre velim alacrem & defecatum. Conferent illum, si studiorum temporibus interponant dilucida intervalla. nec enim tetricos istos & rigidos Ephoros amo, qui heroicas mentes horis & clepsydre alligant, tanquam mercenarias & servas. Ludant, saltent, equitent, currant, canant, venentur, horas eligant, quibus maxime ipsis animus le-

gendi scribendique. Nutriuntur à Iove tenerius Principes , & ab aura cœloque foventur propius. Hoc cum serenius est , vel studeant, vel se recreent. cum nubilum magis , exercitio honestiore serenent mentem. Extinguuntur generosiores igniculi confertis studiis , & uti vascula angustioris orificii superinfusum copiosius humorem respuunt , nimio lectionum numero obruitur avidissima sciendi ætas. minus quoque proclivi ad meditationes sunt animo , qui invitis temporibus student. Exercetur tyrannis in viros à male imperantibus. exercetur quoque à præceptoribus in discipulos. blandos vult esse Doctores Flaccus , & pueris crustula dare, elementa velint ut discere prima. Vti corporum nervis robur accedit ab ætate , ita iudicii, memoriæ, phantasie, ingenii organis. hæc fatigata intempestive , languent citius , & spem solidæ & maturæ eruditionis incidunt. Herbas vide & olera , quæ sub initia veris ab avaris colonis fornacum calore & fimo fervidiore tepesfacta germinant ocysus , at mox adultiora deficiunt & exarescunt. Est illud seculi nostri cacœthes. gloriamur parentes , si videamus præstare posse puerulos , cruda adhuc ætate , quæ non possunt alii annis aliquot majores. ideoque atteri patimur ingenia & spirituum fontes exficari per pædagogos , ac affligi rationales potentias, quæ, ubi adoleverint illi, marcent & stupent , attrita ad perpetuarum & crebrarum lectionum cotem ingenii acie. Caveant ergo ante

ante omnia prudentiores Ephori, ne memoria Principum graves sint, & addiscere illos memoriter velint prosa oratione scripta. Carminum alia est ratio, quæ ob connexionem & pedum vincula facilius se ingerunt.

Præterea, dum legunt, ad manum sint codicilli & adversaria, in quibus phrascs sententiasque elegantiores transcribant: aut ad finem librorum, quos legunt, inferi curent pagellas aliquot puras, & in illis & paginam libri, & argumenti alicujus nobilioris caput notent. Sic, cum opus erit, ad chartas illas recurrere dabitur, tanquam ad locos communes.

Insuper styli exercitiis quotidie aut alternis diebus incumbant. Latine scripta vertant in linguam vernaculam, hac scripta in Latinam vel Græcam. Cum scribenda erit Epistola, Cicéronis pro paradiqmte erunt. Inde salutandi, gratulandi, condolendi, gratias agendi, hortandi, dehortandi formulæ petantur. — Nec Senecæ aut Plinii legi dissuaserim, ob rerum gravitatem & usum. In scribenda Oratione, præeat iterum Cicero, hinc Livii, Salustii, Curtii masculæ & erectæ orationes. Interdum velim solos singulosque ambulare per Musæum, per hortum, per agros, & meditari orationem vel Epigramma. Sic sine subere discent natare, & à se quidvis impetrare, ac propriis ingenii viribus fidere, qui aliorum hætenus succo, & veluti præmanfis buccellis victitarunt.

Latine semper loquantur, præsertim cum do-

etioribus. imperandi jussa Principem accipere ab inferiori nefas, at loquendi scribendique flosculos fas omnino.

Denique quibus curæ sunt Duces, inter deambulandum, ex iis, quæ oculis sensibusque aliis se offerunt, occasionem capient docendi & quærendi, modo de Sole, Luna, stellis fixis, cælorum magnitudine, figura, motu, incorruptibilitate, operationibus, modo de elementis, de metallis, stirpium & animalium natura, Solis accessu & recessu, dierum noctiumque incrementis ac decrementis, Eclipsium Solis & Lunæ causis, de animæ facultatibus, &c. Etiam vicinorum Regum ac Principum studia, molimina, successus prosperos adversosque recitent, ut à teneris assuescant ea cogitare, quæ agere viros oportebit.

Quod si forte Ducibus ad exemplum Augusti, Germanici, Mecœnatis, Ciceronis, Neronis, Adriani, animus sit, non in castris solum & bello, sed & Parnassi vertice lauream mereri & vatibus inferi, hanc, qua ad Carmen itur, viam insistant:

I. Poëtam faciunt, Natura, ars, exercitatio.

II. A natura duo sunt: Inventionis facilitas, & impetus sive furor dicendi poëticus.

III. Inventionis facilitas & felicitas ab imaginatione est. Cum enim poësis naturæ sit imitatio, poëta imitator: oportet eum naturas rerum cælestium & terrestrium, adhæc affectus amoris, odii, iræ, metus, & quæ his sunt similia,

lia, animo circumferre, & phantasia agitare.

IV. Quicunque ergo imaginatione valent, aptiores sunt per naturam ad pictoriam artem & poësin.

V. Furor & impetus poëticus itidem à natura est, & calidiore spiritu & sanguine. qui uti incitatur facile, ita præcipitat venam poëticam, ut expeditius fingat mens, quæ & sunt & non sunt in rerum natura.

VI. Idem furor versuum copiam suppeditat, sicut copiosius fluere solent aquæ, quæ impetu feruntur; juxta illud Horatii: *Monte decurrens velut amnis, imbres. Quem super notas alluere ripas, Fertur, immensusque ruit profundo Pindarus ore.*

VII. Ad artem, præter præcepta Grammatica, de syllabarum quantitate, & pedibus, utile erit ex Scaligero discere diversa carminum genera, & genium singulorum. Quid nempe proprium sit Heroici aut Epici carminis, quid Elegiaci, quid in Iambico, Scazonte, Hendecasyllabis, Choriambico, Sapphico sit maxime observandum.

VIII. Quid differant carmen Tragicum & Comicum, quibus legibus Tragoedia, quibus Comœdia scribi debeat, quid sit carmen Lyricum, quid Satyricum, &c.

IX. Necessum quoque est ad artem poëticam, lectitare poëtas clarissimos, Virgilium, Horatium, Ovidium, Senecam, Iuvenalem.

X. Virgilium, Lucanum, Claudianum imitandos

tandos censeam in Epico carmine, Horatium in Lyrico, Ovidium in Elegiaco, in Comico Terentium, in Tragico Senecam, Satyrico Iuvenalem.

XI. Hoc etiam agendum, ut unum aliquem è multis poetam familiarem nobis reddamus, eumque velut in succum & sanguinem convertamus. Ita fiet, ut impressa menti optimi carminis idea, habeant quem in scribendo imitentur.

XII. Opus insuper est cognitione aliqua universali rerum naturalium & moralium, avium, quadrupedum, piscium, arborum, fluviorum, montium, silvarum, regionum, Deorum, & Dearum. Faciunt enim illa ad elegantiam carminis, & locuples argumentum suppeditant vatum commentis.

XIII. Plura præcepta ad Artem poetica pertinentia, petere licet ex eruditissimo libello Horatii de Arte Poëtica.

XIV. Denique exercitatione opus, sine qua nec natura nec ars quicquam laudabile præstare valent. Itaque crebro scribendi versus. nec tam laborandum ut multos scribant, quam ut bonos. Quare premendum est poema, & sæpius ad incudem revocandum.

XV. Eligenda etiam materies apta poeticae commentationi, ut bellum, pax, tempestas, Aurora, Vespera, Meridies, Ver, Autumnus, Virtutes, Vitia, &c.

XVI. Vbi versus aliquot scripserint, paulisper deambulent, & spiritum recolligant; quo
alacrio-

alacriores redeant ad intermissum opus, & veluti novo perciti æstro.

Interdum adsuescant scribendo Epigrammati : quoties enim lepidum quid, aut memorabile accidit, quodque acumen ferre possit, disticha duo aut tria meditentur, &, quod proprium est Epigrammatis, acute & nerveose concludant.

Hæc de formandis Ducum Tuorum studiis dicenda habui, non ut Te, doctissime Vir, doceam, sed ut videas eadem me dicere, quæ tu facienda sentis. Præscripsi normam, non fixam & immobilem, sed Lesbiam, quæ accommodari debet genio, captui, indoli discuntium. ut enim cuivis pedi non quadrat quivis calceus, ita nec eadem methodus cunctis conveniat. Vti æger à Medico, animus à præceptore curandus. ætatis, temporis, temperamenti habenda sollicita ratio. Nec est, quod deterreat Duces tuos autorum multitudo & discendi labor. sunt in flore ævi, & ut corpus labori, mens ferendæ intentioni par redditur. Non est quod cessent iter doctrinæ & honoris ingredi,

dum res & ætas & sororum

Fila trium patiuntur atra.

Nihil tam arduum, quo non penetret studiosa & fervida animi vis. quisque dies opus suum probat. proficimus indies tacitis incrementis, ut herbæ & virgulta. mox profecisse nos sentimus, & cum Sole progressos esse progressus nostros. Adsit tenor & constantia. & si à Sapientia

tia omnes autore Deo ingenio vim, moribus & affectibus moderationem petent, rem factam habebunt optimi Principes. Non poterunt non excellere scientia Duces, religione, pietate, & tot, heroicis virtutibus præparati. Scripsi hæc rogatu tuo, ob singularem, quo in Duces Megapolenses feror, affectum. Debent Maximis Principibus istiusmodi officia, quorum quoque interest, ut regnorum rectores sapiant, per quos non imperiis solum, urbibusque, sed & humanioribus litteris earumque professoribus, suus constat honos, dignitas, & excellentia. Vale Vir doctissime & amicissime. Amstelod. 1640.

409.

CONSTANTINO HUGENIO.

Nobilissime Hugeni,
Mitto tibi exemplar Methodi, quam rogatus præscripsi Ducum Megapolensium studiis. Ea Germanorum indoles est, amant & efflagitant methodos, quia artem longam esse prudenter judicant. Ideo student compendiis, & integras artes non addiscere sensim, sed devorare cupiunt, quas Dii non nisi magnis laboribus vendunt. Non volo hæc te legere. Legat Constantinus tuus, qui licet Megapolensium Dux non sit, dux tamen est sui ordinis, hoc est fratrum, inter quos ἀεστέυδ. [*optime rem gerit.*] Est jam Delphis amatorum Tessela facta pila, cujus soror Anna Te vitri stupenda inscriptione beavit. ego meum exspecto, cum hoc elogio:

elogio : *Ungula vatam*. Percussis enim à Liberti patris Lyncibus , uti à Pegasi ungula Parnasso , scaturiunt uberius poëtis carminum fontes. Tu, ut audio , ad castra & bella abis. abeunti prosperrimos precor , ut & Patriæ, eventus. Vellem glorioso Marte , magnis commodis , at paucò sanguine juvari posse Rempub. & incruentis sacrificiis redimi Federatorum libertatem. Hic terræ motu quassatæ ædes & in ædibus supellex mira portendunt. Porrexit se σεισμός [*motus*] iste Coloniam usque, & ultra. Quæ caussa ? An quia apertæ , verni caloris vi, telluri & in vapores resolutæ supervenit nuperum gelu , egressumque vaporibus præcluserit, qui exitum molientes terram magnis occultisque insultibus concussere ? An quia novam Orbis Europæi concussionem minantur fata ? Tu rerum divinarum & humanarum conscie, judica. Vale, Amicorum corculum, & Tessellam meis ac tuis verbis saluta. Raptim Amstelod. 13 April. 1640.

410.

DANIELI SCHONCKIO.

Nobilissime Vir ,
 Quem dolorem meum coram testatus sum verbis , jam scripto pergo profiteri apud plurimos. Debui hoc officium dilectissimæ tuæ conjugii, partim ob veterem amicitiam , partim ob perpetua & nunquam interrupta humanitatis officia , quæ erga me ambo profusissime explicui-

plicuistis. Non loquor ad os ; illud affirmo serio, amisisse Te, aut potius præmisisse honestissimæ exactissimæque conjugis ipsissimam ideam, quæ morum facilitate, modestia, fide erga maritum, erga amicos benevolentia, & quod potissimum est, pietate se erga Deum & parentes probavit quam maxime. Beata est, quia in Domino mortua. Sed ô cladem alteram, & vulnus vulneri superadditum morte filiolæ unicæ! Vide quam Te diligat ter Maximus. exercet Te adversis, ut servet: invisit paterne, ut creatoris jure plura ipsi in te licere discas. Ego solatia omnia non repetam, nec in unum congeram: Poëmate meo fusius illa exequor. Non sufficiunt illa ad explendas conjugis laudes, sed temporis angustia intercluso non licuit mihi esse prolixiori. Exequiis Leydensibus interesse non possum, sed sistam me, si Deus volet, Ultrajecti, ut postrema illic justa persolvamus. Vale. Amstelod. 3 Jun. 1640.

411.

P E T R O C. H O O F T.

INvitas, Hoofdi nobilissime, magna nomina, Vicofortios & Coymannos, una cum uxoribus virtute ac forma eximiis. His me socium adjungi vis, ut illorum splendor meæ tenuitatis ac deplorandæ orbitaris conspectu illustrior sit. Solent hoc facitare pictores: vultum deteriorem inferunt tabulæ exquisitissimas formas exhibenti, & loripes Vulcanus jungitur Veneri, ut

ut appareat ingens amantium discrimen. Diem Jovis mensæ tuæ fatalem destinavere omnes, nisi grandis causa impediat. Venirem ego lubens una, nisi Dialectici & Peripatetici mei Auditores prohiberent, veriti ne malo ad pigritiam ipsis exemplo præirem. Die Solis domum reversus sum à funere nobilis & eximiae matronæ Catharinæ Overbeequæ, quæ Domino Schonckio minoris Poelgeestæ Dominæ nupserat. Extincta est optima mater anginâ, quam ejusdem fati consors triduo post secuta est filiola unica. Ille calamitate tanta perculsus stupet, & num superis an mortalibus accenseri debeat, dubius hæret. Ego Sisyphi jam saxum post longas ferias volvere occœpi, & de Temperantia verba facio, cujus nomen monet, ut voluptatibus, quas Muyda profuse promittit, fruar parcius. Non est viri temperantis ejurare lepores & honesta ærumnosæ hujus vitæ condimenta. sed & obvias non semper amplecti, officii quoque sui esse putat. Alias contabesco & deliderio loquendi tibi, & iis sermonibus pascendi animum, quibus per te ad sapientiam, comitatem, urbanitatem, & nullam non *ὁμιλιήκην* [*civilem*] virtutem præformamur. Cuperem videre florentem hac anni tempestate acanthum, & spinosa ista miceniorum tuorum arbuta. attraherem odores in intima cerebri, in ipsos ventriculos spirituum animalium capsulas & focos, ubi Poëtarum animæ simili aura nutriuntur. Si adestet Tessela, impatiens

Pars II.

T

moræ

moræ accurrerem , ut aures meas cœlesti harmonia permulceret cœlestis femina.* nunc Caucaſo alligatus , ſino , ut cor meum exedant Ariſtotelici vultures , & me objectamenti ſuis lancinent Socratici juvenes. At quam tu graviter de militantis Europæ laboribus ſententiam pronuncias , & in Principum arcana penetras judex ſerius. Magna omnes moliri video, agere nihil. Heri litteræ à Conſiliario D. Brederodii tranſmiſſæ nunciant, Principem exercitum omnem luſtraſſe , & ut ſe moveret quiſque juſſiſſe. Circa vesp̄eram accepi , Auriacum reflexo curſu trajeciſſe , deſideratis ſuorum pluribus , Leyam , & in Waſiam , relictamque malo fato Calloam , cum exercitu omni magna celeritate contendere. pugna ad arcem S. Donati , alterius expeditionis πρόφασις [*prætextus*] fuit. Certiora exſpectamus , & in majorum omnes ſpeſumus. Vale, Vir maxime , & uxorem digniſſimam , filiasque meis verbis ſaluta. Amſtelod. 12 Jun. 1640.

412.

D A N I E L I S C H O N C K I O.

NOn ita pridem per omne honeſtiſſimarum voluptatum genus me circumduxifti , nobiliſſime vir. Piſcati ſumus , & piſces cepimus : venati ſumus , & ceſſere in prædam lepores : aucupati ſumus , & ſturnos glande è quercu dejecimus. Quin toto Rheno nos non una voluptate adſperſit Nayadum & Dryadum vicinarum

rum hilaritas. Ita per jocos & facetias periere dies Caniculæ. Statueram omnino serio apud te agere, & describere mihi meditata: sed non est tua domus severitatis & Philosophiæ retri-
cæ sedes, verum amœnitatis omnis, & comi-
tatis, & suavitatum locuples domicilium. Illud
sane ad gravitatem facit, quod primus me do-
cueris balistam explodere, & pulverem nitra-
tum flammæque circumfusâs capiti non exhor-
rescere. Hactenus imbellis fui civis, & parum
vehemens Patriæ assertor. Iam possem non
versibus solum, sed & pilis ferreis in Hispa-
num detonare, quanquam metus non sit ne mea
manu pereat hostis. Pro his officiis tantum tibi
debeo, quantum mihi roboris, animi, vigoris
& boni spiritus addidisti. Nunc satur volupta-
tum vultum, vocem, manum, & calamum com-
pono ad Academicas exercitationes & desue-
tos labores. Illud doleo incidisse in hæc feria-
rum tempora infamem istum casum conviva-
rum quatuor, quibus repulsam passis famen-
dum erat, nisi per socrum tuam famelicis sto-
machis consultum fuisset. Vale. Amstelod.
1640.

413.

P E T R O C. H O O F T.

Nobilissime Hoofdi,

Cum me nuperi itineris turbonem & fe-
stinantium matronarum virginumque remoram
tuis ad nobilissimum Vicofortium literis inces-

T 2

sis;

sis ; tanto æquiore animo hæc tua maledicta
fero , quanto tu minus iniquo ista scripsisti.
Opus est Davo , non in fabula solum , sed & in
mensa , & lecto , & itinere. Languet sine tumultu
vita humana. excitandi interdum fluctus in
placido mari, ne dormiamus nautæ. Matronas
virginesque quod attinet, servavi invitæ. dum
enim abituritionem modeste simulant, mea im-
portunitate detentæ fuerunt non male. Ex quo
à vobis discessi , epulati sumus opiparè ego &
cognatus tuus cum Andromache sua in Lacu-
bus Diemensi & Bylmeni. Iam nova audi , ut
credas mihi ferias esse , & indulgentiam magni
otii. aliena negotia curo , excussis propriis.
Appulere , uti audivisti ante , naves onerariæ
octo ex Oriente , totidem ex Occidente, aliæ è
mari Mediterraneo, pretiosissimis omnes merci-
bus onustæ. Mihi quanquam ex tam immani
misse spicilegium nullum reliquum sit , meo ta-
men gaudio juvo patulas fauces multa peten-
tium ; gallis gallinaceis similis , qui ubi ova pe-
perere gallinæ , nec ipsi , nec sibi , sed domino
ingenti cantu & strepitu insolentiore gratulan-
tur alienæ felicitati. Utinam exoticæ istæ mer-
ces culinarum solummodo essent solatia , non
avaritiæ , superbiæ , luxusque nostri scelerata
materies. In Insucribus pergit Gallus & Hispa-
nus gloriam ex hominum laniena quærere. Ho-
stes sumus humani generis , quotquot flocci fa-
cimur hominem , mundi imperatorem , Dei
Opt. Max. artificiosissimam fabricam. Venetus
suo

suo more spectatorem agit, ne partes offendat.
 Banirius grandem exercitum non armis, sed
 fame atteri dolet. nec hostem habet, quem
 prælio aggredi possit miles, nec quod mordeat.
 Ratisbonæ de Imperii rebus concilia habentur,
 majore, ut auguror, apparatu, quam rerum suc-
 cessu. Wimariensium aliquot copiarum, amisso Du-
 ce Bernardo, degeneres, ob ignaviam alicubi
 vapulavere. Gallia & Hispania concussis certa-
 tum viribus de Atretrato dimicant. Longæ Gal-
 lorum moræ suspectæ prudentioribus. Interest
 Cardinalis Hispani, ne urbs illa liliis coronetur.
 Forte & hic, ut nostrate proverbio dici solet,
 magnam controversiam dirimet μάχη. [co-
 quus.] Imperator Ottomannicæ portæ vivere
 desiit, ne putes Mahometem dare posse suo
 successori, quod nequit sibi. Britannus terret,
 & terretur. Nisi egeret æris maximus Rex,
 posset diffringere adversantium portas, & mon-
 tes sylvasque Caledonias penetrare. Nunc no-
 biscum pacisci cupit, ut litem veterem redimant
 Societatis Indiæ opulenti negotiatores. Sclo-
 peto ictus Gubernator Neomagensium, sensi,
 nullo fata loco posse excludi, & in medio etiam
 Tibure esse Sardiniam. Auriacus altero moli-
 mine frustratus, tertium jam non minore animo
 audet. Belli incerta, prudentia, mora, occasio-
 ne reguntur. Ausim nobis adhuc polliceri fa-
 cinus tanta indole dignum. Vale cordatissime
 & suavissime Heros, & syllogen hanc publicæ
 & privatæ fortunæ argumentum crede indu-
 bium

bium oscitantis & somniculosi scriptoris. Salutant Te, Dominamque Hoofdiam, non Hoofdii, & propagines vestras filiaæ meæ filiusque. Amstelod. prid. Cal. Sextil. 1640.

414.

JOACHIMO VICOFORTIO.

N*obilissime Vicoforti,*
 Magnam hujus ætatis partem tecum in amoenitates distribui. Dum belligerantur purpuræ, nec finibus suis contenta ambitio regna urbesque patulis faucibus devorat, nos contra-cto cupidine ea voluptate fruimur, quæ Deorum felicitatis æmula est. Legisti puer apud Homerum, Iovem à mundi curis fessum subinde ad Afros & Æthiopas commessatum deflectere. Legisti, eum modò in Cretam patriam suam rusticatum abire, modò Iunone spreta in Thessala Tempe ad Penei fluminis ripam secedere. Quod si hæ voluptates Deos capiunt, quid ni nos homunciones, quorum gaudia tot calamitatibus indies flagellantur, quorum sanguini admixtus est succus iste nigræ loliginis, eos captabimus locorum secessus, in quibus nec de nummi valore controvertitur, nec quid discrepet à Stoâ Peripatus, à Socratica barba palliolum Cynicum, anxie disquiritur. Fui tecum Muydæ, ubi Hoofdus, Leonora, Susanna, Constantia, egregiis exemplis magnarum virtutum documenta nobis dedere. Equidem in Hoofdio præter facundiam, prudentiam, comitatem, admiratus

miratus semper fui priscam illam morum simplicitatem , nec fluxos hujus seculi ritus , quibus vicina Gallia Batavorum constantiam expugnat, & in Proteos transmutat. In Leonora, tanti viri conjuge, Cornelias, & Sempronias, & Placidias , & Flaccillas , & Serenas adspicio ; hoc uno ab illâ dispares , quod à magnis virtutibus secreverit granda supercilium , nec prodote triumphos numeret. Suspecta comis est sine fuco , disertâ sine arte , modesta sine affectatione , sine ostentatione sciendi avida. Constantia primam virtutem putat , omnes complecti posse , & dissimulare singulas. Postea in villa Domini de Trama combussimus dies aliquot , ambulando , ridendo , edendo , bibendo. Memini , cum nos exciperet Beverovici facetiarum pater P. de Wilhem , & in agro Dimerio Breenius , ubi in cerasis hæsimus oculis , manibus , dentibus , totaque epiglottide. Iam , pro dolor , à te , mi Vicosorti , divortium feci & aliis amicis. permistus in Rheni ripa , alium aërem haurio , alium succum bibo , alias terras calco , aliis ignibus ustulor. De aëre concedes facile , eum hic puriorem esse vestro , qui paludibus stagnisque Amstelæ gravis incubat. Succus , quo hic vivo , mere Rhenensis est , & quidem Moguntiacus , interdum Hispaniensis , interdum è Cypro aut Candia Malvaticus. tuus rubet , & cruento colore terret imbellem philosophum. Terras hic calco non sabulosas , sed glebosas prorsus , non arborum fruticumque va-

cuas, sed frondosas undique umbrasque.
 Quod si de ignibus sciscitaris, oberro hic inter
 desertas Creusas ἀγῶν [calebs] Professor, &
 dum plures adspecto, dum precia singularum
 expendo, & velut ad stateram argentariam sus-
 pendo, hæreo anceps animi, nec quam fu-
 giamve petamve, aut quò me vertam, nescio.
 similis iis, qui in trivio constituti, stant, nec
 pergunt. modo formosissimam saluto, sed ju-
 venculam nimis, ejus amoribus vix Leander
 suffecerit aut Pyramus. Modo quinquagenia-
 riæ arrideo, sed quam circumstrepunt pueri in-
 nuptæque puellæ, quas si meis accenseas, im-
 perator ero grandis & numerosæ Reipublicæ.
 Est & alia, quæ me reverenter procantem non
 dedignatur, verum advocatis caussidicisque fer-
 vent limina & porticus. Inter has sollicitudi-
 nes positus nullum ego colorem imbibo, &
 oculis meis impero, ne videant vanitatem.
 Non displicet tibi hoc amici tui sapiens decre-
 tum, nec Annæ tuæ, nec Leonoræ Hoofdix,
 quæ amica conspiratione in secunda vota mea
 conjuravere. Mihi nobilissimus Schonckius
 plenis modiis omne officiorum genus exhibet,
 cujus ego recentem & crudum adhuc dolorem
 Philosophiæ feriis monitis, etiam jocis non il-
 lepidis, & prorsus ineruditis, castigo & lenio.
 Interea de Atrebatensi obsidione læta inaudivi-
 mus. Habet Gallus miles quod edat, quod bi-
 bat, quo bellaces manus in hostem exerceat.
 Victoriâ magnam in spe magna habet. nec-
 dum

dum tamen victor est. nondum inclinationem fecit Mavors. Quam multa inter calicem supremaque labra cadant tot veteris tot recentioris ævi exemplis didicimus. Nescio, an Gallorum sit, lentè festinare. Sed videbor Tibi fortè nimis βαρυκέφαλος, [*ponderosi capitis*,] & sententias eloqui ultra crepidam. Vale, suavissime amicorum, & magnum Hoofdium saluta, at ante tori tui consortem incomparabilem. Poelgeestæ ad Rhenum, 12 Sextil. 1640.

415.

GUILIELMO BORELIO.

Illustrissime Vir,
Quod abeunti non præstiti officium valedictione, jam reduci prætabo benigna gratulatione. Ivisti trans maria & terras, & altius elevari illic Vrsam vidisti, quam in Batavis. In forme illud animal est, & efferæ indolis; non tamen efferi, quotquot, sub illo sidere degunt. Oxensternios, Gabrieles & Schuttos salutasti, doctrinæ, humanitatis, & civilis prudentiæ patres proceresque. Horum prudentia monstrat, summos sæpe viros, & magna exempla daturos, agresti in patria crassoque sub aëre nasci. Iam ad tuos reversus causas perspexisti, cur finibus suis olim egressi Gotthi Vandalique in australes terras concesserint, quamque amœnior hic sit habitatio, & natalis soli dulcis fruitio præ exterarum gentium terris moribusque. Syciam nunquam vidi, nec videre valde gestio. Habet

T 5

Ba-

Batavia nostra quos veneror & colo, quos in oculis & pectore gero, quibus me debere fateor plurimum. Inter hos Tu es, maxime Boreli, cujus facundia Baravi domi forisque clarescimus, & Federatorum caussa summis Regibus principibusque probatur. Fruere hac felicitate, & legationis tuæ fulgori sine intermicare amicitiae nostræ radiolum. Heri dum obversabar meditanti, lusi disticha aliquot, quibus redeuntem ad nos exosculor. Ea benigno & placido vultu, quo adspexisti Reginam & Borealis oræ dominos, lege. Vale.

416.

CONSTANTINO HUGENIO.

Nobilissime Hugeni,
 Torporem meum in perscribendis literis excutit sæpius perpetuus scriptor Vicosortius. Iam Tu versibus tuis, velut alter Miltiades, somnum mihi adimis. Religio est filere, te præcinente. Liberis tuis masculis graviter & ingeniose, tuo more, gratularis. Sequor & ego, verum ut patrem apud inferos sequitur Claudius, non passibus æquis. Parentas Didenii herois manibus validis epigrammatibus, ego unicum scripsi, cum ad plura non sufficiam. Ad effigiem tuam & dilectissimorum pignorum suaviter, nec minus doctè, alludis. ita, ut à novercante thalamo tibi videaris metuere. Ego & Tibi & mihi *ὡς τὸ τῆς πατρὸς [à novercâ]* timui semper, ob lapsam aliquando in privigni caput

caput mortuæ novercæ statuam. Ita est in Græco Epigrammate :

Στήλην μητρὸς μικρὸν λίθον ἔσπευε κέρως,
ὡς βλοκῇ παύσασθαι, ἢ τρόπον οἰόμενος.
Ἡ δὲ τάφῳ καλεῖσθαι καλέκτανε παῖδα πεσῶσα.
Φεύγετε μητρὸς ἢ τάφον οἱ πρόγονοι.

Cyprum novercæ saxum non adeo magnum corona-
bat juvenculus

Existimans ut vitam ita mores eam commu-
tasse :

Ille vero in sepulchrum inclinatus ruina sua pue-
rum extinxit.

Fugite vel ipsum novercæ sepulchrum, ô Pri-
vigni.

In hunc diem steti ἀμετάπλωτος [immutabilis]
& τετράγωνος, [quadrangularis,] nescius tamen
sati fortisque futuræ. Interea γυμνασίας ἐνεκα
[exercitii gratia] secundas nuptias verbis & dia-
logis propugno. Sunt inter Epigrammata tua
apud nobilissimum Vicofortium, quibus Lydiam
& Pollucem, & Mæviā, nescio quam, exerces.
Cum legeret ista incertus author, fescennina
quædam reposuit. An concoquere has pernas
possis, non facile dixero. Si nauseam pariant,
exspue, uti catapotia solent pueri. Sed quantis,
Zulecheme, conjugis erigitur Federatorum
fortuna & Auriaca domus. Num canendum
propediem :

Conjugio Anchisa Veneris dignare superbo ?

Quantis contra moribus concutitur Austriacæ
dominationis apex, & ἐν γυμνασίῳ [late imperans]
Hi-

Hispanus. Quam diversis studiis surgimus nos, premitur ille. alia nuptiarum, alia rebellionum indoles. illæ nectunt, hæ dissolvunt federa, jura, populos, sceptrâ. Nos hic nuper anniversario festo Nobilissimi Satrapæ Hoofdii interfuimus, cui jambis aliquot applausi, quos mitto. Aderat Tessela. Aduisti & Tu, sed uti adsunt absentes, qui bibunt alienis faucibus, ne de hospitis intemperantia querantur. Vale, Vir summe, & Constantinum tuum mone, ut subinde mihi sua impartiat. volo enim de ipsius progressibus esse certior. Amstelod. 30 Jan. 1641.

417.

CORNELIO VANDER MYLE.

Nobilissime Myli,
Iamdudum scripsissem ad Te, sed recente adhuc, ob filiae obitum, luctu, nolui unguis esse in ulcere. Distuli studio, quæ dicenda erant; ne dum solatia conquiro, refricem intempestivè eorum causas. Fatale nuncium jam ad me pertulerat Nobilissimus Vicofortius, quod non minus me affecit, ac si sanguis me Tibi, prosapiaque junxissent. Vir Maxime, quantum liberorum tibi deceditur, tantum repetitur bonorum, quæ indulgit ante divina clementia. Et vult Deus in uno filio residuam tibi esse spem nepotum, qui nomen Mylium propagent, ne inter plures degenerem fortè aliquem reperiâs. Perit puerpera, nec discessit, nisi suffecta in locum suum, prole. Non habet ergo viventium minus,

ninus, aut hominum mundus, etiam si è terris
 nigrauerit filia. Vivit proles, & in illa mater;
 uti exarescente flosculo superstites sunt bulbuli.
 Dolendum utique puerperam mori, avelli à ma-
 tre, à nutrice sua sobolem, nec educari posse
 ab ea, cui nascendi proxima debet principia.
 At quid facias? Inter Homeri eloquia senten-
 tiasque grandes, illa prima est: *Διὸς δ' ἐπελείετο
 βελή.* [*Jovis autem perficiebatur consilium.*] Cum
 Christo, cum Ecclesiæ Christianæ insertus esset
 partus, illa dimitti cum Simeone in pace vo-
 luit, postquam oculis vidisset infantem, quem
 salvum faceret suo sanguine Iesus. Vix abluta
 per Baptismum fuerat infanti primæva labe,
 vix recepta erat in gratiam peccatrix animula,
 cum matrem à sordibus mundi ablutam purga-
 tamque in gloriam recepit, qui creaverat. Si à
 marito divortium mortua fecit, capiti suo Chri-
 sto unitur. Si liberis educandis non vacat, An-
 gelorum familiaritate lætior fruitur. Si Te, si
 matrem invisere desiit, at Dei Opt. Maximi ora
 intuetur propius. Quanto ab aula Hagiensi ab-
 est longius, coelesti vicinior est. & parentis
 terreni alloquio ac convictu destituta, summi
 patris intuitu beatissima gaudet. Vixit probè
 filia, virgo, conjux, mater. sexus sui partes ex-
 plevit omnes. & virtutibus sui ordinis cessit
 nulli. Quanta hæc solatia sunt, Myli præstan-
 tissime, quæ repetere me nec necesse est, nec no-
 cet. Tales genuisse & naturæ & divinæ gratiæ
 est. Tales pietate moribusque sanctissimis im-
 buisse

buisse, & gratiæ & curæ tuæ. Ego orbitati tuæ condoleo ex animo, dives liberorum. & si simili fato premerer, à Te patientiæ & fortitudinis exempla peterem. Neque enim hæc scribo, ut animum tuum muniam præceptis, sed ut quomodo erga Te affectus sim, pro officio meo, exponam. Pro versibus B. gratias N. T. debeo, quanquam à longo tempore non viderim jam-bos minus concinnos, & magis distortis incedentes pedibus. Sed hæc soli tibi, Vir maxime, scripta sunt. Equidem doctissimorum virorum hallucinationibus veniam dare, si quisquam alius, paratissimus sum. Audio clarissimo Salmasio in Galliis doctrinæ præmia tanto viro digna à Rege offerri, coronatorum millia duo, annuatim. Creditur vacillare, non in fide, quæ se Deo obstrinxit, sed qua Vobis. Sed agendum hoc sedulò, ut quæ de primatu Papæ scripsit, edantur in lucem, ne dum valde placet Gallis suis, fortè per humanam infirmitatem, minus velit displicere Tarpejo patri. Vale Vir summe. Nos per Dei gratiam valemus. Salveant Domina vander Myle, & Filius gubernator. Amstelod. 16 Febr. 1641.

418.

CONSTANTINO HUGENIO.

Valde me recrearunt Epigrammata tua, Nobilissime Hugeni, nec minus Constantini tui. Totis mihi modiis admetiris versus, toto me cœlo & meteororum omnium ingenti congerie,

gerie, domesticâ adhæc suppellectile donas. quæ dum in argutos singula sensus contorques, imperium mihi in superos inferosque exercere videris. Vapulant tibi Sol, Luna, pluvix, grando, nix, cometæ, fulmina, ignes fatui, totusque exercitus imperfectorum corporum. inde ex suppellectile Satyram contextis, & acum, pectines, specula, forfices, forcipes, dentiscalpia, & nihil non istorum impedimentorum, tanquam stultitiæ nostræ argumentum, traducis. Expendi cum nobilissimis doctissimisque viris, Satrapa Muydensi & Vicofortio, acumina tua & subtilissimas cuspides, in quas desinunt Epigrammata. Multa sunt, quæ ipsam Bilbilim obtundunt. Sed hoc unicè velim, ut istius generis poemata omnia colligas in unum;

Ne turbata volent levibus ludibria ventis.

Magnam vim habes hujus annonæ. collecta ede in lucem. erunt pro acetariis fastidientibus stomachis, & lactucæ, malvarumque officium præstabunt Sophroniscis. Meditationes tuas de Organorum in templis usu & abusu, legi non oscitanter. Est Peripato suum Organum, est Ecclesiæ. Illud procul à fano, hoc fanorum proprium. Illud rectæ rationis regula est & norma, hoc voces cantusque nostros moderatur. Illud in scholis, hoc in templis sonat. Illud sapientiæ præludit, hoc pietati. Prius ignorantix & errori, posterius tristitiæ ac dolori medetur. Templorum Organa digiti pedesque movent ludentium. nostrum Organum
doctæ

doctæ profitentium & docentium voces. Illa ventus inflat & subballio ædituus; hoc nostrum Simplicii, Philoponi, Ammonii, Aphrodisæi, Averroës, magna nomina. Ut prærogativis non levibus præcellere videantur Peripateticorum Organa, Triplici delectamur Musicâ. eâ, quæ vocis est: eâ quæ pedum est, ad numeros saltat: & eâ, quæ Organica est, numerosque instrumentis, tibix, citharæ, testudini, cymbalisque applicat. Hæc postrema in templa irrepfit, sed malo apud plurimos more. etenim, quæ non nisi sacra loqui debebant, profanos subinde & lascivos sensus auribus oggerunt. Et licet nulla soni, in non viventibus, sit impuritas labesque, hoc tamen illa peccant nomine, quod memoriam injiciant rerum minimè cœlestium, vocibus ad numeros eosdem factis expressarum. Clamant passim Organa, dum abitionem è templis paramus, dum garrimus saturi sacre auditionis, dum de prandio vel cœna cogitamus, dum ambulationibus diem horamque dicimus. Hæc aliaque plurima correctâ cupis, aut saltem, ut corrigenda, indicas. Omnino tecum sentio; non abhorreere pietatem à cantu & lusu. Vetus illud est; Deum canere fidebus & citharâ. non est superioris sæculi inventum tertia hæc Musicæ species. Antiquissimus organorum inventor Iubal fuit. Noachum & Iapetum antevertit hæc hominum solertia. Eget animus adminiculis quibus ad Deum se & cœlestia erigat, humo aliàs affixus & languens. Facit

cit hoc Musica , quæ dum aërem percutit harmonicè, percutit illum , qui aurium anfractibus continetur, illisque vernaculus est. Hic spiritus afficit , quos animales vocant , animæ operantis proximum instrumentum. Hi animam movent, & eam maximè vim , quæ concupiscibilis dicitur, ubi gaudium , lætitia , amor jucundi & tristium fuga odiumque stabulantur. Et quia gaudio hoc fruitur attenta imaginatio , gaudet imaginatione delectabili ipsa ratio & intellectus. Hic dum numeros accipit sanctioris cantilenæ aut poëmatis, quod de Deo , vel Angelis , vel Christo & salutis nostræ mysteriis loquitur , excitatur & erigitur horum cogitatione mens , & animali gaudio succedit spirituale & verè divinum ac cœleste, quod nos subductos humo, Deo propius jungit ; & velut ecstasi quâdam abripit mentem , & cœtibus , (dixissem penè Dīs) miscet Superis. Quæ cum ita sint , pessimo divortio ab Organis attentionem , ab attentione pietatem & rerum divinarum feriam meditationem separamus. Tu , mi Hugeni , medicinam publico errori quæris & invenis. Ne dubito , quin admissuri illam sint , & amplexuri sacrorum antistites. Ea quippe observas , quæ & cavere debent religiosè , & fieri minus superstitiosè. Scribis te aurium apostemate laborare. non debebas sanè , ut qui crassas & Batavas habuisti nunquam. aperto abscessu auribus eris purgatissimis, uti naris es & fuisti emunctissimæ. Certè olfacere potuisti tot organorum apostemata ,

& attendere ad illa, quæ in eorundem in templis usu inconcinna prius sunt & dissona. Valetudinem tibi quavis corporis parte validam ex animo precor. Filiorum quadrigam saluta. Constantino respondebo intra dies pauculos. Mira scribit Adolescentulus iste, ætate puer, prævenit arte senem. Nec à te degenerem se præstat Christianus, qui licet à fratre secundus sit, non vult esse secundus. Vale, vir maxime, nec odisse velis unquam, qui te deperit & virtutes tuas pro interula habet:

Pectoris illa tui virtus candorque fidesque

Proxima Barlæi tangit opera tui.

Amstelod. 26 Feb. An. 1641.

419.

CORNELIO VANDER MYLE.

Nobilissime Myli,

Cum nuper Leidæ essem, intellexi professionem linguæ Græcæ in Academia ista vacare. Decreveram jam tunc N. T. commendare D. Iohannem Brosterhuysium, à multis mihi annis ab egregiis virtutibus notum. Verum Amstelodamum reverso occurrit frater, & se à Sparta ista alienum non esse significat. Quin literas commendatitias efflagitat, quas illi ut negem, ipsa pietas vetat. Studuit sub clarissimis viris D. Vossio Dordraci, D. Bertio Leidæ, in Illustrium Ordinum Hollandiæ Collegio Theologico, ubi, Te Curatore, ad Senatus Brielani designationem Philosophiæ primum, inde Theo-

Theologiæ operam dedit. Hinc exacto sexennio dimissus, in Galliis Generosissimo Domino de Langerack, apud Christianissimum Regem Legato, à concionibus fuit, annos octo & ultra. Inde in patriam reversus, oblatum ab Amsteldamensibus Conrectoratum arripuit. Quo summa cum laude functus fuit annos duodecim. Latinas litteras & quæ ad Romani sermonis puritatem & elegantiam faciunt, probè novit. Græcis non tinctus, sed imbutus est. Epigrammata Græca scribit non sine genio. Quin & cum necesse est, Græcè loquitur. Vitæ est inculpatæ. Indole & moribus placidissimis, & ad omnem humanitatem modestiamque comparatis. Non dicam plura, ne à fratre profecta videatur commendatio. Hoc ausim dicere, non novisse me alium isti professioni idoneum magis. Faveo ego Academiæ vestræ, in qua aliquando docui, & è qua invitus dolensque abii. Honori ejusdem consultum volo, si quisquam. Non ambit professionem hanc frater meus, ut luculentiore fruatur stipendio, habet hic non minus luculentum. Verum labores scholæ redemptos cupiat faciliore provincia, & horas plurimas unius lectione; præterquam quod honoratius sit profiteri apud Academicos, quam inter pueros cum barbarie & petulantia luctari. Vale Vir nobilissime & præstantissime; & has ipsas litteras nobilissimo D. Catsio, aliisque ad quos hæc res spectat, prælegi non ægrè feram. Scriberem Domino Catsio, sed scribenda

da essent eadem. Orationem meam, quam de Christo patiente habui, mittam proxima hebdomade, ut & Venerem Britannicam in Nuptias Domini de Heenvliet, &c. Circa nuptias Celsissimi Principis Auriaci jam unguis mordeo & pluteum cædo. Amstel. 7 April. 1641.

420.

JACOBO VANDER BURGH.

Litteras tuas ad sororem datas vidi non semel, quibus in amicorum censum etiam nomen meum adscribis, & me salute impartis. Hoc nomine gratias me tibi debere fateor, & te non immemorem esse mei non illubenter cogito. Sed quam tu jam in beatitudinis humanæ stas apice, ut qui à Principum aulis in Regum palatia translatus es, & eos scribis articulos, quos ego me ignorare non doleo. Satis mihi est Principis nostri celsissimi germen iis sponalibus innexum, quæ ipsi gloriam, imperio munimentum, & Patriæ universæ maximam securitatem parabunt. Est profectò, quod sibi gratulentur Federati Ordd. qui tantis præsidiiis insistentes minus jam ab Hispaniarum Rege sibi metuere habent. Federe, nuptiis, religione jungimur. Primum illud vinculum disjungi non patietur secundum: secundum disjungi non parietur tertium, quod dissolvi non patitur Ecclesiæ Anglicanæ status & Parlamenti sedula cura. Commovit aliquando similis tempestas Belgium hoc nostrum, quæ jam Britanniam & Scotiam.

tiam. Emerſimus nos , emergent etiam per Dei gratiam Britanni. Humana ſunt quæ aguntur, quanquam & divina. Excitat è veterno Deus Eccleſiam , ut commiſſam contentionibus exerceat & probet. Ego mentionem tui apud tuos facio ſæpenumero. Viximus unà , riſimus unà , verſus ſcripſimus una , ſerios jocoſos prout ſeres dabat. Hæc vita noſtra eſt , vander Burghi, quaſi teſſeris ludas : hoc jaçtu gaudemus , illo dolemus. Mihi illa placet, quæ à moroſitate eſt aliena, & à ſycophantiis. Sed ecce filium meum inter Britannos. Cum enim in Britanniam tranſiret Princeps juventutis Batavicæ, & ſecum traheret magnum nobilium ſyrma , volui eum inter umbras eſſe , non ut aliorum ſplendori aliquid detraberet , verum ut majores forte & purpurâ ſuâ illuſtraret humilitate. Si quid tibi dulce meum eſt ; talem te illi præſta , qualem te mihi præſtitisti ſemper. Vale , & ſi me odiſſe potes , ego me ulciſcar majore tui amore , & benevolentia. Amſtelod. 11 Apr. 1641.

421.

CORNELIO BOYO.

ITa eſt, clariffime Boye , fui Haghæ , nec reperi te. Iunxiſſet nos menſâ nobiliſſimus Catſins , qui juncti animis ſtudiisſque ſumus. Sunt inter nos litterarum & carminum commercia, ſed alloquiorum & confabulationum & leporum nulla hæcenus fuere. Exſpecto ut aliqua occaſio nos ſociet : exigam hinc rationem Epi-

V 3

gram.

grammatis, quod in effigiem meam scripsisti. Si Batavus mihi subdit Homerum, ego illum Batavum in alios istas laudes congerere malim, quàm in me. Plurimum illæ possunt ad conflandam invidiam homini minimè præfidenti, & sibi Suffeno. Mi Boye. novi amicos, quibus oculi ex humorum illapsu cœcutiunt. An non Tibi idem accidit, ista cum scriberes? cujus mentem propensior fortè in me adfectus velut densa nube occupavit, ut, refractis benevolentiae radiis, minima maxima tibi appareant. Satis fuerit, si inter Bavios & Mævios censeremerear, quorum in Bucolicis mentionem facit Maro. Effigiem istam meam, quam te vidisse scribis, non vidi. cuperem illam habere. Delineavit me ante semestrem pictor aliquis Leydenfis, verum non noveram me ex istis lineamentis. Mitto aliam ante plures annos sculptam. Desidero videre tuam, cui hoc Epigramma subscribam:

Qui Themidi loquitur Phœtus, vatesque tribunal

Concutit, & trepidos asserit ore reos;

Talis Boyus agit. Wulachrum cui fluctus & undæ,

Et patriam dulces dant Heliconis aquæ.

Exuvias hic Vatis habes. nihil adspicis ejus.

Mentitur veram tota tabella virum.

Sed Rhodopen, raptasque nurus, Sillonque pererra.

Non alibi Boyum cernere, Belga, potes.

Vale, vir præstantissime, & maximo virorum
D. Catfio me officiaque mea omnia trade penitus. Amstelod. 27 Apr. 1641.

422.

I A C O B O C A T S I O.

Nobilissime Catſi,

Miſi nuper N. T. Poëmation in Nuptias Ceſſiſſimi Principis Guſiſelmi, ut illud Ill. Præpot. Hollandiæ Ordd. Delegatiſ offerres. Tu, quo es in me affectu, ut illuſterior eſſet offerentiſ gratia, toti Ordd. Hollandiæ Conſeſſui illud exhibuiſti, ut me favore publico totum involvereſ. Eſt quod hoc nomine Tibi æternum debeam. Fateor ingenuè, non tam mihi gratum fuit iſto Fortunæ rivo inaurari, quam intelligere, communibus omnium Civitatum ſuffragiis in me defluxiſſe illam liberalitatem. Tu Intelligentia illa es, quæ orbem iſtum rotaviſti, & Planetas Reip. noſtræ feliciffimâ coitione mihi conciliaſti. Quid rependam? me morem tantorum beneficiorum animum *εὐχὰς αἰώνιας*. [*in ſecula.*] Si quid porro à me officii N. T. præſtari poſſit, id omne Tibi militat uni. Impèra, & manda, meque peculium tuum habe, & vadimonio nunquam redimendo obſtrictum. Summum hoc ſtudiorum & Muſarum mearum ſolatium eſt, Tibi placuiſſe. Vtinam ea à me proficiſci poſſent, quæ exacta iudicii tui viſ, ingenii ſolertia, ſacundiæ torrens probet. Annitar ut talia ſint, & conabor Te illis aſtris quavis occaſione inferere, ubi Meccenates, & Attici, & Lælii habitant. Vale, præſtantiſſime Vir, penè dixiſſem, mi Catſi; niſi veritus fuiſſem,

V 4

ſem,

fem , ne amicitiae & benevolentiae vox muneris
tui & virtutum splendori obstreperet. Amste-
lod. 17 Jun. 1641.

423.

CORNELIO VANDER MYLE.

Nobilissime Myli,

Dudum est , quod fratrem meum tibi
commendaverim, ut ea professione potiri possit,
ad quam totus factus est. Non video , quid in
illo desideret quisquam , quod ad honorem &
decus Academiae vestrae spectet. Aetas illi iusta
& matura est annorum 48. A studiis divortium
nunquam fecit , nec per intervalla cum ~~As~~ rediit
in gratiam. Ex quo Leida juvenis discessit ,
Theologiam concionator professus est , & in
Galliis linguam Graecam excoluit sedulo , ut
saepe mihi tum temporis Epigrammata Graeca
transmiserit , quae D. Cunaeo p. m. cognato
meo perplacebant. Gallia relicta, ubi per annos
novem vel decem Illustri Legato Potentissimo-
rum Ordinum à concionibus fuit , Scholæ hic
conrectoratu functis est , summa cum laude,
D. D. Consulibus , Curatoribus, discipulis suis
charissimus. Cum peritia linguæ Graecæ junxit
Latinæ & Gallicæ & Italicæ linguæ studia. Et si
pacis esse studiosum & alienum à simulatibus
ad tranquillitatem & gloriam Academiae ve-
strae facit , certè in ipsam incidistis lenitatem &
modestiam. Quanquam de fratre loquar , vera
tamen sunt , quæ dico. Docet adhæc feliciter,
quod

quod in-professore primum est. Non satis est, novisse multa. Professoris est eloqui illa posse, quæ scis, ut ex te sciat & discat alter. Quamobrem non petam à N. T. ut in veteris nostræ amicitiae & ejus reverentiae, qua N. T. colui semper, gratiam, suffragium commodas fratris desiderio. Verum ut ea examinentur, quæ professionis istius propria sunt & omnia [peculiariora] decora, rogo. Valè Vir maxime, & me, quod fecisti constanter, ama. Amstel. 18 Jun. 1641.

424.

CONSTANTINO HUGENIO.

Nobilissime Hugeni,

Cum aquæ in euripos & cataractas magno impetu irruunt, sisti eas hinc inde objectis valvis portisque necesse est, ne mole sua obruant vicinas terras. Mihi tanta rerum scribendarum moles incumbit, ut punctis mille & commatibus & parenthesibus singultientibus opus sit, ut scribenda determinem, & suo singula ordine efferam. Ex quo Haghâ cum Principe abivisti, ego individuum vagum fui, modo Poelgeestam, modo in Bamestræ agrum, modo Muydam, mox Beverovicum & Alcmariam abreptus. Vbi, quæ inter meos tuos quoque amicos repperi, quibus benevolentiae tuæ & comitatis characterem impressisti: quam ob causam meminisse tui amant, sive sicci seria agant, sive adpersi Libero Saliaribus dapibus ornent Deorum pulvinaria. Poelgeestæ apud cognatum trum, D. Schone-

V 5

kium

kium censum inivimus tuarum virtutum. verum hoc unum in vitio posuimus, quod cum omnes devincias tibi, argumentum invidias & bonas occasiones demerendi te. Debere tibi nos majoris, quam debere nobis, & corporibus Diisque coelestibus similis inferioribus te tuaque donas, at accipere quidquam à sublunari mundo nescis. Bamestra Riccios, Offios, Rantios mihi obvios cum pilentis & quadrigis objecit, quibus regaliter vectus accessi Tesselam, cui epistolæ tuæ partem prelegi, quæ de rivalibus agit

Illam suam prudens mecum suspendit amorem,

Et solum Veneris nomen, siccosque poetas

Sicca colit. neque tota gelu. blandissima posset

Basolis & versiculis matrona resolveri.

Ab ejus facundia est carmen hoc, quod mitto, inscriptum albo Nobilissimæ Virginis Trajectinæ Ogel. Beverovici apud amicos te totum Parisinis uvis immerimus, & ibidem in prædio Coymannorum asparagos non una tibi paropside sacravimus, optavimusque omnes, ut quam cito illi crescunt, tam cito te incolumem videamus, & victorem Auriacum. Quod interpretem te præbueris Veneris meæ Britannicæ apud Celsissimum Principem, est quod Tibi ætænum debeam. gratiores sunt auticis chirothecæ, quibus iridis pulverem adpersit artifex, gratiores quoque fuere versus mei, quibus tu scholiis tuis, velut myrothecio, fragrantiam addidisti. Cogita, mi Hugeni, grandi te munere functum, cum ista ludicra interpretaris. Est quippe

quippe inter Deos Ἐγμῆς, [Mercurius,] interpres Deorum. Vivat Princeps in Musarum solatium, & μέγα πένθος Ἰβήης. [magnum luctum Iberi.] Vivas & tu, qui Celsitudines facundia tua & exaggerationibus argento emungis in amicorum gratiam. Nobilissimus Vicofortius in Hagienſi agro habitat. Ego tanto amico orbatus erro, velut viduatus compare turtur, & Pylade Orestes. Commutavi jampridem cum filio tuo Constantino epistolae & versus. Obiit Trajecti ad Rhenum pictor celebris Iacobus de Gheyn, & vander Burghium nostrum perditum ivit legato octo mille florenorum. Gaudet simili beneficio soror vidua, exactissimæ matronæ exemplar. Eidem Gheynio hoc distichon meum suspenderunt in Trajectino templo amici :

Praxitelem Xenxinque duplex discriminat urna,

Hic unâ Xenxis Praxitelesque jacent.

Scriptis jampridem Parisiis Nobilissimus Stella ad D. Vicofortium, Eminentissimum Cardinalem Richelium unice optare, ut versibus meis dici posset. Est is Stella in flagranti apud Richelium gratia & mihi addictissimus, nuper legatione functus apud Brisacenses, nunc ad Helvetios missus, aut mittendus. Ego, ne videar deesse votis tam clari Ducis, meditor Panegyryn de ejus laudibus. Redeunt ad Te Epigrammata tua doctissima & acutissima, quæ gradibus iterum distinxī, ut qualitates primas solent Phyci. Si malus fui censor, expecto,
ut

ut mihi accidat, quod Tiresiæ aut Marfyæ. De nova Poëmatum tuorum editione velim serio cogites, præsertim Epigrammatum, quibus salivam moves omnibus, addè & splenem. Erunt pro acetariis fastidientibus stomachis, & sunt inter illa plurima quæ Bilbilim obtundunt. Vale, nobilissimi Hugeni, & me, quod facis, amae constanter. Amstelod. 9 Jul. 1641.

425.

JOACHIMO VICOFORTIO.

DUm tu, mi Vicoforti, amœnitatibus prædii tui frueris, ego absentia tui mulctor crudelissime. Quod malum nunc me coquit & versat sub pectore fixum. Quid agam? hæc Philosophiæ lex & vis est, posse frui, posse carere ad tempus amico. Concoquendus mihi fuit & est etiamnum acerbissimus viduitatis dolor: concoquam & hunc. Nec dubito, quin & tibi molestum sit, non accingi ense Vondeliano, quem me tibi esse finxit allegoricus & hyperbolicus poëta. Discam ego & assuescam ferre abitum tuum, qui ferre deberem obitum. Nec abes prorsus, quem præsentem, scribentem, jocantem, prudentem, mecum ambulantem animo circumfero. Nosti illud poëtæ magni:

Absens absentem auditque videtque.

Si oculis te non assequor, adsequar literis, quæ pro alis mihi erunt, quibus ad te transferar. Scribebat olim Tullius ad Quintum fratrem

Asiæ

Asiæ proconsulem : Cum tua lego ; te audire ; cum ad te scribo , tecum loqui videor. Nescio an Athenis , an alibi fuerit Epicurus , cum ad amicum scriberet : sic fac omnia , tanquam spectet Epicurus. Certe in Campania erat Annæus Seneca , cum ad Lucilium in Sicilia degentem scribens , eum hortatur , ut secum studeat , secum coenet , secum ambulet. Quod facere nec ille aliter quam animo potuit , nec ego facio. Nonne absentem Balbum in oculis gerebat Cicero , quamvis ille in Galliis sub Cæsare militaret ? Absentibus Evandro & Pallante , canit de Ænea Virgilius ,

— *Pallas Evander in ipsis*

Omnia sunt oculis.

Dicam & ego , Vicofortius hisce hæret adhuc absens oculis. Ruri habitas , sed ad aulam factus. In agris ambulas , sed Principum negotia curas. Viridariis delectaris , sed aliter , quam Tiberius suis Capreis. Honestas voluptates capis inter ruricolas Melibæos & Damoetas , quod & fecit Scipio Africanus princeps ille Romanus. Inter arborum quincunces & hortorum quadras & pulvillos incedis , quod & fecit in Tusculano suo Arpinas : ubi vel Philosophiam meditabatur , vel ob patriæ statum lætum tristemque gaudebat vel dolebat. Nec dubito , quin idem hoc facias tu : licet de philosophia suavius cogitare posses , me præsentem , cui ex hoc succo vivendum est. Amas illic videre armenta gregesque. Sed aut male ego calculum posui,

posui, aut amicum me videre malles, quam cornutas bestias. Simia illic gaudes, vel cercopitheco. Sed cave, ne osculantem te videat conjugem: nam imitari amat ingeniosissima bestiola, quidquid videt. Pavonem forte alis, avem visu pulchram, sed tartareâ voce horribilem. Piscinas tuas laudas: laudabo & ego ubi pisces esse licebit. Vtinam illæ ostrea alerent, uti alebat in vivariis suis in Bajano littore dis Lucullus. Aves cantillantes audis, sed non cantillantem me, sive epos mihi pangere libeat, seu Lesbœum digitis tendere barbiton. Nutris gallinas & gallinarum pullos, quorum generatio debetur gallo. Vtinam tu pullos aleres tuo de sanguine natos. Hoc futurum spero, quia columbis illic affluis, quæ tibi perpetuis osculis inspirant mollem per pectora amorem. Sed desinam suavissime nugari & joculari; quia nescio, an supercilium sumpseris ex Curiaë utriusque & tot aularum vicinia. Interea me & D. Satrapam expecta, ubi amicis tuis fratribusque litaveris. Væ cerasis tuis, væ pyris, væ pernis, quanta sumini erit ægritudo, quanta pestis larido, quanta piscibus tempestas, ubi venerit ad te famelicus Barlæus. Fac me participem rerum novarum, si placet, tribus verbis, præsertim quid judicent sapientiores de fatali hora deductionis Gennepæ. Vale, amicorum erectissime & candidissime, & summos viros D. Brassetum, & Boswellum saluta. Raptim Amstelod. 10 Jul. 1641.

426.

E I D E M.

Post longes errores terrâ fluminibusque, tandem sospes domi veni. Fui, ubi non fueram, vidi, quæ non videram, terras tetigi intactas hæcenus, locutus fui cum Bructeris, Sicambris, & Drusianæ fossæ accolis. Steti iis locis, ubi Roma aquilas defixit, ubi Drusus, ubi Corbulo fossas fecere. Legi oram Vahalis, & Tielam, Bommeliam, Buram lustravi. Ne mirare tardius iter meum processisse. Accidit mihi, quod Vlyssi: incidi in Circen, in Cælypson, in Polyphæmum, in Læstrigonas, verum honestiore titulo. Nec defuit legata à latere, jam virgo, jam viri non inappetens vidua. Docui hos, num cœlum stet immobile, num terra; quod elementorum quatuor maxime amoribus sit conveniens: ut creaturæ omnes æthereæ & sublunares amantium sint symbola & characteres: quomodo perdices, quomodo pisculi ament: an amor constet ex punctis indivisibilibus, an continuitatem amet: an suavius sit amare, an amari: osculari, an osculum pati: an amoribus aptior sit nobilis, an mercator, an theologus, an philosophus, an poëta. Quid decisum sit, non scribam, ne longior sit epistola, quam brevitās commendat, præsertim cum iis scribendum est, quos aula moratur & publica responsa. Literas tuas domi meæ offendi, una cum Elogio Richelii, Hispanisum & Barbarisum

rismum redolente. Tu Haghæ dum exposcis
 suppetias obsessæ urbi, frustra es, mi Vicosorti.
 Nihil dicam amplius. Aut seipsam defendat
 oportet, aut aliunde auxilia exspectet, aut, quod
 auguror, mutabit dominum. Sed quam male
 rebus suis consulere Galli, quod obsidentes ob-
 sessi jam sint, & recente victoria triumphum
 canere prohibeantur. Verum nondum fabulæ
 istius videmus catastrophem. Nescio an deli-
 neationem hanc urbis Ariæ videris: tibi illam
 habe, nisi jam habeas accuratorem. Me vide-
 bis, ubi trans pontum vectæ volucres tibi præ-
 da esse volent & deliciæ. Laqueos paræ, quibus
 illaquees insontes. Ego feriarum & otii satur
 jam Palladi & Phœbo reddor. Tu, virorum &
 amicorum selectissime salve & vale, cum thori
 focia & amicis. Amstelod. ipsis Cal. Septemb.
 1641.

427.

P E T R O C. H O O F T.

LEgi aliquando, Hoofdi præstantissime,
 Apud Theocritum:

Κωμάσω πότε τὴν Αμαρύλλιναν,

hoc est: *Abeo procatum ad Amaryllidem.*

Verum ego cras ὀνειδέσω πότε τὸν Φικοφόρον.

hoc est, *auspatum abeo apud Vicosortium.* Re-

tiis & laqueis captabimus volucrum non unum
 genus, quod Autumni frigore primo, è Septen-
 trione Austrum petit, & terras Meridionales
 magis. Est, mi Hoofdi, capturæ ratio mul-
 tiplex.

tiplex. Est hominum, est avium captura. Caput
 homo hominem suadâ, promissis, osculis, lucelli
 spe. Caput idem aviculas laqueis, retiis, visco,
 glande, decipula. Ego retiis & laqueis rem
 omnem peragam, Romanorum Mirmillonum
 more, quorum alii, ut nosti, retiarii erant, alii
 laquearii, qui antagonistam vel laqueo vel reti-
 jaculo involvebant. Retia parabimus & casses
 fringillis, laqueos turdis. Si adesses, posset
 prætoria tua gravitas condolere miseriæ exo-
 ticarum avium, aut captivis ignoscere. Sed non
 licet tibi jus extra territorium tuum dicere. la-
 nienam hanc exercebimus sub Wassenariorum
 dominio. Si animus tibi sit excurrere in idem
 prædium, amplexabitur te Vicofortius & Vico-
 fortia, cognati cognatum. Etiam de loquacibus
 turdis garriemus, iterantes illud :

Dulci turdile docte gutturillo

Asperas animi levare curas, &c.

Etiam de perdicibus, quæ superno solum vola-
 tu, sine contactu, concipiunt, testibus Plinio
 lib. 10, cap. 33. & Aristotele, quem prius no-
 minasse debebam, lib. 5, cap. 5. Hoc cum ali-
 quando accumbens narrarem viduæ Septentrio-
 nali, illa metuens, ne ejusdem essem indolis &
 facilitatis, longius sedem à me removit. Hodie
 librum hunc Trajectinæ Ogeliæ mihi misit,
 cui doctissimos & suavissimos versus inscripsit.
 Iam maximæ virginis nomine rogo, uti ab hu-
 manitate tua impetres lineolas aliquot, quibus
 librum hunc illustres. Irradia ingenio tuo pa-
 gellam,

PARS II.

X

gellam,

gellam, qui orbem nostrum concussisti tragico pede. Malim sententiam aliquam rhythmis tuis diducas, quam ut in laudes modestissimæ virginis digrediaris. Debes hoc virtutibus maximi patris, Gubernatoris Trajecti ad Rhenum, qui difficillimus temporibus, tuo exemplo, Reipub. non defuit. Quid rerum agant Germani, Galli, Belgæ, ex fastis hebdomalibus intellexisti. His quod addam non habeo, nisi ut Te, cum uxore eximia, & liberis mellitissimis valere & salvere jubeam. Cras ad Colvense prædium abeo. Tu sequi velles non invitus, nisi uxorem duxisses, cui mos gerendus. Ego *αὐτοκρατορ* [*nullius imperio subjectus*] sum, & sub solo Deo mei juris. Vale, & mane in Velsiano carcere. mihi libertas alas indulgit. Amstelod. 13 Sept. 1641.

428.

. . . B R A S S E R O.

P*Ræstantissime vir,*

Cum nuperrime Haghæ essem, ostendi Tibi Epitaphium soceri tui, prout rudi illud Minerva delineaveram. Dein, ut mentem tuam propius cognovi, mutavi mutanda, & ea forma descripsi, ut vel saxo incidi, vel litteris conspicuis in nigro marmore scribi possit. Si quid ultra vel addi, vel demi velis, significa, facilis erit correctio. A nimia affectatione & laudibus heterogeneis alienas esse oportet istiusmodi inscriptiones. Si illud in fine: *ruit irrevocabile factum*, displicet; substitue: *Hæc meta laborum*.
 Excepisti

Excepisti nos nuper profuse : nec enim simplex ferculum , sed omnium ferculorum velut miscellam apposuisti , uti in Te non simplex virtus , sed omnes mixtæ habitant ; præcipue eæ , quæ ad civilem honestamque conversationem faciunt , quales Aristoteli sunt Comitas , Veracitas , Urbanitas. Non dedecent hæ eos , qui in luce Reipub. positi sunt , sed ornant maxime. Facit muneris auctoritas ut venerabiles sint ; at dictæ virtutes , ut gratiosi sint & amabiles. Utrumque Tibi concessit benignior natura & educatio liberalis. Si quæ es modestiâ , laudes istas adversaris , testem habes Bataviam omnem , & inter Batavos me. Vale. 6 Oct. 1641.

429.

JOACHIMO VICOFORTIO.

Nobilissime Vicoforti, scriptor expeditissime ,
 Facebant viduæ , & illices istæ voces ,
 quarum me cura nimis diu momordit. Tempus est , ut Sapientiæ monitis istam insipientiam jugulem , & quietem mihi imperem , quam oderunt istæ. Cum apud vos sum , in agris , sub love frigido , facile obliviscor istius sexus , quam tamen indigentia nostræ opitulari voluit prudentissima Natura. Verum cum in publicis theatris , & amicorum mensis latus forte claudolevibus violabile telis , redeo ad ingenium , & sentio me nondum ejurasse bonam mentem. Quid facias homini nec effæto nec fatuo ? ad fatum confugio , & quo illud trahet retrahet-
 que

que sequemur. Est hoc desperantium sæpe solatium: cum prudentia deficit, Dis imputamus rem male gestam. Sed quam lætor tua ad nos remigratione. Adventas, priusquam venias, & crastinum illud vehementer amas. Quæ nova penultimis literis scripsisti, prælegi D. Satrapæ, aliisque. Panegyris magni Richelii sub prælo est, magnifico illam charactere excudet Blaeuvius. Habet effigiem Cardinalis æri incisam, quam præfigere vellet, cum hoc, quod subjunxi, tetrasticho. Cogita una cum amplissimo Brassetto, num digna tanto Principe breviter dixerim, & an probeis præmitti effigiem, nec ne. Etiam frõntem Operis insignibus Cardinalis ligno incisis exornare instituit, nisi vos Trebatii dissentiat. Sed de his dabitur occasio disserendi, ubi ad nos reversus fueris. Quoties clarum mane fenestras intrat, videor mihi videre te ambulante per hortum, & summo colligentem studio suspensa è laqueis cadavera, & laceros turdorum artus. Interea, dum thori confors caligas pedibus aptat, & verum est illud Maronis: *Pone subit conjux*. Optarem Poëmatio meo inseri posse liberationem Æræ, sed vincit spem metus. An verum hoc: laxatos per universam Galliam carceres & ergastula, ut fervorum & perditorum hominum audacia succurratur obsessis? Fecere hoc Romani, sed conclamatis rebus. Vale amicissime, & uxorem, sororemque salutationis meæ aurulâ è longinquo involve. Amstelod. 14 Octob. 1641.

Quid hoc rei est, mi Vicoforti, quod tam operose & diserte ad me de Sue perscribas? à cuius ego indole alienissimus sum. Nul- li prodest sus, nisi mortua: ego mortuus nulli prodero. Non callet vel Rhetoricam vel Poë- ticam sus: ego utramque mediocriter. Grun- nit sus, & luto gaudet: ego modulator, & Mu- farum nitorem elegantiamque, etiam tuam, amo. Sus, si sursum adspicere cogatur, silet, & αφω- vos [*muta*] redditur. Ego cum cœli convexa in- tueor, canere occipio, & suis creatorem dignis laudibus celebro. Illa sacra est Baccho, ut & capra, cuius vinetis nocent ambæ. Ego sacer sum Apollini, cui innoxios pango versículos. An de sue loqueris, ut ob fœcunditatem ejus mihi exprobres liberorum frequentiam? an ob suis lasciviam mihi exprobrare vis liberiorem vocem de perdicibus, & gallinarum anserum- que comparatione? An porcum mactasti, uti amicitia nostræ fedus hac hostia sancias? me- mor istius Maronis:

Et cæsa jungebant fœdera porcâ.

An vis me de Epicureorum esse secta? de qua Flaccus: Me pinguem & nitidum &c. An po- tius de Pythagoreorum? qui animas voluptua- riorum,

Suis immundæ pingues detrudit in artus,
ut est apud Claudianum. Non vis, opinor, me

Arcadibus & Bœotiis annumerare, qui proverbio locum fecerunt *ὁ βουβῆς*. [*sua Bœotia.*] istiusmodi pecora non scribunt Panegyricos Cardinalibus. Sed video facile ex litteris tuis, quò tendas. Ad sinciput, & pernas me invitas: non abnuo. Modò non transformer in simile sinciput. Est enim indocile valde, nec elephanticas artes capit. Palæmon Grammaticus mordax doctissimum Varronem vocabat litterarum porcum, cum multa undecunque congererèt sine delectu & iudicio. Talis haberi nolo. Itaque in pernīs malo exercere dentes meos, quam in sincipite: longius enim absunt à suilla fronte. Doleo fane porcā tuā caruisse uberibus, hoc est delicatissima sui parte. Nihil enim magis in deliciis erat Romanis fumine, hoc est, suis abdomine. Interdicta legi apud Plinium, censoriis legibus abdomina, testiculos, vulvas, & sincipitia verrina. Verum hæ leges, mi Vicoforti, non obligant fratres sociosque Imperii Romani. Pridie Cal. Decemb. nuptiarum suarum memoriam epulo celebrabit Satrapa Muydensis. Fac adsis cum conjuge, ne tanta felicitate excidatis ambo. Exspecto, ut nova perscribas à Gallia & Germania, postquam erudite satis de Gryllo philosophatus es. Vale, pectus amicissimum, & charissimam tuam Penelopen, cognatasque meis verbis suaviter saluta. Zulechemi Domino me totum offer, & dic Tragoediam hic recitatam, authore vitriario, homine omnis litteraturæ & Græcæ & Latinæ ignaro, cuius

ius vix pudeat ipsum Sophoclem. Stupent mecum Hoofdius, Burghius, Vondelius, & quibuscunque vis est tanta dignoscendi. Amstelod. 10 Novemb. 1641.

431.

ARNOLDO VINNIO.

Non est, quod tam cupidè carmen meum expetas, doctissime Vinni. Non eget præcone Commentarius tuus, qui tibi & sibi ad laudem sufficit. In succum, ut ajunt, & sanguinem dudum convertisti omnem Juris sapientiam, ut nihil nisi coctum elaboratumque à te exspectemus. Cum superiore anno incidissem in paginas aliquot Operis tui, valde placebant illæ, quæ oculis tunc objiciebantur lineæ, non ob res solum bonas, verum ob sermonis, quo res enunciabas, elegantiam & nitorem. Quia tamen vis, ut qui herbæ parietariæ instar ubique ferè conspicior, me operi quoque tuo suffragari, en, habe quoque calculum meum. Scazonibus elocutus sum quæ occurrebant scribenti. Satur Epici carminis interdum ad alios modulos deflector. Nihil enim æquè cantori molestum, quam iisdem numeris canere, aut citharædo, quam eâdem chorda oberrare. Dixi ea, quæ ad Ius vestrum spectant & Jurisconsultos. Si rectè, benigne annue: sin minus, nec hoc dissimula. Parum enim refert, sive præfigas operi, sive malè ardenti foco subdas. Ego illud mercium genus fusque deque habeo, cum nullis il-

X 4

las

las impensis à me non difficulter impetro. Vale,
 & si amicitiam nostram tibi minus gravem pu-
 tas, eâ frui sœpius. Amstelod. 16 Novemb.
 1641.

432.

GERARDO NIENDALIO.

MOdò versiculos, modò lepores mittis,
 amicissime Niendali: diversa profecto
 munera; quorum alterum in Parnasso, alterum
 in agris natum: alterum lentis, alterum celer-
 rimis vadit pedibus. Prius illud à genio tuo est,
 qui dum causas dicit, & lites mortalium disce-
 ptat, cum Musis subinde congredi amat, &
 exosculari exsanguis Deas. Postèrius à liberali-
 tate tua est, qua me sèrò amicum perpetuis of-
 ficiis beneficiisque obstringis. Lepus tuus ani-
 mal fuit cum viveret hirsutum, levipes, barba-
 tum, timidum, auritum. Hirsutum fecit natura,
 ne villosam vestem grandi precio sibi compara-
 re haberet. Levipes, ut hominum canumque
 crudelitatem & capitale odium pedum veloci-
 tatè effugeret. Barbatum, ne barbati Stoici
 superbirent hoc decore: cum videant etiam
 non Philosophis barbam obtigisse. Timidum,
 quia insequentem hostem fugit, unde fugitivi in
 bello duces galeati lepores vocantur. Auritum,
 ut strepitum adventantis molossi percipiat tem-
 pestive, & aurium, velut alarum, ministerio aë-
 rem secet. Hoc peculiare habet, quod clausis
 palpebris vigilet, & apertis dormiat. Fœcun-
 dita-

ditatem leporum non aufferim tibi optare , ut qui singulis mensibus pariant. Satis bene tecum agitur , si quotannis te prole beet Lucina , uti nuper filiâ , quo nomine tibi & conjugi ex animo gratulor. Faxit Deus , ut castitate Penelopen , fide maritali Porciam aliquando referat. Vtroque jam sexu superbis , & domi numeras , qui & Procuratori tibi succedere , & uxoris puerperæ officio , ubi adoleverint , fungi poterunt. Sed redeo ad leporem , quem cum aliis amicis læti hilaresque discerpimus. Exspectas carmen de itinere nostro Gelrico , & quidem Belgicum. Verum scis me hâc lingua infantem , & balbutire. Vobis sermo iste magis cothurnatus est , mihi humilis & humi repens. Vale, Vir suavissime , & pro lepore eas accipe gratias , quas à plurium dentibus & palato expectes. Amstelod. 11 Decemb. 1641.

433.

CONSTANTINO HUGENIO.

L Egi , nobilissime Hugeni , syllogen Poëmatum , quibus Britanni Nuptiis Principis Batavi & Principis Britannicæ accinunt. Ignosce vera loquenti : miserum scriptum Pseudo-le. Non est olorum iste cantus , quibus Tamesis abundat , sed sturnorum , aut potius vespertilionum & noctuarum stridor. Nescio , quæ pestilens & maligna aura afflaverit Britanniam. Commissæ sunt domus magnæ. Tumultuantur cives , Aaronem & ordinis sacri capita calcat profanum

X 5

fanum

fanum vulgus , Parmeniorum suum trucidari finit Alexander , & super hæc nugantur & ineptiunt in re seria poetæ. Certè diviniore cæstro hic vitriarius noster , homo illiteratus , tragediam scripsit, ficti licet argumenti. Recitata est sæpius , nec adhuc saturari auditor potest. Ego audiui septies , præter morem meum , qui istis actibus non nisi semel aures commodo. Audivit, me hortante , Hoofdius, & stupuit. Audivit vander Burchius, & hæsit attonitus. Audivit Vondelius , & portentosi ingenii virum dixit. Verbis loquitur quibus Zulechemus, Dominus Satrapa , Vondeliusque loquuntur , & scribunt. Sententia graves sunt & densæ & plane *αὐτὸς δὶόνυσσος*. [*ad rem.*] Nullam habet tota antiquitas Tragediam magis tragicam. Et fortè ob hoc unum frontem corruget rigido censori, quod nimis tragica sit. Interim duos Tragediæ partes mirificè explet , τὸ ἠθικὸν [*mores*] & τὸ παθητικόν. [*affectus.*] Totam tragediam, prout recitata est , memoria circumtulit per semestrem, postea dictavit. Tragedias nostratum, etiam scripta tua omnia ad unguem callet & recitat. Digna est , quam vel audias coram, vel legas , est enim sub proelo. Vbi huc veneris, pulsabit in tui gratiam orchestram Andronicus , præcipuum Tragediæ drama. Ego versiculos aliquot Belgicos illi scripsi , ut quid de authore & opere sentiam, publicè testarer. Illos mitto , ut credas me Latinos felicius scribere. Accipe Panegyrum meum de laudibus Eminentissimi Rich-

che-

cheli, quam per ferias Caniculares Hagbæ, Poelgeestæ & Ultrajecti scripsi. Vnum exemplar Tibi habe, alia duo filiis inscripsi. Vale, Vir summe, & me venæ tuæ & tot suavissimorum carminum quæ mihi impertis admiratorem perpetuum ama. Raptim 15 Decemb. 1641. De Tragœdia judica ex choris, quos mitto, ut salivam tibi moveam.

434.

TILEMANNO STELLÆ.

A Ccipe, Vir nobilissime, Panegyricum de Eminentissimi Cardinalis Richelii laudibus. Voluisssem illum à Te offerri potuisse: verum cum intellexissem Te adhuc in Sabaudis morari, misi illum per Regis Christianissimi Legatum, D. Thuillerium. Tuam Panegyrim plenam majestatis & sententiarum, quibus firman-
tur imperia, perlegi, & pro paradigmate habui. Verum quæ Tu soluta oratione exequutus es magnifice, ego stricta oratione minus graviter videor eadem elocutus: & tamen cum hæc scriberem, incalui subinde, & sensi me sublimius raptum admiratione virtutum, & rerum gestarum tanti Principis. Si Parisiis esses, posses levare tuâ suffragatione conatus nostros, quod cum fieri jam per te non possit, sufficiet malè natum foetum exposuisse. Fortè propitium in-
venient Musæ illum ipsum Principem, cui Poë-
mation inscripsi. Interea reficit me recordatio suavissima convictus tui, & sermonum, quos,
ali-

aliquando à nobilissimo Vicofortio excepti,
 amice commutavimus. Nec despero futurum,
 quin aliquando dexteras juncturi simus, & con-
 fabulaturi de rebus publicis & studiis, quæ non
 minus ad regnorum decus roburque facere pu-
 to, quam arma & lituos. Vale, & me Tui cul-
 torem iis inferere, quos non remisse amas. Am-
 stelod. 10 Ianuar. 1642.

435.

GERARDO NIENDALIO.

O *Rnatissime Vir & amicissime Niendali,*
 Priores tuæ literæ de Cardinali, liberis
 tuis, vidua, socero tuo, fratre, versibus tuis, &
 vitriarii tragœdia loquuntur. Mises summa
 imis, sacra profanis, sanos ægrotis, uti in epi-
 stolis ad amicos fieri solet. Quæ de Cardinali
 scripsi, maxima esse putas, quia talia esse oport-
 tebat, licet infra tanti Principis virtutes longè
 subsidant. A liberis tuis gratiarum actionem
 expectabo, ubi desierint esse infantes. Quod
 ubi concedent fata, ego puerorum gratitudine,
 tu pater superstitum frueris dulcedine. Quæ de
 vidua ista eximiâ scribis, jam ante percepi. Sci-
 mus & hæc nobis non altius inseret Ammon.
 Verum de Diis, & Principibus & viduis par-
 cius per literas philosophandum. Socerum
 tuum meliusculè se habere gaudeo. Faxit Deus,
 ut recuperata valetudine, pari qua antehac fa-
 cundia, apud populum diu loquatur. Perge fra-
 trem monere, ut poemata sua colligat & edat.
 Vbi

Vbi carceres mordebit editio, ego Epigramma ipsi scribam. Versus tui Belgici ejus sunt indolis, ut filias meas magis afficiant, quam me canescentem jam, & Veneris ore loqui desuetum. Amant crepundia & pupulas pueri innuptæque puellæ. Ego, qua sum (credis?) gravitate, nil nisi quod Professore & Philosophum deceat, spiro & loquor. Vitriarii tragoedia maximam optimo viro invidiam creavit. Solet illa res magnas comitari, non inepta vilissimaque commenta. Posteriores tuæ literæ petunt, ut censura dstringam Epigramma scriptum D. Zutphenio. nimis, mi Niendali, timidus es. Omnia benè se habent, dispositio, syllabarum quantitates, aliaque. Me judice ita excudi poterit. sed audi. Tu in carmine talem te præstas, qualem in tragoedia se præstitit vitriarius. Ambo supra captum vestrum, aut potius vitæ genus scribitis, tu procuratore erectiora, ille vitriario. Nisi candorem tuum nossem, auderem suspicari, illa ad Zutphenium scripta, fratris tui calamo exarata aut expolita esse. Vale amicissime, & uxorem, liberos socerumque, etiam amplissimum D. Stratenum & D. Petitionem saluta. Amstelod. 16 Jan. 1642.

436.

IOACHIMO VICOFORTIO.

LEgi, dilectissime Vicoforti, fastos tuos & rerum gestarum hic illic periochas, quas Satrapæ Muydensi misisti. Totam Europam peram-

perambulas, & Regum Principumque fata prospera adversaque disertâ oratione enarras. D. Satrapa ex iis quid fugere, quid imitari habeant populi rectores, politicorum more, colligit. Ego supra versiculos meos & poëtarum commenta nec sapio, nec sapere cupio. Quin hanc maximam sapientiam puto, quæ aliena est à strepitu, à cædibus & innocentum injuria. Tu autem propior alia agis & cogitas. Ita cicadæ rore, apes melle, chamæleon aëre aurulaque pascitur. Non eadem omnes appetimus, aut fugimus. Nec eosdem planetas rectores habemus. Tibi imperat Iupiter inter Deorum coetus vivere suctus. Mihi, ut verum fatear, imperat Luna, quia cum lunaticis viduis fabulari amo, & vultus earum intueri, nunc ecclypticos, nunc pleno fractoque lumine fulgentes. Tales sunt matronæ istæ inopes viri sociique cubilis. Sed quid super his apud Te nugar, cum cæsos exercitus, captum Lamboyum & triumphantes Wimarios audiam. Divident hujus victoriæ laudem comodaque Celtæ & Catthi. Ego illam magni aestimo cum Archiepiscopatus Colonienfis pateat Gallis, nec metus sit, ne Hispano cohortes istæ primo vere in suppetias veniant. Etiam humiliores hac clade erunt Aquilæ, & prouiores ad pacis studia. Rediit domum classis, quam Lusitanis in auxilium miserant Potentissimi Ordines. Nihil gessit, præterquam quod Tagum viderit pro Vahali & Mosa. Sed quando huc iter parat Zulechemi Dominus? ad Gratiarum con-

conventum , de quo meliora mihi promitto ,
quam de pacificatoribus Westphalis. Noli ab-
esse. Litabimus hilaritati & Tethalicas artes ad-
vocabimus, ad incantandos animos eorum , qui
mansuescere, nisi cantu , nequeunt. Urbis hu-
jus pomœria deducuntur in Yam, & latius habi-
tabitur ad fluenti ripam. Desidero scire an Poë-
ma meum in Galliam pervenerit, an mari absor-
ptum perierit. Legent illud Najades , si non
possunt Druidæ. Vale, Vir nobilissime, & Zu-
lechemi Dominum, D. Brasettum aliosque ami-
cos officiose saluta. Amstelod. 25 Ianuar. 1642.

437.

IOANNI SCOTO-TARVATIO.

M *Agnifce Vir ,*
Itane ad animum revocas , quod ante
annos aliquot præluferim Scotorum Poëtis ,
quos singulari erga humaniores litteras adfectu
lucem adspicere voluisti , ut à nobis legerentur
supra Thylen scripta. Familiare hoc mihi est ti-
tulis librorum subjungi , & præcinere aliorum
operibus. Tibi probari quantivis puto, qui
non publica solum curas, verum etiam in Musæ-
rum adyta penetras, & postquam cum Them-
yde & Astræa locutus es, etiam Apollini & Musis
vacas , aut earum cultores in tutelam recipis.
Exigui momenti officium est , quod præstiti lu-
bens. Illud majoris apud me est, quod studium
meum tam levi Tibi beneficio probaverim, qui
majora à me exigendi jus arbitriumque habes.
Mitto

Mitto poëmatum meorum & orationum opuscula, neque enim ignoro novitate sua placere exteris ea, quæ transmarini hic vates scribimus. Major utique eorum quæ è longinquo adferuntur reverentia est, quantumvis illa mediocria sint, nec ad Scotorum palatum, qui uti polis proximiores sunt, ita in acumina desinunt, & circa se, velut axem, verti adspectant vicinarum gentium ingenia judiciorum. Lege ubi Regni cura otium fecerit: sin minus, pro derelictis habe, quas mitto chartas, nec enim iis Regum Principumque indulta enarrantur. Potes utique sine grandi jactura his Belgarum commentis carere. Interea pectus hoc Tibi addictissimum trans vastos pelagi fluctus, montes sylvasque Tibi, ceu proprium mancipio. Dum Scotos tuos amas, etiam me Batavum amplectere. Poëtarum tellus ubique est, quia materiam carminis ubique venantur, & quia communis & occulta est inter vates adfinitas, facile pretium aliquod sui foris reperiunt. Vale. Amstelod. 20 Febr. 1642.

438.

CORNELIO VANDER MYLE.

BInas à Te, nobilissime Myli, literas accepi, quarum priores de Archidiacono, posteriores de Cardinali loquuntur. Hæ tanto gratiores, quanto gratiora scribunt. Bonifacium meis verbis reverenter & officiose saluta. Iungit vir maximus me Salmasio, hoc est viburnum

cu-

cupressio. Ostendisse debebat quantum dissimiles simus, non quantum similes. Impar congressus Achillei. Sed demus hoc σφάλμα [erratum] tanti viri erga me amoris & sincero affectui. In laudibus amicorum nimis si itur contra veritatem, non itur contrà charitatem. Panegyricum dictum Eminentissimo Cardinali misit in Gallias, cum suis & meis literis, illustrissimus D. Thuillirius, Regis Christianissimi apud Federati Belgii Ordines Legatus. Verùm quo animo sacra illa Eminentia illum acceperit, nondum mihi constat. A Legato habendum, si quid super hac re eveniat. Ut fictum prorsus putem, aut ab amicorum affectu profectum, illud commentum de Honorario. Nihil mihi in hunc usque diem de tam magnifica benignitate constat. Et fortè non vacat Cardinalibus legere versus, dum legunt & conscribunt exercitus. Sed quis ille vir non infimi nominis, qui ista affirmat? aut cujus fide? Legit Poëma meum illustrissimus Grotius, & hæc scribit: *Legi, quæ soleo tua omnia, cum voluptate atque etiam admiratione, Panegyricum dictum Eminentissimo Cardinali & Ducum Illustrissimo. Multi jam se in tam benigna materia exercuere. Nemo majore spiritu. Plane ut ille vir magnus, nec cuilibet dicendus hanc demum agniturus sit sui imaginem veriore, quam illa est satis feliciter facta partis in oculos venientis, quæ Poëmatibus tui accessio est. Satis tua te opera monstrabunt: sed tamen mea etiam tibi præconia non deerunt, &c.*

Vale Vir nobilissime & præstantissime, cum
 Pars II. Y Do-

Domina Mylia & Filio, quem ubi feret occasio
à me saluta. Amstelod. 7 Mart. 1642.

439.

IOACHIMO VICOFORTIO.

Gratias tibi maximas ago, nobilissime Vicoforti, quod chartas illas polemicas mihi transmiseris. Legi ea aviditate, quâ recens advecta ostrea solemus vorare. Verum, ignosce faslo, non tanti apud me sunt Formæ substantiales aut essentielles, ut jam tempestivum putem aperire sententiam. Scis, nec eum me esse, qui Aristotelem inauditum damnare possim, nec eum quoque qui in verba ejus juraverim. Habeo quædam dicenda ad sententiam doctissimi Cartesii, sed dicam, ubi erit opportunum, & plura planiusque locutus fuerit. Statim ab abitu tuo tribus me viduis expedivi. Excessere omnes adytis. In Tesselæ ocellum sinistrum scripsi querelam, vestro hortatu. Ubi legeris, da Zulechemi Domino. Placuit Satrapæ. Ejus lectionem noli invidere D. Brasetto, & si resita feret D. Catfio. Vale, amicorum integerrime, & uxorem lectissimam saluta. Amstel. 10 Martii, 1642.

440.

ERYCIO PUTEANO.

Qui eruditam juventutem sæpe litteris meis profecutus sum, Vir clarissime, jam matronam ingenii & Poëseos famâ apud Batavos cele-

celebrem Tibi commendo. Nihil petit, nisi ut alloquio, hoc est, ipso Romanæ facundiæ ore frui possit, dum Lovanii est. Scis aquilas solis conspectum ferre; etiam hæc doctissimorum virorum in Belgio vultibus se intrepida offert. Nam & ea loqui potest, quæ à doctrina & humanioribus litteris aliena non sunt, & ea scribere, quæ sexum anteveniunt. Inclaruit hic apud nos multis retro annis Belgica poësi, grata maximis Patriæ viris, quos nominis & eruditionis fama eruditionum vulgo secrevit. Est illi soror, Tessela dicta, quæ Poëma Belgicum pangit in summorum Poëtarum invidiam. Huic nomen est Annæ Roemerix. Pater argutissimi ingenii vir plurima edidit Epigrammata sensus acutissimi, ad exemplum Bilbilici poëtæ, ut non uno nomine favore tuo digna videatur. Gestit illa Arcem tuam, Grudiorum nempe Heliconæ conscendere, ut ingenii sui monumentum ali-quod ejusdem Arcis laudatione apud Te deponat. Religionis vestræ est, filiosque duos disciplinæ Iesuitarum apud Vos commisit. Illi jam ad Academiam adspirant; & propediem demittendi è trivio. Quidquid officiorum præstiteris laudatissimæ matronæ, mihi præstitum putabo, & humanitatem tuam diffundes in plures, apud quos illa in pretio est. Panegyricum Richelii è manu ejus accipe. Non dubito, quin vos etiam virtutem in hoste sitis laudaturi. Vale, & me eodem quo bonos soles adfectu involve. Amstelod. 4 Apr. 1642.

441.

CONSTANTINO HUGENIO.

Nobilissime Hugeni,
 Fasciculum Epigrammatum tuorum tradidit mihi Muydenſis Satrapa, quorum alia Latio, alia noſtro ſermone effers. Perinde enim Tibi eſt quâ me lingua exerceas, dummodo loquacitatem meam provoces, & muto dudum extorqueas vocem. Quæ Belgicè lûſiſti in Damafippum pictorem, paſtilli nobis ſunt & offulæ melle ſoporatæ, licet pictori cicuta ſint aliumque. Illud in Iohannem Vos, vitriarium noſtrum, planè ad palatum meum eſt, & ipſo vitro pellucidius. Illis verſibus elatior

— *pedibus per ſumma volaret*

Culmina, nec teneras plantâ contingat ariſtas.

Dignus eſt bonorum amore, ob egregias naturæ dotes, quas ſi arte expoliſſet, invidendus eſſet ſeculo. Comoediâ jocularem ſcripſit, quæ ſub prælo eſt, tam denſa facetiis & è media plebe petitis ſalibus, quàm tragoedia graviter dictis. Teſſelæ miſi tetractichon tæum. reſpondet tetracticho pariſyllabico, nec ineleganti. Etiam viduis ſua bilis ineſt. Epigrammata reliqua, niſi à Te proſecta ſcirem, imputarem prioribus ſeculis. Elaboratiſſimum illud eſt in Reginæ adventum. Nec Patrem ſecurus inſeliciter fuit filius, ubi ſcribit:

Paſſit quoque frigoris Orbem

Dum calet Auriacus.

Ego

Ego heroïcos aliquot deproperavi, quos aliâ occasione depromam :

*Altera jam nostris mater Berecynthia terris
Cernitur, & Regum præbent spectacula nuptæ.
Nil facimus vulgare. Deas nataſque Deorum
Excipimus. ſurgunt Batavis clariffima mundi
Lumina, ſceptrifero rurfum ſplendescimus oſtro,
Purpuraque imperiis ſe bellatricibus offert &c.
Sculptitur hic effigies Elizabethæ Principis Bo-
hemix. In eam hæc luſi :*

Fortune domitrix, auguſti maxima Regis

Filia, Palladii grandis alumna chori.

Naturæ labor, hoc vultu ſpectatur ELIZA,

Et faciẽm fati vim ſuperantis habet.

Exulat, & terras quas nunc ſibi vendicat Iſter,

Iure, patrociniõ, ſpe putat eſſe ſuas.

Si patrius Cæſar titulis ſuccenſuit : illud

Frangere debebat Cæſaris arma caput.

Vale, Hugeni præſtantiſſime, & ubi militem ex hybernis exciveris, ipſe ex hybernis prodi, & in Muydenſi Te arce, vel hic Apollinem, aut Parlamenti futuri præſidem, liſte. Filiis meis verbis bene precare. Amſtelod. 6 Apr. 1642.

442.

Clariffimo ac eruditiffimo viro,

G A S P A R I B A R L Æ O, S. P.

Heroicum carmen tuum accepi, legi, perlegi. eo gratius fuit, quod veluti miraculo factum eſt, ut dum Panegyricum meum ad me miſeris, tuum à te acceperim. Laudantis ſal-

Y 3

tem

tem & laudati Panegyricus est libellus tuus. Dum, quæ nobis tribuuntur, gesta extollis, ingenii tui acumen & industriam exhibes, eruditionem tuam prodis. Sic tibi met ipsi gratias debes, sed non solus, referam pro utroque & merito. cum tuo factum sit beneficio, ut maiorem tui quam mei curam habere teneam. Religiose id me præstiturum agnosces, si res locusque dabunt.

P. S. *Versibus tuis qualis esse debeam Orbi Christiano palam fecisti. Ectypum meum ad te mitto, ut te doceat, qualis sim. Si in eo affectum erga te meum non cernis, agnosces, si usui unquam tibi esse possim.*

ARMANDUS Card. de Richelieu.

Datum Parisiis 8 Kal. Febr. 1642.

443.

Eminentissimo Cardinali

ARMANDO IOHANNI PLESSIA CO,

Richelii Duci, Franciæ Pari,

C. B A R L Æ V S S. P. D.

Litteras Tuas, Eminentissime Cardinalis, ad me datas 8 Cal. Febr. accepi 4 Calend. Maji. quod noto, ne festinam Tuam liberalitatem videatur excepisse tardior mea gratitudo. Antehac solo adfectu & illustri Tuæ famæ cymbalo excitus Panegyricum scripsi. Nunc, grandi insuper beneficio Eminentiae Tuæ obnoxius, gratiarum actionem molior. Cum manus Tuæ veneranda lineamenta cernerem, erubui,

bui, Celsissime Princeps, & sortis meæ sphæram excessisse mihi visus fui. Nec mirum, ruboris materiam dari, quem irradiat fulgidissima Europæi Orbis purpura. Primus (loquor ingenuè) umbraticum doctorem nominis Tui majestate adeo involvisti, ut jam domi apud meos splendescere Tuo lumine incipiam. Cujus nulum nisi à paupere Musa fuit precium; jam à Tuo, optime Cardinalis, alloquio est maximum. Iis in epistola me vocibus affaris, quibus humaniores ne ab ipso quidem Iove expectem. Ea mittis, quæ supra Poëtarum sunt fortunam. Cum imaginem Tui adspecto; omnium quas in Principe requiras virtutum ideam contemplor, & Regis Christianissimi fidelissimum Nestora, Galliarum Atlantem, eruditorum omnium patrem decusque in oculis habeo. Non Eminentiaæ Tuæ solum ectypum mihi mittis, sed & clementiaæ: non dignitatis solum & honoris Tui characterem, sed & Tuæ erga me benignitatis & amoris. Adamantini fulgores, dum luminum meorum aciem præstringunt, Tuæ magnificentiaæ totidem fulgura exhibent, quot lapillos. Phœnicem intueor, Principis tot Cardinalium Ducumque, ut ego interpretor, hieroglyphicum. Circumpositæ urbes, castella, prætoria, aut victoriarum tuarum monumenta esse crediderim, aut securitatis publicæ privataeque munimenta. Quæ in oris fulgidi monilis spectantur naves bellicæ & veliferae arces, Thalassiarchi sunt insignia, & maris Gallici, cui imperas,

ras, præsidia. Ago gratias, Celsissime Dux, verum sentiendo copiosius, quam loquendo. Si Iupiter essem, mirabilem metamorphosin aggrederer. Singulis illis adamantibus largirer linguam, & eam facundiam, quâ & debiti mei magnitudinem, & muneris Tui excellentiam eloqui quisque, digna oratione posset. Ne credas me terminum egredi tanta profitendi, cum Tua Eminentia terminum egressa videatur me honorandi. Coeunt facilitas Tua & felicitas mea, utraque merito meo major. Majus loquar. Si secerni posset ab instituto meo ambitionis & gloriolæ, qua vexamur Poëtæ, suspicio; illas ipsas Tuas litteras in omnibus porticibus & urbis nostræ amplissimæ portis, instar publici edicti, pendere mandavero, & tot mihi statuas erectas imaginatione contenderem, quot in Epistola Tua acuuntur periodi, stant voces, currunt lineæ. Omnium largitionum Tuarum pondus istâ apud me superasti: cum non præsentis solummodo Tui favoris, sed etiam futuri, cum res feret, præter spem, fidem faciat. Itero atque itero gratias, quin etiam referre cupe-rem, nisi à Deorum & Principum gloria alienum scirem, mutuum à mortalibus accipere. Nec possum non referre illud, quod passi semper sunt referri sibi Superi Principesque, nempe Carminis Eucharistici ἀντίδωρον, [remunerationem;] ut quod libera oratione non possum, vincta & catenata felicius exequar, memor catenarum, quibus me, Eminentissime Cardina-
lis,

lis, æternum devinxisti. Vale, Princeps meritiſſime. Deus Opt. Max. valetudinem, quam afflictaſſe toti Galliæ condolui, etiam meis precibus ac votis, ſi qua Deum tangit pietas, & gratia vatum, Eminentiaſſe Tua reſtituat, & reſtitutam diu conſervet. Amſtel. 4 Id. Maji, 1642.

444.

TILEMANNO STELLÆ.

Nobiliffime Domine,
 Quam provide me ſuperiore æſtate per litteras monuiſti, ut aliquid in laudes Eminentiffimi Cardinalis meditarer. Prævidiſſe ſiquidem videris, uti gratiam maximi Ducis illa res mihi conciliaret. Feci ego id perlubenter, nec ſcio me majore animi alacritate ſcripſiſſe quidquam, cum convictam circumferrem de maximi Ducis virtutibus, quas univerſus orbis ſtupet, conſcientiam. Laudare eos, quorum virtutes anguſtæ ſunt, ingenuæ menti perquam eſt difficile. Verum ubi virtutum campus latè patet, luxuriatur poëta, & dicendis rebus magnis, quas voces non invenit facit: & dum panegyriſtam agit, & laudationi illuſtrium virorum incumbit, ſimilis videtur ſuo argumento, ſive iis quos laudat; ſi verum, quod Ariſtoteles ait: Intellectum fieri omne illud quod cogitat. Verum nescio quo fato contigerit, ut dum maximi Principis encomium molior, in tuum inciderim Panegyricum, quo ſyllabum prætexis Cardinalium virtutum. Præſtituſti Stella ſtellæ officium

Y 5

cium

cium, & veluti hæc errabundis viam monstrat,
 qua eundum, ita Tua Panegyris instar fili Ariad-
 næi fuit, quod sequeretur. Et videor, Te iudice,
 non omnino infeliciter exequutus, quod facere
 intenderam. Gratulor utique mihi tali censore
 & benigno interprete, qui gratia & authorita-
 te vales apud θαυμάσιον [*admirandum*] illum.
 Tu, mi Stella, igniculos favoris Cardinalitii
 erga me suscita, & cum faciles erunt aditus, to-
 tum me Eminentissimo Cardinali offer, quo
 Duce ausim me tollere humo, vatesque ducum
 volitare per aulas. Iis me honoribus dignatus
 est, ut effigiem suam cum cimelio transmiserit,
 additis litteris humaniter, prudenter, heroice
 scriptis. Ego primam ineundæ Tecum amici-
 tiæ apud Nobilissimum Vicofortium occasio-
 nem majoris facio, quam Hispaniarum Rex
 apertas Novi orbis terras. Fruar hac felicitate,
 & futurum spero, uti cujus benevolentiam
 mihi conciliaſti, ejus benevolentia constantiam
 perpetuitatemque possim meo aliquo merito
 & Tua intercessione promereri. Vale, Nobi-
 lissime vir, & amicorum lectissime. Utinam
 supra horizontem Batavorum stares stella, suspi-
 cerem te, uti alterum ex fratribus Helenæ.
 Amstelod. 24 Maji, 1642.

445.

JOHANNI SCOTO-TARVATIO.

M *Agnisice Vir,*
 Abunde mihi satisfactum putassem, si
 litte-

litteras litteris redemissem. Nunc & loqui litteras, & ob adjunctum munus tinnire facis. Potuisset sanè mihi suffecisse tanti amici recens conciliatio. Nunc etiam me iis intricas nominibus, quibus me expedire propter ingenii paupertatem non possum. Deos imitaris, qui inferiorum reverentiam submissionemque beneficentia compensant. Solent ex Septentrione procellæ tempestatesque in terras hæc magis australes incumbere. Verum, Tuo beneficio,

Optima tempestas ex Aquilone venit.

Scilicet vis Tuæ erga me benevolentia pigraus aliquod oculis meis obversari, ut cum illud intueor, virtutes tuas illustres, prudentiam, fidem publicam, erga litteratos amorem animo revolvam. Est sibi poësis pretium, ut & virtus. Præter honestam de studiis & bonorum existimationem nihil poscimus ultra. Si qui pretium intendant, ab ipsorum benignitate est & magnificentia. Videtur affectus inumbrasse Te, ut majora tibi, velut refractis iudicii tui radiis, nostra appareant, quam sunt. Iam contentus ero verbis egisse gratias, verum tempus erit,

— *quo totum laxabo in carmina Phœbum,
Et tibi Pieridum saltus, Tenedonque, Claronque,
Et Pataram, grandemque tuis Heliconæ recludam
Officiis, Scorusque mihi Tarvasius amnes
Castalios, & Pimplæas exhauriat undas.*

Salina duo apud nos deposuit Wallasius mercator, quorum alterum candoris tui, alterum sapientia erit monumentum: utrumque ad nativam

ram salis , quod & candore commendatur , & Sapientiæ , quâ condiri oportet hominum consilia, hieroglyphicum est. Mediceam Hospitem benigno vultu excipe , & si minus. apta Regiæ Majestati dixi , crede hominem de Diis verba fecisse. Quæ vobis sacra sunt nomina, etiam ob federis communis religionem nobis verenda sunt & veneranda. Vale, Amstelod. 6 Jul. 1642.

446.

IACOBO VANDER BURGH.

Accipe Propempticon , Vir amplissime , & veteri mihi amicitia juncte. Debui hoc tuis virtutibus & meritis. qui in mei gratiam sæpius Heliconâ concussisti , dignus es , quem pari officio discedentem prosequar. Ad eam dignitatem provectus es , quæ ad majora tibi iter sternit. Eo loco resides, quo & Belgis tuis & vicinis Gallis operam tuam commodare potes, ut hinc inde inclarescas. Non dubito, quin reperturus sis Leodii inter Canonicos complures , quibus ingenii tui amoenitates & mores suavissimos sis probaturus. Hoc si fiet, non valde grave erit è natali solo decessisse. Reverendissimum Muffonii Abbatem velim tibi concilies, non solum ob eruditionem, sed & prudentiam & rerum civilium , præsertim quæ Gallos & nos & Eburones attinent , peritissimum. Scribitur mihi Ducem Bullionem Casaliæ Regis jussu detineri , ob communiacum Deffiato consilia. Ducissam (memorem fortè illius Maronis :

Furens

Furens quid femina possit ,

Sedanum Lotharingiæ Ducis militi aperuisse. Harcourtium cum exercitu eo contendere , ut & Franciscum de Melo. Si ad manus deveniatur , metuo Gallis tyronibus. Meministi istius Fabii Cunctatoris : *cum hoste victore non esse puniendum*. In litteris tuis ad vitricum scribis de honorario , quibus verbis offensus decreveram nihil scribere ; verum decussit bilem sororis tuæ facilitas , & gratiosa comitas. Nihil à privatis amicis petii unquam , vel expectavi. Si Regum , Principumque subinde benevolentia inaurer , hoc scias , nec à me exempla ista cepisse , nec debere Poëtas quidquam Regibus ingratis. Ita statuas , quidquid ad me missurus es , redibit ad te id omne. noli offendere amicum , nec sinistre de eo judicare , qui nimio fortè candore tibi probare se cupit , & probavit hætenus. Unum tamen efflagito , ut mihi Leodiensis casei particulam mittas , quo vehementer delector. hoc si impetravero , redemisti abunde Musarum labores. Vale. 15 Jul. 1642.

447.

I A C O B O P E T I T I O.

Quidquid aliunde ad nos venit munerum , Orbis particula sunt : Tu totos orbes mittis , ut tanto habearis magnificentior. Quin & mobiles mittis , hoc est , Copernicanos , non immobiles , quales sunt Ptolemaici. Adhæc lacteos mittis , non cruentos sanguineosque , qualis

lis est hodie , proh dolor , Orbis Europæus. Vt non uno nomine perplacere tui debeant , potissimum hoc , quod cum Orbis Orbem voret , vetus novum , novus veterem ; tui orbes nulli graves ac molesti devorari se patiantur à famelicis , & in succum sanguinemque converti. Si mihi fundus esset & ager , etiam tibi ad mulctralia venirent vaccæ. Nunc gratias tibi agere verbis contentus sum , quia verborum mihi plus , quam agrorum , atramenti plus , quam candidi lactis superest. Interfui superiore hebdomade nuptiis D. Iacobi Bickæri feri amatoris. Filiæ meæ jam se adornant ad iter , & te tanti itineris ducem expectant. Vbi ad vos venerit clarissimus Sylvius , volo cum illo diem unum alterumque fallere . Sed hæc ex futurorum contingentium numero sunt , de quibus nihil determinat Philosophus. Ajunt à vestris in Indiæ oris ereptam Lusitanis navem onerariam ; rapina ditescat , an mercatura nullo discrimine habet , qui juste pugnat. Vale.
30 Junii, 1642.

448.

T I L E M A N N O S T E L L Æ.

M *Agnifice Vir.*
Dum per serias hæc Caniculares Hagæ Comitæ apud nobilissimum Vicofortium diverto , afferuntur commode tuæ ad ipsum litteræ , quibus dum perscribis publica , etiam privati tui erga me amoris lineas aliquot ducis
valde

valde emphaticas. Nec enim contentus honeste de meis versibus sensisse & locutus esse, illud porro agis, ut me Eminentissimi Cardinalis favori insinues, & Principem erga me beneficum & munificum reddas, quem me versibus dicis populo secrevisse. Nec sinam ego unquam, ut lateant tanti Principis decora, & virtutum ejus solis invidenda hostibus fulgura, quibus uti Patriæ suæ nebulas & tempestates discutit, etiam devotas humanitatis studiis animas domi forisque promovet. Et eris, Tu mihi Stella, propediem pro argumento novi furoris. Aut enim tuam illam erga me animi singularem propensionem eloquar publice, aut iratum mihi Apollinem & aversas Musas suspicabor. Extulit olim Deus Hebræum fratrem, ut prodesset fratribus: fortè Te extulit in Galliis, ut prodesse absentis amico. Ego Tui in me adfectus notam tanti facio, ut mihi optem vim eloquendi hæc ipsa pro meritis & referendi. Quod dum non possum, fruar tacitus officii conscientia, & hoc agam, ut Te norint, quotquot fidem, eruditionem, facundiam, quibus Eminentissimo Duci places, sacra habent. Vale, & mihi apud Ducem esse velis, quod fuit Virgilio & Horatio apud Augustum Pollio, apud Gratianum Ausonio Paulinus.

R. E I N E R O N E U H U S I O.

Pergis, doctissime Neuhusi, bene mereri de juventute. Nuper Poëtam egisti, & quæ in Parnasso somniasti vates publici juris fecisti. Placere hæc ob facilitatem & perspicuitatem, quæ duo uti in pluribus hujus seculi poëtis merito desideres, ita in tuo versu apparent maxime. Saxa & lapides loqui infra laudem boni Poëtæ est, uti & tenebris involvere veritatem aperiam. Utrumque mecum caves, qui nec salebrosus esse studeo, nec obscurus. Nunc quæ Rhetorum pulpam sapiant promittis, & eloquentiæ tyrocinium. Ita veterem artem revocas, & illud dicendi genus, quo

*Agrestes homines sacer interpretque Deorum
Sedibus & fædo victu deterruit Orpheus.*

Loqui omnium est: sed ita loqui, uti tu loquentes facis tuos, paucorum. Nempe doces bellariis & crustulis involvere quæ persuasa vis, & fesama & papavera spargere in minus sapidam orationem, illos imitatus, qui saccharo incrustant amariorem medicinam, & dum dulcedine aliqua alliciunt, ingerunt valetudini salutaria. Omnes mimi sumus & agyrtæ, hic carmine, alter oratione trahit auditorem. fascinum quisque suum adhibet, ut fidem inveniat & gratiam. Habent suum Poëtæ, habent suum Oratores. Vox & dictio omnis ad lenocinia componitur, nec satis est hæc nos scire, docemus ea
juven-

juventutem & tyronibus instillamus. Suadæ medullam, quæ expectoret τὰ πᾶσι, [*affectus*,] & leniat animi impetus. Utilia hæc sunt iis, quorum muneris est ad alios loqui. Quamobrem gratias tibi debent quotquot tuis artibus discent, vel meliora suadere peccanti populo, vel jus suum cuique asserere, vel Principibus salubria consulere, vel ad gloriam famamque publice de quovis argumento verba facere. Addis Epistolarum tuarum libris Gymnasium Eloquentiæ parentis tui, ut ostendas fortes fortibus, etiam Rhetores Rhetoribus nasci. Mirum illam dicendi vim etiam cum sanguine propagari. Adeo bene loqui vobis proprium est, ut natus videaris Rhetor potius, quam factus. A me vicissim accipe poemata hæc, quæ sæpius egerimus quasi pituitam matutinam. Sin minus elaborata sunt, crede esse de fungorum genere, quos natura præcipitat verius, quam studio efformat. Vale, & sæpius procellis istiusmodi litterariis è Septentrione in me irruere. Amstelod. 19 Aug. 1642.

450.

IACOBO VANDER BURGH.

Litteras tuas, amplissime vander Burchi, non amplexus solum, sed & exosculatus sum. Video vim Latina loquendi & scribendi, quantumvis longa desuetudine, nondum in te defecisse. Debebas sæpius mihi, aliisque melioris notæ amicis scribere, & acuere styllum in me

Pars II.

Z

cote.

core. Caseos tuos, munus gratissimum, accepi, qui non solum digerendis cibis facient, sed & probandis vini saporibus pro Lydio lapide erunt. Minores caseolos præfero majori. hoc dijudicasse non fuit tuæ potestatis. sunt illa infra curas res publicas Agentium. magis, quod jam tuæ est functionis, dijudicare studes, quo in patriam nostram animo sint, Leodienfes & Leodiensium Episcopus, & Cæsar & Gallus. Tibi gratias debeo, & referam, ubi res exiget. Impera, quod voles, & impetrabis ocys. Apud Ebersteinium & Guibrianum Comites, jam puto notum esse nomen tuum. etiam ad Mulfonium Abbatem scripturum mihi promisit is, quem nosti. Hoc fac, amicorum candidissime, ut D. Vicofortio super hac re scribas, & res novas, si quæ istic sint, impertias. demereberis his officiis virum A. T. addictissimum. Theologiam istam Gallicam jam ante menses duos Hagæ Comitum legi. autor ejus creditur esse Pastor Parochiæ S. Servatoris apud Leodienfes. Quæso, inquire prudenter, in autorem & nomen. Mecum judicas, non esse dignum Principis ira. Nugatur in re seria & cavillatur. Poësin * aut non capit, aut malitiosè detorquet optimè & innoxie dicta. præterquam quod manifeste impietati affinis sit, dum sacrosancta nomina SS. Trinitatis calumniarum suarum & sycophantiarum argumentum facit. præstat hominem sibi insanire, quam ut, ex solida respon-

* Panegyricum Card. Richelieu dictum.

sponsione inclarescat. tenebrio est & lucifuga. quare latibulis suis illum relinqui satius est, quam in lucem præter meritum protrahi. Annon doles mecum sortem Buillionæi Ducis & Thuani? Magni semper fecisti virtutes ejus bellicas. at hæc in patriam & Regem suscepta consilia mecum detestaberis. Britanniarum Rex discit indies, quantis rebus impar sit. Non est Parlamento negotium cum Henrico Octavo. Felicius res Gallus conficit, victo Perpenniano. Vicinorum Principum portis undique incubat. Brisacum Germaniam, Atrebatum Artesiam, Casale Italiam, Perpennianum Aragoniam & Catalauniam aperit. Suecus de hybernis in Silesia faciendis cogitat. Wimarienses Agrippinæ populo graves esse pergunt. Nos, te absente, dolemus subinde. Tantum apud me est sinceræ amicitiae & honestæ comitatus pondus, ut malim tuos sermones imbibere, quam aquas Spadanas. Illud malè me habet, quod retulit hoc ipso mane pater non pater, afflictiore te esse valetudine. Hanc cura diligenter, & amicorum absentiam solare studiis amœnioribus, Omne solum forti patria est. non distamus totis hæmisphæriis. concurrunt animi, literæ, vota. Vale Vir amplissime & dilectissime, & ubi negotiis tuis chartisque publicis subducere momentum poteris, certior me fac de rebus tuis, & valetudine, & amicis, omnique vitæ & studiorum potissimum ratione. Salutat te respublica mea. Filius meus denuo Gallias repetit,

tiit, jam Parisiis est. Amstelod. 5 Non. Octo-
bris, 1642.

451.

CONSTANTINO HUGENIO.

Nobilissime Hugeni,

Cum non in castris, sed Hagæ te esse ex
amicis acceperim, scribendi ad te officium non
difficulter à me impetravi. nam & literis tuis
respondere necesse habebam, & pro missis car-
minibus luculentas gratias dicere. Quomodo
tibi in castris tam multa scribendi suppetat opor-
tunitas, non capio. An classicis & tympanis ex-
citaris ad carmen, & quæ ferociam aliis sua-
dent, tibi lenitatis & tranquillæ mentis otia im-
perant? Est nota Physicis ἀντιπερίστας. [*pugna
rerum se mutuo circumcingentium.*] nec minus Ti-
bi, cui turbæ strepitusque castrenses animum
componunt, ut dum cingeris illis undique &
pene obfueris, trusa in arcum ingeniosissima
mens, in suo velut centro, collectis viribus, for-
tior exeat. Placuerunt quæ ad fraga Tesselica
reposuisti. Sed cavebo ego sedulo, ne illis per-
ducar cum magno Imperatore Plus ultra. No-
lo, ut ille, trajicere Mare mediterraneum Tesse-
læ, vel de Novo orbe cogitare. ne vel illo mer-
gar Icarus, vel hujus obtinendi spe excidam.
Perculit me non leviter fratris tui germani obi-
tus. Non ita diu est, quod cum nobilissimo Vi-
cofortio ipsum inviserim in diverticulo, quod
ad latus sylvæ habet amoenissimum. Sunt hæ,
mi

mî Hugeni, rerum humanarum vices. præsentis & præteriti tempora etiam extra Scholas discimus. Exemplis docemur mori, sed optimorum; quorum uti vita pro paradiigmate fuit viventibus, ita & mors regula est aliquando morituris. Obiit cum fratre innocentia, candor, probitas, facilitas, & coctum generoso pectus honesto. mortuus est plurimorum dolore, qui plurimos sibi officiis demerebatur. qui publicæ rei profuit, publicis lachrymis effertur. Desideramus in uno, quæ sperare ab aliis vix possumus. Tu fratrem luges, ego tuo beneficio amicum. tuus à sanguine dolor est, meus à consuetudine. non irascor fati, quia consuluerunt bene merito. non querar de vitæ brevitate, quæ honeste viventi fuit longissima. Non opus hic præficio. Sumus hoc singuli. qui ereptum immoderatus dolent, nesciunt carere concessis. Fidem juraverat Patriæ Patribus, sed ut illa tandem absolveret Pater omnium. Probavit se Dominis suis obsequio, Tibi dilectione, amicis benevolentia. Singula hæc viventium solatia sunt. obstrepit luctui tot virtutum memoria, quæ superstites recreat, mortuum illustrat. Hæc apud te repetere, prudentissime vir, supervacuum puto, qui tibi es maximorum solatiorum promus & condus. quare non monentis hæ voces sunt, sed condolentis; non docentis quid te facere oporteat, sed quod facis. Loquendum mihi fuit in funere isto, quia Te tangit. equidem, tantum tui apud me momentum est, ut communibus tecum malis

lis bonisque afficiat usque. Vale Vir maxime & luctum doctrina, religione, & tot amicorum precibus subige & frange. Filios meis verbis amice saluta. Amstelod. 5 Octob. 1642.

452.

IOACHIMO VICOFORTIO.

Post discessum tuum nihil de te, nihil de rebus tuis intellexi. Si salvus tu, si salva uxor domesticique, salva sunt tibi omnia. Nec peto, ut scribas mihi. sufficit excusatio una, Gellius ædificat. Favet hactenus ædificanti aër, siccum illum & serenum expertus es, aptissimumque ferocuminandis lapidibus. Iam puto in domus apice sudare operas, & pluvia hac tempestate tecto claudi architectum. ita voveo. ubi perfecta erit domus, adero censor & hospes. Aderam heri in prandio D. Paulo Wilhelmo à funere Hugenii reduci. Si fuisset isthic, etiam tecum traxissem syrma. Filius meus Parisius est. inde Aureliam abiturus, ut promotionem obtineat. ea impetrata statuit morari Bloesii vel Salmurii. Sed quam in angusto aut præcipiti sunt res Britanniarum Regis? ab exteris & domesticis auxiliis destitutus, se arbitrio Procerum dedat oportet, nisi Deus e machina adsit. unum omnia contra Tela Latinorum. Sparguntur hic rumores de clade exercitus Regii, capto rege, occiso Principe Roberto. Sed non ego credulus illis. Etiam nunc dicere habemus:

Vixit causa Diis placuit, sed victa Catoni.

Galli,

Galli, ut acutissimi sunt, ajunt Bullionæum Ducem dentes sibi eripi passum *Ses dents* *, ut capiti suo consuleret, *pour sauver sa teste*. nescio, an Gallice hæc efferam. tu corrige, nam mentem & acumen capis. Raptim, 5 Octob. 1642.

453.

GUILIELMO GROTIO.

V *Ir amplissime,*

Litteras tuas mihi tradiderunt filii tui, ex quibus percepi & parentis institutum & filiorum. Ad Academiam nostram eos mittis, ut præceptis institutisque Philosophiæ abundare discant. nec renuunt illi mitti, & in disciplinam nostram admitti cupiunt, ut expoliamus ingenia ad frugem optimam nata. Feci periculum: idoneos judicio, qui è trivio in Peripatum migrent. Audiunt lectiones meas & D. Vossii : illas, ut sapientiæ præcepta imbibant : has, ut Historiarum & literarum studiis sapientiam illustrent. Præter hæc privatim illis prælego τὰ Λογικά [*Logicam*] Aristotelis, mox prælecturus Physicam & Ethicam. Dum publicè loquimur, philosophamur, Philosophantur nobiscum Auditores, & privato examine obstetricamur discipulis. Non ignoras ex domesticis institutionibus plus fructus referre juventutem, quam ex publicis : hæ enim ad gloriam magis docentium, quam ad usum comparatæ sunt. Illæ discipulorum captui accommodantur. Annitar omni studio, ne frustra huc missi videri possint, & si nostris laboribus

* Sedan.

Z 4

bus

bus respondeat ipsarum industria, futurum est, ut doctrina & virtute adolescant. Observo, nec ætate valde, nec progressibus discrepare. Indoles parentem loquitur: cetera nostrarum erunt partium. Iam collegio Logico nomen dederunt cum aliis. Non minus erunt mihi curæ tui quam mei. Scio nihil parentibus nobis charius esse rectâ liberorum institutione & educatione; præsertim cum parentum oculis subducti alibi discunt sapere. ut faciam quod petis, suadent pietas, vocationis meæ ratio, & amicitiae veteris memoria. Impetrabunt hæc quidquid præstare erit mearum virium. Vale. Amstel. 5 Oct. 1642.

454.

CORNELIO VANDER MYLE.

Nobilissime Myli,

Literas tuas una cum poematibus clarissimi Bonifacii accepi. illi scribas velim, me singularem ejus erga me humanitatem animitus exosculari, sed judicia ista & comparationes modestè amoliri. Verum illud est, Claudiani cothurnum jam inde à pueritia imitandum sumpsi, sed accidit mihi quod Ascanio, qui non passibus æquis sequebatur. Facit mentionem Bonifacius Oëni cujusdam Britannî, non est Oënus, sed Ouwenus, epigrammatum scriptor. Multa ingeniosè scripsit in isto carminum genere. sed intercurrent non pauca vilioris moneat. Magno applausu apud Anglos leguntur. Prostant ubique. Postremum clarissimi Grotii respon-

responsum legi, & perlegi. placent multa, non omnia. nec enim ea largiri Romanæ Ecclesiæ velim, quæ antiquitatis præsidio nixus, largitur. Ego etiam primis seculis errores irrephisse in Ecclesiam puto. Quidquid sit, non debebat optimum Illustris Viri institutum tam indigne exagitari. Scio minore cum fructu hæc nostratibus scribi, verum in Galliis maximo. Alia illic tempora sunt, alia gens. Qui Grotium Papistam scripsit, furiosus est rabula. nomen nescio, sed creditur Parisiis D. Grotio familiaris fuisse, & postea ob vitam minus inculpatam dimissus. Leidæ ajunt hominem morari, & Lutheranum esse Concionatorem, qui facile illic incentores invenit; qui famam maximi viri proscindi amant. Plenus est mendaciorum libellus, nec dignus Cæsaris ira. Est mihi domi sponsa, filia natu maxima, Adriana, quæ juveni Roterodamensi Carolo Wolphio nubet. Velim hoc scire filium tuum Governatorem Willemstadii. Utinam ab ipsius liberalitate & humanitate impetrare possem, ut in nuptiarum diem, mihi aviculas aliquot Brabantinas, aut leporem, vel si quid est istius generis, quod palato non displicet, transmittere dignetur, in memoriam veteris convictus & filiae gratiam. Non ero ingratus, agam carmine gratias, his enim opibus apud N. T. gloriari liberius ausim. Tu præstantissime Myli, tua suffragatione à filio impetrabis facile, quod peto. Vale & D. Myliam, Filiumque si Hagæ sit, meis verbis saluta. Amstel. Octob. 1642.

SYLVESTRO DANCKELMANNO.

V *Ir præstantissime,*

Nuper tesseram amicitiae dedimus accepimusque. Affulsit mihi dies iste, quo apud Advocatum vander Maft pransi sumus auspiciatissimi. Vix enim credas, quam in lucro deputem amicos doctos candidosque. Eram tum hilarior & minus severus, nec enim libet semper contracta fronte Catoni esse. Professoriam vitam ago, hoc est, inter discipulorum cathedram gravem seriamque. Quare conviviiis coetibusque amicorum immixtus, videor velut è carcere & servitute manumissus. Adde, quod Poëticae quidquid in me est indolis, versus τὸ περπὸν [*delectabile*] & εὐτραπέλès [*facetum*] vergat. Volo Te hoc scire, ne putes me casu aut fortuito ludicrorum atomorum concursu tunc fuisse γελοιοποιόν. [*excitatorem risus.*] Semper talis sum & destinato apud illos, qui non solent ad stateram argentariam expendere convivales sermones. In Te eam tum humanitatem & morum facilitatem deprehendi, ut veniam non difficulter impetraturus sim liberioris linguæ. Quod si in sectam concedendum sit, malim illam Democriti, quam Heracliti. Tu, vir doctissime, longius à me abes, quam ut Te frui possim. Lingam inhabitas, & loca meo nunquam trita pede, sed belli famâ celeberrima. Illic cum Musis tuis & Apolline neuter es, & hostium partes nescis. Gra-

Gratulor tibi hoc nomine : sed metuebam nuper tuæ felicitati ab adventu Exercitus Vismariensis , qui locustarum Ægyptiacarum instar omnia quaquaversum detonder. Abeuntes hospites videre mavis, quam venientes. Procellæ sunt & turbines publici , & ut sacris verbis utar , *virgæ furoris divini*. Vide quam faustis nuper auspiciis Tibi innotuerim. Pergo amicus esse, & quam dexteram abeunti porrexî, porrigo absenti affectu , epistolâ, carminè. ubi res tuæ ferent , ut viro eruditissimo D. vander Maest scribas, tribus lineis mei meminisse digneris , & eandem quam ipsi , etiam mihi salutem candidus imparti. Vale Vir doctissime , & in eorum me censu habe , qui Te colunt & amant quam maxime. Amstelod. Kal. Nov. 1642.

456.

IACOBO VANDER BURGH.

OMnino mihi videris, præstantissime vander Burghi, factus disertior, ex quo ad Eburos concessisti. opinor malleorum ictus tibi facundiam extundere. contrâ accidit Nasoni, qui apud Tomitanos se Romana verba dedidicisse non semel queritur. Legunt literas tuas Zulechemius, Hoofdus, Vicofortius alijque , qui te

In Latium spretis ajunt migrasse Batavis.

Dolemus omnes singulique te subductum nobis. Solebas severitatem nostram castigare eruditis jocis , & Professoriam morositatem non ficta comitare. Eramus sæpè, da veniam verbo,
homun-

homunculi belli, quoties materiam urbanitati nostræ daret vel Medici filia, sororis convictrix, vel nescio quis Ayala, leporis filius; aut subtilissimus ille Scotus, itineris tui aliquando in Galliis focius, quem negant esse esse septem sapientum numero. Quicquid sit, non solemus duotresve convenire & symposium facere, quin in ore omnium nostrum natet vander Burchius. Indicta sunt amicorum comitia Muydæ, post dies bis septem. Sessiones habebimus dierum aliquot. Synodus erit provincialis non nationalis. Solum ex Hollandia advocabuntur viri docti, gravesque. Haga duo, Alcmaria Pontifex femina, Amstelodamo Alopecius, & lentus Empirici refutator, & γυναικὸς ἐξέμφοτος [*muliebri imperio subjectus*]. scriptor. non adscribo nomina, quæ divinatione facile est assequi. Non erit sermo de excussis Iaponia mercatoribus nostris, aut dedita Perpennia, aut captis in mari Libyco navibus, verum de studiis solummodo. De successu & eventum tanti Synedrii faciam te certiorum. Nullis scribemus Anathema, nisi duris & ficcis. Literas propediem à N. D. Vicofortio expecta. Quæ Ubiorum terris incubuerunt cohortes non unius gentis, fames inopiaque aliud vocant. Sensit Colonienfis Archiepiscopus etiam has locustas detondere prata. De Germania liceat dicere: duo sunt populi in utero meo, graves matri ac perniciosi. Bohæmiam quisque spe devorat. Britannia fabulam de Cadmæis fratribus denuò orbi exhibet. Hispanus à mora rebus

bus suis quærit solatia. Gallus duabus victoriis incruentis, Perpiniani & Sèdani deditone, illustris, meritò canit. Nobis hac ætate nullam inclinationem fecit Mavors. Vis privata? domi meæ Hymenæus filiam natu maximam Adrianam Virginum choro it secretum. nubit juveni Roterodamensi Carolo Wolphio. Pro te festo nuptiali intererit soror vitricusque. celebrabuntur nuptiæ 22 Novemb. Hic dies ubi illuxerit Tibi, cogita quid sit συνσισάζειν. [coire.] Si Sylvæ Ducis aut Vianæ habitares, peterem à te perdicum par, aut leporem. Mitto A. T. fortes Gallicas profanæ industriæ testes. In obitu Domini Cinq-marssi, & Thuani, hoc Epigramma quidam scripsit :

Morte pari periere duo. sed perdidit illum

Fracta fides, socium perdidit arcta fides.

Morte pari periere duo. sed dispare causâ.

Fit reus ille loquens, fit reus ille tacens.

Filius meus natu maximus jam Aureliæ est, pileo togaque donatus. Vale Vir amplissime & juxta amicissime. Scripsi jocosius, ut si mederi non possim pedibus, medear isti parti quæ τὸ γέλασθον [ridiculum] amat. Salutant Te soror, vitricusque, etiam respublica mea. Amstel. ipsis Cal. Nov. 1642.

457.

J A C O B O Z A S.

Q Uæ mittis munera, amplissime Zassi, duplici nomine grata fuere : & quia à Te, & quia

quia ultro missa. Dicitur solet proverbio : tela prævisa minus ferire : at munera non prævisa ferrunt magis , & plus afficiunt animum de tuo erga me adfectu prorsus convictum. Quæ petuntur , aliquo titulo debita videntur : quæ non petuntur , dantis virtutem benevolentiamque arctius commendant. Certe aliquam gloriolæ materiam subministrari sentio , cujus filix nuptiis Aula, Curia, Nobilitas, Mars ipse applaudunt. Donis me agrestibus cumulavit Saltuum Hollandiæ præfectus, hic Aula est. Willemstadii Gubernator , hic Mars est : Haestrechtius, hic Nobilitas est , & Senator Zassius , qui mihi pro Curia est. uti prioribus, ita Tibi, vir consultissime, gratias debere fateor. Prævenisti me officiis & beneficiis. Sequor ingenua gratitudinis professione. Lepores misisti , animalia à velocitate, metu, auribus, pilis nota. Omnia hieroglyphica mihi videntur. Velocitas humanitatis Tuæ symbolum est , quæ nescio qua celeritate me , nullo tibi merito obstrictum , antevertit ocyus , & vix perlato ad Te nuntio de nuptiis filix, velut leporino saltu occupat absentem, & tantarum rerum prorsus ignarum. Metus animalis etiam me tangit , qui vereor ne par sim tuis meritis & expectationi. Sed adnitar , uti me tibi prona animi propensione & obsequiis posthac impensius probem. Etiam aures me adficiunt : uti enim hæ ad strepitus insequentium Molossorum gnaviter attendunt ; etiam ego aures arrigam , ut intelligam quibus maxime officiis

ciis gratiam & benevolentiam tuam redimere possim. Hirsuta & incompta pellis agrestium ferarum nota est; quæ tantis Te parasangis à rusticitate & inconditis moribus abire testantur, quantis à mansuetis animalibus distant effera. Exercuisti tuis leporibus convivarum dentes, & nunc exerces calamos. In mensis seriæ dissertationis materiam præbuere avidis faucibus, jam ludicræ. Quam voluptatem ex pulpamento cepimus, nostra fuit: quam capis ex jucunda allusione, Tua erit. Accepi beneficium, & paratus sum reddere. Non mittam lepores, nam Actæon non sum, aut ex Dianæ famulis: Apollinis sum mystes, & Musarum. Has ubi loqui velis, ostendam me pari celeritate posse Pindo deducere Phœbum, quam Tu *montibus attonitos lepores deducis & agris*. Vale Vir præstantissime, & qui fastum fucumque odisti, me amicorum tuorum ordini erecto apertoque inferere. Amstelod. Nov. 1642.

458.

ADRIANO VANDER MYLE,
Domino in Myle, &c.

Nobilissime Myli,
Cogor jam mutare literarum mearum titulos, & obitu maximi parentis Tibi illas inscribere. Certè perculit me afflictim ferale nuncium, de patris excessu, quem amore singulari & veneratione summa tot retrò annis persecutus sum. Sub illo Curatore studui adolescens. Sub illo

illo Curatore ad Academiam eveetus fui. illo etiam non Curatore usus sum familiariter, iis temporibus, quibus in sædas eclipses protrusa fuerunt præstantissima Patriæ nostræ lumina. Ex illo, sedatâ nonnihil publica tempestate, non destitit, & ille me affectu maximo complecti, & ego vicissim me totum Nobilitati ipsius tradere. Luges tu parentem, ego studiorum meorum columnen & Meccœnatem. tu generationis insuper causis gloriaris, ego curæ publicæ & mei. Semper in Parente tuo suspexi, quicquid in terris suspicere solemus mortales. Pietatem, cujus cultor fuit serius: integritatem, quam nulli non probavit Baravus: fidem, cujus testis est Respublica, & Principum, ad quos legationibus functus fuit, vox: literarum curam, consciâ Leidâ, ubi Curatorem egit annos viginti & ultra, ea dexteritate & facilitate, ut etiamnum in animis Professorum & studiosorum passim vivat. Hæc dum cogitas, nobilissime Myli, invenis dolori tuo solatia validissima. Ea demum felicitatis humanæ pars est, ita vixisse, ut superstitum omnium verbis orneris, & posteritatis laudabile exspectes testimonium. Quam foris placuit viris maximis doctissimisque, quam domi. omnium amor suffragium optimi civis, etiam ab hostium conscientia, impetravit. Nec secundis rebus insolens fuit, nec adversis fractus succubuit. æquam mentem vidimus rebus in arduis. majorum suorum fulgorem auxit meritis suis, & Auriacorum Principum Benevôlentiam, patriæ

triæ dignitatis hæres, continuatim usque possedit. Rempublicam benè compositam juit, afflictam & concussam non deseruit. Vbique amicos habuit, & quos habuit extulit, literis, officiis, beneficiis. Non privatus est dolor tuus, charissime Myli, lugemus plures. Academia, aula, patria omnis indemnes non sunt. quo vivo lux vitæ affulsit omnibus, eo mortuo veluti tenebris involvimur. Volui hæc N. Tuæ scribere, ut quæ coram non queo dicere, credas me coram velle dicere. Quod si me illo honore dignaberis, cuperem Parentis tui optimi & celeberrimi funus prosequi. non quod mei tantum sit precium, sed quod paternorum erga me officiorum precium sit maximum. Fac me certior per famulorum aliquem de die exequiarum. sistam me, Deo volente, in id tempus Hagæ, ut postremum hoc persolvam munus amanti, non sine Lugubri Carmine. Vale Vir nobilissime & mei studiosissime, & sine, ut quam cum Parente dignissimo colui amicitiam, in te tuosque porro derivetur. De missis agrestibus ferculis, nihil scribam, ne videar luctus tempore de festivitatis intempestivè verba facere. Dominæ Myliæ, matri tuæ afflictissimæ solatia hæc mea imparti, & me dolori ejus meum jungere significa. Amstelod. 29 Nov. 1642.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

Nobilissime vir,

Iam respirandi otium à nuptiis nactus, de iis cogitare incipio, qui eas munificentia sua & beneficiis illustrarunt. Inter eos Tu es, quem audacius super hac re compellavi, quia amavi hactenus ardentius. Multum de veteri nostra amicitia præsumo, quam impræsentiarum heroïcis & augustis ferculis redintegrasti. Exspectaveram leporini generis aliquid: mittis præter expectationem & sortem Professorum cervos, aëris & sylvarum spolia. Mittis ea copia, ut nuptiæ meæ Principum luxum videantur æquasse, ut aliquid dicam ὑπερβολικῶς. [*hyperbolice*.] Videre erat perdices deauratis rostris, videre erat lepores, præter viventium morem, crustæ auratæ inclusos. Videre erat hinnuli armos multo sumine perfossos: Nam mihi conviva nullus Apella fuit. Dicebam hæc à Te profecta, & tui favoris luculenta documenta. Rhe-nensi nectare diluebamus quidquid in feris istis erat agreste. Laudatus es à Satrapa Muydensi aliisque, quod hoc honore dignum judicaveris vatem tuum. dico tuum: quia meministi me aliquando scripsisse:

Accipe laudatum, sessor generose, caballum.

Iam accipe laudatum hinnulum, qui tibi verbis Poëticiis gratias aget. Ego à facundia destitutus, quâ tibi pro meritis gratias dicam, malim hinnuli

nuli manes hoc dicere, quam emeritum Poëtam. alias de perdicibus apud te, nî fallor, verba feci: nunc cervorum prolem alloquor, dicturus aliquando de lepore. Non vacat semper Principum & Cardinalium laudes dicere. Etiam Dianæ venatricis victimas, quæ voluptati publicæ præbent causam, laudari fas est. Illi de regnis bene merentur: hæ de famelicis convivis. Illi regna & gentes devorant, hi devorantur à gentibus. Desinam apud gravitatem tuam nugari & joculari, si me, quod feci sæpe, tibi omni affectu & officio devoverim. Vale, & quam à me, etiam à novis nuptis gratiarum actionem accipe. Amstelod. 19 Decemb. 1642.

460.

CONRADO GODDÆO.

V Ir doctissime,

Concessit mihi lectionem Satyræ tuæ nobilissimus Hoofdus, Satrapa Muydenfis. Valde me affecerunt Ululæ tuæ laudes, in quibus cum eruditione urbanitatem, cum utraque prudentiam junxisti. Prodes & delectas: prius facis saluberrimis monitis, posterius non illiteratis jocis & salibus. Doctrinam tuam per tot scriptorum paginas & latifundia diffusam prodis, apposite quæ ad rem præsentem faciunt explicando, ut nusquam vel delphinum sylvis appingas, nec fluctibus aprum. Istiusmodi scribendi genus amo, & simili fere modo res serias dixi, in Orationibus meis de Ente Rationis &

A a 2

Realis,

Reali, etiam in Nuptiis Peripateticis. Quæ
 • severitate dictionis persuaderi non possunt, in-
 crustas venustate & verborum suavitate, ne fa-
 stidio sint. Multum tibi debent Ululæ, quas æ-
 ternitati consecrasti, uti Moria plurimum debet
 Erasmo, Calvitium Synesio, Umbra Douzæ.
 Certe hæ nugæ seria ducunt, & ingenia morta-
 lium moresque hominum depingunt, sub spe-
 ciosi animalis imagine. Si verum est Pythago-
 ræ placitum de animarum transmigratione, pu-
 to sæpius ulularum animas in nostra corpora
 transire, ad quarum indolem mortales singuli
 plus minusve componuntur. Vnum dicam: non
 debebas in ulularum sedibus, & desertis Vela-
 viæ locis vivere, verum in luce hominum, &
 quidem doctiorum, ne præclaræ ingenii tui do-
 tes cum jactura publica inter ruricolos eva-
 nescant. Fui nuper Hagæ Comitum, & doctri-
 næ tuæ apud Zulechemi Dominum præco fui.
 Exemplar illi mittas velim libelli tui. Vellet
 Muydensis Satrapa te hic apud populum dice-
 re, ut amoenissimi ingenii tui fructu propius
 frui liceret. Ego amore tui, & libelli suavitate
 captus, hæc ad te scribere in animum duxi, ut
 credas non deesse alibi, quibus vis est dijudican-
 di bene dicta. Vale. 11 Ianuar. 1643.

461.

P E T R O C. H O O F T.

Q Uæ argute ad præstantissimam viduam ar-
 gutaris, nobilissime Hoofdi, aliena non
 sunt

sunt à genio tuo & sorte mea. Tu more tuo
jocis me petis, quia domi Penelopen habes in
usus tibi necessarios. Ego miser & vacui lectuli
possessor ferre cogor ludibria beatorum. Illud
vectatione retrograda, aut averſa effeci, ne aver-
ſus aut retrogradus eſſet amor meus: licet in
aureæ Cherſoneſi dominas & Deorum matrem
Cybelen ille minime feratur. Amo claudican-
tem & tardigradum Vulcanum, non Venerem.
Non ignoras Mezentii tyrannidem, de quo
Maro:

Mortua quin etiam jungebat corpora vivis.

Nec poenitet iſtius ſeſſionis. una vecti ſumus
ante fores arcuatæ domus. ingredi juſſum per-
humaniter excepit diſ Berecynthia, in concla-
ve introduxit, & Colonienſi neſtare rubello ab-
luit pulverem, quem collegerant garrulæ fau-
ces. Aderant etiam filiæ Cybeles, quibus ſpiri-
tus robuſtior, frons explicatior, & genu viri-
dius. Potui ab harum contactu ſine ſcelere in-
caleſcere. Schedulam tuam curavi & chirurgo
meo tradidi. Iam in exſpectatione es, magna-
rum rerum & ſacculorum, quos aranæ inha-
bitant & blattæ. Verum tu à ſitu purgabis mu-
cidam & carioſam ſupelleſtilem, quin novis
vocibus indues plebeam diſtionem. Reſ Bri-
tannorum in ancipiti ſunt. dividunt victorias
ex æquo. cædunt & cæduntur in vices. In Gal-
liis libertas carcere, & carcer libertate per-
mutatur. Cardinalitii exciderant ſuo cardine.
proſcripti proſcribunt, & viceverſa. Quisque
ſuos

suos patitur manes. alii in Elyſium, alii in triſtia tartara mittuntur. Nos longiore mora videmur majora optare quam ſperare. Ibitur iterum, ut fama fert, in Flandriam. Faxit Deus, ne ad Cannas eamus aut Thraſymenum, hoc eſt Calloënſem lacum. Torſtenſonius velut novus Ziska Cæſarem territat, & Pragæ inſtat. prælio ſternenda ipſi via eſt, aut occludenda. Vale Vir maxime, & ſi quid forte fando tuas pervenit ad aures, candidus imparti. Saluta Dominam Leonoram, & matre pulchra pulchriorem filiam. Amſtelod. 20 Jun. 1643.

462.

GODEFRIDO DE HAESTRECHT.

MAluiſſem te hic amplecti, & dextram dextræ jungere, quam abſenti per litteras reſpondere. Feram patienter abſentiam tui proficiſcere bonis avibus & navibus. Sic te di-va potens Cypri, ventorumque regat pater. Vbi in Brabantiam veneris, cogita te in patria mea ſtare: ubi Antverpiam, in natali mea urbe. Si in doctos incidas & pacis ſtudioſas animas, dic me ægerrime ferre bellorum noſtrorum pertinaciam: hoc unice cupere, ut placato Marte philoſophari liceat liberius, etiam cum iis qui ſacris differunt. Non pertinent ad Muſas Hiſpanorum & Batavorum lites. Non ſunt ſolliciti de prolatandis imperii finibus Poëtæ, quibus totum hoc Vniverſum in poëticæ commentationis argumentum cedit. Latius impe-
rant

rant Vates, quam Orientis & Occidentis domini. Ad leges & numeros nostros venire ipsos Reges necesse est, cum libet insanire nobis. Bruxellis si qui sint, aut alibi ad quos forte fando pervenimus, iis me & officia mea trade. Si quid illic rerum geratur quod sine crimine me ignorare posse judicabis, fac me certiolem, ego vicissim de rebus nostris scribam liberalius. Princeps Auriacus, ut fama est, in Flandriam movit aut Brabantiam melioribus, ut auguror, auspiciis, quam ad Calloam pugnaturus. Ea parte itur in jugulum adversæ partis: illa pars viderit. In Galliis reciprocas vides imperantium vices. Cardinalis vixit: jam multis invisum est nomen, quod terribile fuit toti Europæ. Multi qui ejus metu velut in Ægyptum aufugerant, illo extincto velut in Iudæam suam redeunt. Britanni non aliter quam Cadmæi fratres in se mutuo sæviunt, & nisi male calculum posui, præda erunt aliquando exteris. Appulerunt hic è Brasilia naves onerariæ plures, auro, ebore, aliisque mercibus graves. Induciæ cum Lusitanis pactæ credentur noxiæ fore: nec enim involare jam in ipsorum ditiones & portus vel ad Orientem vel ad Occidentem licebit. In Germania prope est, ut iterum committantur exercitus. Si Suecus proelio superior evadet, erit propediem bello. A Francisco de Melo non est quod hac æstate sibi metuat Gallus. Si successus militari prudentia moderari sciet, bis vicerit. Vale Vir nobilissime, & me amare perge. Amstel. 24 Jun. 1643. Aa 4 463. PAU-

463.

P A U L O V E R L A N O,

N*obilissime vir,*

Iam credo, de quo non dubitavi hactenus, Græciam mendacem esse. Fingit illa Parnassum, Phocidem, Cyrrham, Heliconam & Aganippen sua nomina esse & decora. Si ob Apollinis numen sacra habentur illa quæ jam recitavi, certe Oostvorna jam Parnassus & Phocis, & Cyrrha & Aganippe est. Migrant è terris in terras alias populi, quid mirum etiam transmigrare deos deasque; præsertim cum barbaries hodie Musarum domiciliis incubet, & Atticam omnem Ottomannica gens possideat. Non expectaveram tam excultum carmen ex iis oris, ubi Neptunus Tethysque littora pulfant, & gratulabar mihi etiam inter rura, & Corydonas & Phyllides nasci heroicos poëtas. Accidit hoc Andino vati: nunc multis post seculis tibi. Hoc tuo poemate non solum ostendis te cum Musis postliminio in gratiam rediisse, sed etiam veterem amicum & ejusdem tecum ferulæ fatis, hoc est, sceptris pædagogorum olim obnoxium tibi devinxisti usque adeo, ut quem amavi puer, jam annis judicioque adultior colam & venerer. Nîmis operosus es in exaggerandis laudibus nostris, quas modeste prætervehar. Scis in usu perspicilia esse, quæ rerum magnitudinem mentiuntur, & ex musca elephantum faciunt. Forte istis in legendis
meis

meis poëmaticis usus fuisti. Si aberrasti iudicio, non aberrasti affectu & benevola animi in me propensione. Arenas quas isthic inhabitas, calcavi sæpius. Collem istum, in quo psittacos glandibus deicere solebant ex alta trabe ruricolæ tui, conscendi aliquoties, victoribus applausi, licet non Olympicis. Iam habet Oostvorna quod gratuletur te cive, te vate, te domino. Perge frui memoria nostri. Ubi comitem aliquando nactus fuero D. Steurium communem nostrum amicum, non invitus ad te transvolabo, ut Brielam videam, & te ejusdem mecum calamitatis socium, hoc est viduum, jam amplectar & exosculer. Vale. Amstelod. 3 Iul.

1643.

464.

JACOBO WESTERBANO.

Nimis prolixa es in me humanitate, nobilissime Westerbani. Equidem non contentus me opipare excepisse, submittis leporem, agrestia munera. Ita non tantum præsentis, sed & absenti amico benefacis, & nobilium cibos edere vis doctorem umbraticum. Esto, fruar tua liberalitate, & cum major sit dantis, quam accipientis gloria, patiar me hoc gloriæ genere lubens vinci. Sed ut videas poëtis facile arripi facietæ dissertationis argumentum, à lepore tuo didici plurima. Lepus est, sed usum ejus non ad formæ elegantiam, ut Gellia apud Martialem, sed ad famem deponco. Lepus est, olim cum viveret

A a 5

ret

ret levipes , ut Grammatici nugantur. auritus adhæc , ut attentionem imperare videatur Physicæ auscultationis prælectori. Etiam pilosus , nec tamen Numa Pompilius , cui hirsutum dicitur cor fuisse. Meticulosum animal mittis , qui nihil præter culpam & honesti infamiam timeo. Victimam das molossorum viro , qui illam hominum victimis & lanienis præfert. Feram agrestem homini plane cicuri & mansueto. Cruentam adhæc , ne contra veterem Noachidarum legem de non edendis suffocatis peccem. Comedimus illum condimento tinctum aromatico , quali primis mundi temporibus verisimile est caruisse venatores , etiam ipsum venatorum principem Nembrodam. Nondum cognitæ Moluccarum insulis dapes cum amicis edimus , quorum colloquia & sermones convivales alterum condimentum fuere , quale à magnis frustra exspectes. Ita singula leporis tui dogmata dictavere carnivoro non Pythagorico Philosopho. Gratias tibi debeo ob ferculum nobilius , & rarius , nec vulgaris plebeique saporis. Vbi Nobilitatem Tuam posthac invisam , veniam sine comite tibi noto Domino Mylio , ut credas amicitiaë nostræ fiduciam crevisse. Hac fretus , mitto Orationum mearum librum , quas sparsim editas in fasciculum collegi. Vbi à veneratione aut ambulatione fessus domi confidebis , vel foris propter aquæ rivum , non injucunda erit prorsus earum lectio. Amas enim , si bene memini τὸ καλὸν ἢ τὸ τετυπνὸν , [*pulchrum & suave,*]

suave,] quod sectatus in iis fui. Vale, & sopitos veteris amicitiae igniculos vel litteris vel alloquio excita. Amstelod. 22 Octob. 1643.

465.

JACOBO VANDER BURGH.

Heri oportune admodum mihi traditæ sunt literæ tuæ, Vir amplissime. eo nempe momento, quo apud Senatorem Doubletium prandendum mihi erat. Dedi legendas Zulechemio, Vicofortio, Consiliariis Reygersbergio, de Willem aliisque, antequam accumberemus, ita ut pro promulsæ suavissimi convivii fuerit epistola tua. De literarum tuarum tarditate non est quod conquerar. Pro literis mihi sunt perpetuæ & toties iteratæ salutationes, quas parentis tui literis inferis. Sum hic Hagæ, ubi ferias brumales dispurgo lepidis amicorum contuberniis. Singuli dies singulis voluptatibus decurrunt. alium quotidie saltem comedo, alios amicos amplector. In Vitaudio combustissimus sine tropo meridiem. dico sine tropo, quia frigus intensius luculento nos foco admoverat. Conqueris, præter tuum morem, de filia diaboli. adversus illam remedia pete ab amicis, à poculis, ab epigrammatibus jocosis: qualia hic tibi mitto duo, unum meum, alterum incerti. Legisti regem Cissæum à malo spiritu vexatum, ad se rediisse cantu Davidico. An hic poëtarum idem sit præstiturus utique nescio. De Pace quæ scribis, ficta credimus & portam eburneam dimissa,

fa , Qua falsa ad cœlum mittunt insomnia manes. Nihil hic ejus rei agitur. Nec videtur tam esse pusillanimis Hispaniarum Rex, ut rebus hic illic nonnihil afflictis, pacem sit oblaturus. Lenta sunt Austriacorum consilia, sed sic satis certa. Britanniarum Rex, qui exercitu suo se tueri potest adversus Procerum suorum vim, hoc cunctando efficit, ut Londinenses cœpti pœnitere incipiant. Vrgent conciliationem cum Rege & concordiam, cum discordia oculis ipsorum gravis sit. Princeps Robertus apologiam scripsit adversus illos, qui velut grassatorem & prædonem publicum traduxere optimum Principem. Crede mala hæc transmarina etiam Rempublicam nostram contagio adflasse. Distrahimur & hic in partes, & pro Rege hic, alter pro Parlamento contendit, usque ad vulnera. Eboracum obsidione liberavit Comes Novi Castelli. de navibus nostris triumphant raptores Morini. Obitu Emin. Cardinalis plurimi sibi licentiam promittere visi sunt. Sed inhaeret etiamnum Rex consiliis defuncti, & grandes corporis Gallici nervos movere adhuc idem spiritus. Advocatus Sylvius satis cessit. dubitatum diu fuit, an vivis an mortuis annumerandus esset, adeo languidum traxit corpusculum. Vale, Vir optime, præsertim novis anni hujus auspiciis, quæ tibi saluberrima faxit salutis nostræ autor & moderator summus. Hagæ Comitum, ipsis Kal. Decemb. 1643.

466.

JOACHIMO VICOFORTIO.

MAjus aliquando commisisti facinus, dilectissime Vicoforti, quam quod litteras Eburonensis amici referaveris: illud nempe, quod litteras ad nobilissimam Viduam missas pro tuo in me jure (ut facinus credas veniale esse) citius ab aliis legi siveris, quam ab ipsa. Hoc nefas, quale quale est, plurium osculorum abstinentia expiari debebat. Nihil mihi arcani est cum Eburonum Agente: cum viduis multum, idque ineffabile. Sunt sua Theologis, Chymicis, Politicis, Medicis mysteria, adde & viduis, quæ non minus silentio involvi oportet, quam quæ in aurem presbytero dicuntur. Mira scribis de Gallorum mensis, quibus excepti sunt Principes nostri. Si illas vidissem, exclamarem forte cum Ergasilo apud Plautum: Quanta pestis pernis accidit, quanta labes larido, Quanta sumini absumedo, quanto callo calamitas, Quanta lanis lassitudo, quanta porcinariis! Frustra ingenium in cerebri panniculis hactenus quæsimus. in gula, in ventre, in abdomine quærendum. His non minus ingeniosi sumus, quam ea parte, qua sapimus. Non singulas aves patinæ, sed avium exercitus exhibuere. vix nata animalia cessere in pastum, & naturæ matris moras antevertit erudita fames. Geometricè ordinantur, quæ minus Geometricè comeduntur. ut etiam secula nostra Apicios habeant, qui-

quibus longiore collo opus, ut fruantur diutius. Sed dandum hoc viris principibus & magnis, qui Regis sui majestatem non bellis solum & armis, sed mensis etiam explicant. Quam vellent Hagienſes tui, Monasterii prandere legatos, ut habeant, quod comedant liberalius, & minus caro. Iam precioſius vivunt ob paucorum magnificentiam, uti rivulis ac torrentibus ſuus decedit liquor magnorum fluminum voracitate. Ego tam feliciter Illuſtriſſimos Legatos velim crudas Principum Europæorum lites emollire, quam rem cibariam feliciter perfeceſſe Francorum magiri. Sed jocorum ſatis. Datus ringitur. Suecus intra Cimbricæ Cherſoneſi limites ſtringitur. Pax Monasterienſis à variis varie fingitur. Britannia ſcinditur. Italia in novas partes diſtinguitur. Caſtellæ Rex contemnitur. Gallia victrix pingitur. Ego fauſta tibi omnia, mſ Vicoforti, & proſpera voveo, & cum uxore & familia omni ſalvere & bene rem gerere jubeo. Amſtelod. 17 Febr. 1644.

467.

J A C O B O B A L D E.

IAm menſes aliquot exacti ſunt, vir clariffime, cum litteras tuas mihi traderet pictor celeberrimus Sandrart. Non exſpectaveram è Bavaria tam luculentam amicitiae teſſeram, & ab Alpium radicibus tam grande erectioris ingenii pignus. Videntur tibi pauculi verſus quos in effi-

effigiem Principis vestri scripsi, salivam movisse, ut extranei hominis amicitiam aliquo in precio haberes. Ego sicuti eruditionis fama cuivis, ita humanitatis & benevolentiae officiis nulli cessero. Eorum quæ è longinquo mitti solent major est reverentia & precium; quam-obrem summa veneratione excepi aureum poematum tuorum opus, quorum lectione non semel incalui, & per similia commenta precipitavi audacem spiritum. Restituisti nobis lyram neglectam diu & intermissam, ut jam merito vocari possis Lyricorum scriptor, aut potius Bojorum fidicen lyræ, ut ad Horatii verba alludam. Mire mihi placet copia, & naturali pulchritudine assurgens oratio. Sacra libentius & felicius tractas, ut tibi non parum sancta & beata nomina debeant, quæ uti immortalitatem à Deo & Christo habent; ita à te ab hominum in terris oblivione gloriose vindicantur. Isaro, mi Baldæ, tibi pro fonte Castalio est, Parnasum in Vindelicis & Nariscis invenis, Danubii & Oeni ripas Lyricorum carminum laude illustras, uti Tyberim suum olim Flaccus. Sunt qui his in terris de poematum tuorum nova editione cogitant. Interea me adfectu tuum puta, licet in aliis disparem; & si qua est studiorum cognatio, crede me hac quoque affinitate tibi junctum. Amstelod. Cal. Mart. 1644.

468.

FREDERICO SPANHEMIO.

PRævenisti me humanissimis tuis litteris, clarissime Spanhemi, sed non adfectu & virtutum tuarum admiratione. Cum militem tuum Suecum ante annos complures legerem, didici plus te quam Theologum esse: cum docentem audivissem, non adfectatam facundiam stupui, & qui plures ex ista cathedra loquentes audiui, ausus fui Hagæ, & alibi viris magnis dicere me par decus eloquii à nullo audivisse priorum. Vbi nos effers humanitatis & benevolentiae voces agnosco, quæ tantum à vero abeunt, quantum ego ab eruditione. Ex Milesiorum numero sumus, neque τρίτοι [tertii] neque τέταρτοι. [quarti.] Si à carminis mediocritate gratiam mereor, quadruplavi rem meam. Amicitiam tuam in maxima felicitatis parte puto. Possum amare ingenuos, & labem me amari patior. Nihil magni promitto, ne malum nomen fiam debendi reus. Misi nuper poëmation breve: jam totis modiis tibi admetior saburram poëticam. Varii illa est, sed amoenioris argumenti. Intercurfant sacra non sacris, ut credas etiam à vatum suavitate non abhorreere pietatem. In dialogis non insueta leges. Scis Iovem Homericum non semper de Trojanorum bello deliberare. Interdum apud Æthiopas comessatum abit, ut rideat. Prout homines sumus, loquimur & scribimus. Quibus pituita non est molesta, facile

cile sibi risum imperant. Est inter virtutes ὁμιλητικὰς [civiles] Urbanitas & Comitas, quas qui exesse è cœtibus humanis cupiant, inter quercus vivant oportet, aut Septentrionis immites scopulos. Quem mihi commendasti Mathematicum, eodem me momento accessit, quo accedebat clarissimus Pellius, jam à DD. Curatoribus ad professionem vocatus. Exspecto ut tempestivus imperes, quod confici per me posse putabis. Vale, & collegas, præsertim clarissimum D. Polyandrum meis verbis saluta. Amstelod. 28 Jun. 1644.

469.

THEODORO GRASWINKELIO.

HActenus & animorum nos & studiorum junxit affinitas, Vir clarissime; jam tertio vinculo jungimur, hoc est, conjugali copula, quæ dum filium meum in cognatæ tuæ amorem insinuat, nos quoque arctius necit. A prioribus facile impetravimus, ut interdum essemus unâ, veluti in κατ'ἑμὴ φιλοτησίῳ. [poculo amicitie.] A tertia affinitate ut idem illud impetrem æquissimum puto. Non ignoras desponsatam filio meo cognatam tuam Pelgromiam, scivisti & promovisti amantium causam, honestissima apud focerum tuum suffragatione. Socer tuus, qua est animi æquitate & facilitate sponsaliorum moderator fuit, & arbiter. Dies nuptiis designatus est 24 Julii, in quem ut Te hic listas cum uxore, & festo nuptiali intersis seridè & efflictim

Pars II.

B b

flictim

flictum rogo : nec ego solum, sed rogamus tres, sponsa, sponsus, Barlæusque senex. Multis nominibus adesse debes, amici, Advocati, cognati. Singula urgent præsentiam Turni. Vis mixta gravitate esse comis, exemplo erit Satrapa Muydensis. Vis frontem explicare & citra affectationem esse facetior, vis sine hypocrisi exhaurire quod debes, discas hanc virtutem à pluribus. Vis inter pocula erudiri, recludet sacra sua charissimus Vossius. Vis super impositis firmemus pocula dextris; non abhorrebit aliquis. Scenam intrabis virtutum convivalium, & quot videbis convivas, totidem videre te putabis senatores, sed pomeridianos, quales auroræ vultum referunt. Veni, amicissime, & hac quoque tessera obliqua veteris amicitiae fidem. Nullum in nobis humanitatis, benevolentiae & observantiae officium desiderabis. Pueri innuptæque puellæ fundent vina tibi, acues hilaritatem amicorum, & decus addes grande nuptis. Dies Solis nuptialis erit, quo Curiae & litibus non vacas. In domo mea flagrabunt tedæ, tu Talestio sis, & novis nuptis bona verba dic. Hac spe adventum tuum præstolabor comite D. Vicofortio. Vale 14 Iul. 1644.

470.

IACOBO WESTERBANIO.

Post nuptias & nuptiarum ἐπόμενα [appendices] illud primum mihi negotii dari credidi, ut amicis circumquaque gratias agerem, & muni-

munificentiae singulorum occurrerem grata beneficii confessione. Inter hos cum agmen ducas, primus compellaris, qui quas anni tempestivitas concessit mortalibus delicias, abunde impartitus es. Videris cum singulis elementis in consilium ivisse, ut amicum obstringeres. Ab aëre impetraſti, oviculas, cothurnices, quas licet Medicorum quidam à mensis arceant, quod solae animalium, præter hominem, comitali morbo corripì credantur; ego tamen non valde ipsorum autoritate motus mensis apposui, memor versiculi Ovidiani:

Ecce cothurnices inter sua prandia vivunt.

Ab agris & matre terra impetraſti tempore minus opportuno lepores. Verum ne lascivia huius animalis peccarent convivæ, prudenter submisisti melones, fructus frigidioris succi. Probitatem eorum arguebat odoris suavitas, at paucorum voluptatibus illi militarunt. Erant qui capti eorum dulcedine ipsi Iovi particulam denegassent. Quid, quod cum Oceano quoque tibi bene conveniat, cujus donum est salmo iste marinus, qui stomachos carniū saturōs nova alimonia recreavit. Huic ne suum deesset condimentum, non acri aceto adpersisti piscem aut sale, verum facundissimis & suavissimis versiculis, qui, uti & piscis ipse, ad captum fuere omnium. Risere matres virginesque, & veterem tuam in carmine facilitatem agnovere. Ego tam tibi prosperas opto has ipsas universi partes, quàm nobis bene cessere. Ne aërem unquam

quam sentias gravem difficilemque , aut aquas infestas agris tuis, aut terras steriles aut infecundas. Et ne talidissimi elementi obliviscar : illud voveo , ut amore mei & bonorum omnium incalescas plus magis, nec finas priscos amicitiae fontes, & vivam adhuc prisci convictus lymphulam exarescere. Prodiere tandem poemata hæc, quæ per otium leges. Agnosces veteris vestigia vatis. Argumentis varia sunt nec omnino intricatis. Proxima hebdomade cum novis nuptis Hagam excurram : Calcabimus fortè arenas vias , ut lætitiæ datorem videamus. Vale, Vir nobilissime , & nos amare perge. Amstelod. 4 Non. Aug. 1644.

471.

SYLVESTRO DANKELMANNO.

DUm in ocio isthic vivis , Danckelmanne doctissime, & pacis vocibus impleris, nos bellorum strepitu obtundimur , & jam Gallum, jam Auriacum pugnantes audimus. Princeps noster in expugnanda Gandavensium catharacta desudat , & jam in fossæ secundæ , quæ Arcem istam cingit, crepidine est. Hæc poritæ magnum se offert futuræ gloriæ argumentum, Hulsta, Antverpia, Gandavum. Vide quam sint fatidici vates ; & quam benè ominer Patriæ meæ Antverpiensis. Iterum suilla me besti & ferculis minime Iudaicis. Ego reddo grunnitum meum, hoc est, murmur poëticum , quod si facili manu & æquo animo exceperis , melos fortè videbitur

tur inconcinna cantio. Non potest non placere materies, five de Philosophia sermo sit, five de chiromantia aut magia. Vitæ rusticæ laudes Damon pastor loquitur, Cyrus aulicæ. In dialogis non inamœna offendes exordia, & alibi abstrusas pietatis voces. Vbi gravis esse voles & seriùs, has lege: ubi festivus & jovialis, ad priora te recipe. Annuas mihi litteras objicis, quæ jam semestres erunt, postea futuræ menstruæ. Ita cum amore tui crescent amicitia officia. Cum ante quatrimum Hagæ essem, & in omnium ore esset Grevelinga, hæc epigrammata lusi, quæ mitto, ut iterum recordatione illustri victoriæ gaudeas. Nos memoriam tui circumferimus indefinenter, & ubi in D. vander Massium Advocatum incido, ilicet in te reflector, ut conspectus unius duorum sit, duplexque salutatio & gratulatio. Vale, & uxori prospera omnia precare. Si fert, faventem habeat Lucinam precor: si non fert, anantere tu vir ut ferat. Supervacua domi res est uxor vacua. Amstelod. 26 Aug. 1644.

472.

T H O M Æ F E R E N S.

DVm hîc Hagæ apud nobilissimum D. Vicofortium diverto, congruum visum fuit veteris amicitia novam tesseram transmittere, ut post annorum aliquot inter nos velut divortium, Tibi reddar & uniar. Præbet scribendi occasionem luculentam & pergratam valde Satisfac-

B b 3

sa

sa Gandavenfis, quæ armis quoque tuis sub Auriaco expugnata, jam custodem agnoscit suum, quem non ita pridem hostem sensit. Ejus Tibi præfecturam seriò gratulor, gaudeoque & virtute Te militari, & honoribus bello partis crescere. Germaniam aliquando superiorem fortiter cum tot heroibus adversus Austriacos asseruisti. Iam in inferiore & fortitudinis tuæ argumentum invenisti & famæ. Non meo judicio meruisti maximi propugnaculi rectoram, verum Celsissimi Principis, qui juratam Patriæ fidem Tibi credit, & prudentiæ tuæ committit salutis gloriæque publicæ indubia munimenta. Sedes & præfides veluti medius undas inter & terras, & dum has Reip. Federatæ facis tributarias, illas aggeribus & catharactis arces vel admittis. Flandros jam & Mattiacos adspicis : illos minus, hos magis amicos. In Morinorum habitas regione, quam Cæsar olim tenuit, cum sylva esset & exulta minus. Stas in vestibulo & limine fertilissimæ terræ, cujus maximum est in bello hoc, quod Hispanos inter & nos geritur, momentum. Vellem ab hoc limine Te ulterius penetrare in magis mediterranea, aut in Gandavensium foro stare, ad latus statuæ Imperatoris Caroli, quæ illic visitur. Valde sum liberalis votis, & ea confecta velim, quæ animis præconcipimus. Nihil scribo ab indole mea alienum. Bene volo Patriæ & familiæ tuæ claritati, & nomini tuo. Vbi pedem aliquando posuero isthic ubi imperas, videbo ætatis elapsæ immanes labores

bores & fructum grandem. Nec erit Tibi grave, dum moenia noctu diuque obis, meminisse amicorum. Ambulabo tecum, disponam excubias, armilustria instituam, sed sola mentis agitatione. Ero miles sine stipendio, signifer sine aquilis, dux sine turma. Pugnabo sine cæde, invadam hostem sine noxa, terrebo colonos, nec calamitatem faciam. Ita videbor mihi esse quod non sum, & ero quod sum toto adfectu Tuus & tuorum: Iunxi gaudia mea gaudiis publicis, cum Arx ista cessisset nobis: mox cum Te præfectum accepisset, gavisus sum magis, non Tui solum causa, verum Reip. quæ tanti propugnaculi defensionem tuis devovet virtutibus, fortitudini, scientiæ militari & curæ. Vale, Vir fortissime, & dum publico invigilas Flandricæ portæ custos, crede nos philosophari inter discipulos, suaviter agere inter amicos, denique Te excubante in Batavis dormire suaviter. Hagæ, 20 Novemb. 1644.

473.

F R E D E R I C O R I C C I O.

Q Vam vos estis digni rerum æstimatores: Versiculos quos per lusum effudi in Bamæstram, coronatis Bamæstræ proventu & fructibus. Nunquam gratus aptiusque munus accepi, licet interdum me Regum Principumque liberalitas non invitum prosequuta fuerit. Ea mittitis, quæ terræ cultores rectoresque decent. Possum carere monilibus & torquibus regiis:

B b 4

caseo,

caseo, butyro & ovilla carere vix possumus. Faciunt hæc ad vitæ præsentis necessitatem : reliqua ad fastum & splendorem. Ruris opimi domini estis, & facitis me usufructuarium. Meto, ubi non serui, & pro insipidis versiculis mittitis sapidissimi saporis alimenta & mensæ delicias. Scilicet exigitis à philosopho sub oviculæ specie innocentiam, sub casei emblemate acrimoniam, sub butyri malorum correctionem, & emolliendis visceribus medelam. Det Venus perctinem & columbas, Mars gladios, Vulcanus ignes, Apollo cytharam; etiam Deorum & Deorum munera sunt quæ misistis vos. Dat oves ovium custos Pan; Pales caseum & butyrum. Vbi oportunum erit, amplissimis Bamæstræ Dominis meis verbis gratias reverenter & serio age, meaque officia prolixè ipsis offer; illis pro publica, tibi pro privata liberalitate, qua illam auxisti, plurimum me debere fateor. Agam in fine Theologum, terrasque vestras prosequar Mosaica benedictione : Benedicti estote in civitate, benedicti in agro, benedictus fructus terræ vestræ, & jumentorum, & greges armentorum, & caulæ ovium, benedicta horrea vestra, benedictæ reliquæ vestræ, hoc est caseus & butyrum. Deuteron. cap. 28. Vale, & D. van Os aggerum vestrorum curatorem peramanter saluta. Amstelod. 19 Decemb. 1644.

474.

... AIGUIBERIO *Gallo.*

EX quo Amstelodami dextras junximus, tunc cum in ipso & primo ad me accessu abires, & vix visus evanesceres; sæpe mihi cum nobilissimo Vicosortio de te sermo fuit. Exercet te etiamnum & exercuit olim belli fortuna, & dum Regi tuo te probas, viam inis qua ad famam & gloriam itur. Verum rariore exemplo militas & studes: pugnas & inter Musas otiaris, sceptræ & litteras asseris. Quare non ægrè feres, si non miles scribam militi & quidem veterano, cui multæ noctes vigilatæ sunt in castris sub Iove frigido: nec enim totum te compello, sed qua parte mecum iis artibus imbutus es, quæ ad humanitatem nos formant. Faciunt hæ, ut arma tractes circumspicius, animosius & gloriosius, ut omnis seculi exempla veluti ante oculos posita habeas, & quid foedum ut evites, pulchrum ut imiteris, scias. Nos hic procul ab armorum tuorum fulgore, in umbra Peripateticam sectam, profiteamur, & inter incruentas cathedras cum Scepticis, Platonis, Epicureis adversus veteris seculi placita disputamus. Vbi seriis esse displicet, in poetarum hortis spatari libet, & minus vera dicere absque ullius noxa. Solet in bello fesso militi tibia, lituus, tympanum in deliciis esse, quod & in Achille notat Homerus. Non minus libet Philosophis se spinosis disputationibus expedi-

B b 5

re,

re, & morosiora studia amcenioribus diffundere. Hujus generis si quæ habes D. Vicofortii liberalitate, gratulor mihi ea tuo calculo probari, & te inter militiæ principes viros hoc affectus velut osculo dignari nostram Pallada. Vale. Amstelod. 1645.

475.

CONSTANTINO HUGENIO.

IAm cum Iesuitis nobis res est. Fortè quia de Tessela omnis sermo. Sic vara vibiam trahit, & Bitus interesse amat Bacchii rebus. Cum Baldeo Iesuitarum Monachii præfecto ab hinc biennio commutavi litteras, occasione Epigrammatis cujusdam, quod in effigiem Baviaræ Ducis scripseram, rogatu Sandrartii pictoris. Placuit illud Iesuitæ usque adeo, ut mihi ob hoc gratulatus fuerit, & Ducis nomine gratias egerit. Edidit Baldeus iste libros poëmatum suorum, à quibus Germanismus omnis abest, & Teutonicum πένθος. [*ingenium.*] Versus ejus magni facio ob munditiem Latini sermonis, & facilitatem. Versus è Gallia missi olent D. Grotium, ob nitorem, dictionem concisam & sensus erectiores. Si cum aliis ejus heroïcis, præsertim in Gallia scriptis, conferas, non ovum ovo magis simile. Nihil tale à Gallis expectaverim. Omnes diffluunt isto scribendi genere. De Historia Brasiliensi cogito per otium, excutio chartas Illustrissimi Comitis. Secernendi sunt fursures à polline, & rerum pondera & gemmæ
ab

ab arenis & gestorum minutijs. Sed motus hic, uti omnis physicus, eget mora. Illud tuum in Tesselæ discessum plane divinum est & elegans, ubi ad sortem & usuram alludis. Quod in Latino carminum genere nuper fecisti, velim te facere in Belgico, & colligere in unum, quæ sparsim & per intervalla tibi exciderunt, facerías, jocos eruditos, & tot semper se moventis ingenii stricturas. Erunt hæc ad palatum omnium, secus quam Latina, quæ Hecubæ nostrates non capiunt. Vale Vir Nob. Amstelod. 1645.

476.

CONRADO GODDÆO.

D *Octissime & amicissime vir,*
 Dum ad te abit collega tuus ac symmystes D. Franciscus Martinius V.D.M. in Eepa, commodum visum fuit illum pro sarcina onerare litteris. Qui enim ad te curare possint per avias Velaviæ vias prorsus ignoro. Video ex tua ad nobilissimum Satrapam epistola nondum memoriam nostri apud te exolevisse. Vellem utique te nobis adesse propius, ut novis Ululam tuam plumis instruas & infarcias. Nec enim ineptiarum hic ut & alibi finis est, & pergit mundus histrioniam agere, & insaniam suam lucris, amoribus, poculis, bellis, litibus & politicis & ecclesiasticis insanire. Nuper hic conflavit grande infortunio Basilicarum nostrarum una. Coacti sunt tenebriones tui templarii & turrium habitatores alio migrare, donec de novis lati-

latibulis ipsius prospectum sit. Epigrammata quædam habet D. Martinius, quæ in damna publica scripsi. Indecens est frigere Poëtam flagrantibus templis. Valdè tibi devincis clarissimum Hoofdium litterarum officiis : optat serio mecum voces vestras hic audiri posse, ubi & tersiores sunt auriculæ & oculatior auditor. Belli rumoribus omnia hic perstrepunt. Primo vere in Flandriam ibitur, ut fama est. Vrgendi sunt successus & utendum victoria. Monasterij de pace deliberant : interim per me licet, pereat in Morinis Sagunthus aliqua. Anglia pergit in viscera sua & se ipsam sævire : Quis navem quassam fluctibus civilibus referet in portum. Nisi Deus è machina adsit πανολεθρίαν [*internecionem*] florentissimis regnis parari autumant prudentiores. Tu extra bellorum strepitus & famam à longe hæc accipis, tanto beatior, quanto minus audis, quæ displicere possunt, & minus credulus es falsis. Viva nos & amicitiae, humanitatis & Christianæ concordiae studiis certemus. Ita nos hic Deus pacificos, alibi beatos velit. Vale. Amstelod. 7 Feb. 1645.

477.

FREDERICO SPANHEMIO.

Quam est laudabile, clarissime Spanhemi, multis linguis loqui posse & scribere. Vni genti nati videntur, quibus simplex est lingua : quibus bisulca & trisulca, pluribus. Inter hos nomen mereris, dum iis vocibus loqueris quibus.

bus se maxime explicat hodierna facundia. Latinas innuo & Gallicas; quarum documenta dedisti scriptis luculentissimis. Linguae Latinae delicias possum utcunque observare, & velut pitissando assequi. De lingua Gallica pronunciare non aulam, quae me ad suas cupedias & elegantias non admisit. Itaque expectavi aliquandiu & distuli responsum, donec collectis doctorum suffragiis, laudationem tibi transmitterem libri tui inartificialem, profectam scilicet à testimonio peritorum istius linguae. Dedi commentarium tuum legendum hic viris attenti & electi iudicii. Ajunt omnes dictionem tuam esse *γνησίως* [genuine] Gallicam, historiam res gravissimas nec vulgo notas, referre, nempe motuum Germaniae causas & originem, consilia adhuc machinationesque Principum, quae cuncta interdum adspergis flosculis poeticis & hyperbolicis, quae lectorem afficiunt, & velut in itinere recreant. Sed quis ego sum, qui paginam facio in tuo opere & eadem quâ illustrissima Princeps Iuliana claudor tabulâ? Fulgeo tantæ heroinæ luce & subscriptum augustis nominibus video nomen meum ignobile. Hæc privilegia nostra sunt, hæc prærogativæ, clarissime Spanhemi. Qui Reges Principesque sæpe adspectu & accessu non dignantur Reges Principesque alios; poetam, utpote virtutum præconem, non averſantur: eum sibi adſtare, vultibus ipsorum subscribere, secum loqui patiuntur. Nec illud minus gloriosum mihi est tecum loqui,

loqui, qui facundiæ, doctrinæ, humanitatis studiis regnas. Facundiæ inter Latinos & Gallos: doctrinæ inter doctos, humanitatis inter bonos. De controversiis Anglicanis scribendi materiam vellem tibi non subministrari. Cuperem non minus. Ecclesiam Christi unanimem esse & pacatam, quam regnum. Vale Vir eximie, & si candorem amas, me tuis accense. Amstelod. 18 Mart, 1645.

478.

JOACHIMO VICO FORTIO.

INvitas ad te venientem ultro. Sed videbor peccare affectu paterno, si apud filium non divertam. Ille arbitrio meo rem omnem permittit. Dividam litem inter filium & amicum. Filio meridiem & summum diem largiar, tibi noctem & vespëram. Non habebit quod conqueratur, si temporis corculum nanciscatur. Sed fluctuo adhuc & pendeo animi. Vbi è curru descendero, deliberabimus, quid facto opus sit. Proxima hebdomade, die Martis aut Mercurii, ad vos cogito. piscibus vestris diem dixi. Horum saturi sunt cultores quadragesimæ, ego cupidissimus. Torstenfonijs Austriam terret, sed in Moravia moratur. Cæsar copias colligit magna rerum desperatione. Britanni pergunt Cadmeam pugnam pugnare, quæ non minus luctuosa est victoribus quam victis. Nunc Dano tandem videmur irasci posse. Sed multo cadent, non dico inter calicem & labra, sed in

ter classem nostram & pugnam. Turca pyrgopolynicen agit suo more. Pamphilius Pontifex pamphilus est, dum plures sibi beneficiis devincit. Inter hos motus ego in territorio Pernambucensi classes dispono, æraria exaurio, & Præfectus mihi maximas res agere videor. Vale. 6 Apr. 1645.

479.

E I D E M.

Du me expectatione tui suspensum tenuisti. Putabam utique futurum, ut adventu illustrissimi Grotii huc pertrahi posses, quem salutavi obiter & paucis. Exceptus fuit à Senatu & Consulibus perhumaniter.

Veteris sunt hæc vestigia recti.

Clade Gallorum indolui. Nimia securitate & hostium supino contemptu Marti vapulant. Torstenfonijs adhuc cis Istrum est, hic terminus fortunæ Gothicæ. Princeps noster nondum movet. nec ego. Futurum tamen propediem puto, ut Hagam excurram, videndi nepotis causa, quem:

Castæ Venus genuit; sed non Simoëntis ad undam.

Tu negotiis publicis privatisque districtus me & amicos nescis. Vlciscar injuriam dentibus, non ut te mordeam; sed fenula tua. Audio te purgare domi non Augiæ stabulum, sed loca purgatissima. Insaniendum hic est matronis, ne in virorum capita sæviant. Ab hoc metu liber sum. Vale. Amstelod. 22 Maji, 1645.

480. IO-

IOHANNI SCOTO-TARVATIO.

N *Obilissime vir,*

Quam mihi misisti salutem, accepi à Forbesio. Nec verbis mihi solum illam transmisisti, sed reapse. Adeo enim ad nominis tui mentionem fui exhilaratus, ut novum salus mea vigorem conceperit & robur. Trajecisti procellosum mare, & commissam secum Angliam prætervectus, stas in Federato Belgio ab intestinis bellis per Dei gratiam immuni, nondum ab externis cum Hispaniarum Rege. Hæc feliciter sic satis procedunt, opitulante Gallo, qui Flandriæ magnis exercitibus incubat. Ego qui generosæ tuæ humanitatis, & prolixæ erga me benevolentiae, & erectæ eruditionis apud Bata-
vorum proceres testis sum & præco, vellem aut videre Te in Walachris, aut videri à Te in Batavis. Iam dudum scripsissem, sed distuli in editionem poëmatum meorum, quæ jam carceres mordent, ut in publicum prodeant. Illa à nominis quoque tui splendore, quod illis intercur-
sat, gratiam sibi lectoris fenerabunt. Si plusculum Veriæ commoraberis, mittam poëmatum fascēs, animi nostri erga Te testes uberes satis. Sed mallem frui vultu tuo & alloquio, & igno-
tas audire & reddere voces. Obiit Rostochii clarissimus Grotius è Suecia redux: quod scribo ob viri maximi famam, quæ latere Te non potest. Nobilissime Vir, impera siquid à me
officiū.

officii Nobilitati Tuæ præstari posse putas. Experieris non claudi affectum, aut stare intra versiculos, sed latius se expandere veneratione tui, & virtutum tuarum admiratione. Vale, & hospitem tuum Wallasium meis verbis saluta. Amstelod. 12 Sept. 1645.

481.

GERARDO CROMMOM.

Vide quantam de humanitate tua conceperim fiduciam, Vir amplissime, ut vix semel aut bis Tibi visus aussem chartaceas hæc bractæas mittere, qui jam alio forsan in Curiam & curas avocaris. Legeram nuper filii tui litteras, quibus de obitu illustrissimi Grotii ad Patrem scribit: illis excitus fui, ut veteri amico parentarem. Primus ferè loquor, ut alios ad honestam æmulationem provocem. Nec loquor operose, cum tanti Viri laudes facilius sit complecti, quam sigillatim exsequi. Rasi solummodo summa virtutum fastigia, contentus affectus mei magis erga defunctum, quem cum cordatissimis Batavorum æstimavisti semper, quam ingenii aut doctrinæ, quæ parce possidemus, elaboratius monumentum proferre. Non potestis non affici & Tu, & Senatorum reliqui ejus morte, qui Ius vestrum victuris libris illustravit asseruitque. Præivi aliis & præficam meo modo egi, ut alios ad similes lachrymas invitarem. Poëmata scribere semper non vacat, quanquam argumenti abunde esset. Amplissimo D. Dedelio exemplar

C c

trade,

trade, & juxta votivas salutis voces. Vale. Amstelod. 2 Oct. 1645.

482.

IOACHIMO VICO FORTIO.

N *Obilissime vir,*

Agnosco pertinax silentium, at nullam in silentio culpam. Non habui quod scriberem, cum tamen scriberem multum. absorpsit me penè Oceanus chartarum Occidentalium, è quo emerſi poſt faſtidioſam annalium lectionem. Sentio, aliud eſſe carmen ſcribere, aliud hiftoriam. illic ſine populi ſuffragio mentiri licet & fingere: hic nequaquam. ut illic mei juris ſim, hic ab argumento & rebus ipſis detinear: Huſta me loquacem iterum fecit, quæ, ut ſpes eſt, viam nobis ſternet in magnam Urbem, & belli cataſtrophem. Sub prælo eſt Poëmatium. Mitam, ubi lentas typographorum operas effugerit. Heros Muydenſis diu cum podagricis doloribus conflictatus, jam cum pedibus in gratiam rediit. ambulat mecum, ſed Vulcanio & ceſpitante gradu:

Veteris ſunt hæc veſtigia recti.

Iam de bove cura eſt. Si me per hæc tempora inviſes, infarciam te farcimine optimi ſaporis, quod Veteres Aquæ, more annuo, miſere. Quia rerum novarum parcus es apud me depromptor, ego Te ſcire volo, inter Anglos & Scotos male convenire ſuper militiæ rationibus. Montroſium novum colligere exercitum ac reditum minari:

minari : Scotos eam Anglicanarum Ecclesiarum formam urgere, qualis est ipsorum. Fuit hic per dies aliquot Director Cancellariæ Scoticæ Iohannes Scotus-Tarvatus, vir eximiæ eruditionis, mei amantissimus. Regem amat & veneratur, non tamen partes Regis. Vale, & præstantissimam conjugem, & cognatas saluta. Amstel. 10 Novemb. 1645.

483.

CONSTANTINO HUGENIO.

Nobilissime Hugeni,

Quod per ætatem omnem egerim Harpocratem, duplex expectatio in causa fuit. Vna illustrioris victoriæ, altera editionis Poëmatum meorum. Illam fortunæ bellicæ, hanc typographorum lentis operis imputo. ab utraque poteram scribendi argumentum nancisci. Iam, cum priori satisfecerit divinus favor, posteriori illud hominum genus, quod, præter morem suum commotior, Erasmus dixit non uno dignum suspendio, loquor. præterquam quod per hæc tempora per Occidentem omnem raptus, non fuerim domi. ut Belgarum licuerit meminisse. Quæ in Hulstam scripsi, rogo veteri tuo more tradas Celsissimo Principi, ubi oportuni erunt aditus. Demostheni somnum adimebant Miltiadis trophæa, & mihi veterum Auriaci. In oculis turrem Antverpiensem habet Princeps noster, in votis ac spe Antverpiam ipsam. Et possum ego ex ejus clade mihi aliquid polliceri, si

C c 2

quan-

quando ad Federatos devolvantur culinarum
D. Michaëlis, qui Christianorum Perseus est,
opimi reditis, aut alterius cujusdam, sine meo
suffragio, in Sanctos recepti. Forsan me Iesuitici
Collegii professore dicere habebit Loyolita ali-
quis :

Quis novus hic nostris successit sedibus hospes?

Quid si fasces ambiam? Antverpianus sum, non
Hobocæ, aut in paludibus Kempensibus natus?
Si dubitas, crede titulo. Poëmata mea, quæ in
duo excrevere volumina, N. T. ea qua decet
veneratione offero. nuncupavi illa duobus apud
me Sanctis, hoc est à populo secretis. Qui isti
sint, loquitur altera à fronte pagina. Mihi hic à
Te habitus honos, ut in Poëmatum tuorum
frontispicio ostentes nomen meum. Quare, sine,
ut tuo potius superbiam, & qua sim apud te ad-
missione & gratia indicem pluribus. Causas alias
dicet Dedicatoria. ut ad schedas tuas veniam,
crescunt victoriæ Principi, & tibi carminis vis.
illi laus Ὀπὶ ἔνερξ ἰσχυρὴ ἀνιμῆς, [*in novacula sita
est cuspide,*] tibi in cuspide Epigrammatis. Quam
non pulverulentum illud de pulvere, hoc est,
laudum divinarum materia. quod acumeu non
Romanis, sed Belgis debes, ut & illud de Hulsta
arbore. Quam non vana est illa ad Antverpiam
parænesis, quam ego sororem, quam servam ma-
lim. Legi hæc cum Hoofdio, Vossio, Mostartio,
Vondelio, licet hic argumenti impatiens sit.
Hoofdus ex illustri morbo iterum convaluit.
non bene convenit capiti cum pedibus. etiam
D. Vossium

D. Vossium exercuit Celsissimus iste, aut potius imæ partis dolor. Illustrissimo Comiti Mauritio dicas velim, me Brasilia rediisse domum, & jam mea convalescere. Vale nobilissime & præstantissime Hugeni. Amstelod. 22 Novemb. 1645.

484.

IOHANNI SCOTO-TARVATIO.

Nondum excidit memoria suavissimi convivis quo me dignatus es, Tarvati clarissime. Illud quantivis puto, quod quem vidi in literis chartisque publicis eximium, viderim coram oculis mihi amicissimum. Crede esse sua vincula humanitati & doctrinæ, quibus me Tibi adstrinxisti usque adeo, ut & amare illam possim & hanc venerari: ob utramque Te. Attineor dudum promisso carminum meorum, quæ jam è typis Blæuvii nostri prodierunt? hoc ipso me exsolvo & fidem libero. ubi mare conscenderis, poterunt illa solari maris tædia & discutere nauseam. Bene mecum actum putabo, si non occurrant legenti talia quæ illam moveant. Non omnium dierum par serenitas, nec eadem semper in carmine vis & gratia. quædam lætiores quædam tristiores scribimus, vacui aut occupationes. Ludiones à spectatoribus petere solent, ne quis artis peritus artificii exprobet: idem apud Te mihi faciendum, penes quem vis est & potestas talia dijudicandi. Præfationem in tabulas Scoticas quam exegisti concepi. Videor notularum tuarum mentem percepisse; sin minus,

Cc 3

muta

muta pro lubitu : fige, refige, adde, deme. Non est mihi grave in foetus istos sævire , & dispungere male natam Pallada. dum iter in Scotiam capeffis , precor tibi faventem Æolum & pacatum mare. Debebat tibi adspirare Favonius, qui adspiras passim literarum studiosis. debebat tibi sterni placidum ventis mare , qui illud ipsum rei literariæ causa trajecisti. Domum ad tuos reversus , cogita hic inter Batavos vivere nominis tui cultorem ferium , qui uti eruditione omnibus, ita grati animi significatione & magnorum virorum cultu nulli cedit. Addidi exemplar carminis, quod in recentem victoriam & captam ab Auriaco Hulstam scripsi. Si Belgarum victoriis applaudis , non potes non accinentis Poëtæ murmura benigne interpretari. Vale Vir maxime, & me ama. Amstelod. 20 Novemb. 1645.

485.

CONSTANTINO HUGENIO

Filio.

EX quo Academiam conscendisti, nihil de te ex te inaudiivi, nihil tui commatis vidi, nec tu , ut opinor , mei à me. Adeo fortè Astræam amas, ut mares virosque nos posthabeas. Parum refert, interpellabo istos amores, & interveniam ICtorum Rubricis & paragraphis , quos audio jam te recitare inter cathedras. Nos Academia dimissi sequimur Principem , & urbes versibus expugnâmus & verbis , quas ille vix omni Mavortis & Vulcani ope. Postremis triumphis accessit

cessit Hulsta & Wasia, quæ jam mihi pro Bata-
vorum partibus verba facit. An te tantam Pa-
triæ felicitatem silentio præterire fas sit. Facile
tibi esset brevi Epigrammate alludere ad obli-
vionem brevi tempore peractam. Mitto tibi
Poëmata mea, pharmaca ποῖα, [multa,] bona,
mala, mediocria. Invenies alicubi pileolum tuum,
& humerōs, & manus &c. parentem ubique,
cui Heroica nuncupavi, uti Elegiaca & miscel-
lanea cognato tuo Schonckio. Nisi ejurasti Poë-
ticam mentem, lege subinde hilaris quæ scripsi
absque supercilio. Vale. Amstelod. 25 No-
vemb. 1645.

486.

SILVESTRO DANCKELMANNO.

T Andem, licet serò, post exactas aliquot mes-
ses nos respexit Numinis favor. Pene de-
speraveram tantorum motuum felicem succes-
sum, sed victoriæ gloria expectationi exprobat
impatientiam. Hulstam vicit Auriacus, ego ce-
cini. difficile est filere triumphante Miltiade.
Si, quid dicat feracissima Wasia, scire desideras;
introduxi loquentem ea, quæ si non dixit ipsa,
dixisse sane poterunt ejus incolæ & coloni. Ad-
do carminum meorum farraginem. Collegi ea
in duos fasciculos sive tomos, ne turbata volent
levibus ludibria ventis. Quædam sereni, quæ-
dam nubili scripsimus: quædam seria, quædam
joculari oratione. quædam sponte, quædam jussi.
Etiam Lingam tuam, cui Index jus dicis alicubi
vide-

C c 4

videbis, & laudatas pernas. Vtinam tibi ita saperent versus, posses hos concoquere sine culinæ fumo; uti illas non possum sine gratiarum actione. Satis beneficiorum est, humanitatis abunde. Ego cum libellis animum affectumque propensissimum erga te tuosque offero. Si quid A. T. à me præstari posse officii putas, impera. Si uxor optima, si liberi valent, faxit ea etiam meis precibus perpetua Deus. Vale. Amstelod. 7 Decemb. 1645.

487.

I A C O B O B A L D E.

VNde araneis supputant telæ, utique nescio: nec unde tibi tanta carminum vis. Inter aviculas nulla magis variat modulos quam Philomela: at tu Philomelam vincis, qui pluribus illam modulis canentem facis, quam natura docuit. Non solum libellus tuus Philomelæ inscriptione gaudet, verum ipse Philomelam agis. Vti enim hæc iterat sæpe sonos, & per interval-la canit; etiam tu veluti singultibus periodos Poëticas claudis, & dum animi pios motus impetusque sequeris, sæpe ad carminum principia redis. Philomela arbuta mutat, non silvas, non hortos: nec tu è pietatis campo exis, etiam si argumentum mutes. Ita places lectori, uti Philomela auditori. Libris tuis de Vanitate mundi nihil perennius. Ita eam depingis, ut vanitati æternitatem comparavisse mihi videaris. Dum omnia momentanea facis & peritura, duo seculo

lo eximis, famam & pietatem; quarum hanc cœlo scis deberi, illam posterorum memoriæ. ubi jam hæreat Sandrartius noster pictor insignis utique nescio. Cogitabat in Austriam & vicina loca cum conjuge. Sed illa ex eo bellis exarsit, ut minus commodo tempore eo profectus videatur. Si isthic apud vos est, plurimum à me salveat. Nos hic inter bella & furores Martios exspectamus publicas pacis voces. Si omnes idem sentirent, quod Memii, Avansique, non esset desperata pax. Sed illa Deorum in genibus posita est, ut loqui amat Mæonides. Vale. Amstelod. 10 Decemb. 1645.

488.

FREDERICO SPANHEMIO.

Q Væ de Poëmatibus meis judicas, clarissime vir, verecundè amolior. Accidit iis, quod & in aliis vitæ humanæ rebus evenire solet: quædam sereniores, quædam nubili scribimus, quædam ultro, quædam amicorum rogatu. Nihil æque compedes horret, quam Poëtarum genius: qui si repagulis continetur, similis est captivis, qui liberiore custodia habentur. Post Philosophiæ studia placuit pro diverticulo Poësis. Hunc mihi ab opposito in oppositum saltum dari volui. Vti enim illa rigide verum amat, ita hæc à vero amat digredi, & commentis gaudet non noxiis, sed quæ aut delectant, aut profunt. Principis superba appellatio nulli hominum ordinum magis invidenda est, quam varibus.

Cc 5

Omnium

Omnium moribus & jaculis patent sic dicti. Citius ferant Reges dominatum Asiæ & Africæ, quam Poëtæ Principem. Vnius dominatione offenduntur, ut præstet intra *ἰσχυρίαν* [*honoris equalitatem*] consistere. Exercitationes tuas de Gratia Universalī aveo legere, quanquam R. T. amem versari in apodictivo, quam sensitivo dicendi genere. Interim inter virtutes Ordinis vestri hominum scio esse *τὰς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν*. [*contradicentes refellere*.] Ausus fui in hoc argumento te alloqui carmine, & de iis verba facere quæ à libri tui lemmate non possunt esse aliena. Tui hæc Elegia esto arbitrii. Si quid displiceat, dispunge, aut te monente dispungam: nec enim quenquam offendere instituti mei est. In Manichæum & Pelagium quædam dicuntur. At intercurrentes quæstiones, quas vetus Ecclesia determinare ausa non fuit, quæ tamen Ecclesias nostras segreges fecere, non tango. Si amicitia tuæ inferi propius possim, præferam hæc lucra disputationum subtilissimarum, adde etiam Poëtarum omnium gloriæ. Vale Vir maxime, & Academiæ & Ecclesiæ commodo longum vive. Amstelod. 20 Ianuar. 1646.

489.

IOACHIMO VICOFORTIO.

Nobilissime Vir,
Dudum inter funera & mortes amicorum, vel auditas vel scriptas, vel visas versatus fui. Apud vos Constantia desiit in humanis stare,

re, magna matris optimæ dolore. Hic defuit scribere scriptor publicus Sinapius, cujus morientis & lenta tabe deficientis spectator fui. Leydæ Cl. Professor & Theologus ivit viâ Patrum, ut cum Scriptura de Theologo loquar. cui nâcias & lessos scripsere plurimi. Tu volentem scribere hortaris, & merito. Nam & vivum semper coluisti ob eruditionem & optimam indolem, & in Filio inter alias paternas virtutes invenis affectum, quo & Te & me complectitur. Scripsi Elegiam hanc, qua summa sequor fastigia laudum. Eam si tradere dignaberis Heenvlietæ Domino, perges pro more tuo novis me tibi nominibus alligare. Elegiam ut & Epistolam apertas mitto, ut legas, & si minus probes, censura tua confodias. Si venia dignos versiculos judicas, potero inferi turbæ Poëtarum, & inter appendices Orationis Spanhæmianæ legi. Hîc urbi imperantium alia jam facies est, de qua non judico. de hyemis facie ausim dicere sententiam. A rara Planetarum coitione hic rigor, desæviit Saturnus. exspecto, ut lætiores Orbi dies dent Iupiter, Apollo & Cypria. Mars castris annuat & Auriaco. Mercurius tibi, cui loquendum sæpe pro Principe tua est. Vale, amicissime, & conjugem, cognatas à me cumula optimis votis. Amstelod. ipfis Cal. Mart. 1646.

CONSTANTINO HUGENIO.

IAm tuta est Ægide Pallas & Ægis Pallade , dum in eam curam incumbit Auriacus , ut iis artibus ornet urbem suam , quæ militiæ præsidia sunt & decora. Iustiniani verba sunt : Imperatoriam majestatem non solum armis decoratam esse oportet , sed & legibus. Vellem tales Celsissimo Principi obtingere Professores , per quos tantarum rerum auspicia illustriora sint. Verum non annonæ solum , sed & doctorum caritate passim laboratur. D. Brosterhuyfio consultum equidem gaudeo. illi penicillum & tabulas ab attenta manu excussisti. Spartam *ἑλνι-
κλῶ* [*Græcanicam*] ornabit , ut qui studio isti addictior olim fuit. Nescio, num togatum incedere velitis an palliatum. Certè hic habitus Græcum argueret. Rufium Iuris hic Professore sibi mercati sunt Amstelodamenses , quod vobis debet, per quos factum, ut abruperint lenta consilia & procrastinationes primores nostri. Snipendalius in horto Botanico Herbarum vires prosâ, non carmine, dicet. Alius Ravius è Turcia redux Orientalibus linguis flectet Batavorum linguas. ut jam de studiis cogitare apud nos seriò incipiat Mercurius. Satrapa Muydensis à pedibus valet, non à manibus. Hæ, ut mortalibus omnibus , duæ illi sunt , dextra & sinistra. Hanc, ut ocium fallat, exercet mecum quadrangularium lapillorum jactu. illa linteis involuta
vacat

vacat à scribenda Belgarum historia. quod viro grave & molestum.

Borealis illa Vesta, pingit.

Opum suarum mater, hospes, artifex.

In ejus Natalem, qui in mensem Martium incidit, nuper lusi disticha aliquot. Martiam esse Vestalem non memini, ex quo Ilia sacerdos à Marte compressa est. Mihi musculos Pettemenses misit, hiantes adhuc & à suctione recentes. Ne crede hoc ejus emblemata esse & hieroglyphicum. Filium Constantinum non in laudem solum, sed & subsidium tibiadolescere lætor. Heri admissus fui ad colloquia Ill. Comitum Mauriti. ubi evaserit nuptiarum fratris & aulici luxus pericula, mecum Brasiliensis Historiæ meæ fila leget, & sicubi à vero aut decoro aberraverim, in viam reducet. Vander Burgius à secretis Federatorum legatis, ad Dominos suos scribit jussus, amicos veteres nescit, ut verum comperiam illud Aristoteles mei: Amicitias dispari amicorum sorte dissolvi. Sed vellicabo illi aurem. Prodiit libellus in Voetium patrem & theologum, & filium philosophum. De argumento non dicam sententiam. Titulus illi est: *Pedis & Pediculi Dialogus*. Sed quia inter arcana dominationis theologicæ habetur, nescio an exemplaria ubivis prostant. Vides, vir nobilissime, ut Satyram varii argumenti litteris hisce corradam, à seriis destitutus. Non enim vacat de nuptiis Gallo Hispaniensibus, hoc est, politicorum technis, aut Creten-

sium

fium calamitatibus scribere. Quid Tiridatem
terreat unice securus, in Te obsequioque tui
quiescam. Vale. Amstel. 15 Apr. 1646.

491.

J U S T O V I G I O.

Nobilissime *Vigi*,

Alter à rectore Tilano, vir humanissimus
& doctissimus cum hic ante menses aliquot esset,
monuit, ut aurem tibi vellicarem carmine. nem-
pe amant mortales committi alios, ut spectatores
sint. nec amœnior contentio, quam poetarum,
quæ uti insanix affinis est, ita pluribus arridet.
Mihi ob veterem amicitiam, quam cum fratre
Nicolao puer colui, grata tui est & tuorum re-
cordatio. Studuit mecum Bommeliæ ante an-
nos quinquaginta & ultra. Ex eo sæpius in fata
ejus fortunasque inquisivi, & (an certa auditio-
ne nescio) Ostendæ inter alios heroas pro patria
& pulchræ pro libertatis amore occubuisse ac-
cepi. Tu, vir maxime, patere ut amicitix sa-
crum illud & venerabile nomen à fratre in te de-
rivem, & illo orbus, in te tantam hereditatem
adire possim. Vt credas serio me loqui, mitto
versiculos, ut tuos eliciam, aut potius animum
nostri studiosissimum tangam levi officio. Vbi
una vel in Batavis erimus, vel in Sicambris, liba-
bimus Apollini. Vide, quam Te utar familiari-
ter, idque prima admissione. quid futurum, ubi
inveterata fides pudorem proscribet & auden-
tiam addet scripturienti. Amstel. 19 Jul. 1646.

492. W I L

492.

WILHELMO ADOLPHO
CROSECQ.

Accipe, illustrissime Crosecqui, quæ inter bella & Martios furores à multis retro annis etiam jam nuper lusimus. Debentur Tibi, qui in hoc dicendi genere excellis, & facem præfers cœcutienti Germaniæ. Videbis me Vertumnum esse & Protea, qui in omnes me verso formas, ut placeam. Iam de bellis, jam de nuptiis sermo est. Nunc versum Reges, nunc amici, nunc sacra, nunc profana faciunt. Omnium horarum homo sum, etiam tuæ, hoc est facetioris, cum res postulat, & D. Vicofortio sacra facimus. Ignosce si familiarius scribo ad Plenipotentiarium: licet Poëtis hoc, qui cum volunt, audent Iovem ipsum quamvis procantem cum Iunone affari. Inter pacis conciliatores es. Multum debet Tibi Europa, si rem tantam ex ejus voto confeceris. Si Lilia nerent, & non bellarent: Si Leones sterterent, & rugirent minus: Si Aquilis præcisi essent ungues & rostra, posset emergere Pax, & mergi Mars. Vos actores tantæ scenæ estis, nos spectatores. Ea vos mente induat Deus, quæ Christiani Orbis salutis tandem studeat. Vale. Amstel. 16 Jul. 1646.

493. CON-

CONSTANTINO HUGENIO.

DUm in castris inter armatos vivis, ego inter inermes Musas tero canicularium dierum otia. Historia Brasiliiana sub prælo est, & cum typographorum lentis operis luctatur. Vobis quæritur belli materies, quæ magna passim patet. mihi materies scribendi de Barbaris & Antropophagis. Vobis trajicienda non sine discrimine flumina hostilibus copiis incessea: mihi Oceanus, sed absque discrimine. Antverpia mea nolet ingloria dedi, nec se incruenta victoria vinci sinet. Stat illa intra omnium vota & spes, sed & intra fortunæ & casuum aut potius Fati arbitria, quæ an nobis indulgere cupient istam Helenam & Europæ ocellum in ambiguo est. Fui ante biduum Alcmarizæ apud Tesselam. pingit & Parnassos portatiles condit sagax mulier. illic vertices, latebras & secessus fabricat, unum Tibi, alterum mihi in monte fecit. Illam hic expectamus, ut Muydam abeat cum cognato, comite perpetuo, quem, quoties joculari lubet, non Draconem, sed custodem aurei velleris vocare soleo, ne illud Iason aliquis aut Argonauta Amstelodamensis auferat. Vellem te prunis Muydensibus nobiscum vesci posse. Sed vicinior es istorum prunorum & glandium messi, quibus urbes & castella subruuntur & oppugnantur. Faxit Deus, ne istius ilicis te fructus feriat. Est enim ex illarum nu-
cum

cum numero, quarum unica prodest, nocet altera, tertia mors est. Filium quæso meum in oculis habe, & ut obsequiosus sit in dominum suum mone, & periculorum æstimator serius. optimæ est indolis, & favore tuo, etiam ob me, dignus. Vale, Hugeni præstantissime. Salutant Te nobilissimus Hoofdius & Hoofdia. Amstel. 2 Aug. 1646.

494.

LAURENTIO BROMAN.

Amplissime vir, Sterifti promissis, quibus te ultro superiore ætate obstrinxeras. Iam mearum est partium non fallere fidem. Mitto ergo Poëmatum meorum libellos, in quibus offendes uberem insaniam non omnino insanæ materiem. Omnis argumenti commenta habes, seria, jocosa, sacra, profana, bella, amores, funera. Est ubi invictissimi tui Regis laudes leges, ubi Oxensterniorum, & patris & fratrum memini, etiam Appelbomii amantis. Cuncta hæc & plura merearis. aded mihi gratum acceptumque fuit τετραγων [quadratum] istud munus scatens viventium myriadibus, quorum parens creditur esse Sol. Ego istos vestros caseos præfero Leodiensibus: vincunt acrimoniâ, uti gens vestra acerrima est armis, ita & caseis. duplex ergo laus vestra: altera Marti sacra, altera dentibus. una naturæ beneficio, vestra virtutis & fortitudinis. Tuus quem misisti potuisset mihi suffecisse in

Pars II.

D d

bien-

biennium, sed quia plufculum habebat à putredine, coactus fui amicis impartiri, ut jam defierint effe iſtæ deliciæ meæ & voluptates. ubi æquior vos Pales respexerit, audebo mihi polliceri beneficam & munificam. Vale. Amſtel. 20 Septemb. 1646.

495.

JORDANO RAMPERS.

CUM nuperrime Neomagi eſſem, valde me affecit urbis veſtræ nunquam antehac mihi viſæ conſpectus. Venerabilem illam faciunt antiquitas, bellorum fama & utriusque reſtes rudera, minæque murorum ingentes. Ego tibi gratias debeo, qui dux viæ fuiſti & monſtraviſti ignota, & rarioris ſpectaculi. Etiam velim meis verbis ſalutem dicas clariffimo Smitthio, viro non minus ob humanitatem colendo, quam ipſa virtus humanitasque. Tunc in mœniorum veſtrorum faſtigia me perduxiſti; ubi ſpeculam à Senatu deſtinari ajebas. Quæ cum non poſſit non eſſe amœniſſima, libuit in abſentem verſibus furere, cum ſciam hoc in votis te habere & flagitare ſerio. Accipe varii carminis Epigrammata, quæ ſi placeant, amicis impartire: ſin minus, trade Vahali, ut vel legant Najades, vel natantes intercipiat hoſtis. Si in Najades incident, ero poëta amphibius notus terrâ & aquis. Si in hoſtem; leget, quam plus faverim, quam ipſis & merito. Vale. Amſtelod. 20 Nov. 1646.

496. JOA-

496.

JOACHIMO VICOFORTIO.

Nobilissime Vicoforti,

Noli ægre ferre silentium. Essem loquax satis, si Te digna haberem quæ scriberem. Loquendum mihi indies de Angelis cum Metaphysicis, de virtute cum Ethicis. Cum Angelos cogito, aulæ & aulicorum omnium obliviscor. Illi liberrime agunt, hi ab hominum nutu & gratia toti dependent. Illi carnem & ossa non habent, habent aulici mecum. Illi nec uxoribus quidquam debent, nec fruges comedunt, nec libant munera Bacchi: hi istis adminiculis ad honestam voluptatem egent. Etiam virtutis consideratio docentem me occupat, quæ quamvis ab aulis non exulat, tamen post Regum & Principum commoda stat. Satius putant fractum illabi Orbem, quam non possideri duos. Vocabulum Pacis dudum delicias fecit auribus, sed rem desidero. Quamdiu ab armis non impetratur cessatio, bellum in sinu geritur: Non à ratione controversiæ Europæ suspenduntur, sed à fortunæ ludibriis modo huic, modo illi faventis. Illud gratum fuit ex Monasteriensibus litteris ad me scriptis intellexisse: pro explorato haberi Gallos una nobiscum non simulate, ut plerisque in Hollandia visum est, sed sinceris & communibus votis pacem poscere, cujus sententiæ meæ rationes in proximis litteris meis facile deprehendes. Legi illa quæ

D d 2

ad

ad Vogelarium scripſiſti de rebus publicis : de Luſitanis , Hiſpanienſium Legatorum querelis ſuper mora noſtrorum , de ſtatu Braſiliæ , Belgicæ , de nuptiis Brandeburgicis. quædam placent, quædam diſplicant. Ego nuptiis D. Grævii interfui, ſed accubui velut viduatus compareturtur. viduis ad ſaſtidium gravibus oppoſui gravitatem meam Zenoniam , & tangere illas detrectavi , quæ tangi à philoſophis nolunt. Non ſum ex Pythagoreis , qui à carnibus abhorrebant , ſed Ariſtippi ſecta. Quod malim credere Te , quam viduis iſtis , quibus grande ſupercilium , probare. de his tecum jocari amem, quam meditari verba apud matres Gracchorum. Vale, amiciffime, & D. Zulechemum, Braſettum, alioſque ſaluta. Amſtelod. 25 Novemb. 1645.

497.

CONSTANTINO HUGENIO.

N*obiliffime vir* ,

Non poſſum in publico Domus Auricæ gaudio , poſt aliorum applauſus & gratulationes ſilere, licet ſerius forte loquar & poſt feſtum. Acceperam Haga ab amicis nuptias protractas iri in Sacros Natales. Excufaſvi moram epigrammate ad Principem Brandenburgicum , cui ſi Tu quoque faciles voces commodare velis , feceris mihi rem gratiſſimam , & quæ deceat pectus iſtud tuum generoſo honeſto percoctum. In carmine non jam paginam facit Venus

nus Britannica, sed Vandalica: non Tamesis, non Britannus; sed Viadrus, Vistula, Cassubius, aliaque istarum terrarum ad mare Balthicum nomina. Polypi sumus, cui scopulo postremum adhærescimus, ejus colorem imbibimus. Hoofdius cum febricula diu luctatus convaluit. Tef-sela præter sacra nihil loquitur vel scribit. Me editio Historiæ Brasilianæ occupat, quæ jam carceres mordet. Vale. Amstel. 14 Decemb. 1646.

498.

BERNARDO PANDELARIO.

Deiſſime vir,

Petis à me lugubre quiddam in obitum præstantissimi viri I. Beverovicii, quem à mortis condicione vindicare non potuerunt, quæ pro salute & valetudine ipsa, non sine genio, lætior valensque scripsit. Nempe ulciscitur se mors, quam Medicus avertere ab ægris mortalibus conatus fuit scriptis & pharmacis. Quia parentare ipsi pius instituisti, accipe & vocem meam & singultientem noeniam, quam cum aliorum lamentis, si ita visum, confundes. Vivum colui & dilexi: nec mortuo deesse cupio, iis versiculis, qui non virtutum ejus digni præcones, sed affectus nostri indices erunt, saltem apud eos, qui laudis posthumæ minus egere defunctum, sed tot virtutibus & honestæ famæ immortuum decessisse tecum & mecum credunt. Vale. 13 Mart. 1647.

D d 3

L E-

L E C T O R I.

Epistolæ sequentes serius ad manum venerunt, digna tamen ut superioribus, licet extra temporis ordinem, adjungantur.

499.

SIMONI EPISCOPIO.

NÆ quam vos estis opum vestrarum prodigi, qui ex reliquiis Danaum atque immittis Achillei tam luculentam dosin mihi reservastis, idque ob hoc, quod ad aliquot septimanas operam dentium vobis fideliter locaverim, licet honestiorem causam vos prætexatis. Ego, tuum nec non aliorum fratrum in me propensissimum affectum, necnon illud affectus liberale testimonium animitus exosculor, illa verò de laboribus meis & fideli vobis navata opera iudicia verècundè amolior. Iam mearum erit partium aliis officiis vobis litare, quod si thure non possum farre fiet aut salsa mola, quæ pauperum esse solent donaria. nunc gratias vobis agam tantum, ubi occasio se dederit, referam. De turbis quas hic dederunt sine veste heroës jam inaudivisti. Nostri ad primum hunc insultum animum despondere videntur. Sed culpa est non populi, sed eorum qui præire debebant. Seniores animalia sunt meticulosissima. Fortè cor amplum habent. Præcipuè iste vir pili, ut cum Hebræis loquar. D. Borrius nisi medicinâ illi occur-

occurratur propediem lapis fiet. Totus atrabilarius est. Civibus nostris & Remonstrantibus animi gliscunt magis, & in adversam partem excandescunt. Sed vix consilio illos juvare audent, qui agmen ducere debebant. Hodie turmatim Leyderdorpium confluunt; sed isti bono seni ædium direptionem quoque minantur, qui ædes non habent. Omnino necessarium arbitror, ut D. Dwinglo & D. Corvinus Epistola ad Ecclesiam missa animos nostrorum erigant. Canonicas Synodicos expectamus. D. Vorstio metuo. Tibi minimè. Tantum profitendi jure excides. Octavus Maji ne mihi quoque fatalis sit vereor. Iustificationem istam cujus mentionem injicis jam concipere aggressus est D. Grevinchovius. Verum propter brachii morbum & symptoma in me provinciam istam transfert. Hisce meas finio & te cum aliis fratribus salvere jubeo. Raptim, Lugd. Bat. 28 April. 1619.

Nostrum animos recolligere velle videntur in diem Solis proximum, & in urbe de habenda concione cogitant.

500.

CONSTANTINO HUGENIO,

τὸ ξύλον τορνεύοντι, [lignum tornanti,]

C. B A R L Æ U S S. P. D.

Epistola Iocosa.

Non jam te Equitem Britannum, Constantine Hugeni, non summi Principis Secretarium, non Cæsarei Iuris consultum, non Pieri-

D d 4

dum

dum alumnum compello. Nobilitatis, doctrinæ, magnanimitatis, omnisque præterea heroi-
cæ virtutis appellatione minor es, qui summa
ista fastidire cœpisti. Tot apud me dignitati-
bus excidisti, tot amisisti titulos, tot laudum &
honorum nomina detrivit perlatum hesterno die
de te studiisque tuis nuncium. Itane manus il-
las profanare audes, quibus Principum respon-
sa expedis? profanare oculos Barlææ tuæ illi-
ces? profanare genua, quæ regibus flexisti, pe-
des, quibus tot aulas conscendisti? digitos no-
biliores & perennantis calami motores? mem-
bra omnia, ad splendorem Gratiarumque &
Musarum lepores ac delicias comparata? Quæ
hæc rerum nova facies, quæ stupenda metamor-
phosis? Non ita me versus Lycaon, non lapi-
descens Niobe, non latrans Hecuba, non vi-
rescens Daphne afficit, uti Hugenus τὴν ξύλα
πρηνεύων. [ligna tornans.] In flores, serpentes,
flumina, pisces, montes ipsos mutatos homines
legi. Iureconsultum in operarium, Equitem in
sedentarium, Secretarium in opificem, Nobilem
in mechanicum, Poëtam & præstantissimorum
carminum fabrum, in fabrum lignarium, in
tornionem vel toreutam (hoc artis proprium
nomen est) mutatum nunquam legi, O tem-
pora, ô mores. Quam verum illud Satyrici:

Si fortuna volet, fiet de Consule Rhetor.

En, cum fortuna volet, factus de vate toreuta
es. Nisi non tam fortunæ hæc ipsum, quam
rationi adscriptum voles. Studio enim mihi vi-
deris

deris aut illustre vitæ genus cum vulgari hoc aut ignobili mutasse ; aut maxime disparata vivendi genera, ut mirabilior sis, in te confociasse. Ergo, cum vis, ad aulæ te mores curasque componis : cum vis, turbam Remi sequeris : cum vis, quantivis es precii ; cum vis, nullius ; jam nobilium ordini, jam plebejo insertus : jam otii, jam laborum amans : jam honorabilis, jam mercenario similis. Inopinatum erat Iudæis Saulum inter Prophetas furere, mihi inopinatum magis, Hugenum asciam, scalprum & dolabram tractare. Stratonicus citharædus regi Ptolomæo aliena à regno tractanti respondit : alia res sceptrum, alia plectrum : quam ego verius dixerim tibi, alia, ô Constantine, res plectrum, alia scalprum & tornus. Etiam in te quadrat proverbium illud *ἡ δὲν πρὸς ἔπος* [*nihil ad versum.*] Dixissem pene & illud in te quadrare *ἡ δὲν πρὸς τὴν χορδὴν*, [*nihil ad chordam,*] nisi expensis artis tuæ utensilibus comperissem, circa chordam te quam maximè versari, & quidem, quod in vitio positum est, eandem. De Silenis Alcibiadis audivisti. Imagunculæ erant, quæ clausæ ridiculam tibicinis speciem exhibebant, apertæ numen aliquod ostendebant, ut artem scalptoris gratiorem jocosus faceret error. Tu quoque domi clausus, & in ædium tuarum fastigio delitescens imaginem tuis exhibes restiarii & vascularii. Sed dum apertis foribus populo te Principique tuo ostendis, gratio-
riorque exis. Sed quam miror istam partim

restiarum, partim lignariam artem placuisse homini ad bonum publicum nato & educato. Si ærarius faber æs Corinthiacum pulsares, non eruditionis solum tuæ virtutisque, sed & tam claræ & sonoræ artis strepitu vicos compitaque impleres. Si architectonicam selegisses, minus alienam à politicæ studiis elegisses, cum hanc architectonicam metaphorica appellatione indigeret Aristoteles in Ethicis ad Nicomachum*. Si Cyclopicam, scutum Principi tuo fabricare posses, quale Æneæ fecit Vulcanus, bellorum nostrorum & tot triumphorum imaginibus cœlatum. Si figulus esses, pro te in promptu foret allegare reges, Agathoclem patrem & filium. Iam vero quo nomine hoc genus artificii laudem nescio. Laconem quendam, cum Lampen Æginetam laudari audivisset, quod prædives esset & multorum navigiorum dominus, respondisse ferunt: Non moror felicitatem ex funibus pendentem. Nec ego tuam istam artem à funibus supra & infra pendentem. Quid? quod nullam tibi ac nomini tuo dissimilem magis noverim. Non stas artifex, sed fedes; non constas tibi, Constantine, sed in perpetuo motu, Ixionis instar, cœlum inter terrasque, manus, brachia, pedes moves & libras. Verum ne & hic quod regerant Scepticis deesse putes, dicam ea, quæ pro tuâ arte adduci ab illis possent. Illorum hoc foret pronunciatum probabile: non minus laudabiles quam vituperabiles esse torcular, vel ob hoc; quod res scibilis credatur, mutare

* Lib. I, cap. 2.

tare

tare quadrata rotundis, omnes autem homines naturâ scire desiderent: vel ob hoc, quod generosiores animæ motu, uti illi, gaudeant: vel ob hoc, quod ipsam hominis animam Cicero ἐνδε-
 λέχεια, sive perpetuam motionem definiat. Vel ob hoc, ut cum Horatio moneant, male torna-
 tos incudi reddere versus: vel ob hoc, ut erudi-
 tissimis Martialis epigrammatis de phiala subti-
 lissima Pauli & Rufi celebrentur; vel quod ho-
 minis doctrina, moribusque imbuendi metho-
 dum exhibeant. Vti enim rude lignum securi
 primum resecant, mox dolabra levigant, denique
 rotando subtilissimis gyris perficiunt & effor-
 mant: ita hominem resectis barbariæ ac vitio-
 rum nodis, sensim magis magisque accuratiore
 disciplina, expoliendum docent: vel ob hoc, quod
 equitibus analogos motus edant, dum ligno suo
 suppedaneo artificiosè inequitant, & minus ob-
 sequentem illum equum, non calcaribus, sed ite-
 ratis pressurionibus fodiant. Vel ob hoc denique
 (ne quid dicam ἀπὸ τοῦ δ' ἰοῦσσιν) [*non ad Bacchum*]
 quia crateres scyphosque formant, quibus Dii
 hominesque πίνουσιν αἰθέραις οἶνον. [*bibunt fulgidum*
vinum.] Vale, Hugeni clarissime, & hæc soli tibi
 scripta puta. Quin si ita visum, lecta inter nos
 pereant. D. Brosterhusio hanc ingenii mei lasciviam imputa. Is enim ad illa tua sacra admissus,
 vastum illud tuum & omnis disciplinæ artisque
 capax ingenium in occulto latere passus non
 fuit. Vale & uxori tuæ dilectissimæ à me salutem.
 Quid puer Ascanius superatne ac vescitur aura
 Ætherea?

E I D E M.

O Bsequar imperiis. En jam tibi seria mitto,
Verbaque, purpureo quæ placuere patri.

Inspice, cognosces animi commenta sereni,

Et mixtos aliqua simplicitate jocos.

Lusibus, Hugeni, me progenuere parentes,

Lusibus & risu te genuere tui.

Lusibus aula vacat, vacat omnis lusibus ordo,

Ludit anus, conjunx, virgo, puella, senex.

Omnia cum ludant, cum tota Batavia plaudat,

Vnus ob amissas ploret Iberus opes:

Obsecra, ne noceant uni sua gaudia vati:

Cecropidæ flenti præfero Democritum.

Mitto, quæ ad Illustrissimum Molinum scripsi,
quæque rescripsit ille, additis etiam versiculis
Bonifacii, & quas reposui Elegiis. Miserat an-
te hac idem Senator ad me Satyram eruditam,
cui titulus Hieromastix, authore Nobili Vene-
to, quâ egregiâ libertate perstringit Clerum
Romanum. Vellem te legisse. Aliorum versus,
quos adjunxi, parum pensi habent miserum scri-
ptum Pseudole. Vale præstantissime Hugeni,
& Barlæum ama, qui lectis tuis litteris ingenio-
sissimis se tecum in gratiam non rediisse, supra
modum gaudet. Occurrit illud Hortensii, qui
gloriarî solebat, quod nunquam cum sorore in
gratiam rediisset, utpote quam nunquam offen-
disset. Utinam Heroicam illam tuam invecti-
vam viderem, vel capitis mei periculo omnes
ictus

ictus exciperem. Pythagoreorum effato me sol-
larer,

ὅς κε πάθῃ τὰ κ' ἐρεξε, δίκη ἡθεῖα γένοιτο.

[*Quæ fecit patiatur, fiat vindicta divina.*]

Zoroastres, Apolloni Thyanæ, Medea, Circe
amissa restituite. Tuque triceps Hecate & tria
virginis ora Dianæ. Vix dixerim, quam me affe-
cerit recens illud nuncium de rapto aureo vel-
lere. Portantur Iberi Regis opes pelago, &
tantis dux Heinius ausis. Iam Poëmation insti-
tui hujus scribere argumenti. Iterum vale, nec
posthac quicquam à me expecta, præterquam
feria, ad quorum lectionem ipse surgat è curuli
sella Cato, & infulam componat sacerdos.

502.

P E T R O C. H O O F T.

V *Ir amplissime,*

Dum amicos circumspicio, quibus plu-
rimum me debere agnosco, inter primos occur-
ris tu, cujus prolixam nuper humanitatem &
benignitatem expertus fui, cum rancidos ali-
quot versiculos tanto precio redimeres. Ex
animo loquor, non scripseram illos lucelli ali-
cujus, spe, sed ut magno isti viro, quem fatorum
jam adversa vis exercet, gratificarer, & egre-
giis tuis virtutibus meum quoque testimonium
commodando, tam celebrem amicum lucrarer.
Ideoque puduit pro munere gratias agere, ne
venales domi Musas alere viderer, & littera-
riam nundinationem approbasse. Nec tacendum
quoque

quoque mihi semper putavi, ne insigni ingrati-
tudine Deorum dona sprevisse, crederer. Silui
itaque, donec argumentum nactus essem refe-
rendi gratias, non quæ tantis beneficiis respon-
derent, sed quibus ingenuè testarer, non nisi à
chartulis, versibus, pedibus & metris poëticis
me esse instructum, nec esse referendo, nisi iste
fortè paucorum foliorum apparatus placere
posset. Mitto exemplar Hymni, quem in Chri-
stum scripsi ad Christianissimum Regem, non ut
poëticæ artis documentum aliquod seculo da-
rem, sed ut pietatis me studio hic & alibi pro-
barem. Qui Principum summorum laudes an-
te hac carmine tentaveram exequi, idem me of-
ficiū Servatori nostro, & æternæ salutis Prin-
cipi debere putavi. Consecrant Apollini suo
Hymnos poëtæ veteres tanquam carminis &
facultatis istius auctori. Quid ni & nos gratis
præconiis in Redemptorem nostrum reflecte-
mur, quem omnis boni non fictum, sed verum
largitorem agnoscimus & prædicamus. Vbi re-
missiore fueris animo, horulam versiculis hisce
impende, afficient fortè quædam legentem, si
non doctè, saltem piè dicta. Videbis illic mi-
nus me Theologum esse, ubi magis Poëta sum;
illic minus Poëtam, ubi magis Theologus sum.
Vale Vir præstantissime, & me tuum cense, sicut
fundum possis in alieno loco, nunquam aut raro
visum. Lugd. Bat. 8 Id. Ian. 1629.

503.

P E T R O C U N Æ O.

V Ir doctissime & celeberrime,

Nisi nauta iste tuus, homo supra modum officiosus, literas ἀνάπαλιν [vice versa] exegisset, distulissem responsum ad dies paucos. Cras enim mane primam habebō lectionem hora nona. Orationes Inaugurales habitæ sunt dictis diebus, præsentibus Coss. Scabinis & Senatoribus omnibus, uno excepto, qui avem Iunoniam nomine refert. Aderant etiam Pastores Ecclesiarum aliquot, quod genus hominum minimè expectaveram affuturum. Omnia per Dei gratiam ex voto succedere. Physicam prælegam publicè, initium facturum à libris Aristotelis Physicæ auscultationis. Verum his præmittam lectiones aliquot de Veterum Philosophorum celebrioribus sectis Academica, Stoica, Epicurea, Peripatetica. Oportet salivam moveri mercatoribus, & studii istius amorem gratiore aliquo argumento in iis excitari. Cogimur rogati docere, quem in finem triginta nos florenis annuis donavere Coss. more Leydensi. Locum quem designas in lib. de rep. Hebræorum postea consulam. De tua *πρὸς πρεσβείαν* [de præsentia] sententia non dubitant boni. Erat nasutulorum ista observatio ad titulum. Orationem à me habitam proelo commisi. Etiam D. Vossius suam. Videbis utramque ubi proelum effugerint. Carmen hoc, post
habitam

habitam Orationem Magistratui distribui curavimus. Nec enim vetus meum *βρεκέκεκεξ* [*ranarum carmen*] dediscere possum. Vbi à lectionibus respirare dabitur, & mea feliciter peperit, advolabo. Desidero enim tibi aliisque amicis loqui. Exemplaria hæc velim per Iohannem tuum ad eos, quibus inscripsi deferri. Vale Vir clarissime & cognate dilectissime. Gratulor tibi natam filiolarum. Ea ut in subsidium & solatium parentum adolescat Deum rogo. Meæ propinquitas partus adest, ut Amphitruo apud Plautum loquitur. Necdum tamen peperit. Vale & uxorem puerperam, ac liberos saluta. Raptim. 12 Ian. 1632.

504.

P E T R O C. H O O F T.

M *Agnosce vir,*
Mitto, quam petieras à clarissimo Heynsio, motuum Belgicorum historiam, sed *ἀκεφάλον* [*sine capite*] illam & *ἀνευ προοιμίου* [*sine præfatione*]. Talem enim se à nobilissimo Mylio accepisse scribit, cui ab Illustrissimo Molino Senatore Veneto transmissa fuit. Vbi, quæ desiderantur, acceperit D. Heynsius à N. Mylio, hic à Molino, compos eorum fies. Scriptor minimè contempendus est. Longis tamen & infinitis parafangis à Tacito veteribusque relinquitur, ut qui his ipsum comparare sustinent, minus mihi videantur observasse, quid in Tacito aliisque stupendum sit. Tu illo frui, &

si quid reperis notatu dignum, in narrationes tuas transfer, & Belgis tuis imperti. Multa vera habet, plurima à partium studio profecta. dictio sibi dissimulis interdum mascula & Romana, interdum plebeia & à Belgicisms non immunis. modo concisa, modo laxa; modo nervosa, modo elumbis. Cujus causam in diversitatem autorum rejicio, ex quibus hæc ipsa decerpfit. Quod & Thuano accidit, qui ut laboris compendium faceret, dum ex variorum ad ipsum missis chartis libellisque opus contextit, retentis autorum verbis, historiam nobis dedit non ejusdem genii & linguæ. A Domino Zulechemi non ita pridem literas accepi, quibus hæc in fine subscribit: Præstantissimo Hoofdio tantum nunc salutem dici cupio, scripturus propediem, & moniturus prudentissimum autorem de nonnullis, quæ illustrandæ historiæ, quam feliciter pertexit, apprimè, ni fallor, conducere judicabit. Vides quæ quantaque ab heroë nostro expectare debeas. Princeps noster coeptam Bredæ obsidionem solvit, voti sui compos, nec enim alio consilio urbem istam tentavit, nisi ut hostem Trajecto ad Mosam averteret, quem simulac cum toto exercitu obsessam urbem deseruisse, & Brabantiae interiora Bredamque petere ex literis Principis Buillonii intellexisset, ilico exercitum Breda abduxit. Gloriosissimam crede hanc Principis abitionem, non ignominiosam, uti imperitum vulgus censet. Hæc Haga ad D. Vicofortium

Pars II.

B e

scribit

scribit Kinschotius. Scripsit eadem Dominus Zulechemi ad suos è castris. Vale Vir summe & officiosissime, uxoremque humanissimam filiamque modestissimam, & Iulum tuum familiaræ spem meis verbis saluta. Quod si postremus hic officii huius mei nondum per ætatem sit capax, osculo verba mea redime. Amstelod. 12 Sept. 1634.

505.

THEODORO SCHREVELIO.

D Octissime vir, & amicorum integerrime, Carmen illud tuum Eucharisticum à genio & argumento placuit. Genius is inest carmini ut te ipsum superasse videaris. Aliis fesculentibus languet cœstrum & Apollinaris vis, tu sexagenarius novos motus concipis, & Parnassum omnem in tua vota sollicitas. Cum afflictam urbem caneres, vidi hic illic afflictæ vatis vestigia in ipso poemate. Iam, quia lætiora canis, meliore vena fluunt versus, utpote à serene animo profecti. Ita judico, Te nunquam melius scripsisse carmen. Dixi, etiam ab argumento mihi placuisse, nam gratulor urbi vestræ, quam benigniore jam vultu adspectat clementissimus Deus, post tot civium funera, rogos, suspiria. Respondissem tibi citius, sed volui una mittere Orationem meam de Cœlo, ne putes me à veteri amœnitate prorsus exaruisse. Alia voce Sapientiam tractat Philosophus, alia Orator. Illius dictio horridior est, huius blandior; ille

ille artem quam callet, ubique profitetur. Hic dum disputar, ipsam disputandi artem dissimulat. Inscripti exemplar D. Bacchæro, D. Bodechero, & Boxhornio Professoribus. Quibus illud, cuique suum, tradi vel per famulam mitti velim. Vale amicissime ac conjugem filiasque, etiam filium saluta. Amstelod. 9 Mart. 1636.

CASPARIS BARLÆI
EPISTOLÆ
DEDICATORIÆ,
AC
PRÆFATIONES.

I.

Præfatio in librum, cui titulus BOGER-
MANNVS ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΣ.

Nobilissimo & magnifico viro
OTTONI à SEVENDER
oppidi Brilensium & agri Vornensis Prætori
nec non

*Amplissimis, Prudentissimis, Consultissi-
misque viris,*

IOHANNI HERTOCHVELDIO,
NICOLAO ERCKENBOUTIO,
ejusdem civitatis Consulibus, aliisque ibi-
dem ordinis Senatorii viris

CASPAR BARLÆVS S. P.

Q Vanquam ea sit Illustrium Ordinum
Hollandiæ ac Westfrisæ, & inter illos
vestra quoque Pietas Viri amplissimi,
ut neque benevolorum laudibus illi quicquam
accedere, neque malevolorum obtreccionibus
quicquam decedere possit; tamen, ne aut ingra-
tum

tum hoc nostrum audiat seculum, in quo suum innocentiae desuerit patrociniū, aut spreta omnino calumnia ab ipso animum sumat impunitate, tempestive, & prudenter illam ab improbissimis quorundam calumniis, & nupera Doctoris Franekerani epistola vindicavit, honoris etiam vestri assertor, H. Grotius. Qui vir cum honestissimis, & laudatis ab omni ævo rationibus patriam suam sibi, se verò patriæ devincire statuisset, post assertam illi Maris navigandi Libertatem, in qua Reip. hujus nostræ & subditorum positæ sunt fortunæ: post erutam ex vetustissimis superiorum temporum monumentis Aristocratici Batavorum imperii Antiquitatem; hoc unum adhuc se illi debere putavit, ut ab ea virtute, quâ maximè ad Deum acceditur, Pietate dico & Religione, Proceres ejus commendaret, & uti in aliis, ita hîc quoque animi sui, ingenii consiliique lumen Patriæ ostenderet. quod illi, qui longius positi sunt, aut post venturi sunt, cognoscant, hæc regna non tam calliditate & robore, quam sincero Dei cultu adversus hostium suorum rabiem & dolos in hunc diem stetit; qui verò domestici sunt, reverenter de illis sentire discant, quorum actiones ad Pietatis normam exigi posse compertissimum sit. Cornelius Tacitus sapientiæ & prudentiæ civilis certissimus dux, *Cæteris mortalium in eo stare consilia, ait, quid sibi conducere arbitrentur; principum diversam esse sortem, quibus præcipua rerum ad famam dirigenda. Cætera illis statim adesse, unum insatiabiliter*

parandum, prosperam sui memoriam, cum contemptu
 famæ ipsæ quoque ipsorum contemnantur virtutes.
 Quod si ita est, civis optimi officium mihi ex-
 plevisse videtur, qui adversus iniquas hominum
 improborum fugillationes, & surgentem undi-
 que calumniarum excetram principum famam
 majestatemque tuetur, qua læsa nec legibus sua
 autoritas, nec Reip. sua constare potest incolu-
 mitas. Accidit tamen, ut, quæ est hujus seculi
 sive perversitas, sive ingratitude, dum pronis
 animis hoc honoris sui amuletum excipit Bata-
 via, non defuerint tamen homines *μεμψίμοιροι*.
 [queruli.] & *δυσμυεῖς*, [malevoli,] qui pro offi-
 cio maleficio reponerent, & susceptam Ordinum
 Hollandiæ defensionem cum sua institu-
 tam contumelia quererentur. Enimverò satius
 esse judicarunt pervicaciam improbitati super-
 addere, quam culpam priorem vel silendo, vel
 modesta confessione agnoscendo, humanam in
 se sortem deplorasse. In hoc tamen mutatos vi-
 deas, quod cum antehac, laxatis impudentiæ
 fibulis, calamos suos in Ordines distrinxerint,
 nunc eosdem occultiore via, & per vere *λοξῶς*
 [obliquos] obtrectandi modos adorantur, &
 qui antea *ὀφειλόμενοι* [apertè mali] fuere, nunc *πανουργοί*
 [subdole mali] esse incipiant. Docebant hoc nupè-
 ra Bogermanni & Sladi scripta, quibus tantum
 abest ut Sibrandianæ istius calumniæ veniam
 deprecentur, ut potius, occultata tamen nonni-
 hil irreverentia, eandem audacter reponant, &
 ne inulti moriantur, certatim in illum irruant,
 qui

qui contorta in patriæ corpus calumniarum tela Pietatis suæ scuto fortissime excepit. Nimirum hoc bonæ conscientiae signum interpretantur, nunquam cedere, aut Magistratum dignitatem fastigiumque pertimescere, modo habeant, quem obtendant, fidei & religionis prætextum. Non dicit Sladus Ordines Hollandiæ læsæ Pietatis reos esse, sed *Rempublicam ipsorum, Civitates florentissimas, Academiam nobilissimam, apud externos, tam amicos, quam inimicos, in læsæ pietatis non tantum suspicionem, sed etiam infamiam incidere, & quacunq; patet Christianus orbis male audire cœpisse* *. Quod certè mendacium suum spargendo, quibusdam dubitandi, nonnullis, id quod pejus est, suspicandi, perversis vero, quique Principum magnorum infamia vel pascuntur vel crescunt, hoc ipsum, quod narrat, credendi ansam subministrat. Non dicit Bogermannus Ordines Hollandiæ pati Ecclesias Belgicas perturbari & pessundari, sed modestiam simulans, *non libere iis, ait, penes quos est ejus rei authoritas de salutari eventu serio cogitare*. Traducuntur adhæc pertinaciter Nobilissimorum Curatorum facta: Academia Lugdunensis manifestæ objicitur infamiæ: fidelissimi Ecclesiarum Pastores, legum patriarum & Religionis reformatæ tenacissimi, horum quoque hominum obtrectationibus opportuni sunt, & ne improbitatis quicquam desit, Erasmus Roterodamus, naturæ illud miracu-

E. e. 4 lum,

* Vide Sladi Epistolam dedicat. præfixam disceptationi posteriori cum Conrado Vorstio.

lum, Amstelodamensi quoque pædagogo vapulat. Ad quæ certè omnia filere, illius esse puto, quem nec Reip. salus, nec veritatis cura, nec debita præclaris ingeniis laus, non ipsius denique eruditionis tangit æstimatio. De me ingenue fateor, quamvis ad diuturnas hæc contendendum Theologorum lites obsurduerim, & in tanta loquentium ac scribentium turba parum à me ad hanc rem conferri posse crediderim; tamen ad extremum indomita illa maledicendi optimis quibusque, & de Republ. Ecclesia, & re litteraria bene meritis, libidine, eo adductum fuisse, ut, si non ora illorum (quod sperari non potest) obturarem, saltem insanos istos impetus, & imperiosas voces aliquantum retunderem: idque asserta illorum innocentia, qui, Deo teste, nec hæresium ullarum sibi conscii sunt, nec hæreses in Ecclesias introducere satagunt, aut schisma ullum facere in animo habent. Si quibusdam hoc nostrum studium displiceat, equidem non mirabor. Rarum est, quorum vicia taxaveris, eorum gratiam emeruisse. Quod si verò paucis, iisque bonis placuerit, mihi gratulabor, nec facti poenitebit. Hoc autem ut non sperem solum, sed & confidam, vestra facit, Viri amplissimi, singularis Prudentia & Æquitas, quæ dum inter hos Ecclesiæ tumultus, & procellas clavum Reipubl. moderantur, illam semper Helicen intuentur, ut & Magistratui suum in Ecclesia integrum sit jus, & inconsulta illa separandi ab orthodoxorum communione dissen-

sentientes temeritas compescatur. Etenim nostris, nec posse Ecclesiis suam constare unitatem, nec Reipubl. suam prosperitatem, nisi ii, qui populo præsunt, etiam ipsos, ubi necesse erit, Ecclesiasticos in ordinem redigant, & exortis de Fide quæstionibus, nec ad superstitionem usque rigidi sint nihil tolerando, nec ad veritatis usque contemptum languidi quidvis admittendo, sed media insistentes via eâ parte Christianos metiantur, qua revera sunt, hoc est Fide, quæ quam paucissimis articulis absolvatur, & seriis pietatis officiis. Nec fallit vos ratio. Si enim post constans Scripturæ suffragium, & perpetuam Ecclesiæ praxin, aliquid etiam ad veritatem momenti Gentilium quoque adfert consensus, Calmachum audite, regibus Philadelpho & Evergetæ carissimum. Is veluti præfagus hujus nostri temporis, in quo inter Magistratum Politicum & Ecclesiasticum distinguit imperiosa quorundam Theologia, in Hymno suo in Iovem ita eundem affatur :

σὺ δὲ ἐξέλεο πολιάρχες

αὐτὰς, ὧν ὑπὸ χεῖρα γεωμόρον, ὧν ἴδρις αἰχμῆς,
ὧν ἐρέτης, ὧν πάντα. Τί δ' εἰ κρατέοντι ὑπὸ ἰσχῶ?

at tu quibus oppida parent

Eligis. his nauta, & miles, patiensque colonus,
Cuncta simul subsunt. Quid enim sub Principe non est?
Ergo & sacerdotes, & eorum sacra, jura, munia.
Et si de adhibenda in rebus hisce moderatione
oraculum depreciscitis, ab Homero hoc responsum habete : ἀμείνω δ' αἴσιμα πάντα. Meliora

E e 5

omnia,

omnia, quæ moderata sunt. Quare, cum causam illam, quam præsentī libello tueor, vobis probari persuasissimum mihi sit, ea autem duobus istis capitibus ferè contineatur, commodum visum fuit, hanc nostram dissertatiunculam sub nominis vestri auspiciis publici juris facere, ut, quam aliorum fortasse vellicabit malignitas, vestri Confessus tueatur auctoritas dignitasque. Ut æquis animis hanc excipiat, vix scio an exposcere debeam, cum vix possitis aliter, qui & Barlæorum semper fuistis studiosissimi, & pro bonorum fama ac honore decertare honestum esse judicatis. Deus Opt. Max. ea, quæ ad Reip. vestræ felicitatem spectant, largiatur, & animum vobis det sicuti pacis amantem, ita schismatici quorundam spiritus osorem. E Musæo nostro, Lugd. Batavorum, nono Calend. Augusti anno millesimo sexcentesimo decimo quinto.

II.

In Ant. Herrerae descriptionem Indiae Occidentalis.

Illustrissimis ac Potentissimis

D. D. O R D I N I B V S

Generalibus foederatarum Belgii
Provinciarum,

nec non

Illustribus Potentibusque

D. D. O R D I N I B V S

Hollandiae & West-Frisiae, Patribus Patriae,

Dominis meis clementissimis.

Quartam vobis, illustrissimi ac potentissimi Domini, Orbis terrarum partem, non ea qua est amplitudine, sed modicis tabularum spatiis, ac succincta locorum singulorum descriptione coarctatam, summa cum veneratione offero; ut revocatum subinde à Reipubl. negotiis animum per earum regionum vastissimos tractus, quasi peregrinantes, circumferatis, quæ humanæ avaritiæ ac cupiditatis materiam altè defossam servant. Etenim multa sunt, quæ ad propiorem Americani Imperii investigationem ac hujus historiæ lectionem invitare vestras Dominationes queant. Nam præterquam quod nihil dignius sit principibus viris Universi cognitione, in quo honores gerunt, imperia ipsi exercent,

cent, opes cupiunt, bella instaurant, totum genus humanum tumultuatur; nihil verò indignius, quam eas terras ignorare, quibus imperare non minus utile quam gloriosum foret: illud insuper affirmo, non parum Reipublicæ Vestræ interesse, si Novi hujus orbis, quæque in eo sunt oppidorum, arcium, portuum, fluminum, populorum accuratam habeatis cognitionem. Etenim post res domi militiæque terra marique prospere gestas, post exactos penè insulis Moluccanis Hispanos, post tentatas Septentrionis ac maris Tartarici vias, etiam de Novo hoc orbe adeundo tandem consilia cepistis. Vtique optima semper visa fuit bellandi ratio, si non in nostro tantummodo solo hostem operiremur, sed in suo quoque regno securum, Romanorum exemplo, adoriremur. Certè hac arte revocatum in Africam ex Italiâ Hannibalem constat. Norunt hoc Medicorum filii, qui affecto crure dextro ad revellendum valetudinis hostem, oppositum ex adverso prudenter secant. Sed minus feliciter illud fiet, nisi quo eundum, quo deducendæ nostratum coloniæ, quo commerciorum bono, qua securitate, probè cognitum habeatis. Laudat in Hannibale Livius, *quod omnia ei hostium, haud secus quam sua nota erant.* Quare *hostium exercitum & locorum situm, & naturam regionis* explorari vult. At cognosci hæc rectius non possunt, nisi ex Geographicâ locorum descriptione, quæ etiam ea, quæ non vidimus unquam, quasi præsentia oculis objicit, & Lectorem domi positum felici juncun-

jucundoque animi remigio per rerum universitatem, & remotissima terrarum ac maris spatia circumducit. Hoc fine Antonium de Herrera Hispanum, accuratissimum Indiæ Occidentalis scriptorem, Latinitate donatum ad favoris Vestri aram suspendo. qui author Historiographii regii titulo insignis, & intima secretorum à supremo rerum Indicarum Senatu admissus, majori hanc historiam fide, quam gentis suæ bono, divulgasse credi potest. Illud verum est, neminem exactius ac enucleatius terminos ac fines provinciarum, earumque magnitudines: Oceani tractus, sinus, promontoria, insulas: fluminum cursus, flexus, ostia: lacuum & stagnorum amplitudinem & situm: tot urbium, propugnaculorum, oppidorum, vicorum, coloniarum; portuum, stationum posituram, tum inter se, tum respectu cæli: denique regionum singularum indolem, quid quæque ferat, quid ferre recuset, descripsisse. Quod si hinc aliqua ad Rempublicam Vestram redibit utilitas, si institutum Vestrum juvabit hæc nostra opera, suscepti hac in parte laboris neutiquam poenitebit. Videbitis liquido, illustrissimi Domini, quam latè diffusa sit hostis vestri potentia, qui non contentus Europæ, Asiæ, ac Africæ parte, totum hunc Novum orbem sceptris suis adjecit. ex quo quantum ejus opes & in bello robur increverint, expertus est suo malo orbis Christianus, qui nusquam ferè non hujus armis oppugnatus, pluribus in locis Americano auro fasces (pro dolor) sub-

submisit. Non adfero hoc ad expectorandum animos Vestros, sed ut priscae virtutis memores, constanti fortitudine, sub felicissimi Arausionensium Principis ductu, potentissimi hostis impetum retundatis. quo victo, illustrior tanto erit victoriae laus, quanto cum valentiore hoste pugnavistis. Ut autem vincatis faxit patriae sospitator Deus. At ubi vinci debeat & possit, hic, quem Vestris Dominationibus offero, Liber explicabit, quem ut benignis animis accipiat etiam atque etiam rogo. Ita quæ Vobis, quæ Reipublicæ ac Ecclesiæ salutaria sunt, largiatur supremum Numen.

Vestris Dominationibus humillimè devotus

CASPARUS BARLÆUS M. D.

I I I.

In primam Poëmatum suorum Editionem.

Nobilissimo, amplissimo, doctissimoque viro,

D. CORNELIO VANDER MYLE,

Equiti, Domino in Myle, Dubbeldam, Bleskensgrave, Antonispolder, Alblas, &c.

CASPAR BARLÆUS S. P. D.

L Usus hosce poëticos, artis minime severæ effectum, Tibi offero, Nobilissime Myli. Nec enim aliter possum: cum jampridem proprietate quadam tuum esse coeperit, à Vatibus sollicitari. Videbam utique præstantissimos Bataviae

taviæ poëtas, quorum nomina seculi invidiam supergressa sunt, à nominis tui splendore & claritate famæ patrocinium jampridem petiisse, & renascentes cum patriæ libertate Musas in clientelam tuam transiisse. Nec minus æquum videbatur, ut sub cujus tutela, ac moderamine adolescens olim in his studiis profecissem, fructum aliquem horum studiorum suo jure repeteret. Quid, quod & hoc litterarum genere non leviter te affici compertum habeam, & sparsim antehac edita à me Poëmatia applausum tuum, & commendationem meruisse. Amant etiam eos, à quibus amantur, Apollinis mystæ, & gratiam refert cultoribus suis gens ista, ad laudem & gloriam nata. nec ante operæ precium se fecisse arbitratur, quam operas suas viris principibus, & in illustri loco positis probaverit. Dicam quod res est. dum hoc ludo includor, nec viam, qua ad carmen itur, metuo calcare, sensi & me honesta quadam ambitione titillari, & qui Theologiæ antehac præceptis imbutus, minime ambitiosus esse debebam, nescio quo fato, aliorum de me judiciis corruptus, erigi cœpi, & inglorium vulgus posthabere. Fecit hæc res, ut qui amœnioribus Musarum studiis antehac valedixissem, & quo tempore aut ad populum, aut ad studiosam juventutem publice locutus fui, non nisi iratus ad pangendum carmen accessi, tandem veluti postliminio cum neglectis Musis in gratiam redierim. Etenim, dum temporum

cala-

calamitate in otium invitus detrudor , ne inertiae dulcedo animum operi assuetum frangeret , quicquid à severiori disciplina temporis subducere potui , his studiis impendi : & ut ægri animi murmura subinde reprimerem , liberum spiritum per poetarum oblectamenta , easque meditationes præcipitavi , in quibus nihil fortunæ , nihil gratiæ , nihil odio debeo. Et quemadmodum amissa zona , & rebus accisis , hoc unum superest miseris , ut cantu miseriam solentur : ita nobis , post prioris dignitatis insigne naufragium , hoc solum reliquum fuit , posse canere. A Manibus itaque Auriacis auspicatus , dein ad Panegyrim & laudes Hentici Arausiorum Principis progressus , mox in Magnæ Britannæ Regis Inaugurationem diffusus , cum æquis animis hæc excipi viderem , alia subinde scripsi ; didicique , poësin scabiem esse mentis , cum perpetuo pruritu conjunctam. Utut enim quam maxime avelli voluerim , & manum , quod ajunt , de tabula tollere , tamen modo amicorum victus precibus , modo naturæ inclinatione , ad insaniam pristinam relabor , & dum pluribus animi quadam facilitate obsequor , factus sum encomiastes ordinarius. Iamque herbæ pærietariæ in morem ubique conspici cœpi , in funeribus , Academiæ solennitatibus , librorum frontibus , amicorum Albis , Principum inaugurationibus , etiam , ubi conjugis in gremium lætæ descenditur. Collectis tandem hinc illinc schediasmatis , comperi me brevissimo tem-

tempore libros carminum scripsisse, paucis exceptis, quæ crudam & incoctam juventutem sapiunt. Non digrediar late in Poëseos laudes, amplissime Myli, nec, ut hæc mea commendem, rem laudatissimam exaggerabo. Iam ante me didicisti, poëtas in Deorum numero esse, & Apollinem, Minervam, Musas novem Iovis epulis accumbere. Qui Orientem & Occidentem domuerunt Imperatores, qui Orbi universo jura dixerunt, qui Reges victos & captivos abduxerunt, minime indignum arbitrati sunt Cæsarea majestate, liberos sensus vinculis adstringere non necessariis, & velut captivam abducere orationem. Quam gravi carmine laudatus ille Germanicus cœli *φαινόμενα* [*apparentias*] exhibet. Quam lepidis trochaicis Florum ridet Adrianus. Quanta æmulatione de carminis principatu cum Lucano contendit Nero. Possem etiam in exemplum citare Mæcenatem illum, ab Etruscis regibus oriundum, etiam Octavium ipsum, & post hunc Gallienum, Cæsares; qui à Reipub. negotiis ad carminis tranquillitatem, tanquam ad portum faciliorem, se receperunt: ut minus recte rationes subduxisse mihi videantur, qui dignissimas hæc honestissimasque artes, ab aula, à nobilitate, à purpura, ad Scholas tantum, & mediam, cirratamque turbam veluti relegant. Sed ut ad me redeam, quoties animum à cogitatione gravi & solitudine, quæ duæ sunt nutrices dolorum, abducere studeo, paratius nihil occurrit,

Pars II.

F f

quam

quam ut jucundissima Musarum consuetudine
 & commercio fruar. Qui à scorpiis icti sunt,
 ab iisdem remedium petunt. Ita qui litteris su-
 mus addicti, fessam tetricis philosophiæ studiis
 mentem, iisdem, sed amœnioribus, sed suavio-
 ribus, recreamus. Milites dum in hybernis ac
 æstivis agunt, nec vel prælio experiri, vel sub
 pellibus excubare necesse habent: tamen iis
 lusibus relaxant animum, qui militiam sapiunt.
 Aciem instruunt, hastas vibrant, equos armati
 conscendunt, conflictus ludicros populo exhi-
 bent, & sic à belli muniis feriantur, ut per lu-
 sum eadem obeant. Horum exemplo sapien-
 tiam à Lycæo & Stœa in Heliconem & Parnas-
 sum deduxi, & serias cogitationes in lusus &
 ingenii oblectamenta converti. Quid de iis ju-
 dicaturum sit præsens seculum, non moror.
 Commaſculavi frontem, & qualiacumque erunt
 judicia, ἐπὶ φθω κὺς ὅ. [*iacta alea est.*] Scio equi-
 dem & plura me scripsisse ad amicos, & de ami-
 cis, à quibus vultum avertit favor publicus, quæ
 hic studio omisi, quia evitare temporum invi-
 diam malui, quam postea deprecari. Quæ edidi,
 talia sunt, ut omnium in ea oculi conjici possint,
 modo æquo ac recto oculo ea videant. Nam à
 malevolorum judiciis ne Pallas quidem me ægi-
 de sua protegat. Ab Eroticis, quæ sola summis
 vatibus laudem pepererunt, abstinui. Iam enim
 in hac ætate, qua pleraque scripsi, non ipsa res
 solum, sed & ipsum amoris nomen displicere
 coepit. Eorum loco Elegias aliquot sacras ex-
 hibeo.

hibeo. Illud ultro fateor, hic illic versus occurrere tenues, nec sani coloris, ut avenam & zizania in meliori fruge. Alia namque pueri, alia viri scripsimus: quædam læti, quædam afflicti: quædam sponte, quædam ex aliorum præscripto, & jussu. Et uti in fructibus alius præcoctum, alius eorum, quos calor & matura ætas coxit, sapor est: ita & in hoc corpore quædam cura, quædam facilitas & negligentia peperit. Tibi, Nobilissime Domine, hoc quicquid est litterarii muneris do, dico, utinam virtutum tuarum tam perenne, quam mei affectus cultusque sincerum monumentum. Magnatum mensis etiam fugaces ac horarii fructus apponi solent. Quare, ne minuta hæc, sed fortasse oblectantia, despice. Pelides iste Homericus inter armâ fides & citharam interposuit. Idem facito, & optimo interjungendi genere, inter seria, hæc ludicra legito. Vale Vir nobilissime ac doctissime, & me, quod facis, ama. Lugd. Batav. E Musæo nostro, ipsis Idib. Martii, anno à nato Salvatore 1628.

I V.

In Poëmatum suorum Editionem
secundam.

Nobilissimo, amplissimo, doctissimoque viro
D. CORNELIO VANDER MYLE,
*Equiti, Domino in Myle, Dubbeldam, Bleskens-
 grave, Antonis-polder, Alblas &c.*

CASPAR BARLÆUS S. P. D.

PRodeunt jam secundum sub nominis tui au-
 spiciis Poëmatum meorum libri, sed lucu-
 lenta accessione aucti, & prioribus castigatio-
 res. Ex quo enim primum ea edidi, loquacem
 me valde fecerunt publica Patriæ commoda,
 & felicissimi rerum nostrarum successus. Poë-
 tarum est, teste Aristotele, imitari; nec poësis
 aliud, quam concinna rerum quarumlibet imi-
 tatio. Dum ergo Batavi pugnamus, urbes sub-
 ruimus, maria infestamus, classes diripimus,
 domi forisque terribiles sumus, adfui omnium
 imitator sedulus, & numeris poëticis inclusi
 res coelo ac terra, Oriente toto ac Occidente
 disjunctissimas. Jam ultra Atlanticum mare ra-
 ptus, in Cubæ littoribus cum Argonautis no-
 stris steti, & anhelantes spe prædæ animos,
 mox pugnaces, inde rapaces dexteras, illam ha-
 bendi famem, illam auri sacerrimam sitim, illud
 gloriæ in ducibus studium, illos exultantis po-
 puli applausus, qua potui, suis coloribus ex-
 pressi.

pressi. Et cum verissimum sit, intellectum id omne fieri, quod cogitat, etiam ipse naves conscendere, per foros discurrere, operta recludere, rapere & convasare obvia quæque mihi visus fui. Nec enim suavius est amantibus suum somnium, quam Poëtis suum, & quas res parcius illos possidere vult scæva illa Dea, earum vel sola cogitatione frui volupe est ipsis. Quam ob causam Socrates in Phædro poëtarum & amantium insaniam inter præcipua bona collocavit, quod sola mentis agitatione felicissimi sint. Argonautarum laudibus defunctus, Vesi- liam, velut nocturnus aliquis Diomedes, furtim ingressus fui, & inter spem ac metum positus, hic, attonitis custodibus, una stupui: illic inter laxantes claustra Sinones promovi operas: alibi cum cataphractis adventans nutantem urbis fortunam occupavi. Per salebras & dumeta noctu incessi, fossas subii, perrupi sepimenta, moenia conscendi, jam portas, jam forum, jam templa, jam urbem universam, jam castella Rheno ac Lippiæ imposita, armis tenui. Omnia dum fingendo imitor, omnia factus sum, miles, dux, victor, victus, jam spoliis insignis Iberum, jam excussis Cæsareanorum scriniis Cappadocum rex. Successit grande obsessæ ac victæ Sylvæducis argumentum, in quo eundem quoque habitum indui, cum tanti operis auctoribus. ita tamen, ut dum modo in obsidentium, modo in obsessorum me formas verto, nihil præterquam poëta fuerim. Estque hoc novum

ac proprium huic arti metamorphoseos genus, ut dum Peliden, Nestorem, Thelemachum, Penelopen, Æneam, Turnum exhibet ^{μυμητής} [imitator] vates, ubique tamen poëtæ characterem agnoscas, & inter mendaces vultus veram effigiem hominis cum ratione insanientis. Nam ut furientium certa signa sunt, non vultus, non color unus; audax oratio, præceps gradus, flagrant oculi, corpus concitatum, ita & poëtarum eadem signa sunt. Nec potui profecto tot tantisque partis victoriis carminum esse parcus. Ideoque latius diffudi Principis nostri laudes, cujus magnanimitatem, fortitudinem, in adeundis periculis prudentiam, in bellis conficiendis velocitatem, præsens hæc nostra ætas suspicit, futura mirabitur. Etiam, ac si parum esset res domi gestas decantasse, in alio Orbe, quem in Critia à Platone describi quidam arbitrantur, inter Olindæ expugnatores, me quoque principibus Achivis permixtum agnosco, & dum tantarum rerum momenta & causas exequor, furore poëtico Martium incendo, & in media irruens tela, lituos, classica, tympana Apollineis cantibus intendo. Sequimur, quocunque abit, victorem populum, & qua præit fortiter agendo Auriacus noster; It juxta lateri vates, ne sine teste ac præcone res gerat posteritatis memoria dignissimas. Ita ad quodvis argumentum publicum, quod summi Numinis clementia obtulit, salit mihi mamilia, & pruriit ista diviniore auræ particula,

ut

ut quiescere nequiverim, etiam si voluerim quam maxime. Nempe hæc amabilis infania me jam vexat, hæc Corydonem tuum cepit dementia. ut omnino sufflamine mihi opus sit, ne dum feror fervidius, languescam tandem, aut ridendus ilia ducam. Non semel voto me obstrinxi, uti in posterum silerem, & aliis illam lampada traderem. sed redii iterum atque iterum ad ingenium, ut quod de Amore pronunciavit Horatius, ego de hoc studio verius dixerim,

Quæ saga, quis me solvere Thēssalis

Magus venenis, quis poterit Deus,

Vix illigatum me triformi

Pegasus expedit Chimæra.

Subiit etiam aliquando animum meum rerum terrenarum fastidium, & poëticam vim experiri libuit in dicendis Servatoris nostri I. Christi laudibus, ne, à quo solo hausimus hanc ipsam facultatem, ingrati silentio præteriisse credamur. Præsertim cum & Gentilium poëtarum, Homeri, Callimachi, Theocriti, Hesiodi ea fuerit in deos suos pietas, ut religionis suæ ἀνωτέρον [apicem] esse putaverint, ἐκ Διὸς ἀρχεσθ. [à Iove principium ducere.] Atque hinc factum, ut aliis atque aliis additamentis creverit poëmatum opus, usque adeo, ut jam mole sua laborare incipiat. Totum in tres partes distinxi, quarum prima Heroico carmine decurrit, secunda Elegias habet, tertia miscellanei generis versus. Pudor est, citharœdum circæ eandem chordam oberrare. est & poësi sua

harmonia & μελοποιία, [*concinna modulatio*], quæ non minus, quam Musica, & numerorum diversitatem & modulos discrepantes amat; ut ex dissonis vocibus symphoniam fabricet, & discordiam laudabili concordia componat. In vestibus placet varietas, placet in suppellectile, in libris, in cibo & potu, & nullibi non. Placet eadem poëtæ, ne aut epici carminis perpetua gravitate severitatem induat sibi molestam, aut elegiarum facilitate ac suavitate diffluat: aut Iamborum brevitate, veluti cohibito spiritu, concidat. Tibi vero Vir nobilissime doctissimeque, hæc ociosæ mentis commenta inscribo, quia nulli convenientius possum. Cum enim animum illum tuum contemplor, non aliis solummodo studiis, sed & huic, quod jam elegimus, impense deditum, non mihi visus fui ulli congruentius hoc munus dedicaturus, quam N. T. Ut nihil de præclaris tuis in Rempubli- cam & Academiam hanc meritis dicam, quæ tuo patrocínio tuta in illud excrevit fastigium, ut totius Europæ scholas literarum honore, studiorum fama ac doctissimorum virorum celebritate post se relinquat. Quin & æquum putavi, ut quem totum jampridem possedisti, ejus quoque literarios fructus in solidum porro possideres. Vale Vir magnifice clarissimeque, & posthac non à Rheno, sed Amstelæ ripa scaturigines poëticas expecta. Lugd. Batavor. prid. Cal. Maji, 1631.

V. In

V.

In Mediceam hospitem.

*Ad nobilissimos, amplissimos, spectatissimos,
prudentissimosque Reip. Amstel.*

C O N S U L E S,

D. ANTONIVM OETGENS
VAN WAVEREN, *Equitem, Domi-
num à Waveren, Bochtsholl, Rugerwillis, &c.*

D. ALBERTVM CONRADI
BURGIVM, *ad Magnum Russiæ Ducem,
Exlegatum.*

D. PETRVM HASSELAER,
Militiæ Urbicæ Tribunum.

D. ABRAHAMVM BOOMIVM,
*in Confessu Deputatorum D. D. Ordinum Hol-
landiæ antehac Delegatum.*

Nobilissimi, amplissimi, spectatissimi, pruden-
tissimique Consules,

Quod in coelis Deus est, in terris Princeps
est. Ille nullius imago, quia à nullo. Hic Dei ima-
go, quia ab illo. Deus paret nemini, quia infe-
rior nemine. Princeps Deo, quia solo Deo infe-
rior. Illius potestas terminum nescit, quia divi-
na est. Hujus, cum hominis sit, termino modo-
que circumscribitur. Ille legibus solutus, quia
solus leges fert. Hic iis adstrictus, quas à Deo &
recta Ratione accipit. Numinis arbitrio & vi
aguntur omnia, etiam Rex, Regina, Princeps.

Ff 5

At

At horum nutu non nisi imperio subditi. Deus, quem submisit colat, amet, veneretur, non habet, quia nulli debet. Princeps solum Deum; cui & se totum & Principatus sui debet decora. Assurgit Principi populus. Deo & Princeps & populus. Qui Deo debetur cultus à religione est, quæ animas creatori arctius alligat. Qui Regibus, qui Principibus, ab ea pietate est, quæ officiosa esse in illos, sed remissius, amat. Habet mundus eximia plurima, magnitudine sua, sublimitate, splendore stupenda. Fulget in cælo astrorum omnium Princeps Sol, & mortalium in se oculos & anni spem convertit. Fulget Luna & siderum illustris exercitus. Luce, motu, tacitisque influxibus admirabiles sunt & pene venerabiles. At Principe nihil grandius, nihil sublimius, nihil illustrius habet suppositus cælo orbis. Non lucet sibi Sol, sed nobis. Movet se, ut hominum promoveat commoda. Nec vivit sibi Princeps, sed subditis. qua hic fulget luce, fulget & gaudet populus. Majestatem suam appellatione, usu suorum putat. Hinc in Deum & Principem, licet dispari affectu & studio, reflectimur amore, obsequio, reverentia, fide. In Deum, ut omnis boni & felicitatis humanæ fontem principiumque. In Principem, veluti tantorum bonorum Curatorem & administrum, adeoque à summo Numine secundum. Nec enim propius ad Deum acceditur, quam hominum tutela. Eminere regium est, sed magis prodesse & servare. Prima ipsorum virtus, patriæ, sociisque

que consulere, orbi quietem, seculo pacem dare. Harum rerum conscientia infidet alte mortalium animis, usque adeo, ut quoties augusto Principum vultu frui ipsis licet, numen aliquod se in terris adspectare putent, & ejus occursum tanquam ad fulgidioris astri jubar ortumque recreentur. Amant flagrantius adspicere eos, à quibus benigne adspiciuntur. Tradunt se totos illis, quibus non servitus civium, sed cura tradita est, qui Rempublicam non sibi solum, sed se quoque Reipublicæ devoveri volunt. Veneratione excipiunt Moderatores orbis, cujus partes sunt, & diffusos in Principem potentiæ divinæ rivulos attoniti admirantur & suspiciunt. Regem da, vel Reginam, quamvis vel Indis illa, vel Afris, vel Sabæis, vel Scythis imperet, siue magnanima fuerit Semiramis, siue bellicosa Thomyris, siue prudens & perita regnandi Tanaquil, siue pacis studiosa Placidia, excitabimur, commovebimur ad Imperatoriæ majestatis intuitum omnes, & reverentiæ ac gratulationis officia non invitis imperabit summæ potestatis veneratio. Non arcessam longe exempla. Venit pridem in urbem hanc vestram Augustissima Regina Maria de Medicis, familia, imperio, conjugio, liberorum sceptris thalamis illustris. Illi vos publico Reip. nomine, & privato insuper affectu assurrexistis. Cives jussi pariter ac injussi, tanquam ad novi sideris conspectum, gratulantes undique convolvere. Idem plebis studium, fervor, alacritas. Documentum dedistis

dedistis grande , suspicere & Vos augusta Regum & Reginarum nomina , & charos habere, quos Deos appellavit , quantumvis zelotes, Deus. Nullum intermisistis officiorum genus, quod præstari à vobis præsens Reip. status, loci temporisque fuit oportunitas. Exhibitus honos majora , etiam vestro judicio, meritæ Principi, ut non liberatoriam hanc, sed confessoriam potius ac eptorum beneficiorum tabulam credatis. Non referam publica. quod vos tangit privatum beneficium , majoribus suis debet , à quibus Civitati vestræ ea jura & immunitates concessæ, quibus latius potentiam explicatis. Quanta festivitate , quantis gaudiis, quam læto extra & intra urbis pomœria occurſu , quam prona ubique grâtulatione , quam splendido apparatu , erectis hic illic Arcubus & Portis Triumphalibus , exhibitis Ludis , coacto totius Militiæ Urbanæ exercitu, Reginam exceperitis, norunt , quotquot tantorum solemnum spectatores fuere. Iam ad eadem Spectacula , ad eandem Panegyryn , vestra liberalitate & impensis admittuntur absentes, quibus coram hæc intueri non licuit. Venit jam ad illos Regina, & quæ mœnia vestra subiit, nunc alibi scriptoris & sculptoris beneficio conspicitur , & salutatur. Stant ante oculos pegmata, theatra, classes, equitum ordines, civium cohortes, scenæ, dramata, prout hic steterè omnia, vel ivere. Non poterit ingrata esse eorum lectio , quorum conspectus fuit jucundissimus. Facit narratio, ut diuturnior sit

fit memoria eorum , quæ non scripta oblivione cito intercidunt. Et quæ multa singuli non videre, nunc in unum collecta, omnibus in aperto sunt. Spectaculorum & Emblematum argumenta, quæ ob subitas theatridiorum mutationes & vices pauci assecuti fuere , tranquillo & extra turbæ strepitum posito lectori explicantur , ea brevitate , quæ factis nihil magnum aut memorabile subducit. In minuta inquirere supervacaneum fuit , ob res plurimas minoris momenti , variis locis, à variis, & minus palam gestis. anxia sedulitas sedulitatis error est , cum rei summæ id omne decedat, quod minus seriis, ac non necessariis impenditur. Omnis hic apparatus ad Vos redit, Amplissimi Consules, quia vester est. Vestro nomini inscribitur, cujus vos autores. Magnificentiae, humanitatis, & benevolentiae vestrae in maximam Principem monumenta agnoscent, quotquot hæc legent. Dicent imperio dignos , qui , cum honoris publici interest, fordes cavent. nec decere tenuitatem eos, quos populo secrevit fascium dignitas. Quod Regina , quod illustris Reginae comitatus, quod populus Amstelodamensis credit, brevi recensione postremus attestor. quæ quam gratiam derogat sibi , à vestra sperat facilitate & patrocinio. Aequis animis ea ipsa accipite , quæ æquissimis in Mediceam egistis. Placeat Vobis scribentis conatus & studium, quorum pronis in se studiis annuit Regia Mater. Qui Regum Principumque vultus in æra inducunt , quam ab arte nequeunt,

queunt , ab insculpta Imperantium imagine benevolentiam impetrant. Dum Regina, dum Regum Genitrix , dum Imperatorum Neptis utramque paginam facit , veniam merebitur demissa & infra Majestatis apicem subsidens & fatiscens oratio. Videbitis, ubi per Reip. curas legere dabitur. Non urgeo hoc valde. illud maxime, ut qualem me erga Vos Urbemque vestram ostendi esse , talem me per ætatem fore credatis. Ita Vobis, ita florentissimæ Civitati , perpetuum Deus bene faxit. Anno 1638, Octobr. 20.

V. N. & A.

addictissimus

CASPAR BARLÆUS.

VI.

In Orationum suarum librum.

Nobilissimo, amplissimo, prudentissimoque viro,

D. J O A C H I M O
V I C O F O R T I O,

Ord. S. Michaëlis Equiti,

Et Serenissimæ Hassiæ Lantgravie à Consiliis, &c.

L Oquimur mortales , præstantissime Vicoforti , quod nec Angelis concessum , nec brutis.

bratis. Non illis, quia per disciplinam & voces, discere eos non est necesse, quæ natura perspecta habent & congenita. Non his, ob rationis defectum, cujus oratio est interpret. Nec loquimur solum; verum ita quisque loqui amat, ut persuadeat. ideoque artem adhibet, ut velut lenocinio quodam orationis impetret, quod intendit maxime. Tenella & puerilis ætas subsidii & solatii indiga, voce ad ploratum composita, vel ipsam novercæ iram expugnat, ut acquirat quod dentibus immolet. Amantes leni ac popysmis suis blandiente oratione, amariæ pertiniaciam frangunt. Iratus concitatus loquitur, ut terreat; timenti remissa & tremula vox est, ut evadat; mœsto, languida & flaccescens, ut misereamur; gaudenti comis & hilaris, ut oblectet. Ita quisque sibi & Rhetor est & Orator; eamque elocutionem comminiscitur, quam persuadendis movendisque aliis optimam novit. Quia schemata sua singulis & loquendi formas, etiam indoctis, suos dicat affectus & vehemens intentio. Medea, Rhetorices, ut opinor, nescia, dum vehementer quid cupit, Epizeuxin facit. *Da, da* (inquit) *per auras curribus patris vehi*. Dido, iracunda & commotior *ἀντίθετος* [opposita] loquitur, *Flectere si nequeo superos, Acheronta movebo*. Penelope ob mariti absentiam dolens *ἐνχὴν* [votum] format: *O utinam tunc cum Lacedæmona, &c.* Pastoribus apud Maronem modo Apopsiopesin imperat indignatio, *Novimus & qui te: modo obliquam Interrogationem vehementius asseverandi*

randi studium, *Non ego te vidi Damonis*, &c. Ut Rhetoricæ regulas non necesse sit ab Hermagora, aut Molone, aut Siculis petere, cum cuique nostrum eas dicent animi impetus & studia. Quod si verum est, quid mirum, Græcos, gentem acutam & controversam valde, in hoc annixos fuisse, ut cum rei bellicæ studiis dicendi exercitationem, cum casside linguæ, cum oleæ præmiis facundiæ laudem gloriamque conjunxerint, tunc maxime, cum regna urbesque per eloquentiam potius, quam armorum vim expugnandæ essent. Quis Mercurius ille λόγιος [*interpres*] sive Hermes fuit? me iudice, orator exercitatissimus fuit, ob facundiam pro numine habitus. Quales Nestor, Menelaus, Ulysses? oratores Græci fuere, in quorum verbis vis ἐκφυσιική [*tractoria*] fuit & facultas ducendi homines, quo vellent. Et expediebat sane tales ad Trojam mitti, cum, non classibus solum & flammis, sed tropis quoque & schematibus, vincendi essent rudiores Asiatici. Graviter & prudenter locutus est Solon, oratorum Atheniensium fere primus, ut Pisistrato imperium affectanti resisteret. Contra suavis fuit Pisistrato & flexanima dictio, ut populi animos deliniret & regno potiretur. Aristoteles incredibili tum dicendi copia, tum etiam suavitate apud Alexandrum effecit, ut totam Græciam administram habuerit in scribenda Animalium historia. Demosthenes ad ἀνδρας αἰθηναίους [*viros Athenienses*] loquens Philippum Græcia arcuit, donec ab

Har-

Harpalo corruptus argentangina laborare cœpit. Tantum potuit Atticismis suis Demades, apud eundem regem, ut non seipsum tantum, sed & bis mille Athenienses prælio ad Chæro-neam captos gratis rex remiserit. Dum bellis asserenda fuit Græcia, prolatandi fines, arcendi Macedones & Persæ, viguere oratores maximi. Scilicet, dicendi splendide, graviter, acriter & acute necessitatem ipsis imposuit, defendendi imperii necessitas. Quamobrem captis à Sylla Athenis, languit Atticorum Suada, & fatifcente Cecropidarum gloria, elanguit dicendi facultas, dejecta simul sceptri & linguæ, armorum & oratorum majestate, fulgore, impetu. A Græcis loqui disertius didicere Romani, siue ad bella inflammandi essent civium animi, siue componendæ seditiones, siue exigendus urbe conjuratorum princeps, siue objiciendus publicæ infamiæ futurus Triumvir, siue Reip. vindicanda salus, siue persuadendum aliud quid, cujus Romani Imperii interesset. Tunc magna C. Cethegi, Catonis Censorii, Scipionis Africani minoris, Lælii & Servii Galbæ fama fuit. Licet alium dicendi vis, alium majestas, alium elegantia, alium lenitas Græcanicæ similis erexerit. Quos secuti sunt, Cæsar Dictator & Cicero, Bruti quidem testimonio fractus & elumbis, Calvi solutus & enervis, sed plurimum & sequentium omnium seculorum, eloquentiæ Romanæ facile Princeps. Omnibus hoc studium fuit, ut docerent, delectarent, moverent. quæ tria non æque

Pars II.

G g

ab

ab omnibus præstita, nec singulis omnem laudem, nec nullam concessere. Et quanquam post Tullium exstiterint Viri disertissimi, tamen inde à Symmachi temporibus, deficiente & vergente in pejus Romano Imperio, minus gloriose & pugnare & perorare Quirites, ut nesciam, an armorum successus eloquentiam, an hæc armorum audaciam fiduciamque magis erexerit. Hoc omni seculo compertum, apud eruditos populos, animosius inter bellorum furores & tubarum strepitus pro aris & focus declamasse oratores, sive in hostem vibranda esset oratio, sive de victo hoste triumphandum.

Quo nos ævo vivimus, amplissime Vicoforti, etiam loquimur mortales, & loqui conamur, ut persuadeamus. & inter patriæ bella securi peroramus. Verum uti infantes paternas maternasque voces balbutientes imitantur, ita veterum Græcorum & Romanorum in dicendo imitatores sumus, & umbræ, & priscæ facundiæ abortus & simulachra. Cum disertis quibusdam videmur, loquaces sumus, aut verbosi nimis & remissi; dum acumina affectamus, res magnas minutissimis & rancidis sententiis frangimus, nec nisi fumos ex antiquitatis luce damus. Nec tamen silendum propterea posteris, sed loquendum quoque, ne linguam ferrugo occupet, aut silentiariis adscribamur; præsertim titulo professores, qui audiri se malunt non eloquentes, quam non loquentes. maxime, cum quæ Veteres ad loquendum impulerunt causæ, etiam nos

mo-

movere possint, nempe: hostium odeæ, victoriarum gloria, principum felicitas & fortuna, quæsitæ in rebus humanis honesta voluptas, & rei vel nullius, vel stupendæ exaggeratio. Me quod attinet, dum in illustri Amstelodamensium Gymnasio inter Philosophorum tristes cathedras versor, & Thomæ, Scoti, Cajetani, aliorumque ingeniosissima commenta, sine Atticis & Romanis leporibus, eloquor, voluptas subinde me cœpit, ad vetera litterarum studia recurrendi, & deteresa professoriæ linguæ scabrie, eam affectandi dictionem, quæ Philosophorum subfelliis minus est familiaris & conveniens. Volebam etiam ab ea urbe non exulare voces veteris Latii, in qua barbaras Persarum, Arabum, Afrorum, Moschorum indies audimus. Nec dixi sine delectu. Cum primum metropolin hanc ingressus essem, (annus jam est duodecimus) mercimoniis toto orbe celeberrimam, docui mercatores sapienter & ex Stoicorum rigidis præceptis mercari, ea oratione, quæ scholæ nostræ inauguralis fuit, & *Mercator sapiens* inscribitur. Cum de Machiavello apud viros maximos & politicos incidisset sermo, & de nefario scriptore benignius quidam sentirent, dixi de *Bono Principe*, & ostendi, non indicari ab illo, quis Principum vivendi mos sit, sed quid Principem facere oporteat, non historici illum & narratoris, sed præceptoris & suasoris partibus fungi. Cumque inter Oratoris scopos sit delectatio, dixi alibi de *Ente Rationis*, hic de *Ente Reali*.

five Re , eo dicendi genere , quod nequaquam Catoni frontem corrugare possit & supercilium adducere fastidioso auditori. Est ea hominum, mi Vicoforti, conditio , ut *ἁπλοῦς νοῖας* [miracula] ament , & quicquid admirandum , suspiciant & venerentur. Quare fuit, cum de *Anime & Cœli admirandis* verba feci , ne semper trita loquendo , somnolentos adspectarem auditores. Nec ignoras, inter tympana & tubas, classes & classica Batavos vivere, & Hispanorum metuentam fortunam assiduis bellis fatigare , victoriis terra marique partis claros. His excitatus , in *Panegyricos* digressus fui , nec Suasoriis contentus , laudavi Auriacos , Fœderati Belgii patres, Remp. florentissimam, quæ pacatis domi rebus, profligata tyrannide , domito Oriente , attrito Occidente, quicquid Universi terminis capitur, nominis sui & rerum gestarum fama implevit. Denique , cum à rebus divinis minime alienam esse facundiam, grandibus exemplis ostenderint priscæ Ecclesiæ lumina, Basilii, Chrysostomus, Ambrosius & Hieronymus, aliique facundissimi Scriptores Græci ac Latini, conatus fui de *Præsepi* Servatoris Christi & *Cruce* ejus copiosius & ornatius loqui, ne ingrati arguamur in illum, à quo omnis hæc dicendi facultas profecta est.

Tibi , nobilissime Vir , hoc Orationum mearum Opusculum inscribo, non uno nomine. Primum est, quod his ipsis studiis, quibus ad humanitatem & elegantiam omnem informamur, jam inde à teneris imbutus sis , & facundiam tuam,

tuam, si non in Scholis declamando, in Aulis apud Principes & terrarum rectores, scribendo prolixè explices. Alterum est, quod recitantem hæc ipsa me sæpius audiveris. ut monere jam necesse habeam, recitatæ orationis vim majorem esse, quam scriptæ. cum illam dicentis affectus accendat, acuat, attollat. hæc vero, dum motus animi abest, flaccescat lecta. Tertium est, sanctum illud & venerabile amicitiae nomen, quam tecum, ex quo pedem in Urbem hanc intuli, perpetuam colui, & conservavi. Dicam ingenue. Multa hujus civitatis decora sunt, quæ me afficere solent, ædium undiquaque conspectus pulcherrimus, stupenda Martis robor, classes & armamentaria, mercatorum frequentia, comitas, solertia, peregre advenientium, etiam ex alio orbe, mores, lingua, vultusque diversissimi, mercium receptacula, quibus aëris, terræ, aquarum spolia asservantur, templa, turres & sublimes passim Phari. Verum oculorum hæc solummodo oblectamenta sunt & pabula. quibus prætuli semper amicorum aliquot suavissimam consuetudinem, quæ mihi in agris pro vehiculo est, in urbe pro delitiis, in conviviis pro nectare, in funeribus pro solatio, in cymbulis & aquis pro Sirenibus, in ambulacris & porticibus pro pictis tabellis. Inter hoc familiam & agmen Te duxisse non dubitas, vel cum illorum invidia, qui & te & me amant tenerrime. nec enim dum te totum occupabam & possidebam, aliorum æque esse poteras. Utique exosculatus

G g 3

in

in Te fui virtutes summas, doctrinam, antiquitatis Græcæ & Romanæ curam studiumque, comitatem, candorem, fidem. quibus me, ceu compedibus & numellis ita N. T. devinxisti, ut jam avelli, nisi fato possim. Et cum nominis tui gratiam late foris, cum literis officiisque publicis privatisque, diffuderis & diffundas indies, etiam me hic illic, velut incertam epistolam, aulis intulisti, & eorum favore totum involvisti, quibus mihi male velle, religio est. Hæc testatus apud alios fui sæpius, jam testor publice, hac nominis tui Inscriptione quam præ se fert libellus noster, quo cultam hactenus, & gliscentem assiduïs incrementis, amicitiam Tibi oppugno. Eam æternam faxit, Te vero tuosque hic hospites, alibi beatos velit ipsa Æternitas, Amstel. 20 Jun. 1643.

Nobilitati Tuæ

Cultor observantissimus

CASPAR BARLÆUS.

VII.

IN CONSTANTINI HUGENII
Zulechemi Domini &c. MOMEN-
TA DESULTORIA.

GASPARIS BARLÆI
P R Æ F A T I O
A D
L E C T O R E M.

CUM non ita pridem Hagæ essem, studio-
se Lector, cepit me voluptas, ea omnia
ibidem lustrandi, quæ aliquâ sui vel magni-
tudine, vel elegantia, vel novitate spectato-
rem detinent. Fuere in oculis Principum pa-
latia, sylvæ partim inordinatæ, partim longis or-
dinibus in quincunces digestæ, atria tot victo-
riarum monumentis conspicua, fossæ ædificiis
hinc inde ad æmulationem exstructis illustres,
curules magnificæ & pileata *Regales vectura nu-
rus*, armamentaria & horribiles Martis officinæ,
aliaque plurima. Quæ dum lustro, ea mihi visus
sum vidisse, quæ non magis me afficerent, quam
pastilli vectorem Sileni, aut equum pictorum
tabulæ, aut simiam elephantis conspectus. Verum
publico subductus, & per amicorum hic illic
stationes domosque oberrans, forte in Musæum
nobilissimi clarissimique viri Constantini Hugenii,
Zulechemi Domini &c. delatus fui. Veni
huc plane tanquam capra ad festum suum, &

G g 4

ocu-

oculis meis repperi debitas delicias, & ^{ιδίον}
 [proprium] Poëtarum spectaculum. Incidi quip-
 pe in grandem struem & sylvam Poëmatum,
 quæ Momenta Desultoria inscripserat. Lasci-
 viebam inter schedas hæc, conspersa mille &
 mille Epigrammatibus folia, veluti inter nucum
 cumulos cercopithecus, aut in farris acervo
 curculio. Vti ex avido armorum contactu de-
 prehensus fuit Achilles, potuisssem & ego de-
 prehendi ex sollicita chartarum volutatione.
 Hinniunt admissarii equi, cum equarum odor
 nares adflat. idem fere mihi evenire sensi ex con-
 spectu tam procacis argumenti, quo pasci soleo,
 tanquam rore suo cicada. Nec contentus subitâ
 & perfunctoriâ lectione, precibus monitisque
 impetravi ab auctore, ut ea publici juris faceret.
 Quæ enim illi edi operæ precium non putabat,
 seculo doctissimo & acutissimo, adeoque inter
 amicos perire volebat, ego ut ingeniosissima &
 non obvii saporis eidem propinanda putabam.
 Displicebat fœtus parenti suo, placuit suscepto-
 ri; & quem pro derelicto habebat, ut bene na-
 tum excepi ulnis, & nunc eruditorum oculis
 ostento, uti famæ gloriæque, ita & invidiæ secu-
 rum. Familiare hoc magnis ingeniis, ut quæ scri-
 bunt optima, damnent ipsi, aut quæ artis docu-
 menta dissimulant per modestiam, aliorum esse
 judicii mavelint, quam sui. Et forte non est cu-
 jusvis de hoc studiorum genere judicare. For-
 marum censores plurimos habemus, boni &
 erecti carminis paucissimos. De illis sententiam
 dicere

dicere possunt etiam maximè deformes. De his non nisi Poëtæ & ab eodem sidere tacti. Est ex illarum numero facultas Poëtica, quæ actione & usu comparantur. Et uti idoneus rerum civilium judex esse nequit, qui se rebus & res sibi subduxit; ita poëmatis genium non capit, nisi ab eodem genio afflatus. Hæc ipsa, quæ vides, Momenta sunt, & quidem Desultoria. Momenta, quia pleraque nullo molimine, sed impetu scripta sunt, non conatu, sed nutu, non ad lentas clepsydre moras, sed subito calore & quadam festinandi voluptate, ut veluti per tussiculas & interruptos singultus egesta videantur. Alia namque in castris inter lituos & tympana; alia domi inter supplicum flagitationes & amicorum officia nata sunt. quædam equitanti, quædam naviganti, quædam ambulanti exciderunt. quod sane vitæ genus uti longas moras nescit, & cunctationes fugit, ita præcipites subitosque animi motus amat. Desultoria sunt, quia cum non in castris solum, sed & in aulis alia se semper offerat rerum facies, alii hominum vultus, aliæ curæ, motus, jussa, non potuit non vagari mens libera & desultoriè ferri in res varias. Distrahuntur nubes roridæ à radiis Solaribus in guttulas minutissimas. nec aliter Autorem distraxere in diversa tumultus aulici bellicique, ut animum nunc celerem nunc illuc diviserit. tessella, dum aquarum superficiem ex obliquo jacta radit, saluatim pergit. non secus, Principis sui subitis & iteratis imperiis avocatus, ad alia & alia deflexit

& brevibus intervallis ad se rediit ; non dissimilis Monomeris , Orientalibus populis , (si fides Gellio) singulis cruribus saltim currentibus. Non fertur uno tramite Poëta noster , sed in vagum , & quaquaversum cursitat. E cœlo in terras , è terris in cœlos rapitur. modo in sylvis , modo in montibus , modo in aquis est. ab uribus in domos , ab his in urbes saltum facit. Iam illi vir , aut foemina , aut maleferiatus aliquis carmen facit. à flammis & incendiis publicis accenditur , rapitur per vasta maris spatia , cum Meteoris assurgit & erigitur , mordet officiosam & inofficiosam supellectilem , in singulis humani corporis partibus dentem figit , per vicos & plateas ambulat veluti ædilis aliquis , & sine populi suffragio pronunciat. nullam mundi particulam eximit suis lusibus & commentis. Vapulant illi. Sol , Luna , pluvix , grando , nix , fulmina , ignes fatui , totusque exercitus imperfectorum corporum. Specula , forfices , dentiscalpia , acus , digitabula , flabella , & nihil non istorum impedimentorum , ut stultitiæ nostræ argumentum traducit. ita prisco Poëtarum more Superos inferosque , naturam omnem , & artem totam Sapientiæ , totam Morix pari libertate exercet. Laudat , vituperat , suadet , dissuadet , mulcet & asper est. speculatur cum Thalete , monet cum Socrate , censor est cum Catone , ridet cum Democrito , flet cum Heraclito. acu pungit ipsum sartorem , penicillo suo perstringit pictorem , cum milite cæsum & punctum agit , Thaidas & Nomen-

Nomentanos nepotes lædit aliâ, hoc est doctâ
 & dicaci cuspide, omnes singulosque Epigram-
 mate. Est inter aviculas motacilla, quæ in salti-
 bus non magnis spatiis volitat, sed breves facit
 de arbore in arborem, de virgulto in virgultum
 discursus. Idem facit noster in hoc Operis sui
 salicto. arripit argumentum & deserit, intrat ut
 exeat, venit & abit, nec, uti scopulis conchæ,
 diu uni immoratus, stationem, quâ steterat, re-
 linquit. sæpius incipit, sæpius desinit, & repeti-
 tis exordiis multas absolvit fabulas, non sine
 verberere. Non invito ad lectionem sedentarios,
 & qui foetus lambere in longum tempus amant,
 ac continuâ mentis agitatione solidos dies fa-
 tigant, non absimiles vulturi, qui Tityi ac Pro-
 methei extis æternum incubat, sed eos, quibus
 interrupta sunt otia, & divisi in plurima labo-
 res, quique in ipso conceptu pariunt. Nec ad
 Poëticum hoc epulum cupiam accedere tristes
 & retricos Deos, quibus non nisi suspirio exit
 vox, sed quibus erudita comitas, & non ficta hi-
 laritas, & supercilii expers frons, & jecur molle
 & splen cachinnans in virtutibus sunt. Abesse
 jubeo vitilitigatores, & minutiarum anxios se-
 ctatores, qui ob voculæ situm aut accentum,
 frontem corrugant, & fluctus in simpulo exci-
 tant. Quin & illos, qui cum noctuæ sint, in-
 dignantur non videre se vim Epigrammatis obi-
 ter lecti. Etiam hic locum habet: qui nucleum
 esse vult, nucem frangat oportet. aquarum po-
 toribus & in Bœotia natis hæc non scribuntur,
 verum

verum Lectori attento, & cui repetita lectio secreta aperit. quæ diluti & fatui saporis sunt, gustamus cum fastidio & contemptu, quæ vero erecti, attentâ pitissatione, & frictione crebrisque morficationibus. Ioviales convivas, Mitiones, Lælios, Augustos, Cicerones advoco, quibus suave est joculari sine noxa, ridere sine felle, quibus fabæ & betæ fabrorum prandia non sapiunt, sed asellos, & scaros, & apros & mullos in delitiis habent. Præstant hîc condimenta cibis, juscula carnibus, acumina rebus, apparatus argumento, qui in rebus etiam vilissimis elegantissimus est. Fulgent fumi acuminum luce. res nihili inventione maximæ fiunt. obtusa acuntur ingenii solertia, & mira perspicacitate ipsæ, ut ita loquar, cotes pungunt. Loquor citra gratiæ spem. plurima sunt, quæ Bilbicum vatem provocant; acumine, verborum emphasi, materiæ copiâ & ornatu. Veterum Græcorum & Romanorum acute dicta, allusiones & historiæ hîc illic inspersæ pro gemmulis sunt & coralliis, quibus plateæ, vici, lapides, utensilia, etiam corporis nostri particulæ despectiores coronantur & splendent. Intercursat τὸ ἡθικὸν τῷ φυσικῷ τὸ θυμικὸν τῷ διανοητικῷ, [*morale naturali rationale appetitivo*,] miscetur utile dulci, honestum utrique. jam Anacreonticum quid, jam Aristophanicum legis. Non unius pulpæ sunt, quæ sapientis. Prodeunt in scenam mortalium ineptiæ & multiformis fatuitas. in quam Satyram non scribere difficile est. Quare non pedes solum

in

in Epigrammatibus , sed & dentes invenies & ungues , quod ajunt , in ulcere. Nemo vapulat bonus , nemo impunè fert malus. Finguntur mali , non signantur. In rationis conceptibus luditur ingenio , nullius odio. Characteres crede & ideas describi potius , quam exempla viventium. Grassabatur Ajax in sues , quas Græcos putabat. Etiam furiis correpti vates perstringunt , quos nesciunt. Utopia pro regno ipsis est , subditi Lestrygones , Phæaces , Polyphemus , Circe , Calypso , à fictione sunt. Nemo in se dici putet , quod in vitium , & fieri saltem posse putet , quidquid exaggeratur ceu factum. Qui vatibus indignantur , lapidem mordent. non loquuntur ipsi. Pythius intus agit , quo inspirante non possunt non loqui. Non peccat , qui necessitate peccat , & Superum afflatu. Quisquis legere hæc Momenta vel Desulturas voles , momentaneus sis oportet & Desultorius. Ita nec iræ ob hoc , nec amor ob aliud Epigramma longam moram dabis. Non ridebis diu ob hujus festivitatem , nec dolebis diu ob alterius nœniam. Fabulæ totius partes & dramata sunt miles , studiosus , professor , sartor , pictor , princeps , rex , legatus , sacerdos , &c. ut Poeticam non particularem scientiam , sed universalem esse credas , quæ nihil intactum indictumque sinis.

Fruere , Lector , commentis ingeniosissimis. Digessi ea in ordinem , ut potui ; ipsam annorum seriem secutus. noluit sibi hoc negotii dari auctor , & quæ cuncta habebat contemptim , ^{affo-}
rum

rum curæ singula esse maluit , quam suæ. Non
hîc canoras nugas & rerum inopes damus. Ab
câ mente profecta sunt , quæ castrorum vallis
conclusa , ubique esse amat, & palatiis circum-
scripta spiritum extrudit latius in obvium quod-
cunque. Vbi tympana Martius furor pulsat,
hæc Apollinis citharam furore alio quatit. Evo-
cata à Principibus pari fiducia Delo Phœbum
Musasque arcessit , & jussus imperata facere à
Dîs terrestribus, imperat cœlestibus. Poëmata
hæc cum legis, in virtutum te area versari puta.
Erga amicos candidus est vates & officiosissi-
mus, in improbos acer, in Patriam pius, in Prin-
cipes suos gratus , in hostes publicos animosus,
in rebus lætis comis, in tristibus serius, in sacris
religiosus. ut non boni vatis solummodo notas,
sed & civis optimi ubique deprehendas. Qui
famem publicam redimunt novi commeatus &
luculentæ frugis vecturâ, gratiam publicam me-
rentur. Eandem & mihi deberi puto , qui desi-
deria doctorum recreo sapidissimis bellariis. Si
sapient tibi , evasisti maledictum meum. Si non
sapient, exspue. Non fert thuris odorem ad sti-
vam enutritus , nec erecti carminis fragrantiam
gens Arcadum.

VIII.

In Poëmatum suorum partem primam
anno 1645 editam.

Nobilissimo Viro,

CONSTANTINO HUGENIO,

*Equiti, Zulechemi & Zeelhemii Domino,
Celsissimo Arausionensium Principi à con-
siliis & secretis.*

Qui toties me hoc scribendi genere laceffi-
visti, Nobilissime Hugeni, & carminis tui
desiderio erexisti, jam, quæ mea vel ultio est vel
grati animi significatio, Carminibus vicissim
meis, vel ad nauseam, satiare, & pro Momen-
tis tuis desultoriis, longos Sermones refer.
Etenim valde studiis differimus. Tu impetu
omnia & saltim agis, uti solent illi, qui non suo,
sed aliorum & quidem Principum arbitrio, vi-
vunt. Ego, quia minus anxie temporis tributo
attineor, traho carmen & avium more parturio
longiore incubitu. Viscosi sum & lenti ingenii,
ideoque cogor extendere & ductare poëma-
tium, uti fila sua plumbea trahit vitriarius, & au-
rifaber in immensam bracteam tundit auri ato-
mum. Tu, friabilis magis ingenii, acuta brevi-
tate absolvis cœpta. Vti in Mathesi puncta dif-
ferunt à lineis; in Physicis τοῦ νῦν [*momentum*] à
tempore, in Arithmeticis unitas à numero, nos
meditatione discrepamus. Tu in carmine acu-
mina

mina & cuspides amas, hoc est puncta, & momenta. Ego lineas, tempora & numeros. Tu saltus breves & succinctos iteras, ego testudineo gradu emetior mea spatia. Vtrumque vetat Pegasus. sed tuus tolitim incedit, meus succussor est. Credunt philosophi spiritus imperceptibili tempore moveri, corpora morâ accidit idem vatibus, quorum alii pneumatici magis sunt, alii υληγοί. [*materiales.*] Vehimur ambo curribus. Sed ego equorum opera, tu velorum. qualis iste Principis tui est, in littore. Inter Poëtas Curtii sunt & Longini, uti inter Capillatos. Mercantium alii verbo vendunt totam Orientis messem, quos tu refers, alii fastidiose & ad indignationem usque onerant emtorum licitando, ut ego. Quod pugni est & palmæ discrimen, ascaridum & anguillæ, pedis & decempedæ, idem & nostrorum carminum. Quare cum mea leges, cave sine viatico accedas, nam diverticulis opus & respiratione. Cum tua lego, ubique domi sum, & in limine positus tango posticam. Ne tamen oneri Tibi sit prolixitas mea, constrinxi in non magnam libri molem hoc Heroicorum opus, ut Nobilitati Tuæ illud tradam, & in Famæ tuæ theatro, populo ostentem. Claudio similis sum, cui scipione opus. Pauperi, qui in publicum proditurus, aliorum honoratiore pallio indui cupit. Infanti, qui, ne pronus labet, fasciis librari eget. Ludiones puerulos humeris attollunt, ut spectatorem speciosa ostentatione alliciant. Eodem instituto

stituto Heroica hæc Tibi nuncupo, ut Heroum
 aulis, unde argumentum habent, ubi vivis quo-
 tidie & loqueris, me ingeras, & sublatum hu-
 mo, & gratia tua amictum, tibi que innixum, fi-
 stas aliquando Iovi & Superis, ne à scarabeis &
 vespis pungar. Et audeo profecto hoc à te pe-
 tere, ob validam amicitiam, qua tibi alligor, lit-
 teris, colloquiis, versibus, seriis, jocosis, etiam
 cum res sinunt, Cerere & erectiore Liberi pa-
 tris succo. quem Pegasi ungulam vocare soleo,
 qua percussi, non montes, fabulosum hoc, sed
 poëtarum vertices ac frontes, insaniunt doctius,
 & manant uberius. Meminimus probè, quanta
 suavitate, quam annuentibus Apolline & Musis,
 ego loquentem te, tu me non semel audiveris.
 Nec erat sermo noster alienus à studiis & hoc
 litterarum genere. rarus admodum de Otto-
 mannica porta, aut Septentrionalium litibus.
 de Tapuiis ac Nigritis rarissimus. Sæpè fabu-
 lam fecit, benè aut malè nobis natum carmen.
 sæpius secundarum nuptiarum (hoc enim ad
 nos pertinet) anceps alea, & exercitati mulie-
 rum vultus & frontes Sophisticæ. Quàm volu-
 pe fuit, subinde mentiri rivalitatem, ne deesset
 argumentum scenæ. Quantis motibus tu mihi
 aliquando exprobraſti ὑδροφοβίαν, [*aquæ timo-
 rem,*] ego tibi Neptuni & maris Deorum con-
 temptum. Quam non malis artibus, me cum
 maximo Senatore commisisti, cum de capella-
 rum tuarum precio lis esset & comparatio. E
 castris reduci gratulatus fui incolumi & vegeto,
 licet

Pars II.

H h

licet in Principum tentoriis consiliarios periclitari, negent sapientiores. Cum in turri Argentoratensi annexam fastigio fasciam, plus quàm poëtica audacia, attigisses, habui quod epigrammate reprehenderem. Nec poteras exulari, nisi Parnassi illic te apices reperturum putavisti. Est ubi præficam tecum ago ad aliorum tumulos; ubi ægrotanti medelam quæro ab ipso Phœbo & carmine; ubi novercæ vapulant, inter pictos liberorum tuorum vultus. Reperies alibi, ubi publica Aularum & Templorum incendia tota Aganippe restinximus. Quoties ædificas, domi forisque, adsum testis. Vbi cum præstantissima Virgine Ultrajectina loqueris, interloquor. Cum Sponsus thalamum scandis, præfero facem. Cum viduus à secundis thalamis tibi caves, metu trium L. L. L. librorum, liberorum & libertatis, annuo prudenti. Cum dies tuos operasque exigis ad normam viri boni & sapientis, volo aulam tuam subire, quotquot pii esse volent. Cum organizas, concino. Cum vir factus es & duumvir, & Triumvir, & plus, prædico felicitatem tuam, & utilis Univerſo, non culinæ, titulos. Cum serò potiris filiola, voto adsum, *Ne soror aut fiat Castoris aut Hecuba*. Alicubi in viduarum laudibus moror, quas tecum sacro horrore veneror, nondum depereo. Ita scribere volentibus nunquam deest argumentum, quod pari aviditate videmur captare, qua culices hirundo. Vtique patet nobis ad carmen omnis mundi machina, & quæcunque.

cunque illa complexu suo tenet. Quin & cognatione quadam & occulto nexu coelos attingimus, unde ea suggeruntur, quæ nunquam venire in mentem. Vnde araneis suppetant tot telæ, vix dixerim. nec hoc, unde poëtis sua commenta. Ea efferunt, quæ nunquam audita aut lecta fuere, siue illa Anima mundi dicteret, siue intelligentia & mens illa assistens Averrois, siue sublimior Deus. Dum meditamur, trahit versus versus, uti in fodinis vena venam, aut magnes cohærentes cuspidē acus. Excidunt meditationes, velut contuberniis & manipulis, uti imbres guttis succedaneis labuntur, aves turmatim volant, annuli catenatim nectuntur, aut pontem transire volenti pecori pecus longa ferrie instat. Nec tantus est pangendi carminis labor, cum absque impedimentis & organis edolari possit. Architectus sine cœmentariis non ædificat. opus illi ferra, amussi, malleo. Nec textor texere quiverit sine radio. militi vallis, gladiis, balista, ligonibus opus, ut oppida expugnet. nautæ ventis, velis, anchora, ut naviget. pictori penicillo, tabula, coloribus, ut pingat. Poëta ædificat, pingit, texit, absque utensilibus, & instrumentis. Officina operum mens est. faber mens est. famula mens. auditor & spectator mens. materies operis in mente est, ubi ideæ & universi species stabulantur. operæ premium sibi eadem mens est, quæ nato feliciter carmine; non minus gaudet, quam edito partu puerpera: infeliciter nato, sibi dolet. Non opus obstetri-

ce, sola parit. nec nutrice, cum fetus sibi sufficiat, & eodem vultu perseveret. Si susceptrix esse velit fama, excitatur studium. si nolit, fusque deque contemptum habet autor. Si arrodat Zoilus, emendatius exigit & promittit. Et quia solius mentis hæ sunt partes, vagamur, uti illa vaga est, nec uni glebæ affixa. Nunc in Occidente carmen faciunt Barbari & barbarorum dux Nassovius. modò in Occidentem delatus Moluccas & Iavas loquor. Ad Septentrionem cum ursis luctor. Ad Austrum Mauri & Nigritæ versum implent. Cum domi sum, expugnatis maximis urbibus, Vesalia, Sylva Ducis, Trajecto ad Mosam & Breda, murali corona cingo Auriacum. Navalibus præliis adsum vates, & Isabellam ratibus exuo ad Tolam, Philippum classe, sub Britanniae littoribus. In Germaniam raptus, Gustavi tumulum lachrymis rigo: Saxoniae Duci Bernardo victam Brisacum, & injectos Rheno compedes gratulor, Cæsari non armis sed Scazontibus adversus. At, ne videar cruentus semper & ferox, nuptias frequento Regum, Principum, amicorum, & bella narro nunquam matribus detestata piis. Mox ut à geniali voluptate ad severitatem meam redeam, nānias & lessos singultio, totusque funestus & atratus sum. Ita quocunque mens agit vatem, sequor, modo amicorum jussibus, modo modestæ petitioni, modo animo meo obsecutus. Hæc causa est, quod dum ubique sum & grandem mundi aream pererro, in tantum cumulum excreverint

Epi-

Epicorum libri, ut brevitatis studioso lectori graves sint. Eos nomini tuo inscribo, Vir maxime, quia paginas in hoc opere imples plurimas. deinde, quia Heroicum metrum & cothurnum amas. præterquam, quod partem maximam Auriacus sibi vendicet, cujus heroicis gestis, bellis ac triumphis liber secundus decurrit. Auriacus inquam, qui dum te illustrem facit merito tuo, me honestè habet beneficio suo & tuo. Uterque Principem tangimus propius. Tu consiliis & chartis publicis, ego poëmatiis; tu quotidianis officiis, ego rarioribus; tu oculis, ego sola è longinquo veneratione. Non poteram inscribere Superis, Marti, Libitinæ, Veneri, quia tabellariis careo, qui deferant, & quia vivunt nullibi. Nolui Inferis consecrare, Plutoni, Proserpinæ, Megæræ, quia metuo chartis meis à Cocyti flammis. Et cum hominum pauci Philomusi sint, plures ἀμύσσοι, [*musarum expertes,*] ad hos ire timui, ne pro munere grunnitu exciperer & morsu. Quare munus conveniens offero, ac si Iovi aquilam, Mavorti gladium, Veneri pectinem, Apollini citharam darem. Vti hi hæc ipsa neglectius non habent; nec mea hæc, quæ vates vati consecro, habe, nec me. Vale Vir Nobilissime. & in castris inter tubas &

Tympana, tranquillæ relegas commenta Minervæ.
Amstelod. 16 Sept. 1645.

Nobilitati tuæ

observantissimus cultor

C. BARLÆUS.

Hh 3

IX. In

I X.

In Poëmatum suorum Partem
alteram.*Nobilissimo ac Magnifico viro*

D. DANIELI SCHONCKIO,

Poelgeestæ Minoris Domino.

A Ccipe, Nobilissime Vir, Poëmatum meorum Partem alteram, quorum priorem credidi tutelæ N. Zulechemii. æquum putavi vos jungi meis studiis & chartis, quos jungit cognatio. Quoties prædium istud tuum illustre ac peramœnum, quod ad Rheni ripam surgit, cogito, quo me ægrum, quo incolumem excepisti sæpius, in Tusculo mihi videor aut Formiis tecum vixisse. Hic non semel barbitum tendi, & inter avium matutinos cantus cantillavi non segniter, veluti in Delo sua Phœbus, in Tibure Flaccus, in Avenionis ad Rhodanum montibus Petrarcha. Invitat me eò aëris mirasalubritas, & ad poëticas commentationes comparatus planè loci situs. qui inter arborum doctos ordines & hortorum spatia ac pulvillos, sub salicis vel tiliaë umbra, eas elicit meditationes, quas à litterarum & philosophiæ cultore minimè alienas censes. Placent sua singulis studia, & uti vitæ aliquod genus quisque sibi eligit, vel *χρηματιστικόν*, [*lucrosum*,] vel *ἀπολαυστικόν*, [*voluptarium*,] vel *πολιτικόν*, [*civile*,] vel

vel θεωρητικὸν, [*contemplativum*,] ita in postremo hoc genere, contemplationum artiumque delectu gaudemus. Mihi duæ maximè arrisere: Philosophia & Poësis. illa seria & ad vitæ hujus usum faciens, hæc magis ad delectationem. illa ἔργον [*opus principale*] meum, hæc παράργον. [*operis accessio.*] Ea ferè hominum conditio est, ut quotidianam sapientiæ professionem, suaviores otio diffindere ament, & postquam serii fuerint, cupiant in amœniora secedere. Huic in deliciis exotica sunt, ex alio orbe allatus simius, psittacus, bacilla, capsulæ. illi testacea, conchæ, turbines, cochleæ, rombi diem trahunt. alios veterum Græcorum vel Romanorum utensilia occupant, lychni, fibulæ, pelves, securæ, urnæ. Sunt qui felicitatis suæ summam putant, canibus imperare & felibus. Quare non ægrè à Te veniam impetravero, si furore poetico plusculum commotior, hanc insaniam pergam insanire, quæ prima veterum philosophia fuit & sapientia. Nec enim fero illos, qui acerrimis impetiti convitiis, nullo offendentur magis, quam poetæ nomine. quod aded venerabile arbitror, ut omnium dignitatum & appellationum titulos transcendat. Sane quanta fuerit horum æstimatio, Augusti Cæsaris exemplo constat, qui à Reip. negotiis feriat, duorum poetarum gaudebat contubernio, Maronis & Flacci. licet alter lachrymis & oculis lippis, alter suspiriis & tussi Imperatori gravis esset. Fas est artifici suam artem prædicare, sine aliorum

infectatione. Poëtices laudes nemo capit, nisi poëta. Nemo propius ad Deos accedit, nemo cum iis familiarius agit, nemo indolem divinam magis refert. Invocamus Apollinem, Musas, modo omnes, modo singulas, etiam Minervam, & ad nutum adsunt. licet invita interdum accedat Minerva. Ioves, Martes, Veneres, Mercurios loqui nobiscum facimus, quod nec Iurisconsulto, nec Medico, nec Philosopho concessum. Non minus ubique sumus, quam Superi. & licet habitemus in ~~urbis~~, in intermundiis Epicuri, cum libet, scribimus. Est Deorum omnia nosse, & supra vulgus sapere. nec minus per universa oculos mentemque circumfert poëta. quam ob causam poësin Plato τοῦ ὅλου [*universum*] vocabat. Commendat Superos iustitia. etiam vatem, qui versibus numeros, dictionem, decorum suum magna religione distribuit. tumultuamur cum tragicis, cum comicis incedimus lenius. jocamur cum Venere, cum Iove supercilium tollimus, crudeles sumus cum Marte, cum canimus *Bella per Emathios plus quam civilia campos*. Et quàm illud excellens. cum mechanicorum vix ullus, nisi ad Solem & lucis beneficio suum munus obeat, poëta spissis in tenebris & intempesta nocte Musis vacat, similis aviculis istis, quæ defioculæ melius canunt. Cum novem virginibus nobis res est sub stragulis, remotis arbitris. iis in locis, quæ nunquam adspexit Sol, lineas poëticas ducimus. Vti Minos in inferorum sedibus vitas hominum

minum & crimina discit, nos nocturna caligine
 circumfusi eadem discimus & dicimus. Non
 impediunt Plutonis officia Furiarum flagella &
 latrans Cerberus. nec meditantem me turbant
 nocturni & horarii Stentores. Majoribus quo-
 que fruimur indultis, quàm mortalium ceteri.
 Cum mentitur civis & maledicit, vapulat pres-
 byteris. cum idem facimus poëtæ, & *Omne*
vaser vitium videnti Flaccus amico dicit, lauream
 meremur. Apud Ethicos plus dicere, quam res
 est, in vitio positum, apud nos in virtute. Pla-
 tonicas ideas, humanitates, animalitates, bovi-
 nitates ridet & explodit Alexandri præceptor.
 Nos cum ideis aulicis turgemus, & Regalita-
 tes, Cardinalitates, Principatus, Ducatus, Comi-
 tatus somniamus, à Regibus, Cardinalibus,
 Principibus ungimur. Solus post Deos mira-
 cula facit Poëta. mortuis vitam reddit, & im-
 mortalitate donat Achillem, Æneam, Scipio-
 nem. Cæcis visum dat, claudis gressum, para-
 lyticis robur. macilentis toros musculosque
 cum mediocriter doctos, probosque superlati-
 vis donat. Cum vellera aurea, mala Hesper-
 idum, Chimæras, Geryones fabricat, cum ex fa-
 mo fulgorem dat, ex musca elephantum facit,
 Nioben in saxum vertit, Daphnen in laurum,
 creanti similis est. Nec abest à miraculo, gran-
 dem coeli machinam in Epigrammatis punctum
 contrahere, quod fecit Claudianus; numerosos
 Græcorum & Phrygum exercitus classesque
 terras omnes & insulas paucis pagellis comple-

cti, quod fecit in Iliade Homerus; Romanorum res gestas jam inde à nutrice lupa ad Augustæ tempora, uni scuto insculpere, quod fecit Maro. Qui saccarias artes excutiunt, fallunt spectatorem. Etiam poëtæ, cum Trojam equus capit, Æneas Carthaginem appellit, Augustus Divum genus est, Ilia ex Marte gravida est, fallunt nostram credulitatem. Pictores cum Pergamorum incendium, raptam Proserpinam, aut Deianiram pingunt, omnium in se oculos convertunt. at præivere pictores poëtæ. Musicis & cantoribus præbemus aures attentissimas, at poëtis Orpheo, Amphioni, ipsi leones & lapides. Mercator merces suas conditoriis asservat, quæ magno precio conducit. nos faburram omnem nostram nobiscum absque impensis portamus. Agricola ætheris favore, statis temporibus, fruuntur. nec semper sementem faciunt aut messem. nobis nullo non tempore vacat vatibus esse. Miles non nisi hostem suum exercet. Nos hostes & amicos. Medici minus jucundè sanant ægros catapotiis ad fastidium ingratis. At nos μελοποιία [*versificatione*] & carminum concentu furiosos ad se revocamus, quod noverat Asclepiades medicus. Philosophi in sectas abeunt. poëtarum sectas nescio, quia ab eodem Numine agitantur omnes. Hujus ordinis cum sim, noli averſari, Vir præstantissime, hospitem & hospites Musas. Fuere hujus scholæ, quos Scipiones, Lælii, Polliones amavere. Si Lucanum non tulit Nero, ab invidia

dia carminum fuit. Nulli graves sumus. delectamus & profumus, dum benè factorum memoriam servamus. Amicitias bonorum magni facimus. loquuntur Elegiæ ad amicos. Sacra veneramur; loquuntur Sacræ. Principum vultus suspicimus, prout se res dant prosperæ vel adversæ, prout nascitur hic, denascitur ille, procantur Phyllides, nubunt Hecubæ, lustrantur urbes, prædia, agri, Epigrammata fundimus. Hæc amicitia veteris & nunquam intermorituræ novam tesseram habe. Plurima apud te, in tuis ædibus & agris nata sunt. quædam de te & tuis loquuntur. Ipse, cum serenus esse vis, spiritum per poëtica commenta feliciter præcipitas. Me ea comitate, benevolentia, ac animi propensione amplecteris, ut ignorare hoc Batavos meos nolim, quorum uti plurimum consuetudine fruor, ita tuâ respiro liberius. Vale. è Museo nostro Amstel. 20 Octob. 1645.

Nobilitati Tuæ

addictissimus

C. BARLÆUS.

X. In

X.

In Historiam rerum in Brasilia gestarum
sub Præfectura J. Mauriti Nassaviæ &c.
Comitis.

Illustrissimo Comiti

J. M A V R I T I O,

*Nassoviæ, &c. Comiti, Brasiliæ Bel-
gicæ nuper supremo*

G U B E R N A T O R I, &c.

BRasiliam, império tuo armisque fulgidam,
tibi offero, Comes Illustrissime. Si loqui
illa posset & tecum pacisci, traderet seipsam
tibi. qui insigni fortitudine asseruisti & auxi-
sti Belgicam; & Martis tui fama metuque im-
plesti Hispanicam, alterius vindex, alterius ter-
ror, utriusque admiratio. Quod non potest
vel hæc vel illa, faciam pro utraque, ea Narra-
tione, quæ nec autorem suis factis, nec facta
autori subducet. Quotquot Veterum res secu-
lo dignas posteris tradidere, prisca Orbis termi-
nos non egrediuntur. Nos audaces tecum egre-
dimur, in illum Orbem delati, quem toto se-
mótum Oceano, seposuisse videtur & abdidiisse
Natura, in tuos honores & Nassovicæ domus
gloriam. Romanis Græcisque scriptoribus
Athenæ, Lacedæmon, Carthago, Roma, La-
tium, Galliæ, Germanique utramque paginam
faciunt. Nobis Olinda, Pernambucum, Mau-
ritiopolis, Tamarica, Parayba, Loanda, Mina,
Mara-

Maragnana, ignota priscis vocabula. Tunc belli partes fuere Assyrius, Persa, Grajus, Macedo, Italus, Poenus, Allobrox, Cheruscus. Nunc Tapujæ, Mariquites, Petivares, Caribes, Chilenfes, Peruenfes. Nec diverfis hic gentibus solum, sed commissis inter se Orbibus pugnatur. Olim Rhenus, Ister, Rhodanus, Indus, Ganges magnarum rerum testes fuere. Nunc Maragnonus, Platenfis, Ianuarius, Afo-gadorum, Portus Calvi, Capiuari & Biberi flumina. Nulli Polybio noti Mulatæ, nulli Livio Patagones, nulli Tacito Angolenses, Floro Mamolucchi, Suetonio aut Iustino Nigritæ. at hæc nostra nomina sunt. Istis scriptoribus in bellum ibat vestitus miles aut cataphractus. mei quoque bellatores nudi. illi gæsis, parmâ, sarissis, bipennibus, falcatis curribus, inter meos arcu clavaque terribiles. illi Poliorceticis machinisque ad oppugnandum & repugnandum violenti. hi, cum soli pugnant, talium inopes. Tunc Romanus Lusitanum vicit. Nunc Romanorum fratres & focii. ille ad Tagum. hi Oceanum ultra. Quæcunque mihi scribenti se offerunt, nova sunt, fidere, solo, populis, moribus, victu, armis. Barbaries ferrum acuit in gentem disciplinæ & sancti moris capacem. hæc in efferos movit, qui humanitatem non exuere solum, sed & cum ipsa humanitate hominem devorare palmarium putant. Tanto major virtus tua, quanto à virtutis sede & domicilio abivisti longius. ubi lenis fuisti inter duos, urba-

urbanus inter agrestes , inter cruentos mansuetus, inter veræ pietatis nescios pius. Quod dudum feceras domi, factum à te foris. nempe ut arma commodares Libertati & Religioni , Patriæ & Ecclesiæ , hominum saluti & mercantium cupiditati. utrumque Foederatorum gloriæ. Præstitisti te militem adversus Hispanorum fortissimos, Banjolam, Torrensem, Barbalionem, Menezam, surgentia in Occasu lumina. nec militiam à legibus , à disciplina , ab ordine absolvisti. verum majorum tuorum exemplis intra recti terminos acriter retinuisti. Eras in tenebrarum regno Phosphorus , inter peregrinos & alienigenas tribulis , inter avios dux , inter diversissimas gentes idem omnibus Imperator. Cum Marte, qui domaret terras, traduxisti Christum, qui domaret animos, & inter tot victorias, quas meditabaris , etiam illa fuit, quam reportasti de erroribus. Illud belli tui & militiæ erectioris grande documentum , quod inter tot Nassovios , quos in hostem armavit domi sua virtus , inter tot consanguineos , Europæis bellis conspicuos , fiduciam primus sumseris trans maria bellum transportandi & in suo hostem regno adoriundi. Nimirum hæc à veteribus hausisti consilia, à Romanis adversus Macedonas , ab Annibale & Antiocho adversus Romanos. qui nihil se memoratu dignum gesturos arbitrabantur , nisi vim belli aliò transferrent. Utique magni Duces angustiis domesticis circumsepti , laxius virtutis meritique spatium foris

foris quæſivere. Horum exemplo is fuiſti in Novo orbe, qui in Galliis fuit Metellus, in Africa Marius, in Germania Drufus, in Pannonia Trajanus. ut ſicuti hi trophæa exterorum ſuis inſcribere columnis, tu eorundem animis chariſque Belgarum inſcriberes. Appellationes & nomina gentis tuæ dudum acceperant Americani, Naſſoviorum neminem. ut non aliorum narrationibus notus Braſiliæ habearis, ſed proprio vultu & Marte. Vbi Arces ipſe & urbes condidiſti, ubi hoſtiles vicidiſti, Mauritiï nomen iſdem inſcripſiſti & Americani, inter tot Domus tuæ Heroas, cognomen ſolus meruiſti. Inter bella, adventante potentiſſima Hiſpanorum claſſe, ædificaviſti. ne videreris hoſtium metu temere abiturus aut de Republica deſperafſe. ut cum Friburgum & Boaviſtam intuebuntur Anthropophagi, Naſſovicæ magnificentiæ & illuſtris præſentiæ domicilium agnoſcerent. Induſtriam tuam loquentur ducti per flumina ad ſtuporem Pontes, in uſum & ſecuritatem publicam. Militarem fortitudinem Portus Calvus, Siara, littora Tamaricæ, Paraybæ, Fluminis Grandis, in Afris Æthiopum, in Maragnanâ Luſitanorum, cuncta navalium aut terreſtrium ſub Te præliorum conſcia, prædicabunt. At piæ & circumſpectæ moderationis teſtes erunt, diſcordes fide & cultu populi. Æquitatem laudabunt vicinarum in hoſtico urbium & provinciarum Rectores, clementiam & humanitatem Barbari. Cum poſt ſecula aliquot indigenæ, Luſitanus

Barba-

Barbarusque , Sigillorum tuorum insignia per
 Præfecturas omnes conspicient, agnoscent Nas-
 soviam fidem ; cum aucta & dilatata per te im-
 peria , memorabunt Ducis potentiam, pruden-
 tiam, felicitatem ; cum in desertis Copaqbæ su-
 spensa ad cippos & lapides Societatis monu-
 menta adspectabit viator , exteri Rectoris inde-
 fessa studia , & gentis , per avia lucri cupidine
 digressæ , motus mirabitur. At cum pudere se
 inter nostros & vestitam incedere intuebitur
 Barbaries , Europæorum tuorum honestati im-
 putabit prisca pudoris velamenta. Ipsa Olinda,
 civitas & nomine & vultu olim pulcherrima,
 nunc ruderibus deformis , in maxima sua clade
 illud admixtum gratulationis habuit, quod cum
 sibi incolumi stare non licuerit , utpote aliorum
 victoriis perditæ ; tua commiseratione leniter
 fuerit habita, qui lugubrem casum sæpè intui-
 tus, tantæ urbis fati indoluisti. Proponatur in
 conspicuo ruentis Olindæ facies & surgentis in
 laudes tuas Mauritiæ. non dubitabunt homi-
 nes, utro spectaculo magis delectentur. Nam si
 flebile est in sacros penates exercere arma , ju-
 cundum profectò & laudabile sit oportet, Deo
 delubra, civibus domos condidisse. prius, ut in
 Creatorem ipsum, posterius, ut in homines, hoc
 est ipsius Dei imaginem , amor tuus reflectere-
 tur. Ita aliis Te virtutibus hosti terribilem, alijs
 tuis amabilem fecisti. illis immensam gloriam,
 his amorem benevolentiamque omnium pro-
 meritus. Invenisti medium iter inter hostes &
 nostros,

nostros, inter efferos & lenes. ut quos Batava virtute vicisses, Batava mansuetudine honorares. Loquar summa. cum venires, erexisti lapsa, depravata correxisti, exanimata recreasti. cum abires, (res clamat) Senatus vindicem, plebs parentem, Respublica ordinem, leges custodem, pietas exemplum, Belga reverentiam, Lusitanus fidem uno & eodem momento visa sunt amisisse. Hæc dum oculis tuis subjicio, Comes Maxime, animos addo præclarè de Republ. & Societate merito; dum Belgarum judiciis, ab eorum æstimatione mercedem aliquam impetrabo tuæ fortitudini; dum exterorum, convincam non omninò iniquos de belli Belgici fortuna & prosperrimis successibus; dum Societati & Rectoribus prudentissimis, causæ repertæ sunt, cur gloriæ bellicæ satis, lucrorum minus, in tantorum moliminum apparatu, reportaverint. Dignare patrocini tuo scriptorem, licet validiore spiritu per te gesta, remissiore scripserit. Da vero, da Historiæ huic tranquillitatem. quæ quia argumento tota tua est, Illustrissimo tuo nomini inscribitur & consecratur. asserere illam, aliorum potius nixam testimoniis & fide quàm meâ. labescet illa, cum ora omnium oculosque, quibus imperavisti, per quos pugnasti, etiam hostium quos vicisti, falsi redarguent invidia, perversitas, credulitas. Amstelod. 20 Aprilis, anno 1647.

Illustrissimæ tuæ Excellentiæ

cultor humillimus

CASPAR BARLÆUS.

Pars II.

I i

E R.

fic corrigenda Parte prima.

Priori numero signatur pagina, altero linea.

Pag. 131. 14. scribe secuta. 137. 30. aris. 140. 12. post corpus dele punctum. & lin. 25. lege fuit dulce. 143. 16. te. & lin. 19. me. 147. 2. fecus. 6. fortunæ rivus. 15. à te. 148. 10. An aliam. 149. 17. quadam. 150. 21. divine. 23. Thetys. 151. 27. litore. 152. 19. post occuparet adde punctum. 154. 11. raras. 155. 18. cis. 157. 20. folaria. 158. 4. tuus. 22. Rubiconem. 160. 9. charissimum. 18. invitus. 21. contemptum. 162. 12. positus, Regique. 15. post tuis deleatur comma. 166. lin. ult. tuus. 168. 27. pervigilia. 173. 10. Batavis. 27. Centum. 175. 3. matre. 6. 7. Davus. 182. 3. consistam. lin. penult. phalaras. 183. 12. vera. 186. 12. redemisse. Præstat. 16. dele Mense Nov. 191. 9. Dico adminicula. 192. 9. uostrâ. 193. 6. Alia. 7. mens. 195. 18. 19. adhibitis. 199. 10. hostilibus. 200. 12. lucro. 201. 21. pro Sept. scribe Mart. & lin. penult. scr. poematum. 204. 8. scr. & diligentia tuæ. 208. 2. eas. 6. quos. 11. persuaſa. 213. 27. abbreviaciones. 215. 10. distorta. 217. 1. adversis. 218. 14. Tigrin. 220. 13. æqu. 223. 8. laceris. 224. 21. ille. 24. ille. 226. lin. ult. Intetropta. 227. 13. grandinum. 242. 6. scio. 243. 22. liberrima. 248. 23. ne. 249. 15. infimo. 251. 18. orbe. 252. 20. υπερωχον. 262. ante. penult. leſum. 265. 12. concepat. 277. 1. accepissem. 279. antepen. ἀφ'απορίαν. 281. 4. ὑπερωχον. 282. 15. Delectos. 289. 18. σπλάγχνα. 291. 7. aliquot. in. 292. 13. inſanitas. 295. 10. ἐυδοσιμον. 300. soleatur. ubi. 21. tempus. Quid. 303. 10. ἔμψω. ibid. re-

gas. ibid. 14. ne. 15. affulgeat. ibid. iſte. 304. 1. ἀνίποσ. 305. 22. in. 26. scribe: Reuera agnitus optima est possessio. 308. 13. μυσταλοποιων. ibid. 27. scr. I O H. GODESCHALCO. 307. 15. ἀντοκαλῆκεστ. 16. te. 310. 4. reliqua. 10. habeat. 311. antepen. granularis. 312. 28. reprehendenda. 316. lin. ult. poeniteat. 332. 15. ῥέθρον. 344. 26. annectere. 345. 20. Cellis. 347. 8. concessu. 349. 14. post homuli dele punctum. 355. 8. 9. post quoque dele punctum. 360. 21. post hunc dele comma. 28. post Adverteat pone colon. 362. penult. extorquebit. 363. 21. post paecicia pone hypocolon. 367. 27. commendat. 372. penult. loco vacuo scri. advertas. 373. 14. scr. Ofium post. 16. post Cyrilum dele comma. 25. loco vacuo scribe, intelligere. 376. 27. verba. 418. 27. s. lura. 419. 1. scr. L A V R E N T I Q NYENDALIO. 19. sensu. 420. 20. post licet dele comma. 423. penult. suspendi ausus. 425. 25. post suos dele comma. 429. 17. pectus. 431. 3. fuisse. 434. 12. salvam. 435. 23. 24. primam. 443. 2. fororum. 444. 10. successit. 18. litigant. 448. 20. prohibitam. 25. statu. 451. 27. scriptorem. 465. penult. post tetigisset pone comma. 473. 9. diem. 477. 15. hum. 478. 13. curtum. 480. 5. in Baravis. 482. 28. fecisse. 484. 10. Lyzi. 492. 22. caa. 493. 20. aperias. 494. 14. Pñi. 497. 21. 22. perunctum. 501. penult. Lyzo. 504. 24. esse, quarum. 509. 22. Reip. 511. penult. nostro. 520. 15. post verum dele comma. 527. 13. maximos.

CORRIGENDA Parte alterâ.

Pag. 335. lin. 21. post elapsa pone punctum. 337. 5. mancipa. 338. penult. fin. 343. 23. consilio. 344. 20. Lucetium. 346. 6. sokcissimum. 347. 9. post Miquæ pone punctum. 349. 23. Elegia. 352. 9. vitæ. 354. 20. titulo. 364. 21. ipsam. 371. 8. quæ singulas. 378. 25. temerè. 379. penult. scr. quatuor millia. 381. 23. hominum. 382. 2. post scis dele punctum. 386. 4. scr. adversam. 387. 24. minus ponderosum. 392. 24. Hac. 393. 3. post ignorare dele comma. 394. antepen. Yri. 397. 26. aduſionem. 601. 10. post aliquoties dele comma. 602. 2. post video dele comma.

614. penult. illustrissimus. 615. 3. post fuit dele comma. 618. 29. 30. indubium. 621. 26. Cuperem ego. & lin. ult. causa agitur. 622. antep. interduim. 624. 23. illustrissimo. 625. antep. Zealandiam. 626. 1. omni. 631. 14. alterius, puta. ibid. 21. scr. Quam lætor. 641. 10. γὰρ ὁλοσποιδς, [visum. 16. grazulet, quam. 17. incolamem. 644. 19. post me dele comma. 647. 26. quod sciam. 649. 22. Aristotelis. 28. Coam. 653. 13. post indignaris dele comma. 665. 2. videat. 669. 22. puta, quem. 676. 17. detrecta vissem. 678. 4. nocent. 679. penult. & illam. 683. 21. 22. querimonias frustra.

str. antep. gratularis. penult. evectæ ?
ibid. cum illâ. 684. 7. petit à. 685. 9.
conspirare.] 688. 16. ferox invictaque,
flebilis. 690. 16. post leniter pone semi-
colon. 695. 23. at Poëta. 28. studio, ut.
697. 25. cui ex. 698. 19. Cuperem.
702. 8. impediverat. 703. 18. rupibus.
714. antep. inferendo. 717. 12. fecun-
do. 720. 14. 15. brutis. 723. 3. scri.
Deo, subditis & Belgis. 729. 18. quas-
dam. 22. fit. 732. 8, 9. scribe : Gallus-
que. Federe juncti, veluti federe. 736.
6. Vernis. 740. 17. Medicea, tuas. 748.
22. extincta. 749. 27. senectutem.
752. 23. ordinat, ad. 756. 7. fruens.
15. gestit. 763. 21. Serenissimo. 765. 6.
has lauros. 767. 4. ad te cum. 773.
27. 28. ulciscaris. 796. 16. post Cato-
nis dele comma. 805. 18. seperatæ à cor-
814. 1. omnis. 817. 9. Domino. 820.
14. excussus. 821. 9, 10. certatim. 23.
sensit. 823. lin. ult. post suum dele com-
ma. 838. 6. Boye, novi. 840. 21. fun-
ctus. 844. 7. nobilissime. 847. 2. lon-
gos. 3. demum. 848. 6. consulere.

858. 1. Parmenionem. 14. Sententia.
859. 9. Sculpirur. 12. post chori pone
comma. 873. 5. Tux. 876. antep. com-
munia cum. 877. 1. possit,) ibid. post
aperuisse pone comma. 881. 1. scr. juven-
tatem, & tyronibus instillamus Suadæ.
882. 27. manifestæ. 886. 11, 12. ferru-
minandis. 887. 15. judico. 888. 1. ipso-
rum. 894. 3. feriunt. 907. 21, 22. Con-
quereris. lin. ult. & per portam. 912.
18. talem. 914. 23. Talasio. 915. 7.
aviculas. 927. 25. fercula. 931. 22.
domi, ut. 932. 3. reditus. 935. ult. lu-
dex. ibid. post dicis pone comma. 936.
12. suppetant. 941. 20. Aristotelis.
946. penult. faverim vobis. 948. 3. post
Basilicæ dele comma. 956. 21. post habent
pone colon. 957. 3. idem. 4. Qui patitur
quod fecit, ei jus consigit equum. 6. vesti-
ruite, Tu. 960. 13, 14. liberos. 964. 2.
disputat. 965. 2. defuerit. 987. 26. sce-
ptris ac. 995. 1. odia. 997. 27. hos.
998. 18. Nobilitatis. 1000. 17. ille.
1013. antep. Nobilitatis. 1017. 21. post
robur pone comma.

